

translationAcademy

Verzija 6.5

[hr]

Autorska prava i licenciranje

translationAcademy

Datum: 2019-06-17

Verzija: 6.5

Objavio: Door43

translationWords

Datum: 2019-12-09

Verzija: 7.3

Objavio: Door43

License

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

This is a human-readable summary of (and not a substitute for) the [license](#).

You are free to:

- **Share** — copy and redistribute the material in any medium or format
- **Adapt** — remix, transform, and build upon the material

for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- **Attribution** — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://door43.org/>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- **ShareAlike** — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Sadržaj

Introduction to translationAcademy	9
Uvod u translationAcademy	10
Zašto prevodimo Bibliju?	11
Projekt unfoldingWord	12
Izjava vjere	14
Smjernice vezane uz prevođenje	15
Otvorena licenca	17
Strategija za ulazne jezike	19
Pronalazak odgovora	20
Process Manual	21
1. Početak	22
Uvod u Priručnik o postupku	22
2. Odabir tima	23
Osnivanje prevoditeljskog tima	23
3. Prevođenje	24
Obuka prije početka prevođenja	24
Odabir platforme	25
Postavljanje programa translationStudio	26
4. Provjera	27
Obuka prije početka provjere	27
Kako provjeravati	28
5. Objavljivanje	29
Uvod u objavljivanje	29
Postupak rada s izvorišnim tekstom	30
6. Raspodjela	31
Uvod u dijeljenje	31
Kako podijeliti sadržaj	32
Translation Manual	33
Uvod	34
Uvod u Priručnik za prevođenje	34
Izrazi koje trebam znati	35
Što je prevođenje?	37
Još o prevođenju	38
Na što trebaš ciljati dok prevodiš Bibliju	39
Osobine dobrog prijevoda	41
Osobine dobrog prijevoda	41
Stvaraj jasne prijevode	43
Stvaraj prirodne prijevode	45
Stvaraj točne prijevode	47
Stvari prijevode koje potvrđuje crkva	49
Stvaraj vjerne prijevode	50
Božji Sin i Bog Otac	52
Prevođenje Sina i Oca	53
Stvari autoritativne prijevode	55
Stvaraj povijesno točne prijevode	56

Stvaraj jednake prijevode	58
Stvaraj suradničke prijevode	60
Stvaraj prijevode koji se stalno poboljšavaju	61
Značenje-Temeljen Prijevod	62
Postupak prevođenja	62
Otkrij značenje teksta	63
Prepričaj značenje	64
Oblik i smisao	65
Važnost oblika	66
Razine značenja	68
Doslovni prijevodi	69
Zamjena jedne riječi drugom	70
Problemi s doslovnim prijevodima	72
Prijevodi koji se usredotočuju na smisao	73
Prevedi kako bi izrazio smisao	75
Prije prevođenja	76
Napravi prvu skicu	76
Odabir prevoditeljskog tima	77
Kvalifikacije za prevoditelja	79
Odabir što prevoditi	80
Odabir izvorišnog teksta	83
Autorska prava, davanje dozvole i izvorišni tekstovi	84
Izvorišni tekstovi i brojevi verzije	85
Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika	86
Abeceda/Pravopis	87
Razvoj abecede	88
Formati datoteka	91
Kako započeti prevođenje	93
Pomoć kod prevođenja	93
Otključana Biblija (ULB) tekst	94
Izvorni i izvorišni jezici	94
Izvorni rukopisi	96
Struktura Biblije	97
Brojevi poglavlja i stihova	98
Znakovi formatiranja u ULB-u i UDB-u	100
Kako trebam koristiti ULB i UDB kada prevodim Bibliju	102
Korištenje pomoćnih priručnika za prevođenje (translationHelps)	106
Bilješke s poveznicama	106
Korištenje dokumenta translationNotes (Bilješke za prevođenje)	108
Vezne izjave i opće informacije u Bilješkama	110
Bilješke s definicijama	112
Bilješke s objašnjenjima	113
Bilješke sa sinonimima i istoznačnim izrazima	114
Bilješke s Alternativnim prijevodima (AT)	115
Bilješke koje sadrže citate iz UDB-a	116
Bilješke koje imaju alternativna značenja	117
Bilješke s mogućim značenjima	118
Bilješke koje označavaju stilske figure	119

Bilješke koje označavaju neizravne i izravne navode	120
Bilješke za duge izraze u ULB-u	121
Korištenje dokumenta translationWords (Riječi za prevođenje)	122
Korištenje dokumenta translationQuestions	124
Upravo u vrijeme znanje module (Just-in-Time)	125
Stilske figure	125
Stilske figure	125
Apostrofa	127
Dubleta	128
Eufemizam	130
Proširena metafora	132
Hendiadion	135
Hiperbola i generalizacija	137
Idiomi	140
Ironija	142
Litota	144
Meristem	146
Metafora	148
Metonimija	153
Paralelizam	155
Paralelizam s istim značenjem	158
Personifikacija	160
Prediktorna prošlost	162
Retoričko pitanje	164
Poredba	167
Sinegdoha	169
Gramatika	170
Gramatičke teme	170
Apstraktne imenice	171
Aktiv ili pasiv	173
Razlikovanje nasuprot informiranja ili podsjećanja	175
Dvostruke negacije	178
Elipsa	180
Oblici zamjenice ti/vi	181
Oblici 'ti/vi' - Dual/Množina	182
Oblici 'ti/vi' - jednina	184
Generički imenski izrazi	186
Ići i doći	188
Imenski pridjevi	190
Redosljed događaja	192
Dijelovi govora	194
Posvojnost	195
Glagoli	198
Kada riječi muškoga roda podrazumijevaju i žene	200
Redosljed riječi	202
Zamjenice	204
Zamjenice	204
Prvo, drugo ili treće lice	206
Isključivo i uključivo "mi"	208
Oblici "ti/vi" - Formalni ili neformalni	210
Zamjenice u jednini koje se odnose na skupine	212

Povratne zamjenice	214
Zamjenice – Kada ih koristiti	216
Rečenice	218
Struktura rečenice	218
Struktura informacije	220
Vrste rečenica	222
Izjave - druge upotrebe	225
Imperativi - Druge upotrebe	227
Usklici	230
Navodi	232
Navodi i margine navoda	232
Izravni i neizravni navodi	234
Navodnici	236
Navodi unutar navoda	239
Vrste pisanja (Diskurs)	242
Vrste pisanja	242
Pozadinske informacije	244
Riječi koje povezuju	247
Kraj priče	250
Hipotetske situacije	252
Predstavljanje novoga događaja	254
Predstavljanje novih i starih sudionika	257
Usporedbe	260
Pjesništvo	262
Izreke	265
Simbolički jezik	267
Simboličko proroštvo	269
Prijevod Problematiku	271
Tekstualne varijante	271
Vezani stihovi	273
Nepoznanica	275
Prijevod nepoznanica	275
Prepiši ili posudi riječi	278
Kako prevoditi imena	280
Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije	283
Kada mogu eksplicitne informacije učiniti implicitnima	286
Kada treba informacije zadržati implicitnima	288
Biblijska udaljenost	290
Biblijski obujam	292
Biblijske težine	295
Biblijski novac	297
Hebrejski mjeseci	299
Brojevi	302
Redni brojevi	304
Razlomci	306
Decimalni brojevi	308
Simbolička radnja	310
Slikovito opisivanje u Bibliji	312
Slikovito opisivanje u Bibliji	312
Biblijski slikoviti opisi - Uobičajene metonimije	314

Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci	316
Biblijski slikoviti opisi - Životinje	318
Biblijski slikoviti opisi - Dijelovi tijela i ljudske osobine	321
Biblijski slikoviti opisi - Poljoprivreda	324
Biblijski slikoviti opisi - Ljudsko ponašanje	326
Biblijski slikoviti opisi - Predmeti ljudske izrade	332
Biblijski slikoviti opisi - Prirodne pojave	334
Biblijski slikoviti opisi - Biljke	337
Biblijski slikoviti opisi - Kulturološki modeli	339
Checking Manual	345
Uvod u provjeru	346
Uvod u priručnik za provjeru	346
Uvod u provjeru prijevoda	347
Uvod u razine provjere	348
Cilj provjere	349
Razine Provjere	350
Samoprovjera	350
Kolegijalna provjera	351
Provjera translationWord	352
Provjera točnosti	353
Provjera jezične zajednice	355
Provjera crkvenog vođe	356
Druge metode	357
Što provjeriti	358
Točan prijevod	358
Jasan prijevod	359
Prirodan prijevod	360
Prihvatljiv stil	361
Potpun prijevod	362
Rubrika za samoprocjenu	363
Objašnjenje crkvenog vodstva	366
Autoritet i postupak provjere	366
Prva razina autoriteta	367
Druga razina autoriteta	368
Treća razina autoriteta	369
Proces provjere	370
Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima	370
Odobrenje prve razine	371
Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice	372
Pitanja za provjeru prijevoda od strane jezične zajednice	373
Potvrde druge razine	374
Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva	375
Pitanja za provjeru treće razine	376
Odobrenje treće razine	378
Uvod u provjeru prijevoda - drugi dio	379
Koraci prilikom provjere prijevoda	380
Obrnuto prevođenje	382
Svrha obrnutog prevođenja	383

Obrnuti prevoditelj	384
Vrste obrnutog prevođenja	385
Vrste pisanih obrnutih prijevoda	387
Smjernice za stvaranje dobrog obrnutog prijevoda	388
Što se sve treba provjeravati	390
Kako mogu provjeriti formatiranje	391
Prikladna abeceda	392
Dosljedno pisanje	393
Dosljedni znakovi interpunkcije	394
Svi stihovi su na broju	395
Naslovi odlomaka	396
translationWords	397
san	398
viđenje	399
Suradnici	400
translationAcademy Suradnici	400
translationWords Suradnici	400

translationAcademy

Introduction to translationAcademy

Uvod u translationAcademy

Dobro došli u translationAcademy

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je translationAcademy?*

"translationAcademy" (akademija za prevoditelje) je priručnik kojime se bilo koga, bilo gdje može osposobiti da stvara jako kvalitetne prijevode biblijskog sadržaja na vlastiti jezik. translationAcademy je osmišljena tako da bude izrazito fleksibilna. Može se koristiti kao sustavan, "unaprijed" pristup ili se može koristiti za "upravo sada" učenje (ili, po potrebi, oboje). Njena je struktura modularna.

translationAcademy sadrži sljedeće odjeljke:

- [Uvod](#) - uvod u translationAcademy i u projekt unfoldingWord
- [Priručnik o postupku](#) - odgovara na pitanje "Što sljedeće?"
- [Prevoditeljski priručnik](#) - objašnjava osnove teorije prevođenja i pruža praktične savjete za prevođenje
- [Priručnik za provjeru](#) - objašnjava osnove teorije provjere i najbolje prakse

Zatim preporučujemo da naučite:

[Projekt unfoldingWord](#)

Zašto prevodimo Bibliju?

Svrha translationAcademy je obučiti te da postaneš prevoditelj Biblije. Prevođenje Božje riječi na tvoj jezik kako bi pomogao svome narodu da rastu kao Isusovi učenici važan je zadatak. Moraš biti predan tome zadatku, ozbiljno shvatiti svoju odgovornost te moliti da ti Gospodin pomogne.

Bog nam je progovorio u Bibliji. Nadahnuo je pisce Biblije da zapišu njegovu Riječ koristeći hebrejski, aramejski i grčki jezik. Otprilike 40 različitih pisaca pisalo je od oko 1400. godine prije Krista do 100. godine nakon Krista. Ti dokumenti pisani su na Bliskom Istoku, u sjevernoj Africi i u Europi. Kada je zapisao svoju Riječ na tim jezicima, Bog se pobrinuo da ju ljudi koji su živjeli u tome vremenu i na tim mjestima mogu razumjeti.

Današnji ljudi koji žive u tvojoj državi ne razumiju hebrejski, aramejski i grčki. Međutim, prevođenje Božje riječi na njihov jezik omogućit će da ju razumiju.

Nečiji "materinski jezik" ili "jezik srca" znači jezik kojim su najprije govorili kao dijete te jezik koji koriste kod kuće. To je jezik na kojemu su najslobodniji i koji koriste kako bi izrazili svoje najdublje misli. Želimo da svatko može čitati Božju riječ na svome materinskom jeziku.

Svaki je jezik važan i vrijedan. Mali jezici su jednako važni kao i nacionalni jezici kojima se govori u tvojoj zemlji te mogu jednako dobro izraziti značenje. Nitko se ne bi trebao sramiti govora na vlastitom dijalektu. Ponekad se ljudi iz manjinskih skupina srame svoga jezika i pokušavaju ga ne koristiti kada se nalaze u blizini onih koji su u većini u njihovu narodu. Međutim, nacionalni jezik nije ni po čemu sam po sebi važniji, prestižniji ili obrazovaniji od lokalnih jezika. Svaki jezik ima različite nijanse značenja koje su jedinstvene. Trebamo koristiti jezik na kojemu smo najslobodniji i na kojemu možemo najbolje komunicirati s drugima.

- Zasluge: Preuzeto iz "Bible Translation Theory & Practice" Todd Price, Ph.D. CC BY-SA 4.0*

Zatim preporučujemo da naučite:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Postupak prevođenja](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto bismo trebali prevoditi Bibliju?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Projekt unfoldingWord](#)

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

[Što je prevođenje?](#)

Projekt unfoldingWord

Projekt unfoldingWord postoji zato što želimo da **nesputani biblijski sadržaji budu dostupni na svakom jeziku**.

Isus je zapovjedio svojim učenicima da SVAKU skupinu ljudi učine njegovim učenicima:

"Isus im je došao i govorio im i rekao: 'Sva vlast dana mi je na nebu i na zemlji. Idite stoga i učinite učenicima sve narode. Krstite ih u ime Oca, Sina i Svetoga Duha. Učite ih da budu poslušni svemu što sam vam zapovjedio. I gle, ja sam s vama uvijek, čak i do kraja svijeta.'" (Matej 28:18-20 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je projekt unfoldingWord?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u translationAcademy](#)

Imamo obećanje da će ljudi iz SVAKOGA jezika biti na nebu:

"Nakon toga vidio sam, i gle, bilo je veliko mnoštvo, koje nitko nije mogao prebrojiti, iz svakog naroda, plemena, naroda i jezika, gdje stoji pred prijestoljem i pred Janjetom." (Otkrivenje 7:9 ULB)

Važno je razumjeti Božju riječ na materinskom jeziku:

"Dakle, vjera dolazi od slušanja, a slušanje po riječi Kristovoj." (Rimljanima 10:17 ULB)

Kako to možemo postići?

Kako možemo postići cilj **nesputanih biblijskih sadržaja dostupnih na svakom jeziku**?

- **Mreža unfoldingWord** - Partnerstvom s drugim organizacijama koje dijele isti cilj
- **Izjava vjere** - Suradnjom s onima koji imaju isto vjerovanje
- **Smjernice za prevođenje** - Koristeći zajedničku teoriju prevođenja
- **Otvorena dozvola** - Puštanjem svega što stvorimo pod otvorenom dozvolom
- **Strategija ulaznih jezika** - Stvaranjem biblijskih sadržaja koji su dostupni za prevođenje s nekoga poznatog jezika

Što radimo?

- **Sadržaj** - Stvaramo i činimo dostupnim za prijevod besplatne i nesputane biblijske sadržaje. Vidi <http://ufw.io/content/> za potpun popis priručnika i prijevoda. Evo nekoliko primjera:
  - **Otvorene biblijske priče** - kronološka mini-Biblija koja sadrži 50 ključnih priča iz Biblije, od Stvaranja do Otkrivenja, za evangelizaciju i učenje, u tiskanom, audio i video formatu (vidi <http://ufw.io/stories/>).
  - **Biblija** - jedina nadahnuta, nepogrešiva, dostatna, autoritativna Božja riječ, koja se čini dostupnom pod otvorenom dozvolom za nesputano prevođenje, korištenje i dijeljenje (vidi <http://ufw.io/bible/>).
  - **translationNotes** - lingvistički, kulturološki i egzegetski savjeti za prevoditelje. Postoje za Otvorene biblijske priče i Bibliju (vidi <http://ufw.io/tn/>).
  - **translationQuestions** - pitanja za svaki dio teksta koja prevoditelji i provjeravatelji mogu postavljati kako bi bili sigurni da je njihov prijevod moguće točno razumjeti. Dostupna su za Otvorene biblijske priče i za Bibliju (vidi <http://ufw.io/tq/>).
  - **translationWords** - popis važnih biblijskih termina s kratkim objašnjenjem, unakrsnim referencijama i savjetima za prevođenje. Korisne su za Otvorene biblijske priče i Bibliju (vidi <http://ufw.io/tw/>).
- **Alati** - Stvaramo alate za prevođenje, provjeru i dijeljenje koji su besplatni i otvoreni (imaju otvorenu dozvolu). Vidi <http://ufw.io/tools/> za potpun popis alata. Evo nekoliko primjera:
  - **Door43** - online platforma za prevođenje na kojoj ljudi mogu surađivati na prevođenju i provjeri, a to je ujedno i sustav za upravljanje sadržajem za unfoldingWord (vidi <https://door43.org/>).

- **translationStudio** - mobilna aplikacija i desktop aplikacija gdje prevoditelji mogu raditi na prevođenju dok nisu na mreži (vidi <http://ufw.io/ts/>).
  - **translationKeyboard** - web i mobilna aplikacija koja korisnicima pomaže prilikom stvaranja i upotrebe prilagođenih tipkovnica za jezike koje ih još uvijek nemaju (vidi <http://ufw.io/tk/>).
  - **unfoldingWord aplikacija** - mobilna aplikacija na kojoj je moguće dijeliti prijevode (vidi <http://ufw.io/uw/>).
  - **translationCore** - program koji omogućuje sveobuhvatnu provjeru prijevoda Biblije (vidi <http://ufw.io/tc/>).
- **Obuka** - Stvaramo priručnike za obuku prevoditeljskih timova na materinske jezike. translationAcademy (ovaj priručnik) je naš primarni alat za prevođenje. Također imamo priručnike za snimanje audio zapisa i za obuku. Vidi <http://ufw.io/training/> za potpun popis materijala za obuku.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Izjava vjere](#)

[Strategija za ulazne jezike](#)

Izjava vjere

Službena verzija ovoga dokumenta nalazi se na <http://ufw.io/faith/>.

Sljedeću izjavu vjere potpisuju svi članovi organizacija i svi koji doprinose projektu *unfoldingWord* (vidi <https://unfoldingword.bible>). U skladu je s Lausanskim zavjetom (vidi <http://www.lausanne.org/en/documents/lausanne-covenant.html>).

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što vjerujemo?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Projekt unfoldingWord](#)

Vjerujemo da se kršćanska vjerovanja mogu i trebaju podijeliti na **ključna vjerovanja** i **rubna vjerovanja**.

Ključna vjerovanja

Ključna vjerovanja su ona koja definiraju sljedbenika Isusa Krista i stoga se nikada ne smiju kompromitirati ili zanemarivati.

- Vjerujemo da je Biblija jedina nadahnuta, nepogrešiva, dostatna i autoritativna Božja riječ.
- Vjerujemo da postoji jedan Bog, koji vječno postoji u tri osobe: Bog Otac, Isus Krist Sin i Sveti Duh.
- Vjerujemo u božanstvo Isusa Krista.
- Vjerujemo u čovječstvo Isusa Krista, u njegovo djevičansko rođenje, u njegov bezgrješan život, u njegova čudesa, u njegovu zamjениčku i pomirbenu smrt kroz Njegovu prolivenu krv, u Njegovo tjelesno uskrsnuće, u Njegovo uzašašće s desne strane Oca.
- Vjerujemo da je svaki čovjek po prirodi grješan i da zato zaslužuje vječni pakao.
- Vjerujemo da je spasenje od grijeha dar Božji, koji primamo po požrtvovnoj smrti i po uskrsnuću Isusa Krista, a koje se postiže po milosti kroz vjeru, a ne po djelima.
- Vjerujemo da istinsku vjeru uvijek slijedi pokajanje i novo rođenje po Duhu Svetomu.
- Vjerujemo u sadašnju službu Svetoga Duha, po čijem prebivanju sljedbenik Isusa Krista može živjeti pobožnim životom.
- Vjerujemo u duhovno jedinstvo svih vjernika u Gospodinu Isusu Kristu, iz svih nacija i jezika i ljudskih skupina.
- Vjerujemo u osoban i fizički povratak Isusa Krista.
- Vjerujemo u uskrsnuće i spašenih i izgubljenih; nespašeni će uskrsnuti na vječnu propast u paklu a spašeni će uskrsnuti na vječno blaženstvo u nebu s Bogom.

Rubna vjerovanja

Rubna vjerovanja sadrže sve drugo što se nalazi u Pismu, ali u pogledu čega se iskreni Kristovi vjernici mogu ne slagati (npr. krštenje, Gospodnja večera, Uzeće Crkve itd.). Odlučujemo da ćemo se složiti da se ne slažemo po takvim pitanjima te da ćemo nastaviti ići prema zajedničkom cilju stvaranja učenika u svakoj skupini ljudi (Matej 28:18-20).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

[Otvorena licenca](#)

[Autorska prava, davanje dozvole i izvorišni tekstovi](#)

Smjernice vezane uz prevođenje

Službena verzija ovoga dokumenta nalazi se na <http://ufw.io/guidelines/>.

Sljedeću izjavu o načelima i postupcima korištenima prilikom prevođenja potpisuju svi članovi organizacija i svi doprinositelji vezani uz projekt *unfoldingWord* (vidi <https://unfoldingword.bible>). Sve prevoditeljske aktivnosti provode se prema tim uobičajenim smjernicama.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Po kojim načelima prevodimo?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Projekt unfoldingWord](#)
[Izjava vjere](#)

Točan — Prevodi točno, bez umanjivanja, izmjene ili dodavanja značenju izvornoga teksta. Prevedeni sadržaj trebao bi vjerno i što je točnije moguće kuminicirati značenje izvornoga teksta kako bi ga razumjelo izvorno čitateljstvo. (vidi [Stvaraj točne prijevode](#))

Jasan — Koristi bilo koju jezičnu strukturu koja je potrebna kako bi se postigla najviša razina razumijevanja. To podrazumijeva preuređivanje oblika teksta i korištenje što je moguće više ili manje izraza koji su potrebni kako bi se izrazilo izvorno značenje što jasnije moguće. (vidi [Stvaraj jasne prijevode](#))

Prirodan — Koristi jezične oblike koji su učinkoviti i koji odražavaju način na koji se tvoj jezik koristi u sličnim kontekstima. (vidi [Stvaraj prirodne prijevode](#))

Vjran — Izbjegavaj svaku političku, denominacijsku, ideološku, društvenu, kulturološku ili teološku pristranost u svome prijevodu. Koristi ključne izraze koji su vjerni rječniku izvornih biblijskih jezika. Koristi ekvivalentne uobičajene jezične izraze za biblijske riječi koje opisuju odnos između Boga Oca i Boga Sina. Ove možeš, ako je potrebno, pojasniti u fusnotama ili drugim dopunskim priručnicima. (vidi [Stvaraj vjerne prijevode](#))

Autoritativan — Koristi izvorni jezik biblijskih tekstova kao najviši autoritet za prevođenje biblijskog sadržaja. Pouzdani biblijski sadržaj na drugim jezicima može se koristiti za pojašnjenje i kao posredni izvorišni tekst. (vidi [Stvaraj autoritativne prijevode](#))

Povijesno točan — Komuniciraj povijesne događaje i činjenice točno, pružajući dodatne informacije kada su one potrebne kako bi se točno saopćila namjeravana poruka ljudima koji ne dijele isti kontekst i kulturu u kojima su živjeli izvorni primatelji izvornoga sadržaja. (vidi [Stvaraj povijesno točne prijevode](#))

Istoznačan — Komuniciraj istu namjeru koja se nalazi u izvorišnom tekstu, uključujući izraze osjećaja i stavova. Koliko je to moguće, zadrži različite književne vrste u izvornom tekstu, uključujući pripovijest, pjesništvo, nagovor i proroštvo, a izrazi ih koristeći prikladne oblike koji komuniciraju sličnu poruku na tvome jeziku. (vidi [Stvaraj jednake prijevode](#))

Prepoznavanje i upravljanje kvalitetom prijevoda

Kvaliteta prijevoda općenito se odnosi na vjernost prijevoda značenju izvornoga teksta te na stupanj do kojega je prijevod razumljiv i učinkovit za govornike jezika primatelja. Strategija koju predlažemo uključuje promjenu oblika i komunikativne kvalitete prijevoda u jezičnoj zajednici te provjeru vjernosti prijevoda u Crkvi koja se nalazi u toj skupini ljudi.

Specifični koraci koji su potrebni mogu se značajno razlikovati, ovisno o jeziku i kontekstu prevoditeljskog projekta. Općenito, smatramo da je dobar prijevod onaj prijevod koji su pregledali govornici jezične zajednice, kao i vodstvo crkve u jezičnoj skupini, a u pogledu sljedećih kriterija:

Točan, jasan, prirodan i istoznačan — Vjran namjeravanom značenju izvornika, kako je to odredila Crkva u toj skupini ljudi i u slaganju s globalnom i povijesnom Crkvom, te stoga:

Potvrđen od Crkve - Odobren i korišten od Crkve. (vidi [Stvaraj prijevode koje odobrava Crkva](#))

Isto tako, preporučujemo da prevođenje bude:

Suradničko — Gdje je to moguće, radi zajedno s drugim vjernicima koji govore tvojim jezikom na prevođenju, provjeri i dijeljenju prevedenoga sadržaja, pazeći da se radi o prijevodu najveće kvalitete i da je dostupan što većem broju ljudi. (vidi [Stvaraj suradničke prijevode](#))

Stalno — Prevođenje nikada nije u potpunosti gotovo. Ohrabruj one koji su vješti u jeziku da ti predlože bolje načine da nešto izraziš kada primijete da je moguće unijeti poboljšanja. Bilo kakve pogreške u prijevodu trebale bi se ispraviti čim se otkriju. Također, ohrabri periodički pregled prijevoda kako bi znao kada je potrebno unijeti promjene ili čak napraviti novi prijevod. Preporučujemo da svaka jezična zajednica okupi prevoditeljski odbor koji će nadgledati taj trajni posao. Korištenjem unfoldingWord alata koji se nalaze na internetu promjene koje se unose u prijevod mogu se unijeti brzo i lako. (vidi [Stvaraj stalne prijevode](#))

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otvorena licenca](#)

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

[Uvod u provjeru prijevoda](#)

Otvorena licenca

Dozvola za slobodu

Kako bi se postigli **neograničeni biblijski sadržaji na svakom jeziku**, potrebna je dozvola koja globalnoj crkvi daje "neograničen" pristup. Vjerujemo da će ovaj pokret postati nezaustavljiv kada Crkva ima neograničen pristup. [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License](#) pruža sva potrebna prava za prijevod i dijeljenje biblijskog sadržaja te jamči da će taj sadržaj ostati otvoren. Izuzev kada je drukčije naznačeno, svi naši sadržaji licencirani su pod CC BY-SA.

- Službena licenca za Door43 nalazi se na <https://door43.org/en/legal/license>.*

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje slobode korisnici imaju sa sadržajem na unfoldingWordu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Projekt unfoldingWord](#)

[Izjava vjere](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

Ovo je čitljiv sažetak (a ne zamjena za) [dozvolu](#).

Slobodno možeš:

- **Dijeliti** — umnožavati i redistribuirati materijal na bilo kakvom mediju ili formatu
- **Prilagođavati** — preslagivati, transformirati i graditi na ovome materijalu

u bilo koju svrhu, čak i komercijalnu.

Davatelj dozvole ne može opozvati te slobode dokle god slijediš uvjete dozvole.

Pod sljedećim uvjetima:

- **Pripisivanje** — Moraš dati prikladne zasluge, pružiti poveznicu do dozvole te naznačiti jesi li unosio kakve promjene. To možeš činiti na bilo kakav razuman način, ali ne na način zbog kojeg bi netko mogao shvatiti da davatelj dozvole podržava tebe ili tvoju upotrebu.
- **Dijeljenje pod istim uvjetima** — Ako preslaguješ, transformiraš ili gradiš na materijalu, moraš dijeliti svoj doprinos pod istom dozvolom koju ima i izvornik.

Bez dodatnih ograničenja — Ne smiješ primijeniti pravne pojmove ili tehnološke mjere koje zakonski ograničavaju druge da čine nešto što dozvola dopušta.

Bilješke:

Ne trebaš se pridržavati dozvole u elementima materijala koji se nalazi u javnoj domeni ili kada tvoju upotrebu dozvoljava neka iznimka ili ograničenje koje se može primijeniti.

Ne daju se nikakva jamstva. Dozvola ne može dati sve dozvole koje su potrebne za tvoju namjeravanu upotrebu. Na primjer, druga prava kao što su pravo javnosti, privatnosti ili moralna prava mogu ograničiti kako koristiš materijal.

Predložena izjava kojom se pripisuje zasluga za izvedena djela: "Izvorno djelo stvorila je zajednica Door43 World Missions Community, dostupno na <http://door43.org/>, a izdano pod dozvolom Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>). U ovo djelo unesene su promjene u odnosu na izvornik, tako da izvorni autori ne podržavaju ovo djelo."

Pripisivanje Door43 doprinositelja

Kada uvoziš neki izvor u Door43, izvorno djelo mora se pripisati kao što je doznačeno pod otvorenom dozvolom pod kojom je ono dostupno. Na primjer, ilustracije koje se koriste u Otvorenim biblijskim pričama jasno su pripisane na [glavnoj stranici](#) projekta.

Doprinositelji projekata na Door43 slažu se da **pripisivanje koje se javlja automatski u revidiranoj povijesti na svakoj stranici dovoljno je pripisivanje zasluga za njihovo djelo**. Drugim riječima, svaki doprinositelj na Door43 može biti naveden kao "Door43 World Missions Community" ili nešto poput toga. Doprinosi svakoga doprinositelja čuvaju se u povijesti revidiranja za to djelo.

Izvorišni tekstovi

Izvorišni tekstovi mogu se koristiti samo onda ako imaju sljedeće dozvole:

- **CC0 Public Domain Dedication (CC0)**
- **CC Attribution (CC BY)**
- **CC Attribution-ShareAlike (CC BY-SA)**
- **Free Translate License**

Vidi [Autorska prava, dozvole i izvorišni tekstovi](#) za više informacija.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Strategija za ulazne jezike](#)

[Autorska prava, davanje dozvole i izvorišni tekstovi](#)

Strategija za ulazne jezike

- Službena inačica ovoga dokumenta nalazi se na stranici <http://ufw.io/gl/>.*

Objašnjenje

Cilj strategije za ulazne jezike je opremiti 100% ljudskih skupina koje čine globalnu Crkvu biblijskim sadržajem koji je oslobođen ograničenja koja nameću autorska prava i koji je dostupan na jeziku koji te skupine dobro razumiju (jeziku šire komunikacije) zajedno s nesputanom prevoditeljskom obukom i alatima koji će prevoditelje osposobiti da prevode na jezik koji u potpunosti razumiju (njihov vlastiti jezik). "Ulazni jezik" je jezik šire komunikacije kroz koji govornici kojima taj jezik nije primarni jezik mogu doći do sadržaja i prevesti ga na svoj jezik.

"Ulazni jezici na svjetskoj razini predstavljaju najmanji broj jezika putem kojih se sadržaj može dobiti na svaki drugi jezik, putem prevođenja koje obavljaju govornici koji govore dvama jezicima. Na primjer, francuski je ulazni jezik za jezike manjina u frankofonoj Africi tako da se sadržaj koji je dostupan na francuskom može prevesti od strane govornika koji govore dvama jezicima s francuskog na njihove vlastite jezike.

Na razini države, ulazni jezici neke države su najmalobrojniji jezici šire komunikacije koji su potrebni da oni koji govore dvama jezicima u svakoj manjini koja pripada toj zemlji (koja se ne nalazi tamo zbog imigracije) dobiju pristup sadržaju. Na primjer, engleski je ulazni jezik za Sjevernu Koreju, s obzirom da se sve skupine ljudi koji žive u Sjevernoj Koreji mogu doći prevođenjem sadržaja na njihov jezik s engleskog.

Rezultati

Ovaj model ima dva osnovna rezultata: Prvo, omogućuje svim jezicima da "izvlače" sadržaj na svoj jezik jednom kada su sadržaj i pomoćni priručnici "gurnuti" na jezik dostupan svakom jeziku svijeta (ulazni jezik). Drugo, ograničava količinu prijevoda koji je potrebno napraviti jer se pomoćni priručnici trebaju prevesti samo na ulazne jezike. Svi drugi jezici mogu tako prevoditi samo biblijski sadržaj jer nijedan jezik neće biti ovisan o njemu za razumijevanje prevoditeljskih priručnika.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Pronalazak odgovora](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako je moguće doseći svaki jezik?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Projekt unfoldingWord](#)

[Otvorena licenca](#)

Pronalazak odgovora

Kako dobiti odgovore

Postoji nekoliko dostupnih resursa na kojima možeš pronaći odgovore na pitanja:

- **translationAcademy** - Ovaj priručnik za obuku dostupan je na <http://ufw.io/ta> te sadrži puno informacija, uključujući:
  - **Uvod** - uvod u projekt unfoldingWord
  - **Priručnik o postupku** - odgovara na pitanje "što dalje"?
  - **Priručnik za prevođenje** - objašnjava osnove teorije prevođenja i pruža praktičnu pomoć kod prevođenja
  - **Priručnik za provjeru** - objašnjava osnovu prevoditeljske teorije i najbolju praksu
- **Chatroom za opuštanje** - Pridruži se Team43 zajednici, postavlja svoja pitanja na kanalu "#helpdesk" te primaj odgovore u stvarnom vremenu (prijavi se ovdje: <http://ufw.io/team43>)
- **Podrška** - pošalji e-mail sa svojim pitanjima na: help@door43.org

Ova stranica odgovara na pitanje: *Gdje mogu pronaći odgovore na svoja pitanja?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u translationAcademy](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u Priručnik o postupku](#)

translationAcademy

Process Manual

1. Početak

Uvod u Priručnik o postupku

Dobro došli

Priručnik o postupku je vodič koji pokušava pomoći prevoditeljskim timovima korak po korak, kako bi oni znali što trebaju činiti od početka projekta do njegova dovršenja. Ovaj vodič će prevoditeljskom timu pomoći od početnog postavljanja do konačnog objavljivanja prevedenog i provjerenog sadržaja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je Priručnik o postupku?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pronalazak odgovora](#)

Početak

Prevođenje je složen zadatak koji iziskuje organizaciju i planiranje. Postoje mnogi koraci koje je potrebno napraviti kako bi se prijevod doveo od ideje do dovršenog, provjerenog, podijeljenog i korištenog prijevoda. Informacije koje ćeš naći u ovom Priručniku o postupku pomoći će ti da znaš sve nužne korake u postupku prevođenja.

2. Odabir tima

Osnivanje prevoditeljskog tima

Odabir tima

Kada počneš birati tim za prevođenje i provjeru prijevoda, bit će ti potrebne mnoge različite vrste ljudi s različitim ulogama. Također, postoje određene kvalifikacije koje su potrebne za svaki tim.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu osnovati prevoditeljski tim?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

- [Odabir prevoditeljskog tima](#) - Opisuje mnoge uloge koje su potrebne
- [Kvalifikacije prevoditelja](#) - Opisuje neke vještine koje su potrebne prevoditeljima
- Upamti da svatko u timu treba potpisati izjavu da se slažu s (formulari su dostupni na <http://ufw.io/forms/>):
  - [Izjavom vjere](#)
  - [Prevoditeljskim smjernicama](#)
  - [Otvorenom dozvolom](#)
- Svatko u timu također treba znati odlike dobrog prijevoda (vidi [Odlike dobrog prijevoda](#)).
- Tim će također trebati znati gdje mogu pronaći odgovore (vidi [Pronalazak odgovora](#)).

Odluke prilikom prevođenja

Prevoditeljski tim trebat će donijeti mnoge odluke, a mnoge od njih na samome početku projekta. Evo nekih od tih odluka:

- [Odabir što prevoditi](#) - Odabir što će najprije prevoditi jedna je od odluka koju treba donijeti
- [Odabir izvorišnog teksta](#) - Odabir dobrog izvorišnog teksta jako je važan
  - [Autorska prava, dozvole i izvorišni tekstovi](#) - Pitanja autorskih prava moraju se odlučiti prilikom odabira izvorišnog teksta
  - [Izvorišni tekstovi i brojevi verzije](#) - Najbolje je prevoditi najnovije verzije izvorišnog teksta
- [Abeceda/Ortografija](#) - U mnogim jezicima potrebno je donijeti neke odluke vezane uz abecedu
- [Odluke za zapisivanje tvoga jezika](#) - Stil pisanja, interpunkcija, prevođenje imena, pravopis i ostale odluke koje treba donijeti

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odabir prevoditeljskog tima](#)

[Kvalifikacije za prevoditelja](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

[Abeceda/Pravopis](#)

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

[Odabir što prevoditi](#)

3. Prevođenje

Obuka prije početka prevođenja

Što trebam znati prije prevođenja

Preporuča se da se često konzultiraš s [Priručnikom za prevođenje](#) dok prevodiš ovaj sadržaj. Prije nego što počneš prevoditi, preporučamo da počneš čitati Priručnik za prevođenje barem dok ne budeš znao koja je razlika između doslovnog prijevoda i prijevoda koji se usredotočuje na smisao. Velik dio ostatka Priručnika za prevođenje može se koristiti kao resurs za učenje "u pravi trenutak".

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što bih trebao znati o prevođenju prije nego što počnem prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

Neke važne teme koje moraš naučiti prije nego što započneš svoj prevoditeljski projekt:

- [Odlike dobrog prijevoda](#) - Definicija što je dobar prijevod
- [Postupak prevođenja](#) - Kako se stvara dobar prijevod
  - [Oblik i smisao](#) - Razlike između oblika i značenja
  - [Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#) - Kako se rade prijevodi koji se usredotočuju na smisao

Neke druge važne teme dok započinješ sa svojim prijevodom su:

- [Izbor što prevoditi](#) - Prijedlog što početi prevoditi
- [Prvi nacrt](#) - Kako napraviti prvi nacrt
- [Pomoć s prevođenjem](#) - Korištenje alata koji pomažu u prevođenju

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odabir prevoditeljskog tima](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

[Abeceda/Pravopis](#)

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

[Odabir što prevoditi](#)

Odabir platforme

Predložena platforma

Predložena platforma za rad na prijevodu u ekosustavu Door43 je translationStudio (<http://ufw.io/ts/>). Tu će prevoditeljski timovi i timovi za provjeru raditi. Možeš postaviti translationStudio na uređajima s Androidom, Windowsom, iOSom ili Linuxom, (vidi [Postavljanje aplikacije translationStudio](#) za više informacija).

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji alat mogu koristiti za prevođenje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u Priručnik o postupku](#)

[Formati datoteka](#)

Druge mogućnosti

Ukoliko korištenje aplikacije/programa translationStudio nije moguće za tvoj tim, onda razmislite o tome da koristite neke druge alate koji su na internetu ili izvan mreže. Međutim, imajte na umu da je vaša odgovornost napraviti formatiranje sadržaja prema USFM ili Markdown formatu ako ne koristite translationStudio (vidi [Formati datoteka](#) za više informacija).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Postavljanje programa translationStudio](#)

[Obuka prije početka prevođenja](#)

Postavljanje programa translationStudio

Instaliranje tS-a na mobilni uređaj

Mobilno (Android) izdanje aplikacije translationStudio dostupno je na [Google Play Store](#) ili se može izravno skinuti s <http://ufw.io/ts/>. Ako instaliraš s trgovine Play Store, onda će te Play Store izvijestiti kada je dostupna nova verzija aplikacije. Zapamti da možeš dodati instalacijsku aplikaciju na druge uređaje kako bi mogao dijeliti aplikaciju.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu postaviti translationStudio?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir platforme](#)

Instaliranje tS-a na računalo

Najnovija verzija programa translationStudio za stolno računalo ili laptop (Windows, Mac ili Linux) dostupno je na stranici <http://ufw.io/ts/>. Kako bi instalirao program, dođi do odjeljka "Desktop" i skini najnovije izdanje. Zapamti da možeš kopirati instalacijsku datoteku na druga računala kako bi podijelio aplikaciju s drugima.

Korištenje tS-a

Nakon što je instaliran, oba izdanja programa translationStudio osmišljena su da rade na sličnom principu. *Ne* trebaš pristup internetu kako bi koristio translationStudio! Prvi put kada koristiš translationStudio trebat ćeš se složiti s [Izjavom vjere](#), [Smjernicama za prevođenje](#), te s [Otvorenom dozvolom](#).

Nakon zaslona prve upotrebe, doći ćeš na Početni zaslon (Home screen) gdje ćeš stvoriti novi projekt. Nakon što stvoriš svoj projekt, moći ćeš odmah početi prevoditi. U aplikaciju je ugrađen priručnik translationHelps, a preporučamo da ga koristiš kako bi bolje razumio izvorišni tekst. Zapamti da se tvoj rad automatski snima. Također, možeš odlučiti da ćeš raditi "back up", da ćeš podijeliti ili učitati svoj rad u različitim intervalima (koristi izbornik da dođeš do tih funkcija).

Nakon korištenja tS-a

Snažno preporučamo da provjeriš svoj prijevod (vidi [Obuka prije početka provjere](#)). Nakon što dovršiš provjeravanje (na bilo kojoj razini), možeš učitati svoj rad iz aplikacije (Menu → Upload). Nakon što si učitao svoj rad, možeš vidjeti svoj rad online na Door43 (vidi [Objavljivanje](#))

4. Provjera

Obuka prije početka provjere

Prije provjere

Preporuča se da se često konzultiraš s [Priručnikom za provjeru](#) dok provjeravaš ovaj sadržaj. Prije nego što počneš provjeravati, preporučamo da počneš čitati Priručnik za provjeru sve dok ne budeš razumio što se zahtijeva na svakoj razini. Dok čitaš o postupku provjere, trebat ćeš se često konzultirati s Priručnikom za provjeru.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u priručnik za provjeru](#)

[Cilj provjere](#)

[Kako provjeravati](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što bih trebao znati o provjeri prije nego što počnem?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Obuka prije početka prevođenja](#)

Kako provjeravati

Svrha različitih razina provjere

Svrha različitih Razina provjere (vidi [Priručnik o provjeravanju](#)) prvenstveno će ti pomoći da budeš siguran da je prijevod napravljen u skladu s [Izjavom vjere](#) i [Smjernicama za prevođenje](#). Drugi razlog je da se poveća doprinos i osjećaj vlasništva u zajednici koja će ga koristiti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu provjeriti prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Obuka prije početka provjere](#)

Prva razina prevođenja

Prvu razinu prevođenja prvenstveno radi prevoditeljski tim, uz određen doprinos jezične zajednice. Vidi [Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#). Nakon što dovršiš prvu razinu provjere, ohrabrujemo te da učiš rad na Door43 (vidi [Uvod u objavljivanje](#)) i da nastaviš na Drugu razinu provjere (vidi dolje).

Druga razina provjere

Druga razina provjere radi se kako bi se potvrdilo da se reprezentativne skupine iz lokalne jezične zajednice slažu da je prijevod dobar (vidi [Druga razina provjere - Potvrda jezične zajednice](#)). To se radi s provjerom jezične zajednice (vidi [Provjera jezične zajednice](#)) i provjerom crkvenog vođe (vidi [Provjera crkvenog vođe](#)). Nakon dovršetka Druge razine provjere, ohrabrujemo te da učiš rad na Door43 (vidi [Uvod u objavljivanje](#)) i nastaviš na Treću razinu provjere (vidi dolje), ako to želiš.

Treća razina provjere

Treća razina provjere radi se kada se vođe barem dvije crkvene mreže slažu da je prijevod dobar (vidi [Treća razina provjere - Potvrda crkvenog vodstva](#)). Pazi da obradiš Pitanja za provjeru na trećoj razini (vidi [Pitanja za provjeru na trećoj razini](#)) dok dovršavaš tu razinu provjere. Nakon što dovršiš Treću razinu provjere, ohrabrujemo te da učiš rad na Door43 (vidi [Uvod u objavljivanje](#)). To je najviša razina provjere. Ulazni jezici bi također trebali dovršiti [Postupak s izvorišnim tekstom](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u objavljivanje](#)

5. Objavlivanje

Uvod u objavlivanje

Pregled objavlivanja

Nakon što je rad učit na Door43, automatski je dostupan pod tvojim korisničkim računom. To se naziva samo-objavlivanjem. Imat ćeš pristup internetskoj verziji svoga projekta na <http://door43.org/u/username/projectname> (gdje je "username" tvoje korisničko ime, a "projectname" je naziv tvoga prevoditeljskog projekta). Aplikacija translationStudio dat će ti ispravnu poveznicu kada učitáš svoj rad. Također, možeš pretraživati sve radove na <http://door43.org>.

Sa svoje projektne stranice na Door43 možeš:

- Vidjeti internetsku verziju svoga projekta sa zadanim formatiranjem
- Skinuti dokumente svoga projekta (na primjer, u PDF formatu)
- Dosegnuti poveznice za izvorišne datoteke (USFM ili Markdown) za svoj projekt
- Komunicirati s drugima o svome projektu

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je objavlivanje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Obuka prije početka provjere](#)

Postupak rada s izvorišnim tekstom

Postupak rada s izvorišnim tekstom

Objavljivanje izvorišnog teksta zahtijeva se kod svih Ulaznih jezika kako bi se mogli koristiti kao izvorišni tekstovi za druge jezike. Zapamti da se taj postupak odnosi samo na Ulazne jezike.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu svoj prijevod Ulaznog jezika učiniti izvorišnim tekstom?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u objavljivanje](#)

Preduvjeti

Prije nego što prijevod Ulaznog jezika može postati izvorišni tekst, potrebno je ispuniti sve sljedeće preduvjete:

- **Cijeli resurs** - Cijeli resurs potrebno je prevesti i provjeriti do zahtijevane razine. Dijelovi resursa (npr. polovina Otvorenih biblijskih priča, samo nekoliko poglavlja biblijske knjige) ne mogu se objaviti.
- **Provjera** - Prijevod mora doseći prikladnu razinu provjere. Za prijevode Biblije, to znači [Treća razina provjere - Potvrda crkvenog vodstva](#).
- **Na stranici Door43** - Door43 mora imati verziju koja će se objaviti. Ako je rad napravljen na više uređaja, onda se treba sjediniti. Potraži pomoć od Tehničara za sadržaj kako bi spajanje bilo lakše (to možeš učiniti putem emaila help@door43.org ili koristi [#content-techs](#) kanal na Slacku).
- **Odobrenja** - Svi koji su uključeni u prijevod i provjeru moraju se složiti s [Izjavom vjere](#), [Smjernicama o prevođenju](#), te s [Otvorenom dozvolom](#). To se može učiniti stvaranjem računa na stranici Door43 ili fizičkim potpisivanjem dokumenata i njihovim digitaliziranjem (skeniranje ili fotografiranje). Vidi <http://ufw.io/forms> za formulare s odobrenjima koje možeš skinuti.

Obrazac za traženje izvorišnog teksta

Nakon što si ispunio preduvjete, možeš ispuniti obrazac za traženje izvorišnog teksta sa stranice <http://ufw.io/pub/>. Nekoliko stvari o obrascu:

- Moraš imati račun na stranici Door43 kako bi napravio zahtjev.
- Moraš uključiti imena ili pseudonime svih koji su uključeni. Moraš uključiti i njihova korisnička imena na stranici Door43 ako nisi pripojio potpisane licencne ugovore za njih.
- Zapamti da će informacije koje uneseš biti javne i postat će dijelom prednje stranice izvorišnog teksta.

Nakon što si podnio formular, ukoliko što nedostaje netko će te kontaktirati. Nakon što je zahtjev odobren, otići će u red za objavu, gdje će programer raditi na tome da neki prijevod napravi izvorišnim tekstom. Možda će vas kontaktirati programer ako postoje ikakvi problemi na koje naiđe tijekom postupka objavljivanja. Bit ćeš obaviješten kada proces bude dovršen i tada ćeš moći pregledati rad u PDF-u.

Dovršetak postupka izrade izvorišnog teksta

Nakon što je dovršena izrada izvorišnog teksta, tvoj rad će tada biti dostupan:

- Na mreži na stranici [unfoldingWord](#)
- Kao PDF, koji je moguće skinuti sa stranice [unfoldingWord](#)
- U programu [translationStudio](#) kao izvorišni tekst koji se može koristiti za Druge jezike (možda će trebati najprije ažurirati tS).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u dijeljenje](#)

6. Raspodjela

Uvod u dijeljenje

Pregled dijeljenja

Sadržaj je bezvrijedan ako se ne dijeli i ne koristi. Jedna prednost u korištenju Door43 platforme za prijevod i objavljivanje jest u tome da pruža višestruke, jednostavne načine dijeljenja sadržaja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu podijeliti svoj sadržaj?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u objavljivanje](#)

Otvorena dozvola

Najveći čimbenik koji ohrabruje dijeljenje sadržaja je [Otvorena dozvola](#) koja se koristi za sve sadržaje na Door43. To je dozvola koja svakome daje slobodu koja im je potrebna da:

- **Dijele** — umnažaju i dijele materijale na bilo kojem mediju ili formatu
- **Prilagođavaju** — preuređuju, transformiraju i grade na postojećem materijalu

u bilo koju svrhu, čak i komercijalnu.

Pod uvjetima dozvole.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Kako podijeliti sadržaj](#)

Kako podijeliti sadržaj

Dijeljenje sadržaja iz tS-a

Dijeljenje sadržaja koji se nalazi u programu translationStudio je lako. Za dijeljenje izvan mreže, koristi Backup značajku koja se nalazi u tS izborniku. Za mrežno dijeljenje, koristi značajku Učitaj (Upload) koja se nalazi u tS izborniku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu podijeliti sadržaj?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u dijeljenje](#)

Dijeljenje sadržaja na stranici Door43

Ako svoj rad učitaš iz programa translationStudio, onda će se isti automatski pojaviti na internetu na stranici Door43. Sav tvoj učitan sadržaj pojaviti će se pod tvojim korisničkim računom. Na primjer, ako je tvoje korisničko ime *test_user* onda sav svoj rad možeš pronaći na http://door43.org/u/test_user/. Možeš podijeliti svoj rad s drugima na mreži tako što ćeš im dati poveznicu na projekte koje si učitao.

Izvanmrežno dijeljenje sadržaja

Također, možeš proizvesti i skidati dokumente sa svojih projektnih stranica na stranici Door43. Nakon što si ih skinuo, možeš ih poslati drugima na koji god način želiš, uključujući njihovo tiskanje i dijeljenje tiskanog primjerka.

translationAcademy

Translation Manual

Uvod

Uvod u Priručnik za prevođenje

Što poučava Priručnik za prevođenje?

Ovaj priručnik poučava teoriju prevođenja te kako stvarati dobre prijevode za Druge jezike (Other Languages - OLs). Neka načela prevođenja koja su iznesena u ovome priručniku primjenjuju se i na prevođenje Ulaznih jezika. Međutim, za specifične upute o tome kako prevesti set prevoditeljskih alata za Ulazne jezike, molimo te da se poslužiš Priručnikom za Ulazne jezike. Bit će ti jako korisno proučavati mnoge od tih modula prije nego što započneš s bilo kakvim prevoditeljskim projektom. Drugi moduli, kao što je modul o gramatici, potrebni su samo za učenje "u pravi trenutak".

Neki istaknuti moduli u Priručniku za prevođenje:

- [Odlike dobrog prijevoda](#) - definicija dobrog prijevoda
- [Postupak prevođenja](#) - kako postići dobar prijevod
- [Odabir prevoditeljskog tima](#) - neka pitanja koja treba uzeti u obzir prije početka prevoditeljskog projekta
- [Odabir što prevesti](#) - što najprije prevoditi

Zatim preporučujemo da naučite:

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)
[Osobine dobrog prijevoda](#)
[Postupak prevođenja](#)
[Odabir što prevoditi](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je Priručnik za prevođenje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u translationAcademy](#)
[Smjernice vezane uz prevođenje](#)
[Pronalazak odgovora](#)

Izrazi koje trebam znati

Riječi koje je važno znati

- Bilješka: Ovo su izrazi koji se koriste u ovome priručniku. Prevoditelj će trebati razumjeti te izraze kako bi koristio Priručnik za prevođenje.*

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje izraze trebam znati?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

Izraz - Riječ ili fraza koja se odnosi na jednu stvar, ideju ili radnju.

Na primjer, hrvatski izraz za ulijevanje tekućine u usta je "piti". Izraz za ceremoniju koji obilježava važan prijelaz u nečijem životu je "obred prolaza" (također, "inicijacija"). Razlika između izraza i riječi je u tome što izraz može sadržavati nekoliko riječi.

Tekst - Tekst je nešto što govornik ili pisac komunicira slušatelju ili čitatelju putem jezika. Govornik ili pisac ima neko značenje na umu, tako da ona ili on odabiru oblik jezika kako bi izrazili to značenje.

Kontekst - Riječi, fraze, rečenice i paragrafi koji okružuju neku riječ, frazu ili rečenicu. Kontekst je tekst koji okružuje dio teksta koji proučavaš. Značenje pojedinačnih riječi ili fraza može se promijeniti u različitim kontekstima.

Oblik - Struktura jezika kako se javlja na stranici ili kada se govori. "Oblik" se odnosi na način na koji je jezik uređen - uključuje riječi, redoslijed riječi, gramatiku, idiome, kao i bilo koje druge značajke strukture teksta.

Gramatika - Način na koji se rečenice sastavljaju u jeziku. To se tiče redoslijeda njihovih različitih dijelova, na primjer, nalazi li se glagol na prvom mjestu, na kraju ili u sredini.

Imenica - Vrsta riječi koja se odnosi na neku osobu, mjesto ili stvar. Vlastita imenica odnosi se na ime neke osobe ili mjesta. Apstraktna imenica je ono što ne možemo vidjeti ili dotaknuti, kao što su "mir" ili "jedinstvo". Odnosi se na neku ideju ili stanje. Neki jezici ne koriste apstraktne imenice.

Glagol - Vrsta riječi koja se odnosi na neku radnju, na primjer "hodati" ili "stići".

Modifikator - Vrsta riječi koja govori nešto o nekoj drugoj riječi. I pridjevi i prilozi su modifikatori.

Pridjev - Vrsta riječi koja govori nešto o imenici. Na primjer, riječ "visok" govori nešto o imenici "čovjek" u sljedećoj rečenici. *Vidim visokog čovjeka.*

Prilog - Vrsta riječi koja govori nešto o glagolu. Na primjer, riječ "glasno" govori nešto o glagolu "govorio je" u sljedećoj rečenici. *Čovjek je glasno govorio skupini ljudi.*

Idiom - Izraz koji koristi nekoliko riječi i koji znači nešto različito kao cjelina nego što bi se moglo razumjeti kada bismo gledali samo na značenja koja te riječi imaju kada se koriste pojedinačno. Idiomi se ne mogu prevesti doslovno, odnosno kao značenje odvojenih riječi. Na primjer, engleski idiom "he kicked the bucket" doslovno bismo preveli "udario je kantu", ali zapravo znači "umro je".

Značenje - Osnovna ideja ili pojam koji tekst pokušava saopćiti čitatelju ili slušatelju. Govornik ili pisac mogu komunicirati isto značenje koristeći različite jezične oblike, a različiti ljudi mogu razumjeti različita značenja kada slušaju ili čitaju isti jezični oblik. Stoga, shvaćać da oblik i značenje nisu jedno te isto.

Prevođenje - Proces izražavanja u obliku ciljanog jezika istog značenja koje su pisac ili govornik izrazili u obliku izvorišnjog jezika.

Izvorišni jezik - Jezik s kojega se prevodi.

Izvorišni tekst - Tekst koji se prevodi.

Ciljani jezik - Jezik na koji se prevodi.

Ciljani tekst - Tekst koji prevoditelj stvara dok prevodi značenje izvorišnog teksta.

Izvorni jezik - Jezik na kojem je biblijski tekst bio napisan. Izvorni jezik Novoga zavjeta bio je grčki jezik. Izvorni jezik većine Staroga zavjeta bio je hebrejski jezik. Međutim, izvorni jezik nekih dijelova Danielove i Ezrine knjige bio je aramejski. Izvorni jezik je uvijek najtočniji jezik s kojega se neki odlomak može prevesti.

Jezik šire komunikacije - Jezik koji se koristi na širem području i koji koristi puno ljudi. Za većinu ljudi, to nije njihov prvi jezik, nego jezik koji koriste kako bi razgovarali s ljudima izvan njihove jezične zajednice. Neki ljudi to nazivaju jezikom trgovine. Većina Biblija bit će prevedena koristeći jezik šire komunikacije kao izvorni jezik.

Doslovan prijevod - Prijevod koji se usredotočuje na reproduciranje oblika izvorišnog teksta u ciljanom tekstu, čak i ako se zbog toga promijeni značenje.

Prijevod koji se zasniva na značenju (ili dinamični prijevod) - Prijevod koji se usredotočuje na reprodukciju značenja izvorišnog teksta u ciljanom tekstu, čak i ako se zbog toga promijeni oblik teksta.

Odlomak - Odjeljak biblijskog teksta o kojem se govori. To može biti jedan stih, ali obično se radi o više stihova koji zajedno čine jednu temu ili govore jednu priču.

Ulazni jezik - Ulazni jezik (na engleskom Gateway Language - GL) je jezik šire komunikacije, koji smo identificirali kao jedan od jezika na koji ćemo prevesti sve naše prevoditeljske priručnike. Set Ulaznih jezika je najmanji broj jezika kroz koji se sadržaj može prenijeti na svaki drugi jezik svijeta, putem prijevoda koji rade govornici koji koriste oba jezika.

Drugi jezici - Drugi jezici (na engleskom Other Languages - OLs) su svi jezici svijeta koji nisu Ulazni jezici. Naše priručnike za prevođenje Biblije prevodimo na Ulazne jezike kako bi ih ljudi mogli koristiti za prevođenje Biblije na Druge jezike.

Biblija za krajnjeg korisnika - To je Biblija koju su ljudi preveli tako da na prirodan način govori na ciljanom jeziku. Zamisao je da ju se koristi u crkvama i u obiteljima. Nasuprot tome, ULB i UDB su Biblije koje su zapravo prevoditeljski alati. One ne govore prirodno ni na jednom jeziku, jer je ULB zapravo doslovan prijevod a UDB izbjegava korištenje idioma i govornih figura, koje bi prirodan prijevod koristio. Korištenjem ovih prevoditeljskih alata, prevoditelj može stvoriti Bibliju za krajnjeg korisnika.

Učesnik - Učesnik je jedan od sudionika u rečenici. To može biti osoba koja vrši radnju ili osoba koja prima radnju, ili se spominje da sudjeluje na neki način. Učesnik može biti čak i predmet za koji se kaže da sudjeluje u radnji rečenice. Na primjer, u sljedećoj rečenici, učesnici su potcrtani: Ivan i Marija poslali su pismo Andriji. Učesnici se ponekad ne spominju, ali još uvijek su dio radnje. U tom slučaju, učesnik se *podrazumijeva*. Na primjer, u sljedećoj rečenici spomenuta su samo dva učesnika: Andrija je primio pismo. Pošaljitelji, Ivan i Marija, podrazumijevaju se. U nekim jezicima, podrazumijevani učesnici moraju se izreći.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Što je prevođenje?](#)

Što je prevođenje?

Definicija

Prevođenje je postupak koji se vrši između različitih jezika, a koji zahtijeva da osoba (prevoditelj) razumije značenje onoga što je pisac ili govornik htio komunicirati izvornim čitateljima na izvorišnom jeziku, a onda da izrazi isto to značenje drugom čitateljstvu na ciljanom jeziku.

Tako bi se prevođenje uglavnom trebalo raditi, ali ponekad neki prijevodi imaju drukčije ciljeve, kao što je reprodukcija oblika izvorišnog jezika, kao što ćemo vidjeti dolje.

U osnovi postoje dvije vrste prijevoda: doslovni i dinamični (ili prijevod koji se usredotočava na značenje).

- Doslovni prijevodi usredotočuju se na prikazivanje riječi iz izvorišnog jezika riječima na ciljanom jeziku koje imaju slično osnovno značenje. Oni ujedno koriste fraze koje imaju slične strukture kao fraze u izvorišnom jeziku. Ta vrsta prijevoda čitatelju omogućuje da vidi strukturu izvorišnog teksta, ali ona istovremeno može čitatelju otežati ili onemogućiti razumijevanje značenja izvorišnog teksta.
- Dinamični prijevodi koji se usredotočuju na značenje prikazuju značenje rečenice izvorišnog jezika u njegovu kontekstu, a koriste će bilo kakve riječi i strukture izraza koji su najprikladniji za saopćavanje toga značenja u ciljanom jeziku. Cilj takve vrste prijevoda je olakšati čitatelju razumijevanje značenja izvorišnog teksta. Takvu vrstu prijevoda preporučuje ovaj Priručnik za prevođenje za prijevode Drugih jezika (Other languages - OL).

ULB je osmišljen kao doslovan prijevod, tako da prevoditelj OL-a može vidjeti oblike izvornih biblijskih jezika. UDB je osmišljen kao dinamičan prijevod, tako da prevoditelj OL-a može razumjeti značenje tih oblika u Bibliji. Kada prevodiš te resurse, molimo te prevodi ULB doslovno, a UDB prevodi na dinamičan način. Za više informacija o tim resursima, vidi Priručnik za Ulazne jezike (Gateway Manual).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Postupak prevođenja](#)

[Oblik i smisao](#)

[Doslovni prijevodi](#)

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: [Što je prevođenje?](#)

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

Još o prevođenju

Prevođenje je postupak koji se provodi između različitih jezika, a koji zahtijeva da osoba (prevoditelj) razumije značenje koje je pisac ili govornik htio saopćiti izvornim čitateljima u izvorišnom jeziku, a onda taj isti smisao izrazi različitom čitateljstvu na ciljanoj jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što bih još trebao znati o prevođenju?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Što je prevođenje?](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

Zašto ljudi prevode tekstove?

Općenito, prevoditelji imaju različite razloge zašto obavljaju svoj posao. Njihovi razlozi ovise o vrsti dokumenta koji prevode te o potrebama osobe koja ih je tražila da ga prevedu. U slučaju prijevoda Biblije, ljudi obično rade svoj prijevod zato što žele da biblijske ideje utječu na čitatelje ciljanog jezika na isti način na koji su utjecale i na izvorne čitatelje i slušatelje biblijskih tekstova. Budući da nas Božje ideje u Bibliji vode do vječnoga života s njime po Isusu Kristu, prevoditelji također žele da čitatelji ciljanog jezika poznaju njegove ideje.

Kako mi kao prevoditelji Biblije obično očekujemo da ćemo predstaviti biblijske ideje?

Postoje razni načini na koje možemo predstaviti ideje iz izvorišnog teksta: možemo ih staviti u popis, možemo ih sažeti koristeći puno manje mjesta na stranici, možemo ih pojednostaviti (kao što to obično čine dječje biblijske priče i druge vrste biblijskih pomagala), ili ih možemo čak staviti u dijagrame ili tablice. Međutim, prevoditelji Biblije obično pokušavaju predstaviti biblijske ideje što sveobuhvatnije. To ujedno znači da u prijevodu pokušavaju proizvesti iste vrste dokumenata kakvi su i izvorni dokumenti (proroštvo za proroštvo, pismo za pismo, povijesnu knjigu za povijesnu knjigu itd.). Također, onda pokušaju u prijevodu stvoriti iste **napetosti** koje postoje u izvorišnim tekstovima.

Što mislimo pod "napetosti" u tekstovima?

Primjeri napetosti javljaju se kada se čitatelj pita što će se sljedeće dogoditi sudionicima priče, odnosno kada čitatelj slijedi argument, ohrabrenje i upozorenja pisca poslanice ili razgovora koji je zabilježen u tekstu. Čitatelj može osjetiti napetost dok čita psalam, jer slavljenje Boga utječe na psalmista na različite načine. Kada čita starozavjetnu proročku knjigu, čitatelj može osjećati kako raste napetost dok prorok osuđuje ljude za njihov grijeh, odnosno dok ih upozorava da se ponovno okrenu ka Bogu. Napetost se može osjetiti i onda kada čitamo o Božjim obećanjima u pogledu budućnosti, kada razmišljamo o tome kako je Bog ispunio ta proroštva, odnosno kako će ih ispuniti. Dobri prevoditelji proučavaju vrste napetosti u izvorišnim dokumentima te pokušavaju stvoriti te napetosti u ciljanoj jeziku.

Još jedan način na koji možemo govoriti o stvaranju napetosti koje postoje u izvorišnom tekstu jest da kažemo da prijevod treba imati isti utjecaj na ciljano čitateljstvo koje je izvorni tekst imao na izvorno. Na primjer, ako je izvorni tekst služio kao ukor izvornim čitateljima, ciljani čitatelji bi također trebali osjetiti ukor putem njegova prijevoda. Prevoditelj će trebati razmišljati o tome na koji način ciljani jezik izražava ukore i druge vrste komunikacije, tako da će prijevod imati ispravnu vrstu učinka na ciljano čitateljstvo.

Na što trebaš ciljati dok prevodiš Bibliju

Prevoditelj je kao lovac

Prevoditelj je kao lovac koji mora ciljati svojom puškom u životinju ako ju želi pogoditi. Treba poznavati vrstu životinje koju lovi, jer lovac, na primjer, ne puca u ptice istom vrstom streljiva koju bi upotrijebio za ubijanje antilope.

Isto je i kada govorimo drugim ljudima. Maloj djeci ne govorimo istim riječima koje bismo koristili kada oslovljavamo odraslu osobu. Isto tako, s prijateljima ne pričamo na isti način na koji bismo razgovarali s predsjednikom ili vladarem naše zemlje.

U svim tim slučajevima, odlučujemo koristiti različite riječi i izraze. Na primjer, ako malom djetetu objašnjavam evanđelje, ne bih mu smio reći: "Pokaj se i Gospodin će ti dati svoju milost." Umjesto toga, trebao bih reći nešto ovako: "Budi tužan zbog loših stvari koje si učinio, i reci Isusu da ti je žao. Onda će te on prihvatiti, jer te voli."

Na svakom jeziku postoje riječi koje koriste samo odrasli, riječi koje djeca još nisu naučila. Naravno, djeca će u konačnici naučiti mnogo takvih riječi. Međutim, ako kažeš previše takvih riječi djeci odjednom, bit će im jako teško razumjeti te.

Nadalje, jezici su poput stabala na kojima izrastaju novi, a otpadaju stari listovi: jezici uvijek rađaju neke nove riječi, a neke druge riječi izlaze iz upotrebe. Te riječi umiru i otpadaju poput listova; to su riječi koje stari ljudi znaju, ali koje mlađi nikada nisu naučili koristiti. Nakon što stariji naraštaj ode, te starije riječi više se ne koriste u tom jeziku. Čak i ako su negdje zapisane, primjerice u rječniku, kao što bi i trebale biti, mlađi ljudi ih vjerojatno neće više koristiti.

Iz tih razloga, prevoditelji Biblije trebaju odlučiti tko su ljudi na koje njihov prijevod cilja. Evo njihovih izbora:

Ciljanje na budućnost

Prevoditelji mogu ciljati svoje prijevode na mlade majke i njihovu djecu koji govore ciljanom jezikom jer ti ljudi predstavljaju budućnost njihova jezika. Budu li prevoditelji radili na taj način, izbjegavat će korištenje starih riječi koje mlađi ljudi ne uče. Umjesto toga, što više mogu koristit će redovite, svakodnevne riječi. Uz to, takvi prevoditelji će slijediti ova druga pravila:

Oni ne pokušavaju transkribirati uobičajene biblijske riječi s drugih jezika na ciljani jezik. Na primjer, to znači da neće pokušati pretvoriti biblijsku riječ "sinagoga" u nešto kao što je "sinagog" da bi onda pokušali poučiti ljude njezinom značenju. Neće pokušati pretvoriti biblijsku riječ "anđeo" u nešto kao "enjel" i onda pokušati poučiti čitatelje ciljanog jezika njezinom značenju.

Ne pokušavaju izmisliti nove riječi kako bi naznačili ideje koje nalaze u Bibliji. Na primjer, ako ciljani jezik nema riječ koja označava sve aspekte uključene u "milost" ili "posvetiti", prevoditelji neće izmisliti nove riječi za te pojmove. Umjesto toga, pronaći će izraze prikladne za izražavanje glavnoga dijela značenja te riječi u biblijskom odlomku na kojem rade.

Oni ne uzimaju riječi u ciljanom jeziku da bi ih napunili novim značenjem. Oni znaju da će ljudi tako jednostavno ignorirati novo značenje i, stoga, pogrešno shvatiti značenje koje želiš da tekst saopći.

Oni izražavaju biblijske ideje na načine koji su jasni i prirodni. (Vidi: [Stvaraj jasne prijevode](#), [Create Natural Translations](#))

Kada prevoditelji slijede ova pravila, rezultat nazivamo prijevodom na uobičajenom jeziku. Ako radiš na tome da na neki jezik prevedeš njegovu prvu Bibliju, onda ti preporučamo da slijediš ove upute. Prijevodi na uobičajenom jeziku na engleskom podrazumijevaju prijevode Today's English Version i The Common English Bible. Međutim, zapamti da ćeš na svome ciljanom jeziku vjerojatno mnoge ideje htjeti izraziti na načine koji će se uvelike razlikovati od onoga što nalaziš u tim engleskim prijevodima.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što bi trebala biti svrha našeg prevođenja Biblije?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Što je prevođenje?](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

Ciljaj na prijevod za proučavanje Biblije

Prevoditelji mogu ciljati da njihovi prijevodi budu za kršćane koji žele proučavati Bibliju na način koji je dublji od načina na koji novi kršćani čitaju Bibliju. Prevoditelji mogu odlučiti da će to učiniti ako ciljani jezik već ima dobru Bibliju koja je prilagođena tako da dobro govori i nevjernicima i novim vjernicima. Ako prevoditelji rade na taj način, onda će možda odlučiti sljedeće:

Pokušat će više imitirati gramatičke strukture koje nalaze u biblijskim jezicima. Na primjer, kada Biblija kaže "ljubav Božja", prevoditelji mogu odlučiti da će taj izraz ostaviti nejasnim. Ako to učine, onda neće donijeti odluku znači li to "ljubav koju ljudi imaju prema Bogu" ili "ljubav koju Bog ima prema ljudima". Kada Biblija kaže: "ljubav koju imaju u Kristu Isusu", prevoditelji mogu odlučiti da neće reći da to znači "zbog Krista Isusa" ili "sjedineni s Kristom Isusom".

Pokušat će izraziti koje grčke ili hebrejske riječi "stoje iza" različitih izraza u prijevodu, na primjer, u fusnotama.

Pokušat će izmisliti nove izraze na ciljanom jeziku koji naznačuju veći opseg značenja koje je sadržano u biblijskim riječima. Ako prevoditelji to čine, onda trebaju postati kreativni na ciljanom jeziku.

Ne preporučamo da slijediš ovaj drugi put osim ako ciljani jezik već ima prijevod Biblije koji komunicira na jasan i prirodan način.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

Osobine dobrog prijevoda

Osobine dobrog prijevoda

Četiri glavne osobine

Četiri su glavne osobine dobrog prijevoda. Naime, dobar prijevod mora biti:

- Jasan - vidi [Create Clear Translations](#)
- Prirodan - vidi [Create Natural Translations](#)
- Točan - vidi [Create Accurate Translations](#)
- Odobren od crkve - vidi [Create Church-Approved Translations](#)

Možemo ove četiri osobine shvatiti kao noge četveronožne stolice. Svaka je nužna. Ako jedna nedostaje, stolica neće stajati. Isto tako, svaka od navedenih osobina mora biti prisutna u prijevodu kako bi prijevod bio koristan i vjeran crkvi.

Jasan

Koristi bilo koje jezične strukture koje su potrebne kako bi postigao najvišu razinu razumijevanja. To uključuje pojednostavljivanje koncepata, preuređivanje oblika teksta i korištenje onoliko izraza koliko je potrebno kako bi se saopćilo izvorno značenje što je moguće jasnije. Kako bi naučio kako stvarati Jasne Prijevode, vidi [Create Clear Translations](#).

Prirodan

Koristi jezične oblike koji su učinkoviti i koji odražavaju način na koji se tvoj jezik koristi u sličnim kontekstima. Kako bi naučio kako stvarati Prirodne Prijevode, vidi [Create Natural Translations](#).

Točan

Prevodi točno, ne oduzimajući od, ne mijenjajući i ne dodajući ništa značenju izvornoga teksta kako bi ga razumjelo njegovo izvorno slušateljstvo. Prevodi imajući na umu značenje teksta i točno komuniciraj implicitne podatke, nepoznate koncepte i stilske figure. Kako bi naučio kako stvarati Točne Prijevode, vidi [Create Accurate Translations](#).

Odobren od crkve

Ako je prijevod jasan, prirodan i točan, ali ga crkva ne odobrava ili ne prihvaća, onda on ne postiže svoj krajnji cilj izgrađivanja crkve. Važno je da crkva bude uključena u prijevod, provjeravanje i distribuciju prijevoda. Kako bi naučio kako stvarati Prijevode koje odobrava Crkva, vidi [Create Church-Approved Translations](#).

Šest drugih osobina

Osim što mora biti jasan, prirodan, točan i odobren od crkve, dobar prijevod mora također biti i:

- Vjeran - vidi [Create Faithful Translations](#)
- Autoritativan - vidi [Create Authoritative Translations](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje su osobine dobrog prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

[Što je prevođenje?](#)

- Povijesni - vidi [Create Historical Translations](#)
- Jednak - vidi [Create Equal Translations](#)
- Suradnički - vidi [Create Collaborative Translations](#)
- Trajan - vidi [Create Ongoing Translations](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

Stvaraj jasne prijevode

Stvaraj prirodne prijevode

Stvaraj točne prijevode

Stvori prijevode koje potvrđuje crkva

Postupak prevođenja

Stvaraj jasne prijevode

Jasni prijevodi

Jasan prijevod koristit će svaku jezičnu strukturu koja je potrebna kako bi ga čitatelji mogli lako čitati i razumjeti. To podrazumijeva stavljanje teksta u drukčiji oblik ili razmještaj i korištenje što većeg broja ili što manjeg broja izraza koji su potrebni da bi se izvorno značenje teksta moglo što jasnije prenijeti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu stvarati jasne prijevode?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Ove smjernice su za prijevode Drugih jezika, a ne za Ulazne jezike. Kada prevodiš ULB u Ulazni jezik, ne smiješ raditi takve izmjene. Nije potrebno unositi takve promjene kada prevodiš UDB u Ulazni jezik, jer je to već učinjeno. Evo nekoliko ideja kako možeš stvoriti jasan prijevod iz izvorišnog teksta:

Provjeri zamjenice

Trebat ćeš provjeriti zamjenice u izvorišnom tekstu tako da znaš na koga ili na što se svaka zamjenica odnosi. Zamjenice su riječi koje stoje umjesto imenice ili imenskog izraza. Odnose se na nešto što je već bilo spomenuto.

Uvijek pažljivo provjeri je li jasno na koga ili što se svaka zamjenica odnosi. Ako to nije jasno, možda će biti potrebno unijeti ime osobe ili naziv stvari umjesto zamjenice.

Identificiraj sudionike

Nakon toga, trebaš saznati tko vrši radnju. Jasan prijevod će identificirati **sudionike**. **Sudionici** u nekom događaju su oni ljudi ili one stvari koje sudjeluju u tom događaju. Subjekt koji vrši radnju i objekt na kojemu se vrši radnja su glavni **sudionici**. Kada ponovno izražavaš neku ideju **događaja** kao glagol, često je nužno izreći tko ili što su **sudionici** u tom događaju. Obično će to biti jasno iz konteksta.

Jasno izrazi ideje događaja

Mnoge ideje **događaja** mogu se javiti kao imenice u Ulaznom jeziku. Jasan prijevod možda će trebati izraziti te ideje **događaja** kao glagole.

Kada se pripremate na prevođenje, korisno je tražiti bilo koje ideje **događaja** u odlomku, posebice one koji se izražavaju u drugom obliku, a ne glagolom. Razmisli o tome možeš li ponovno izreći značenje koristeći glagol kako bi izrazio ideju **događaja**. Međutim, ako tvoj jezik također koristi imenice kako bi se izrazile ideje **događaja**, a događaji ili radnja prirodnije zvuče kao imenica, onda koristi oblik imenice. Vidi [Apstraktne imenice](#)

Možda ćeš također trebati promijeniti svaku ideju **događaja** u aktivnu rečenicu kako bi je čitatelji sigurno razumjeli.

Pasivni glagoli

Jasan prijevod će možda trebati promijeniti svaki **pasivni** glagol u njegov **aktivni** oblik. Vidi [Aktiv ili pasiv](#)

Ako je oblik **aktivan**, subjekt rečenice je osoba koja vrši radnju. U **pasivnom** obliku, subjekt rečenice je osoba ili stvar na kojoj se vrši radnja. Na primjer, "Ivan je udario Borisa" je aktivna rečenica. "Borisa je udario Ivan" je pasivna rečenica.

Mnogi jezici nemaju **pasivan** oblik, već postoji samo **aktivan** oblik. U tom slučaju, bilo bi potrebno okrenuti rečenicu od **pasivnog** oblika u **aktivan** oblik. Međutim, neki jezici više vole koristiti **pasivne** oblike. Prevoditelji bi trebali koristiti oblike koji su najprirodniji u ciljanom jeziku.

Pogledaj svaki izraz koji sadrži 'od'

Kako bi prijevod bio jasan, trebat ćeš još pogledati svaki izraz koji sadrži 'od' kako bi identificirao značenje odnosa između imenica koje su spojene pomoću "od". U mnogim jezicima, konstrukcije s "od" u njima nisu toliko česte koliko su učestale u izvornim jezicima Biblije. Prouči značenje svakog izraza i ponovno izrazi tu rečenicu s "od" na način koji jasno odražava odnos između tih dijelova.

Nakon što si to sve provjerio i učinio svoj prijevod što je moguće jasnijim, trebat ćeš ga pročitati drugim ljudima koji govore tvojim jezikom da vidiš je li i njima jasan. Ukoliko postoje dijelovi koje oni ne razumiju, razlog tomu je možda to što taj dio nije jasan. Zajedno, možete smisliti jasniji način na koji možeš izreći taj dio. Nastavi provjeravati prijevod s većim brojem ljudi sve dok sve ne bude jasno.

Upamti: Prevođenje je prepričavanje, na što točniji način, značenja izvorne poruke na način koji je jasan i prirodan u ciljanom jeziku.

Jasno pisanje

Postavljaj si ova pitanja i to će ti pomoći da stvoriš prijevod koji je jasan:

- Jesi li koristio interpunkcijske znakove koji će čitatelju pomoći da zna kada treba napraviti pauzu ili udahnuti?
- Jesi li istaknuo dijelove teksta koji su upravni ili izravni govor?
- Odvajaš li paragrafe?
- Jesi li razmislio o tome da dodaš naslove dijelovima?

Zatim preporučujemo da naučite:

[Stvaraj prirodne prijevode](#)

[Stvaraj točne prijevode](#)

[Stvori prijevode koje potvrđuje crkva](#)

[Postupak prevođenja](#)

Stvaraj prirodne prijevode

Prirodni prijevodi

Prevesti Bibliju tako da prijevod bude **prirodan** znači da:

Prijevod zvuči kao da ga je napisao član ciljane skupine, a ne stranac. Evo nekih ideja kako možeš stvarati prirodne prijevode:

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu stvarati prirodne prijevode?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Koristi kratke rečenice

Kako bi prijevod zvučao prirodno, ponekad je nužno stvarati kraće, jednostavnije rečenice iz duljih, kompleksnijih. Grčki jezik često ima duge, gramatički složene rečenice. Neki prijevodi Biblije strogo slijede grčku strukturu rečenice i zadržavaju dulje rečenice, čak i kada to ne zvuči prirodno ili zbunjuje čitatelje ciljanog jezika.

Kada se pripremaš za prevođenje, često je korisno prepisati odlomak, skraćujući duge rečenice u nekoliko kraćih. To ti može pomoći da jasnije vidiš značenje i, stoga, bolje prevodiš. U mnogim jezicima dobar stil znači kraće rečenice ili, kada su rečenice dulje, izbjegavanje duljih rečenica. Prema tome, kada ponovno izražavaš značenje u ciljanom jeziku, ponekad je potrebno podijeliti neke izvorno dugačke rečenice u nekoliko kraćih. Budući da mnogi jezici koriste rečenice sa samo jednom ili dvije kraće rečenice, kraće rečenice će prenijeti smisao prirodno. Kraće rečenice će čitateljima pomoći da bolje razumiju tekst jer će značenje biti jasnije. Pazi da uključiš jasne vezne riječi između novih, kraćih rečenica.

Kako bi od duljih, složenijih rečenica napravio kraće, pronađi one riječi u rečenici koje su izravno povezane jedna uz drugu, odnosno koje pripadaju zajedno kako bi oblikovale kraću rečenicu. Općenito, svaki glagol ili riječ koja opisuje radnju ima riječi na jednoj strani koje ukazuju natrag ili naprijed na radnju glagola. Skupine riječi poput ovih koje mogu stajati same, mogu se napisati kao nezavisna rečenica ili kao prosta rečenica. Zadrži svaku od tih skupina riječi zajedno i na taj način podijeli rečenice u odvojene ideje ili dijelove. Pročitaj nove rečenice kako bi bio siguran da još uvijek imaju smisla. Ako postoji neki problem, trebaš podijeliti dulje rečenice na neki drugi način. Kada budeš razumio poruku novih rečenica, prevedi ih na ciljani jezik, oblikujući rečenice koje su prirodne duljine i povezujući ih na prirodan način. Zatim provjeri svoj prijevod tako što ćeš ga pročitati nekom članu svoje jezične zajednice, kako bi se uvjerio da zvuči prirodno.

Piši onako kako tvoj narod govori

Pročitaj odlomak ili poglavlje Biblije i pitaj se: "Kakva je ovo poruka?" Zatim prevedi taj odlomak ili poglavlje na način na koji bi tvoj jezik komunicirao takvu poruku.

Na primjer, ako je odlomak pjesma, kao što su psalmi, onda ga prevedi u obliku koji će tvoj narod prepoznati kao pjesmu.

Ili, ako je odlomak poticaj na pravilan način života, kao što su novozavjetna pisma, onda ga prevedi u obliku koji je dosljedan s načinom na koji govornici tvoga jezika potiču jedni druge.

Ili, ako je odlomak priča o nečemu što je netko učinio, prevedi ga u obliku priče (koja se zbilja dogodila).

Biblija ima puno takvih vrsta priča, a kao dio tih priča ljudi jedni drugima govore stvari koje također imaju svoj vlastiti oblik. Na primjer, ljudi prijete, upozoravaju, hvale ili kore jedni druge. Kako bi tvoj prijevod bio prirodan, trebao bi prevesti svaku od tih stvari onako kako govornici tvoga jezika prijete, upozoravaju, hvale ili kore jedni druge itd.

Kako bi znali kako pisati te različite stvari, možda ćeš trebati slušati što govore ljudi oko tebe te vježbati pisanje različitih stvari koje ti ljudi govore i čine, kako bi se bolje upoznao s oblikom i riječima koje ljudi koriste za te različite namjere.

Dobar prijevod će koristiti isti rječnik i izraze koje ljudi u ciljanoj skupini obično koriste. Njima bi trebalo biti lako čitati ili slušati taj prijevod. Ne bi trebali postojati nikakvi čudni ili nezgrapni izrazi. Prijevod bi se trebao čitati jednako lako kao pismo od bliskog prijatelja.

Ne odnosi se na prijevode na ulazne jezike

Ovaj odlomak se ne odnosi na prijevode na ulazne jezike, odnosno na ULB i UDB. To su Biblije koje su osmišljene tako da imaju određene karakteristike zbog kojih ne mogu zvučati prirodno u ciljanom jeziku. Zapravo, to su alati za prijevod Biblije, a ne Biblije za krajnje korisnike. Za više informacija o tome, vidi "Prevođenje ULB-a" i "Prevođenje UDB-a" u Priručniku za ulazne jezike.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Stvaraj jasne prijevode](#)

[Stvaraj točne prijevode](#)

[Stvori prijevode koje potvrđuje crkva](#)

[Postupak prevođenja](#)

Stvaraj točne prijevode

Točni prijevodi

Stvoriti **točan** prijevod Biblije znači da prijevod saopćava istu poruku koju je saopćavao izvor. Evo nekoliko koraka koje trebaš slijediti:

- Otkrij značenje odlomka.
- Otkrij glavnu ideju.
- Prevodi imajući na umu autorovu poruku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu stvarati točne prijevode?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Otkrij značenje

Prvo, nekoliko puta pročitaj svaki odlomak kako bi otkrio značenje. Koristi dva različita prijevoda Biblije koja su ti dostupna u programu translationStudio: *Unlocked Dynamic Bible* (Otključana dinamična Biblija) i *Unlocked Literal Bible* (Otključana doslovna Biblija). Također, pročitaj definicije u dokumentima translationWords i translationNotes.

Prvo pročitaj *Unlocked Literal Bible*:

U koji god grad uđete, a oni vas prime, jedite što je postavljeno pred vas, i liječite bolesne koji su tamo. Recite im: 'Kraljevstvo Božje vam se približilo.' (Luka 10:8-9 ULB)

Pročitaj *Unlocked Dynamic Bible* u dokumentu translationHelps:

Kada god uđete u grad i ljudi vas tamo prime, jedite koju god hranu vam daju. Liječite tamošnje ljude koji su bolesni. Recite im: 'Kraljevstvo Božje je tu, blizu vas.' (Luka 10:8-9 UDB)

Primjećujete li razlike? Postoje neke razlike u riječima koje ovi prijevodi Biblije koriste.

Jesi li otkrio da je značenje teksta isto? U oba prijevoda Isus daje specifične upute, a to su iste upute. Oba prijevoda su točni prijevodi.

Otkrij glavnu ideju

Zatim, nakon što si otkrio značenje odlomka, trebaš otkriti glavnu ideju.

Postavi si pitanje: "Zašto autor to piše i kako se on osjeća u pogledu toga?"

Pogledaj ponovno onaj odlomak u Luki 10. Što misliš, zašto autor to piše? Što misliš kako se autor osjeća u pogledu toga što je napisao? Što ti misliš? Nakon što si pročitao taj odlomak nekoliko puta, odgovori na ova pitanja:

- Što se događa? *Isus je dao upute.*
- Kada i gdje su se te stvari dogodile? *Da odgovoriš na to pitanje, trebaš se sjetiti što se dogodilo prije toga. Prije toga događaja, Luka piše da su Isus i učenici bili na putu u Jeruzalem, a 10. poglavlje počinje time što je Isus poslao 72 ljudi da propovijedaju.*
- Tko je uključen u ovaj odlomak? *Isus i 72 ljudi koje je poslao.*
- Zašto je poslao tih 72 ljudi? *Da liječe bolesne i da svima govore da je kraljevstvo Božje blizu.*

Poruka pisca

Konačno, dio je točnog prevođenja izvorišnog teksta razmišljati o izvornoj publici i o poruci pisca.

Misliš li da je autor htio da čitatelj zna neke posebne stvari? Sjeti se što smo mislili da su bile autorove glavne ideje? Glavne ideje su bile:

- Upute koje je Isus dao
- Da će 72 ljudi koje je Isus poslao imati moć liječiti bolesne ljude
- Da će oni govoriti drugima da je kraljevstvo Božje blizu

To je poruka izvornom čitateljstvu. Dozvoli da ista poruka jasno dođe do umova u ciljanom jeziku.

Pogledaj na taj odlomak i razmisli o tome kako bi ga ti ispričao na vlastitom jeziku. Sačuvaj taj početni prijevod tako što ćeš ga zapisati. Koristi abecedu koja je prikladna za tvoj jezik.

Upamti: Prijevod je što je točnije moguće prepričavanje značenja izvorne poruke na način koji je jasan i prirodan u ciljanom jeziku.

Zatim preporučujemo da naučite:

Stvaraj jasne prijevode

Stvaraj prirodne prijevode

Stvori prijevode koje potvrđuje crkva

Postupak prevođenja

Stvori prijevode koje potvrđuje crkva

Prijevodi koje potvrđuje crkva

Prve tri kvalitete dobrog prijevoda su **Jasnoća** (vidi [Stvaraj jasne prijevode](#)), **Prirodnost** (vidi [Stvaraj prirodne prijevode](#)) te **Točnost** (vidi [Stvaraj točne prijevode](#)). Sve tri kvalitete izravno utječu na riječi i izraze koji se koriste u prijevodu. Ukoliko prijevod nema jednu od ove tri kvalitete, jednostavna zamjena riječi ili mijenjanje njihova redoslijeda često mogu popraviti problem. Četvrta kvaliteta, potvrđeno od strane crkve, manje je vezana uz riječi koje se koriste, a više uz proces prevođenja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu stvarati prijevode koje potvrđuje crkva?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Cilj prijevoda

Cilj prijevoda biblijskog sadržaja nije samo proizvesti prijevod visoke kvalitete, nego i proizvesti prijevod visoke kvalitete koji se koristi i koji je prihvaćen u crkvi. Prijevodi visoke kvalitete moraju biti jasni, prirodni i točni. Međutim, da bi prijevod bio korišten i prihvaćen u crkvi, mora biti potvrđen od strane crkve.

Kako stvoriti prijevod koji potvrđuje crkva

Stvaranje prijevoda koji potvrđuje crkva u potpunosti je vezano uz postupak prijevoda, provjeravanja i raspačavanja. Što je veći broj crkvenih mreža uključeno u taj proces, vjerojatnije je da će te crkve potvrditi taj prijevod.

Prije nego što se započne s projektom prevođenja, potrebno je kontaktirati i ohrabriti uključenje što većeg broja crkvenih mreža. Možda bi čak bilo poželjno da oni pošalju neke svoje ljude da budu uključeni u prevoditeljski tim. Trebalo bi ih se konzultirati i pitati za njihovo mišljenje o prevoditeljskom projektu, njegovim ciljevima i procesu.

Nije nužno da crkva aktivno vodi prevođenje i da koordinira svim poslom, ali je nužno da mreže crkava potvrde onoga koji vodi prijevod, možda čak i prije početka projekta.

Potvrda crkve i razine provjere

Potreba da crkva potvrdi prijevod jasno se odražava u Razinama provjere. Štoviše, Razine provjere su, u velikoj mjeri, mjerenja koliko široko crkva potvrđuje prijevod.

- Prva razina izjavljuje da je prevoditeljski tim kojega je potvrdila crkva potvrdio prijevod.
- Druga razina izjavljuje da pastori i vođe mjesnih crkava potvrđuju prijevod.
- Treća razina izjavljuje da vođe većega broja crkvenih mreža potvrđuju prijevod.

Na svakoj razini, ljudi koji vode prijevod trebali bi ohrabrivati uključivanje i upliv crkvenih mreža. Koristeći taj postupak, nadamo se da ćemo moći ohrabriti prisvajanje prijevoda od strane što je većeg broja crkvenih mreža. Imajući tu potvrdu, ne bi smjelo postojati ništa što bi spriječilo korištenje prijevoda za ohrabrivanje i osnaživanje crkve.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Stvaraj jasne prijevode](#)

[Stvaraj prirodne prijevode](#)

[Stvaraj točne prijevode](#)

[Uvod u priručnik za provjeru](#)

Stvaraj vjerne prijevode

Vjerni prijevodi

Kako bi stvorio prijevod koji je **vjeran** Bibliji, u svome prijevodu trebaš izbjegavati bilo kakvu političku, denominacijsku, ideološku, sociološku, kulturološku ili teološku pristranost. Koristi ključne izraze koji su vjerni rječniku izvornih biblijskih jezika. Koristi ekvivalentne termine zajedničkog jezika za biblijske riječi koje opisuju odnos između Boga Oca i Boga Sina. Ovi se mogu, kada je to potrebno, pojasniti u fusnotama ili u drugim naknadnim izvorima.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su vjerni prijevodi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevodjenje](#)

Tvoj cilj, kao prevoditelja Biblije, je saopćiti istu poruku koju je izvorni pisac Biblije htio saopćiti. To znači da ne bi trebao pokušati saopćiti vlastitu poruku, ili poruku koju misliš da bi Biblija trebala prenijeti. U pogledu svakoga biblijskog odlomka, trebaš komunicirati ono što on kaže, sve što kaže i samo ono što kaže. Trebaš se oduprijeti iskušenju da u Bibliju uneseš vlastita tumačenja ili poruke koje se ne nalaze u tom biblijskom odlomku. (Poruka Biblije podrazumijeva implicitne informacije. Vidi [Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije](#).)

Također, trebaš koristiti ključne izraze koji su vjerni rječniku izvornih biblijskih jezika. Pročitaj definicije u dokumentu translationWords kako bi bio siguran da razumiješ značenje tih riječi. Prevodi tako da ti ključni izrazi imaju ista značenja, a nemoj ih prevoditi na neki drugi način samo kako bi udovoljio svome pastoru, seoskim starješinama ili sebi.

Ponekad iz nekoliko razloga može biti teško uvijek vjerno prevoditi:

Možda si se naviknuo na način kako tvoja crkva tumači neke biblijske odlomke, tako da nisi svjestan da postoje i druga tumačenja.

- Primjer: Kada prevodiš riječ „krstiti“, možda ćeš je htjeti prevesti riječju koja znači „poškropiti“, zato što je to ono što čini tvoja crkva. Međutim, nakon čitanja dokumenta translationWords, naučit ćeš da ta riječ ima raspon značenja od „ponirati“, „uroniti“, „oprati“ do „očistiti“.

Možda ćeš htjeti prevesti neki biblijski odlomak na način koji je usklađen s tvojom kulturom, umjesto prema značenju koje je imao kada je bio napisan.

- Primjer: U kulturi Sjeverne Amerike uobičajeno je da žene govore i propovijedaju u crkvama. Prevoditelj iz te kulture može se naći u iskušenju da riječi 1. Korinćanima 14:34 prevede na način koji nije toliko strog kao što ih je apostol Pavao napisao: "... žena treba šutjeti u crkvama." Međutim, vjeran prevoditelj prevest će značenje biblijskog odlomka onakvim kakvo jest.

Možda ti se neće svidjeti nešto što Biblija kaže, tako da ćeš biti u iskušenju da to promijeniš.

- Primjer: Možda ti se neće svidjeti što Isus kaže u Ivanu 6:53, "Zaista, zaista, ako ne jedete mesa Sina Čovječjega i ne pijete njegovu krv, nećete imati života u sebi." To ti se možda učini odvratnim. Međutim, moraš to prevesti vjerno, tako da tvoj narod to može čitati i razmišljati o tome što je Isus mislio pod tim.

Možda ćeš se bojati što će drugi u tvome selu misliti ili učiniti ako pročitaju vjeran prijevod onoga što Biblija kaže.

- Primjer: Možda budeš u iskušenju da Božje riječi u Mateju 3:17: "Ovo je moj ljubljani Sin. Jako sam zadovoljan njime," prevedeš riječju koja ne znači „sin“. Međutim, trebaš upamtiti da ti nemaš pravo mijenjati značenje onoga što Biblija kaže.

Možda znaš nešto više o biblijskom odlomku koji prevodiš i želiš to dodati svome prijevodu.

- Primjer: Kada prevodiš Marka 10:11: "Tko god se razvede od svoje žene i oženi drugu ženu, čini preljub protiv nje", možda znaš da se u Mateju 19:9 nalazi i izraz: "...osim u slučaju seksualnog nemorala...." Međutim, nemoj taj izraz dodati u Marka 10:11, jer to ne bi više bio vjeran prijevod. Nadalje, nemoj dodati nikakve vlastite ideje ili učenja iz tvoje crkve. Prevedi samo značenje koje se već nalazi u tom biblijskom odlomku.

Kako bi izbjegao takve pristranosti, posebno one kojih možda nisi ni svjestan, trebaš proučavati dokumente translationNotes (vidi <http://ufw.io/tn/>), translationWords (vidi <http://ufw.io/tw/>) te *Otključanu Dinamičnu Bibliju* (vidi <http://ufw.io/udb/>), kao i bilo koji drugi prijevod koji možda imaš. Tako ćeš znati koje je značenje biblijskog odlomka, te će postojati manja vjerojatnost da ga prevedeš na pristran, nevjeran način.

(Možda ćeš htjeti još pogledati i ovaj video uradak: http://ufw.io/guidelines_faithful.)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otkrij značenje teksta](#)

Božji Sin i Bog Otac

Bog je jedno biće te postoji kao Sveto Trojstvo, odnosno kao Otac, Sin i Sveti Duh

Biblija uči da postoji samo jedan Bog.

U Starom zavjetu:

Jahve, on je Bog; nema drugog Boga! (1. Kraljevima 8:60 ULB)

U Novom zavjetu:

Isus je rekao:... "Ovo je vječni život: da trebaju upoznati tebe, jedinoga pravoga Boga". (Ivan 17:3 ULB)

(Vidi još: Ponovljeni zakon 4:35, Efežanima 4:5-6, 1. Timoteju 2:5, Jakovljeva 2:19)

Stari zavjet počinje otkrivati tri Božje osobe.

Bog je stvorio nebesa... Duh Božji se kretao... "Hajdemo načiniti čovjeka na našu sliku." (Postanak 1:1-2 ULB)

Bog nam je progovorio po Sinu... kroz kojega je stvorio i svemir. Njegov Sin je sjaj njegove slave, sami lik njegove biti... o Sinu kaže:... "U početku, Gospodine, postavio si temelj zemlji; nebesa su djelo tvojih ruku." (Hebrejima 1:2-3, i 8-10 ULB citat Psalma 102:25)

Crkva je uvijek smatrala da je potrebno izreći što Novi zavjet govori o Bogu potvrđujući da on postoji u tri različite osobe: Otac, Sin i Sveti Duh.

Isus je rekao: "... Krstite ih u ime Oca, Sina i Svetoga Duha." (Matej 28:19 ULB)

Bog je poslao svoga Sina, rođena od žene,... Bog je poslao Duha svoga Sina u naša srca, koji zove: "Abba, Oče." (Galaćanima 4:4-6 ULB)

Vidi još: Ivan 14:16-17, 1. Petrova 1:2

Svaka osoba Božanstva u potpunosti je Bog i naziva se „Bogom“ u Bibliji.

Ipak, mi imamo samo jednoga Boga Oca... (1. Korinćanima 8:6 ULB)

Toma mu je odgovorio i rekao: "Gospodin moj i Bog moj." Isus mu je rekao: "Budući da si me vidio, povjerovao si. Blagoslovljeni su oni koji nisu vidjeli, pa su ipak povjerovali." (Ivan 20:28-29 ULB)

A Petar je rekao: "Ananijo, zašto je Sotona ispunio tvoje srce da slažeš Svetom Duhu i da zadržiš dio utrška od zemlje?... Nisi slagao ljudima, nego Bogu." (Djela 5:3-4 ULB)

Svaka osoba također se razlikuje od druge dvije osobe. Sve tri osobe javljaju se razdvojene u isto vrijeme. U donjim stihovima, Bog Sin se krsti dok Bog Duh silazi, a Bog Otac govori s neba.

Nakon što je bio kršten, Isus je ustao... iz vode... Vidio je Duha Božjega kako silazi..., te glas [Očev] kako dolazi s nebesa i govori: "Ovo je moj Ljubljeni Sin..." (Matej 3:16-17 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Tko su Božji Sin i Bog Otac?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stvaraj vjerne prijevode](#)

Prevođenje Sina i Oca

Door43 podržava prijevode Biblije koji predstavljaju ove pojmove kada govore o Bogu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto su ti pojmovi važni kada se govori o Bogu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stvaraj vjerne prijevode](#)

[Božji Sin i Bog Otac](#)

Svjedočanstvo Biblije

"Otac" i "Sin" su imena kojima Bog naziva sebe u Bibliji.

Biblija pokazuje da je Bog nazvao Isusa svojim Sinom:

Nakon što je bio kršten, Isus je odmah izašao iz vode, i... glas je došao s nebesa i rekao: "Ovo je moj ljubljani Sin. Jako sam zadovoljan s njime." (Matej 3:16-17 ULB)

Biblija pokazuje da je Isus nazvao Boga svojim Ocem:

Isus je rekao: "Slavim te Oče, Gospodaru neba i zemlje,... nitko ne poznaje Sina osim Otac, i nitko ne poznaje Oca osim Sina" (Matej 11:25-27 ULB) (Vidi još: Ivan 6:26-57)

Kršćani su spoznali da su "Otac" i "Sin" ideje koje suštinski opisuju vječan odnos između Prve i Druge Osobe Trojstva. Zbilja, Biblija ih naziva različitim imenima, ali nijedan drugi izraz ne odražava vječnu ljubav i prisnost između tih Osoba, kao ni međuovisni vječni odnos koji postoji između njih.

Isus je o Bogu govorio koristeći sljedeće izraze:

Krstite ih u ime Oca, Sina i Svetoga Duha. (Matej 28:19 ULB)

Prisan odnos ljubavi između Oca i Sina je vječan, kao što su oni vječni.

Otac voli Sina. (Ivan 3:35-36; 5:19-20 ULB)

Ja volim Oca, ja činim ono što mi Otac zapovijeda, kao što mi je dao zapovijed. (Ivan 14:31 ULB)

... nitko ne zna tko je Sin osim Oca, i nitko ne zna tko je Otac osim Sina. (Luka 10:22 ULB)

Izrazi "Otac" i "Sin" također komuniciraju da Otac i Sin imaju istu bit; obojica su vječni Bog.

Isus je rekao: "Oče, proslavi Sina svoga kako bi Sin mogao proslaviti tebe... Proslavio sam te na zemlji,... Sada Oče, proslavi mene... slavom koju sam imao kod tebe prije nego što je svijet bio stvoren." (Ivan 17:1-5 ULB)

Međutim, u ove posljednje dane, on [Bog Otac] nam je progovorio kroz Sina, koga je postavio da bude baštinik svega. Kroz njega je Bog stvorio i svemir. On je svjetlost Božje slave, sam lik njegove biti. On čak održava sve na okupu riječju svoje sile. (Hebrejima 1:2-3 ULB)

Isus mu je rekao: "Toliko sam dugo s vama i još uvijek me ne poznaješ, Filipe? Tko god je vidio mene, vidio je Oca. Kako možeš reći: 'Pokaži nam Oca?' (Ivan 14:9 ULB)

Međuljudski odnosi

Ljudski očevi i sinovi nisu savršeni, ali Biblija još uvijek koristi te izraze za Oca i Sina, koji jesu savršeni.

Baš kao i danas, odnosi između očeva i sinova u biblijska vremena nisu bili toliko ispunjeni ljubavlju ili savršeni kao što je odnos između Isusa i njegova Oca. Međutim, to ne znači da bi prevoditelj trebao izbjegavati pojmove oca i sina. Pisma koriste te izraze za Boga, savršenog Oca i savršenoga Sina, kao i za grješne ljudske očeve i sinove. Kada Boga nazivaš Ocem i Sinom, koristi riječi u svom jeziku koje se široko koriste za ljudske "očeve" i "sinove". Na taj

način, saopćit ćeš da su Bog Otac i Bog Sin u suštini isti (obojica su Bog), kao što su ljudski otac i sin u suštini isti; obojica su ljudi i dijele iste karakteristike.

Prevoditeljske strategije

Razmisli o svim mogućnostima koje tvoj jezik ima da prevede riječi "sin" i "otac." Odredi koje riječi u tvom jeziku najbolje predstavljaju božanskoga "Sina" i "Oca."

Ako tvoj jezik ima više od jedne riječi za "sina", koristi onu riječ koja je najbliža značenju "jedini sin" (ili ako je potrebno, "prvi sin").

Ako tvoj jezik ima više od jedne riječi za "oca", koristi riječ koja je po značenju najbliža "rođeni otac" nasuprot "očuha".

(Vidi stranice *Bog Otac i Božji Sin* u [translationWords](#) za pomoć s prijevodom "Otac" i "Sin".)

Stvori autoritativne prijevode

Autoritativan prijevod Biblije je onaj prijevod koji se temelji na biblijskim tekstovima u izvornim jezicima kao najvišem autoritetu za značenje biblijskog sadržaja. Kada god se dva ili više prijevoda Biblije ne slažu u pogledu značenja nekog biblijskog odlomka, tada izvorni jezici imaju konačni autoritet prilikom određivanja značenja teksta. Ljudi su ponekad veoma privrženi nekim prijevodima Biblije koje često čitaju, tako da se mogu prepirati s drugim ljudima koji su privrženi drugim prijevodima Biblije.

Međutim, nijedan od tih prijevoda Biblije ne predstavlja najviši autoritet, jer su to samo prijevodi izvornika. Svi prijevodi su sekundarni u svom autoritetu u odnosu na izvorne jezike. To je razlog zašto se uvijek moramo pozivati na izvorne biblijske jezike kada odlučujemo kako ćemo prevesti Bibliju.

Budući da nemaju svi prevoditeljski timovi člana koji može čitati izvorne jezike Biblije, nije uvijek moguće provjeriti biblijske jezike kod prevođenja Biblije. Umjesto toga, prevoditeljski tim treba se osloniti na prijevode koje mogu čitati, a koji se temelje na biblijskim jezicima. Mnogi prijevodi u Pristupnim jezicima prevedeni su s biblijskih jezika, uključujući ULB, ali neki su prijevodi prijevoda. Kada je prijevod dva ili tri koraka udaljen od izvornika, tada lako nastaju greške u prijevodu.

Kako bi se uhvatili u koštac s tim problemom, prevoditeljski tim može učiniti tri stvari:

Prevoditeljski tim treba koristiti bilješke translationNotes, translationWords i druge pomoćne priručnike koji su im pri ruci i koji će im pomoći da prevode najbolje što mogu. Te pomoćne priručnike napisali su biblijski učenjaci koji poznaju izvorne biblijske jezike.

Trebali bi usporediti svoj prijevod sa što većim brojem drugih pouzdanih prijevoda, a kako bi se uvjerali da saopćavaju istu poruku kao i drugi.

Netko tko je proučavao biblijske jezike trebao bi pregledati prijevod da se uvjeri da je točan. Ta osoba bi trebala biti vođa crkve, pastor, profesor na teološkom fakultetu ili profesionalni prevoditelj Biblije.

Ponekad se prijevodi Biblije razlikuju jedni od drugih zato što su neki odlomci u Bibliji nejasni ili dvosmisleni u izvornim biblijskim jezicima. U tom slučaju, prevoditeljski tim bi trebao izabrati između njih na temelju onoga što biblijski učenjaci kažu u bilješkama translationNotes, translationWords, u UDB-u te drugim priručnicima za prevođenje.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otkrij značenje teksta](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: [Što su autoritativni prijevodi?](#)

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Stvaraj povijesno točne prijevode

(vidi video "Translating the Scriptures - Culture" (Prevođenje Pisma – kultura) na http://ufw.io/trans_culture.)

Prijevod koji je **povijesno definiran** točno komunicira povijesne događaje i činjenice. On pruža dodatne informacije kada su one potrebne, kako bi se točno saopćila namjeravana poruka ljudima koji ne dijele isti kontekst i kulturu s izvornim primateljima izvornoga sadržaja.

Kako bi komunicirao povijesno točno, trebaš upamtiti dvije stvari:

Biblija je povijesni dokument. Događaji u Bibliji dogodili su se na način koji Biblija opisuje u različitim povijesnim točkama. Stoga, kada prevodiš Bibliju, trebaš komunicirati da su se ti događaji dogodili, ali pritom ne smiješ promijeniti nijedan detalj onoga što se dogodilo.

Biblijske knjige napisane su u određenom vremenu u povijesti za ljude određene kulture. To znači da neke stvari u Bibliji koje su bile jako jasne izvornim slušateljima i čitateljima neće biti jasne onima koji čitaju Bibliju u nekom drugom vremenu i kulturi. To je zato što su i pisac i čitatelji bili upoznati s mnogim praksama o kojima je pisac govorio, tako da ih pisac nije trebao objasniti. Mi, koji dolazimo iz drugog vremena i kulture, nismo upoznati s tim stvarima, tako da nam ih netko treba objasniti. Takve informacije zovu se implicitnim (ili podrazumijevanim) informacijama." (vidi [Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije](#) ")

Kao prevoditelji, povijesne detalje trebamo prevoditi točno, ali isto tako trebamo pružiti neka objašnjenja kada mislimo da će to našim čitateljima biti potrebno kako bi mogli razumjeti o čemu prijevod govori.

- Na primjer, Postanak 12:16 odnosi se na deve. Za čitatelje iz dijelova svijeta gdje ta životinja nije poznata, bilo bi dobro da prevoditelj opiše tu životinju. Najbolji način na koji to možete učiniti jest u fusnoti, odnosno u rječničkom unosu poput onoga u dokumentu translationWords.

U tekst je moguće unijeti neka objašnjenja, dokle god su ona kratka i čitatelju ne odvlače pažnju od glavne poente teksta.

- Na primjer, novozavjetni pisci često su govorili o događajima u Starom zavjetu, a da prethodno nisu objasnili na koje događaje upućuju. Znali su da su njihovi čitatelji bili jako upoznati sa Starim zavjetom, te nisu trebali nikakva objašnjenja. Međutim, moguće je da su čitateljima iz drugih vremena i mjesta potrebna neka objašnjenja.

Usporedimo 1. Korinćanima 10:1 iz ULB-a i UDB-a.

"Želim da znate, braćo i sestre, da su naši očevi svi bili pod oblakom i da su svi prošli kroz more." (ULB)

"Želim da se sjetite, braćo i sestre, da su naši židovski preci slijedili Boga, koji ih je vodio u oblaku tijekom dana, dok su prošli kroz Crveno more po suhom u vrijeme Izlaska." (UDB)

Primijetite da UDB nekoliko stvari čini izričitim: 'očevi su bili pod oblakom' govori nam o vremenu kada je Bog vodio židovske pretke u oblaku. Izjava da su 'naši očevi prošli kroz more' također se odnosi na to da su 'prošli kroz Crveno more u vrijeme Izlaska.' Prevoditelj UDB-a odlučio je izričito opisati povijesne događaje. To je jedan način na koji se mogu prevesti povijesni događaji, koji je znakovitiji za one koji imaju malo znanja o starozavjetnoj povijesti.

Uključite ili uputite na potrebne implicitne informacije na koje je upućivao izvorni pisac, a koje će biti nužne da bi tvoja zajednica razumjela što je napisano.

Zadržavaj povijesnu točnost poruke. Izbjegavaj upućivanje na stvari i događaje koji nisu postojali u biblijska vremena. Neka tvoj prijevod ne zvuči kao da se radi o nekom događaju u današnje vrijeme.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su povijesno točni prijevodi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobroga prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Upamti:

- Budi vjeran povijesnom tekstu. Izvorna poruka, povijesni događaji i informacije iz kulturološke pozadine trebali bi biti isti kao u izvorišnom tekstu. Na primjer, prijevod nikada ne smije imati poruku napisanu na način kao da su se događaji odvijali na nekom drugom mjestu ili vremenu.
- Jasno saopći poruku izražavajući je na način na koji će ljudi u kulturi Ciljanoga jezika moći razumjeti značenje koje je izvorni autor htio saopćiti.
- Pruži samo one dodatne informacije koje su potrebne kako bi se točno saopćila namjeravana poruka ljudima koji ne dijele isti kontekst i kulturu kao primatelji izvornoga sadržaja.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otkrij značenje teksta](#)

Stvaraj jednake prijevode

Jednaki prijevod saopćava bilo koje izražajno značenje iz izvorišnog jezika na isti način u ciljnom jeziku. Posebice primijeti one oblike u izvorišnom jeziku koji saopćuju neke vrste emocija te odaberi oblike u ciljnom jeziku koji saopćuju te iste emocije. Slijede primjeri nekih od tih oblika.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je jednaki prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Idiomi

Definicija - Idiom je skupina riječi koja ima značenje koje se razlikuje od onoga koje bismo razumjeli istražujući značenja pojedinačnih riječi. Odredi značenje idioma, izreka i stilskih figura, te ih prevedi pomoću izraza koji u tvome jeziku imaju isto to značenje.

Opis - Idiomi se obično ne mogu prevesti doslovno na drugi jezik. Značenje idioma mora se izraziti na način koji je prirodan u drugom jeziku.

Evo tri prijevoda Djela apostolskih 18:6, a svaki ima isto značenje:

- "Neka vaša krv bude na vašim glavama! Nevin sam." (RSV)
- "Ako ste izgubljeni, vi sami morate preuzeti za to odgovornost! Nisam ja odgovoran." (GNB)
- "Ako vas Bog kazni, to je zbog vas, a ne zbog mene!" (TFT)

To su sve optužbe koje ističu krivnju. Neke koriste idiome koji sadrže riječi "krv" ili "izgubljeni", dok je treći izravniji i koristi riječ "kazna". Kako bi tvoj prijevod bio jednak, moraš izraziti i optužbu na emocionalan način, a možeš koristiti idiom, dokle god su i oblik optužbe i idiom prikladni za ciljni jezik i kulturu.

Stilske figure

Definicija - Stilska figura je poseban način da se nešto kaže u svrhu privlačenja pažnje ili izražavanja emocija u pogledu rečenog.

Opis - Značenje stilske figure kao cjeline razlikuje se od uobičajenog značenja pojedinačnih riječi od kojih je sastavljena.

Evo nekih primjera:

- Slomljen sam! Govornik nije doslovno bio slomljen, nego se jako loše osjećao.
- Zatvorio je uši za ono što sam govorio. Značenje: "Odlučio je da neće slušati što govorim."
- Vjetar je jaukao u krošnjama. To znači da je vjetar koji puše kroz krošnje zvučao poput čovjeka koji jauče.
- Cijeli svijet je došao na taj sastanak. Nisu svi na svijetu došli na taj sastanak. Vjerojatno je na sastanku bilo puno ljudi.

Svaki jezik koristi različite stilske figure. Pazi da možeš:

- Prepoznati da se stilska figura koristi
- Prepoznati svrhu te stilske figure
- Prepoznati pravo značenje te stilske figure

Potrebno je prevesti **pravo značenje** cijele stilske figure na tvoj jezik, a ne značenje pojedinačnih riječi. Nakon što shvatiš pravo značenje, možeš odabrati izraz u ciljnom jeziku koji saopćava to isto značenje i emociju.

(Za više informacija, vidi informacije u [Stilske figure](#).)

Retorička pitanja

Definicija - Retorička pitanja su još jedan način na koji govornik privlači čitateljevu pažnju.

Opis - Retorička pitanja su ona vrsta pitanja koja ne očekuju odgovor ili traženje informacija. Ona obično izražavaju neku vrstu emocije, a njihova namjera može biti ukor, upozorenje, izražavanje iznenađenja ili nešto drugo.

Vidi, na primjer, Matej 3:7: "Vi potomci zmija otrovnica, tko vas je upozorio da bježite od gnjeva koji dolazi?"

Ovdje se ne očekuje nikakav odgovor. Govornik ne traži informacije; on kori svoje slušatelje. Jednostavno nema smisla upozoravati te ljude na Božji gnjev, jer oni odbijaju jedini način da pobjegnu od njega: da se pokaju za svoje grijeh.

Prilikom prevođenja, možda ćeš trebati ovo retoričko pitanje izraziti na neki drugi način, ako tvoj jezik ne koristi retorička pitanja na taj način. Međutim, upamti, budi siguran da zadržiš istu svrhu i značenje te saopći istu emociju koju je sadržavalo izvorno retoričko pitanje. Ako tvoj jezik komunicira svrhu, značenje i emociju retoričkog pitanja koristeći neku drugu vrstu stilske figure, upotrijebi je.

(Vidi [Retorička pitanja](#))

Uzvici

Definicija - Jezici koriste uzvike kako bi saopćili emocije. Ponekad riječ ili riječi u uzviku nemaju nikakvo drugo značenje osim izražavanja emocije, kao što je slučaj s riječima "avaj" i "super" u hrvatskom.

Vidi, na primjer, 1. Samuelu 4:8: **Jao nama!** Tko će nas zaštititi od snage ovih moćnih bogova? (ULB)

Hebrejska riječ prevedena kao "jao" ovdje izražava snažne emocije u pogledu nekog lošeg događaja. Ako je moguće, pokušaj pronaći uzvik u tvom jeziku koji saopćava tu istu emociju.

Pjesništvo

Definicija - Jedan od ciljeva pjesništva jest izražavanje emocija u pogledu nečega.

Opis - Pjesništvo to čini kroz mnoge različite načine koji se mogu razlikovati u različitim jezicima. Ti načini mogu uključivati sve ono o čemu smo do sada raspravljali, kao što su stilske figure i uzvici. Pjesništvo također može koristiti gramatiku drukčije od uobičajenoga govora, ili pak koristiti igre riječi ili riječi sa sličnim zvukovima ili određene ritmove, kako bi izrazilo emocije.

Vidite, na primjer, Psalam 36:5:

Tvoja savezna vjernost, Jahve, (doseže) do nebesa;

Tvoja lojalnost (doseže) do oblaka. (ULB)

Ovaj stih pjesništva ponavlja sličnu ideju u dva retka, što je dobar hebrejski pjesnički stil. Također, u hebrejskom izvorniku nema glagola, što je drukčije korištenje gramatike od uobičajenog govora. Pjesništvo na tvom jeziku možda ima drukčije stvari koje ga obilježavaju kao pjesništvo. Kada prevodiš pjesništvo, pokušaj koristiti oblike tvoga jezika koji čitatelju saopćavaju da je to pjesništvo te koji saopćavaju iste emocije koje i izvorišna pjesma pokušava saopćiti.

Upamti: Saopći osjećaje i stavove koji se nalaze u izvornom tekstu. Prevedi ih u oblike koje tvoj jezik koristi kako bi ih saopćio. Razmisli o tome kako se to značenje može na najbolji način **točno, jasno, jednako i prirodno izraziti** na ciljnom jeziku.

Zatim preporučujemo da naučite:

Stvaraj suradničke prijevode

Prijevod Biblije koji su **suradnički** su oni koje je prevela skupina govornika istoga jezika. Kako bi osigurao da je tvoj prijevod visoke kvalitete, surađuj s drugim vjernicima koji govore tvojim jezikom kako bi preveo, provjerio i dijelio prevedeni sadržaj.

Evo nekih načina na koji ti drugi mogu pomoći da poboljšaš kvalitetu prijevoda.

- Pročitaj nekome svoj prijevod naglas. Neka ta osoba primijeti jesu li rečenice dobro povezane. Pitaj ju da ti ukaže na one riječi ili izraze koji ne zvuče baš dobro ili su nejasni. Unesi promjene tako da prijevod zvuči kao da ga izgovara netko iz tvoje zajednice.
- Pitaj nekoga da pročita tvoj prijevod i provjeri pravopis. Možda si neku riječ napisao drukčije kada to nije bilo potrebno. Neke riječi se mijenjaju u različitim situacijama, ali neke riječi mogu ostati iste u svakoj situaciji. Zabilježi te promjene, kako bi drugi znali koje si odluke donio u pogledu pravopisa vašega jezika.
- Postavi si pitanje mogu li način na koji si pisao lako prepoznati govornici drugih dijalekata u tvojoj jezičnoj zajednici. Pitaj druge kako bi rekli nešto što nije jasno u tvom prijevodu.

Unesi promjene u prijevod prije nego što ga podijeliš sa širim čitateljstvom.

Upamti da, ako je to moguće, surađuješ s drugim vjernicima koji govore jezikom na koji prevodiš, provjeravaj i dijeli prevedeni sadržaj, pazeći da je veoma kvalitetan i da ga što veći broj ljudi može čitati i razumjeti.

(Možeš još pogledati i ovaj video uradak: http://ufw.io/guidelines_collab.)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otkrij značenje teksta](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su suradnički prijevodi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Stvaraj prijevode koji se stalno poboljšavaju

Prijevodi Biblije trebali bi se **stalno poboljšavati**. Podijeli svoj prijevod s drugima, kako bi provjerio razumiju li značenje njegove poruke. Poboljšaj svoj prijevod uz pomoć njihova uvida. Uvijek je dobro revidirati prijevod kako bi se povećalo razumijevanje i točnost prijevoda. Kada god netko ima dobru ideju kako bi se prijevod mogao poboljšati, trebaš urediti prijevod kako bi uveo tu promjenu. Kada koristiš translationStudio ili druge elektroničke uređivače teksta, možeš održavati taj proces revizije i poboljšavanja.

- Potrebni su recenzenti koji će čitati prijevod i ukazivati na tekst koji treba reviziju.
- Neka ljudi pročitaju prijevod ili poslušaju audio zapis prijevoda. To će ti pomoći da saznaš ima li prijevod isti efekt u tvojoj zajednici koji je imao među izvornim čitateljstvom (na primjer: davanje ohrabrenja, utjehe ili vodstva).
- Nastavi unositi promjene u prijevod koje će ga učiniti točnijim, jasnijim i prirodnijim. Cilj je da prijevod komunicira isto značenje koje ima i izvorni tekst.

Upamti, ohrabri ljude da pregledaju prijevod i daju ti ideje u pogledu toga kako ga možeš poboljšati. Razgovaraj s drugima o tim idejama. Kada se nekoliko ljudi složi da su to dobre ideje, onda unesi te promjene u svoj prijevod. Na taj način prijevod će postajati sve bolji i bolji.

(Možda ćeš htjeti još pogledati video ovdje: http://ufw.io/guidelines_ongoing.)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otkrij značenje teksta](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su prijevodi koji se stalno poboljšavaju?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

Značenje-Temeljen Prijevod

Postupak prevođenja

Kako prevoditi

Postoje dvije stvari koje treba činiti tijekom prevođenja:

Otkrij značenje u tekstu na izvorišnom jeziku (Vidi: [Otkrij značenje teksta](#))

Prepričaj značenje u prijevodu na ciljanom jeziku (Vidi: [Prepričavanje značenja](#))

Uputstva za prevođenje ponekad te dvije stvari dijele na manje korake. Slika dolje pokazuje kako se ovo uklapa u postupak prevođenja.

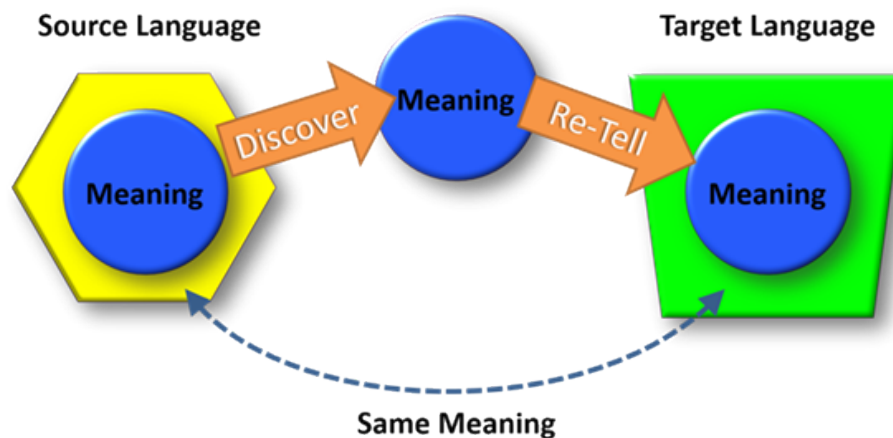
Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje dvije stvari činim kada prevodim?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

[Osobine dobrog prijevoda](#)

Translation Process

Zatim preporučujemo da naučite:

[Otkrij značenje teksta](#)

[Prepričaj značenje](#)

[Izrazi koje trebam znati](#)

[Oblik i smisao](#)

Otkrij značenje teksta

Kako otkriti značenje?

Postoje mnoge različite stvari koje nam mogu pomoći da otkrijemo značenje teksta, odnosno da budemo sigurni da razumijemo što nam tekst pokušava reći. Evo nekoliko prijedloga:

Pročitaj cijeli odlomak prije nego što ga prevedeš. Pokušaj shvatiti glavnu misao cijeloga odlomka prije nego što ga počneš prevoditi. Ako se radi o narativnom odlomku, kao što je priča o jednom o Isusovih čudesa, zamisli izvornu situaciju. Zamisli da si tamo. Zamisli kako su se ljudi osjećali.

Kada prevodiš Bibliju, uvijek koristi barem dva prijevoda Biblije zajedno kao svoj izvorišni tekst. Uspoređivanje dva prijevoda pomoći će ti da razmišljaš o značenju, tako da ne slijediš doslovno riječi jednoga prijevoda. Dva prijevoda trebaju biti:

- Jedan prijevod koji dosta blizu slijedi izvorni jezik, kao što je prijevod *Unlocked Literal Bible* (ULB).
- Jedan prijevod koji se temelji na značenju, kao što je prijevod *Unlocked Dynamic Bible* (UDB).

Koristi dokument translationWords kako bi naučio izraze s kojima nisi upoznat. Riječi ponekad imaju više od jednog značenja. Pazi da razumiješ pravo značenje riječi u tom odlomku.

Također, koristi dokument translationNotes koji ide uz ULB Bibliju. Dostupan ti je u programu translationStudio i na web-stranici Door43. Tamo ćeš pronaći objašnjenja o odlomku koji ti možda nije jasan. Ako je moguće, koristi i druge referentne knjige, kao što su drugi prijevodi Biblije, biblijski rječnik ili biblijski komentari.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Izrazi koje trebam znati](#)

[Prepričaj značenje](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu otkriti značenje teksta?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

Prepričaj značenje

Kako prepričati značenje

Slijedi popis koraka poredanih po redosljedu. Svrha tih koraka jest pomoći prevoditelju da stvori prijevod koji je prirodan, razumljiv i točan. Prevoditelji najčešće rade grešku kada ne koriste prirodne oblike u ciljanom jeziku, koji su potrebni da bi se razvio logički povezan tekst. Nasljedovanjem tih koraka, prevoditelj će stvoriti prirodniji i razumljiviji prijevod.

Pročitaj cijeli odabrani odlomak na izvorišnom jeziku. Odlomak može biti paragraf ili sljedeći događaj u priči, ili čak cijeli odlomak (u nekim Biblijama to se odnosi na sve što se nalazi između dva naslova). U slučaju težih tekstova, odlomak može biti samo jedan ili dva stiha.

Ne gledajući na tekst u izvorišnom jeziku, usmeno to ispričaj u ciljanom jeziku. Iako možda zaboraviš neke dijelove, nastavi pričati ono što znaš do kraja.

Ponovno pogledaj na tekst u izvorišnom jeziku. Sada sve ponovno ispričaj na ciljanom jeziku.

Ponovno gledajući na tekst na izvorišnom jeziku, usredotoči se samo na dijelove koje si zaboravio, a onda sve to prepričaj iz pamćenja na ciljanom jeziku.

Nakon što si upamtio cijeli odlomak, zapiši to točno onako kako si prepričao iz pamćenja.

Nakon što si to zapisao, pogledaj na izvorišni jezik da provjeriš jesi li izostavio neki detalj. Unesi takve detalje na najprirodnije mjesto.

Ukoliko ti nešto iz izvorišnog teksta nije jasno, napiši to u prijevod "[ne razumijem]" i nastavi pisati ostatak odlomka.

Sada pročitaj što si napisao. Procijeni razumiješ li to ili ne. Ispravi one dijelove koje je potrebno poboljšati. Idi na sljedeći odlomak. Pročitaj ga na izvorišnom jeziku. Strogo slijedi korake 2-8.

- Credits: Used by permission, © 2013, SIL International, Sharing Our Native Culture, p. 59.*

Zatim preporučujemo da naučite:

[Oblik i smisao](#)

[Izrazi koje trebam znati](#)

[Doslovni prijevodi](#)

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prepričati značenje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

[Otkrij značenje teksta](#)

Oblik i smisao

Definicija oblika & smisla

Dva glavna izraza koji se koriste prilikom prevođenja teksta su "oblik" i "smisao". Ti izrazi se u prijevodu Biblije koriste na posebne načine. Imaju sljedeće definicije:

- **Oblik** - Struktura jezika u njegovu pojavljivanju na stranici ili u govoru. "Oblik" se odnosi na način na koji je jezik uređen - uključuje riječi, redoslijed riječi, gramatiku, idiome i bilo koje druge značajke strukture teksta.
- **Smisao** - Osnovna ideja ili koncept koji tekst pokušava saopćiti čitatelju ili slušatelju. Govornik ili pisac mogu komunicirati isti smisao koristeći različite jezične oblike, a različiti ljudi mogu razumjeti različita značenja nakon što čuju ili pročitaju isti jezični oblik. Na taj način možeš razumjeti da oblik i smisao ili značenje nisu jedno te isto.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je oblik, a što smisao?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

[Otkrij značenje teksta](#)

[Prepričaj značenje](#)

Primjer

Uzmimo u obzir primjer iz običnog života. Recimo da ti je prijatelj poslao donju poruku:

- "Ovaj tjedan mi je baš težak. Majka mi je bolesna i potrošio sam sav novac na liječnika i lijekove za nju. Ništa mi više nije ostalo. Moj poslodavac neće me platiti sve do kraja sljedećeg tjedna. Ne znam kako ću progurati ovaj tjedan. Nemam novca ni za hranu."

Smisao

Što misliš zašto ti je prijatelj poslao tu poruku? Zar ti samo želi reći kakav mu je tjedan? Vjerojatno ne. Njegova prava namjera je vjerojatno da ti kaže:

- "Htio bih da mi daš nešto novca."

To je primarni **smisao** poruke koju ti je pošaljitelj htio saopćiti. To nije izvještaj, nego zamolba. Međutim, u nekim bi kulturama bilo nepristojno tražiti novac na tako izravan način - čak i od prijatelja. Stoga, prilagodio je **oblik** bilješke kako bi ispunio zamolbu i pomogao ti da razumiješ njegovu potrebu. Pisao je na kulturološki prihvatljiv način, koji je predstavio njegovu potrebu za novcem, ali nije te primorao da mu odgovoriš. Objasnio je zašto nema novca (jer mu je majka bolesna), da je njegova potreba samo privremena (dok ne primi plaću) te da je njegova situacija očajna (nema hrane). U drugim kulturama bi možda izravnija molba bila prikladniji način saopćavanja ovoga smisla.

Oblik

U ovome primjeru, **oblik** je cijeli tekst poruke. **Smisao** je "Htio bih da mi daš nešto novca!"

Ove izraze koristimo na sličan način. **Oblik** će se odnositi na cijeli tekst stiha koji prevodimo. **Smisao** će se odnositi na ideju ili ideje koje tekst pokušava saopćiti. Najbolji oblik za komuniciranje nekog smisla razlikovat će se u različitim jezicima i kulturama.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Doslovni prijevodi](#)

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

[Razine značenja](#)

Važnost oblika

Zašto je važan oblik

Smisao teksta je njegov najvažniji element. Međutim, oblik teksta je također jako važan. On je više od "posude" u kojoj se nalazi smisao. On utječe na način na koji se značenje razumije i prima. Prema tome, sam oblik ima smisao.

Na primjer, pogledaj razlike u obliku između dva prijevoda Psalma 9:1-2:

Iz prijevoda *New Life Version*:

Dat ću hvalu Gospodinu iz svega srca svoga. Govorit ću o svim velikim djelima koja si učinio. Bit ću sretan i pun radosti zbog tebe. Pjevat ću slavu tvome imenu, o Svevišnji.

Iz prijevoda *New Revised Standard Version*

Dat ću hvalu GOSPODU svim svojim srcem;
Govorit ću o svim tvojim predivnim djelima.
Bit ću sretan i likovati u tebi;
Pjevat ću slavu tvome imenu, o Svevišnji.

Prvi prijevod tekst stavlja u oblik koji se ne razlikuje od oblika korištenog za pripovijedanje priča. Svaki redak Psalma izriče se kao odvojena rečenica.

U drugom primjeru, tekst je raspoređen kao što se u ciljanoj kulturi raspoređuju retci pjesme, tako da se svaki redak pjesme pojavljuje na posebnoj crti stranice. Također, prva dva retka su spojena pomoću točke-zareza, a drugi redak je povučen prema unutra. Time se daje do znanja da su ta dva retka povezana - govore jako slične stvari. Treći i četvrti redak također imaju isti raspored.

Čitatelj drugog prijevoda znat će da je ovaj psalam pjesma zbog oblika u kojem se nalazi. Međutim, čitatelj prvoga prijevoda možda neće to tako shvatiti, jer oblik teksta to nije saopćio. Čitatelj prvoga prijevoda će se možda zbuniti, jer se čini kao da je psalam pjesma, ali se ne prikazuje kao pjesma. Riječi izražavaju radosnu emociju. Kao prevoditelj, trebaš koristiti oblik pomoću kojega ćeš izraziti radosnu pjesmu na svome jeziku.

Pogledajte još i oblik 2. Samuelu 18:33b u prijevodu *New International Version*:

"O, sine moj Abšalome! Da sam barem ja umro umjesto tebe - o, Abšalome, sine moj, sine moj!"

Netko bi mogao reći da smisao sadržan u ovome dijelu stiha glasi: "Volio bih da sam ja umro umjesto moga sina Abšaloma." To sažima smisao sadržan u riječima. Međutim, oblik saopćava puno više od toga sadržaja. Ponavljanje "sine moj" toliko puta, kao i ponavljanje imena "Abšalom", uzvik "o", oblik želje "Da sam barem..." - sve to saopćava snažnu emociju duboke boli oca koji je izgubio sina. Kao prevoditelj trebaš prevesti ne samo smisao riječi, nego i smisao oblika. U slučaju 2. Samuelu 18:33b, važno je da koristiš oblik koji saopćava istu emociju koja je sadržana u izvornom jeziku.

Stoga trebamo istražiti oblik biblijskog teksta i postaviti si pitanje zašto se koristi baš taj, a ne neki drugi oblik. Koji stav ili emociju taj oblik saopćava? Druga pitanja koja nam mogu pomoći da razumijemo značenje oblika su:

- Tko ga je napisao?
- Tko ga je primio?

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koliko je važan oblik?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Oblik i smisao](#)

[Postupak prevođenja](#)

[Otkrij značenje teksta](#)

[Prepričaj značenje](#)

- U kakvoj je situaciji napisan?
- Koje riječi i izrazi su izabrani, i zašto?
- Prenose li riječi snažne emocije te postoji li nešto posebno u pogledu redoslijeda tih riječi?

Kada razumijemo značenje oblika, onda možemo odabrati oblik koji ima isti smisao u ciljanom jeziku i kulturi.

Kultura utječe na smisao

Smisao oblika određuje kultura. Isti oblik može imati sasvim drugi smisao u različitim kulturama. Prilikom prevođenja, smisao mora ostati isti, uključujući smisao oblika. To znači da se oblik teksta mora promijeniti kako bi se uklopio u kulturu. Oblik uključuje jezik teksta, njegov raspored, bilo kakva ponavljanja, kao i bilo kakve izraze koji imitiraju glasove poput "o". Moraš istražiti sva ta pitanja, odrediti njihov smisao, a potom odlučiti koji oblik će izraziti to značenje na najbolji mogući način u ciljanom jeziku i kulturi.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Daslovni prijevodi](#)

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

[Razine značenja](#)

Razine značenja

Razine značenja

Dobar prijevod zahtijeva da značenje u ciljanom jeziku bude istovjetno onome u izvorišnom jeziku.

U bilo kojem tekstu, postoje mnoge različite razine značenja, pa tako i u Bibliji. Te razine su:

- Značenje riječi
- Značenje izraza
- Značenje rečenica
- Značenje paragrafa
- Značenje poglavlja
- Značenje knjige

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su razine značenja?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Oblik i smisao](#)

[Otkrij značenje teksta](#)

[Važnost oblika](#)

Riječi imaju značenje

Obično kada razmišljamo o značenju teksta, mislimo na riječi. Međutim, na to značenje utječe kontekst u kojem se svaka riječ nalazi. Drugim riječima, značenje pojedinačnih riječi ovisi o razinama iznad nje, što uključuje izraze, rečenice i paragrafe. Na primjer, jedna riječ kao što je engleska riječ "give" (dati) može imati sljedeća moguća značenja, ovisno o kontekstu (višim razinama):

- darovati
- srušiti se ili skršiti
- predati se
- prestati
- dopustiti
- snabdjeti
- itd.

Izgradnja većega značenja

Prevoditelj mora utvrditi što svaka riječ znači u svakom kontekstu, a onda reproducirati to značenje u prevedenom tekstu. To znači da se riječi ne mogu prevoditi pojedinačno, nego jedino zajedno sa značenjem koje imaju kada su povezane s drugim riječima, tako da zajedno s njima čine izraze, rečenice, paragrafe i poglavlja, čiji su one dio. To je razlog zašto prevoditelj mora pročitati cijeli paragraf, cijelo poglavlje ili cijelu knjigu koju prevodi prije nego što je počne prevoditi. Kada čita veće razine, razumjet će na koji se način svaka od nižih razina uklapa u cjelinu te će prevesti svaki dio tako da saopćava značenje na način koji ima najviše smisla unutar viših razina.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Doslovni prijevodi](#)

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

Doslovni prijevodi

Definicija

Doslovni prijevodi pokušavaju reproducirati, koliko je moguće, oblik izvorišnog teksta.

Drugi nazivi

Doslovni prijevodi još se zovu:

- prijevodi koji se usredotočuju na formu
- prijevod "riječ za riječ"
- izmijenjeni doslovni prijevod

Forma iznad značenja

Doslovan je prijevod onaj prijevod koji se usredotočuje na reprodukciju oblika izvorišnog teksta u ciljanom tekstu, čak i ako se pritom mijenja značenje, ili ako je zbog toga teško razumjeti taj tekst. Ekstremna verzija doslovnog prijevoda uopće ne bi bio prijevod - imao bi ista slova i riječi koje nalazimo u izvorišnom jeziku. Sljedeći korak bila bi zamjena svake riječi u izvorišnom tekstu riječju koja joj je jednaka u ciljanom jeziku. Zbog gramatičkih razlika među jezicima, čitatelji ciljanoga jezika vjerojatno ne bi razumjeli takvu vrstu prijevoda. Neki prevoditelji Biblije pogrešno misle da bi trebali zadržati redoslijed riječi izvorišnog teksta u ciljanom tekstu te da samo trebaju zamijeniti riječi iz izvorišnog jezika riječima iz ciljanoga jezika. Oni pogrešno vjeruju da time odaju čast izvorišnom tekstu kao Božjoj riječi. Međutim, takva vrsta prijevoda ljude drži podalje od razumijevanja Božje riječi. Bog želi da ljudi razumiju njegovu riječ, tako da je najveći iskaz poštovanja prema Bibliji i prema Bogu kada Bibliju prevedemo tako da ju ljudi mogu razumjeti.

Slabosti doslovnog prijevoda

Doslovni prijevodi obično sadrže sljedeće probleme:

- strane riječi koje ciljano čitateljstvo ne razumije
- redoslijed riječi koji je čudan ili nerazumljiv u ciljanom jeziku
- idiome koji se ne koriste ili ne razumiju u ciljanom jeziku
- imena predmeta koji ne postoje u ciljanoj kulturi
- opise običaja koje ciljano kultura ne razumije
- paragrafe koji u ciljanom jeziku nemaju nikakvu logičku povezanost
- priče i objašnjenja koja u ciljanom jeziku nemaju nikakva smisla
- podrazumijevane informacije se izostavljaju, iako su nužne za shvaćanje namjeravanoga značenja

Kada trebamo doslovno prevoditi

Jedino vrijeme kada trebamo prevoditi doslovno jest onda kada prevodimo Ulazne jezične materijale (Gateway Language Materials), kao što je ULB, koje će koristiti prevoditelji na druge jezike. Svrha ULB-a je pokazati prevoditelju kako izgleda izvorni tekst. Pa ipak, čak ni ULB strogo govoreći nije doslovan prijevod. To je izmijenjeni doslovni prijevod, koji koristi gramatiku ciljanoga jezika kako bi ga čitatelji mogli razumjeti (vidi lekciju Izmijenjeni doslovni prijevod). Za mjesta gdje ULB koristi izvorne izraze u Bibliji, koje je možda teško razumjeti, dali smo priručnik translationNotes koji ih objašnjava.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su doslovni prijevodi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Što je prevođenje?](#)

[Postupak prevođenja](#)

[Oblik i smisao](#)

[Izrazi koje trebam znati](#)

Zamjena jedne riječi drugom

Definicija

Zamjena jedne riječi drugom najdoslovniji je oblik prijevoda. To nipošto nije najbolji izbor želiš li stvarati dobre prijevode. Prijevod zamjenom jedne riječi drugom jednostavno zamjenjuje ekvivalentne riječi u ciljanom jeziku za svaku riječ u izvorišnom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto ne bih trebao prevoditi zamjenjujući jednu riječ drugom?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Doslovni prijevod](#)

[Oblik i smisao](#)

U prijevodima koji prevode jednu riječ drugom:

- Fokus je uvijek samo na jednoj riječi.
- Zanimaju se prirodna struktura rečenice, struktura izrazâ i stilske figure ciljanoga jezika.
- Proces prevođenja zamjenom jedne riječi drugom jako je jednostavan.
  - Prva riječ u izvorišnom tekstu prevodi se ekvivalentnom riječju.
  - Zatim se prevodi sljedeća riječ. To se nastavlja sve dok se ne prevede cijeli stih.
- Pristup prevođenju jedne riječi drugom atraktivan je zbog svoje jednostavnosti, ali njegov rezultat je prijevod loše kvalitete.

Prijevod koji su prevedeni putem zamjene jedne riječi drugom zvuče jako nespretno. Često samo zbunjuju čitatelja i prenose mu pogrešno značenje, a ponekad čak nikakvo značenje. Izbjegavaj takvu vrstu prevođenja. Evo nekoliko primjera:

Redosljed riječi

Evo primjera iz Luke 3:16 u ULB-u:

Ivan je odgovorio govoreći im svima: "Što se mene tiče, ja vas krstim vodom, ali dolazi netko tko je moćniji od mene, a ja nisam dostojan čak ni odvezati remen na njegovim sandalama. On će vas krstiti Svetim Duhom i vatrom."

Ovaj prijevod je jasan i lako ga je razumjeti. Međutim, zamisli da su prevoditelji koristili metodu zamjene jedne riječi drugom. Kakav bi bio takav prijevod?

Ovdje imamo riječi, prevedene s engleskog, koje prate isti redosljed koji nalazimo u izvornom tekstu na grčkom:

odgovori govoreći svima Ivan ja zbilja vodom krstim vas on dolazi ali koji moćniji od mene o kojem ja nisam dostojan odvezati remen sa sandala njegovih on vas će krstiti duhom i vatrom

Ovaj prijevod je nespretno i nema puno smisla na hrvatskom jeziku.

Pogledajte ponovno na prijevod ULB-a. Prevoditelji ULB-a nisu čuvali izvorni grčki redosljed riječi. Pomjerali su riječi u rečenici tako da ih usklade s pravilima gramatike svoga jezika. Također su izmijenili neke izraze. Nna primjer, tekst ULB-a kaže: "Ivan je odgovorio govoreći im svima", a ne "Ivan je odgovorio svima govoreći." Koristili su različite riječi različitim redosljedom kako bi tekst zvučao što prirodnije jer samo tako može uspješno komunicirati izvorno značenje.

Prijevod mora komunicirati isto značenje koje ima i tekst na grčkom. U ovome primjeru, ULB je puno bolji prijevod od prevođenja zamjenom jedne riječi drugom, što je jako nespretno.

Opseg značenja riječi

Nadalje, zamjena jedne riječi drugom obično ne uzima u obzir da većina riječi u svim jezicima ima određen opseg značenja. U bilo kojemu odlomku, pisac je obično imao na umu samo jedno od tih značenja. U nekom drugom odlomku, možda je imao neko drugo značenje na umu. Međutim, u prijevodima koji samo zamjenjuju jednu riječ drugom, obično se odabire samo jedno značenje, koje se zatim koristi u cijelom prijevodu.

Na primjer, grčka riječ "aggelos" može se odnositi na ljudskog glasnika ili na anđela.

"To je onaj o kome je pisano: 'Gle, šaljem svoga glasnika pred svojim licem, Koji će pripremiti tvoj put pred tobom.' (Luka 7:27)

Ovdje se riječ "aggelos" odnosi na ljudskog glasnika. Isus govori o Ivanu Krstitelju.

anđeli su otišli od njih na nebo (Luka 2:15)

Ovdje se riječ "aggelos" odnosi na anđele s neba.

Postupak prevođenja jedne riječi drugom može koristiti istu riječ u oba stiha, iako se koriste za dvije različite vrste bića. To bi čitatelja jako zbunilo.

Stilske figure

Konačno, stilske figure ne mogu se točno prevesti koristeći prevođenje zamjenom jedne riječi drugom. Stilske figure imaju značenja koja se razlikuju od značenja pojedinačnih riječi od kojih su složene. Kada ih prevodimo zamjenjujući jednu riječ drugom, gubi se značenje stilske figure. Čak i ako se prevode tako da slijede uobičajen redoslijed riječi u ciljanom jeziku, čitatelji neće razumjeti njihovo značenje. Vidi stranicu [Stilske figure](#) da naučiš kako ih možeš točno prevoditi.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Problemi s doslovnim prijevodima](#)

[Stilske figure](#)

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

Problemi s doslovnim prijevodima

Značenje oblika se mijenja

Doslovni prijevodi čuvaju oblik izvorišnog teksta u ciljanom tekstu. Neki prevoditelji možda žele to učiniti zato što, kao što smo vidjeli u nastavnom modulu "Važnost oblika", oblik teksta utječe na značenje teksta. Međutim, moramo imati na umu da ljudi iz različitih kultura drukčije razumiju značenje oblika. U različitim kulturama, isti oblik se može razumjeti na različite načine. Prema tome, nije moguće zaštititi značenje od promjene tako što ćemo zadržati izvorne oblike. Jedini način na koji možemo zaštititi značenje je promjenom izvornog oblika u novi oblik koji komunicira isto značenje u novoj kulturi, koje je i stari oblik komunicirao u staroj kulturi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji su problemi s prijevodima koji su previše doslovni?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Doslovni prijevodi](#)

[Zamjena jedne riječi drugom](#)

[Oblik i smisao](#)

Različiti jezici koriste drukčiji redoslijed riječi i izraza

Ako zadržiš izvorišni redoslijed riječi u svom prijevodu, ljudima koji govore tvojim jezikom bit će teško, a ponekad i nemoguće, razumjeti ga. Moraš koristiti prirodan redoslijed riječi u ciljanom jeziku kako bi ljudi mogli razumjeti značenje teksta.

Različiti jezici koriste različite idiome i izričaje

Svaki jezik ima vlastite idiome i druge izraze, kao što su riječi koje predstavljaju zvukove ili emocije. Kako bi izrazio značenje tih stvari, moraš odabrati idiom ili izričaj koji ima isti smisao u ciljanom jeziku, a ne samo prevesti svaku riječ. Ukoliko samo prevedesh svaku riječ, idiom ili izričaj će imati pogrešno značenje.

Neki izrazi nemaju ekvivalente u drugim kulturama

Biblija sadrži mnoge izraze za stvari koje više ne postoje, kao što su drevne mjere za duljinu (stadij, lakat), drevni novac (denar, stater) i mjere za zapremninu (hin, efa). Moguće je da životinje koje se spominju u Svetom pismu ne postoje u nekim dijelovima svijeta (lisica, deva). I druge riječi mogu biti nepoznate u nekim kulturama (snijeg, obrezanje). Nije moguće jednostavno zamijeniti ekvivalentne riječi za te izraze u tim situacijama. Prevoditelj treba pronaći neki drugi način da saopći izvorni smisao.

Bibliju je potrebno razumjeti

Samo svjedočanstvo Svetoga pisma pokazuje da se očekuje da će se ono razumjeti. Biblija je napisana na tri jezika zato što je Božji narod koristio različite jezike u različita vremena. Kada su se Židovi vratili iz izgnanstva i više se nisu sjećali hebrejskog jezika, svećenici su preveli čitanja iz Staroga zavjeta na aramejski kako bi ih ljudi mogli razumjeti (Nehemija 8:8). Kasnije, kada je bio napisan Novi zavjet, zapisan je na običnom Koine grčkom jeziku, jeziku kojim je većina ljudi u to vrijeme govorila, a ne na hebrejskom ili aramejskom, pa čak ni na klasičnome grčkom, koji bi ljudima bilo teže razumjeti.

Ti i drugi razlozi nam pokazuju da Bog želi da ljudi razumiju njegovu Riječ. Prema tome, znamo da on želi da mi prevodimo značenje Biblije, a ne da reproduciramo njezin oblik. Smisao Svetoga pisma je važniji od oblika.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

Prijevodi koji se usredotočuju na smisao

Uvod

Podrobno smo pogledali doslovne prijevode. Sada ćemo pogledati prijevode koji se usredotočuju na smisao. Takvi prijevodi također se nazivaju:

- prijevodi s ekvivalentnim značenjem
- idiomatski prijevodi
- dinamički prijevodi

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su prijevodi koji se usredotočuju na smisao?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobroga prijevoda](#)

[Postupak prevođenja](#)

[Doslovni prijevodi](#)

[Oblik i smisao](#)

Ključne karakteristike

Ključna je karakteristika prijevoda koji se usredotočuje na smisao da stavi prioritet na prevođenje smisla umjesto na prikazivanje oblika izvorišnog teksta. Drugim riječima, takvi prijevodi **mijenjaju oblik teksta kada je to potrebno da bi se jasnije istaknuo njegov smisao**. Najvažnije vrste promjena koje prijevodi koji se usredotočuju na smisao unose su:

- promjena redoslijeda riječi da bi se uskladio s gramatikom ciljnoga jezika
- zamjena stranih gramatičkih struktura s onima koje su prirodne
- promjena redoslijeda razloga ili rezultata da bi se uskladio uobičajen redoslijed slijeda logike u ciljnom jeziku
- zamjena ili objašnjenje idioma
- objašnjenje ili prevođenje izraza iz drugih jezika ("Golgota" = "mjesto lubanje")
- koriste se izrazi s jednostavnijim riječima umjesto pokušaja da se pronađe ekvivalent za jednu riječ za teške ili neuobičajene riječi u izvorišnom tekstu
- zamjena izraza koji su nepoznati u ciljanoj kulturi s ekvivalentnim izrazima ili opisima
- zamjena veznih riječi koje se u ciljanom jeziku ne koriste s veznim riječima koje su potrebne u ciljanom jeziku
- zamjena stilskih figura iz ciljanog jezika koje imaju isto značenje kao i izvorne stilske figure
- uključivanje podrazumijevanih informacija koje su nužne da bi se razumjelo značenje teksta
- objašnjavanje nejasnih izraza ili konstrukcija

Primjeri prijevoda koji se usredotočuju na smisao

Kako izgleda prijevod koji se usredotočuje na smisao? Pogledat ćemo kako različiti prijevodi prevode isti stih.

U Luki 3:8, *Ivan Krstitelj kori samopravedne ljude koji su došli krstiti se*.

Dolje je prikazan **grčki** tekst prve polovice stiha.

Ποιήσατε οὖν καρπούς ἀξίους τῆς μετανοίας

Dolje je **engleski** prijevod u istom redoslijedu kao i redoslijed riječi na grčkom, s nekim alternativnim engleskim riječima između kojih se može odabrati jedna od njih.

Do/make/produce therefore fruits fit/appropriate of the repentance
Učinite/napravite/stvorite stoga plodove odgovarajuće/prikladne pokajanju

Doslovni

Doslovni prijevod bi obično što bliže slijedio riječi i redoslijed grčkoga teksta, kao što se vidi iz sljedećeg primjera.

▮ Rađajte plodove koji su dostojni pokajanja (Luka 3:8 ULB)

Zapazi da ovaj izmijenjeni doslovni prijevod zadržava riječi "plodove" i "pokajanja". Redoslijed riječi je također jako sličan grčkome tekstu. To je zato što je ULB osmišljen da prevoditeljima pokaže što se nalazilo u izvornom tekstu. Međutim, možda to neće biti prirodan ili jasan način da se saopći ovo značenje u tvome jeziku.

Usredotočeni na smisao

Prijevodi usredotočeni na smisao, s druge strane, češće će mijenjati riječi ili redoslijed ako prevoditelji misle da će im to pomoći da pojasne značenje. Pogledaj ova tri prijevoda koji su usredotočeni na smisao:

Iz prijevoda *Living Bible*:

▮ ... dokažite da ste se okrenuli od grijeha tako što ćete činiti dostojna djela.

Iz prijevoda *New Living Translation*:

▮ Dokažite svojim načinom života da ste se pokajali od svojih grijeha i okrenuli Bogu.

Iz prijevoda *Unlocked Dynamic Bible*

▮ Činite stvari koje pokazuju da ste se zbilja okrenuli od svoga grješnog ponašanja!

Primijeti da su ovi prijevodi promijenili redoslijed riječi kako bi bio prirodniji na engleskom jeziku. Također, više se ne javlja riječ "plodovi". Zapravo, prijevod *Living Bible* ne koristi gotovo nijednu riječ koju nalazimo u ULB-u. Naprotiv, umjesto "plodovi", prijevodi koji se usredotočuju na smisao govore o "djelima" ili o "načinu života". Pojam "plodovi" u ovome stihu koristi se kao dio metafore. Značenje pojma "plodovi" u ovoj metafori je "ono što osoba čini". (Vidi [Metafora](#).)

Dakle, ti prijevodi su preveli značenje u kontekstu, umjesto da prevedu samo riječi. Ujedno su koristili izraze koje je lakše razumjeti, poput "okrenuti se od grijeha" ili "okrenuti se od svoga grješnog ponašanja", umjesto da koriste jednu ali teže razumljivu riječ "pokajanje", ili su tu riječ objasnili, kao u slučaju "pokajali od svojih grijeha i okrenuli Bogu". U svim tim primjerima, značenje je ostalo isto, ali oblik je uvelike različit. U prijevodima koji se usredotočuju na smisao, značenje je puno jasnije.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prevedi kako bi izrazio smisao](#)

Prevedi kako bi izrazio smisao

Važnost značenja

Ljudi koji su pisali Bibliju primili su poruke od Boga koje je Bog htio da ljudi razumiju. Ti prvotni pisci koristili su jezik kojim su govorili njihovi sunarodnjaci kako bi oni i narod mogli razumjeti Božje poruke. Bog želi da ljudi danas razumiju iste te poruke. Međutim, danas ljudi ne govore jezicima na kojima je Biblija davno bila napisana. Stoga nam je Bog povjerio zadatak prevođenja Biblije na jezike kojima ljudi danas govore.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto bih trebao prevoditi da bih izrazio smisao?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prijevodi koji se usredotočuju na smisao](#)

[Postupak prevođenja](#)

[Oblik i smisao](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

Jezik kojim se ljudi koriste kako bi komunicirali Božje poruke nije važan. Specifične riječi koje se koriste također nisu važne. Ono što je važno je da se saopći značenje tih riječi. Upravo je značenje poruka, a ne riječi ili jezik. Dakle, ono što moramo prevoditi nisu riječi ili oblici rečenica na izvorišnome jeziku, nego značenje.

Pogledaj parove rečenica ispod.

- Kišilo je cijelu noć. / Kiša je padala cijelu noć.
- John se veoma iznenadio kada je čuo novosti. / Novosti su veoma iznenadile Johna kada ih je čuo.
- Bio je to vruć dan. / Dan je bio vruć.
- Petrova kuća / Kuća koja pripada Petru

Možeš vidjeti da je značenje svakoga para rečenica isto, čak iako koriste različite riječi. Tako to izgleda u dobrom prijevodu. Koristit ćemo riječi koje će se razlikovati od izvorišnoga teksta, ali ćemo zadržati isto značenje. Koristit ćemo riječi koje će naš narod razumjeti i koristiti na način koji je prirodan našem jeziku. Cilj prijevoda je saopćavanje istoga značenja kao u izvorišnome tekstu na jasan i prirodan način.

- Credits: Example sentences from Barnwell, pp. 19-20, (c) SIL International 1986, used by permission.*

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odabir prevoditeljskog tima](#)

Prije prevođenja

Napravi prvu skicu

Kako da počnem?

- Moli se da ti Bog pomogne razumjeti odlomak koji prevodiš i da ti pomogne da pronađeš najbolji način da komuniciraš taj odlomak na tvom jeziku.
- Ako prevodiš Otvorene biblijske priče, pročitaj cijelu priču prije nego što je počneš prevoditi. Ako prevodiš Bibliju, pročitaj cijelo poglavlje prije nego što počneš prevoditi bilo koji njegov dio. Na taj način razumjet ćeš kako se dio koji prevodiš uklapa u veći kontekst te ćeš ga bolje prevesti.
- Pročitaj odlomak koji planiraš prevesti u što većem broju prijevoda koje imaš. ULB će ti pomoći da vidiš oblik izvornoga teksta, a UDB će ti pomoći da razumiješ značenje izvornoga teksta. Razmisli o tome kako ćeš saopćiti značenje u obliku koji bi koristili ljudi koji govore tvojim jezikom. Također, pročitaj bilo kakve priručnike ili komentare na Bibliju koje imaš, a koji govore o tom odlomku.
- Pročitaj translationNotes za odlomak koji ćeš prevoditi.
- Pročitaj definicije važnih izraza u popisu koji se zove "translationWords" za svaku podcrtanu riječ u odlomku koji ćeš prevoditi.
- Razgovaraj o odlomku, bilješkama translationNotes i o bilješkama translationWords s drugima u prevoditeljskom timu.
- Kada budeš dobro razumio što kaže odlomak, zapiši (ili snimi) što odlomak kaže na tvom jeziku, na način na koji bi netko iz tvoje jezične zajednice to rekao. Zapiši (ili snimi) cijeli odlomak (komad teksta) a da pritom ne gledaš na izvorišni tekst. To će ti pomoći da kažeš te stvari na način koji je prirodan tvom jeziku, a ne na način koji je bio prirodan u izvorišnom jeziku a koji nije najbolji način da se to izrazi na tvom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu napraviti prvu skicu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir što prevoditi](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Pomoć kod prevođenja](#)

Odabir prevoditeljskog tima

Važnost prevoditeljskog tima

Prevođenje Biblije jako je velik i težak zadatak čije izvršavanje iziskuje velik broj ljudi. Ovaj modul će govoriti o vještinama koje će biti potrebne članovima biblijskoga prevoditeljskog tima, kao i o odgovornostima koje će oni imati. Neki će ljudi imati puno vještina i odgovornosti, a drugi će ih imati puno manje. Međutim, važno je da svaki biblijski prevoditeljski tim sadrži dovoljno ljudi kako bi se zajamčilo da su sve te vještine prisutne u timu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu izabrati prevoditeljski tim?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobroga prijevoda](#)

[Što je prevođenje?](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

Vođe crkava

Prije nego što započnemo prevoditeljski projekt, trebalo bi stupiti u kontakt sa što većim brojem umreženih crkava, koje zatim treba ohrabriti da se uključe u prijevod, pa čak i da pošalju neke svoje ljude da postanu dio prevoditeljskog tima. Potrebno je s njima se konzultirati i zamoliti ih za njihovo mišljenje u pogledu prevoditeljskog projekta, njegovih ciljeva i njegova procesa.

Prevoditeljski odbor

Bilo bi dobro kada bi vođe tih crkava i crkvenih mreža osnovali odbor koji će voditi djelo, izabrati prevoditelje, rješavati moguće probleme, ohrabrivati crkve da se mole za to djelo i podupiru ga financijski.

Taj odbor ujedno može izabrati ljude koji će provjeravati točnost prijevoda na drugoj i trećoj razini.

Kada dođe vrijeme za to, taj odbor također može donijeti odluku o formatu i distribuciji prijevoda, a mogu i ohrabriti crkve da koriste taj prijevod Svetoga pisma.

Prevoditelji

To su ljudi koji će raditi na skicama prijevoda. Njih će postaviti Prevoditeljski odbor. To moraju biti ljudi koji su izvorni govornici ciljanoga jezika, koji mogu jako dobro čitati izvorni jezik (ulazni jezik) te koji su poštovani u toj zajednici zbog njihova kršćanskoga karaktera. Za više detalja o tim pitanjima, vidi [Kvalifikacije prevoditelja](#).

Uz to što će raditi prve skice prijevoda, oni će biti jezgra prevoditeljskog tima koji će jedni drugima provjeravati prijevode, provjeravat će prijevod u jezičnoj zajednici i primat će prijedloge za reviziju od kontrolora druge i treće razine. Nakon svakog pregleda ili provjere, ovi prevoditelji su dužni unijeti one provjere u prijevod koje su nužne kako bi on saopćavao što je potrebno na najbolji način. To znači da će puno, puno puta revidirati prijevod.

Daktilografi

U slučaju da sami prevoditelji ne unose skicu prijevoda u računalo ili tablet računalo, tada to treba činiti netko drugi u timu. To treba biti netko tko može unositi tekst bez puno grešaka. Ta osoba također treba znati kako se točno i dosljedno unose znakovi interpunkcije. Isto tako, treba unositi revizije i ispravke u prijevodu nakon svakoga kruga provjere.

Provjeravatelji prijevoda

Neki ljudi trebat će provjeriti prijevod sa članovima jezične zajednice kako bi zajamčili da je prijevod jasan i da prirodno zvuči na ciljanom jeziku. To su obično prevoditelji, ali mogu to biti i drugi ljudi. Provjeravatelji trebaju čitati prijevod drugima i onda im postavljati pitanja da vide razumiju li ga. Za opis toga zadatka, vidi [Druge metode](#).

Kontrolori

Ljudi koji se odaberu da kontroliraju prijevod u pogledu njegove točnosti trebaju biti ljudi koji već dobro poznaju Bibliju na izvornom jeziku. Trebaju biti sposobni dobro čitati izvorni jezik. Također, trebaju uspoređivati prijevod s Biblijom na izvornom jeziku kako bi se uvjerali da prijevod saopćava sve što se nalazi u Bibliji na izvornom jeziku. To bi trebali biti ljudi koje zanima prevođenje i koji mogu posvetiti dovoljno vremena kako bi napravili dobru kontrolu. Bilo bi dobro ako bi ti ljudi mogli dolaziti iz različitih crkvenih skupina koje govore ciljani jezik te koje će koristiti prijevod. Kontrolori druge razine trebali bi biti vođe u njihovoj mjesnoj crkvi. Kontrolori treće razine trebali bi biti vođe skupine crkava, odnosno trebali bi biti poštovani od strane jako širokoga kruga ljudi u tom jezičnom području. Budući da su ti ljudi ujedno jako zauzeti, možda bi bilo najbolje da se različite knjige ili poglavlja šalju različitim ljudima, kako se ne bi jedan ili dvojica opteretila cijelim prijevodom.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Kvalifikacije za prevoditelja](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

[Abeceda/Pravopis](#)

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

Kvalifikacije za prevoditelja

Kvalifikacije za prevoditelja ili prevoditeljski tim

Vođe umreženih crkava koji će biti uključeni u prijevod trebali bi razmisliti o sljedećim pitanjima prilikom odabira članova prevoditeljskog tima. Ova pitanja će pomoći crkvi i vođama zajednice da znaju hoće li ljudi koje izaberu moći uspješno prevesti Bibliju ili Otvorene biblijske priče.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje su kvalifikacije za prevoditelja?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir prevoditeljskog tima](#)

Je li dotična osoba poznata kao jako dobar govornik ciljanoga jezika? Važno je da ta osoba jako dobro govori ciljanim jezikom.

- Može li ta osoba dobro čitati i pisati na ciljanom jeziku?
- Je li ta osoba živjela u toj jezičnoj zajednici većinu svoga života? Netko tko je živio izvan tog jezičnog područja dulje vremensko razdoblje možda bude imao problema sa stvaranjem prijevoda koji zvuči prirodno.
- Poštuju li ljudi način na koji ta osoba govori njihovim jezikom?
- Koliko je svaki prevoditelj star i koja je njegova ili njezina pozadina u lokalnom jeziku? Obično je dobro imati ljude iz različitih mjesta u jezičnom području, kao i ljude različitih dobi, jer ljudi koji dolaze iz različitih mjesta i različite su dobi mogu koristiti jezik drukčije jedni od drugih. Ti se ljudi onda trebaju složiti kako će izreći stvari na način koji će svima njima dobro zvučati.

Ima li ta osoba jako dobro razumijevanje izvorišnog jezika?

- Koji nivo naobrazbe imaju i kako su dobili vještine u izvorišnom jeziku?
- Prepoznaje li kršćanska zajednica da ta osoba ima adekvatne vještine da govori izvorišnim jezikom i dostatnu naobrazbu za korištenje Bilješki i drugih egzegetskih pomagala?
- Može li ta osoba čitati i pisati na izvorišnom jeziku tečno i s razumijevanjem?

Je li ta osoba poštovana u zajednici kao Kristov sljedbenik? Ona mora biti ponizna i spremna saslušati prijedloge ili ispravke od drugih u pogledu njezina prijevoda. Treba uvijek biti spremna učiti od drugih.

- Koliko je dugo ta osoba kršćanin te je li u dobrom odnosu sa svojom kršćanskom zajednicom?
- Je li se ta osoba pokazala kao predan Kristov učenik? Prevođenje Biblije je težak posao koji uključuje mnoge revizije i zahtijeva predanost zadatku.

Nakon što su prevoditelji neko vrijeme radili na svojim prijevodima, prevoditeljski odbor će trebati provjeriti rade li dobro. Mogu postaviti pitanja:

- Ispunjava li njihov posao očekivanja drugih prevoditelja i vođa lokalnih crkava? (Je li prevoditelj bio spreman surađivati s drugima u ispitivanju i provjeri svoga prijevoda?)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odabir izvorišnog teksta](#)

Odabir što prevoditi

Što bih trebao najprije prevoditi?

U određenom trenutku, prevoditeljski tim će trebati odlučiti što najprije prevoditi ili, ako su već nešto prevodili, što će sljedeće prevoditi. Postoji nekoliko čimbenika koje treba uzeti u obzir:

- Što crkva želi da se prevede?
- Koliko iskustva ima prevoditeljski tim?
- Koliko je biblijskih sadržaja već prevedeno na taj jezik?

Odgovori na ova pitanja jako su važni. Međutim, upamti sljedeće:

Prevođenje je vještina koja se razvija zajedno s iskustvom.

Budući da je prijevod vještina koja se razvija, mudro je početi prevoditi sadržaj koji je manje zahtjevan kako bi prevoditelji mogli naučiti vještinu dok prevode nešto jednostavno.

Težina prevođenja

Wycliffe prevoditelji Biblije procijenili su težinu prevođenja različitih knjiga u Bibliji. Prema njihovu sustavu procjene, najteže knjige svrstali su u razinu broj 5. Najlakše knjige su u razini broj 1.

Općenito, knjige koje imaju više apstraktnih, pjesničkih i teološki bogatih izraza i ideja teže je prevoditi. Knjige koje su više narativne i konkretne općenito je lakše prevoditi.

Razina težine 5 (Najteže je prevoditi)

- Stari zavjet
  - Job, Psalmi, Izaija, Jeremija, Ezekiel
- Novi zavjet
  - Rimljanima, Galaćanima, Efežanima, Filipljanima, Kološanima, Hebrejima

Razina težine 4

- Stari zavjet
  - Levitski zakonik, Mudre izreke, Propovjednik, Pjesma nad pjesmama, Tužaljke, Daniel, Hošea, Joel, Amos, Obadija, Mihej, Nahum, Habakuk, Sefanija, Hagaj, Zaharija, Malahija
- Novi zavjet
  - Ivan, 1. i 2. Korinćanima, 1. i 2. Solunjanima, 1. i 2. Petrova, 1. Ivanova, Judina

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što bih trebao najprije prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Osobine dobrog prijevoda](#)

[Što je prevođenje?](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

Razina težine 3

- Stari zavjet
  - Postanak, Izlazak, Brojevi, Ponovljeni zakon
- Novi zavjet
  - Matej, Marko, Luka, Djela apostolska, 1. i 2. Timoteju, Titu, Filemonu, Jakovljeva, 2. i 3. Ivanova, Otkrivenje

Razina težine 2

- Stari zavjet
  - Jošua, Suci, Ruta, 1. i 2. Samuelu, 1. i 2. Kraljevima, 1. i 2. Ljetopisa, Ezra, Nehemija, Estera, Jona
- Novi zavjet
  - *nijedna*

Razina težine 1 (Najlakše je prevoditi)

- *nijedna*

Otvorene biblijske priče

Premda Otvorene biblijske priče nisu bile podvrgnute tom sustavu rangiranja, one bi trebale biti pod Razinom težine 1. Preporučujemo da počnete prevoditi Otvorene biblijske priče. Postoji puno razloga zašto prevođenje treba početi s Otvorenim biblijskim pričama:

- Otvorene biblijske priče osmišljene su da se lako prevode.
  - Uglavnom se radi o naraciji.
  - Mnoge teške fraze i riječi su pojednostavljene.
  - Ima puno slika koje prevoditelju mogu pomoći da razumije tekst.
- Otvorene biblijske priče puno su kraće od Biblije, pa čak i od Novoga zavjeta, tako da se mogu brzo dovršiti i podijeliti u Crkvi.
- Budući da se ne radi o Svetom pismu, Otvorene biblijske priče uklanjaju strah koji mnogi prevoditelji imaju kada prevode Božju riječ.
- Prevođenje Otvorenih biblijskih priča prije prevođenja Biblije prevoditeljima pruža iskustvo i vježbanje u prevođenju, tako da će biti vještiji kada s vremenom pristupe prevođenju Biblije. Prevođenjem Otvorenih biblijskih priča, prevoditeljski tim će dobiti:
  - Iskustvo u stvaranju prijevoda i u provjeravanju tima
  - Iskustvo u prevođenju i procesu provjeravanja
  - Iskustvo u korištenju prevoditeljskih alata na stranici Door43

- Iskustvo u rješavanju konflikata u prevođenju
- Iskustvo u uključivanju crkve i zajednice da sudjeluju u projektu
- Iskustvo u izdavanju i dijeljenju sadržaja
- Otvorene biblijske priče odličan su alat za poučavanje crkve, evangelizaciju izgubljenih i vježbanje prevoditelja u onome o čemu Biblija zapravo govori.

Možeš raditi na Pričama kojim god redosljedom želiš, ali iskustvo nam govori da je prevođenje dobro započeti Pričom #31 (vidi <http://ufw.io/en-obs-31>) zato što je kratka i lako razumljiva.

Zaključak

U konačnici, crkva treba donijeti odluku što želi prevesti i kojim redosljedom. Međutim, budući da je prevođenje vještina koja se razvija s upotrebom, te budući da prevoditeljski i lektorski timovi mogu puno toga naučiti o prevođenju Biblije kada prevode Otvorene biblijske priče, te zbog ogromne vrijednosti koju prevedene Otvorene biblijske priče daju lokalnoj crkvi, izrazito preporučujemo da svoj prevoditeljski projekt započnete s Otvorenim biblijskim pričama.

Nakon prevođenja Otvorenih biblijskih priča, crkva će trebati donijeti odluku hoće li joj biti korisnije početi s time kako je sve počelo (Postanak, Izlazak) ili s Isusom (novozavjetna Evanđelja). U svakom slučaju, preporučamo da prijevod Biblije započnete s knjigama na drugoj ili trećoj razini težine (poput Postanka, Rute i Marka). Konačno, nakon što prevoditeljski tim bude imao puno iskustva, onda mogu početi prevoditi knjige na četvrtoj i petoj razini težine (poput Ivana, Hebrejima i Psalama). Bude li prevoditeljski tim slijedio taj raspored, radit će bolje prijevode s puno manje grešaka.

Zatim preporučujemo da naučite:

Kvalifikacije za prevoditelja

Odabir izvorišnog teksta

Abeceđa/Pravopis

Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika

Odabir izvorišnog teksta

Čimbenici koje treba uzeti u obzir kod odabira izvorišnog teksta

Kada odabireš izvorišni tekst, postoji puno čimbenika koji se trebaju uzeti u obzir:

- **Izjava vjere** - Je li tekst u skladu s Izjavom vjere?
- **Smjernice za prevođenje** - Je li tekst u skladu sa Smjernicama za prevođenje?
- **Jezik** - Je li tekst na prikladnom jeziku, koji prevoditelji i provjeravatelji dobro razumiju?
- **Autorska prava, dozvole i izvorišni tekstovi** - Je li tekst izdan pod dozvolom koja daje dovoljne zakonske slobode?
- **Izvorišni tekstovi i brojevi izdanja** - Je li to najnovije, posljednje ažurirano izdanje?
- **Izvorni i izvorišni jezici** - Razumije li prevoditeljski tim razliku između izvorišnih i izvornih jezika?
- **Izvorni rukopisi** - Razumije li prevoditeljski tim što su izvorni rukopisi i **Tekstualne varijante**?

Važno je da se vođe crkava u jezičnoj skupini slože u pogledu toga koji je izvorišni tekst prikladan. Otvorene biblijske priče dostupne su na mnogim izvorišnim jezicima ovdje: <http://ufw.io/stories/>. Također, tamo postoje prijevodi Biblije na engleskom jeziku koji se mogu koristiti kao izvori za prijevod, a uskoro će biti i tekstova na drugim jezicima.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Autorska prava, davanje dozvole i izvorišni tekstovi](#)

[Izvorišni tekstovi i brojevi verzije](#)

[Izvorni i izvorišni jezici](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje čimbenike treba uzeti u obzir kod odabira izvorišnog teksta?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir prevoditeljskog tima](#)

Autorska prava, davanje dozvole i izvorišni tekstovi

Zašto je to važno?

Za odabir izvorišnog teksta koji ćemo prevoditi, uzimanje u obzir autorskih prava/davanja dozvola važno je iz dva razloga. Kao prvo, ako prevodiš iz djela na koje netko polaže autorska prava prije nego što si primio dozvolu, tada kršiš zakon jer je prevođenje pravo koje zadržava vlasnik sadržaja. Na nekim mjestima kršenje autorskih prava kriminalno je djelo, a vlasti mogu pravično goniti prekršitelja i bez pristanka vlasnika autorskih prava! Drugo, kada se prevodi iz djela s autorskim pravima, prijevod postaje intelektualno vlasništvo onoga koji polaže autorska prava na izvorišni tekst. Oni zadržavaju sva prava na prijevod baš kao što ih polažu na izvorišni tekst. Iz tih i drugih razloga, unfoldingWord će dijeliti samo one prijevode koji ne krše autorska prava.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što trebam uzeti u obzir u pogledu autorskih prava i davanja dozvola kada izabirem izvorišni tekst?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir izvorišnog teksta](#)

[Otvorena licenca](#)

Koju dozvolu koristimo?

Svi sadržaji koje izdaje unfoldingWord imaju **Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (CC BY-SA)** (vidi <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>). Vjerujemo da je ta dozvola najveća pomoć crkvi, jer je dovoljno otvorena da dozvoljava da se rade prijevodi i druge izvedenice iz njega, ali nije toliko otvoren da se te izvedenice onda mogu zaključati pod restriktivnim dozvolama. Za potpunu raspravu o tom pitanju, pročitaj dokument *The Christian Commons* (Kršćanska zajednička dobra) (vidi <http://thechristiancommons.com/>).

Koji se izvorišni tekstovi smiju koristiti?

Izvorišni tekstovi mogu se koristiti ako se nalaze u javnoj domeni ili ako su dostupni pod jednim od sljedećih dozvola, koje dozvoljavaju da se prevedeno djelo izdaje pod dozvolom koja se zove *Creative Commons Attribution-ShareAlike License*:

- **CC0 Public Domain Dedication (CC0)** (see <http://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>)
- **CC Attribution (CC BY)** (see <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>)
- **CC Attribution-ShareAlike (CC BY-SA)** (see <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>)
- Djela izdana pod dozvolom **Free Translate License** (see <http://ufw.io/freetranslate/>)

Za sva druga djela, molimo te da stupiš u kontakt help@door43.org.

Bilješka:

- Svi izvorišni tekstovi koji se javljaju kao izvorišni tekstovi u programu translationStudio pregledani su, tako da su legalni da ih bilo tko koristi.
- Prije nego što unfoldingWord nešto izda, treba pregledati je li izvorišni tekst dostupan pod gore navedenim dozvolama. Molimo te da provjeriš svoj izvorišni tekst prije nego što počneš prevoditi, kako bi izbjegao zabranu da se tvoj prijevod može izdati.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Izvorišni tekstovi i brojevi verzije](#)

Izvorišni tekstovi i brojevi verzije

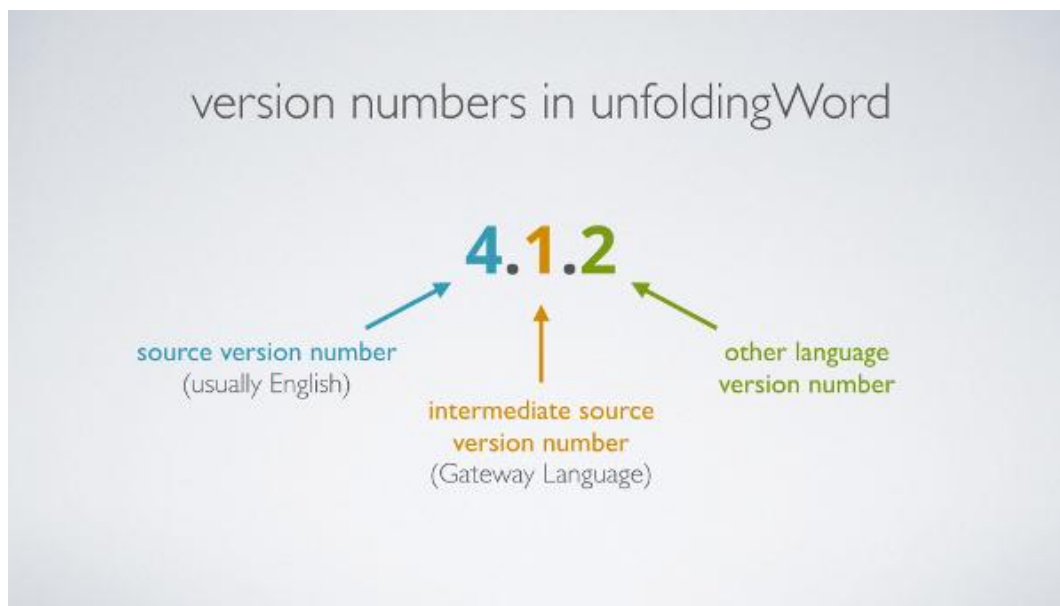
Važnost brojeva verzije

Važno je pratiti izdane verzije, a posebno u otvorenom projektu kao što je unfoldingWord. To je važno zato što se prijevodi (i izvorišni tekstovi) mogu često mijenjati. Kada znamo o kojoj je verziji riječ, onda nam je jasnije o kojoj se iteraciji radi. Brojevi verzije su također važni, jer bi se svi prijevodi trebali temeljiti na posljednjem izvorišnom tekstu. Ako se mijenja izvorišni tekst, onda bi se prijevod u konačnici trebao ažurirati, kako bi bio usklađen s najnovijom verzijom.

Prije nego što započneš prevoditeljski projekt, molimo te da osiguraš da imaš najnoviju verziju izvorišnog teksta.

Kako djeluje brojenje verzija

Brojevi verzije daju se samo onda kada se djelo pušta u opticaj, a ne kada se na njemu rade revizije. Povijest revizija čuva se na stranici Door43, ali to se razlikuje od djela kojemu je pripisan broj verzije.

Svaki izvorišni tekst dobiva cijeli broj za svako puštanje u opticaj (verzija 1, 2, 3 itd.). Svaki prijevod koji se zasniva na tome izvorišnom tekstu primit će broj verzije izvorišnog teksta, a onda će mu se dodati x.1 (prijevod od engleske verzije OBS-a broj 4 postat će verzija 4.1). Svaki daljnji prijevod koji se temelji na posrednom prijevodu dodat će još jedan x.1 na broj verzije na osnovu koje je stvoren (na primjer, 4.1.1). Nova izdanja bilo kojega od ovih tekstova povećavaju svoje "decimalno mjesto" za 1.

Molimo pogledaj <http://ufw.io/versioning> za više detalja.

Gdje mogu pronaći posljednju verziju

<https://unfoldingword.bible> uvijek ima posljednje izdane verzije za svaki resurs. Vidi stranicu kontrolne ploče (Dashboard) na <http://ufw.io/dashboard> za povijest verzija svakoga resursa. *Bilješka: translationStudio i aplikacija unfoldingWord nemaju uvijek posljednje verzije jer se ažuriranje sadržaja ne čini automatski.*

Zatim preporučujemo da naučite:

Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika

Važna pitanja na koja treba odgovoriti o pisanju

Kada se jezik prvi put zapisuje, prevoditelj treba odlučiti kako će istaknuti značajke koje su svojstvene svim pisanim jezicima.

Ta pitanja pružit će široj zajednici razumijevanje nekih početnih odluka koje prevoditelj treba donijeti u pogledu pisanja lokalnog jezika, u pogledu interpunkcije, pravopisa i pisanja biblijskih imena. Prevoditeljski tim i zajednica trebali bi se složiti oko toga.

- Ima li tvoj jezik način da istakne izravan ili citirani govor? Kako to ističete?
- Koje smjernice si slijedio za označavanje brojeva stihova, citiranoga govora i starozavjetnih navoda? (Slijediš li stil svoga nacionalnog jezika? Koje si promjene odlučio unijeti kako bi ga prilagodio svome jeziku?)
- Koje smjernice si slijedio u pisanju imena u Bibliji? Koristiš li imena napisana u Bibliji na svome nacionalnom jeziku? Imaš li smjernice iz vlastitog jezika po pitanju izgovora imena i potrebe za dodavanjem zvanja? (Je li ta odluka prihvatljiva u tvojoj zajednici?)
- Jesi li zapazio ikakva pravila pisanja tvoga jezika koja bi htio podijeliti s drugima, na primjer, gdje riječ mijenja svoj oblik ili spajaju li se dvije riječi u jednu? (Jesu li ta pravila prihvatljiva zajednici?)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odabir što prevoditi](#)
[Vrste pisanja](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje odluke trebamo donijeti u pogledu pisanja našeg jezika?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir izvorišnog teksta](#)
[Odabir prevoditeljskog tima](#)

Abeceda/Pravopis

Stvaranje abecede

Ako tvoj jezik još nikada nije bio zapisan, onda ćeš trebati stvoriti abecedu kako bi ga mogao zapisati. Pri stvaranju abecede valja o mnogo čemu razmišljati, a samo stvaranje dobre abecede može biti jako teško. Ako ti se čini preteškim, onda bi možda mogao napraviti zvučni umjesto pisanog prijevoda.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu stvoriti abecedu za svoj jezik?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir prevoditeljskog tima](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

Cilj dobre abecede je da svaki zvuk tvoga jezika bude predstavljen zasebnim slovom.

Ako susjedni jezik već ima abecedu te ako taj jezik ima zvukove koji su slični tvomu jeziku, onda bi možda bilo dobro da jednostavno posuđiš njihovu abecedu. U protivnom, najbolja sljedeća stvar je posuditi abecedu od nacionalnog jezika koji su naučio u školi. Međutim, vjerojatno je da tvoj jezik ima zvukove koji nacionalni jezik nema, tako da će biti teško koristiti tu abecedu da predstaviš sve zvukove u tvom jeziku. U tom slučaju, dobro je razmisliti o svakom zvuku u tvom jeziku. Zapiši abecedu nacionalnog jezika na komad papira od vrha do dna. Potom zapiši riječ iz tvoga jezika uz svako slovo koje počinje tim zvukom ili sadrži taj zvuk. Potcrtaj slovo koje predstavlja taj zvuk u svakoj od tih riječi.

Možda postoje neka slova u nacionalnoj abecedi koja tvoj jezik ne koristi. To je u redu. Sada razmisli o zvukovima iz tih riječi koje ti je bilo teško zapisati, odnosno za koje nisi uspio pronaći slovo. Ako je zvuk sličan zvuku za koji si pronašao slovo, možda možeš malo izmijeniti to slovo tako da predstavlja taj drugi zvuk. Na primjer, ako imaš zvuk koji predstavlja slovo "s", te sličan zvuk za koji nemaš slovo, onda možeš tom slovu dodati neku oznaku za taj sličan zvuk. Na primjer, možeš iznad slova staviti znak ' ili ^ ili ~. Ukoliko vidiš da postoji skupina zvukova za koje ti se čini da svi imaju istu vrstu razlike od zvukova nacionalnog jezika, onda je dobro izmijeniti tu skupinu slova na isti način.

Nakon što si dovršio tu vježbu i više se ne možeš sjetiti drugih zvukova u svome jeziku, pokušaj zapisati neku priču ili napiši nešto što ti se nedavno dogodilo. Dok pišeš, vjerojatno ćeš pronaći zvukove kojih se ranije nisi sjetio. Nastavi izmjenjivati slova tako da možeš zapisati te zvukove. Dodaj ih na popis koji si ranije stvorio.

Odnesi taj popis zvukova drugim govornicima tvoga jezika koji također čitaju nacionalni jezik i vidi što oni misle o tome. Možda ti mogu predložiti neki drugi način na koji možeš izmijeniti neka slova, koji je jednostavniji ili lakši za čitanje. Također, pokaži tim drugim ljudima priču koju si zapisao i pouči ih čitati je tako što ćeš ih upućivati na svoj popis riječi i slova-zvukove. Ako mogu lako naučiti čitati, onda je tvoja abeceda dobra. Međutim, ako im je to teško naučiti, onda možda postoje dijelovi abecede na kojima još trebaš raditi da bi postali jednostavniji, ili možda postoje različiti zvukovi koje trenutno predstavlja isto slovo, ili pak zvukovi za koje još uvijek trebaš pronaći slova koja će ih predstavljati.

Dobro je nastaviti raditi na toj abecedi zajedno s drugim govornicima tvoga jezika koji ujedno znaju dobro čitati nacionalni jezik. Možete zajedno razgovarati o različitim zvukovima i odlučiti koji je najbolji način da ih predstavite.

Ako nacionalni jezik koristi sustav pisanja koji se razlikuje od rimskih slova, razmisli o različitim znakovima koje možeš koristiti kako bi izmijenio simbole, tako da mogu predstavljati zvukove tvoga jezika. Bilo bi najbolje ako bi mogao obilježiti te simbole na načine koji se mogu reproducirati na računalu. (Možeš eksperimentirati sa sustavima zapisivanja u programu za obradu teksta ili pomoću tipkovnica u programu translationKeyboard (Tipkovnica za prevođenje). <http://ufw.io/tk/>) Ukoliko trebaš pomoć prilikom stvaranja tipkovnice, pošalji e-mail na adresu help@door43.org. Kada koristiš simbole koji se mogu unijeti na računalnu tipkovnicu, onda se tvoj prijevod može spremiti, umnažati i dijeliti elektroničkim putem, što znači da ga ljudi mogu primiti i čitati besplatno na tabletima ili mobilnim uređajima.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Razvoj abecede](#)

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

Razvoj abecede

Definicije

Ovo su definicije riječi koje koristimo kada govorimo o tome kako ljudi proizvode zvukove koji se formiraju u riječi te definicije riječi koje se odnose na dijelove riječi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako se zvukovi formiraju u riječi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Abeceda/Pravopis](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

Suglasnik

To su zvukovi koje ljudi proizvode kada protok zraka koji dolazi iz njihovih pluća nailazi na prepreku ili je ograničen položajem jezika, zubiju ili usana. Većina slova u abecedi su suglasnici. Većina suglasnika ima samo jedan zvuk.

Samoglasnik

Ovi zvukovi stvaraju se u ustima kada dah izlazi kroz usta a da ne nailaze na prepreku zuba, jezika ili usana. (Na hrvatskom jeziku, samoglasnici su a, e, i, o, u i ponekad r).

Slog

Dio riječi koja ima samo jedan samoglasnik, bilo da oko sebe ima suglasnike ili ne. Neke riječi imaju samo jedan slog.

Afiks

Nešto što se dodaje riječi, a što mijenja njezino značenje. Može biti na početku ili na kraju ili na sredini riječi.

Korijen

Najosnovniji dio riječi; ono što ostaje kada se uklone svi afiksi.

Morfem

Riječ ili dio riječi koji ima značenje i koji ne sadrži nikakav manji dio koji ima značenje. (Na primjer, riječ "Berlin" ima dva sloga, ali samo jedan morfem, dok riječ "berlinski" ima tri sloga i dva morfema (ber-lin-**ski**). (Posljednji slog "ski" je morfem koji označava "posvojnost").

Kako slogovi čine riječi

Svaki jezik ima zvukove koji zajedno formiraju slogove. Afiks riječi ili njezin korijen mogu imati samo jedan slog, ili mogu imati nekoliko slogova. Zvuci se spajaju u slogove koji se onda spajaju u morfeme. Morfemi zajedno čine smislene riječi.

Važno je razumjeti način na koji se slogovi formiraju u tvom jeziku i na koji način ti slogovi utječu jedan na drugog, kako bi se mogla formirati pravila sricanja, tako da ljudi mogu lako naučiti čitati tvoj jezik.

Samoglasnici su osnovni dio slogova. Hrvatski jezik ima samo pet simbola za samoglasnike. Engleski jezik također ima samo pet simbola za samoglasnike: "a, e, i, o, u", ali ima čak 11 samoglasnih zvukova koji se zapisuju pomoću

kombinacija samoglasnika te na mnoge druge načine. Zvukove pojedinih engleskih samoglasnika možemo pronaći u riječima kao što su: "beat, bit, bait, bet, bat, but, body, bought, boat, book, boot".

[dodaj sliku izgovaranja]

Samoglasnici u engleskom jeziku

Položaj u ustima Naprijed – Na sredini – Natrag
 Zaokruživanje (nezaokružen) (nezaokružen) (zaokružen)
 Visina jezika Visoko i "beat" u "boot"
 Srednje visoko i "bit" u "book"
 Srednje e "bait" u "but" o "boat"
 Srednje nisko e "bet" o "bought"
 Nisko a "bat" a "body"

(Svaki od ovih samoglasnika ima vlastiti simbol u Međunarodnoj fonetskoj abecedi).

Samoglasnici formiraju sredinu svakoga sloga, a suglasnici dolaze ispred ili iza samoglasnika.

Artikulacija je opis načina na koji zrak prolazi kroz usta ili nos kako bi se proizveli glasovi koje prepoznajemo kao govor.

Točke artikulacije su ona mjesta uzduž grla ili usta gdje se zrak skuplja ili gdje se njegov protok zaustavlja. Uobičajene točke artikulacije su usta, zubi, dentalni (alveolarni) most, nepce (tvrdi krov usta), meko nepce (meki krov usta), uvula te glasnice (ili glotis).

Artikulatori su pokretni dijelovi usta, posebno dijelovi jezika koji usporavaju protok zraka. Dijelovi jezika koji to mogu činiti su: korijen, stražnji dio, oštrica i vrh jezika. Usne također mogu usporavati protok zraka bez korištenja jezika. Zvukovi koji se stvaraju pomoću usana uključuju suglasnike kao što su "b", "v" i "m".

Način artikulacije opisuje način na koji se protok zraka usporava. Može doći do potpunog zaustavljanja protoka (kao u slovima "p" ili "b", koji se nazivaju zatvorni suglasnici ili zatvornici), imaju teško trenje (kao što su "f" ili "v", zovu se tjesnačni ili frikativi), ili mogu biti tek malo zatvoreni (kao "r", koji se zove poluotvorni suglasnik i u odsutnosti drugih samoglasnika koristi se kao samoglasnik jer je gotovo otvoren poput samoglasnika).

Zvučnost pokazuje da li glasnice vibriraju kada glas prolazi kroz njih. Većina samoglasnika, kao što su "a, e, i, u, o" su zvučni glasovi. Suglasnici mogu biti zvučni (+v), poput "b,d,g,v", odnosno bezvučni (-v) kao što su "p,t,k,f". Ti se stvaraju na istom mjestu artikulacije i s istim artikulatorima kao i zvučni suglasnici koje smo prve spomenuli. Jedina razlika između "b,d,g,v" i "p,t,k,f" je u zvučnosti (+v i -v).

Suglasnici u engleskom jeziku

Točke artikulacije Usne Zubi Most Nepce Meko nepce Uvula Glotis

Zvučnost -v/+v -v/+v -v/+v -v/+v -v/+v -v/+v -v/+v -v/+v

Artikulator - Način

Usne - Zatvornik p / b

Usna - Frikativ f / v

Vršak jezika -

Zatvornik t / d

Likvidni / l / r

Oštrica jezika -

Frikativ ch/dg

Stražnji dio jezika -

Zatvornik k / g

Korijen jezika -

Polusamoglasnik / w / y h /

Nos – Kontinuant / m / n

Nazivanje glasova može se postići nazivajući njihove značajke. Glas slova "b" zove se Zvučni bilabijalni (dvousni) zatvornik. Glas slova "f" poznat je kao Bezvučni labiodentalni (usna-zubi) frikativ. Glas slova "n" zove se Zvučni alveolarni (most) nosnik.

Simboliziranje glasova može se postići na jedan od dva načina. Možemo koristiti simbol za taj glas koji nalazimo u Međunarodnoj fonetskoj abecedi ili možemo koristiti dobro poznate simbole iz abecede koja je poznata čitatelju.

Dijagram suglasnika – ovdje je prikazan dijagram simbola suglasnika, ali ne spominju se artikulatori. Kada istražiš glasove svoga jezika, slušajući zvučnost i osjećajući položaj svoga jezika i usana kada proizvodiš glas, moći ćeš ispuniti dijagrame u ovome članku simbolima koji će predstavljati te glasove.

Točke artikulacije	Usne	Zubi	Most	Nepce	Meko nepce	Uvula	Glotis
Zvučnost	-v/+v	-v/+v	-v/+v	-v/+v	-v/+v	-v/+v	-v/+v
Način	Zatvornik	p/ b	t/ d		k/ g		
	Frikativ	f/ v	ch/dg				
	Likvidni		/l /r				
	Polusamoglasnik	/w		/y	h/		
	Nazali	/m	/n				

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

Formati datoteka

Tehnička narav prijevoda

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji su formati datoteka prihvatljivi?*

Premda je velik dio prijevoda vezan uz jezik, riječi i rečenice, također je istina da je velik dio prijevoda tehničke naravi. Od stvaranja abecede, tipkanja, slaganja slogova, formatiranja, objavljivanja i raspačavanja, postoje mnogi tehnički aspekti prijevoda. Kako bi sve to bilo moguće, primjenjuju se neki standardi.

USFM: Format prijevoda Biblije

Dugi niz godina, standardni format za prijevod Biblije bio je USFM format (što je skraćenica za Unified Standard Format Markers - Jedinstveni Standardni Znakovi Formata). Mi smo, također, prihvatili taj standard.

USFM je vrsta označnoga jezika koji računalnom programu kazuje kako treba formatirati tekst. Na primjer, svako poglavlje obilježeno je ovako "`\c 1`" ili "`\c 33`". Oznake stihova mogu izgledati ovako "`\v 8`" ili "`\v 14`". Paragrafi se obilježavaju sa "`\p`". Postoje mnoge druge oznake poput ove, koje imaju neko specifično značenje. Prema tome, odlomak poput Ivana 1:1-2 u USFM formatu izgledat će ovako:

```
\c 1
\p
\v 1 U početku je bila Riječ, a Riječ je bila s Bogom, i Riječ je bila Bog.
\v 2 Ona, Riječ, bila je u početku s Bogom.
```

Kada neki računalni program koji može čitati USFM to vidi, sposoban je formatirati sve oznake poglavlja na isti način (na primjer, s većim brojem) i sve brojeve stihova na isti način (na primjer, s malim eksponentnim brojem).

Prijevod Biblije moraju biti u USFM formatu kako bismo ih mogli koristiti!

Želiš li pročitati više o USFM oznakama, molimo pročitaj ovo: <http://paratext.org/about/usfm> .

Kako možeš raditi prijevod Biblije u USFM formatu

Većina ljudi ne zna kako pisati u USFM formatu. To je jedan od razloga zašto smo stvorili translationStudio (<http://ufw.io/ts/>). Kada radiš prijevod u programu translationStudio, ono što vidiš izgleda jako slično običnom dokumentu u programu za obradu teksta bez ikakva označnog jezika. Međutim, translationStudio formatira prijevod Biblije prema USFM formatu ispod onoga što vidiš. Na taj način, kada učitáš svoj prijevod s programa translationStudio, ono što se učitava već je formatirano u USFM formatu i može se odmah objaviti u različitim formatima.

Pretvaranje prijevoda na USFM format

Iako te savjetujemo da radiš prijevod isključivo u USFM formatu, svjesni smo da se prijevod ponekad radi bez korištenja USFM oznaka. Takva vrsta prijevoda još uvijek se može koristiti, ali se najprije trebaju dodati USFM oznake. Jedan način na koji to možeš učiniti jest da prijevod kopiraš i zalijepiš u program translationStudio te da zatim staviš oznake stiha na točno mjesto. Kada to učiniš, prijevod će se moći izvesti u USFM formatu. To je jako naporan zadatak, tako da ti preporučamo da prijevod Biblije od početka radiš u programu translationStudio ili u nekom drugom programu koji koristi USFM.

Markdown za druge sadržaje

Markdown je veoma učestao označni jezik, koji se koristi na mnogo mjesta na internetu. Korištenje Markdowna uvelike olakšava da se isti tekst može koristiti u različitim formatima (kao što su web-stranica, mobilna aplikacija, PDF itd.).

Markdown podržava **masna slova** i *kurziv*, napisan ovako:

Markdown podržava ****masna slova**** i **kurziv**.

Markdown također podržava naslove poput ovih:

```
# Naslov 1
## Naslov 2
### Naslov 3
```

Markdown ujedno podržava poveznice. Poveznice se prikazuju ovako <https://unfoldingword.bible> a zapisuju se ovako:

```
https://unfoldingword.bible
```

Podržava i prilagođene riječi za linkove, poput ovih:

```
[uW Website](https://unfoldingword.bible)
```

Zapamti da je i HTML format punovažan Markdown. Za potpun popis sintakse jezika Markdown, posjeti ovu stranicu: <http://ufw.io/md>.

Zaključak

Najlakši način na koji možeš označiti sadržaj pomoću USFM ili Markdown formata jest korištenjem uređivača koji je posebno osmišljen za to. Ako se koristi program za obradu teksta, te se oznake trebaju unositi ručno.

- Bilješka: Izrada masnog, kurzivnog ili podcrtanog teksta u programu za obradu teksta ne čini ga masnim, kurzivnim ili podcrtanim u jeziku za označavanje. Takva vrsta formatiranja mora se raditi pisanjem unaprijed određenih simbola.*

Kada razmišljaš o tome koji softver želiš koristiti, imaj na umu da se prijevod ne tiče samo riječi; postoji puno tehničkih aspekata koji se trebaju uzeti u obzir. Kada god se koristi softver, upamti da se prijevod Biblije mora staviti u USFM format, a sve ostalo treba se staviti u Markdown format.

Kako započeti prevođenje

Pomoć kod prevođenja

Korištenje pomoćnih priručnika za prevođenje (translationHelps)

Kako bismo pomogli prevoditeljima da stvaraju najbolje moguće prijevode, stvorili smo priručnike **translationNotes**, **translationWords** i **translationQuestions**.

translationNotes su kulturološke, lingvističke i egzegetske bilješke koje pomažu svojim opisima i objašnjenjima biblijske pozadine koju prevoditelj treba znati kako bi točno prevodio. Priručnik translationNotes također prevoditelja obavještava o različitim načinima na koje može izraziti isti smisao. Vidi <http://ufw.io/tn/>.

translationWords sadrži ključne izraze koje nalazimo u Otvorenim biblijskim pričama i u Bibliji, a koji su važni za točno prevođenje. Svaka od tih riječi ili izraza sadrži mali članak napisan na tu temu, kao i upućivanje na druga mjesta gdje se taj izraz koristi, bilo u Otvorenim pričama ili u Bibliji. Na taj način, prevoditelju se pokazuju drugi načini na koje se koristi dotična riječ, kako bi se zajamčilo da će se i na tim mjestima ona točno prevesti. Vidi <http://ufw.io/tw/>.

translationQuestions sadrži pitanja koja prevoditelj može koristiti kako bi i sam provjerio svoj prijevod. Ako možeš točno odgovoriti na pitanja u priručniku translationQuestions koristeći samo svoj prijevod na ciljani jezik, onda je to točan prijevod. Priručnik translationQuestions je također dobro sredstvo koje se može koristiti i u krugu ciljane jezične zajednice. Vidi <http://ufw.io/tq/>.

Nakon što si se konzultirao s priručnicima translationNotes, translationWords i translationQuestions, bit ćeš spreman za stvaranje najboljeg prijevoda.

Molimo te, tijekom svoga prevođenja konzultiraj se s priručnicima translationNotes i translationWords!

Zatim preporučujemo da naučite:

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Gdje mogu pronaći pomoć kod prevođenja?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir što prevoditi](#)

Otključana Biblija (ULB) tekst

Izvorni i izvorišni jezici

Tekst u izvornom jeziku je najtočniji

Definicija - Izvorni jezik je onaj jezik na kojemu je biblijski tekst bio izvorno napisan.

Opis - Izvorni jezik Novoga zavjeta je grčki jezik. Izvorni jezik najvećeg dijela Staroga zavjeta je hebrejski jezik. Međutim, izvorni jezik nekih dijelova Danielova proroštva i Ezrine knjige je aramejski. Izvorni jezik je uvijek najtočniji jezik iz kojega je moguće prevesti neki odlomak.

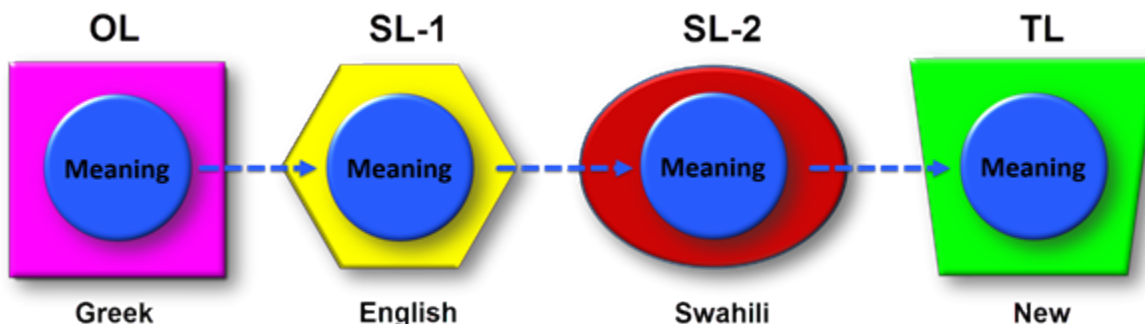
Izvorišni jezik je jezik iz kojega se tekst prevodi. Ako prevoditelj prevodi Bibliju iz izvornih jezika, onda su izvorni jezik i izvorišni jezik njegova prijevoda isto. Međutim, jedino ljudi koji su proveli mnoge godine u proučavanju izvornih jezika razumiju i mogu koristiti te jezike kao izvorišne jezike. Iz toga razloga, većina prevoditelja koriste Biblije koje su prevedene na jezik šire komunikacije kao tekst njihova izvorišnog jezika.

Ako prevodiš iz jezika koji služi za širu komunikaciju, dobro je imati nekoga tko je proučavao izvorne jezike tko će moći usporediti značenje u ciljanom jeziku sa značenjem u izvornom jeziku. To je važno kako bi se zajamčilo da imaju isto značenje. Drugi način na koji se može zajamčiti da je značenje prijevoda na ciljani jezik točno jest provjeriti prijevod s pomoćnim priručnicima za prevođenje koje su napisali ljudi koji poznaju izvorne jezike. To podrazumijeva biblijske komentare i rječnike, kao i priručnike unfoldingWord, translationNotes, definicije u priručniku translationWords te translationQuestions s njihovim odgovorima.

Tekst u izvorišnom jeziku može biti netočan

Ako prevoditelj ne razumije izvorni jezik, morat će koristiti jezik koji služi za širu komunikaciju kao izvorišni jezik. Značenje u izvorišnom jeziku može biti točno, ovisno o tome koliko je pažljivo bio preveden s izvornika. Međutim, to je još uvijek prijevod te se stoga nalazi jedan korak dalje od izvornika, tako da nisu baš isti. U nekim slučajevima, izvorišni tekst je možda čak preveden s drugog izvorišnog teksta, a ne iz izvornika, što znači da je dva koraka udaljen od izvora.

Pogledaj primjer dolje. Prevoditelj koristi Novi zavjet na swahiliju kao izvorišni tekst za novi prijevod na ciljani jezik. Međutim, taj prijevod Biblije na swahiliju koji koristi zapravo je bio preveden s engleskog jezika, a ne izravno s grčkog (izvornog jezika NZ-a). Prema tome, moguće je da se u tom lancu prevođenja dio značenja promijenio iz izvornog do ciljanog jezika.

Ova stranica odgovara na pitanje: *U čemu je razlika između izvornog jezika i izvorišnog jezika?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

[Odabir izvorišnog teksta](#)

Jedini način na koji se može zajamčiti da je prijevod što je moguće točniji jest usporediti novi prijevod s izvornim jezicima. Gdje to nije moguće, koristi ULB kao izvorišni tekst, zajedno s drugim prijevodima Biblije koji su prevedeni s izvornih jezika.

Zatim preporučujemo da naučite:

Brojevi poglavlja i stihova

Izvorni rukopisi

Izrazi koje trebam znati

Tekstualne varijante

Izvorni rukopisi

Pisanje izvornih rukopisa

Biblija je napisana prije puno stotina godina, a napisali su je Božji proroci i apostoli onako kako ih je Bog vodio da napišu. Izraelski narod govorio je hebrejskim jezikom, tako da je većina starozavjetnih knjiga napisana na hebrejskom. Kada su živjeli kao stranci u Asiriji i Babilonu, naučili su govoriti aramejskim jezikom. Zato su neki kasniji dijelovi Staroga zavjeta bili napisani na aramejskom.

Oko tristo godina prije Kristova dolaska, grčki jezik postao je jezikom šire komunikacije. Mnogi su u Europi i na Bliskom istoku govorili grčkim jezikom, koji je bio njihov drugi jezik. Zato je Stari zavjet bio preveden na grčki. Kada je Krist došao, mnogi ljudi u tom predjelu svijeta još uvijek su govorili grčkim jezikom kao drugim jezikom, a sve su knjige Novoga zavjeta napisane na grčkom jeziku.

U to vrijeme nije bilo tiskarskih strojeva, tako da su autori knjige pisali ručno. To su bili izvorni rukopisi. Oni koji su prepisivali te rukopise također su to činili ručno. To su također bili rukopisi. Te knjige bile su iznimno važne, tako da su pisari primali posebnu naobrazbu i bili su jako pažljivi da ih točno prepisuju.

Tijekom stotina godina, ljudi su napravili na tisuće prijepisa biblijskih knjiga. Izvorni rukopisi koje su autori napisali izgubili su se ili raspali, tako da ih više nemamo. Međutim, imamo mnoštvo prijepisa koji su davno bili napravljeni rukom. Neki od tih prijepisa preživjeli su stotine, pa čak i više od tisuću godina.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Brojevi poglavlja i stihova](#)

[Izvorni rukopisi](#)

[Izvorni i izvorišni jezici](#)

[Izrazi koje trebam znati](#)

[Tekstualne varijante](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Postoji li više informacija o tekstu na Izvornom jeziku?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir izvorišnog teksta](#)

Struktura Biblije

Bibliju čini 66 "knjiga". Premda se nazivaju "knjigama", one se jako razlikuju u duljini, a najkraće knjige u Bibliji duge su tek jednu ili dvije stranice. Biblija ima dva glavna dijela. Prvi dio je napisan prvi i zove se Stari zavjet. Drugi dio napisan je kasnije i zove se Novi zavjet. Stari zavjet ima 39 knjiga, dok Novi zavjet ima 27 knjiga. (Neke knjige Novoga zavjeta su pisma upućena pojedincima.)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako je Biblija organizirana?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir izvorišnog teksta](#)

Svaka knjiga podijeljena je na poglavlja. Većina knjiga ima više od jednoga poglavlja, ali Obadija, Filemonu, 2. Ivanova, 3. Ivanova i Judina poslanica imaju samo po jedno poglavlje. Sva poglavlja podijeljena su na stihove.

Kada se želimo pozvati na neki stih, najprije napišemo naziv knjige, zatim broj poglavlja, a onda i stiha. Na primjer, "Ivan 3:16" znači Ivanovo Evanđelje, treće poglavlje, šesnaesti stih.

Kada se pozivamo na dva ili više stihova koji se nalaze jedan do drugog, onda stavljamo povlaku između njih. "Ivan 3:16-18" znači Ivanovo Evanđelje, treće poglavlje, stihovi 16, 17 i 18.

Kada se pozivamo na stihove koji se ne nalaze jedan pored drugog, koristimo zareze da bismo ih odvojili. "Ivan 3:2, 6, 9" znači Ivanovo Evanđelje, treće poglavlje, stihovi 2, 6 i 9.

Iza brojeva koji označavaju poglavlje i stihove stavljamo skraćenicu za prijevod Biblije koji koristimo. U donjem primjeru "ULB" se odnosi na *Unlocked Literal Bible*.

U dokumentu translationAcademy koristimo taj sustav kako bismo mogli reći odakle potječu dijelovi Pisma koje citiramo. Međutim, to ne znači da pokazujemo cijeli stih ili skup stihova. Tekst dolje dolazi iz knjige o Sucima, šestog poglavlja, 28. stiha, ali to nije cijeli stih, nego se stih nastavlja. U translationAcademy, jedino pokazujemo onaj dio stiha o kojem želimo govoriti.

▮ Kada su se ujutro ljudi iz grada ustali, Baalov žrtvenik bio je raskomadani... (Suci 6:28 ULB)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Brojevi poglavlja i stihova](#)

Brojevi poglavlja i stihova

Opis

Kada su biblijske knjige bile tek napisane, nisu bile podijeljene na poglavlja i stihove. Ljudi su podjele dodali tek kasnije, a onda su drugi stavili brojeve na poglavlja i stihove kako bi olakšali pronalazak određenih dijelova Biblije. Budući da to nije radila samo jedna osoba, nego više njih, razni prijevodi koriste različite sustave obilježavanja brojevima. Ako se sustav obilježavanja u ULB-u razlikuje od onoga u nekoj drugoj Bibliji koju koristiš, vjerojatno ćeš htjeti koristiti sustav iz te Biblije.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto se brojevi poglavlja i stihova u mojoj Bibliji razlikuju od onih u tvojoj Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Struktura Biblije](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Ljudi koji govore tvojim jezikom također mogu koristiti neku Bibliju napisanu na drugom jeziku. Ako ta Biblija i tvoj prijevod koriste drukčiju podjelu na poglavlja i stihove, ljudima će biti teško znati o kojem stihu netko govori kada kažu broj poglavlja i stiha.

Primjeri iz Biblije

¹⁴ Međutim, očekujem da ću te uskoro vidjeti, i razgovarat ćemo licem u lice. ¹⁵ Mir s tobom. Prijatelji te pozdravljaju. Pozdravi prijatelje poimence. (3. Ivanova 1:14-15 ULB)

Budući da 3. Ivanova ima samo jedno poglavlje, neki prijevodi ne označavaju broj poglavlja. U ULB-u i UDB-u ono je obilježeno kao prvo poglavlje. Također, neki prijevodi ne dijele 14. i 15. stih na dva stiha. Umjesto toga, oba ih obilježavaju kao 14. stih.

Psalam Davidov, kada je bježao od svoga sina Abšaloma.

¹ Jahve, koliko je mojih neprijatelja! (Psalam 3:1 ULB)

Ispred nekih psalama postoje objašnjenja. Neki prijevodi objašnjenje ne obilježavaju kao prvi stih, na primjer ULB i UDB. Drugi prijevodi podrazumijevaju da je objašnjenje prvi stih, a sami psalam počinje drugim stihom.

... i Darije Medijac primio je kraljevstvo kada mu je bilo oko šezdeset dvije godine. (Daniel 5:31 ULB)

U nekim prijevodima, ovo je posljednji stih u petom poglavlju Daniela. U drugim prijevodima, to je prvi stih Daniela 6.

Prevoditeljske strategije

Ako ljudi koji govore tvojim jezikom koriste i neku drugu Bibliju, obilježi poglavlja i stihove onako kako ih ta Biblija obilježava. Pročitaj upute o tome kako obilježiti stihove u [translationStudio APP](#).

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako ljudi koji govore tvojim jezikom koriste i neku drugu Bibliju, obilježi poglavlja i stihove onako kako ih ta Biblija obilježava.

Donji primjer je iz 3. Ivanove 1. Neke Biblije taj tekst obilježavaju kao 14. i 15. stih, dok ga neke druge obilježavaju kao 14. stih. Ti možeš obilježiti brojeve stihova onako kako to čini tvoja druga Biblija.

- >¹⁴ **Međutim, očekujem da ću te uskoro vidjeti, i razgovarat ćemo licem u lice. 15 Mir s tobom. Prijatelji te pozdravljaju. Pozdravi prijatelje poimence. (3. Ivanova 1:14-15 ULB)**

- "14 Međutim, očekujem da ću te uskoro vidjeti, i razgovarat ćemo licem u lice. Mir s tobom! Prijatelji te pozdravljaju. Pozdravi prijatelje poimence."(3. Ivanova 14)

Sljedeći primjer dolazi iz Psalma 3. Neke Biblije ne obilježavaju objašnjenje na početku psalma kao stih, dok ga druge označavaju kao prvi stih. Ti možeš obilježiti brojeve stihova onako kako to čini tvoja druga Biblija.

Psalam Davidov, kada je bježao od svoga sina Abšaloma.

¹ **Jahve, koliko je mojih neprijatelja!**

Mnogi su se okrenuli od mene i napadaju me.

² **Mnogi govore o meni:**

"Nema mu pomoći od Boga." *Selah*

¹ *Psalam Davidov, kada je bježao od svoga sina Abšaloma.*

² Jahve, koliko je mojih neprijatelja!

Mnogi su se okrenuli od mene i napadaju me.

³ Mnogi govore o meni:

"Nema mu pomoći od Boga." *Selah*

Zatim preporučujemo da naučite:

[Vezani stihovi](#)

Znakovi formatiranja u ULB-u i UDB-u

Opis

Prijevod *Unlocked Literal Bible* (ULB) i *Unlocked Dynamic Bible* (UDB) koriste oznake elipse, duge povlake, zagrade i uvlačenje odlomka kako bi istaknuli na koji način je informacija u tekstu vezana uz ono što se nalazi oko nje.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što pokazuju neki znakovi formatiranja u ULB-u i UDB-u?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Postupak prevođenja](#)

[Struktura Biblije](#)

Oznake elipse

Definicija - Oznake elipse (...) koriste se kako bi se istaknulo da netko nije završio započetu rečenicu ili da autor nije citirao sve što je netko rekao.

U Mateju 9:4-6, oznaka elipse pokazuje da Isus nije završio svoju rečenicu pismoznancima kada je pažnju usmjerio prema oduzetom čovjeku i progovorio mu:

Gle, neki od pismoznancima govorili su među sobom: "Ovaj čovjek huli." Isus je znao njihove misli i rekao im je: "Zašto mislite zlo u svojim srcima? Jer, što je lakše reći: 'Griješni su ti oprošteni' ili 'Ustani i hodaj'? Ali, da znate da Sin Čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe:..." reče oduzetom: "Ustani, uzmi svoju postelju, i idi svojoj kući." (ULB)

U Marku 11:31-33, oznaka elipse pokazuje da ili vjerski vođe nisu dovršili svoju rečenicu ili Marko nije dovršio ono što su rekli.

Oni su se raspravljali među sobom i govorili: "Ako kažemo: 'S neba', reći će: 'Zašto mu onda niste vjerovali?' Međutim, ako kažemo: 'Od ljudi,' ..." Bojali su se ljudi jer su svi smatrali da je Ivan prorok. Onda su odgovorili Isusu i rekli mu: "Ne znamo." Tada im je Isus rekao: "Neću ni ja vama reći na osnovu koje vlasti to činim." (ULB)

Duge povlake

Definicija - Duge povlake (—) nalaze se ispred informacije koja je neposredno važna za ono što je pisalo prije nje. Na primjer:

Tada će dvojica biti na polju—jedan će biti uzet, a drugi će biti ostavljen. Dvije žene će mljeti na mlinu—jedna će biti uzeta, a druga će biti ostavljena. Stoga, budite na oprezu jer ne znate u koji dan će vaš Gospodin doći. (Matej 24:40-41 ULB)

Zagrade

Definicija - Zagrade "( )" ističu informaciju koja služi kao objašnjenje ili kao naknadna misao.

Tu se radi o pozadinskim informacijama koje je pisac stavio na to mjesto kako bi čitatelju pomogao da shvati materijal koji ih okružuje.

U Ivanu 6:6, Ivan je prekinuo priču koju je zapisao kako bi objasnio da je Isus već znao što će učiniti. To se stavlja u zagrade.

⁵Kada je Isus pogledao i vidio mnoštvo kako dolazi prema njemu, rekao je Filipu: "Gdje ćemo kupiti kruha da ovi mogu jesti?" ⁶ (A Isus je to rekao da iskuša Filipa jer je on sam već znao što

će učiniti.)⁷ Filip mu je odgovorio: "Kruha u vrijednosti dvjesto denara ne bi bilo dovoljno da svaki od ovih ima čak i komadić." (Ivan 6:5-7 ULB)

Riječi u zagradama dolje nisu Isusove riječi, već su to Matejeve riječi upućene čitatelju, da ga upozori da Isus koristi riječi o kojima on treba razmisliti i koje treba protumačiti.

"Stoga, kada vidite grozotu pustoši, o kojoj je govorio prorok Daniel, gdje stoji na svetom mjestu" (neka čitatelj shvati), "neka oni koji su u Judeji bježe u planine, neka onaj koji je na krovu ne ide dolje da uzme nešto što je u kući, i neka se onaj koji je u polju ne vraća da uzme svoj plašt." (Matej 24:15-18 ULB)

Uvlaka

Definicija - Kada je tekst uvučen, to znači da redak teksta počinje dalje udesno od redaka teksta iznad ili ispod njega, koji nisu uvučeni.

To se koristi za pjesništvo i za neke popise, kako bi se istaknulo da su uvučeni retci povezani s neuvučanim retcima iznad njih. Na primjer:

- ⁵ Ovo su imena vođa koji se moraju boriti s vama:
  - Iz plemena Rubenova, Elizur, sin Šedeurov;
  - ⁶ iz plemena Šimunova, Šelumiel, sin Zurišadajev;
  - ⁷ iz Judina plemena, Nahšon, sin Aminadabov; (Brojevi 1:5-7 ULB)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Vezani stihovi](#)

Kako trebam koristiti ULB i UDB kada prevodim Bibliju

Kao prevoditelji, ULB i UDB najbolje možete koristiti ako se sjetite sljedećih razlika između ULB-a i UDB-a te ako naučite na koji način ciljani jezik može najbolje osloviti pitanja koja te razlike predstavljaju.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji je najbolji način na koji mogu koristiti ULB i UDB dok prevodim Bibliju?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Što je prevođenje?](#)

[Zašto prevodimo Bibliju?](#)

[Još o prevođenju](#)

Redosljed ideja

ULB pokušava predstaviti ideje **istim redosljedom** kako se pojavljuju u izvorišnom tekstu.

UDB pokušava predstaviti ideje redosljedom koji je prirodniji na engleskom jeziku, odnosno slijedi redosljed logike ili redosljed vremenskog slijeda.

Kada prevodiš, trebao bi ideje nizati onim redosljedom koji je prirodan u ciljanom jeziku. (Vidi [Redosljed događaja](#))

¹ Pavao, sluga Isusa Krista, pozvan za apostola i postavljen za evanđelje Božje...⁷ Ovo pismo je za sve koji su u Rimu, ljubljani od Boga. (Rimljanima 1:1,7 ULB)

¹ Ja, Pavao, koji služim Kristu Isusu, pišem ovo pismo svima vama vjernicima u gradu Rimu. (Rimljanima 1:1 UDB)

ULB pokazuje Pavlov stil kojim počinje svoja pisma. On ne kaže tko su njegovi čitatelji sve do sedmoga stiha. Međutim UDB slijedi stil koji je puno prirodniji na engleskom jeziku, kao i na mnogim drugim današnjim jezicima.

Podrazumijevane informacije

ULB često predstavlja ideje koje **podrazumijevaju** ili **pretpostavljaju** druge ideje koje prevoditelj mora razumjeti.

UDB te ideje često čini eksplicitnima. UDB to čini kako bi te podsjetio da bi i ti možda trebao učiniti isto u svom prijevodu ako misliš da će tvoji čitatelji trebati znati te informacije kako bi razumjeli tekst.

Kada prevodiš, trebaš se odlučiti koju će od tih podrazumijevanih ideja tvoji čitatelji razumjeti čak i ako nisu napisane. Ako tvoji čitatelji razumiju te ideje čak i ako nisu napisane u tekstu, onda te ideje ne trebaš učiniti eksplicitnima. Sjeti se da postoji mogućnost da čak i uvrijediš svoje čitatelje ako im nepotrebno ističeš implicitne ideje koje bi ionako razumjeli. (Vidi [Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije](#))

A Isus je rekao Šimunu: "Nemoj se bojati, jer od sada ćeš hvatati ljude." (Luka 5:10 ULB)

A Isus je rekao Šimunu: "Nemoj se bojati! Do sada si skupljao ribu, ali od sada ćeš sakupljati ljude da postanu moji učenici." (Luka 5:10 UDB)

Ovdje UDB podsjeća čitatelja da je Šimun bio ribar. Isto tako, pojašnjava sličnost koju je Isus vidio između Šimunova prethodnog posla i njegova budućeg posla. Uz to, UDB pojašnjava zašto je Isus htio da Šimun "hvata ljude" (ULB), odnosno da ih vodi "da postanu moji učenici" (UDB).

Kada je vidio Isusa, pao je na lice i preklinjao ga, govoreći: "Gospodine, ako si voljan, možeš me očistiti." (Luka 5:12 ULB)

Kada je vidio Isusa, poklonio se do poda ispred njega i molio ga: "Gospodine, molim te izliječi me, jer ti me možeš izliječiti ako si voljan!" (Luka 5:12 UDB)

Ovdje UDB pojašnjava da čovjek koji je imao gubu nije pao na pod slučajno. Umjesto toga, namjerno se poklonio do poda. Također, UDB pojašnjava da je tražio od Isusa da ga izliječi. U ULB-u, taj se zahtjev samo implicira.

Simboličke radnje

Definicija - Simboličke radnje odnose se na djela koja netko učini kako bi izrazio neku ideju.

ULB često jednostavno izrekne simboličku radnju a da ne ponudi nikakvo objašnjenje što ona znači. UDB često predstavlja i značenje koje je izraženo simboličkom radnjom.

Kada prevodiš, trebaš odlučiti hoće li tvoji čitatelji ispravno razumjeti simboličku radnju. Ako je tvoji čitatelji neće razumjeti, onda trebaš učiniti ono što vidiš u UDB-u. (Vidi [Simbolička radnja](#))

Veliki svećenik poderao je svoju odjeću (Marko 14:63 ULB)

Reagirajući na Isusove riječi, veliki svećenik bio je toliko zapanjen da je poderao svoju vanjsku odjeću. (Marko 14:63 UDB)

Ovdje UDB pojašnjava da veliki svećenik nije poderao svoju odjeću slučajno. Također, pojašnjava da je vjerojatno poderao samo svoju vanjsku odjeću te da je to učinio zato što je htio pokazati da je tužan ili ljut ili oboje.

Budući da je veliki svećenik zapravo poderao svoju odjeću, UDB, naravno, mora reći da je to učinio. Međutim, ako se neka simbolička radnja nikada nije dogodila, onda ne moraš izreći tu radnju. Evo takvoga primjera:

Donesi to pred svoga upravitelja; hoće li te on prihvatiti ili će podići tvoje lice?" (Malahija 1:8 ULB)

Ne bi se usudio donijeti takve darove pred svoga upravitelja! Znaš da ih ne bi uzeo. Znaš da bi bio nezadovoljan tobom i da te ne bi primio! (Malahija 1:8 UDB)

Ova simbolička radnja "podići nečije lice", koja je na taj način predstavljena u ULB-u, u UDB-u je predstavljena samo u vidu njezina značenja: "bio bi nezadovoljan tobom i da te ne bi primio". Moguće je takvu radnju prikazati na taj način zato što Malahija ne prepričava neki određeni događaj koji se zbilja odvio. On samo govori o ideji koju taj događaj predstavlja.

Pasivno glagolsko stanje

I biblijski hebrejski i grčki često koriste pasivno glagolsko stanje, dok mnogi drugi jezici nemaju tu mogućnost. ULB pokušava koristiti pasivno glagolsko stanje onda kada ih koriste izvorni jezici. Međutim, UDB obično ne koristi to pasivno glagolsko stanje. Zbog toga, UDB mora **preustrojiti** mnoge izraze.

Kada prevodiš, trebaš odlučiti može li ciljani jezik prikazati događaje ili stanja koristeći pasivne izričaje, kao u sljedećim primjerima. Ako ne možeš koristiti pasivno glagolsko stanje u određenom kontekstu, onda možeš pronaći u UDB-u jedan mogući način na koji se taj izraz može preustrojiti. (Vidi [Aktiv ili pasiv](#))

Primjeri iz Biblije

Jer bio je zadivljen, kao i svi koji su bili s njime, ulovom ribe koju su uzeli. (Luka 5:9 ULB)

To je rekao zato što se divio velikom broju ribe koju su ulovili. Svi ljudi koji su bili s njime također su se divili. (Luka 5:9 UDB)

Ovdje UDB koristi glagol u aktivnom stanju "divio se" umjesto glagola u pasivnom stanju koji koristi ULB "bio je zadivljen".

Veliko mnoštvo ljudi okupilo se da ga čuje kako poučava da bude izliječeno od svojih bolesti. (Luka 5:15 ULB)

Radi toga, veliko mnoštvo došlo je Isusu da ga čuju kako poučava i da ih on izliječi od njihovih bolesti. (Luka 5:15 UDB)

Ovdje UDB izbjegava pasivno glagolsko stanje "da bude izliječeno". To čini tako što preustrojava izraz. Kaže tko je iscjeljitelj: "da ih on [Isus] iscijeli".

Metafore i druge stilske figure

Definicija - ULB pokušava prikazati stilske figure koje se nalaze u biblijskom tekstu što je bolje moguće.

UDB često prikazuje značenje tih ideja na druge načine.

Kada prevodiš, trebat ćeš donijeti odluku hoće li čitatelji ciljanog jezika razumjeti stilsku figuru uz minimalan trud, s malo više truda, ili ju neće uopće razumjeti. Ako trebaju uložiti puno truda da razumiju, ili ako neće uopće razumjeti, trebat ćeš prikazati osnovno značenje stilske figure koristeći druge riječi.

Učinio vas je bogatima na svaki način, u svakom govoru i sa svakim znanjem. (1. Korinćanima 1:5 ULB)

Krist vam je dao toliko puno toga. Pomogao vam je govoriti njegovu istinu i upoznati Boga. (1. Korinćanima 1:5 UDB)

Pavao koristi metaforu materijalnog bogatstva, izraženu u riječi "bogatstvo". Premda on odmah objašnjava da pod time misli "u svakom govoru i sa svakim znanjem", neki čitatelji to možda neće razumjeti. UDB prikazuje tu ideju drukčije, a pritom ne koristi metaforu materijalnog bogatstva. (Vidi [Metafora](#))

Poslao sam vas vani kao ovce usred vukova, (Matej 10:16 ULB)

Kada vas pošaljem vani, bit ćete bespomoćni kao ovce, među ljudima koji su opasni kao vukovi. (Matej 10:16 UDB)

Isus koristi poredbu koja uspoređuje njegove apostole koji idu među druge kao ovce koje idu među vukove. Neki čitatelji možda neće razumjeti u kojem bi smislu apostoli bili poput ovaca dok su drugi ljudi poput vukova. UDB pojašnjava da će apostoli biti bespomoćni, a da će njihovi neprijatelji biti opasni. (Vidi [Poredba](#))

Odvojeni ste od Krista, svi vi koji ste "opravdani" po zakonu. Otpali ste od milosti. (Galaćanima 5:4 ULB)

Ako očekuješ da te Bog proglasi dobrim u njegovim očima zato što pokušavaš držati zakon, onda si se odvojio od Krista; Bog više neće postupati blagotvorno prema tebi. (Galaćanima 5:4 UDB)

Pavao koristi ironiju kada govori o njima kao da su opravdani po zakonu. On im je već rekao da se nitko neće opravdati po zakonu. ULB koristi navodnike oko riječi "opravdani" da pokaže da Pavao nije zbilja vjerovao da su oni bili opravdani po zakonu. UDB prevodi istu ideju tako što pojašnjava da su to vjerovali drugi ljudi. (Vidi [Ironija](#))

Apstraktni izrazi

ULB često koristi apstraktne imenice, pridjeve i druge dijelove govora, jer pokušava tijesno pratiti biblijske tekstove. UDB pokušava ne koristiti takve apstraktne izraze, jer mnogi jezici ne koriste apstraktne izraze.

Kada prevodiš, trebat ćeš odlučiti na koji način ciljani jezik obično prikazuje takve ideje. (Vidi [Apstraktne imenice](#))

Učinio vas je bogatima na svaki način, u svakom govoru i u svakom znanju. (1 Korinćanima 1:5 ULB)

Krist vam je dao toliko toga. Pomogao vam je govoriti njegovu istinu i upoznati Boga. (1. Korinćanima 1:5 UDB)

Ovdje ULB izražava "svaki govor" i "svako znanje" kao apstraktne imenske izričaje. Problem s njima je da čitatelji možda neće znati tko to treba govoriti i što trebaju govoriti, odnosno tko treba znati i što to trebaju znati. UDB odgovara na ta pitanja.

Zaključak

U sažetku, ULB će ti pomoći u prevođenju tako što ti može pomoći da u velikoj mjeri razumiješ koji oblik imaju izvorni biblijski tekstovi. UDB ti može pomoći u prevođenju tako što će ti pomoći da jasnije razumiješ značenje ULB-a te tako što ti može dati različite moguće načine na koje možeš objasniti te ideje u biblijskom tekstu u tvom prijevodu.

Korištenje pomoćnih priručnika za prevođenje (translationHelps)

Bilješke s poveznicama

Postoje dvije vrste poveznica u dokumentu translationNotes: poveznice do tematskih stranica u dokumentu translationAcademy i poveznice za riječi ili izraze koji se ponavljaju u istoj knjizi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto trebam koristiti poveznice u dokumentu translationNotes?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

Teme u dokumentu translationAcademy

Teme u dokumentu translationAcademy smišljene su tako da osposobe svakoga, ma gdje se nalazio, da nauči osnove prevođenja Biblije na svoj vlastiti jezik. Osmišljene su tako da budu jako fleksibilne za učenje "u isti trenutak" u "web" i "offline" mobilnim video formatima.

Svaka bilješka o prevođenju slijedi izraz iz ULB-a i pružit će neposrednu pomoć u pogledu prevođenja tog izraza. Ponekad će se u zagradama na kraju predloženog prijevoda nalaziti neka izjava, koja će možda izgledati ovako: (Pogledaj: *Metafora*). Riječ ili riječi napisane zelenim slovima su poveznica do teme u dokumentu translationAcademy. Možeš pritisnuti tu poveznicu da naučiš više o toj temi.

Tematske informacije u dokumentu translationAcademy trebaš čitati iz nekoliko razloga:

- Ako nešto naučiš o toj temi, to će ti pomoći kao prevoditelju da točnije prevodiš.
- Teme su odabrane tako da pruže osnovno razumijevanje načela i strategija prevođenja.

Primjeri

- **večer i jutro** - To se odnosi na cijeli dan. Dva dijela dana koriste se za cijeli dan. U židovskoj kulturi, dan je počinjao prilikom zalaska sunca. (Vidi: *Merizam*)
- **hodanje** - "poslušnost" (Vidi: *Metafora*)
- **očitovao je** - "saopćio je" (Vidi: *Idiom*)

Izrazi u knjizi koji se ponavljaju

Ponekad se neki izraz koristi nekoliko puta u jednoj knjizi. Kada se to dogodi, postojat će poveznica u dokumentu translationNotes (zeleni brojevi koji označavaju poglavlje i stih na koje možeš pritisnuti mišem) koja će te odvesti natrag u dokumentu na mjesto gdje si prevodio taj izraz. Postoji nekoliko razloga zašto ćeš se možda htjeti vratiti na riječ ili izraz koji si prethodno preveo:

- To će ti olakšati prevođenje izraza, jer će te podsjetiti kako si ga već preveo.
- To će tvoj prijevod učiniti bržim, ali i dosljednijim, jer će te podsjetiti da taj izraz trebaš svaki put prevesti na isti način.

Ako se prijevod koji si prethodno koristio za taj izraz ne uklapa u novi kontekst, onda ćeš trebati smisliti neki novi način da ga prevedeš. U tom slučaju, trebao bi to zabilježiti i porazgovarati o tome s drugima u svome prevoditeljskom timu.

Te poveznice će te odvesti samo do bilješki u knjizi na kojoj trenutno radiš.

Primjeri

- **budite plodni i množite se** - Vidi kako si preveo te zapovijedi u Postanku 1:28.
- **sve što puže po zemlji** - To podrazumijeva sve vrste malih životinja. Vidi kako si to preveo u Postanku 1:25.
- **bit će blagoslovljeni u njemu** - AT: "bit će blagoslovljeni zbog Abrahama" ili "bit će blagoslovljeni jer sam blagoslovio Abrahama". U pogledu prijevoda "u njemu", vidi kako si preveo "kroz tebe" u Postanku 12:3.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

[Bilješke s mogućim značenjima](#)

Korištenje dokumenta translationNotes (Bilješke za prevođenje)

Prevođenje iz ULB-a

- Pročitaj ULB. Razumiješ li značenje teksta tako da ga možeš točno, jasno i prirodno prevesti na svoj jezik?
  - DA? Počni prevoditi.
- NE? Pogledaj UDB. Pomaže li ti UDB da razumiješ značenje teksta u ULB-u?
  - DA? Počni prevoditi.
  - NE? Pročitaj bilješku u dokumentu translationNotes koja će ti pomoći.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje su različite vrste bilješki u dokumentu translationNotes?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

TranslationNotes sadrži riječi ili izraze prepisane iz ULB-a i onda objašnjene. Na engleskom jeziku, svaka Bilješka koja objašnjava ULB počinje na isti način. Najprije dolazi grafička oznaka, zatim slijedi tekst ULB-a napisan podebljanim slovima iza kojega dolazi povlaka, a onda slijede prijedlozi za prevođenje ili informacije za prevoditelja. Bilješke slijede ovaj format:

- **prepisan tekst iz ULB-a** - prijedlozi za prevođenje ili informacije za prevoditelja.

Vrste bilješki

Postoje mnoge različite vrste bilješki u Bilješkama za prevođenje. Svaka vrsta bilješke nudi objašnjenje, ali na različite načine. Kada prevoditelj zna o kakvoj se vrsti bilješke radi, to će mu pomoći da donese najbolju moguću odluku o tome kako treba prevesti Bibliju na svoj jezik.

- **Bilješke s definicijama** - Ponekad možda nećeš znati što znači neka riječ u ULB-u. Međutim, u bilješkama ćeš naći jednostavne definicije riječi ili izraza bez navodnika ili rečeničnog formata.
- **Bilješke s objašnjenjima** - Jednostavna objašnjenja o riječima ili izrazima nalaze se u rečeničnom formatu.
- **Bilješke koje predlažu druge načine na koje se nešto može prevesti** - Budući da postoje mnoge vrste tih Bilješki, dolje ćemo ih detaljnije objasniti.

Predloženi prijevodi

Postoji nekoliko vrsta predloženih prijevoda.

- **Bilješke sa sinonimima ili istoznačnim izrazima** - Ponekad Bilješke nude prijedloge za prevođenje koji mogu zamijeniti riječ ili izraze koji se nalaze u ULB-u. Te zamjene mogu se uklopiti u rečenicu bez mijenjanja značenja rečenice. To su sinonimi i istoznačni izrazi i napisani su između dvostrukih navodnika. To znači da imaju isto značenje kao tekst u ULB-u.
- **Bilješke s alternativnim prijevodima (AT)** - Alternativni prijevod je predložena promjena oblika ili sadržaja ULB-a zbog toga što ciljani jezik možda više naginje nekom drukčijem obliku. Alternativni prijevod bi se trebao koristiti samo onda kada oblik ili sadržaj ULB-a nije točan ili prirodan u tvome jeziku.
- **Bilješke koje pojašnjavaju prijevod UDB-a** - Kada UDB nudi dobar alternativan prijevod ULB-a, onda možda neće postojati bilješka s alternativnim prijevodom. Međutim, ponekad će Bilješka ponuditi alternativne prijevode uz tekst iz UDB-a, a ponekad će citirati tekst iz UDB-a kao alternativni prijevod. U tom slučaju, iza teksta UDB-a u Bilješki pisat će "(UDB)".
- **Bilješke koje imaju alternativna značenja** - Neke Bilješke nude alternativna značenja kada se riječ ili izraz mogu razumjeti na više mogućih načina. Kada je tako, Bilješka će na prvo mjesto staviti najvjerojatnije značenje.

- **Bilješke s vjerojatnim ili mogućim značenjima** - Ponekad biblijski stručnjaci nisu sigurni ili se ne slažu oko toga što neki pojedini izraz ili rečenica u Bibliji znače. Evo nekih razloga za to: postoje manje razlike u drevnim biblijskim tekstovima, ili neka riječ možda ima više od jednoga značenja ili načina na koji se koristi, ili možda nije jasno na što se neka riječ (poput zamjenice) odnosi u nekom određenom izrazu. U tom slučaju, Bilješka će ponuditi najvjerojatnije značenje, ili će navesti nekoliko mogućih značenja, a najvjerojatnije značenje bit će navedeno na prvome mjestu.
- **Bilješke koje označavaju stilske figure** - Kada postoji neka stilska figura u tekstu ULB-a, onda će bilješke ponuditi objašnjenje na koji način se ta stilska figura treba prevesti. Ponekad će ponuditi i alternativan prijevod (AT:). Također će ponuditi poveznicu na stranicu translationAcademy za dodatne informacije i prevoditeljske strategije, što će prevoditelju pomoći da može točno prevesti značenje te vrste stilske figure.
- **Bilješke koje označavaju neizravne i izravne navode** - Postoje dvije vrste navoda: izravni navodi i neizravni navodi. Kada prevode neki navod, prevoditelji trebaju odlučiti trebaju li ga prevesti kao izravan ili kao neizravan navod. Ove Bilješke će prevoditelju pomoći da donese ispravnu odluku u pogledu toga.
- **Bilješke za duge izraze u ULB-u** - Ponekad postoje neke Bilješke koje se odnose na neki izraz i odvojene Bilješke koje se odnose na dijelove toga izraza. U tom slučaju, Bilješka za veći izraz dolazi prva, a Bilješke za manje dijelove slijede nakon nje. Na taj način, Bilješke mogu ponuditi prijedloge ili objašnjenja za prevođenje kako za cjelinu, tako i za svaki dio.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Bilješke s poveznicama](#)

Vezne izjave i opće informacije u Bilješkama

Opis

Ponekad na vrhu popisa bilješki stoje bilješke koje počinju riječima **Vezna izjava** ili **Opće informacije**.

Vezna izjava govori nam da je odlomak u određenom bloku riječi vezan uz druge odlomke u ranijim blokovima. Slijede neke vrste informacija u veznim izjavama.

- nalazi li se ovaj blok riječi na početku, u sredini ili na kraju odlomka
- tko govori
- kome govornik govori

Opće informacije koje bilješka iznosi o pitanjima u određenom bloku riječi koje pokrivaju više od jednog izraza. Slijede neke vrste informacija koje se javljaju u izjavi općih informacija.

- osoba ili stvar na koje se odnose zamjenice
- važne pozadinske informacije ili podrazumijevane informacije koje su potrebne da bi se razumio tekst u bloku riječi
- logični argumenti i zaključci

Obje vrste bilješki postoje kako bi ti pomogle bolje razumjeti odlomak i da budeš svjestan pitanja koja ćeš možda trebati postaviti prilikom prevođenja.

Primjeri

Nalazi li se ovaj blok riječi na početku, na sredini ili na kraju odlomka

¹Dogodilo se da, kada je Isus završio poučavati svojih dvanaest učenika, otišao je od tamo poučavati i propovijedati u njihovim gradovima. ²A kada je Ivan čuo u zatvoru o Kristovim djelima, poslao je poruku po svojim učenicima ³i rekao mu: "Jesi li ti Onaj koji dolazi, ili postoji neka druga osoba koju trebamo čekati?" (Matej 11:1-3 ULB)

- **Opće informacije **: - Ovo je početak novoga dijela priče, u kojem pisac govori o tome kako je Isus odgovorio učenicima Ivana Krstitelja. (Vidi: *Uvod u novi događaj*)

Ova bilješka te obavještava o početku novoga dijela priče i daje ti vezu na stranicu koja govori nešto više o novim događajima i pitanjima koja se tiču njihova prevođenja.

Tko govori

¹⁷Jer on je bio jedan od nas i primio je njegov dio blagoslova ove službe." ¹⁸(A ovaj čovjek kupio je polje sa zaradom od svoga zlog čina. Onda je pao prvo na glavu, a njegovo tijelo se širom otvorilo, a sva njegova unutrašnjost se prosula. ¹⁹Postalo je poznato svima koji žive u Jeruzalemu da se polje na njihovom jeziku zove Akeldema, odnosno Krvna njiva.) (Djela 1:17-19 ULB)

- **Vezna izjava**: - Petar nastavlja svoj govor vjernicima koji je počeo u *Djelima 1:16*.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto neke bilješke u dokumentu translationNotes nemaju tekst iz ULB-a na početku?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Ova bilješka ti kazuje da u 17. stihu još uvijek govori Petar, tako da to možeš točno zabilježiti na svom jeziku.

Osoba ili stvar na koju se odnosi zamjenica

²⁰A Izaija je jako hrabar i kaže:

"Našli su me oni koji me nisu tražili.

Očitovao sam se onima koji me nisu tražili."

²¹Međutim, Izraelu kaže: "Cijeli dan pružao sam ruke neposlušnom narodu koji se odupire." (Rimljanima 10:20-21 ULB)

- **Opće informacije:** - Ovdje se riječi "ja," "me" i "moje" odnose na Boga.

Ova bilješka ti pomaže da znaš na koga se odnose zamjenice. Možda ćeš trebati dodati nešto kako bi čitatelji znali da Izaija nije govorio o sebi, nego je citirao što je Bog rekao.

Važna pozadina ili podrazumijevane informacije

²⁶A anđeo Gospodnji prorovorio je Filipu i rekao mu: "Ustani i idi prema jugu na put koji ide od Jeruzalema do Gaze." (Taj put je u pustinji.) ²⁷Ustao je i otišao. Gle, tamo je bio čovjek iz Etiopije, eunuh s velikim autoritetom pod Kandakom, kraljicom Etiopljana. On je bio zadužen za sve njezino blago. Došao je u Jeruzalem štovati. ²⁸Vraćao se i sjedio u svojoj kočiji te je čitao proroka Izaiju. (Djela 8:26-28 ULB)

- **Opće informacije:** - Ovo je početak dijela priče o Filipu i čovjeku iz Etiopije. 27. stih daje pozadinske informacije o čovjeku iz Etiopije. (Vidi: *Pozadina*)

Ova bilješka te obavještava o početku novoga dijela priče i o nekim pozadinskim informacijama kako bi bio svjestan tih stvari i koristio načine na koje tvoj jezik iskazuje te stvari. Bilješka sadrži poveznicu na stranicu o pozadinskim informacijama kako bi mogao više naučiti o tome kako prevesti takve informacije.

Bilješke s definicijama

Opis

Ponekad možda ne znaš što neka riječ u ULB-u znači. Bilješke mogu imati definiciju ili opis te riječi ili toga izraza da ti pomognu razumjeti što to znači.

Primjeri bilješki za prevođenje

Jednostavne definicije riječi ili izraza dodaju se bez navodnika ili rečeničnog formata. Evo primjera:

To je poput djece koja se igraju na tržnici, koja sjede i zovu jedan drugoga i govore: "Svirali smo vam flautu." (Matej 11:16-17 ULB)

- **tržnica** - veliko, otvoreno područje gdje ljudi dolaze prodavati svoja dobra
- **flauta** - dugo i šuplje glazbalo, koje se svira tako što se zrak puše kroz ili nad jednim njegovim krajem

I ljudi koji se oblače u sjajnu odjeću i žive u raskoši su u kraljevskim palačama (Luka 7:25 ULB)

- **kraljevska palača** - velika, skupocjena kuća u kojoj živi kralj

Prevoditeljska načela

- Ako je moguće, koristi riječi koje su već dio tvoga jezika.
- Neka izrazi budu što je moguće kraći.
- Točno predstavljaj Božje zapovijedi i povijesne činjenice.

Prevoditeljske strategije

Vidi [Prevođenje nepoznanica](#) za više informacija o prevođenju riječi ili izraza koji nisu poznati na tvom jeziku.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Bilješke s objašnjenjima](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakvu odluku u pogledu prijevoda trebam donijeti kada vidim definiciju u bilješkama?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Bilješke s objašnjenjima

Opis

Ponekad možda nećeš znati što neka riječ ili neki izraz znače u ULB-u, a možda se ista riječ koristi i u UDB-u. U tom slučaju, značenje će biti objašnjeno u bilješkama. Ta objašnjenja će ti pomoći da razumiješ tu riječ ili taj izraz. Nemoj prevesti ta objašnjenja u svoju Bibliju. Koristi ih da razumiješ značenje, kako bi mogao točno prevesti biblijski tekst.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakve odluke u prevođenju trebam donijeti kada vidim objašnjenje u bilješkama?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Primjeri bilješki za prevođenje

Jednostavna objašnjenja o riječima ili izrazima napisana su u obliku punih rečenica. Počinju s velikim početnim slovom i završavaju s točkom (".").

▮ Ribari su izašli iz njih i prali su svoje mreže. (Luka 5:2 ULB)

- **prali su svoje mreže** - Čistili su svoje mreže za ribarenje kako bi ih ponovno koristili da hvataju ribu.

Ako nisi znao da ribari koriste mreže da love ribu, možda si se pitao zašto su ribari čistili svoje mreže. To objašnjenje ti može pomoći da odabereš dobre riječi za "prali su" i "mreže".

▮ dali su znak svojim suradnicima u drugome čamcu (Luka 5:7 ULB)

- **dali su znak** - Bili su previše daleko od obale da zovu, pa su radili neke geste, vjerojatno su mahali rukama.

Ova bilješka ti može pomoći da razumiješ kakve su znakove ljudi davali. To su bili znakovi koje bi ljudi mogli vidjeti izdaleka. To će ti pomoći da znaš odabrati dobru riječ ili dobar izraz za "dali su znak".

▮ Bit će ispunjen Duhom Svetim, čak dok je još uvijek bio u utrobi svoje majke. (Luka 1:14 ULB)

- **čak dok je još uvijek bio u utrobi svoje majke** - Riječ "čak" ovdje označava da su to posebno iznenađujuće vijesti. Ljudi su i prije bili ispunjeni Svetim Duhom, ali nitko nije čuo da je nerođena beba bila ispunjena Svetim Duhom.

Ova bilješka ti može pomoći da razumiješ što znači riječ "čak" u toj rečenici, kako bi mogao pronaći način da izraziš koliko je to bilo začuđujuće.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Bilješke s definicijama](#)

Bilješke sa sinonimima i istoznačnim izrazima

Opis

Neke Bilješke nude prijedlog za prevođenje koji može zamijeniti riječ ili izraz koju citiraju iz ULB-a. Takve zamjene mogu se uklopiti u rečenicu bez mijenjanja značenja rečenice. To su sinonimi i istoznačni izrazi i napisani su između dvostrukih navodnika. Oni znače isto što i tekst u ULB-u. Takva vrsta Bilješke može ti pomoći da razmisliš o drugim načinima na koje možeš izreći istu ideju, u slučaju kada riječ ili izraz iz ULB-a nema prirodnu istoznačnicu na tvome jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koju odluku trebam donijeti kada vidim riječi među dvostrukim navodnicima u bilješkama?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Primjeri bilješki za prevođenje

▮ Pripremite put Gospodinu, (Luka 3:4 ULB)

- **put** - "staza" ili "cesta"

U ovomu primjeru, riječ "staza" ili riječ "cesta" može zamijeniti riječ "put" u ULB-u. Možeš odlučiti je li na tvom jeziku prirodnije reći "put", "staza" ili "cesta".

▮ Đakoni, isto tako, trebali bi biti dostojanstveni, a ne dvolični. (1. Timoteju 3:8 ULB)

- **Đakoni, isto tako** - "Na isti način, đakoni" ili "Đakoni, kao nadglednici"

U ovomu primjeru, riječi "Na isti način, đakoni" ili "Đakoni, kao nadglednici" mogu zamijeniti riječi "Đakoni, isto tako" u ULB-u. Kao prevoditelj, ti trebaš donijeti odluku što zvuči prirodnije na tvome jeziku.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Bilješke s Alternativnim prijevodima (AT)

Opis

Alternativan prijevod je jedan od mogućih načina na koji se može promijeniti oblik ULB-a u slučaju da ciljani jezik to bolje podnosi ili potrebuje drukčiji oblik. Alternativan prijevod bi se trebao koristiti samo onda kada bi oblik ili sadržaj ULB-a dao pogrešno značenje, odnosno kada bi bio nejasan ili kada ne bi zvučao prirodno.

Prijedlozi Alternativnog prijevoda mogu podrazumijevati, na primjer, da se podrazumijevane informacije jasno izraze, da se pasivno stanje pretvori u aktiv ili da se retorička pitanja pretvore u izjave. Bilješke često objašnjavaju zašto postoji alternativni prijevod i daju poveznicu na stranicu koja objašnjava tu temu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakvu prevoditeljsku odluku bih trebao donijeti kada vidim "AT:" u bilješkama?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Primjeri prevoditeljskih bilješki

"AT:" ukazuje da postoji alternativan prijevod. Evo nekih primjera:

Pojašnjavanje podrazumijevanih informacija

zakon je Medijaca i Perzijanaca da se ne smije promijeniti nijedna odluka ili zakon koji kralj donese. (Daniel 6:15 ULB)

- **ne smije promijeniti... nijedna odluka** - Može se dodati još jedna rečenica kako bi se ljudima pomoglo da bolje razumiju. AT: "ne smije promijeniti... nijedna odluka. Stoga, moraju baciti Daniela u lavlju jazbinu." Vidi: [Eksplicitno](#)

Dodatna rečenica pokazuje da je govornik htio da kralj iz njegova podsjetnika shvati da se kraljeve odluke i zakoni ne smiju mijenjati. Prevoditelji će možda u svome prevođenju trebati jasnije izraziti neke stvari koje je izvorni govornik ili pisac ostavio neizrečenima ili podrazumijevanima.

Pasivno stanje u aktivno

onaj koji huli protiv Svetoga Duha, neće mu biti oprošteno. (Luka 12:10 ULB)

- **neće biti oprošteno** - To se može izraziti i s glagolom u aktivu. AT: Bog mu neće oprostiti. To isto tako možemo izraziti u pozitivnom obliku koristeći glagol koji znači suprotno od "oprostiti". AT: "Bog će ga zauvijek smatrati krivim" Vidi: [Aktiv pasiv](#)

Ova Bilješka daje primjer načina na koji prevoditelji mogu prevesti rečenicu u pasivu ako njihovi jezici ne koriste pasiv.

Retoričko pitanje

Savle, Savle, zašto me progoniš? (Djela 9:4 ULB)

- **zašto me progoniš?** - Ovo je retoričko pitanje koje Savlu komunicira ukor. U nekim jezicima, prirodnije bi zvučala izjava (AT): "Ti me progoniš!" ili zapovijed (AT): "Prestani me progoniti!" Vidi: [Retorička pitanja](#)

Prijedlog u pogledu prijevoda na ovome mjestu daje alternativan način da se prevede (AT) retoričko pitanje ako tvoj jezik ne koristi oblik retoričkog pitanja da nekoga ukori.

Bilješke koje sadrže citate iz UDB-a

Opis

Ponekad neka Bilješka predlaže neki prijevod iz UDB-a. U tom slučaju, iza teksta iz UDB-a će pisati "(UDB)."

Primjeri bilješki za prevoditelje

Onaj koji sjedi na nebesima podrugljivo će im se smijati (Psalmi 2:4 **ULB**)

Ali onaj koji sjedi na svom tronu na nebu im se smije (Psalmi 2:4 **UDB**)

Bilješka za ovaj stih kaže:

- **sjedi na nebesima** - Ovdje sjedenje predstavlja vladanje. Ono na čemu on sjedi može se jasno izreći. AT: "vlada na nebesima" ili "sjedi na svome prijestolju na nebu" (UDB) (Vidi: [Metonimija](#) i [Eksplisitni](#))

Ovo su dva predložena prijevoda za izraz 'sjedi na nebesima'. Prvi jasno izražava na što se "sjedi na nebesima" odnosi. Drugi daje naznaku o ideji vladanja tako što jasno izriče da sjedi na svome "prijestolju". Taj prijedlog je iz UDB-a.

Kada je vidio Isusa, pao je na svoje lice. (Luka 5:12 **ULB**)

Kada je vidio Isusa, poklonio se do zemlje. (Luka 5:12 **UDB**)

Bilješka za ovaj stih kaže:

- **pao je na svoje lice** - "kleknuo je i licem dodirnuo zemlju" ili "poklonio se do zemlje" (UDB).

Ovdje su riječi iz UDB-a predložene kao još jedan mogući prijedlog.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto neke translationNotes sadrže citate iz UDB-a?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

[Pomoć kod prevođenja](#)

Bilješke koje imaju alternativna značenja

Opis

Alternativna značenja se odnose na slučajeve kada biblijski stručnjaci imaju različita shvaćanja u pogledu značenja neke riječi ili nekog izraza.

Bilješka će sadržavati tekst ULB-a, nakon kojega će slijediti objašnjenje koje će počinjati riječima: "Ovo su moguća značenja." Značenja su nabrojana, a prvo je ono koje većina biblijskih stručnjaka smatra točnim. Ako je neko značenje dano tako da se može koristiti kao prijevod, bit će pod navodnicima.

Prevoditelj treba odlučiti koje će značenje prevesti. Prevoditelji mogu odabrati prvo značenje, ali mogu izabrati i neko od drugih značenja ako ljudi u njihovoj zajednici koriste i cijene neki drugi prijevod Biblije koji ima jedno od tih drugih značenja.

Primjeri bilješki za prevoditelje

Ali uzmi malo dlaka od njih i zaveži ih u nabore svoje haljine. (Ezekiel 5:3 ULB)

- **nabore svoje haljine** -- Ovo su moguća značenja: 1) "tkaninu na tvojim rukama" ("tvoje rukave") (UDB) ili 2) "kraj tkanine na tvojoj haljini" ("tvoje nabore") ili 3) nabor u haljini gdje je ugurana u remen.

Ova bilješka ima tekst ULB-a iza kojega slijede tri moguća značenja. Riječ prevedena "nabore svoje haljine" odnosi se na labave dijelove haljine. Većina stručnjaka vjeruje da se to odnosi na rukave, ali je moguće da se odnosi i na labavi dio na dnu ili pak na naborima u sredini, oko remena.

Međutim, Šimun Petar, kada je to vidio, pao je do Isusovih koljena (Luka 5:8 ULB)

- **pao je do Isusovih koljena** - Ovo su moguća značenja: 1) "kleknuo je pred Isusa" ili 2) "poklonio se do Isusovih stopala" ili 3) "legao je na tlo do Isusovih stopala". Petar nije pao slučajno. Učinio je to kao znak poniznosti i poštovanja prema Isusu.

Ova bilješka objašnjava što bi moglo značiti "pao je do Isusovih koljena". Prvo značenje je vjerojatno najtočnije, ali i druga značenja su moguća. Ako tvoj jezik nema neki općeniti izraz koji bi mogao uključiti različite radnje poput ovih, onda ćeš trebati odabrati jednu od ovih mogućnosti koje točnije opisuju što je Šimun Petar učinio. Može ti pomoći da razmišljaš o tome zašto je Šimun Petar to učinio, te kakva bi radnja saopćila isti stav poniznosti i poštovanja u tvojoj kulturi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto neke translationNotes imaju nabrojane prijedloge za prevoditelje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

[Bilješke s Alternativnim prijevodima \(AT\)](#)

Bilješke s mogućim značenjima

Opis

Ponekad biblijski stručnjaci nisu sigurni ili se ne mogu usuglasiti, što neki pojedini izraz ili rečenica u Bibliji znače. Evo nekih razloga tomu:

Postoje manje razlike u drevnim biblijskim tekstovima. Neka riječ može imati više od jednoga značenja ili načina na koji se koristi.

Možda nije jasno na koga se neka riječ (poput zamjenice) odnosi u pojedinom izrazu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koju odluku prilikom prevođenja trebam donijeti kada vidim riječ "moguće" u bilješki?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Primjeri bilješki uz prevođenje

Kada mnogi stručnjaci kažu da neka riječ ili izraz znače jedno, a mnogi drugi kažu da može značiti nešto drugo, onda ćemo pokazati najučestalija značenja koja daju. Naše bilješke za takve prilike počinju riječima "Ovo su moguća značenja", a zatim daju **popis s brojevima**. Preporučamo da koristiš prvo značenje koje je dano. Međutim, ako ljudi u tvojoj zajednici imaju pristup nekoj drugoj Bibliji koja koristi jedno od drugih mogućih značenja, onda možeš odlučiti da je bolje koristiti to značenje.

A Šimun Petar, kada je to vidio, pao je Isusu do koljena, govoreći: "Odstupi od mene, jer sam grješan čovjek, Gospodine." (Luka 5:8 ULB)

- **pao je Isusu do koljena** - Ovo su moguća značenja: 1) "kleknuo je pred Isusa" ili 2) "poklonio se do Isusovih stopala" ili 3) "legao je na zemlju do Isusovih stopala." Petar nije slučajno pao. To je učinio kao znak poniznosti i poštovanja prema Isusu.

Prevoditeljske strategije

Prevedi to na način koji će čitatelju pomoći da razumije da su moguća oba značenja.

Ako to nije moguće učiniti na tvom jeziku, onda odaberi jedno značenje i prevedi tekst s tim značenjem.

Ako bi odabir jednoga značenja općenito otežao čitateljima razumijevanje tog odlomka, onda odaberi drugo značenje i prevedi tekst s tim značenjem.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Bilješke koje označavaju stilske figure

Opis

Stilske figure su načini da se izreknu ideje koristeći riječi nedoslovno. Drugim riječima, značenje stilske figure nije jednako izravnom značenju njezinih riječi. Postoje mnoge vrste stilskih figura.

U dokumentu translationNotes postojat će objašnjenje značenja stilske figure koja se nalazi u dotičnom odlomku. Ponekad će se dodati i alternativni prijevod. Alternativni prijevodi označavaju se skraćenicom "AT", što su početna slova engleskog izraza "Alternate Translation". Također, naći ćeš poveznicu na stranicu dokumenta translationAcademy (tA), gdje ćeš naći dodatne informacije i prevoditeljske strategije za tu vrstu stilske figure.

Kako bi mogao prevesti značenje, trebat ćeš znati prepoznati stilsku figuru i protumačiti što ona znači u izvorišnom jeziku. Zatim možeš odlučiti hoćeš li upotrijebiti stilsku figuru ili izravan način, kako bi saopćio to isto značenje u ciljanom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako ću znati označava li bilješka za prevođenje stilsku figuru?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

[Bilješke s Alternativnim prijevodima \(AT\)](#)

Primjeri bilješki za prevođenje

Mnogi će doći u moje ime i reći: 'Ja sam taj', te će mnoge odvesti na stranputicu. (Marko 13:6 ULB)

- **u moje ime** - Moguća značenja su 1) AT: "prisivajući moj autoritet" ili 2) "govoreći da ih je Bog poslao". (Vidi: [Metonimija i Idiom](#))

Stilska figura u ovoj Bilješki zove se metonimija. Izraz "u moje ime" ne odnosi se na govornikovo ime (Isus), nego na njegovu osobu i autoritet. Bilješka objašnjava metonimiju u ovom odlomku na način da daje dva alternativna prijevoda. Nakon toga, nalazi se poveznica na stranicu tA o metonimiji. Pritisni poveznicu da naučiš što je metonimija i koje su općenite strategije za prevođenje metonimije. Budući da se ovaj izraz još zove i uobičajeni idiom, Bilješka sadrži i poveznicu na stranicu tA koja objašnjava idiome.

"Vi gujino potomstvo! Tko vas je upozorio da bježite od gnjeva koji dolazi? (Luka 3:7 ULB)

- **Vi gujino potomstvo** - U ovoj metafori, Ivan uspoređuje mnoštvo sa gujama, koje su smrtonosne ili opasne zmije i predstavljaju zlo. AT: "Vi zle zmije otrovnice" ili "Ljudi bi vas se trebali kloniti kao što se klone otrovnih zmija". (Vidi: [Metafora](#))

Stilska figura u ovoj Bilješki zove se metafora. Bilješka objašnjava metaforu i nudi dva alternativna prijevoda. Nakon toga nalazi se poveznica na stranicu tA o metaforama. Pritisni poveznicu da naučiš što su metafore i općenite strategije o prevođenju istih.

Bilješke koje označavaju neizravne i izravne navode

Opis

Postoje dvije vrste navoda: izravan navod i neizravan navod. Kada prevode navode, prevoditelji trebaju donijeti odluku žele li ga prevesti kao izravan ili neizravan citat. (Vidi: [Izravni i neizravni navodi](#))

Kada u ULB-u postoji izravan ili neizravan navod, bilješke mogu imati mogućnost da ga prevedu kao drugu vrstu navoda. Prevoditeljski prijedlog može početi riječima "Ovo se može prevesti kao izravan navod:" ili "Ovo se može prevesti kao neizravan navod:" i iza toga će slijediti takva vrsta navoda. Iza toga ćeš naći poveznicu koja će te odvesti do stranice s informacijama koja se zove "Izravni i neizravni navodi", a objašnjava obje vrste navoda.

Može postojati bilješka o izravnom i neizravnom navodu kada navod ima još jedan navod unutar njega, jer takvi navodi mogu zbunjivati. U nekim jezicima možda je prirodnije prevesti jedan od tih navoda izravnim, a drugi neizravnim navodom. Bilješka će završiti poveznicom na stranicu s informacijama koja se zove "[Navodi unutar navoda](#)."

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako će mi translationNotes pomoći u prijevodu neizravnih i izravnih navoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Korištenje dokumenta translationNotes \(Bilješke za prevođenje\)](#)

Primjeri bilješki za prevođenje

On ih je uputio [da nikome ne govore](#) (Luka 5:14 ULB)

- **da nikome ne govore** - Ovo se može prevesti i kao izravan navod: "Nemojte nikome reći." U navodu se nalaze i pretpostavljene informacije koje se mogu izreći eksplicitno (AT): "Nemojte nikome reći da ste bili izliječeni." (Vidi: [Izravni i neizravni navodi](#) i [Elipsa](#))

Na ovome mjestu, bilješka o prevođenju pokazuje kako promijeniti neizravan navod u izravan, u slučaju kada bi to bilo jasnije ili prirodnije na ciljanom jeziku.

U vrijeme žetve [reći ću žeteocima](#): "Prvo iščupajte korov i svežite ga u snopove da ga spalite, a sakupite pšenicu u moju žitnicu." (Matej 13:30 ULB)

- **Reći ću žeteocima: "Prvo iščupajte korov i svežite ga u snopove da ga spalite, a skupite pšenicu u moju žitnicu"** - To možeš prevesti i kao neizravan citat: "Reći ću žeteocima da najprije sakupe korov i svežu ga u snopove da ga spale, a zatim da sakupe pšenicu u moju žitnicu." (Vidi: [Izravni i neizravni navodi](#))

Ovdje bilješka o prevođenju naznačuje kako promijeniti izravan navod u neizravan, u slučaju kada bi to bilo jasnije ili prirodnije na ciljanom jeziku.

Bilješke za duge izraze u ULB-u

Opis

Ponekad postoje bilješke za neki izraz i odvojene bilješke za dijelove tog izraza. U tom slučaju, veći izraz se prvi objašnjava, a zatim se objašnjavaju njegovi dijelovi.

Primjeri bilješki uz prevođenje

A do mjere tvoje tvrdoće i nepokajanog srca
pohranjuješ za sebe gnjev za dan gnjeva. (Rimljanima 2:5 ULB)

- **A do mjere tvoje tvrdoće i nepokajanog srca** - Pavao koristi metaforu u kojoj uspoređuje osobu koja odbija biti poslušna Bogu s nečim tvrdim, poput kamena. Također, koristi metonimiju "srce" za cijelu osobu. AT: "To je zato što ne želiš slušati i pokajati se" (Vidi: [Metafora](#) i [Metonimija](#))
- **tvrdoće i nepokajanog srca** - Izraz "nepokajano srce" objašnjava riječ "tvrdoća". (Vidi: [Dubleta](#))

U ovome primjeru, prva bilješka objašnjava metaforu i metonimiju, a druga objašnjava dubletu u istom odlomku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto se čini kao da neke bilješke u dokumentu translationNotes ponavljaju prethodnu bilješku?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

[Bilješke s Alternativnim prijevodima \(AT\)](#)

[Bilješke koje označavaju stilske figure](#)

Korištenje dokumenta translationWords (Riječi za prevođenje)

translationWords

Dužnost je prevoditelja da se, najbolje što može, pobrine da svaki odlomak u Bibliji koji prevede ima značenje koje je pisac toga biblijskog odlomka htio saopćiti. Kako bi to učinio, trebat će proučiti pomoćne dokumente koje su pripremili biblijski stručnjaci, uključujući dokument translationWords.

Kako bi koristio dokument translationWords, slijedi ove korake:

Prepoznaj važne riječi i bilo koje riječi u izvorišnom tekstu koje su nejasne ili koje je teško razumjeti. Pogledaj na odlomak koji se zove "translationWords."
 Pronađi riječi koje si prepoznao kao važne ili teške za razumjeti te pritisni mišem na prvu od njih.
 Pročitaj unos u dokumentu translationWords za tu riječ.
 Nakon što pročitaš definiciju, pročitaj ponovno biblijski odlomak, razmišljajući o definiciji koju si pročitao u dokumentu translationWords.
 Razmisli o mogućim načinima na koje bi mogao prevesti tu riječ na svoj jezik, a koji se uklapaju u biblijski kontekst i u definiciju. Možda će ti pomoći ako usporediš riječi i izraze na tvom jeziku koje imaju slično značenje, a onda isprobaš svaku od njih.
 Odaberi onu riječ za koju misliš da se najbolje uklapa i zapiši je.
 Ponovi gore navedene korake za druge riječi koje si prepoznao da treba pogledati u dokumentu translationWords.
 Kada si razmislio o dobrom prijevodu za svaku od translationWords, onda prevedi cijeli odlomak.
 Provjeri prevedeni odlomak tako što ćeš ga pročitati drugima. Promijeni riječ ili izraz kada ih drugi nisu razumjeli.

Nakon što si pronašao dobar prijevod za dotičnu riječ, trebaš je koristiti dosljedno u cijelom prijevodu. Ako pronađeš neko mjesto gdje se taj prijevod ne može uklopiti, onda još jednom prođi kroz cijeli postupak. Moguće je da će se neka riječ sa sličnim značenjem bolje uklopiti u novi kontekst. Prati koju riječ ili riječi koristiš da prevedeš svaku od riječi i podijeli tu informaciju sa svima na tvom prevoditeljskom timu. To će pomoći svima na prevoditeljskom timu da znaju koju riječ trebaju koristiti.

Nepoznate ideje

Ponekad se riječ za koju je potrebno pogledati u dokument translationWords odnosi na neku stvar ili običaj koji nije poznat u ciljanom jeziku. Moguća rješenja za taj problem su korištenje opisnih izraza, zamjena za nešto slično, korištenje strane riječi iz drugog jezika, korištenje općenitijih ili pak specifičnijih riječi. Vidi lekciju [Prevođenje nepoznanica](#) kako bi dobio više informacija o tome.

Jedna vrsta 'nepoznate ideje' su riječi koje se odnose na židovske ili kršćanske vjerske običaje i vjerovanja. Neke nepoznate ideje su:

Nazivi mjesta kao što je:

- Hram (građevina u kojoj su Izraelci prinostili žrtve Bogu)
- Sinagoga (građevina u kojoj se židovski narod okupljao da štuje Boga)
- Žrtvenik (povišena struktura na kojoj su se palile žrtve kao darovi ili prinosnice Bogu).

Zvanje ljudi koji obavljaju neku službu kao što je:

- Svećenik (netko tko je izabran da prinosi žrtve Bogu u ime svoga naroda)
- Farizej (važna skupina izraelskih vjerskih vođa u Isusovo vrijeme)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Mogu li mi translationWords pomoći da napravim bolji prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Bilješke s mogućim značenjima](#)

[Pomoć kod prevođenja](#)

- Prorok (osoba koja donosi poruke koje dolaze izravno od Boga)
- Sin Čovječji
- Sin Božji
- Kralj (vladar nezavisnoga grada, države ili zemlje).

Ključni biblijski pojmovi kao što je:

- Oproštenje (kada ne odbijamo i ne ljutimo se na osobu koja nam je učinila nešto nažao)
- Spasenje (biti spašen ili izbačen od zla, od neprijatelja ili iz opasnosti)
- Otkupljenje (čin kada nešto što smo prethodno posjedovali ili nešto što je bilo zarobljeno kupujemo natrag)
- Milosrđe (pomoć ljudima koji su u potrebi)
- Milost (pomoć ili obzir koji se daju nekome tko ih nije zaslužio)

(Primijetite da su to sve imenice, ali predstavljaju događaje, tako da se možda trebaju prevesti glagolskim (akcijskim) rečenicama.)

Možda ćeš trebati razgovarati o definicijama tih riječi iz dokumenta translationWords s drugim članovima prevoditeljskog tima ili s ljudima iz tvoje crkve ili sela, kako bi otkrio najbolji način da ih prevedeš.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Stvaraj vjerne prijevode](#)
[Prijevod nepoznanica](#)

Korištenje dokumenta *translationQuestions*

Prevoditeljeva je dužnost da, što bolje može, pripremi da svaki odlomak iz Biblije koji prevede ima značenje koje je pisac toga biblijskog odlomka namjeravao saopćiti. Kako bi to učinio, trebat će proučavati dokumente koji pomažu u prevođenju, a koje su pripremili biblijski stručnjaci, uključujući dokument *translationQuestions*.

Dokument *translationQuestions* (tQ) temelji se na tekstu ULB-a, ali može se koristiti za provjeravanje bilo kojeg prijevoda Biblije. Postavlja pitanja o sadržaju Biblije, što se ne bi trebalo promijeniti kada se prevede na različite jezike. Zajedno sa svakim pitanjem, tQ pruža predloženi odgovor za to pitanje. Možeš koristiti ta pitanja i odgovore kao način da provjeriš točnost svoga prijevoda, a možeš ih koristiti i sa članovima svoje jezične zajednice.

Korištenje tQ tijekom provjera sa članovima zajednice pomoći će prevoditelju da zna da li prijevod na Ciljani jezik točno saopćava pravu stvar. Ako član zajednice može točno odgovoriti na pitanja nakon što čuje prijevod poglavlja u Bibliji, onda je prijevod jasan i točan.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mi dokument *translationQuestions* može pomoći da stvorim bolji prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pomoć kod prevođenja](#)

Provjeravanje prijevoda pomoću tQ

Kako bi koristio tQ kada radiš samoprovjeru, slijedi ove korake:

Prevedi odlomak, ili poglavlje, Biblije.

Pogledaj na odjeljak koji se zove "Pitanja".

Pročitaj pitanje za taj odlomak.

Razmisli o odgovoru iz prijevoda. Pokušaj ne odgovoriti koristeći ono što znaš iz drugih prijevoda Biblije.

Pritisni na pitanje da bi vidio prikazan odgovor.

Ako je tvoj odgovor točan, onda si napravio dobar prijevod. Međutim, upamti da još uvijek trebaš provjeriti prijevod s jezičnom zajednicom, da vidiš hoće li i drugima prenijeti isto značenje.

Kako bi koristio tQ za provjeru u zajednici, slijedi ove korake:

Pročitaj novostvoreni prijevod biblijskog poglavlja jednom ili više članova tvoje zajednice.

Reci slušateljima da odgovore na pitanja iz prijevoda te da ne odgovaraju koristeći ono što znaju iz drugih prijevoda Biblije. To je testiranje prijevoda, a ne ljudi. Zbog toga je vrlo korisno testirati prijevod s ljudima koji ne poznaju dobro Bibliju.

Pogledaj na odjeljak koji se zove "Pitanja".

Pročitaj prvo pitanje za to poglavlje.

Traži od članova zajednice da ti odgovore na pitanje. Podsjeti ih da razmišljaju o odgovoru samo koristeći tvoj prijevod.

Pritisni na pitanje da bi vidio prikazan odgovor. Ako je odgovor člana zajednice jako sličan prikazanom odgovoru, to znači da prijevod jasno saopćava pravo značenje. Ako osoba ne može odgovoriti na pitanje ili ga odgovori netočno, prijevod možda ne uspijeva dobro saopćiti pravo značenje i treba se promijeniti.

Nastavi činiti isto s ostalim pitanjima za to poglavlje.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Stvaraj vjerne prijevode](#)

Upravo u vrijeme znanje module (Just-in-Time)

Stilske figure

Stilske figure

Stilske figure imaju posebna značenja koja nisu ista kao značenja njihovih pojedinačnih riječi. Postoje različite vrste stilskih figura. Ova stranica navodi i definira neke od njih koje se koriste u Bibliji.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje stilske figure postoje?*

Definicija

Stilske figure su načini na koje se izražavamo koristeći riječi nedoslovno. Drugim riječima, značenje stilske figure nije isto kao izravnije značenje njihovih riječi. Kako bi preveo značenje, trebaš znati prepoznati stilske figure i znati što ta stilska figura znači u izvorišnom jeziku. Nakon toga možeš izabrati bilo stilsku figuru ili izravan način da saopćiš to isto značenje u ciljanom jeziku.

Vrste

Dolje su navedene različite vrste Stilskih figura. Ako želiš dodatne informacije, jednostavno klikni na obojenu riječ i to će te odvesti na stranicu koja sadrži definicije, primjere i video uratke za svaku stilsku figuru.

- **Apostrofa** - Apostrofa je stilska figura u kojoj govornik izravno oslovljava nekoga tko nije tu, ili pak oslovljava neku stvar koja nije osoba.
- **Dubleta** - Dubleta se odnosi na par riječi ili na jako kratke izraze koji znače isto i koji se koriste u istom izrazu. U Bibliji, dublete se često koriste u pjesništvu, proroštvu i u propovijedima kako bi se naglasila neka ideja.
- **Eufemizam** - Eufemizam je blag ili pristojan način imenovanja nečega što je neugodno ili sramotno. Korištenjem eufemizma izbjegava se uvreda ljudi koji je slušaju ili čitaju.
- **Hendiadion** - U hendiadionima jedna se ideja izražava pomoću dvije riječi povezane veznikom "i", kada se jedna riječ može koristiti da se pobliže odredi druga.
- **Hiperbola** - Hiperbola se odnosi na namjerno pretjerivanje, a koristi se kako bi se istaknuo govornikov osjećaj ili mišljenje o nečemu.
- **Idiom** - Idiom je skupina riječi koje imaju značenje koje se razlikuje od onoga što bismo razumjeli uzevši u obzir značenja pojedinačnih riječi.
- **Ironija** - Ironija je stilska figura u kojoj je smisao koji govornik želi saopćiti zapravo suprotan doslovnom značenju riječi.
- **Litota** - Litota je naglašena izjava o nečemu, a dobiva se negacijom suprotne izjave.
- **Meristem** - Meristem je stilska figura u kojoj osoba govori o nečemu tako što navodi neke dijelove toga ili tako što govori o dva krajnja dijela toga.
- **Metafora** - Metafora je stilska figura u kojoj se jedan koncept koristi umjesto drugoga, nevezanoga koncepta. To slušatelja poziva da razmišlja o tome što ta dva nevezana koncepta imaju zajedničko. Drugim riječima, metafora je podrazumijevana usporedba između dvije nepovezane stvari.
- **Metonimija** - Metonimija je stilska figura u kojoj se neka stvar ili ideja ne naziva njezinim nazivom, nego nazivom nečega što je blisko vezano uz nju. Metonimija je riječ ili izraz koji se koristi kao zamjena za nešto s čime je vezano.
- **Paralelizam** - U paralelizmu se dva izraza ili dvije rečenice koje imaju sličnu strukturu ili ideju koriste zajedno. Nalazimo ga u cijeloj hebrejskoj Bibliji, a najčešće u pjesništvu Psalama i Mudrih izreka.
- **Personifikacija** - Personifikacija je stilska figura u kojoj se o nekoj ideji ili o nečemu što nije ljudsko biće govori kao da se radi o osobi i kao da može činiti stvari koje čine ljudi ili imati osobine ljudskih bića.

- **Prediktivna prošlost** - Prediktivna prošlost je oblik koji neki jezici koriste kada govore o stvarima koje će se dogoditi u budućnosti. To se ponekad čini u proroštvu, a kako bi se pokazalo da će se neki događaj sigurno dogoditi.
- **Retoričko pitanje** - Retoričko pitanje je pitanje koje se ne koristi za dobivanje informacija. Često ističe govornikov stav prema temi ili slušatelju. Često se koristi za ukor ili grđenje, ali neki jezici ga koriste i u druge svrhe.
- **Poredba** - Poredba je usporedba između dvije stvari koje se obično ne smatraju sličnima. Ona se usredotočuje na neku određenu osobinu koju te dvije stvari dijele, a uključuje riječi "poput", "kao" ili "od" kako bi se istaknulo da se radi o usporedbi.
- **Sinegdoha** - Sinegdoha je stilska figura u kojoj se 1) naziv dijela nečega koristi tako da se odnosi na cjelinu, ili 2) naziv cjeline se koristi tako da se odnosi samo na jedan njezin dio.

Apostrofa

Definicija

Apostrofa je govorna figura u kojoj govornik okreće pažnju od slušatelja i govori nekome za koga zna da ga ne može čuti.

Opis

On to čini kako bi svojim slušateljima prenio poruku ili osjećaje o osobi ili stvari na veoma snažan način.

Razlog zašto to može biti problem u prevođenju

Mnogi jezici ne koriste apostrofu, tako da bi čitatelji mogli biti zbunjeni u vezi toga. Mogu se pitati kome govornik govori ili misliti da je govornik lud zato što govori stvarima ili ljudima koji ne mogu čuti.

Primjeri iz Biblije

▮ O, gore Gilboe, neka ne pada ni rosa ni kiša po vama. (2. Samuel 1:21 ULB)

Kralja Šaula ubili su na gorama Gilboe, a David je pjevao tužnu pjesmu o tome. Kada je rekao gorama da ne želi da na njih pada rosa ni kiša, pokazao je koliko je tužan.

▮ Jeruzaleme, Jeruzaleme, koji ubijaš proroke i kamenuješ one koji su ti poslani. (Luka 13:34 ULB)

Isus je izrazio svoje osjećaje prema ljudima u Jeruzalemu pred svojim učenicima i skupinom farizeja. Govoreći izravno Jeruzalemu kao da ga njegov narod može čuti, Isus je pokazao koliko mu je duboko stalo do njih.

▮ Vikao je protiv žrtvenika riječju Jahvinom: "Žrtveniče, žrtveniče! Ovako govori Jahve: 'Gle... na tebi će paliti ljudske kosti.'" (1. Kraljevima 13:2 ULB)

Božji čovjek govorio je kao da ga žrtvenik može čuti, ali je zapravo htio da ga čuje kralj, koji je tamo stajao.

Prevoditeljske strategije

Ako je apostrofa prirodna u vašem jeziku, tako da može prenijeti pravo značenje, razmislite o tome da je upotrijebite. Ako nije, evo još jedne mogućnosti.

Ako takav način govora može zbuniti tvoj narod, neka govornik nastavi govoriti ljudima koji su ga slušali dok njima govori svoju poruku ili osjećaje o ljudima ili stvarima koje ga ne mogu čuti.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako takav način govora može zbuniti tvoj narod, neka govornik nastavi govoriti ljudima koji su ga slušali dok njima govori svoju poruku ili osjećaje o ljudima ili stvarima koje ga ne mogu čuti.

- ****Vikao je protiv žrtvenika riječju Jahvinom: "Žrtveniče, žrtveniče! Ovako govori Jahve: 'Gle... na tebi će paliti ljudske kosti.'" (1. Kraljevima 13:2 ULB)**
  - Ovo je rekao o žrtveniku: "Ovako govori Jahve o ovome žrtveniku. 'Gle... na njemu će paliti ljudske kosti.' "
- **O, gore Gilboe, neka ne pada ni rosa ni kiša po vama (2. Samuel 1:21 ULB)**
  - Što se tiče ovih gora Gilboe, neka ne pada ni rosa ni kiša po njima

Ova stranica odgovara na pitanje: Što je stilska figura koja se zove apostrofa?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Dubleta

Opis

Riječ "dubleta" koristimo za dvije riječi ili dva jako kratka izraza koji imaju isto ili jako slično značenje, a koriste se zajedno. Često su spojeni veznikom "i". Često se koriste kako bi se naglasila ili pojačala ideja koju te dvije riječi izražavaju.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su dublete i kako ih mogu prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Razlozi zašto to može biti problem u prevođenju

Neki jezici ne koriste dublete. Odnosno, možda ih koriste, ali samo u određenim okolnostima, tako da dublete u nekim stihovima na njihovu jeziku možda nemaju smisla. U svakom slučaju, prevoditelji će možda trebati pronaći neki drugi način da izraze značenje koje dublete izražavaju.

Primjeri iz Biblije

█ Kralj David je bio star i poodmakao u godinama. (1. Kraljevima 1:1 ULB)

Podcrtane riječi znače isto. Zajedno one znače da je David bio "jako star".

█ ... napao je dvojicu pravednijih i boljih od sebe... (1. Kraljevima 2:32 ULB)

To znači da su bili "puno pravedniji" od njega.

█ Odlučili ste pripremiti lažne i prijevarne riječi. (Daniel 2:9 ULB)

To znači da su pripremili "mnoge lažne riječi".

█ ... kao janje bez mane i bez mrlje. (1. Petrova 1:19 ULB)

To znači da je bio kao janje koje nije imalo ama baš nikakve mane.

Prevoditeljske strategije

Ako bi dubleta mogla prirodno stajati i prenijeti pravo značenje u tvom jeziku, razmisli o tome da ju koristiš. Ako ne, onda razmisli o ovim strategijama.

Prevedi samo jednu od riječi.

Ako se dubleta koristi kako bi se pojačalo značenje, prevedi jednu od riječi i dodaj riječ koja je pojačava, kao što su "jako" ili "velik" ili "puno".

Ako se dubleta koristi kako bi se pojačalo ili naglasilo značenje, upotrijebi jedan od načina koji su ti na raspolaganju na tvome jeziku da postigneš isto značenje.

Primjena prevoditeljskih strategija

Prevedi samo jednu od riječi.

- Odlučili ste pripremiti lažne i prijevarne riječi (Daniel 2:9 ULB)

- "Odlučili ste pripremiti lažne riječi."

Ako se dubleta koristi kako bi se pojačalo značenje, prevedi jednu od riječi i dodaj riječ koja pojačava, kao što su "jako" ili "velik" ili "puno".

- **Kralj David je bio star i poodmakao u godinama.** (1. Kraljevima 1:1 ULB)

- "Kralj David je bio puno star."

Ako se dubleta koristi kako bi se pojačalo ili naglasilo značenje, upotrijebi jedan od načina koji su ti na raspolaganju na tvome jeziku da postigneš isto značenje.

- **... janje bez mane i bez mrlje...** (1. Petrova 1:19 ULB) - Engleski jezik može to naglasiti koristeći riječi "bilo kakve" i "bez ikakve".

- " ... janje bez bilo kakve mane ..."

Eufemizam

Opis

Eufemizam je blag ili pristojan način da se govori o nečemu neugodnom, sramotnom ili društveno neprihvatljivom, kao što su smrt ili aktivnosti koje se obično rade u privatnosti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je eufemizam?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Definicija

... pronašli su Šaula i njegove sinove pale na gori Gilboi. (1. Ljetopisa 10:8 ULB)

To znači da su Šaul i njegovi sinovi "bili mrtvi". To je eufemizam jer u tome nije bilo važno što su Šaul i njegovi sinovi pali, nego što su mrtvi. Ponekad ljudi ne vole izravno govoriti o smrti jer je to neprijatno.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Različiti jezici koriste različite eufemizme. Ukoliko ciljani jezik ne koristi isti eufemizam kao izvorišni jezik, čitatelji možda neće razumjeti što to znači i mogu misliti da pisac želi reći samo ono što riječi doslovno znače.

Primjeri iz Biblije

... gdje je bila pećina. Šaul je tamo otišao olakšati se... (1. Samuel 24:3 ULB)

Izvorni slušatelji bi razumjeli da je Šaul otišao u pećinu da ju upotrijebi kao toalet, ali pisac ih nije htio uvrijediti ili odvratiti njihovu pažnju, tako da **nije rekao specifično** što je Šaul učinio ili što je ostavio iza sebe u pećini.

Marija je rekla anđelu: "Kako će to biti jer nisam spavala ni sa jednim muškarcem?" (Luka 1:34 ULB)

Kako **bi bila pristojna**, Marija koristi eufemizam kako bi rekla da nikada nije imala seksualni odnos s muškarcem.

Prevoditeljske strategije

Ako bi eufemizam bio neutralan i pružio pravilno značenje u tvom jeziku, razmisli o tome da ga upotrijebiš. Ako ne, evo drugih mogućnosti:

Upotrijebi eufemizam iz vlastite kulture.

Izreci informaciju jasno bez eufemizma ako to ne bi bilo uvredljivo.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

1) Koristi eufemizam iz vlastite kulture.

- **... gdje je bila pećina. Šaul je ušao unutra olakšati se.** (1. Samuel 24:3 ULB) - Neki jezici koriste eufemizme poput ovih:
  - "...gdje je bila pećina. Šaul je ušao u pećinu da iskopa rupu"
  - "...gdje je bila pećina. Šaul je ušao u pećinu provesti neko vrijeme nasamo"
- **Marija je rekla anđelu: "Kako će to biti, jer nisam spavala ni sa jednim muškarcem?"** (Luka 1:34 ULB)
  - Marija je rekla anđelu: "Kako će to biti, jer nisam upoznala muškarca?" - (To je eufemizam koji se koristi u izvornome grčkom tekstu.)

2) Izreci informaciju jasno bez eufemizma ako to ne bi bilo uvredljivo.

• **pronašli su Šaula i njegove sinove pale na gori Gilboi.** (1. Ljetopisa 10:8 ULB)

◦ "pronašli su Šaula i njegove sinove mrtve na gori Gilboi."

Proširena metafora

Opis

Proširena metafora javlja se kada netko govori o nekoj situaciji kao da je neka druga situacija. On to čini kako bi učinkovito opisao prvu situaciju, čime se podrazumijeva da je na neki važan način slična ovoj drugoj. Druga situacija ima nekoliko **slika** ljudi, stvari i djela koji predstavljaju one u prvoj situaciji.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je proširena metafora?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Metafora](#)

[Poredba](#)

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ljudi možda ne shvate da slike predstavljaju druge stvari.
- Ljudi možda nisu upoznati sa stvarima koje se koriste u tim slikama.
- Proširene metafore često su toliko temeljite da bi prevoditelju bilo nemoguće izraziti ukupno značenje koje metafora prenosi.

Prevoditeljska načela

- Značenje proširene metafore učini onoliko jasnim ciljanim čitateljima koliko je bilo jasno izvornim.
- Nemoj značenje učiniti jasnijim ciljanim čitateljima nego što je bilo izvornim.
- Kada netko koristi proširenu metaforu, slike su važan dio onoga što pokušava reći.
- Ukoliko ciljani čitatelji nisu upoznati s nekim slikama, trebat ćeš pronaći neki način da im pomogneš da razumiju te slike kako bi mogli razumjeti cijelu proširenu metaforu.

Primjeri iz Biblije

U Psalmu 23:1-4, pisac kaže da se Božja briga i skrb prema njegovu narodu mogu opisati kao briga pastira prema svome stadu ovaca. Pastiri ovcama daju ono što im treba, vode ih na sigurna mjesta, izbavljaju ih, vode i štite. Ono što Bog čini za svoj narod slično je tome.

¹Jahve je moj pastir; ni u čem ja ne oskudijevam.

²On daje mi da ležim na zelenim pašnjacima;
on vodi me pokraj mirnih voda.

³On mi vraća život;
on vodi me po pravim putovima radi imena svojega.

⁴Čak i ako bih hodao kroz dolinu tamne sjene,
neću se bojati zla jer ti si sa mnom;
tvoj štap i tvoja palica me tješe. (ULB)

U Izaiji 5:1-7, Izaija predstavlja Božju razočaranost njegovim narodom kao razočaranost koju vinogradar osjeća kada mu vinograd loše rodi. Vinogradari se brinu za svoje vrtove, ali ako im donose loše plodove, oni se na kraju prestanu brinuti za njih. Od prvoga do šestog stiha čini se kao da Izaija govori samo o vinogradaru i njegovu vinogradu, ali iz sedmoga stiha postaje nam jasno da zapravo govori o Bogu i njegovu narodu.

¹... Ljubljeni moj imao je vinograd na jako rodnom brdu.

²Okopao ga je i uklonio kamenje te zasijao najboljom lozom.

Sagradio je kulu u sredini njega te izgradio tijesak.

Čekao je da mu rodi groždem, ali rodio mu je divljim groždem.

³Zato sada, stanovnici Jeruzalema i ljudi Judeje;
 prosudite između mene i moga vinograda.

⁴Što se još moglo učiniti za moj vinograd, a da ja nisam učinio za njega?
 Kada sam htio da urodi grožđem, zašto je urodio divljim grožđem?

⁵Sada ću vam reći što ću učiniti sa svojim vinogradom; uklonit ću ogradu;
 pretvorit ću ga u pašnjak; skršit ću njegov zid, i pogazit će ga.

⁶Opustošit ću ga, i neće biti obrezivan ni okopavan. Nego, drač i trnje će narasti,
 a zapovjedit ću i oblacima da ne šalju kišu na njega.

⁷Jer vinograd Jahve nad vojskama je kuća Izraelova,
 a ljudi Judeje su njegova lijepa sadnica;

on je čekao pravdu, ali, umjesto toga, oni ubijaju;
 pravедnost, ali, umjesto toga, vapaj upomoć. (ULB)

Prevoditeljske strategije

Razmisli o tome da koristiš istu proširenu metaforu ako će je tvoji čitatelji razumjeti na isti način kao što su je razumjeli izvorni čitatelji. Ako neće, evo nekoliko drugih strategija:

Ako će ciljano čitateljstvo misliti da se slike trebaju razumjeti doslovno, onda proširenu metaforu prevedi kao usporedbu koristeći "kao" ili "poput". Možda je dovoljno da to upotrijebiš samo u prve dvije rečenice. Ako će ciljanom čitateljstvu slika biti nepoznata, pronađi način na koji je možeš prevesti kako bi ju oni mogli razumjeti.

Ako ciljano čitateljstvo još uvijek ne bi razumjelo proširenu metaforu, onda je izrazi na jasan način.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

1) Ako će ciljano čitateljstvo misliti da se slike trebaju razumjeti doslovno, onda proširenu metaforu prevedi kao usporedbu koristeći "kao" ili "poput". Možda je dovoljno da to upotrijebiš samo u prve dvije rečenice. Vidi Psalam 23:1-2 kao primjer:

**Jahve je moj pastir; ni u čemu ja ne oskudijevam.
 On daje mi da ležim na zelenim pašnjacima;
on vodi me pokraj mirnih voda. (ULB)**

Možeš ga prevesti ovako:

"Jahve mi je poput pastira, tako da ni u čemu ne oskudijevam.
Poput pastira koji daje svojim ovcama da leže na zelenim pašnjacima i vodi ih pokraj mirnih voda,
 Jahve mi pomaže da se u miru odmaram."

2) Ako će ciljanom čitateljstvu slika biti nepoznata, pronađi način na koji je možeš prevesti kako bi ju oni mogli razumjeti.

**Ljubljeni moj imao je vinograd na jako plodnome brdu.
 On ga je okopao i uklonio kamenje te ga zasadio najboljom lozom.
 Sagradio je kulu usred njega, i sagradio je tijesak.
 Čekao je da urodi grožđem, ali urodio je divljim grožđem. (Izaija 5:1-2 ULB)**

Možeš prevesti ovako:

"Ljubljeni moj imao je vrt s lozom na jako plodnome brdu.
 On je iskopao tlo i uklonio kamenje te ga je zasadio najboljim grožđem."

Sagradio je stražarnicu usred njega, i sagradio je i spremnik u kojem će istisnuti sok iz grožđa. Čekao je da urodi grožđem, ali urodio je divljim grožđem koje nije dobro za proizvodnju vina."

3) Ako ciljano čitateljstvo još uvijek ne bi razumjelo proširenu metaforu, onda je izrazi na jasan način.

Jahve je moj pastir; ni u čemu ne oskudijevam.** (Psalam 23:1 ULB)

- "Jahve se brine za mene kao pastir koji se brine za svoje ovce, tako da ni u čemu ne oskudijevam."

**Jer vinograd Jahve nad vojskama je kuća Izraelova,
*a ljudi Judeje su njegova lijepa sadnica;
*on je čekao pravdu, ali, umjesto toga, oni ubijaju;
pravednost, ali, umjesto toga, vapaj upomoć. (Izaija 5:7 ULB)

Možeš prevesti ovako:

Jer vinograd Jahve nad vojskama predstavlja kuću Izraelovu, a ljudi Judeje su poput njegove lijepe sadnice; čekao je pravdu, ali, umjesto toga, oni ubijaju; pravednost, ali, umjesto toga, vapaj upomoć.

ILI

- I tako, kao što vinogradar prestane brinuti se za vrt s grožđem koji proizvodi loše plodove,
- Jahve će prestati štiti Izrael i Judeju,
- jer nisu činili što je bilo pravo.
- čekao je pravdu, ali, umjesto toga, oni su ubijali;
- pravednost, ali, umjesto toga, vapaj upomoć.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

Hendiadion

Opis

Kada govornik izražava jednu ideju koristeći dvije riječi koje su povezane veznikom "i", to se zove "hendiadion". U hendiadionima, dvije riječi djeluju zajedno. Obično je jedna od tih riječi primarna ideja, a druga riječ dalje opisuje primarnu ideju.

... njegovo vlastito kraljevstvo i slava. (1. Solunjanima 2:12 ULB)

Iako su i "kraljevstvo" i "slava" imenice, "slava" zapravo govori o tome kakvo je to kraljevstvo: to je **kraljevstvo slave** ili **slavno kraljevstvo**.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Hendiadijoni često sadrže apstraktne imenice. Neki jezici možda nemaju imenicu s istim značenjem.
- Mnogi jezici ne koriste hendiadijone, tako da ljudi možda neće razumjeti kako te dvije riječi djeluju zajedno, odnosno da jedna riječ opisuje drugu.

Primjer iz Biblije

... jer dat ću ti riječi i mudrost... (Luka 21:15 ULB)

"Riječi" i "mudrost" su imenice, ali u ovoj govornoj figuri "mudrost" opisuje "riječi".

... ako si voljan i poslušan... (Izaija 1:19 ULB)

"Voljan" i "poslušan" su pridjevi, ali "voljan" opisuje "poslušan".

Prevoditeljske strategije

Ako se hendiadion normalno koristi i daje ispravno značenje na tvom jeziku, razmisli o tome da ga koristiš. Ako to nije slučaj, evo drugih mogućnosti:

Zamijeni opisnu imenicu pridjevom s istim značenjem.

Zamijeni opisnu imenicu izrazom s istim značenjem.

Zamijeni opisni pridjev prilogom s istim značenjem.

Zamijeni druge vrste riječi koje znače isto i iskaži da jedna riječ opisuje drugu.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Zamijeni opisnu imenicu pridjevom s istim značenjem.

- **jer dat ću vam riječi i mudrost** (Luka 21:15 ULB)
  - jer dat ću vam mudre riječi
- **da trebate hodati na način koji je dostojan Boga, koji vas poziva u svoje vlastito kraljevstvo i slavu**. (1. Solunjanima 2:12 ULB)
  - da trebate hodati na način koji je dostojan Boga, koji vas poziva u svoje vlastito slavno kraljevstvo.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što je hendiadion i kako mogu prevesti izraze koji ga imaju?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Dijelovi govora](#)

Zamijeni opisnu imenicu izrazom s istim značenjem.

- **jer dat ću vam riječi i mudrost.** (Luka 21:15 ULB)
  - jer dat ću vam riječi mudrosti.
- **da trebate hodati na način koji je dostojan Boga, koji vas poziva u svoje vlastito kraljevstvo i slavu.** (1. Solunjanima 2:12 ULB)
  - da trebate hodati na način koji je dostojan Boga, koji vas poziva u svoje vlastito kraljevstvo slave.

Zamijeni opisni pridjev prilogom s istim značenjem.

- **ako si voljan i poslušan** (Izaija 1:19 ULB)
  - ako si voljno poslušan

Zamijeni druge vrste riječi koje znače isto i iskaži da jedna riječ opisuje drugu.

- **ako si voljan i poslušan** (Izaija 1:19 ULB) - Pridjev "poslušan" može se zamijeniti glagolom "poslušati".
  - ako voljno poslušаш

Zatim preporučujemo da naučite:

Dubleta

Hiperbola i generalizacija

Opis

Govornik i pisac mogu koristiti potpuno iste riječi kako bi rekli nešto što smatraju potpuno istinitim, općenito istinitim ili hiperbolom. Zato može biti teško odlučiti kako bismo trebali razumjeti takvu izjavu.

- Ovdje svaku noć pada kiša.

Govornik misli da je to doslovno istinito ako ovdje zbilja pada kiša svaku noć.

Govornik misli da je to općenito istinito ako želi reći da ovdje kiša pada skoro svaku noć.

Govornik koristi hiperbolu ako želi reći da ovdje pada kiša više nego što zapravo pada, obično kako bi izrazio snažan osjećaj prema količini kiše, bilo da ga to strašno smeta ili čini sretnim.

Hiperbola: To je stilska figura koja koristi **pretjerivanje**. Govornik namjerno opisuje nešto koristeći ekstremne ili čak nerealne izjave, obično kako bi pokazao svoje snažne osjećaje ili mišljenje o tome. On očekuje da ljudi razumiju da pretjeruje.

Neće ostaviti ni kamen na kamenu (Luka 19:44 ULB)

- Ovo je pretjerivanje. To znači da će neprijatelji potpuno uništiti Jeruzalem.

Generalizacija/Uopćavanje: To je izjava koja je istinita većinu puta ili u većini situacija na koje bi se mogla primijeniti.

Onaj koji zanemaruje upute imat će siromaštvo i sramotu,
ali čast će doći onome koji uči iz ispravljanja. (Izreke 13:18)

- Ove generalizacije govore o tome što se obično događa ljudima koji zanemaruju upute te što se obično događa onima koji uče iz ispravljanja.

A kada se molite, nemojte iznositi beskorisna ponavljanja kao što to čine pogani jer misle da će
biti uslišani zbog svojih mnogih riječi. (Matej 6:7)

- Ova generalizacija govori o tome po čemu su pogani bili poznati. Mnogi pogani su to vjerojatno činili.

Premda generalizacija može imati snažne riječi poput "svi", "uvijek", "nitko" ili "nikada", ona ne znači **točno** "svi", "uvijek", "nitko" ili "nikad". To jednostavno znači "većina", "uglavnom", "gotovo nitko" ili "rijetko".

Mojsije je bio poučen svim učenjima Egipćana. (Djela 7:22 ULB)

- Ova generalizacija znači da je naučio puno toga što su Egipćani znali i učili.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Čitatelji trebaju biti sposobni razumjeti je li neka izjava potpuno istinita ili nije.

Ako čitatelji shvate da neka izjava nije u potpunosti istinita, trebaju moći razumjeti je li hiperbola, generalizacija ili laž. (Premda je Biblija potpuno istinita, ona govori o ljudima koji nisu uvijek govorili istinu.)

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su hiperbole? Što su generalizacije?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Primjeri iz Biblije

Primjeri pretjerivanja

Ako te tvoja ruka navodi da sagriješiš, odsijeci je. Bolje je da uđeš u život osakaćen... (Marko 9:43 ULB)

Kada je Isus rekao da trebamo odsjeći svoju ruku, mislio je da trebamo učiniti koju god ekstremnu stvar koja je potrebna kako ne bismo sagriješili. Koristio je ovu hiperbolu da pokaže koliko je iznimno važno da pokušamo prestati grijehiti.

Filistejci su se okupili da se bore protiv Izraela: trideset tisuća kola, šest tisuća ljudi da voze kola i četa kojih je bilo kao pijeska na morskoj obali. (1. Samuel 13:5 ULB)

Podcrtani izraz je pretjerivanje. On znači da je bilo mного, mnogo vojnika u filistejskoj vojsci.

Primjeri generalizacije

Pronašli su ga, i rekli su mu: "Svi te traže." (Marko 1:37 ULB)

Učenici su rekli Isusu da ga svi traže. Oni vjerojatno nisu mislili da ga svi ljudi u gradu traže, nego da ga mного ljudi traže, ili da ga traže svi njegovi najbliži prijatelji.

Ali kao što nas njegovo pomazanje uči o svemu te je istinito i ne laže, i kao što vas je poučilo, ostanite u njemu. (1. Ivanova 2:27 ULB)

To je generalizacija. Božji Duh uči o svemu što trebamo znati, a ne o svemu što je moguće znati.

Upozorenje

Nemoj pretpostaviti da je nešto pretjerivanje samo zato što se čini nemogućim. Bog čini čudesne stvari.

... vidjeli su Isusa kako hoda po moru i dolazi blizu broda... (Ivan 6:19 ULB)

To nije hiperbola. Isus je zbilja hodao po vodi. To je doslovna izjava.

Nemoj pretpostaviti da je riječ "sve" uvijek generalizacija koja znači "većina".

Jahve je pravedan u svim svojim putovima i milostiv u svemu što čini. (Psalam 145:17 ULB)

Jahve je uvijek pravedan. To je potpuno istinita izjava.

Prevoditeljske strategije

Ako bi pretjerivanje ili generalizacija bili prirodni i ljudi bi ih razumjeli, i ne bi mislili da se radi o laži, onda razmisli o tome da ih koristiš. Ako to nije slučaj, evo drugih mogućnosti.

Izrazi značenje bez pretjerivanja.

Za generalizaciju, pokaži da se radi o generalizaciji koristeći izraze kao što su "općenito" ili "u većini slučajeva".

Za generalizaciju, dodaj riječ kao što je "većina" ili "gotovo" kako bi pokazao da se radi o generalizaciji, a ne o točnom opisu.

Za generalizaciju koja ima riječ poput "svi", "uvijek", "nitko" ili "nikada", razmisli o tome da jednostavno izbrišeš tu riječ.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Izrazi značenje bez pretjerivanja.

- **Filistejci su se okupili da se bore protiv Izraela: trideset tisuća kola, šest tisuća ljudi da voze kola i četa kojih je bilo toliko koliko ima pijeska na morskoj obali.** (1. Samuel 13:5 ULB)
  - Filistejci su se okupili da se bore protiv Izraela: trideset tisuća kola, šest tisuća ljudi da voze kola i velik broj četa.

Za generalizaciju, pokaži da se radi o generalizaciji koristeći izraze kao što su "općenito" ili "u većini slučajeva".

- **Onaj koji zanemari upute imat će siromaštvo i sramotu...** (Izreke 13:18 ULB)
  - Općenito, onaj koji zanemaruje upute imat će siromaštvo i sramotu.
- **I kada se molite, nemojte izgovarati beskorisna ponavljanja kao što čine pogani jer misle da će biti uslišani zbog mnoštva riječi.** (Matej 6:7)
  - "A kada molite, nemojte izgovarati beskorisna ponavljanja kao što općenito čine pogani jer misle da će biti uslišani zbog mnoštva riječi."

Za generalizaciju, dodaj riječ kao što je "većina" ili "gotovo" kako bi pokazao da se radi o generalizaciji, a ne o točnom opisu.

- **Cijela Judeja i svi ljudi iz Jeruzalema izašli su k njemu.** (Marko 1:5 ULB)
  - Gotovo svi iz Judeje i gotovo svi ljudi iz Jeruzalema izašli su k njemu."
  - Većina ljudi iz Judeje i većina ljudi iz Jeruzalema izašla je k njemu."

Za generalizaciju koja ima riječ poput "svi", "uvijek", "nitko" ili "nikada", razmisli o tome da jednostavno izbrišeš tu riječ.

- **Cijela Judeja i svi ljudi iz Jeruzalema izašli su k njemu.** (Marko 1:5 ULB)
  - Zemlja Judeja i ljudi iz Jeruzalema izašli su k njemu.

Idiomi

Idiom je stilska figura sastavljena od skupine riječi koja, kao cjelina, ima različito značenje od onoga koje bismo razumjeli kada bismo gledali pojedinačne riječi. Netko izvan kulture obično ne može razumjeti idiom a da mu netko iz te kulture ne objasni njegovo pravo značenje. Svaki jezik koristi idiome. Evo nekih primjera iz engleskog jezika:

- Vučeš me za nogu (To znači: "Govoriš mi laž")
- Nemoj gurati kovertu (To znači: "Nemoj stvar dovesti do krajnosti")
- Ova kuća je pod vodom (To znači: "Dug za ovu kuću je veći od njezine stvarne vrijednosti")
- Bojaš grad crvenom bojom (To znači: "Večeras ćemo ići po gradu i jako ćemo intenzivno slaviti")

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su idiomi i kako ih mogu prevesti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Opis

Idiom je izraz koji ima posebno značenje ljudima jezika ili kulture koji ga koriste. Njegovo značenje se razlikuje od onoga što bi osoba razumjela od značenja pojedinačnih riječi koje tvore taj izraz.

on je odlučno okrenuo svoje lice da ide u Jeruzalem. (Luka 9:51 ULB)

Riječi "okrenuo svoje lice" je idiom koji znači "odlučio".

Ponekad ljudi mogu razumjeti neki idiom iz druge kulture, ali im može zvučati kao čudan način da se izrazi to značenje.

Nisam dostojan da uđeš pod moj krov. (Luka 7:6 ULB)

Izraz "ući pod moj krov" je idiom koji znači "ući u moju kuću".

Neka ove riječi uđu duboko u vaše uši. (Luka 9:44 ULB)

Ovaj idiom znači "Slušajte pažljivo i upamtite što vam govorim."

Svrha: Idiom se u kulturi vjerojatno stvara slučajno, kada netko nešto opiše na neobičan način. Međutim, kada taj neobičan način saopćava poruku snažno i ljudi je mogu jasno razumjeti, tada ga i drugi ljudi počnu koristiti. Nakon nekog vremena, on postaje uobičajen način govora u tom jeziku.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ljudi lako mogu pogrešno shvatiti idiome u izvornim kulturama koje su proizvele Bibliju.
- Ljudi lako mogu pogrešno razumjeti idiome koji se nalaze na izvorišnim jezicima Biblije ako ne poznaju kulture koje su napravile te prijevode.
- Beskorisno je doslovno prevoditi idiome (prema značenju svake riječi) kada čitatelji i slušatelji u ciljanom jeziku neće razumjeti što znače.

Primjeri iz Biblije

Tada je sav Izrael došao k Davidu u Hebron i rekao: "Vidi, mi smo tvoje tijelo i kost." (1. Ljetopisa 11:1 ULB)

To znači: "Mi i ti pripadamo istom rodu, istoj obitelji".

djeca Izraelova su izišla uzdignute ruke. (Izlazak 14:8 ASV)

To znači: "Izraelci su izašli prkosno."

onaj koji podiže moju glavu (Psalam 3:3 ULB)

To znači: "Onaj koji mi pomaže."

Prevoditeljske strategije

Ukoliko se idiom može jasno razumjeti u tvom jeziku, razmisli o tome da ga upotrijebiš. Ako ne, evo nekih mogućnosti.

Prevedi značenje jasno bez korištenja idioma.

Upotrijebi neki drugi idiom koji ljudi koriste na tvom jeziku, a koji ima isto značenje.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Prevedi značenje jasno bez korištenja idioma.

- **Tada je sav Izrael došao k Davidu u Hebron i rekao: "Gle, mi smo tvoje tijelo i kost."** (1. Ljetopisa 11:1 ULB)
  - ...Gle, svi mi pripadamo istom narodu.
- **on odlučno okrene svoje lice da ide u Jeruzalem.** (Luka 9:51 ULB)
  - Počeo je putovati prema Jeruzalemu, odlučan da dođe do njega.
- **Nisam dostojan da uđeš pod moj krov.** (Luka 7:6 ULB)
  - Nisam dostojan da uđeš u moju kuću.

Upotrijebi neki drugi idiom koji ljudi koriste na tvom jeziku, a koji ima isto značenje.

- **Neka ove riječi uđu duboko u vaše uši** (Luka 9:44 ULB)
  - Pretvorite se u uho kada vam kažem ove riječi.
- **"Moje oči su mutne od tuge** (Psalam 6:7 ULB)
  - Isplakao sam se kao kišna godina

Ironija

Opis

Ironija je stilska figura u kojoj je smisao koji govornik želi saopćiti zapravo suprotan doslovnom značenju riječi. Ponekad se to čini korištenjem tuđih riječi, ali dajući do znanja da se ne slaže s njima. Ljudi to čine kako bi naglasili koliko se nešto razlikuje od onoga kakvo bi trebalo biti, ili da je nečije vjerovanje o nečemu pogrešno ili glupo. To je često smiješno.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je ironija i kako je mogu prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Isus im je odgovorio: "Ljudi koji su dobra zdravlja ne trebaju liječnika, samo ljudi koji su bolesni trebaju liječnika. Nisam došao pozvati pravednike k pokajanju, nego sam došao pozvati grešnike k pokajanju." (Luka 5:31-32 ULB)

Kada je Isus govorio o "pravednim ljudima", on nije govorio o ljudima koji su zbilja bili pravedni, nego o ljudima koji su pogrešno vjerovali da su pravedni. Koristeći ironiju, Isus im je saopćio da su u krivu kada misle da su bolji od drugih i da se ne trebaju pokajati.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ako netko ne razumije da govornik koristi ironiju, mislit će da govornik zbilja vjeruje ono što govori. Smatrat će da taj odlomak znači suprotno od onoga što je on htio da znači.

Primjeri iz Biblije

Kako dobro odbacujete zapovijed Božju kako biste mogli zadržati svoju predaju! (Marko 7:9 ULB)

Ovdje Isus hvali farizeje jer čine nešto što je očigledno bilo pogrešno. Putem ironije, on zapravo saopćava nešto suprotno od hvale: On saopćava da su farizeji, koji su se ponosili svojim vršenjem zapovijedi, tako daleko od Boga da ne prepoznaju čak ni da njihove predaje krše Božje zapovijedi. Korištenje ironije grijeh farizeja čini očiglednijim i strašnijim.

"Izložite svoj slučaj," kaže Jahve; "izložite svoje najbolje argumente u prilog vašim idolima," kaže Kralj Jakovljevi. "Neka iznesu svoje argumente; neka dođu naprijed i obznane nam što će se dogoditi, kako bismo i mi mogli znati te stvari. Neka nam kažu o svojim prethodnim predviđanjima, kako bismo mogli razmisliti o njima i znati kako su se ispunila." (Izaija 41:21-22 ULB)

Ljudi su štovali idole kao da njihovi idoli imaju spoznaju ili moć, a Jahve je bio ljut što su to činili. Stoga je koristio ironiju i izazvao je njihove idole da mu kažu što će se dogoditi u budućnosti. On je znao da idoli to ne mogu učiniti, ali govoreći kao da mogu, izrugivao se idolima, čineći njihovu nesposobnost još očiglednijom, te je ukorio narod što ih štiju.

Možeš li izvesti svjetlo i tamu na njihova radna mjesta?
Možeš li im pronaći put da se vrate svojim kućama?
Bez sumnje znaš, jer rođen si tada;
"broj je dana tvojih tako velik!" (Job 38:20, 21 ULB)

Job je mislio da je mudar. Jahve je koristio ironiju kako bi pokazao Jobu da i nije baš tako mudar. Dva podcrtana izraza gore su ironije. One naglašavaju suprotnost od onoga što kažu, jer je to toliko očigledno lažno. One

naglašavaju da Job nipošto nije mogao odgovoriti na Božja pitanja o stvaranju svjetla jer se Job rodio puno, puno godina kasnije.

Već imate sve što biste mogli poželjeti! Već ste se obogatili! Počeli ste vladati - i to bez nas! (1. Korinćanima 4:8 ULB)

Korinćani su sebe smatrali jako mudrima i samodostatnima te su smatrali da ih apostol Pavao ne treba poučavati. Pavao je koristio ironiju, govoreći kao da se slaže s njima, kako bi im pokazao kako su se oholo ponašali i koliko su daleko od mudrosti zapravo bili.

Prevoditeljske strategije

Ako tvoj jezik pravilno prepoznaje ironiju, prevedi je onako kako je izražena. Ako ne, evo nekih strategija.

Prevedi ironiju na način koji pokazuje da govornik njome izražava mišljenje neke druge osobe.

Prevedi stvarno, namjeravano značenje ironije. Stvarno značenje ironije ne nalazi se u govornikovim doslovnim riječima, nego u pravom značenju koje je suprotno doslovnom značenju govornikovih riječi.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

1) Prevedi ironiju na način koji pokazuje da govornik njome izražava mišljenje neke druge osobe.

- **Kako dobro odbacujete Božju zapovijed kako biste mogli zadržati svoju predaju!** (Marko 7:9 ULB)
  - Vi mislite da činite dobro kada odbacujete Božju zapovijed kako biste zadržali svoju predaju!
  - Ponašate se kao da je dobro odbaciti Božju zapovijed kako biste zadržali svoju predaju!
- **Nisam došao pozvati pravedne ljude na pokajanje, nego pozvati grešnike na pokajanje.** (Luka 5:32 ULB)
  - Nisam došao pozvati ljude koji misle da su pravedni na pokajanje, nego pozvati grešnike na pokajanje.

2) Prevedi stvarno, namjeravano značenje ironije.

- **Kako dobro odbacujete Božju zapovijed kako biste mogli zadržati svoju predaju!** (Marko 7:9 ULB)
  - Činite strašnu stvar kada odbacujete Božju zapovijed kako biste mogli zadržati svoju predaju!

"Izložite svoj slučaj," kaže Jahve; "izložite svoje najbolje argumente u prilog vašim idolima," kaže Kralj Jakovljevi. "Neka iznesu svoje argumente; neka dođu naprijed i obznane nam što će se dogoditi, kako bismo i mi mogli znati te stvari. Neka nam kažu o svojim prethodnim predviđanjima, kako bismo mogli razmisliti o njima i znati kako su se ispunila." (Izaija 41:21-22 ULB)

* 'Izložite svoj slučaj,' kaže Jahve; 'izložite svoje najbolje argumente u prilog vašim idolima,' kaže Kralj Jakovljevi. Vaši i

- **Možeš li izvesti svjetlo i tamu na njihova radna mjesta?**

Možeš li im pronaći put da se vrate svojim kućama?

Bez sumnje znaš, jer rođen si tada;

broj tvojih dana toliko je velik! (Job 38:20, 21 ULB)

- Možeš li voditi svjetlo i tamu do njihovih radnih mjesta? Možeš li im pronaći put do njihovih kuća? Ponašaj se kao da znaš kako su svjetlo i tama bili stvoreni, kao da si bio tamo; kao da si star kao tvorevina, ali nisi!

Zatim preporučujemo da naučite:

Litota

Litota

Opis

Litota je stilska figura u kojoj govornik izražava snažno pozitivno značenje koristeći dvije negativne riječi ili negativnu riječ zajedno s riječju koja znači suprotno od značenja koje želi istaknuti. Nekoliko primjera negacija su "ne", "nitko", "nijedan" i "nikada". Suprotno od "dobro" je "loše". Netko bi mogao reći da "nije loše" znači da je nešto jako dobro.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je litota?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Neki jezici ne koriste litote. Ljudi koji govore tim jezicima možda ne razumiju da izjava koja koristi litotu zapravo osnažuje pozitivno značenje. Umjesto toga, mogli bi misliti da ona slabi ili čak poništava pozitivno značenje.

Primjeri iz Biblije

Jer vi sami znate, braćo, da naš dolazak k vama nije bio beskoristan

Koristeći litotu, Pavao je naglasio da je njihov posjet njima bio jako koristan.

A kada je nastupio dan, nije bila mala uzbuđenost među vojnicima, vezano uz ono što se dogodilo Petru. (Djela 12:18 ULB)

Koristeći litotu, Luka je naglasio da je bilo puno uzbuđenosti ili tjeskobe među vojnicima zbog onoga što se dogodilo Petru. (Petar je bio u zatvoru, a premda su ga čuvali vojnici, pobjegao je kada ga je anđeo pustio. Zato su bili jako ljuti.)

A ti, Bethleheme, u zemlji Judinoj,
nisi najmanji među vođama Judeje,
jer iz tebe će izići vladar
koji će kao pastir voditi moj narod Izrael. (Matej 2:6 ULB)

Koristeći litotu, prorok je naglasio da će Betlehem biti jako važan grad.

Prevoditeljske strategije

Ako bi se litota pravilno razumjela u tvom jeziku, razmisli o tome da je koristiš.

Ako značenje s negacijom ne bi bilo jasno, daj pozitivno značenje izraženo na snažan način.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako značenje s negacijom ne bi bilo jasno, daj pozitivno značenje izraženo na snažan način.

- **Jer vi sami znate, braćo, da naš dolazak k vama nije bio beskoristan.** (1. Solunjanima 2:1 ULB)
  - "Jer vi sami znate, braćo, da je naš dolazak k vama bio iznimno koristan."
  - "Jer vi sami znate, braćo, da naš dolazak k vama nije nipošto bio beskoristan."
- **A kada je nastupio dan, nije bila mala uzbuđenost među vojnicima, vezano uz ono što se dogodilo Petru.** (Djela 12:18 ULB)
  - "A kada je nastupio dan, nastala je velika uzbuđenost među vojnicima, vezano uz ono što se dogodilo Petru."

- "A kada je nastupio dan, vojnici su bili jako zabrinuti zbog onoga što se dogodilo s Petrom."

Meristem

Opis

Meristem je stilska figura u kojoj osoba upućuje na nešto govoreći o dva ekstremna dijela te stvari. Upućujući na ekstremne dijelove, govornik želi uključiti i sve što se nalazi između tih dijelova.

"Ja sam Alfa i Omega," govori Gospodin Bog, "Onaj koji jest, i koji je bio, i koji će doći, Svemoćni." (Otkrivenje 1:8, ULB)

Ja sam Alfa i Omega, Prvi i Posljednji, Početak i Kraj. (Otkrivenje 22:13, ULB)

Alfa i Omega su prvo i posljednje slovo grčkog alfabeta. To je meristem koji uključuje sve od početka do kraja. To znači vječni.

Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje... (Matej 11:25 ULB)

Nebo i zemlja je meristem koji podrazumijeva sve što postoji.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što znači riječ meristem i kako mogu prevesti izraze koji ga sadrže?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Neki jezici ne koriste meristem. Čitatelji tih jezika mogu misliti da se izraz odnosi samo na one stvari koje su spomenute. Možda neće shvatiti da se odnosi i na te dvije stvari i na sve između njih.

Primjeri iz Biblije

Od izlaska sunca do njegovog sutona, Jahvino ime treba se slaviti. (Psalam 113:3 ULB)

Podcrtani izraz je meristem jer govori o istoku i zapadu i svemu između. To znači "svuda".

Blagoslovit će one koji ga časte, i mlado i staro. (Psalam 115:13)

Podcrtani izraz je meristem jer govori o starim ljudima i mladim ljudima i svima između. To znači "svatko".

Prevoditeljske strategije

Ukoliko bi meristem zvučao prirodno i prenio pravilno značenje na tvom jeziku, razmisli o tome da ga koristiš. Ako ne bi, evo drugih mogućnosti:

Odredi na što se meristem odnosi ne spominjući dijelove.

Odredi na što se meristem odnosi i uključi dijelove.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Odredi na što se meristem odnosi ne spominjući dijelove.

- **Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje**... (Matej 11:25 ULB)
  - Slavim te, Oče, Gospodaru svoga...
- **Od izlaska sunca do njegovog zalaska, Jahvino ime treba se slaviti.** (Psalam 113:3 ULB)
  - Na svim mjestima, ljudi trebaju slaviti Jahvino ime.

Odredi na što se meristem odnosi i uključi dijelove.

- **Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje...** (Matej 11:25 ULB)
  - Slavim te, Oče, Gospodaru svega, uključujući kako ono što je na nebu, tako i ono što je na zemlji.
- **Blagoslovit će one koji ga časte, i mlado i staro.** (Psalam 115:13 ULB)
  - Blagoslovit će sve one koji ga časte, bez obzira jesu li mladi ili stari.

Metafora

Opis

Metafora je stilska figura u kojoj jedan pojam ("slika") stoji za drugi pojam ("tema"). Drugim riječima, o temi se govori kao da je slika. Na primjer, netko bi mogao reći:

- Djevojka koju volim crvena je ruža.

Ovdje je tema "djevojka koju volim", a slika je "crvena ruža". O djevojci se govori kao da je crvena ruža.

Bilo što u jeziku može služiti kao metafora. Na primjer, glagolski oblici mogu se koristiti na neobične načine, kao što je slučaj u sljedećoj rečenici:

- Apostol Pavao nam kaže da će kršćani ponovno ustati na život.

U tom slučaju, engleski oblik prezenta "kaže" je metafora za prošlo vrijeme "rekao je", jer je apostol Pavao živio davno.

Ponekad govornici koriste metafore koje su jako učestale u njihovu jeziku. Međutim, ponekad govornici koriste metafore koje nisu česte, pa čak i neke metafore koje su jedinstvene.

Govornici najčešće koriste metafore kako bi osnažili svoju poruku, kako bi bolje izrazili svoje osjećaje, kako bi rekli nešto što je teško izreći na bilo koji drugi način ili kako bi pomogli ljudima da bolje upamte njihovu poruku.

Vrste metafora

Postoji nekoliko vrsta metafora: "žive" metafore, "mrtve" metafore i metafore koje prate određeni obrazac.

Žive metafore

To su metafore koje ljudi prepoznaju kao jedan pojam koji stoji za drugi pojam. Ljudi ih također lako prepoznaju zato što daju snagu i neobične kvalitete poruci. Zbog toga ljudi obraćaju pažnju na te metafore. Na primjer,

Vama koji se borite moga imena sunce pravednosti će izići s iscjeljenjem u svojim krilima.
(Malahija 4:2 ULB)

Ovdje Bog govori o njegovu spasenju kao da se radi o suncu koje izlazi kako bi svojim zrakama obasjalo ljude koje on voli. On također govori o zrakama sunca kao da su krila. Također, govori o tim krilima kao da ona donose lijek koji će izliječiti njegov narod.

Evo još jednoga primjera:

Isus je rekao: 'Idite i recite toj lisici...' gdje se "ta lisica" odnosi na kralja Heroda. Ljudi koji su slušali Isusa sigurno su razumjeli da je Isus mislio na Heroda kao nekoga tko je jako zla, lukava osoba ili kao kralj koji se tek pretvara da je velik.

Mrtve metafore

Mrtva metafora je metafora koja se toliko koristila u nekom jeziku da ju njegovi govornici više ne smatraju pojmom koji stoji za drugi pojam. Primjeri toga na engleskom jeziku su: "table leg" (noga stola), "family tree" (obiteljsko stablo), "leaf" (list) koji znači stranica u knjizi te "crane" (ždral) sa značenjem velikog stroja koji se koristi za dizanje teških tereta (dizalica, kran). Govornici engleskog jezika jednostavno misle da te riječi imaju više od jednoga značenja. Primjeri u biblijskom hebrejskom vjerojatno su "izliječiti" sa značenjem "popraviti" i "bolestan" sa značenjem "duhovno nemoćan zbog grijeha".

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je metafora i kako mogu prevesti rečenicu koja sadrži metaforu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Poredba](#)

Parovi obrazaca pojmova koji se ponašaju kao metafore

Mnogi načini metaforičkoga govora ovise o parovima pojmova, kada jedan ishodišni pojam često stoji za drugi ishodišni pojam. Na primjer, na engleskom jeziku smjer GORE stoji za pojam VIŠE. Zbog toga para ishodišnih pojmova, možemo sklapati rečenice poput ove: "Cijena goriva se *povisila*", "Čovjek *visoke* inteligencije", kao i suprotna vrsta ideje: "Temperatura se *snizila*", te "Burza je *pala*."

Parovi obrazaca pojmova stalno se koriste u metaforičke svrhe na jezicima svijeta jer služe kao prikladan način organiziranja misli. Općenito, ljudi vole govoriti o apstraktnim kvalitetama, kao što su moć, prisutnost, emocije i moralne kvalitete, kao da su objekti koje možemo vidjeti ili držati, kao da su dijelovi tijela, ili kao da su događaji koje bismo mogli gledati dok se odvijaju.

Kada se te metafore koriste na uobičajen način, govornik i slušatelji ih rijetko smatraju stilskim figurama. Primjeri metafora na engleskom jeziku koje se ne prepoznaju su:

- "Podigni temperaturu." O VIŠE se govori kao da je GORE.
- "Hajdemo *naprijed* s našom raspravom." O VRŠENJU ONOGA ŠTO JE PLANIRANO govori se kao o HODANJU ili NAPREDOVANJU.
- "Dobro *braniš* svoju teoriju." O ARGUMENTU se govori kao o RATU.
- "Tijek riječi" O RIJEČIMA se govori kao o TEKUĆINAMA.

Govornici engleskog jezika ne smatraju te izraze neobičnima, tako da bi bilo pogrešno prevesti ih na druge jezike na način koji bi ljude navukao da im pridaju posebnu pažnju kao da se radi o stilskoj figuri.

Za opis važnih obrazaca takve vrste metafore u biblijskim jezicima, molim te, pogledaj [Slikovito opisivanje u Bibliji - Uobičajeni obrasci](#) i stranice će te uputiti.

Dijelovi metafore

Kada govorimo o metaforama, korisno je govoriti o njihovim dijelovima. Metafora ima tri dijela.

Tema - Stvar o kojoj netko govori zove se tema.

Slika - Stvar kojom to naziva je slika.

Dodirne točke - Načini na koje autor tvrdi da su tema i slika slični na neki način dodirne su točke.

U donjoj metafori, govornik opisuje ženu koju voli kao crvenu ružu. Žena (njegova "ljubav") je **tema**, a "crvena ruža" je **slika**. Ljepota i profinjenost su dodirne točke koje govornik vidi kao sličnosti između teme i slike. Međutim, primijetite da ljepota ruže nije identična ženskoj ljepoti. Također, njihova profinjenost nije jednaka. Prema tome, te dodirne točke nisu izgrađene na identičnim osobinama, nego na osobinama za koje pisac smatra da su na neki način slične.

- Moja ljubav je crvena, crvena ruža.

Kao što je slučaj u gornjoj metafori, govornik često izričito izjavljuje **temu** i **sliku**, ali ne izriče dodirne točke. Govornik prepušta slušatelju da razmišlja o tim dodirnim točkama. Budući da čitatelji to moraju činiti, govornikova poruka je obično stoga još snažnija.

Nadalje, u Bibliji je uobičajeno da su **tema** i **slika** jasno izraženi, ali ne i dodirne točke. Pisac se nada da će slušateljstvo razumjeti dodirne točke koje se podrazumijevaju.

Isus im je rekao: "Ja sam kruh života; onaj koji dolazi k meni neće biti gladan, a onaj koji vjeruje u mene nikada neće ožednjati." (Ivan 6:35 ULB)

U ovoj metafori, Isus je sebe nazvao kruhom života. **Tema** je "Ja", a **slika** je "kruh". Kruh je hrana koju ljudi uvijek jedu. Dodirna točka između kruha i Isusa tiče se ljudske svakodnevne potrebe za kruhom radi prehrane. Na sličan način, ljudima je potreban Isus svaki dan kako bi mogli duhovno živjeti.

Zapazite da se ova metafora zapravo sastoji od nekoliko metafora. Prva metafora je ta da se kruh koristi tako da predstavlja Isusa. Druga metafora, koja se nalazi unutar prve, glasi da fizički život predstavlja duhovni život, koji se sastoji od vječnoga života s Bogom. Treća metafora je da blagovanje kruha predstavlja primanje koristi od Isusa, koji nam omogućuje da zauvijek živimo s Bogom.

Svrhe metafora

- Jedna svrha metafore je da pouči ljude nešto o onome što ne znaju (**tema**) pokazujući da je nalik na nešto što već poznaju (**slika**).
- Još jedna svrha je naglasiti da nešto ima određenu kvalitetu ili pokazati da ima tu kvalitetu na ekstreman način.
- Još jedna svrha je navesti ljude da se osjećaju isto o jednoj stvari kako bi se osjećali u pogledu neke druge.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ljudi možda neće prepoznati da je nešto metafora. Drugim riječima, možda budu zamijenili metaforu za doslovnu izjavu, radi čega će je pogrešno shvatiti.
- Ljudi možda neće biti upoznati sa stvari koja se koristi kao slika, tako da zato neće moći razumjeti metaforu.
- Ako tema nije izrečena, ljudi neće znati koja je tema.
- Ljudi možda neće znati koje su dodirne točke na koje govornik misli i koje želi da oni razumiju. Ako ne uspiju dokučiti te dodirne točke, neće razumjeti ni metaforu.

Prevoditeljska načela

- Značenje metafore učini što jasnijim ciljanom čitateljstvu kao što je bilo izvornom.
- Nemoj učiniti značenje metafore jasnijim ciljanom čitateljstvu nego što misliš da bi bilo izvornom čitateljstvu.

Primjeri iz Biblije

Slušajte ovu riječ, vi krave bašanske. (Amos 4:1 ULB)

U ovoj metafori, Amos govori o ženama Samarije iz višega staleža (tema je "vi") kao da su krave (slika). Amos nije rekao koje su dodirne točke između tih žena i krava, ali iz konteksta se čini da to znači da misli na to kako su i te žene i krave debele i razmišljaju samo o tome što će jesti.

Međutim, primijeti da Amos ne želi reći da te žene jesu krave jer im govori kao ljudskim bićima.

Pa opet, Jahve, ti si naš otac; mi smo glina. Ti si naš lončar; a svi mi smo djelo tvojih ruku. (Izaija 64:8 ULB)

Gornji primjer ima dvije povezane metafore. Tema su "mi" i "ti", a slike su "glina" i "lončar". Namijenjena dodirna točka između lončara i Boga jest činjenica da obojica čine što žele: lončar čini što želi od gline, a Bog čini što želi od svoga naroda Izraela. Dodirna točka između lončareve gline i "mi" u tome je što su i glina i izraelski narod pretvoreni u nešto drugo od onoga što su bili prije.

Isus im je rekao: "Pazite i čuvajte se kvasca farizeja i saduceja." Učenici su raspravljali među sobom i govorili: "To je zato što nismo ponijeli kruha." (Matej 16:6-7 ULB)

Isus je ovdje koristio metaforu, ali njegovi učenici to nisu shvatili. Kada je rekao "kvasac", pomislili su da on govori o kruhu, ali "kvasac" je bila slika u njegovoj metafori, a tema je bilo učenje farizeja i saduceja. Budući da učenici (izvorni slušatelji) nisu razumjeli što je Isus htio reći, ne bi bilo dobro jasno izreći na što je Isus mislio.

Prevoditeljske strategije

Ako će ljudi razumjeti metaforu na isti način kao što su je razumjeli izvorni slušatelji, onda je možeš upotrijebiti. Pazi da testiraš svoj prijevod kako bi bio siguran da će ljudi razumjeti metaforu.

Ako ljudi ne razumiju ili ne bi razumjeli, evo nekih drugih strategija.

Ako je metafora uobičajen izraz parova obrazaca pojmova u biblijskom jeziku, izrazi glavnu ideju na najjednostavniji način koji tvoj jezik preferira. (Vidi [Biblijsko slikovito opisivanje - Uobičajeni obrasci](#) za popise nekih od tih parova obrazaca.)

Ako se čini da je metafora "živa" metafora, možeš je prevesti doslovno ako misliš da ciljani jezik također koristi tu metaforu. Ako to učiniš, pazi da testiraš svoj prijevod kako bi bio siguran da će tvoja jezična zajednica pravilno razumjeti metaforu.

Ako ciljano čitateljstvo ne shvaća da je to metafora, onda promijeni metaforu u poredbu. Neki jezici to čine tako što dodaju riječi kao što su "poput" ili "kao". Vidi [Poredba](#).

Ako ciljano čitateljstvo ne bi znalo sliku, vidi [Prijevod nepoznanica](#) za ideje o tome kako možeš prevesti tu sliku.

Ako ciljano čitateljstvo ne bi koristilo tu sliku s tim značenjem, koristi sliku iz vlastite kulture. Pazi da je to slika koja je bila moguća u biblijska vremena.

Ako ciljano čitateljstvo ne bi znalo što je tema, onda temu izrazi jasno. (Međutim, nemoj to učiniti ako izvorna publika nije znala što je tema.)

Ako ciljano čitateljstvo neće znati namjeravane dodirne točke između slike i teme, onda ih izrazi jasno.

Ako nijedna od tih strategija nisu zadovoljavajuće, onda jednostavno izrazi ideju jasno bez korištenja metafore.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako je metafora uobičajen izraz parova obrazaca pojmova u biblijskom jeziku, izrazi glavnu ideju na najjednostavniji način koji tvoj jezik preferira.

- **Tada je jedan od vođa sinagoge, koji se zvao Jair, došao, i kada ga je vidio, pao mu je pred noge.** (Marko 5:22 ULB)

- Tada je jedan od vođa sinagoge, koji se zvao Jair, došao, i kada ga je vidio, odmah se poklonio pred njim.

Ako se čini da je metafora "živa" metafora, možeš je prevesti doslovno ako misliš da ciljani jezik također koristi tu metaforu. Ako to učiniš, pazi da testiraš svoj prijevod kako bi bio siguran da će tvoja jezična zajednica pravilno razumjeti metaforu.

- **Zbog vaših tvrdih srca je on napisao vama taj zakon.** (Marko 10:5 ULB)

- Zbog vaših tvrdih srca je on napisao vama taj zakon.

Nema promjene metafore, ali ju treba testirati kako bi bio siguran da će je ciljani čitatelji pravilno razumjeti.

Ako ciljano čitateljstvo ne shvaća da je to metafora, onda promijeni metaforu u poredbu. Neki jezici to čine tako što dodaju riječi kao što su "poput" ili "kao".

- **Pa opet, Jahve, ti si naš otac; mi smo glina. Ti si naš lončar; a mi svi smo djelo tvoje ruke.** (Izaija 64:8 ULB)

- Pa opet, Jahve, ti si naš otac; mi smo poput gline. Ti si poput lončara; i mi svi smo djelo tvoje ruke.

Ako ciljano čitateljstvo ne bi znalo **sliku**, vidi [Prijevod nepoznanica](#) za ideje o tome kako možeš prevesti tu sliku.

• **Savle, Savle, zašto me progoniš? Teško ti je udarati štap.** (Djela 26:14 ULB)

- Savle, Savle, zašto me progoniš? Teško ti je udarati naoštreni štap.

Ako ciljano čitateljstvo ne bi koristilo tu sliku s tim značenjem, koristi sliku iz vlastite kulture. Pazi da je to slika koja je bila moguća u biblijska vremena.

• **Pa opet, Jahve, ti si naš otac; mi smo glina. Ti si naš lončar; a mi svi smo djelo tvoje ruke.** (Izaija 64:8 ULB)

- "Pa opet, Jahve, ti si naš otac; mi smo drvo. Ti si naš rezbar; a mi svi smo djelo tvoje ruke."
- "Pa opet, Jahve, ti si naš otac; mi smo struna. Ti si tkalac; i mi svi smo djelo tvoje ruke."

Ako ciljano čitateljstvo ne bi znalo što je **tema**, onda temu izrazi jasno. (Međutim, nemoj to učiniti ako izvorna publika nije znala što je tema.)

• **Jahve živi; neka moja stijena bude slavljena. Neka Bog moga spasenja bude uzvišen.** (Psalm 18:46 ULB)

- Jahve živi; On je moja stijena. Neka bude slavljen. Neka Bog moga spasenja bude uzvišen.

Ako ciljano čitateljstvo neće znati namjeravane dodirne točke između slike i teme, onda ih izrazi jasno.

• **Jahve živi; neka moja stijena bude slavljena. Neka Bog moga spasenja bude uzvišen.** (Psalam 18:46 ULB)

- Jahve živi; neka bude slavljen jer on je stijena pod koju se mogu sakriti od svojih neprijatelja. Neka Bog moga spasenja bude uzvišen.
- **Savle, Savle, zašto me progoniš? Teško ti je udarati štap.** (Djela 26:14 ULB)
  - Savle, Savle, zašto me progoniš? Ti se boriš protiv mene i ozljeđuješ se kao vol koji udara u vlasnikov naoštreni štap.

Ako nijedna od tih strategija nisu zadovoljavajuće, onda jednostavno izrazi ideju jasno bez korištenja metafore.

• **Učinit ću da postanete ribari ljudi.** (Marko 1:17 ULB)

- Učinit ću da postanete ljudi koji okupljaju ljude.
- Sada skupljate ribu. Učinit ću vas okupljačima ljudi.

Kako bi naučio više o specifičnim metaforama, pročitaj:

- [Biblijsko slikovito opisivanje - Uobičajeni obrasci](#)

Metonimija

Opis

Metonimija je stilska figura u kojoj se neka stvar ili ideja ne zovu svojim imenom, nego imenom nečega što je uz to blisko vezano.

Metonimija je riječ ili izraz koji se koristi kao zamjena za nešto s čime je povezan.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je metonimija?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

█ i krv Isusa, njegova Sina, čisti nas od svih grijeha. (1. Ivanova 1:7 ULB)

Krv predstavlja Kristovu smrt.

█ Isto tako, nakon večere je uzeo čašu, govoreći, "Ova čaša je novi savez u mojoj krvi, koja se izljuje za vas. (Luka 22:20 ULB)

Čaša predstavlja vino koje je u čaši.

Metonimija se može koristiti

- kao kraći način upućivanja na nešto
- da se apstraktna imenica učini smislenijom upućujući na nju imenom fizičkog predmeta povezanog s njom

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Biblija vrlo često koristi metonimiju. Govornici nekih jezika nisu navikli na metonimiju i stoga je ponekad ne prepoznaju kada je čitaju u Bibliji. Ako ne prepoznaju metonimiju, neće razumjeti ni odlomak ili, još gore, dobit će pogrešno razumijevanje tog odlomka. Kada god se koristi metonimija, ljudi trebaju moći razumjeti što ona predstavlja.

Primjeri iz Biblije

█ Gospodin Bog dat će mu prijestolje njegova oca, Davida. (Luka 1:32 ULB)

Prijestolje predstavlja autoritet kralja. "Prijestolje" je metonimija za "kraljevski autoritet", "kraljevstvo" ili "vladavinu". To znači da će Bog učiniti da on postane kralj koji će slijediti kralja Davida.

█ Odmah su se njegova usta otvorila (Luka 1:64 ULB)

Usta ovdje predstavljaju moć govora. To znači da je ponovno mogao govoriti.

█ ... tko te upozorio da bježiš od gnjeva koji dolazi? (Luka 3:7 ULB)

Riječ "gnjev" ili "ljutnja" metonimija je za "kaznu". Bog je bio iznimno ljut na ljude, i zbog toga će ih kazniti.

Prevoditeljske strategije

Ako će ljudi lako razumjeti metonimiju, razmisli o tome da je koristiš. U protivnom, evo nekih mogućnosti.

Koristi metonimiju zajedno s nazivom stvari koju ona predstavlja.

Koristi samo naziv stvari koju metonimija predstavlja.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristi metonimiju zajedno s nazivom stvari koju ona predstavlja.

- **Isto tako, nakon večere je uzeo čašu, govoreći: "Ova čaša je novi savez u mojoj krvi, koja se izljuje za vas.** (Luka 22:20 ULB)
  - "Isto tako, nakon večere je uzeo čašu, govoreći: "Vino u ovoj čaši je novi savez u mojoj krvi, koja se izljuje na vas."

Koristi samo naziv stvari koju metonimija predstavlja.

- **Gospodin Bog dat će mu priestolje njegova oca, Davida.** (Luka 1:32 ULB)
  - "Gospodin Bog dat će mu kraljevski autoritet njegova oca, Davida."
  - "Gospodin Bog će učiniti ga kraljem poput njegova pretka, kralja Davida."
- **tko vas je upozorio da bježite od gnjeva koji će doći?** (Luka 3:7 ULB)
  - "tko vas je upozorio da bježite od Božje kazne koja će doći?"

Želiš li naučiti više o nekim uobičajenim metonimijama, vidi [Biblijsko slikovito opisivanje - Uobičajene metonimije](#).

Paralelizam

Opis

U **paralelizmu** dva izraza ili rečenice koje imaju sličnu strukturu ili ideju koriste se zajedno. Postoje različite vrste paralelizama. Evo nekih od njih:

Druga rečenica ili drugi izraz znači isto što i prvi. Taj se još naziva sinonimni paralelizam.

Drugi izraz pojašnjava ili osnažuje značenje prvoga.

Drugi izraz dovršava ono što je rečeno u prvom.

Drugi izraz kaže nešto što stoji u kontrastu prema prvom, ali to čini kako bi dodao značenje istoj ideji.

Paralelizam najčešće nalazimo u pjesništvu Staroga zavjeta, kao na primjer u knjigama Psalama i Mudrih izreka. Također se javlja u grčkome tekstu Novoga zavjeta, kako u četirima Evanđeljima tako i u pismima apostolâ.

Sinonimni paralelizam (ona vrsta u kojoj dva izraza znače jedno te isto) u pjesništvu izvornih jezika ima nekoliko svrha:

- Pokazuje da je nešto jako važno tako što to izražava više od jednoga puta i na više od jednoga načina.
- Pomaže slušatelju da dublje razmisli o ideji izražavajući je na različite načine.
- Čini jezik ljepšim, a izražavanje neuobičajenijim.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Neki jezici ne koriste sinonimne paralelizme. Oni bi smatrali čudnim da je netko nešto rekao dvaput ili bi mislili da dva izraza sigurno imaju neku razliku u značenju. Njih bi to zbunilo, umjesto da im bude lijepo.

Bilješka: Koristimo izraz "sinonimni paralelizam" za duge izraze ili rečenice koje imaju isto značenje. Međutim, izraz **Dubleta** koristimo za riječi ili jako kratke izraze koji u osnovi znače isto i koji se koriste zajedno.

Primjeri iz Biblije

Druga rečenica ili drugi izraz znači isto što i prvi.

Tvoja riječ je lampa mojim stopama
i svjetlo mome putu. (Psalam 119:105 ULB)

Oba dijela rečenice su metafore, koje govore da Božja riječ ljude uči kako trebaju živjeti.

Daješ mu da vlada nad djelima tvojih ruku;
stavio si sve pod njegove noge (Psalam 8:6 ULB)

Oba reda kažu da je Bog učinio čovjeka vladarem nad svime.

Drugi izraz pojašnjava ili osnažuje značenje prvoga.

Oči Jahvine su posvuda,
paze i na zle i na dobre. (Izreke 15:3 ULB)

Drugi red specifičnije nam govori o tome što Jahve gleda.

Drugi izraz dovršava ono što je rečeno u prvom.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je paralelizam?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Dižem svoj glas Jahvi,
a on mi odgovara sa svoje svete gore. (Psalam 3:4 ULB)

Drugi red nam kaže što Jahve čini u odgovoru na ono što osoba čini u prvoj rečenici.

Drugi izraz kaže nešto što stoji u kontrastu prema prvom, ali to čini kako bi dodao značenje istoj ideji.

Jer Jahve odobrava put pravednih,
ali put zlih će propasti. (Psalam 1:6 ULB)

Ovo suprotstavlja (kontrast) što se događa pravednim ljudima s onime što se događa zlima.

Blag odgovor otklanja gnjev,
ali gruba riječ podjaruje srdžbu. (Izreke 15:1 ULB)

Ovo suprotstavlja (kontrast) što se događa kada netko iznese blag odgovor s onime što se dogodi kada netko kaže nekome nešto grubo.

Prevoditeljske strategije

U većini vrsta paralelizama, dobro je prevesti obje rečenice ili izraza. Za sinonimni paralelizam, dobro je prevesti obje rečenice ako govornici tvoga jezika razumiju da je svrha izražavanja nečega dvaput pojačati tu jednu ideju. Međutim, ako tvoj jezik ne koristi paralelizam na taj način, onda razmisli o tome da koristiš jednu od sljedećih prevoditeljskih strategija.

Spoji ideje obje rečenice u jednu.

Ako se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se pokazalo da je ono što govore zbilja istinito, onda možeš uključiti riječi koje naglašavaju istinu, kao na primjer "zbilja" ili "sigurno".

Ako se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se pojačala neka ideja u njima, onda možeš koristiti riječi kao što su "jako", "potpuno" ili "sve".

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Spoji ideje obje rečenice u jednu.

- **Do sada si me varao i govorio mi laži.** (Suci 16:13, ULB) - Delila je izrazila ovu ideju dvaput kako bi naglasila da je jako uzrujana.
  - "Do sada si me varao svojim lažima."
- **Jahve vidi sve što čovjek čini i gleda svaki put kojim krene.** (Izreke 5:21 ULB) - Izraz "svaki put kojim krene" je metafora za "sve što čini".
  - "Jahve prati sve što čovjek čini."
- **Jer Jahve ima parnicu sa svojim narodom, i on će se boriti na sudu protiv Izraela.** (Mihej 6:2 ULB) - Ovaj paralelizam opisuje jedno ozbiljno neslaganje koje je Jahve imao s jednom skupinom ljudi. Ako je to nejasno, izrazi se mogu spojiti:
  - "Jer Jahve ima parnicu sa svojim narodom, Izraelom."

Ako se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se pokazalo da je ono što govore zbilja istinito, onda možeš uključiti riječi koje naglašavaju istinu, kao na primjer "zbilja" ili "sigurno".

- **Jahve vidi sve što čovjek čini i gleda svaki put kojim krene.** (Izreke 5:21 ULB)
  - "Jahve zbilja vidi sve što čovjek čini."

Ako se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se pojačala neka ideja u njima, onda možeš koristiti riječi kao što su "jako", "potpuno" ili "sve".

- **prevario si me i rekao mi laži.** (Suci 16:13 ULB)
  - "Samo mi govoriš laži sve ovo vrijeme."
- **Jahve vidi sve što čovjek čini i gleda svaki put kojim krene.** (Izreke 5:21 ULB)
  - "Jahve vidi potpuno sve što čovjek čini."

Zatim preporučujemo da naučite:

Personifikacija

Paralelizam s istim značenjem

Opis

Paralelizam s istim značenjem je pjesnička figura u kojoj se jedna kompleksna ideja izražava na dva ili više različitih načina. Govornici to mogu činiti kako bi naglasili ideju koja je ista u dva izraza. To se ujedno naziva "sinonimni paralelizam".

Bilješka: Koristimo izraz "paralelizam s istim značenjem" za duge izraze ili rečenice koje imaju ista značenja. Međutim, izraz **Dubleta** koristimo za riječi ili jako kratke izraze koji u suštini imaju isto značenje i koji se koriste zajedno.

Jahve vidi sve što čini čovjek i promatra sve putove kojima on pođe. (Izreke 5:21 ULB)

Prvi podcrtani izraz i drugi podcrtani izraz znače isto. Postoje tri ideje koje su iste u ova dva izraza. "Vidi" odgovara "promatra", "sve... čini" odgovara "sve putove... pođe," te "čovjek" odgovara "on".

Sinonimni paralelizam u pjesništvu ima nekoliko funkcija:

- Pokazuje da je nešto jako važno tako što to kaže više od jedanput i na više načina.
- Pomaže slušatelju da dublje razmisli o ideji tako što ju ponavlja na više načina.
- Čini jezik ljepšim i uzvišenijim od uobičajenog načina govora.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

U nekim jezicima, ljudi ne očekuju da će netko reći istu stvar dvaput, čak ni na različite načine. Očekuju da će, u slučaju da postoje dva izraza ili dvije rečenice, ti izrazi ili rečenice imati različita značenja. Stoga ne razumiju da ponavljanje ideja služi kako bi se ideja naglasila.

Primjeri iz Biblije

Tvoja riječ je svjetiljka mojim stopama i svjetlost mome putu. (Psalam 119:105 ULB)

Oba dijela rečenice su metafore koje tvrde da Božja riječ uči ljude kako trebaju živjeti. Riječi "svjetiljka" i "svjetlost" su slična značenja jer se odnose na svjetlost, a riječi "mojim stopama" i "mome putu" su povezane jer se odnose na čovjeka dok hoda.

Slavite Jahvu, svi vi, narodi; uzvisite ga, svi vi, puci! (Psalam 117:1 ULB)

Oba dijela ovoga stiha govore ljudima posvuda da slave Jahvu. Riječi 'Slavite' i 'uzvisite' znače isto, 'Jahvu' i 'ga' odnose se na istu osobu, a 'svi vi, narodi' i 'svi vi, puci' odnose se na iste ljude.

Jer Jahve ima parnicu sa svojim narodom te će se boriti na sudu protiv Izraela. (Mihej 6:2 ULB)

Dva dijela ovoga stiha kažu da Jahve ima ozbiljno neslaganje sa svojim narodom Izraelom. To nisu dva različita neslaganja ili dvije različite skupine ljudi.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što je paralelizam s istim značenjem?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Paralelizam](#)

Prevoditeljske strategije

Ukoliko tvoj jezik koristi paralelizam na isti način na koji ga koriste biblijski jezici, odnosno da se naglasi neka ideja, onda bi bilo prikladno da ga koristiš u svom prijevodu. Međutim, ako tvoj jezik ne koristi paralelizam na taj način, razmisli o tome da upotrijebiš jednu od sljedećih prevoditeljskih strategija.

Spoji ideje obje rečenice u jednu.

Ukoliko se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se pokazalo da je ono što kažu zbilja istinito, onda možeš umetnuti riječi koje naglašavaju tu istinu, kao što su "zbilja" ili "sigurno".

Ukoliko se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se naglasila neka ideja koja se nalazi u njima, mogao bi koristiti riječi poput "jako", "potpuno" ili "sve".

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Spoji ideje obje rečenice u jednu.

- **Sve do sada si me varao i govorio mi laži.** (Suci 16:13, ULB) - Delila je ovu ideju izrazila dvaput kako bi naglasila da je jako ljuta.
  - Sve do sada si me varao svojim lažima.
- **Jahve vidi sve što čovjek čini i promatra sve putove kojima on pođe.** (Izreke 5:21 ULB) - Izraz "sve putove kojima on pođe" je metafora za "sve što on čini".
  - Jahve obraća pažnju na sve što čovjek čini.
- ****Jer Jahve ima parnicu sa svojim narodom, te će se boriti na sudu protiv Izraela.** (Mihej 6:2 ULB) - Ovaj paralelizam opisuje jedno ozbiljno neslaganje koje je Jahve imao sa jednom skupinom u narodu. Ako je to nejasno, ova dva izraza se mogu spojiti:
  - Jer Jahve ima parnicu sa svojim narodom Izraelom.

Ukoliko se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se pokazalo da je ono što kažu zbilja istinito, onda možeš umetnuti riječi koje naglašavaju tu istinu, kao što su "zbilja" ili "sigurno".

- **Jahve vidi sve što čovjek čini i promatra sve putove kojima on pođe.** (Izreke 5:21 ULB)
  - Jahve zbilja vidi sve što čovjek čini.

Ukoliko se čini da se rečenice koriste zajedno kako bi se naglasila neka ideja koja se nalazi u njima, mogao bi koristiti riječi poput "jako", "potpuno" ili "sve".

- **... prevario si me i rekao mi laži.** (Suci 16:13 ULB)
  - Sve vrijeme si me samo lagao.
- **Jahve vidi sve što čovjek čini i promatra sve putove kojima on pođe.** (Izreke 5:21 ULB)
  - Jahve vidi ama baš sve što čovjek čini.

Personifikacija

Opis

Personifikacija je stilska figura u kojoj netko govori o nečemu kao da bi to moglo činiti stvari koje mogu činiti životinje ili ljudi. Ljudi to često čine zato što im je tako lakše govoriti o onome što ne vide:

Kao što je mudrost:

▮ Zar Mudrost ne poziva? (Izreke 8:1 ULB)

Ili grijeh:

▮ grijeh vreba na dovratniku. (Postanak 4:7 ULB)

Ljudi to također čine zato što je nekad lakše govoriti o čovjekovu odnosu prema neljudskim stvarima, kao što je bogatstvo, kao da govore o odnosu između dvoje ljudi.

▮ Ne možete služiti Bogu i bogatstvu. (Matej 6:24 ULB)

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Neki jezici ne koriste personifikaciju.
- Neki jezici koriste personifikaciju samo u nekim okolnostima.

Primjeri iz Biblije

▮ Ne možete služiti i Bogu i bogatstvu. (Matej 6:24 ULB)

Isus govori o bogatstvu kao da se radi o gospodaru kojemu bi ljudi mogli služiti. Voljeti novac i zasnivati svoje odluke u odnosu na njega slično je kao služiti mu kao svome gospodaru.

▮ Zar Mudrost ne poziva? Zar Razumijevanje ne podiže svoj glas? (Izreke 8:1 ULB)

Autor govori o mudrosti i razumijevanju kao da se radi o ženi koja poziva ljude da ih pouči. To znači da oni nisu nešto skriveno, nego nešto očigledno na što bi ljudi trebali obratiti pozornost.

Prevoditeljske strategije

Ako se personifikacija može jasno razumjeti, onda je slobodno koristiti. Ali ako se ne bi razumjela, evo nekih načina na koje bismo je mogli prevesti.

Dodaj riječi ili izraze koji će je učiniti jasnom.

Koristi riječi kao što su "poput" ili "kao" da pokažeš da se rečenica ne treba shvatiti doslovno.

Pronađi neki način da je prevedeš bez personifikacije.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Dodaj riječi ili izraze koji će je učiniti jasnom.

- * ... *grieh vreba na dovratniku** (Postanak 4:7 ULB) - Bog govori o grijehu kao o divljoj životinji koja čeka priliku da napadne. To nam pokazuje koliko je grijeh opasan. Može se dodati dodatan izraz kako

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je personifikacija?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

bi se ta opasnost pojasnila.

- ... grijev je na tvom do vratniku, čeka da te napadne

Koristi riječi kao što su "poput" ili "kao" da pokažeš da se rečenica ne treba shvatiti doslovno.

- * ... *grijev vreba na do vratniku** (Postanak 4:7 ULB) - Ovo se može prevesti s riječju "kao".
  - ... grijev vreba na do vratniku, baš kao divlja životinja koja čeka da nekoga napadne.

Pronađi neki način da je prevedeš bez personifikacije.

- * ... *čak i vjetrovi i more ga slušaju** (Matej 8:27 ULB) - Ljudi govore o "vjetru i moru kao da mogu čuti" i poslušati Isusa onako kako to čine ljudi. Ovo bismo još mogli prevesti bez ideje poslušnosti tako što bismo rekli da Isus njima upravlja.
  - On čak upravlja vjetrovima i morem.

Bilješka: Proširili smo našu definiciju "personifikacije" kako bismo uključili "zoomorfizam" (govor o drugim stvarima kao da se radi o životinjskim karakteristikama) i "antropomorfizam" (govor o neljudskim stvarima kao da imaju ljudske osobine).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Apostrofa](#)

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

Prediktorna prošlost

Opis

Prediktorna prošlost je stilska figura koja koristi prošlo vrijeme kako bi oslovlila događaje koji će se dogoditi u budućnosti. Ponekad se koristi u proroštvu kako bi se istaknulo da će se događaj sigurno dogoditi. Također se naziva proročkim perfektom.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je prediktorna prošlost?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Glagoli](#)

Zato je moj narod otišao u izgnanstvo zbog manjka shvaćanja; njihovi vođe idu gladni, a njihove mase nemaju što piti. (Izaija 5:13 ULB)

U gornjem primjeru, izraelski narod još nije bio otišao u izgnanstvo, ali Bog je govorio o tome da idu u izgnanstvo kao da se to već dogodilo zato što je odlučio da će sigurno otići u izgnanstvo.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja:

Čitatelji koji nisu svjesni da se prošlo vrijeme može koristiti u proroštvu u odnosu na buduće događaje, mogu se zbuniti.

Primjeri iz Biblije

A svi ulazi u Jerihon bili su zatvoreni zbog Izraelske vojske. Nitko nije izašao vani niti je itko ušao unutra. Jahve je rekao Jošui: "Vidi, predao sam ti Jerihon, njegova kralja i njegove uvijekbane vojnike." (Jošua 6:1-2 ULB)

Jer dijete nam se rodilo, sin nam je dan; i vladavina će biti na njegovim ramenima. (Izaija 9:6 ULB)

U gornjim primjerima, Bog je govorio o stvarima koje će se dogoditi u budućnosti kao da su se već dogodile.

I u pogledu tih ljudi i Henok, sedmi od Adama, preorekao je, govoreći: "Gle, došao je Gospodin sa deset tisuća svojih svetih. (Juda 1:14 ULB)

Henok je govorio o nečemu što će se dogoditi u budućnosti, ali je koristio prošlo vrijeme kada je rekao "došao je Gospodin".

Prevoditeljske strategije

Ako bi prošlo vrijeme zvučalo prirodno i dalo ispravno značenje u tvome jeziku, razmisli o tome da ga upotrijebiš. Ako ne bi, evo nekoliko mogućnosti.

Koristi futur za događaje u budućnosti.

Ako se to odnosi na nešto u bliskoj budućnosti, koristi oblik koji će to izraziti.

Neki jezici mogu koristiti prezent kako bi pokazali da će se nešto ubrzo dogoditi.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

1) Koristi futur za događaje u budućnosti.

- **Jer dijete nam se rodilo, sin nam je dan;** (Izaija 9:6a ULB)

- "Jer dijete će nam se roditi, sin će nam biti dan;

2) Ako se to odnosi na nešto u bliskoj budućnosti, koristi oblik koji će to izraziti.

- **Jahve je rekao Jošui: "Vidi, predao sam vam Jerihon, njegova kralja i sve njegove uvježbane vojnike."**
(Jošua 6:2 ULB)

- Jahve je rekao Jošui: "Vidi, ubrzo ću vam predati Jerihon, njegova kralja i sve njegove uvježbane vojnike."

3) Neki jezici mogu koristiti prezent kako bi pokazali da će se nešto ubrzo dogoditi.

- **Jahve je rekao Jošui: "Vidi, predajem vam Jerihon, njegova kralja i sve njegove uvježbane vojnike."**
(Jošua 6:2 ULB)

- Jahve je rekao Jošui: "Vidi, predajem vam Jerihon, njegova kralja i sve njegove uvježbane vojnike."

Retoričko pitanje

Retoričko pitanje je ono pitanje koje govornik postavlja kada više želi izraziti svoj stav o nečemu nego dobiti informacije o tome. Govornici koriste retorička pitanja kako bi izrazili duboke emocije ili kako bi slušatelje ohrabрили da dublje razmisle o nečemu. Biblija sadrži mnoga retorička pitanja, često kako bi se izrazilo iznenađenje, kako bi se ukorilo ili izgrdilo slušatelja ili kako bi ga se poučilo. Govornici nekih jezika koriste retorička pitanja i u druge svrhe.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su retorička pitanja i kako ih mogu prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Vrste rečenica](#)

Opis

Retoričko pitanje je pitanje koje snažno izražava govornikov stav prema nečemu. Govornik često uopće ne traži informacije, ali ako i traži informacije, to obično nisu odgovori na pitanje koje se čini da postavlja. Govornika više zanima izražavanje vlastitog stava nego dobivanje informacija.

Oni koji su stajali sa strane su rekli: "Je li tako vrijeđaš Božjega velikog svećenika?" (Djela 23:4 ULB)

Ljudi koji su postavili Pavlu to pitanje nisu ga pitali o njegovu načinu vrijeđanja Božjega velikog svećenika. Naprotiv, koristili su to pitanje da optuže Pavla što je uvrijedio velikog svećenika.

Biblija sadrži mnoga retorička pitanja. Ponekad je svrha tih retoričkih pitanja izraziti stavove ili osjećaje, ukoriti ljude, poučiti nešto podsjećajući ih na nešto što znaju ili ohrabriti ih da to primijene na nečemu novom, kao i kako bi uveli u nešto o čemu se želi govoriti.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Neki jezici ne koriste retorička pitanja; njima pitanje uvijek služi kao način da dođu do informacija.
- Neki jezici koriste retorička pitanja, ali u druge, ograničenije ili drukčije svrhe od onih koje su u Bibliji.
- Budući da su to razlike između jezika, neki čitatelji mogu pogrešno razumjeti svrhu retoričkog pitanja u Bibliji.

Primjeri iz Biblije

Zar ti više ne vladaš kraljevstvom Izraelovim? (1. Kraljevima 21:7 ULB)

Jezabela je koristila pitanje kako bi kralja Ahaba podsjetila na ono što je on već znao: on je još uvijek vladao kraljevstvom Izraelovim. Retoričko pitanje je ono što je htjela reći učinilo snažnijim nego da je to samo izrekla, jer je to primoralo Ahaba da to prizna sebi. Ona je to učinila kako bi ga ukorila što nije bio spreman uzeti imovinu siromašnoga čovjeka. Ona je htjela reći da on kao kralj Izraela ima vlast uzeti imovinu siromašnoga čovjeka.

Hoće li djevica zaboraviti svoj nakit, a nevjesta svoj veo? Pa ipak, moj narod je zaboravio mene danima kojih nema broja! (Jeremija 2:32 ULB)

Bog je upotrijebio gornje pitanje kako bi svoj narod podsjetio na nešto što su oni već znali: mlada žena nikada ne bi zaboravila svoj nakit niti bi nevjesta zaboravila svoj veo. Zatim je ukorio svoj narod što je zaboravio Njega, koji je puno vrijedniji od tih stvari.

Zašto nisam umro kada sam izišao iz utrobe? (Job 3:11 ULB)

Job je koristio gornje pitanje kako bi iskazao duboku emociju. To retoričko pitanje izražava koliko je bio tužan što nije umro ubrzo nakon što je rođen. Nije htio biti živ.

▮ A kako to da mi je došla majka moga Gospodina? (Luka 1:43 ULB)

Elizabeta je koristila gornje pitanje kako bi pokazala koliko je zbunjena i sretna bila što joj je došla majka njezina Gospodina.

▮ Ili, tko će među vama svome sinu, ako ga ovaj pita za kruh, dati kamen? (Matej 7:9 ULB)

Isus je koristio gornje pitanje kako bi ljude podsjetio na nešto što su oni već znali: dobar otac nikada svome sinu ne bi dao ništa loše za jelo. Nakon što je to rekao, Isus ih je mogao poučiti o Bogu sljedećim retoričkim pitanjem:

▮ Stoga, ako vi koji ste zli znate dati dobre darove svojoj djeci, koliko će više vaš Otac s neba dati dobre stvari onima koji ga pitaju? (Matej 7:11 ULB)

Isus je upotrijebio ovo pitanje kako bi ljude na naglašen način poučio da Bog daje dobre stvari onima koji ga zamole.

▮ Kakvo je Božje kraljevstvo te sa čime ga mogu usporediti? Ono je poput gorušičina sjemena koje je čovjek uzeo i bacio u svoj vrt... (Luka 13:18-19 ULB)

Isus je koristio gornje pitanje kako bi predstavio o čemu će govoriti. Usporedit će Božje kraljevstvo s nečim.

Prevoditeljske strategije

Kako bio mogao točno prevesti retoričko pitanje, najprije pripazi da je pitanje koje prevodiš zbilja retoričko pitanje, a ne pitanje koje traži informacije. Postavi si pitanje: "Zna li osoba koja postavlja pitanje već odgovor na to pitanje?" Ako zna, onda je to retoričko pitanje. Odnosno, ako nitko ne zna odgovor na to pitanje, smeta li onomu koji je postavio pitanje što nije dobio odgovor? Ako ne, onda je to retoričko pitanje.

Kada nisi siguran da je pitanje retoričko, onda dobro razmisli koja je svrha retoričkog pitanja. Je li njegova svrha ohrabriti ili ukoriti ili posramiti slušatelja? Je li njegova svrha iznijeti novu temu? Je li njegova svrha učiniti nešto drugo?

Kada znaš svrhu retoričkog pitanja, onda razmisli o tome koji je najprirodniji način na koji možeš izraziti tu svrhu u ciljanom jeziku. To može biti putem pitanja, izjave ili uzvika.

Ako bi korištenje retoričkog pitanja bilo prirodno i ako bi ono dalo pravo značenje u tvom jeziku, razmisli da ga koristiš. Ako ne bi, evo drugih mogućnosti:

Dodaj odgovor nakon pitanja.

Promijeni retoričko pitanje u izjavu ili uzvik.

Promijeni retoričko pitanje u izjavu, a onda iza njega napiši kratko pitanje.

Promijeni oblik pitanja tako da ono u tvome jeziku saopćava ono što je izvorni govornik svojim pitanjem saopćio.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Dodaj odgovor nakon pitanja.

- **Hoće li djevica zaboraviti svoj nakit, a nevjesta svoj veo? Pa ipak, moj narod je zaboravio mene danima kojih nema broja!** (Jeremija 2:32 ULB)
  - Hoće li djevica zaboraviti svoj nakit, a nevjesta svoj veo? Naravno da neće! Pa ipak, moj narod je zaboravio mene danima kojih nema broja!

- **Ili, tko će među vama svome sinu, ako ga ovaj pita za kruh, dati kamen?** (Matej 7:9 ULB)
  - Ili, tko će među vama svome sinu, ako ga ovaj pita za kruh, dati kamen? Nitko od vas to ne bi učinio!

Promijeni retoričko pitanje u izjavu ili uzvik.

- **Kakvo je Božje kraljevstvo te sa čime ga mogu usporediti? Ono je poput gorušičina zrna...** (Luka 13:18-19 ULB)
  - Evo kakvo je Božje kraljevstvo. Ono je poput gorušičina zrna..."
- **Je li tako vrijedaš Božjega velikog svećenika?** (Djela 23:4 ULB)
  - Ne smiješ vrijeđati Božjeg velikog svećenika!
- **Zašto nisam umro kada sam izišao iz utrobe?** (Job 3:11 ULB)
  - Da sam barem umro kada sam izišao iz utrobe!
- **A kako to da mi je došla majka moga Gospodina?** (Luka 1:43 ULB)
  - Kako predivno je to da mi je došla majka moga Gospodina!

Promijeni retoričko pitanje u izjavu, a onda iza njega napiši kratko pitanje.

- **Zar više ne vladaš kraljevstvom Izraelovim?** (1. Kraljevima 21:7 ULB)
  - Još uvijek vladaš kraljevstvom Izraelovim, zar ne?

Promijeni oblik pitanja tako da ono u tvome jeziku saopćava ono što je izvorni govornik svojim pitanjem saopćio.

- **Ili, tko će među vama svome sinu, ako ga ovaj pita za kruh, dati kamen?** (Matej 7:9 ULB)
  - Ako vas sin pita da mu date kruha, hoćete li mu dati kamen?
- **Hoće li djevica zaboraviti svoj nakit, a nevjesta svoj veo? Pa ipak, moj narod je zaboravio mene danima kojih nema broja!** (Jeremija 2:32 ULB)
  - Koja bi djevica zaboravila svoj nakit, i koja bi nevjesta zaboravila svoj veo? Pa ipak, moj narod je zaboravio mene danima kojih nema broja!

Poredba

Poredba uspoređuje dvije stvari koje se obično ne smatraju sličnima. Za jednu se kaže da je "poput" druge. Usredotočuje se na određeno svojstvo koje te dvije stvari dijele, a poredba sadrži riječi "poput", "kao" ili "od".

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je poredba?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Opis

Poredba uspoređuje dvije stvari koje se obično ne smatraju sličnima. Za jednu se kaže da je "poput" druge. Usredotočuje se na određeno svojstvo koje te dvije stvari dijele, a poredba sadrži riječi "poput", "kao" ili "od".

Kada je vidio mnoštvo, sažalio se nad njima, jer su bili zabrinuti i zbunjeni, jer su bili poput ovaca bez pastira. (Matej 9:36)

Isus je usporedio mnoštvo ljudi s ovcama bez pastira. Ovce se uplaše kada nemaju dobrog pastira da ih vodi na sigurna mjesta. Mnoštvo je bilo slično tomu jer nisu imali dobre vjerske vođe.

Vidite, šaljem vas kao ovce usred vukova, zato budite mudri kao zmije i bezopasni kao golubovi. (Matej 10:16 ULB)

Isus je svoje učenike usporedio s ovcama, a njihove ovce s vukovima. Vukovi napadaju ovce. Isusovi neprijatelji napast će njegove učenike.

Jer riječ Božja je živa i djelatna i oštija od svakoga dvosjeklog mača. (Hebrejima 4:12 ULB)

Božju riječ se uspoređuje s dvosjeklim mačem. Dvostruki mač je oružje koje može lako sjeći kroz čovjekovo tijelo. Božja riječ je jako učinkovita u pokazivanju onoga što se nalazi u čovjekovu srcu i mislima.

Svrhe poredbi

- Poredbe mogu poučiti o nečemu što je nepoznato pokazujući kako je slično nečemu što je poznato.
- Poredba može naglasiti neku određenu osobinu, ponekad na način koji pridobiva čitateljevu pažnju.
- Poredbe pomažu da se u umu stvori slika ili da se čitatelju pomogne da ono što čita potpunije iskusi.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ljudi možda ne znaju na koji su način te dvije stvari iste.
- Ljudi možda neće biti upoznati sa stvari s kojom se nešto uspoređuje.

Primjeri iz Biblije

Podnosi nevolje sa mnom, kao dobar vojnik Krista Isusa. (2. Timoteju 2:3 ULB)

U ovoj poredbi, Pavao uspoređuje patnju s onime što podnose vojnici te ohrabruje Timoteja da slijedi njihov primjer.

Jer kao što se munja javlja kada zabljesne od jednoga dijela neba na drugi, tako će biti i sa Sinom Čovječjim na njegov dan. (Luka 17:24 ULB)

Ovaj stih nam ne kaže u kojem će smislu dolazak Sina Čovječjega biti poput munje. Međutim, iz konteksta (stihova prije ovoga) možemo razumjeti da kao što munja odjednom zabljesne i svatko ju može vidjeti, tako će i Sin Čovječji odjednom doći i svi će ga moći vidjeti. Nikoga se o tome neće trebati obavijestiti.

Prevoditeljske strategije

Ako bi ljudi razumjeli točno značenje poredbе, razmisli o tome da ju koristiš. Ako ne bi, evo nekih strategija koje možeš koristiti:

Ako ljudi ne bi znali na koji su način te dvije stvari slične, opiši kako su slične. Međutim, nemoj to učiniti ako značenje nije bilo jasno izvornim slušateljima.

Ako ljudi nisu upoznati s onime sa čim se nešto uspoređuje, koristi nešto iz vlastite kulture. Međutim, pazi da je to nešto što se moglo koristiti u biblijskoj kulturi.

Jednostavno opiši stvar bez uspoređivanja s drugom stvari.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako ljudi ne bi znali na koji su način te dvije stvari slične, opiši kako su slične. Međutim, nemoj to učiniti ako značenje nije bilo jasno izvornim slušateljima.

- **Gle, šaljem vas kao ovce među vukove** (Matej 10:16 ULB) - Ovdje se uspoređuje opasnost u kojoj će se naći Isusovi učenici s opasnosti u kojoj se nalaze ovce kada su okružene vukovima.
  - Gle, šaljem vas među zle ljude i bit ćete u opasnosti od njih kao što su ovce u opasnosti kada su među vukovima.
- **Jer riječ Božja je živa i djelatna i oštija od dvosjeklog mača.** (Hebrejima 4:12 ULB)
  - Jer riječ Božja je živa i djelatna i moćnija od jako oštrog dvosjeklog mača

Ako ljudi nisu upoznati s onime sa čim se nešto uspoređuje, koristi nešto iz vlastite kulture. Međutim, pazi da je to nešto što se moglo koristiti u biblijskoj kulturi.

- **Gle, šaljem vas kao ovce među vukove** (Matej 10:16 ULB) - Ako ljudi ne znaju što su ovce i vukovi, odnosno da vukovi ubijaju i jedu ovce, možeš koristiti neku drugu životinju koja ubija neku treću životinju.
  - Gle, šaljem vas kao piliće među divlje pse
- **Koliko često sam čeznuo sakupiti vašu djecu zajedno, kao što kvočka okuplja svoje piliće pod svojim krilima, ali niste htjeli!** (Matej 23:37 ULB)
  - Koliko često sam htio sakupiti vašu djecu zajedno, kao što majka brižno pazi svoje bebe, ali niste htjeli!
- **Kada biste imali vjeru koja je mala kao sjeme gorušice** (Matej 17:20)
  - Kada biste imali vjeru koja je mala kao malo sjeme

Jednostavno opiši stvar bez uspoređivanja s drugom stvari.

- **Gle, šaljem vas kao ovce među vukove** (Matej 10:16 ULB)
  - Gle, šaljem vas i ljudi će vas htjeti ozlijediti.
- **Koliko često sam čeznuo sakupiti vašu djecu zajedno, kao što kvočka okuplja svoje piliće pod svojim krilima, ali niste htjeli!** (Matej 23:37 ULB)
  - Koliko često sam vas htio zaštititi, ali niste htjeli!

Zatim preporučujemo da naučite:

Metafora

Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci

Sinegdoha

Opis

Sinegdoha je stilska figura u kojoj govornik koristi dio nečega kako bi označio cjelinu ili koristi cjelinu kako bi označio dio.

Moja duša veliča Gospodina. (Luka 1:46 ULB)

Marija je bila jako sretna u pogledu onoga što je Gospodin činio, tako da je rekla "moja duša", što znači unutarnji, emocionalni dio nje, kako bi označila cijelo svoje biće.

Farizeji su mu rekli: "Gle, zašto čine nešto što nije po zakonu...?" (Marko 2:24 ULB)

Farizeji koji su tamo stajali nisu rekli te riječi svi u isto vrijeme. Umjesto toga, vjerojatnije je da je jedan čovjek predstavljao njihovu skupinu kada je rekao te riječi.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što znači riječ sinegdoha?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Neki čitatelji mogu ove riječi razumjeti doslovno.
- Neki čitatelji mogu shvatiti da ne trebaju razumjeti riječi doslovno, ali možda neće znati što one znače.

Primjer iz Biblije

Gledao sam sva djela koja su moje ruke postigle. (Propovjednik 2:11 ULB)

"Moje ruke" je sinegdoha za cijelu osobu jer jasno je da su i ruke i ostatak tijela i uma također bili uključeni u čovjekova postignuća.

Prevoditeljske strategije

Ako bi korištenje sinegdoha bilo prirodno u tvome jeziku, tako da bi prenijelo pravilno značenje, razmisli o tome da je koristiš. Ako ne bi, evo još jedne mogućnosti:

Izreci ono na što se sinegdoha točno odnosi.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Izreci ono na što se sinegdoha točno odnosi.

- "**Moja duša veliča Gospodina.**" (Luka 1:46 ULB)
  - "Ja veličam Gospodina."
- **...Farizeji su mu rekli** (Marko 2:24 ULB)
  - ...predstavnik farizeja mu je rekao ...
- **... Gledao sam sva djela koja su moje ruke postigle ...** (Propovjednik 2:11 ULB)
  - Gledao sam sva djela koja sam ja postigao

Zatim preporučujemo da naučite:

[Metonimija](#)

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajene metonimije](#)

Gramatika

Gramatičke teme

Gramatika ima dva glavna dijela: riječi i strukturu. Struktura podrazumijeva kako spajamo riječi tako da one oblikuju izraze, proste rečenice i složene rečenice.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje osnovne informacije o engleskoj gramatici trebam znati?*

Dijelovi govora - Sve riječi u nekom jeziku pripadaju kategoriji koja se zove dio govora. (vidi [Dijelovi govora](#))

Rečenice - Kada govorimo, svoje misli organiziramo u rečenicama. Rečenica obično ima potpunu misao o nekom događaju ili situaciji ili bivstvu. (vidi [Struktura rečenice](#))

- Rečenice mogu biti izjave, pitanja, naredbe ili usklici. (vidi [Usklici](#))
- Rečenice mogu imati više od jedne proste rečenice. (vidi [Struktura rečenice](#))
- Neki jezici imaju i aktivne i pasivne rečenice. (vidi [Aktivna ili pasivna](#))

Posvojnost - Ovo pokazuje da postoji odnos između dvije imenice. Na engleskom jeziku obilježava se pomoću prijedloga "of" (hrv. "od") kao u izrazu "the love of God" (doslovno, ljubav od Boga) ili pomoću "'s" kao u izrazu "God's love" ("Božja ljubav") ili pomoću posvojne zamenice kao u izrazu "his love" ("njegova ljubav") (vidi [Posvojnost](#))

Citati - Citat je izvještaj o tome što je netko drugi rekao.

- Citati obično imaju dva dijela: Informacije o tome tko je nešto rekao i što je osoba rekla. (vidi [Citati i margine citata](#))
- Citati mogu biti ili izravni citati ili neizravni citati. (vidi [Izravni i neizravni citati](#))
- Citati mogu imati citate unutar citata. (vidi [Citati unutar citata](#))
- Citati mogu biti obilježeni tako da čitateljima bude lako razumjeti tko je što rekao. (vidi [Margine citata](#))

Apstraktne imenice

Apstraktne imenice su one imenice koje se odnose na stavove, kvalitete, događaje, situacije pa čak i na odnose koji postoje između ovih ideja. To su pojave koje ne možemo vidjeti ili dodirnuti u fizičkom smislu, kao što su sreća, težina, ozljeda, jedinstvo, prijateljstvo, zdravlje ili razum. To je pitanje prevođenja zato što neki jezici mogu izraziti neku ideju pomoću apstraktne imenice, dok ju drugi jezici izražavaju na neki drugi način. Na primjer: "Koja je njegova težina?" može se izraziti i "Koliko to teži?" ili "Koliko je to teško?"

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su apstraktne imenice i kako ih trebam prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Struktura rečenice](#)

Opis

Upamtite da su imenice riječi koje se odnose na osobu, mjesto, stvar ili ideju. **Apstraktne imenice** su imenice koje se odnose na ideje. To mogu biti stavovi, kvalitete, događaji, situacije pa čak i odnosi između tih ideja. To su stvari koje se ne mogu vidjeti niti dodirnuti u fizičkom smislu, kao što su radost, mir, tvorevina, dobrota, zadovoljstvo, pravda, istina, sloboda, osveta, sporost, duljina i težina.

Korištenje apstraktnih imenica ljudima dozvoljava da izraze misli o idejama u manje riječi nego kada ne bi imali te imenice. Na taj način daju se imena djelima ili kvalitetama kako bi ljudi mogli o njima govoriti kao o stvarima. To je uvelike nalik na jezični prečac. Na primjer, u jezicima koji koriste apstraktne imenice, ljudi mogu reći: "Vjerujem u oprost grijeha." Međutim, kada jezik ne bi imao dvije apstraktne imenice "oprost" i "grijeh", onda bi trebali koristiti dulje rečenice kojima bi izrazili to isto značenje. Na primjer, trebali bi reći: "Vjerujem da je Bog voljan oprostiti ljudima nakon što sagriješe", koristeći glagolske izraze umjesto imenica za te ideje.

Razlog zašto to može biti problem u prevođenju

Prijevod Biblije koji prevodiš možda koristi apstraktne imenice kako bi izrazio određene ideje. Tvoj jezik možda ne koristi apstraktne imenice za neke od tih ideja. Umjesto toga, možda koristi izraze kojima se izražavaju te ideje. Ti izrazi će koristiti druge vrste riječi kao što su pridjevi, glagoli ili prilozni kako bi izrazili značenje apstraktne imenice.

Primjeri iz Biblije

...od djetinjstva poznaješ sveta pisma ... (2. Timoteju 3:15 ULB)

Apstraktna imenica "djetinjstvo" odnosi se na vrijeme kada je netko dijete.

Međutim, pobožnost sa zadovoljstvom velik je dobitak. (1. Timoteju 6:6 ULB)

Apstraktne imenice "pobožnost" i "zadovoljstvo" odnose se na to kada je netko pobožan i zadovoljan.

Apstraktna imenica "dobitak" odnosi se na to kada nešto koristi ili pomaže nekome.

Danas je spasenje došlo u ovu kuću, jer i on je Abrahamov sin. (Luka 19:9 ULB)

Apstraktna imenica "spasenje" se ovdje odnosi na to kada je netko spašen.

Gospodin nije spor u pogledu ispunjavanja svojih obećanja, što neki smatraju sporošću. (2. Petrova 3:9 ULB)

Apstraktna imenica "sporost" odnosi se na to koliko se nešto sporo radi.

On će donijeti na svjetlo ono što je skriveno u tami i otkriti namjere srca. (1. Korinćanima 4:5 ULB)

Apstraktna imenica "namjere" odnosi se na stvari koje ljudi žele učiniti i razloge zašto ih žele učiniti.

Prevoditeljske strategije

Ako je neka apstraktna imenica prirodna u tvom jeziku i ako prenosi ispravno značenje, uzmi u obzir mogućnost da je koristiš. Ako nije, onda postoji još jedna mogućnost:

Preformuliraj rečenicu s izrazom koji izražava značenje apstraktne imenice. Umjesto imenice, novi izraz će koristiti glagol, prilog ili pridjev kako bi se izrazila ideja apstraktne imenice.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Preformuliraj rečenicu s izrazom koji izražava značenje apstraktne imenice. Umjesto imenice, novi izraz će koristiti glagol, prilog ili pridjev kako bi se izrazila ideja apstraktne imenice.

- **... od djetinjstva poznaješ sveta pisma ...** (2. Timotej 3:15 ULB)
  - Od kada si bio dijete poznaješ sveta pisma.
- **Međutim, pobožnost sa zadovoljstvom velik je dobitak.** (1. Timoteju 6:6 ULB)
  - Međutim, kada je netko pobožan i zadovoljan to je jako korisno.
  - Međutim, puno nam koristi kada smo pobožni i zadovoljni.
  - Međutim, puno nam koristi kada častimo i poslušni smo Bogu i kada smo sretni s onime što imamo.
- **Danas je spasenje došlo ovoj kući, jer i on je sin Abrahamov.** (Luka 19:9 ULB)
  - Danas su se ljudi u ovoj kući bili spašeni...
  - Danas je Bog spasio ljude u ovoj kući...
- **Gospodin nije spor u pogledu ispunjenja svojih obećanja, što neki smataju sporošću.** (2. Petrova 3:9 ULB)
  - Gospodin nije spor u pogledu ispunjenja svojih obećanja, što neki smatraju sporim djelovanjem.
- **On će donijeti na svjetlo ono što je skriveno u tami i otkrit će namjere srca.** (1 Corinthians 4:5 ULB)
  - On će donijeti na svjetlo ono što je skriveno u tami i otkrit će stvari koje ljudi žele učiniti i razloge zašto to žele učiniti.

Aktiv ili pasiv

Neki jezici imaju i aktivne i pasivne rečenice. U aktivnim rečenicama, subjekt vrši radnju. U pasivnim rečenicama, subjekt je primatelj radnje. Evo nekoliko primjera u kojima su subjekti podvučeni:

- **AKTIV:** Moj otac je sagradio ovu kuću 2010. godine.
- **PASIV:** Kuća je sagrađena 2010. godine.

Prevoditelji u čijim jezicima ne postoje pasivne rečenice trebati će znati kako prevesti pasivne rečenice koje se nalaze u Bibliji. Drugi prevoditelji će trebati odlučiti kada trebaju koristiti pasivne rečenice, a kada trebaju koristiti aktivni oblik.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što znače aktiv i pasiv te kako trebam prevoditi rečenice u pasivu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Struktura rečenice](#)
[Glagoli](#)

Opis

Neki jezici imaju i aktivne i pasivne oblike rečenica.

- U **AKTIVNOM** obliku, subjekt vrši radnju i uvijek se spominje.
- U **PASIVNOM** obliku, radnja se vrši na subjektu, a onaj koji vrši radnju se *ne* spominje *uvijek*.

U primjerima aktivnih i pasivnih rečenica dolje, podvukli smo subjekt.

- **AKTIV:** Moj otac sagradio je kuću 2010. godine.
- **PASIV:** Kuća je sagrađena od moga oca 2010. godine.
- **PASIV:** Kuća je sagrađena 2010. godine. (Tu ne piše tko je izvršio tu radnju.)

Razlog zašto to može biti problem u prevođenju

Svi jezici imaju aktivne oblike. Neki jezici imaju pasivne oblike, dok ih drugi nemaju. Pasivni oblik se ne koristi u istu svrhu u svim jezicima koji ga imaju.

Namjere iza pasivnih rečenica

- Govornik govori o osobi ili stvari na kojoj se izvršila radnja, a ne o osobi koja je izvršila radnju.
- Govornik ne želi reći tko je izvršio radnju.
- Govornik ne zna tko je izvršio radnju.

Prevoditeljska načela u pogledu pasiva

- Prevoditelji u čijim se jezicima ne koriste oblici pasiva trebati će pronaći neki drugi način da izraze tu ideju.
- Prevoditelji čiji jezici imaju oblike pasiva trebati će razumjeti zašto se pasiv koristi u tim rečenicama u Bibliji i odlučiti žele li ili ne koristiti pasivni oblik za tu namjeru u svome prijevodu rečenice.

Primjeri iz Biblije

A njihovi su strijelci gađali vojnike sa zida, a neki od kraljevih slugu bili su ubijeni, a tvoj sluga Urija Hetit također je bio ubijen. (2. Samuel 11:24 ULB)

To znači da su neprijateljski strijelci gađali i ubili neke od kraljevih slugu, uključujući Uriju. Poanta je što se dogodilo kraljevim slugama i Uriji, a ne tko ih je ustrijelio. Svrha pasiva u ovoj rečenici je da se stavi fokus na kraljeve slugu i Uriju.

Ujutro, kada su ljudi ustali, Baalov žrtvenik bio je razbijen... (Suci 6:28 ULB)

Ljudi iz grada vidjeli su što se dogodilo Baalovu žrtveniku, ali nisu znali tko ga je razbio. Svrha pasiva u ovoj rečenici je da se taj događaj saopći s gledišta ljudi iz toga grada.

Bilo bi mu bolje kada bi mu mlinski kamen bio stavljen oko vrata i kada bi bio bačen u more. (Luka 17:2 ULB)

Ovo opisuje situaciju u kojoj jedna osoba završi u moru s mlinskim kamenom oko vrata. Svrha pasivnog oblika ovdje je da zadrži fokus na onome što se dogodilo toj osobi. Pritom nije važno tko je učinio te stvari toj osobi.

Prevoditeljske strategije

Ako odlučite da je bolje prevoditi bez pasivnog oblika, evo neke strategije koje možete uzeti u obzir.

Koristite isti glagol u aktivnoj rečenici i recite tko je ili što izvršilo radnju. U tom slučaju, pokušajte zadržati fokus na osobi koja prima radnju.

Koristite isti glagol u aktivnoj rečenici, ali nemojte reći tko je ili što izvršilo radnju. Umjesto toga, koristite opće izraze kao što su "oni" ili "ljudi" ili "netko".

Upotrijebite neki drugi glagol.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristite isti glagol u aktivnoj rečenici i recite tko je izvršio radnju ili što je izvršilo radnju. U tom slučaju, pokušajte zadržati fokus na osobi koja prima radnju.

- **Svakoga dana dat mu je jedan kruh iz pekarske ulice.** (Jeremija 37:21 ULB)
  - Kraljevi slugu davali su Jeremiji jedan kruh svakoga dana iz pekarske ulice.

Koristite isti glagol u aktivnoj rečenici, ali nemojte reći tko je ili što izvršilo radnju. Umjesto toga, koristite opće izraze kao što su "oni" ili "ljudi" ili "netko".

- **Bilo bi mu bolje kada bi mu mlinski kamen bio stavljen oko vrata i kada bi bio bačen u more.** (Luka 17:2 ULB)
  - Bilo bi mu bolje kada bi oni stavili mlinski kamen oko njegova vrata i bacili ga u more.
  - Bilo bi mu bolje kada bi netko stavio težak kamen oko njegova vrata i bacio ga u more.

Upotrijebite neki drugi glagol u aktivnoj rečenici.

- **Svakoga dana dat mu je jedan kruh iz pekarske ulice.** (Jeremija 37:21 ULB)
  - On je primao jedan kruh svakoga dana iz pekarske ulice.

Zatim preporučujemo da naučite:

Apstraktne imenice

Razlikovanje nasuprot informiranja ili podsjećanja

Opis

U nekim jezicima, izrazi koji pobliže određuju imenicu mogu se koristiti s imenicom u dvije različite svrhe. Naime, mogu razlikovati imenicu od drugih sličnih stvari ili mogu dati više informacija o imenici. Te informacije mogu biti nove čitatelju ili ga mogu podsjećati na nešto što već zna. Drugi jezici koriste izraze koji pobliže određuju zajedno s imenicom samo kako bi se ta imenica razlikovala od drugih sličnih stvari. Kada ljudi koji govore tim jezicima čuju izraz koji pobliže određuje zajedno s imenicom, pretpostave da je njegova funkcija razlikovanje jedne stvari od slične stvari.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kada se neki izraz koristi s imenicom, koja je razlika između izraza čija je svrha da razlikuju tu imenicu od drugih imenica i izraza koji jednostavno informiraju ili podsjećaju?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Struktura rečenice](#)

Neki jezici koriste zarez kako bi naznačili radi li se o razlikovanju između sličnih stvari ili o davanju informacija o nekoj stvari. Bez zareza, donja rečenica komunicira da se radi o razlikovanju:

- Marija je dala dio svoje hrane svojoj sestri koja je bila veoma zahvalna.
  - Ako je njezna sestra obično zahvalna, izraz "koja je bila zahvalna" mogao bi **razlikovati ovu sestru** od neke druge Marijine sestre koja obično nije zahvalna.

Pomoću zareza, rečenica daje više informacija:

- Marija je dala dio svoje hrane svojoj sestri, koja je bila veoma zahvalna.
  - Isti izraz može se koristiti kako bi nam se dalo više informacija o Marijinoj sestri. Govori nam o tome **kako je Marijina sestra odgovorila** kada joj je Marija dala hranu. U ovome slučaju se ne radi o razlikovanju jedne sestre od druge.

Razlog zašto to može biti problem u prevođenju

- Mnogi izvorišni jezici Biblije koriste izraze koji pobliže određuju imenicu **kako** za razlikovanje imenice od druge slične stvari **tako i** za davanje informacija o toj imenici. Prevoditelj treba pažljivo proučiti koje je značenje autor htio naznačiti u svakom primjeru.
- Neki jezici koriste izraze koji pobliže određuju imenicu **samo** u svrhu razlikovanja imenice od druge slične stvari. Kada prevode neki izraz koji se koristi za davanje više informacija, ljudi koji govore tim jezicima trebali bi odvajati te izraze od imenice. U protivnom, oni koji čitaju ili slušaju će misliti da se izraz koristi kako bi se imenica razlikovala od drugih sličnih stvari.

Primjeri iz Biblije

Primjeri riječi i izraza koji se koriste kako bi se razlikovala jedna stvar od drugih mogućih stvari: Ovi obično ne rade probleme u prijevodu.

... Zavjesa treba odvojiti svetinju od svetinje nad svetinjama. (Izlazak 26:33 ULB)

Riječi "svetinja" i "svetinja nad svetinjama" označavaju dva različita mjesta i razlikuju jedno od drugog.

Ludi sin žalosti svoga oca i ogorčuje ženu koja ga je rodila. (Izreke 17:25 ULB)

Izraz "koja ga je nosila" označava koju ženu sin ogorčuje. On ne ogorčuje sve žene, nego njegovu majku.

Primjeri riječi i izraza koji se koriste kako bi se dale informacije ili podsjetnik na neku stvar: Ovi obično rade probleme u prevođenju kod jezika koji ih ne koriste.

... jer tvoji pravedni sudovi su dobri. (Psalam 119:39 ULB)

Riječ "pravedni" jednostavno nas podsjeća da su Božji sudovi pravedni. Ne razlikuju se njegovi pravedni sudovi od njegovih nepravednih sudova jer svi njegovi sudovi su pravedni.

Može li Sara, koja ima devedeset godina, roditi sina? (Postanak 17:17-18 ULB)

Izraz "koja ima devedeset godina" razlog je zašto je Abraham mislio da mu Sara ne može roditi sina. On nije razlikovao jednu ženu, koja se zove Sara, od neke druge žene koja se zove Sara, a koja je druge dobi te nije nikome govorio nešto novo o njezinoj dobi. On jednostavno nije mislio da žena koja ima toliko godina može roditi dijete.

Izbrisat ću čovječanstvo koje sam stvorio s lica zemlje. (Postanak 6:7 ULB)

Izraz "koje sam stvorio" je podsjetnik na odnos između Boga i čovječanstva. Taj odnos je razlog zašto Bog ima pravo izbrisati čovječanstvo. Ne postoji neko drugo čovječanstvo koje Bog nije stvorio.

Prevoditeljske strategije

Ako smatraš da će ljudi razumjeti svrhu izraza koji određuje imenicu, onda razmisli o tome da zadržiš taj izraz i imenicu zajedno. U jezicima koji koriste riječi ili izraze s imenicom samo kako bi se razlikovala jedna stvar od druge, predložimo sljedeće prevoditeljske strategije koje će ti pomoći u prijevodu izraza koji se koriste kako bi se informiralo ili podsjetilo na nešto.

Pomakni informacije na neki drugi dio rečenice i dodaj riječi koje pokazuju njihovu svrhu. Koristi jedan od načina na koji tvoj jezik izražava da se radi samo o dodanim informacijama. To može biti dodavanjem neke male riječi ili mijenjanjem načina na koji se neki glas izgovara. Ponekad se promjene u izgovoru mogu prikazati stavljanjem znakova interpunkcije, kao što su zagrade ili zarezi.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Pomakni informacije na neki drugi dio rečenice i dodaj riječi koje pokazuju njihovu svrhu.

- **Mrzim one koji služe beskorisnim idolima** (Psalam 31:6 ULB) - Kada je rekao "beskorisni idoli", David je komentirao sve idole i iznio je svoj razlog zašto mrzi one koji im služe. On nije razlikovao između beskorisnih i korisnih idola.
  - Budući da su idoli beskorisni, mrzim one koji im služe.
- **... jer tvoji pravedni sudovi su dobri**. (Psalam 119:39 ULB)
  - ... jer tvoji sudovi su dobri zato što su pravedni.
- **Može li Sara, koja ima devedeset godina, roditi sina?** (Postanak 17:17-18 ULB) - Izraz "koja ima devedeset godina" podsjetnik je na Sarinu dob. On nam govori zašto je Abraham postavio to pitanje. On nije očekivao da žena koja je toliko stara može roditi dijete.
  - Može li Sara roditi sina iako ima devedeset godina?
- **Zazvat ću Jahvu, koji je dostojan hvale** (2. Samuel 22:4 ULB) - Samo je jedan Jahve. Izraz "koji je dostojan hvale" daje nam razlog zašto trebamo zazvati Jahvu.
  - Zazvat ću Jahvu, jer dostojan je da ga se hvali.

Koristi jedan od načina na koji tvoj jezik izražava da se radi samo o dodanim informacijama.

- **Ti si moj Sin, koga volim. U tebi mi je milina.** (Luka 3:22 ULB)
  - Ti si moj Sin. Volim te i u tebi mi je milina.

- Primajući moju ljubav, ti si moj Sin. U tebi mi je milina.

Zatim preporučujemo da naučite:

Dvostruke negacije

Dvostruke negacije

Dvostruka negacija se javlja kada rečenica ima dvije riječi, a obje izražavaju značenje "ne". Dvostruke negacije mogu u različitim jezicima imati sasvim drukčija značenja. Kako bi preveo rečenicu koja ima dvostruku negaciju točno i jasno, trebat ćeš znati što dvostruka negacija znači u Bibliji i kako tu ideju trebaš izraziti na vlastitom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su dvostruke negacije?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Struktura rečenice](#)

Opis

Negativne riječi su one riječi koje u sebi imaju značenje "ne". Primjeri su "ne", "nitko", "ništa", "nigdje", "nikad", "niti", "ni" i "bez". Također, neke riječi imaju prefikse ili sufikse koji znače "ne", kao što su podcrtani dijelovi ovih riječi: "nesretan", "nemoguć", i "nekoristan".

Dvostruka negacija se javlja kada neka rečenica ima dvije riječi koje obje izražavaju značenje "ne".

- █ Ne radi se o tome da nemamo vlast... (2. Solunjanima 3:9 ULB)
- █ A ova bolja sigurnost nije se dogodila bez zakletve... (Hebrejima 7:20 ULB.)
- █ Budi siguran u ovo — zli ljudi neće proći nekažnjeno. (Izreke 11:21 ULB)

Razlog zašto to može biti problem u prevođenju

Dvostruke negacije mogu imati različito značenje u različitim jezicima.

- U nekim jezicima, kao što je španjolski, dvostruka negacija naglašava negaciju. Sljedeća rečenica na španjolskom *No ví a nadie* doslovno glasi: "Nisam vidio nikog." Ima i riječ 'ne' pored glagola i 'nadie,' što znači "nikog". Dvije negacije se nadopunjuju, tako da rečenica zapravo znači: "Nisam nikoga vidio".
- U nekim jezicima, druga negacija poništava prvu, čime se stvara pozitivna rečenica. Tako, "On nije neinteligentan" znači "On je inteligentan."
- U nekim jezicima, dvostruka negacija stvara pozitivnu rečenicu, ali oslabljuje izjavu. Dakle, "On nije neinteligentan" znači "On je pomalo inteligentan."
- U nekim jezicima, kao što su biblijski jezici, dvostruka negacija može stvoriti pozitivnu rečenicu te često pojačava izjavu. Tako, "On nije neinteligentan" može značiti "On je inteligentan" ili "On je vrlo inteligentan."

Kako bi rečenice s dvostrukom negacijom preveo na svoj jezik točno i jasno, trebaš znati i što znači dvostruka negacija u Bibliji i kako ćeš izraziti istu ideju u svom jeziku.

Primjeri iz Biblije

- █ ... kako ne bi bili neplodni. (Titu 3:14 ULB)

To znači "kako bi bili plodni".

- █ Sve je stvoreno kroz njega i bez njega ništa nije bilo stvoreno. (Ivan 1:3 ULB)

Koristeći dvostruku negaciju, Ivan je naglasio da je Božji Sin stvorio apsolutno sve.

Prevoditeljske strategije

Ako su dvostruke negacije prirodne i ako se koriste kako bi se izrazilo nešto pozitivno u tvom jeziku, razmisli o tome da ih koristiš. U protivnom, uzmi u obzir sljedeće strategije:

Ako je svrha dvostruke negacije u Bibliji jednostavno dati pozitivnu izjavu, međutim, to ne bi bilo tako u tvom jeziku, onda ukloni obje negacije kako bi rečenicu učinio pozitivnom.

Ako je svrha dvostruke negacije u Bibliji učiniti izjavu pozitivnom i snažnijom, međutim, to ne bi bilo tako u tvom jeziku, onda ukloni obje negacije i dodaj riječ koja pojačava riječ ili izraz poput "jako" ili "sigurno".

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako je svrha dvostruke negacije u Bibliji jednostavno dati pozitivnu izjavu, međutim, to ne bi bilo tako u tvom jeziku, onda ukloni obje negacije kako bi rečenicu učinio pozitivnom.

- **Jer mi nemamo velikog svećenika koji ne suosjeća s našim slabostima.** (Hebrejima 4:15 ULB)
  - "Jer imamo velikog svećenika koji suosjeća s našim slabostima."
- **... kako ne bi bili neplodni.** (Titu 3:14 ULB)
  - "... kako bi bili plodni."

Ako je svrha dvostruke negacije u Bibliji učiniti izjavu pozitivnom i snažnijom, međutim, to ne bi bilo tako u tvom jeziku, onda ukloni obje negacije i dodaj riječ koja pojačava riječ ili izraz poput "jako" ili "sigurno".

- **Budi siguran u ovo — zli ljudi neće proći nekažnjeno...** (Izreke 11:21 ULB)
  - "Budi siguran u ovo - zli ljudi će sigurno biti kažnjeni..."
- **Sve je stvoreno kroz njega i bez njega ništa nije stvoreno.** (Ivan 1:3 ULB)
  - "Sve je stvoreno kroz njega. On je stvorio baš sve što je stvoreno."

Zatim preporučujemo da naučite:

[Glagoli](#)

Elipsa

Opis

Elipsa je ono što se dogodi kada govornik ili pisac iz rečenice izostavi jednu ili više riječi jer zna da će slušatelj ili čitatelj razumjeti značenje te rečenice i u svome umu ispuniti te riječi kada čuje ili pročita postojeće riječi. Informacija koja se izostavlja obično je već izrečena u prethodnoj rečenici ili izrazu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je elipsa?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Struktura rečenice](#)

... zli neće opstati na sudu, ni grješnici u zajednici pravednih. (Psalam 1:5)

Ovo je elipsa jer "grješnici u zajednici pravednih" nije potpuna rečenica. Govornik pretpostavlja da će slušatelj razumjeti što se neće dogoditi grješnicima u zajednici pravednih popunjujući radnju iz prethodne rečenice.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Čitatelji koji vide nedovršene rečenice ili izraze možda neće znati koje informacije nedostaju ako njihov jezik ne koristi elipse.

Primjeri iz Biblije

... kada je slijepac bio blizu, Isus ga je upitao: "Što želiš da ti učinim?" Rekao mu je: "Gospodine, da bih mogao vidjeti." (Luka 18:40-41 ULB)

Čovjek je odgovorio nedovršenom rečenicom jer je htio biti pristojan, tako da nije htio izravno pitati Isusa da ga ozdravi. Znao je da bi Isus razumio da je jedini način na koji bi mogao primiti vid bio da ga Isus ozdravi.

On čini da Libanon skače kao tele a Sirijus kao mladi vol. (Psalam 29:6 ULB)

Pisac želi da njegovih riječi bude što manje kako bi se izrazio lijepim pjesničkim stilom. On nije rekao da Jahve čini da Sirijus skače kao mladi vol zato što je znao da će njegovi čitatelji sami popuniti rečenicu tom informacijom.

Prevoditeljske strategije

Ako je elipsa prirodna u tvom jeziku, tako da izražava točno značenje, razmisli o tome da je koristiš. Ako nije, evo još jedne mogućnosti:

Dodaj riječi koje nedostaju nedovršenom izrazu ili rečenici.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Dodaj riječi koje nedostaju nedovršenom izrazu ili rečenici.

- **... zli neće opstati na sudu, ni grješnici u zajednici pravednih.** (Psalam 1:5)
  - ... zli neće opstati na sudu, ni grješnici neće opstati u zajednici pravednih
- **... kada je slijepi čovjek bio blizu, Isus ga je upitao: "Što želiš da ti učinim?" Rekao mu je: "Gospodine, da bih mogao vidjeti."** (Luka 18:40-41)
  - ... kada je slijepi čovjek bio blizu, Isus ga je upitao: "Što želiš da ti učinim?" Rekao mu je: "Gospodine, želim da me izliječiš da bih mogao vidjeti."
- **On čini da Libanon skače kao tele, a Sirijus kao mladi vol.** (Psalam 29:6)
  - On čini da Libanon skače kao tele, te čini da Sirijus skače kao mladi vol.

Oblici zamjenice ti/vi

Jednina, dual i množina

Neki jezici imaju više od jedne riječi za "ti/vi", ovisno o tome na koliko se ljudi odnosi riječ "ti/vi". Oblici **jednine** odnose se na jednu osobu, a oblici **množine** odnose se na više od jedne osobe. Neki jezici imaju i **dual** koji se odnosi na dvoje ljudi, a neki imaju i druge oblike koji se odnose na troje ili četvero ljudi.

Možda ćeš htjeti pogledati i ovaj video http://ufw.io/figs_younum.

Ponekad govornik u Bibliji koristi oblik jednine "ti" iako govori množtvu.

- [Zamjenice jednine koje se odnose na skupine](#)

Formalni i neformalni oblik

Neki jezici imaju više od jednog oblika "ti/vi", ovisno o odnosu između govornika i osobe kojoj govori. Ljudi koriste **formalni** oblik "ti/vi" kada govore nekome tko je stariji ili ima veći autoritet, odnosno nekome koga ne poznaju baš dobro. Ljudi koriste **neformalni** oblik kada govore s nekime tko nije stariji, odnosno tko nema viši autoritet, ili je član obitelji ili bliski prijatelj.

Možda ćeš htjeti pogledati i ovaj video http://ufw.io/figs_youform.

Za pomoć u prijevodu tih oblika, predlažemo ti da pročitaš:

- [Oblici "ti/vi" - Formalni ili neformalni oblik](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji su različiti oblici zamjenice ti/vi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Oblici 'ti/vi' - jednina](#)

[Oblici 'ti/vi' - Dual/Množina](#)

Oblici 'ti/vi' - Dual/Množina

Opis

Neki jezici imaju oblik zamjenice drugoga lica u **jednini** ("ti") kada se zamjenica odnosi samo na jednu osobu, te oblik zamjenice u **množini** kada se zamjenica odnosi na više od jedne osobe. Neki jezici također imaju oblik koji se zove **dual** kada se zamjenica odnosi samo na dvije osobe. Prevoditelji koji govore jednim od tih jezika uvijek će trebati znati što je govornik mislio kako bi mogli upotrijebiti pravi oblik zamjenice u svome jeziku. Drugi jezici, poput engleskog, imaju samo jedan oblik, koji ljudi koriste bez obzira na koliko se ljudi to odnosi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu znati je li riječ 'vi' dual ili množina?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Oblici zamjenice ti/vi](#)

[Zamjenice](#)

[Dijelovi govora](#)

Biblija je bila napisana na hebrejskom, aramejskom i grčkom jeziku. Svi ovi jezici imaju oblik zamjenice drugoga lica u jednini, kao i oblik te zamjenice u množini. Kada čitamo Bibliju na tim jezicima, zamjenice i glagolski oblici nam kazuju odnosi li se zamjenica drugoga lica na jednu osobu ili na više ljudi. Međutim, ne pokazuju nam odnosi li se samo na dvoje ili više od dvoje ljudi. Kada nam zamjenice ne pokazuju na koliko se ljudi zamjenica u drugom licu odnosi, onda trebamo gledati na kontekst kako bismo vidjeli koliko je ljudi govornik oslovljavao.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Prevoditelji koji govore jezikom koji ima istaknute oblike zamjenice drugoga lica za jedninu, dual i množinu uvijek će trebati znati što je govornik mislio, kako bi mogao odabrati ispravan oblik zamjenice u svom jeziku.
- Mnogi jezici također imaju različite oblike glagola, ovisno o tome je li subjekt u jednini ili množini. Dakle, premda nema zamjenice drugoga lica, oni koji prevode na te jezike trebat će znati je li govornik oslovljavao jednu osobu ili više njih.

Često će iz konteksta biti jasno odnosi li se zamjenica u drugom licu na jednu osobu ili više njih. Ako pogledaš druge zamjenice u rečenici, one će ti pomoći da znaš koliko ljudi govornik oslovljava.

Primjeri iz Biblije

Jakov i Ivan, sinovi Zebedejevi, došli su mu i rekli: "Učitelju, želimo da nam učiniš što god te zamolimo." On [Isus] im je rekao: "Što vi želite da vam učinim?" (Marko 10:35-36 ULB)

Isus je upitao **dvojicu**, Jakova i Ivana, što žele da on učini za njih. Ako ciljani jezik ima oblik drugoga lica za **dual**, koristi ga. Ako ciljani jezik nema oblik za dual, onda će oblik za množinu biti prikladan.

... a Isus je poslao dvojicu svojih učenika i rekao im: "Idite u selo preko puta nas. Čim vi uđete u njega, vi ćete pronaći magare koje nije nikada bilo jahano. Odvežite ga i dovedite ga meni. (Marko 11:1-2 ULB)

Iz konteksta je jasno da je Isus govorio **dvojici** ljudi. Ako ciljani jezik ima oblik za **dual**, koristi ga. Ako ciljani jezik nema oblik za dual, onda će oblik za množinu biti prikladan.

Jakov, sluga Boga i Gospodina Isusa Krista, dvanaesterima plemenima Raseljeništva, pozdrav. Smatrajte svom radošću, braćo moja, kada vi iskusite razne nevolje, znajući da ispitivanje vaše vjere proizvodi ustrajnost. (Jakovljeva 1:1-3 ULB)

Jakov je ovo pismo napisao mnogim ljudima, tako da se zamjenica drugoga lica odnosi na mnoge ljude. Ako ciljani jezik ima oblik drugoga lica za **množinu**, bilo bi najbolje da ga upotrijebiš.

Strategije kako možeš saznati na koliko se ljudi zamjenica drugog lica odnosi

Pogledaj bilješke da vidiš hoće li ti one reći odnosi li se zamjenica drugog lica na jednu osobu ili na više njih.

Pogledaj UDB da vidiš kaže li išta o tome odnosi li se zamjenica drugog lica na jednu osobu ili na više njih.

Ako imaš Bibliju koja je napisana jezikom koji razlikuje zamjenicu drugog lica u jednini i množini, vidi koji oblik zamjenice ta Biblija koristi u toj rečenici.

Pogledaj kontekst da vidiš koga je govornik oslovljavao i tko mu je odgovorio.

Možeš još pogledati i ovaj video uradak: http://ufw.io/figs_youdual.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Oblici 'ti/vi' - jednina](#)

Oblici 'ti/vi' - jednina

Opis

Neki jezici imaju oblik zamjenice drugog lica u **jednini** kada se ta zamjenica odnosi na samo jednu osobu, te oblik zamjenice u **množini** kada se ta zamjenica odnosi na više od jedne osobe. Prevoditelji koji govore jednim od takvih jezika uvijek će trebati znati koga je govornik oslovio kako bi mogli izabrati ispravnu zamjenicu u svom jeziku. Drugi jezici, kao što su engleski, imaju samo jedan oblik, koji ljudi koriste bez obzira na koliko se ljudi on odnosi.

Biblija je prvo bila napisana na hebrejskom, aramejskom i grčkom jeziku. Ti jezici imaju i oblik zamjenice drugog lica za jedninu ("ti") i oblik za množinu ("vi"). Kada čitamo Bibliju na tim jezicima, zamjenice i oblici glagola nam kazuju odnosi li se zamjenica drugog lica na jednu osobu ili na više njih. Kada čitamo Bibliju na jeziku koji nema različite oblike zamjenice drugog lica, onda trebamo provjeriti iz konteksta koliko je ljudi govornik oslovljavao.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Prevoditelji koji govore jezikom koji ima posebne oblike zamjenice drugoga lica za jedninu i množinu uvijek će trebati znati koga je govornik oslovio, kako bi mogli izabrati ispravan oblik zamjenice u svom jeziku.
- Mnogi jezici također imaju različite oblike glagola, ovisno o tome je li subjekt u jednini ili u množini. Prema tome, čak i ako nema zamjenice u drugom licu, prevoditelji na te jezike trebat će znati oslovljava li govornik jednu ili više osoba.

Često će iz konteksta biti jasno odnosi li se zamjenica drugog lica na jednu osobu ili na više njih u rečenici. Ako pogledaš na druge zamjenice u rečenici, one će ti pomoći da saznaš broj ljudi koje je govornik oslovio. Ponekad su grčki i hebrejski govornici koristili oblik jednine zamjenice drugog lica iako su oslovljavali skupinu ljudi. Vidi [Oblici 'ti/vi' - Jednina za skupinu](#)

Primjeri iz Biblije

Vladar je rekao: "U svim sam tim stvarima bio poslušan od vremena moje mladosti." Kada je to Isus čuo, rekao mu je: "Još ti jedno još nedostaje. Ti moraš prodati sve što imaš i dati to siromasima, i ti ćeš imati blago na nebu - te dođi, slijedi me." (Luka 18:21, 22 ULB)

Vladar je govorio samo o sebi kada je rekao "ja". To nam pokazuje da je Isus oslovio samo vladara kada je upotrijebio zamjenicu drugog lica. Prema tome, jezici koji imaju oblike jednine i množine zamjenice drugog lica tu bi stavili oblik u jednini.

Anđeo mu je rekao: "Obuci se i obuj svoje sandale." Petar je tako učinio. Anđeo mu je rekao: "Obuci svoj ogrtač i slijedi me". Tako je Petar slijedio anđela i izišao van. (Djela 12:8, ULB)

Iz konteksta je jasno da je anđeo govorio jednoj osobi i da je samo jedna osoba učinila što joj je anđeo zapovjedio. Prema tome, jezici koji imaju oblike zamjenice drugog lica u jednini i množini tu bi imali oblike u jednini za "se" i "svoj". Također, ako glagoli imaju različite oblike za subjekte u jednini i množini, glagoli "obuci" i "obuj" trebat će oblik zamjenice u jednini.

Titu, istinskom sinu u našoj zajedničkoj vjeri. ... U tu svrhu sam te ostavio na Kreti, da bi ti mogao urediti ono što nije dovršeno te postaviti starješine u svakom gradu kao što sam te uputio. ... Međutim ti reci što se slaže sa zdravom naukom. (Titu 1:4,5; 2:1 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako znam je li zamjenica drugog lica u jednini?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Oblici zamjenice ti/vi](#)

[Zamjenice](#)

Pavao je to pismo uputio jednoj osobi, Titu. Većinu vremena zamjenica drugog lica u ovom pismu se odnosi samo na Tita.

Strategije za saznavanje na koliko se ljudi zamjenica drugog lica odnosi

1. 1. Pogledaj bilješke da vidiš hoće li ti one reći odnosi li se zamjenica drugog lica na jednu osobu ili na više njih.
1. 2. Pogledaj UDB da vidiš kaže li išta o tome odnosi li se zamjenica drugog lica na jednu osobu ili na više njih.
1. 3. Ako imaš Bibliju koja je napisana jezikom koji razlikuje zamjenicu drugog lica u jednini i množini, vidi koji oblik zamjenice ta Biblija koristi u toj rečenici.
1. 4. Pogledaj kontekst da vidiš koga je govornik oslovljavao i tko mu je odgovorio.

Možeš još pogledati i ovaj video: http://ufw.io/figs_younum.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Oblici 'ti/vi' - Dual/Množina](#)

Generički imenski izrazi

Opis

Generički imenski izrazi odnose se na ljude ili stvari općenito, a ne na neke određene pojedince ili stvari. To se često javlja u izrekama jer izreke govore o stvarima koje su istinite u pogledu ljudi općenito.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su generički imenski izrazi i kako ih mogu prevesti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

Može li čovjek hodati na užarenom ugljenu a da ne opeče noge?
Tako je i čovjeku koji ide k ženi svoga bližnjega;
onaj koji ima odnose s njom neće proći nekažnjeno. (Izreke 6:28 ULB)

Podcrtani izrazi gore ne odnose se na nekoga određenog čovjeka. Odnose se na bilo kojega čovjeka koji čini te stvari.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Različiti jezici imaju različite načine na koje pokazuju da se imenski izrazi odnose na nešto općenito. Prevoditelj bi te općenite ideje trebao izraziti na načine koji su njegovom jeziku prirodni.

Primjeri iz Biblije

Onaj koji čini što je pravo čuva se od nevolje koja, umjesto toga, dolazi na zloga. (Izreke 11:8 ULB)

Podcrtani izrazi gore ne odnose se ni na koga specifično, nego na bilo koga tko čini što je pravo, odnosno na bilo koga koji čini što je zlo.

Ljudi proklinju čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu. (Izreke 11:26 ULB)

To se ne odnosi na nekoga određenog čovjeka, nego na bilo koga tko ne želi prodati pšenicu.

Jahve daje blagonaklonost dobrom čovjeku, ali osuđuje čovjeka koji smišlja zlo. (Izreke 12:2 ULB)

Izraz "dobar čovjek" ne odnosi se na nekoga određenog čovjeka, nego na bilo koju osobu koja je dobra. Izraz "čovjek koji smišlja zlo" ne odnosi se na nekoga određenog čovjeka, nego na bilo koga tko smišlja zle planove.

Prevoditeljske strategije

Ako tvoj jezik može koristiti iste riječi koje se nalaze u ULB-i za ljude ili stvari općenito, a ne na neke određene pojedince ili stvari, razmisli o tome da koristiš iste riječi. Evo nekoliko strategija koje možeš koristiti.

Koristi određeni član u imenskoj frazi.

Koristi neodređeni član u imenskoj frazi.

Koristi riječ "neki", na primjer "neka osoba" ili "netko".

Koristi oblik u množini, kao "ljudi".

Koristi bilo koji drugi način koji je prirodan u tvom jeziku.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristi određeni član u imenskoj frazi.

- **Jahve je blagonaklon dobrom čovjeku, ali osuđuje čovjeka koji smišlja zlo.** (Izreke 12:2 ULB)
  - "Jahve je blagonaklon (the) dobromu čovjeku, ali osuđuje (the) čovjeka koji smišlja zlo." (Izreke 12:2)

Koristi neodređeni član u imenskoj frazi.

- **Ljudi proklinju čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu.** (Izreke 11:26 ULB)
  - "Ljudi proklinju (a) čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu"

Koristi riječ "neki", na primjer "neka osoba" ili "bilo tko."

- **Ljudi proklinju čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu.** (Izreke 11:26 ULB)
  - "Ljudi proklinju bilo kojeg čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu."

Koristi oblik u množini, kao u "ljudi".

- **Ljudi proklinju čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu.** (Izreke 11:26 ULB)
  - "Ljudi proklinju ljude koji im ne žele prodati pšenicu."

Koristi bilo koji drugi način koji je prirodan tvom jeziku.

- **Ljudi proklinju čovjeka koji im ne želi prodati pšenicu.** (Izreke 11:26 ULB)
  - "Ljudi proklinju onoga koji im ne želi prodati pšenicu."

Zatim preporučujemo da naučite:

Kada riječi muškoga roda podrazumijevaju i žene

Ići i doći

Opis

Ova stranica odgovara na pitanje: Što da napravim ako su riječi "ići" ili "doći" zbunjujuće u nekoj rečenici?

Različiti jezici imaju različite načine određivanja treba li se koristiti riječ "ići" ili "doći", te treba li se koristiti riječ "uzeti" ili "donijeti" kada se govori o pokretu. Na primjer, kada opisuju da prilaze nekoj osobi koja ih je pozvala, engleski govornici kažu "Dolazim," dok govornici španjolskog jezika kažu "Odlazim." Trebaš prevesti riječi "ići" i "doći" (kao i "uzeti" i "donijeti") na način na koji će tvoji čitatelji razumjeti u kojem smjeru se ljudi kreću.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Različiti jezici imaju različite načine na koje govore o pokretu. Biblijski jezici ili tvoj izvorišni jezik možda koriste riječi "ići" i "doći" ili "uzeti" i "donijeti" drukčije nego što ih tvoj jezik koristi. Ako se te riječi ne prevedu na način koji zvuči prirodno u tvom jeziku, tvoji čitatelji se mogu zbuniti u kojem smjeru se ljudi kreću.

Primjeri iz Biblije

Jahve je rekao Noi: "Dođite, ti i tvoje kućanstvo, u arku. (Postanak 7:1 ULB)

U nekim jezicima, to bi ljude navelo da pomisle da se Jahve nalazi u arci.

Međutim, bit ćeš slobodan od moje zakletve ako dođeš k mojoj rodbini i ako ti je oni ne daju. Onda ćeš biti slobodan od moje zakletve. (Postanak 24:41 ULB)

Abraham je govorio svome sluzi. Abrahamovi rođaci živjeli su daleko od mjesta gdje su on i njegov sluga stajali, a on je htio da njegov sluga ode k njima, a ne da on dođe k Abrahamu.

Kada dođeš u zemlju koju ti Jahve, tvoj Bog, dadne, i kada je zaposjedneš i počneš u njoj živjeti... (Ponovljeni zakon 17:14 ULB)

Mojsije je govorio narodu u pustinji. Oni još nisu otišli u zemlju koju im je Bog dao. U nekim jezicima, imalo bi više smisla reći: "Kada odeš u zemlju..."

Josip i Marija su ga donijeli u hram u Jeruzalemu kako bi ga prikazali Gospodinu. (Luka 1:22 ULB)

Na nekim jezicima, imalo bi više smisla reći da su Josip i Marija odnijeli ili nosili Isusa u hram.

Gle, tamo je bio čovjek koji se zvao Jair, a on je bio jedan od vođa sinagoge. Jair je pao k Isusovim nogama i preklinjao ga da dođe u njegovu kuću. (Luka 8:41 ULB)

Čovjek nije bio u svojoj kući kada je razgovarao s Isusom. Htio je da Isus ode zajedno s njim u njegovu kuću.

Nakon nekog vremena, njegova žena Elizabeta ostala je trudna, ali nije išla među ljude pet mjeseci. (Luka 1:24 UDB)

Na nekim jezicima možda bi bilo smislenije reći da Elizabeta nije izlazila među ljude.

Prevoditeljske strategije

Ako bi riječ koja se koristi u ULB-i zvučala prirodno i davala točno značenje u tvom jeziku, onda razmisli o tome da je koristiš. Ako ne, evo drugih strategija.

Koristi riječ "ići", "doći", "uzeti" ili "donijeti" koja bi bila prirodna u tvom jeziku.

Koristi neku drugu riječ koja izražava ispravno značenje.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristi riječ "ići", "doći", "uzeti" ili "donijeti" koja bi bila prirodna u tvom jeziku.

- ****Međutim, bit ćeš slobodan od moje zakletve ako dođeš k mojoj rodbini i ako ti je oni ne daju. Onda ćeš biti slobodan od moje zakletve.** (Postanak 24:41 ULB)
  - Međutim, bit ćeš slobodan od moje zakletve ako odeš k mojoj rodbini i ako ti je oni ne daju.
- **Nakon nekog vremena, njegova žena Elizabeta je ostala trudna, ali nije išla među ljude pet mjeseci.** (Luka 1:24 UDB)
  - Nakon nekog vremena, njegova žena Elizabeta je ostala trudna, ali nije izlazila među ljude pet mjeseci.

Koristi neku drugu riječ koja izražava ispravno značenje.

- **Kada dođeš u zemlju koju ti Jahve, tvoj Bog, daje, i kada je zaposjedneš i počneš živjeti u njoj...** (Ponovljeni zakon 17:14 ULB)
  - "Kada stigneš u zemlju koju ti Jahve, tvoj Bog, daje, i kada je zaposjedneš i počneš živjeti u njoj..."
- **Jahve je rekao Noi: "Dođi, ti i tvoje kućanstvo, u arku..."** (Postanak 7:1 ULB)
  - "Jahve je rekao Noi: "Uđi, ti i tvoje kućanstvo, u arku..."
- **Nakon nekog vremena, njegova žena Elizabeta ostala je trudna, ali nije išla vani među ljude pet mjeseci.** (Luka 1:24 UDB)
  - Nakon nekog vremena, njegova žena Elizabeta ostala je trudna, ali nije se pojavljivala među ljudima pet mjeseci.

Imenski pridjevi

Opis

U nekim jezicima pridjev se može koristiti tako da se odnosi na razred stvari koje pridjev opisuje. U tom slučaju, ponaša se kao imenica. Na primjer, riječ "bogat" je pridjev. Evo dvije rečenice koje pokazuju da je riječ "bogat" pridjev.

... Bogat čovjek imao je jako velik broj stada... (2. Samuel 12:2 ULB)

Pridjev "bogat" dolazi prije riječi "čovjek" i opisuje riječ "čovjek".

... On neće biti bogat; njegovo bogatstvo neće potrajati... (Job 15:29 ULB)

Pridjev "bogat" dolazi nakon glagola "biti" i opisuje "On".

Evo rečenice koja pokazuje da "bogat" može također vršiti funkciju imenice.

...bogati ne smiju dati više od pola šekela, a siromašni ne smiju dati manje. (Izlazak 30:15 ULB)

U Izlasku 30:15, riječ "bogati" vrši funkciju imenice u izrazu "bogati", a odnosi se na bogataše. Riječ "siromašni" također vrši funkciju imenice i odnosi se na siromašne ljude.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prevesti pridjeve koji vrše ulogu imenice?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Puno puta u Bibliji pridjevi se koriste kao imenice da opišu neku skupinu ljudi.
- Neki jezici ne koriste pridjeve na taj način.
- Čitatelji tih jezika mogu misliti da tekst govori o nekoj određenoj osobi kada zapravo govori o skupini ljudi koje pridjev opisuje.

Primjeri iz Biblije

... Žezlo bezbožnosti ne smije vladati u zemlji pravednih. (Psalam 125:3 ULB)

"Pravedni" su ovdje ljudi koji su pravedni, a ne neka određena pravedna osoba.

... Blagoslovljeni su krotki (Matej 5:5 ULB)

"Krotki" su ovdje svi ljudi koji su krotki, a ne samo jedna određena krotka osoba.

Prevoditeljske strategije

Ako tvoj jezik koristi pridjeve kao imenice kada govori o nekom razredu ljudi, razmisli o tome da i ti koristiš pridjeve na taj način. Ako bi to zvučalo čudno ili ako bi značenje bilo nejasno ili pogrešno, evo još jedne mogućnosti:

Koristi pridjeve s oblikom imenice koju pridjev opisuje u množini.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristi pridjeve s oblikom imenice koju pridjev opisuje u množini.

- **Žezlo bezbožnosti ne smije vladati u zemlji pravednih.** (Psalam 125:3 ULB)
  - Žezlo bezbožnosti ne smije vladati u zemlji pravednih ljudi.
- **Blago krotkima...** (Matej 5:5 ULB)
  - Blago ljudima koji su krotki ...

Redoslijed događaja

Opis

U Bibliji se događaji ne spominju uvijek onim redoslijedom kojim su se odvijali. Ponekad autor želi govoriti o nečemu što se dogodilo u ranijem vremenu od događaja o kojem je upravo govorio. Čitatelja to može zbuniti.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja: Čitatelji mogu misliti da su se događaji odvijali onim redoslijedom kojim su ispričani. Važno je pomoći im da isprave redoslijed tih događaja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto se događaji ne navode onim redoslijedom kojim su se dogodili te kako to trebam prevesti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanja](#)

[Glagoli](#)

Primjeri iz Biblije

Međutim, onda je Herod... bacio Ivana u zatvor. A dogodilo se, kada je Ivan krstio sav narod, da se krstio i Isus. (Luka 3:20-21 ULB)

Može nam se učiniti da je Ivan krstio Isusa nakon što je sam bio bačen u zatvor, ali Ivan je krstio Isusa prije nego što su ga bacili u zatvor.

Kada je Jošua to rekao narodu, sedam svećenika ponijelo je sedam trubli od ovnovih rogova pred Jahvom, a dok su hodali, puhnu su u trublje... A Jošua je zapovjedio narodu, govoreći: "Nemojte vikati. Nikakav glas neka ne izlazi iz vaših usta do dana kada vam ne kažem da vičete. Tek onda možete vikati." (Jošua 6:8-10 ULB)

Može nam se činiti kao da je Jošua izdao zapovijed narodu da ne viču nakon što je vojska već počela marširati, ali on je tu zapovijed dao prije nego što su počeli marširati.

Tko je dostojan otvoriti svitak i slomiti njegove pečate? (Otkrivenje 5:2 ULB)

Ovo zvuči kao da se najprije treba otvoriti svitak a tek onda slomiti njegove pečate, ali pečati kojima je svitak zalijepljen moraju se slomiti prije nego što se svitak može otvoriti.

Prevoditeljske strategije

Ako tvoj jezik koristi izraze ili vremenske oznake kojima je moguće izraziti da se neki događaj dogodio prije onoga koji je već spomenut, razmisli o tome da ih koristiš.

Ako tvoj jezik koristi glagolsko vrijeme ili vid kojim je moguće izraziti da se neki događaj dogodio prije onoga koji je već spomenut, razmisli o tome da ga koristiš. (Vidi: odjeljak o Aspektu o [Glagoli](#))

Ako tvoj jezik više voli da se događaji ispričaju onim redoslijedom kojim su se i dogodili, razmisli o tome da događaje prepričaš tim redoslijedom. To će možda značiti da ćeš trebati spojiti dva ili više stihova (poput 5-6). (Vidi: [Spojeni stihovi](#))

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako tvoj jezik koristi izraze ili vremenske oznake kojima je moguće izraziti da se neki događaj dogodio prije onoga koji je već spomenut, razmisli o tome da ih koristiš.

• ²⁰ **Međutim, onda je Herod... bacio Ivana u zatvor.** ²¹ **A dogodilo se, kada je Ivan krstio sav narod, da se krstio i Isus...** (Luka 3:20-21 ULB)

◦ ²⁰ Međutim, onda je Herod... bacio Ivana u zatvor. ²¹ Prije nego što je Ivan bio bačen u zatvor, dok je Ivan krstio sav narod, krstio se i Isus.

- **Tko je dostojan otvoriti svitak i slomiti njegove pečate?** (Otkrivenje 5:2 ULB)
  - Tko je dostojan otvoriti svitak nakon što slomi njegove pečate?

Ako tvoj jezik koristi glagolsko vrijeme ili vid kojim je moguće izraziti da se neki događaj dogodio prije onoga koji je već spomenut, razmisli o tome da ga koristiš.

- **⁸ Kada je Jošua to rekao narodu, sedam svećenika ponijelo je sedam trublji od ovnovih rogova pred Jahvom, a dok su hodali, puhнули su u trublje...¹⁰ A Jošua je zapovjedio narodu, govoreći: "Nemojte vikati. Nikakav glas neka ne izlazi iz vaših usta do dana kada vam ne kažem da vičete. Tek onda možete vikati."** (Jošua 6:8-10 ULB)
  - ⁸ Kada je Jošua to rekao narodu, sedam svećenika ponijelo je sedam trublji od ovnovih rogova pred Jahvom, a dok su hodali, puhнули su u trublje...¹⁰ A Jošua je bio zapovjedio narodu, govoreći: "Nemojte vikati. Nikakav glas neka ne izlazi iz vaših usta do dana kada vam ne kažem da vičete. Tek onda možete vikati."

Ako tvoj jezik više voli da se događaji ispričaju onim redosljedom kojim su se i dogodili, razmisli o tome da događaje prepričaš tim redosljedom. To će možda značiti da ćeš trebati spojiti dva ili više stihova (poput 5-6).

- **⁸ Kada je Jošua to rekao narodu, sedam svećenika ponijelo je sedam trublji od ovnovih rogova pred Jahvom, a dok su hodali, puhнули su u trublje...¹⁰ A Jošua je zapovjedio narodu, govoreći: "Nemojte vikati. Nikakav glas neka ne izlazi iz vaših usta do dana kada vam ne kažem da vičete. Tek onda možete vikati."** (Jošua 6:8-10 ULB)
  - ⁸⁻¹⁰ Jošua je zapovjedio narodu, govoreći: "Nemojte vikati. Nikakav glas neka ne izlazi iz vaših usta do dana kada vam ne kažem da vičete. Tek onda možete vikati." Kada je Jošua to rekao narodu, sedam svećenika ponijelo je sedam trublji od ovnovih rogova pred Jahvom, a dok su hodali, puhнули su u trublje ...
- **Tko je dostojan otvoriti svitak i slomiti njegove pečate?** (Otkrivenje 5:2 ULB)
  - Tko je dostojan slomiti pečate i otvoriti svitak?

Možda ćeš htjeti pogledati ovaj video uradak: http://ufw.io/figs_events.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Pozadinske informacije](#)

[Riječi koje povezuju](#)

[Predstavljanje novoga događaja](#)

[Vezani stihovi](#)

Dijelovi govora

Opis

Vrste riječi su zapravo kategorije riječi. Različite kategorije riječi imaju različite funkcije u rečenici. Svi jezici imaju vrste riječi, a sve riječi u nekom jeziku pripadaju vrstama riječi. Većina jezika imaju ove osnovne vrste riječi, uz neka odstupanja, dok neki jezici imaju veći broj kategorija od ovih koje smo naveli. Ovo, dakle, nije iscrpan popis vrsta riječi, već obuhvaća osnovne kategorije.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji su dijelovi govora u engleskom jeziku?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Gramatičke teme](#)

GLAGOLI su riječi koje izražavaju bilo radnju (npr. doći, ići, jesti) ili stanje (npr. jest, jesu, bio je). Detaljnije informacije možeš pronaći pod [Glagoli](#).

IMENICE su riječi koje predstavljaju neku osobu, mjesto, stvar ili ideju. Opće imenice su generičke, odnosno ne odnose se ni na koji specifični entitet (čovjek, grad, zemlja). Imena, odnosno vlastite imenice, odnose se na neki specifični entitet (Petar, Jeruzalem, Egipat). (Za više informacija vidi [Kako prevoditi imena](#).)

ZAMJENICE stoje na mjestu imenica i uključuju riječi kao što su on, ona, ono, ti, oni i mi. Detaljnije stranice o zamjenicama možeš pronaći ovdje [Zamjenice](#).

VEZNICI su riječi koje povezuju izraze ili rečenice. Primjeri su: i, ili, ali, jer, ipak, niti. Neki veznici se koriste u parovima: i/i; ili/ili; ni/ni; ne samo/nego i. Više informacija o njima možete pronaći na stranici [Riječi koje povezuju](#)

PRIJEDLOZI su riječi koje započinju izraze koji povezuju imenicu ili glagol s više detalja o toj imenici ili glagolu. Na primjer: "Djevojka je otrčala k svome ocu." Ovdje izraz s prijedlogom "k" govori o smjeru kamo je djevojka trčala (radnja) u odnosu na njezina oca. Drugi primjer je: "Mnoštvo koje je stajalo oko Isusa raslo je brojčano." Izraz s prijedlogom oko govori nam o lokaciji mnoštva u odnosu na Isusa. Neki primjeri prijedloga su k, od, u, iz, na, s, bez, iznad, ispod, prije, nakon, iza, ispred, među i kroz.

ČLANOVI su riječi koje se koriste zajedno s imenicama kako bi se pokazalo govori li govornik o nečemu što bi slušatelj trebao moći prepoznati. Na engleskom jeziku te riječi su: "a", "an", "the". Riječi a i an znače isto. Ako govornik kaže "a dog", (prijevod: neki pas) on ne očekuje da njegov slušatelj zna o kojem psu on govori; to bi mogao biti prvi put da on nešto kaže o psu. Ako govornik kaže the dog (prijevod: taj pas), on obično govori o nekom određenom psu, te očekuje da njegov slušatelj zna o kojem psu govori. Govornici engleskog jezika također koriste the kako bi pokazali da govore o nečemu općenito. Na primjer, mogu reći "The elephant is a large animal" (Prijevod: Slon je velika životinja) a pritom govoriti o slonovima općenito, a ne o nekom specifičnom slonu. Više informacija o tome možeš pronaći na stranici [Generički imenski izrazi](#).

PRIDJEVI su riječi koje opisuju imenice i izražavaju npr. količinu, veličinu, boju i dob. Neki primjeri su: mnogi, velik, plav, star, pametan, umoran. Ponekad ljudi koriste pridjeve kako bi iznijeli neke informacije o nečemu, a ponekad ih koriste kako bi razlikovali jednu stvar od druge. Na primjer, u izrazu moj stari otac pridjev stari jednostavno govori nešto o mome ocu. Međutim, u izrazu moja najstarija sestra riječ najstarija razlikuje tu sestru od bilo koje druge starije sestre koju bih mogao imati. Više informacija o tome možeš pronaći na stranici [Razlikovanje nasuprot informiranju ili podsjećanju](#).

PRILOZI su riječi koje opisuju glagole ili pridjeve i govore stvari kao što su kako, kada, gdje, zašto i u kojoj mjeri. Mnogi engleski prilozi završavaju na slova -ly. Neki primjeri priloga: polako, poslije, daleko, namjerno, jako.

Posvojnost

Opis

U svakodnevnom engleskom jeziku, "posvojnost" ili "posjedovanje" odnosi se na imanje, odnosno na nešto što netko ima. Na engleskom se taj gramatički odnos iskazuje pomoću prijedloga of (na hrvatskom: "od"), odnosno apostroфом i slovom s, ili posvojnou zamjenicom.

- kuća od moga djeda
- kuća moga djeda
- njegova kuća

Posvojnost se koristi na hebrejskom, grčkom i engleskom jeziku u različitim situacijama. Evo nekoliko uobičajenih situacija za koje se koristi.

- Vlasništvo - Netko nešto posjeduje.
  - Moja odjeća - Odjeća koju posjedujem
- Društveni odnos - Netko ima neku vrstu društvenog odnosa s drugom osobom.
  - moja majka - žena koja me rodila, ili žena koja se skrbila za mene
  - moj učitelj - osoba koja me uči
- Sadržaj - Nešto ima nešto u sebi.
  - vreća krumpira - vreća ima krumpire u sebi, ili vreća je puna krumpira
- Dio i cjelina: Jedna stvar dio je druge.
  - moja glava - glava je dio moga tijela
  - krov od kuće - krov koji je dio neke kuće

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Prevoditelji trebaju razumjeti odnos između dvije ideje koje su predstavljene dvama imenicama kada jedna posjeduje drugu.
- Neki jezici ne koriste posvojnost za sve situacije za koje bi je tvoj izvorišni tekst Biblije mogao koristiti.

Primjeri iz Biblije

Vlasništvo - U donjem primjeru, sin je posjedovao novac.

█ ... mlađi sin... protratio je svoj novac pretjerano rastrošnim životom. (Luka 15:13)

Društveni odnos - U donjem primjeru, učenici su bili ljudi koji su učili od Ivana.

█ Tada su učenici Ivanovi došli k njemu... (Matej 9:14 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: Što je posvojnost i kako mogu prevesti izraze koji je sadrže?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Struktura rečenice](#)

Materijal - U donjem primjeru, materijal koji se koristi za izradu kruna je zlato.

Na njihovim glavama bilo je nešto poput kruna od zlata (Otkrivenje 9:7)

Sadržaj - U donjem primjeru, čaša sadrži vodu.

Tko god vam da čašu vode da pijete... neće izgubiti svoju nagradu. (Marko 9:41 ULB)

Dio cjeline - U donjem primjeru, vrata su bila dio palače.

Međutim, Urija je spavao na vratima kraljeve palače (2. Samuel 11:9 ULB)

Dio skupine - U donjem primjeru, "nas" se odnosi na cijelu skupinu, a "svaki" se odnosi na pojedinačne članove.

Svakome od nas dan je dar. (Efežanima 4:7 ULB)

Događaji i posjedovanje

Ponekad su jedna ili obje imenice apstraktne imenice koje se odnose na neki događaj ili radnju. U donjem primjeru, apstraktne imenice su napisane **masnim** slovima. To su samo neki od odnosa koji su mogući između dvije imenice kada se jedna od njih odnosi na događaj.

Subjekt - Ponekad riječ nakon "od" govori o tome tko će učiniti radnju koju imenuje prva imenica. U donjem primjeru, Ivan je krstio ljude.

Krštenje Ivanovo, je li bilo s neba ili od ljudi? Odgovori mi." (Marko 11:30)

U donjem primjeru, Krist voli nas.

Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? (Rimljanima 3:35)

Objekt - Ponekad riječ nakon prijedloga "od" govori o tome kome ili čemu se nešto dogodilo. U donjem primjeru, ljudi vole novac.

Jer ljubav prema novcu korijen je svake vrste zla. (1. Timoteju 6:10 ULB)

Instrument - Ponekad riječ nakon "od" govori o tome kako će se nešto dogoditi. U donjem primjeru, Bog će kazniti narod tako što će poslati neprijatelje da ih napadnu mačevima.

onda boj se mača, jer gnjev donosi kaznu od mača (Job 19:29 ULB)

Predstavljanje - U donjem primjeru, Ivan je krstio ljude koji su se kajali za svoje grijeh. Krstili su se kako bi pokazali da se kaju. Njihovo krštenje predstavljalo je njihovo pokajanje.

Kada je Ivan došao, krstio je u pustinji i propovijedao krštenje pokajanja za oprost grijeha. (Marko 1:4 ULB)

Strategije za učenje odnosa između dviju imenica

Pročitaj okolne stihove da vidiš hoće li ti to pomoći da razumiješ odnos između dvije imenice.

Pročitaj stih u UDB-u. Ponekad će ti to jasno pokazati vrstu odnosa.

Vidi što bilješke kažu o tome.

Prevoditeljske strategije

Ako bi posvojna imenica bila prirodan način da se pokaže određen odnos između dvije imenice, razmisli o tome da je upotrijebiš. Ako bi to bilo čudno ili nerazumljivo, razmisli o ovim strategijama.

Koristi pridjev da pokažeš da jedna imenica opisuje drugu.

Koristi glagol da pokažeš kako su dvije imenice povezane.

Ako se jedna od imenica odnosi na neki događaj, prevedi je kao glagol.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristi pridjev da pokažeš da jedna imenica opisuje drugu. Pridjev dolje istaknut je **masnim** slovima.

- **Na njihovim glavama bilo je nešto poput kruna od zlata** (Otkrivenje 9:7)

- "Na njihovim glavama bile su zlatne krune"

Koristi glagol da pokažeš kako su dvije imenice povezane. U donjem primjeru, dodani glagol istaknut je masnim slovima.

- * ... *Tko god vam dadne čašu vode za piće... neće izgubiti svoju nagradu.** (Marko 9:41 ULB)
  - ... Tko god vam dadne čašu koja **sadrži** vodu za piće... neće izgubiti svoju nagradu.
- **Bogatstvo je bezvrijedno na dan gnjeva** (Izreke 11:4 ULB)
  - Bogatstvo je bezvrijedno na dan kada Bog **pokaže** svoj gnjev.
  - Bogatstvo je bezvrijedno na dan kada Bog **kazni** narod zbog svoga gnjeva.

Ako se jedna od imenica odnosi na neki događaj, prevedi je kao glagol. U donjem primjeru, taj glagol je istaknut masnim slovima.

- **Primijetite da ne govorim vašoj djeci, koja nisu znala ili vidjela kaznu Jahve vašega Boga.** (Ponovljeni zakon 11:2 ULB)
  - Primijetite da ne govorim vašoj djeci, koja nisu znala ili vidjela kako je Jahve vaš Bog **kaznio** narod Egipta.
- **Samo ćeš pogledati i vidjet ćeš kaznu opakih.** (Psalam 91:8 ULB)
  - Samo ćeš pogledati i vidjet ćeš kako Jahve **kaznjava** opake.
- **... primit ćete dar Duha Svetoga.** (Djela 2:38 ULB)
  - ... primit ćete Svetoga Duha, kojeg će vam Bog **dati.**

Glagoli

Opis

Glagoli su riječi koje se odnose na neku radnju ili događaj, odnosno koriste se u opisivanju ili identificiranju stvari.

Primjeri Glagoli u donjim primjerima su podcrtani.

- Ivan je trčao. ("Trčati" je radnja.)
- Ivan je pojeo bananu. ("Jesti" je radnja.)
- Ivan je vidio Marka. ("Vidjeti" je događaj.)
- Ivan je umro. ("Umrijeti" je događaj.)
- Ivan je visok. (Izraz "je visok" opisuje Ivana. Riječ "je" je glagol koji povezuje "Ivana" s "visok".)
- Ivan izgleda lijepo. (Izraz "je lijep" opisuje Ivana. Riječ "izgleda" ovdje je glagol koji povezuje "Ivana" i "lijepo".)
- Ivan je moj brat. (Izraz "je moj brat" identificira Ivana.)

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su glagoli i kakve su stvari s njima povezane?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

Ljudi ili stvari vezane uz glagol

Glagol obično kaže nešto o nekome ili nečemu. Svi gornji primjeri kažu nešto o Ivanu. "Ivan" je **subjekt** tih rečenica. Na engleskom jeziku, subjekt obično dolazi prije glagola.

Ponekad postoji još jedna osoba ili stvar vezana uz glagol. U donjem primjeru, podcrtana riječ je glagol, a izraz napisan masnim slovima je **objekt**. Na engleskom jeziku, objekt obično dolazi nakon glagola.

- On je pojeo **užinu**.
- On je otpjevao **pjesmu**.
- On je čitao **knjigu**.
- On je vidio **knjigu**.

Neki glagoli nikada nemaju objekt.

- Sunce je izišlo u šest sati.
- Ivan je spavao dobro.
- Ivan je pao jučer.

U pogledu mnogih glagola na engleskom jeziku, u redu je izostaviti objekt kada objekt nije važan u rečenici.

- On nikada ne jede noću.
- On pjeva stalno.
- On dobro čita.
- On ne može vidjeti.

U nekim jezicima glagol koji treba objekt uvijek ga mora imati, čak i ako objekt nije jako važan. Ljudi koji govore tim jezicima gornje rečenice mogu reći ovako.

- On nikada ne jede **hranu** noću.
- On pjeva **pjesme** stalno.
- On dobro čita **riječi**.
- On ne može **ništa** vidjeti.

Obilježja subjekta i objekta na glagolima

U nekim jezicima, glagol se može malo razlikovati ovisno o licima ili stvarima koje su s njime povezane. Na primjer, govornici engleskog jezika stavljaju slovo "s" na kraju glagola kada je subjekt samo jedna osoba. U drugim jezicima, obilježja na glagolu mogu pokazati je li subjekt "ja", "ti" ili "on"; jednina, dual ili množina; muško ili žensko, te je li ljudsko biće ili nije.

- They **eat** bananas every day. Oni **jedu** banane svaki dan. (Subjekt "they" (oni) odnosi se na više od jedne osobe.)
- John **eats** bananas every day. Ivan **jede** banane svaki dan. (Subjekt "Ivan" je jedna osoba.)

Vrijeme i glagolsko vrijeme

Kada prepričavamo neki događaj, obično istaknemo radi li se o događaju u prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti. Ponekad to činimo riječima kao što su "jučer", "sada" ili "sutra".

U nekim jezicima, glagol se može malo razlikovati ovisno o vremenu koje je s njim povezano. Takvo obilježavanje glagola se zove **glagolsko vrijeme**. Govornici engleskog jezika ponekad stavljaju "ed" na kraju glagola kada se događaj odvio u prošlosti.

- Sometimes Mary cooks meat. Ponekad Marija peče meso.
- Yesterday Mary cooked meat. Marija je jučer pekla meso. (Ona je to učinila u prošlosti.)

U nekim jezicima, govornici mogu dodati neku riječ koja će istaknuti nešto o vremenu. Govornici engleskog jezika koriste riječ "will" (će) kada se glagol odnosi na nešto u budućnosti.

- Marija će sutra peći meso.

Aspekt

Kada govorimo o nekom događaju, ponekad želimo pokazati da je taj događaj napredovao neko određeno vremensko razdoblje, odnosno u kakvom je taj događaj odnosu prema nekom drugom događaju. To je **aspekt**. Govornici engleskog jezika ponekad koriste glagole "is" (je) ili "has" (bio) te dodaju "s", "ing" ili "ed" na kraju glagola kako bi pokazali u kakvom je taj događaj odnosu prema nekom drugom događaju ili prema sadašnjem vremenu.

- Mary cooks meat every day. Marija peče meso svaki dan. (Ovo nam govori o nečemu što Marija često čini.)
- Mary is cooking the meat. Marija peče meso. (Ovo nam govori o nečemu što Marija upravo sada čini.)
- Mary cooked the meat, and John came home. Marija je pekla meso, a Ivan je došao kući. (Ovo nam jednostavno govori o stvarima koje su Marija i Ivan činili.)
- While Mary was cooking the meat, John came home. Dok je Marija pekla meso, Ivan je došao kući. (Ovo nam govori o nečemu što je Marija upravo činila kada je Ivan došao kući)
- Mary has cooked the meat, and she wants us to come eat it. Marija je ispekla meso i želi da dođemo i jedemo ga. (Ovo nam govori o nečemu što je Marija učinila, a što je sada još uvijek važno.)
- Mary had cooked the meat by the time Mark came home. Marija je već bila ispekla meso kada je Marko došao kući. (Ovo nam govori o nečemu što je Marija dovršila u prošlosti, prije nego što se dogodilo nešto drugo.)

Zatim preporučujemo da naučite:

Struktura rečenice

Aktiv ili pasiv

Prediktorna prošlost

Kada riječi muškoga roda podrazumijevaju i žene

U nekim dijelovima Biblije, riječi "muškarci", "braća" i "sinovi" odnose se samo na muškarce. U drugim dijelovima Biblije, iste riječi podrazumijevaju i muškarce i žene. Kada je pisac mislio i na muškarce i na žene, prevoditelji trebaju to prevesti na način koji neće ograničiti značenje na muškarce.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako trebam prevesti "brat" ili "on" kada se to može odnositi i na muškarca i na ženu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Zamjenice](#)

[Generički imenski izrazi](#)

Opis

U nekim jezicima riječ koja se obično odnosi na muškarce može se koristiti i na općenitiji način, tako da podrazumijeva i muškarce i žene. Na primjer, Biblija ponekad kaže 'braćo' kada oslovljava i braću i sestre.

Također, u nekim se jezicima zamjenice "on" i "njega" mogu koristiti na općenitiji način, tako da se odnose na bilo koju osobu ako nije važno je li ta osoba muško ili žensko. U primjeru dolje, zamjenica je "njegov", ali ne odnosi se na muškarce.

Mudro dijete čini njegova oca radosnim
ali ludo dijete donosi žalost njegovoj majci. (Izreke 10:1 ULB)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- U nekim kulturama riječi poput "muškarac," "brat," i "sin" mogu se koristiti samo za muškarce. Ako se te riječi koriste u prijevodu na općenitiji način, ljudi će misliti da se ono što je rečeno ne odnosi na žene.
- U nekim kulturama, zamjenice muškoga roda "on" i "njega" mogu se odnositi samo na muškarce. Ako se koristi zamjenica muškoga roda, ljudi će misliti da se ono što je rečeno ne odnosi na žene.

Prevoditeljska načela

Kada se izjava odnosi i na muškarce i na žene, prevedi je na način da ljudi mogu razumjeti da se odnosi na oboje.

Primjeri iz Biblije

Želimo da znate, braćo, o milosti Božjoj koja je dana crkvama u Makedoniji. (2. Korinćanima 8:1 ULB)

Ovaj stih oslovljava vjernike u Korintu, ne samo muškarce, nego **muškarce i žene**.

Tada je Isus rekao svojim učenicima: "Ako me tko želi slijediti, on se treba odreći sebe, uzeti njegov križ, i slijediti me." (Matej 16:24-26 ULB)

Isus nije govorio samo o muškarcima, nego o **muškarcima i ženama**.

Oprez: Ponekad se riječi muškoga roda koriste kako bi se posebno oslovili muškarci. Nemoj koristiti riječi koje bi ljude navele da misle da se podrazumijevaju i žene. Podcrtane riječi dolje posebno se odnose na muškarce.

Mojsije je rekao: 'Ako muškarac umre, bez djece, njegov brat mora oženiti njegovu ženu i imati dijete za njegova brata.' (Marko 22:24 ULB)

Prevoditeljske strategije

Ako bi ljudi razumjeli da riječi muškoga roda kao što su "muškarac," "brat," i "on" mogu uključiti žene, onda razmisli o tome da ih upotrijebiš. U suprotnom, evo nekoliko načina da prevedesh ove riječi kada se podrazumijevaju žene.

Koristi imenicu koja se može koristiti i za muškarce i za žene.

Koristi riječ koja se odnosi za muškarce i riječ koja se odnosi na žene.

Koristi zamjenice koje se mogu koristiti i za muškarce i za žene.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Koristi imenicu koja se može koristiti i za muškarce i za žene.

- **Mudar muškarac umire baš kao što luđak umire.** (Propovjednik 2:16 ULB)

- "Mudra osoba umire baš kao što luđak umire."
- "Mudri ljudi umiru baš kao što luđaci umiru."

Koristi riječ koja se odnosi na muškarce i riječ koja se odnosi na žene.

- **Jer ne želimo da budete u neznanju, braćo, o nevoljama koje smo imali u Aziji.** (2. Korinćanima 1:8) - Pavao je pisao ovo pismo i muškarcima i ženama.

- "Jer ne želimo da budete u neznanju, braćo i sestre, o nevoljama koje smo imali u Aziji." (2. Korinćanima 1:8)

Koristi zamjenice koje se mogu koristiti i za muškarce i za žene.

- **Ako me tko želi slijediti, on se treba odreći sebe, uzeti svoj križ i slijediti me.** (Matej 16:24 ULB) - Govornici engleskog jezika mogu zamijeniti zamjenice muškoga roda jednine, "on," "sebe," i "svoj" zamjenicama u množini koje nemaju rod (na engleskom): "they," (oni) "themselves" (sebe), i "their" (svoj) kako bi pokazali da se to odnosi na sve ljude, a ne samo na muškarce.

- "Ako me ljudi žele slijediti, oni trebaju odreći se sebe, uzeti svoj križ i slijediti me."

Redosljed riječi

Opis

Većina jezika ima uobičajen način nizanja dijelova rečenice. Međutim, to nije slučaj sa svim jezicima. Prevoditelji trebaju znati koji je uobičajeni redosljed riječi u njihovu jeziku.

Glavni dijelovi rečenice

Većina rečenica imaju tri osnovna važna dijela: subjekt, objekt i glagol. Subjekti i objekti su obično imenice (tj. osobe, mjesta, stvari ili ideje) ili zamjenice. Glagoli pokazuju djelovanje ili stanje.

Subjekt

Subjekt je obično ono o čemu rečenica govori. Obično vrši neku radnju ili se opisuje. Subjekt može biti **aktivan**; ako nešto čini, kao što je pjevanje, ili rad, ili poučavanje.

- Petar dobro pjeva pjesmu.

Moguće je da se nešto učini subjektu.

- Petru je poslužena dobra hrana.

Subjekt se može opisati ili može biti u **stanju**, kao što je sreća, tuga ili srdžba.

- On je visok.
- Dječak je sretan.

Objekt

Objekt je često stvar kojoj subjekt nešto čini.

- Petar je udario loptu.
- Petar je čitao knjigu.
- Petar je dobro otpjevao pjesmu.
- Petar je jeo dobru hranu.

Glagol

Glagol pokazuje radnju ili stanje.

- Petar dobro pjeva pjesmu.
- Petar pjeva.
- Petar je visok.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što znači "redosljed riječi"?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Gramatičke teme](#)

[Dijelovi govora](#)

[Struktura rečenice](#)

Poželjan redoslijed riječi

Svi jezici imaju poželjan redoslijed riječi. Donji primjeri pokazuju redoslijed subjekta, objekta i glagola u rečenici "Petar je udario loptu" za neke jezike.

U nekim jezicima, kao što je engleski, redoslijed riječi je subjekt-glagol-objekt.

- Petar je udario loptu.

U nekim jezicima redoslijed riječi je subjekt-objekt-glagol.

- Petar loptu udario je.

U nekim jezicima redoslijed je glagol-subjekt-objekt.

- Udario je Petar loptu.

Promjene u redoslijedu riječi

Redoslijed riječi može se promijeniti ako rečenica:

- predstavlja pitanje ili zapovijed
- opisuje stanje (On je sretan. On je visok.)
- izražava pogodbu, kao na primjer pomoću riječi "ako"
- sadrži lokaciju
- sadrži element vremena
- stoji u pjesmi

Redoslijed riječi se također može promijeniti

- ako postoji nekakav naglasak na nekom dijelu rečenice
- ako se rečenica zapravo odnosi na nešto drugo, a ne na subjekt

Prevoditeljska načela

- Nauči koji je redoslijed riječi poželjan na tvom jeziku.
- Koristi poželjan redoslijed riječi tvoga jezika osim ako postoji neki razlog u tvom jeziku zašto bi ga trebao promijeniti.
- Prevedi rečenicu tako da je značenje točno i jasno te da zvuči prirodno.

Također, možda želiš pogledati ovaj video uradak: http://ufw.io/figs_order.

Zamjenice

Zamjenice

Opis

Zamjenice su riječi koje ljudi koriste umjesto imenica, kada govore o nekome ili nečemu. Primjeri zamjenica su: ja, ti, on, ono, ovo, ono, netko. Najčešći oblik zamjenice je lična zamjenica.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su zamjenice i kakve vrste zamjenica postoje u nekim jezicima?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

Lične zamjenice

Lične zamjenice odnose se na ljude ili stvari i pokazuju upućuje li govornik na sebe, na osobu kojoj govori ili na nekog ili nešto drugo. Sljedeće su vrste informacija koje lične zamjenice mogu dati. Druge vrste ličnih zamjenica također mogu dati ove informacije.

Lice

- Prvo lice - Govornik, a možda i drugi (ja, mi)
  - [Isključivo i uključivo "mi"](#)
- Drugo lice - Osoba ili ljudi koje govornik oslovljava, a možda i drugi (ti, vi)
  - [Oblici zamjenice ti/vi](#)
- Treće lice - Netko ili nešto drugo uz govornika i onih kojima govori (on, ona, ono, oni)

Broj

- Jednina - jedan (ja, ti, on, ona, ono)
- Množina - više od jednog (mi, vi, oni)
  - [Zamjenice u jednini koje se odnose na skupine](#)
- Dvojina (dual) - dvoje (Neki jezici imaju zamjenice koje se posebno odnose na dvoje ljudi ili dvije stvari.)

Rod

- Muški rod - on
- Ženski rod - ona
- Srednji rod - ono

Odnos prema drugim riječima u rečenici

- Subjekt glagola: ja, ti, on, ona, ono, mi, vi, oni
- Objekt glagola ili prijedloga: mene, tebe, njega, nju, ga, nas, vas, njih

- Posvojitelj s imenicom: moj, tvoj, njegov, njezin, naš, vaš, njihov
- Posvojitelj bez imenice: moje, tvoje, njegovo, njezino, naše, vaše, njihovo

Druge vrste zamjenica

Povratna zamjenica odnose se na drugu imenicu ili zamjenicu u istoj rečenici: sebe.

- **Ivan je vidio sebe u ogledalu.** - Riječ "sebe" odnosi se na Ivana.

Upitne zamjenice koriste se za stvaranje pitanja na koje je potrebno odgovoriti složenije od "da" ili "ne": tko, koga, čije, što, gdje, kada, zašto, kako.

- **Tko je sagradio ovu kuću?**

Odnosne zamjenice obilježavaju odnosne rečenice. One nam govore više o imenici u glavnom dijelu rečenice: da, koji, tko, koga, gdje, kada.

- **Vidio sam kuću koju je Ivan sagradio.** Rečenica "koju je Ivan sagradio" govori nam koju kuću sam vidio.
- **Vidjela sam čovjeka koji je sagradio kuću.** Rečenica "koji je sagradio kuću" govori nam o tome kojega sam čovjeka vidjela.

Pokazne zamjenice se koriste kako bi se privukla pažnja na nekoga ili nešto i kako bi se pokazala udaljenost od govornika ili od nečega drugog: ovaj, onaj, taj, onaj.

- **Jesi li vidio ovaj ovdje?**
- **Tko je onaj tamo?**

Neodređene zamjenice se koriste kada se ne ukazuje ni na koju određenu imenicu: bilo koji, bilo tko, netko, nešto, bilo što. Ponekad se lična zamjenica koristi u tu svrhu na generički način: ti, oni, on ili ono.

- **On želi pričati s bilo kim.**
- **Netko je to popravio, ali ne znam tko.**
- **Oni kažu da ti ne bi smio buditi lava koji spava.**

U posljednjem primjeru, "oni" i "ti" se jednostavno odnose na ljude općenito.

Prvo, drugo ili treće lice

Govornik obično sebe oslovljava kao "ja", a osobu kojoj govori oslovljava kao "ti". Ponekad u Bibliji govornik sebe ili osobu kojoj govori oslovljava izrazom koji nije ni "ja" ni "ti".

Opis

- **Prvo lice** - Tako govornik obično oslovljava sebe. Engleski jezik koristi zamjenice "ja" i "mi." (Također: mene, moj, moga; nas, naš, našeg)
- **Drugo lice** - Tako govornik obično oslovljava osobu ili ljude kojima govori. Engleski jezik koristi zamjenicu "ti/vi". (Također, tvoj/vaš, tvoga/vašeg)
- **Treće lice** - Tako govornik obično oslovljava nekoga drugog. Engleski jezik koristi zamjenice "on," "ona," "ono" i "oni." (Također: njega, njegova, nju, njezinu, njega; njih, njihov, njihovog) Imenski izrazi poput "čovjek" ili "žena" također su u trećem licu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su prvo, drugo i treće lice, te kako ću prevesti oblik trećega lica koji se ne odnosi na treće lice?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Kada mogu eksplicitne informacije učiniti implicitnima Zamjenice](#)

Razlog zašto to može biti problem u prevođenju

Ponekad u Bibliji govornik koristi treće lice kako bi oslovio sebe ili ljude kojima govori. Čitatelji bi tada mogli pomisliti da govornik zapravo oslovljava nekoga drugog. Možda ne razumije da zapravo misli na sebe ("ja") ili svoga sugovornika ("ti").

Primjeri iz Biblije

Ponekad ljudi koriste treće lice umjesto prvo lice ("ja" ili "mene") kada govore o sebi.

Međutim, David je rekao Šaulu: "Tvoj sluga je čuvao ovce svoga oca." (1. Samuel 17:34 ULB)

David je sebe oslovio u trećem licu kao "tvoj sluga" i "svoga". Nazvao se Šaulovim slugom kako bi pokazao svoju poniznost pred Šaulom.

Tada je Jahve odgovorio Jobu iz oluje i rekao:
"... Imaš li ruku poput Božje? Možeš li grmjeti glasom poput njega? (Job 40:6, 9 ULB)

Bog je oslovio sebe u trećem licu riječima "Božje" i "njega". Učinio je to kako bi naglasio da je Bog i da je moćan.

Ponekad ljudi koriste treće umjesto drugoga lica ("ti" ili "tvoj") kako bi oslovili osobu ili ljude kojima govore.

Abraham je odgovorio i rekao: "Gle što sam učinio, uzevši na sebe da govorim Gospodinu mojemu, premda sam tek prah i pepeo! (Postanak 18:27 ULB)

Abraham je govorio Gospodinu i oslovio je Gospodina kao "Gospodin moj" umjesto da ga oslovi zamjenicom "ti". To je učinio kako bi pokazao svoju poniznost pred Bogom.

Tako će i moj nebeski Otac učiniti vama, ako svaki od vas ne oprostí svome bratu od srca. (Matej 18:35 ULB)

Nakon što je rekao "svaki od vas", Isus je upotrijebio treće lice "svome" umjesto "tvome".

Prevoditeljske strategije

Kada je korištenje trećega lica za prvo ("ja") ili drugo lice ("ti") prirodno, odnosno kada izražava ispravno značenje u tvome jeziku, razmisli o tome da to upotrijebiš. Ukoliko nije, evo nekoliko drugih mogućnosti.

Upotrijebi izraz u trećem licu zajedno sa zamjenicom u prvom ("ja") ili drugom licu ("ti")

Jednostavno upotrijebi prvo ("ja") ili drugo lice ("ti") umjesto trećeg lica.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Upotrijebi izraz u trećem licu zajedno sa zamjenicom u prvom ("ja") ili drugom licu ("ti").

- **Međutim, David je rekao Šaulu: "Tvoj sluga je čuvao ovce svoga oca."**

- Međutim, David je rekao Šaulu: "Ja, tvoj sluga, čuvao sam ovce svoga oca."

Jednostavno upotrijebi prvo ("ja") ili drugo lice ("ti") umjesto trećeg lica.

- **Tada je Jahve odgovorio Jobu iz oluje i rekao mu: "... Imaš li ruku poput Božje? Možeš li grmjeti glasom poput njega?" (Job 40:6, 9 ULB)**

- Tada je Jahve odgovorio Jobu iz oluje i rekao mu: "... Imaš li ruku poput moje? Možeš li grmjeti glasom poput mene?"

- **Tako će i moj nebeski Otac učiniti vama, ako svaki od vas ne oprostí svome bratu od srca.**

(Matej 18:35 ULB)

- Tako će i moj nebeski Otac učiniti vama, ako svaki od vas ne oprostite svome bratu od srca.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Oblici zamjenice ti/vi](#)

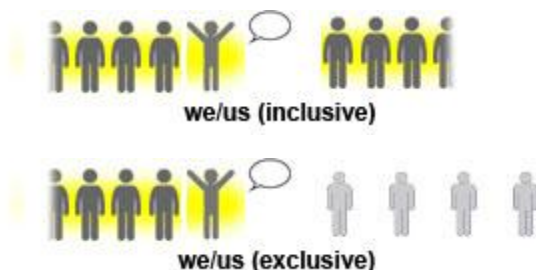
Isključivo i uključivo "mi"

Opis

Neki jezici imaju više od jednog oblika zamjenice "mi": **uključivi** oblik koji znači "ja i ti/vi" i **isključivi** oblik koji znači "ja i netko drugi, ali ne ti/vi." Isključivi oblik isključuje osobu kojoj se govori. Uključivi oblik uključuje osobu kojoj se govori, a možda i druge. To se isto tako odnosi i na zamjenice "nas", "naš", "našeg" i "nam".

Neki jezici imaju uključive i isključive oblike za svaku od ovih zamjenica. Prevoditelji čiji jezik odvaja isključive i uključive oblike za te zamjenice trebat će razumjeti što je govornik mislio kako bi mogao odlučiti koji oblik da koristi.

Vidi slike. Ljudi s desne strane su oni kojima govornik govori. Žuta boja pokazuje na koga se odnosi uključivo "mi", a na koga se odnosi "isključivo mi".

Ova stranica odgovara na pitanje: Što je isključivo i uključivo "mi"?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Zamjenice](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Biblija je najprije bila napisana na hebrejskom, aramejskom i grčkom jeziku. Poput engleskog jezika, ovi jezici nemaju odvojene isključive i uključive oblike zamjenice "mi". Prevoditelji čiji jezik ima isključive i uključive oblike zamjenice "mi" trebat će razumjeti što je govornik htio reći kako bi mogao odlučiti koji oblik zamjenice "mi" treba koristiti.

Primjeri iz Biblije

Rekli su: "Mi nemamo više od pet kruhova i dvije ribe, osim ako mi ne odemo i ne kupimo hranu za ovo mnoštvo naroda." (Luka 9:13 ULB)

U prvoj rečenici, učenici su Isusu rekli koliko hrane imaju, tako da bi ovo "mi" moglo biti i uključiv oblik i isključiv oblik. U drugoj rečenici, učenici govore o tome da bi neki od njih mogli otići kupiti hranu, tako da bi "mi" ovdje bio isključivi oblik jer Isus ne bi išao kupiti hranu.

mi smo vidjeli i svjedočimo te vam obznanjujemo vječni život, koji je bio s Ocem, a očitovao se vama (1. Ivanova 1:2 ULB)

Ivan ljudima koji nisu vidjeli Isusa govori o onome što su on i drugi apostoli vidjeli. Prema tome, jezici koji imaju isključive oblike "mi" i "nas" u ovome stihu bi koristili isključive oblike.

... pastiri su govorili jedan drugom: "Hajdemo mi sada u Betlehem, da vidimo ovo što se dogodilo, što nam je Gospodin objavio." (Luka 2:15 ULB)

Pastiri su govorili jedan drugom. Kada su rekli "nam", uključivali su ljude kojima su govorili - jedni druge.

A dogodilo se jednoga od tih dana da su Isus i njegovi učenici ušli u čamac, a on im je rekao:
"Hajdemo mi na drugu stranu jezera." Tada su zaplovili. (Luka 8:22 ULB)

Kada je Isus rekao "mi," govorio je o sebi i o učenicima kojima se obraćao, tako da bi ove riječi trebale imati uključiv oblik.

Možda ćeš htjeti pogledati ovaj video uradak: http://ufw.io/figs_inclusive.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Kada riječi muškoga roda podrazumijevaju i žene](#)

Oblici "ti/vi" - Formalni ili neformalni

(Možeš pogledati i ovaj video: http://ufw.io/figs_youform.)

Opis

Neki jezici razlikuju formalni od neformalnog oblika zamjenice u drugom licu jednine. Ova stranica se prvenstveno tiče onih čiji jezik razlikuje te oblike.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su formalni i neformalni oblici zamjenice drugog lica jednine?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Oblici zamjenice ti/vi](#)

[Zamjenice](#)

U nekim kulturama, ljudi koriste formalni oblik zamjenice u drugom licu kada oslovljavaju nekoga tko je stariji ili tko ima veći autoritet od njih, a koriste neformalni oblik zamjenice drugog lica kada oslovljavaju nekoga svojih godina ili manjeg autoriteta. U drugim kulturama, ljudi koriste formalni oblik zamjenice u drugom licu kada oslovljavaju strance ili ljude koje ne poznaju baš najbolje, a neformalni oblik kada oslovljavaju svoju obitelj ili bliske prijatelje.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Biblija je napisana na hebrejskom, aramejskom i grčkom jeziku. Ti jezici nemaju formalne i neformalne oblike zamjenice drugog lica.
- Engleski i mnogi drugi izvorišni jezici također nemaju formalne i neformalne oblike zamjenice drugog lica.
- Prevoditelji koji koriste izvorišni tekst na jeziku koji ima formalne i neformalne oblike zamjenice drugoga lica, trebat će razumjeti kako se ti oblici koriste u tome jeziku. Pravila u tom jeziku možda neće biti ista pravila kao u prevoditeljevom jeziku.
- Prevoditelji će trebati razumjeti odnos između dva govornika kako bi mogli odabrati prikladan oblik u svome jeziku.

Prevoditeljska načela

- Odgonetni odnos između govornika i osobe ili ljudi koje on oslovljava.
- Odgonetni stav govornika prema osobi koju oslovljava.
- Izaberi oblik u tvom jeziku, koji će biti prikladan za taj odnos i stav.

Primjeri iz Biblije

Jahve Bog pozva čovjeka i reče mu: "Gdje si ti?" (Postanak 3:9 ULB)

Bog ima autoritet nad ljudima, tako da bi jezici koji imaju formalni i neformalni oblik zamjenice drugog lica ovdje vjerojatno izabrali neformalni oblik.

Dakle, činilo se dobro i meni, nakon što sam sve točno istražio od početka, zapisati to za tebe po redu, preuzvišeni Teofile. Želim da ti znaš sa sigurnošću ono čemu si ti bio poučen. (Luka 1:3-4 ULB)

Luka je Teofila nazvao "preuzvišeni". To nam pokazuje da je Teofil najvjerojatnije bio visoki dužnosnik, kome je Luka iskazao veliko poštovanje. Govornici jezika koji imaju formalni oblik zamjenice drugog lica vjerojatno će tu koristiti taj oblik.

Nebeski Oče, neka se sveti tvoje ime. (Matej 6:9 ULB)

Ovo je dio molitve kojoj je Isus poučio svoje učenike. Neke kulture bi koristile formalni oblik zamjenice u drugom licu jer Bog ima autoritet. Druge kulture bi koristile neformalni oblik zamjenice zato što je Bog naš Otac.

Prevoditeljske strategije

Prevoditelji čiji jezik ima formalni i neformalni oblik zamjenice u drugom licu trebaju razumjeti odnos između dvaju sugovornika kako bi izabrali prikladan oblik zamjenice u drugom licu u svome jeziku.

Odluka treba li koristiti formalni ili neformalni oblik zamjenice u drugom licu

Obrati pažnju na odnos između govornika.

- Ima li jedan govornik autoritet nad drugim?
- Je li jedan govornik stariji od drugog?
- Jesu li govornici članovi obitelji, rodbina, prijatelji, stranci ili neprijatelji?

Ako imaš Bibliju na jeziku koji ima formalni ili neformalni oblik zamjenice u drugom licu, vidi koji oblik koristi. Međutim, upamti da se pravila u tom jeziku mogu razlikovati od pravila u tvome jeziku.

Primjena prevoditeljskih strategija

Engleski jezik nema formalnih i neformalnih oblika zamjenice drugoga lica. Molimo te, vidi primjere i raspravu gore.

Zatim preporučujemo da naučite:

Oblici 'ti/vi' - Dual/Množina

Oblici 'ti/vi' - jednina

Zamjenice u jednini koje se odnose na skupine

Opis

Biblija je bila napisana na hebrejskom, aramejskom i na grčkom jeziku. Ovi jezici imaju oblik zamjenice "ti" u **jednini** kada se zamjenica "ti" odnosi na samo jednu osobu te oblik u **množini** kada se zamjenica odnosi na više od jedne osobe. Međutim, u Bibliji govornici ponekad koriste oblik u **jednini** čak i kada govore skupini ljudi. To nije toliko očigledno kada čitate Bibliju na engleskom jeziku jer engleski jezik nema različite oblike zamjenice u drugom licu jednine i množine. Međutim, to možeš vidjeti ako čitaš Bibliju na jeziku koji ima te različite oblike.

Također, govornici i pisci Staroga zavjeta često su oslovljavali skupine ljudi zamjenicom u jednini "on", umjesto da koriste zamjenicu u množini "oni".

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako trebam prevesti zamjenice u jednini koje se odnose na skupine ljudi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Oblici zamjenice ti/vi](#)

[Oblici 'ti/vi' - jednina](#)

[Zamjenice](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- U mnogim jezicima, prevoditelj koji čita Bibliju s općenitim oblikom zamjenice "ti/vi" trebat će znati oslovljava li govornik jednu osobu ili više od jedne osobe.
- U nekim jezicima može biti zbunjujuće ako govornik koristi zamjenicu u jednini kada oslovljava više od jedne osobe ili govori više osoba.

Primjeri iz Biblije

¹Vi pazite da ne činite vaša djela pravednosti pred ljudima da bi vas oni vidjeli, jer u protivnom vi nećete imati nagrade od vašeg Oca koji je na nebu. ²Dakle, kada ti daješ milostinju, nemoj trubiti pred sobom kao što to čine licemjeri u sinagogama i na ulicama, kako bi primili hvalu od ljudi. Zbilja, kažem vam, primili su svoju nagradu. (Matej 6:1,2 ULB)

Isus je to rekao u množtvu. Koristio je zamjenicu drugoga lica u množini u prvom stihu, a onda zamjenicu drugoga lica u jednini u prvoj rečenici drugoga stiha. Zatim je u posljednjoj rečenici ponovno koristio oblik množine.

Bog je rekao sve ove riječi: "Ja sam Jahve, tvoj Bog, koji te je izbavio iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva. Ti ne smiješ imati druge bogove preda mnom." (Izlazak 20:1-3 ULB)

Bog je to rekao cijelome izraelskom narodu. Izveo ih je iz Egipta i htio je da mu svi budu poslušni, ali je koristio oblik zamjenice drugoga lica u jednini kada ih je oslovljavao.

Ovo govori Jahve:
 "Za tri grijeha Edoma,
 čak i za četiri,
 Neću obrnuti kaznu,
 jer on je hvatao svoga brata s mačem
 i odbacio je sve suosjećanje.
Njegov gnjev stalno je bjesnio,
 i njegova srdžba trajala je zauvijek." (Amos 1:11 ULB)

Jahve je te stvari rekao o naciji Edom, a ne o samo jednoj osobi.

Prevoditeljske strategije

Ako bi oblik zamjenice u jednini zvučao prirodno kada se odnosi na skupinu ljudi, razmisli o tome da ga koristiš.

- Hoćeš li ga koristiti možda bude ovisilo o tome tko je govornik i tko su ljudi o kojima govori ili kojima govori.
- To može ovisiti i o tome što govornik govori.

Ako oblik zamjenice u jednini ne bi zvučao prirodno kada se oslovljava skupina ljudi ili ako bi čitatelji zbog toga bili zbunjeni, koristi oblik zamjenice u množini.

Primjena prevoditeljskih strategija

Ako oblik zamjenice u jednini ne bi zvučao prirodno kada se oslovljava skupina ljudi ili ako bi čitatelji zbog toga bili zbunjeni, koristi oblik zamjenice u množini.

Ovo govori Jahve:
"Za tri grijeha Edoma,
čak i za četiri,
neću obrnuti kaznu,
jer on je hvatao svoga brata s mačem
i odbacio sve suosjećanje.
Njegov gnjev stalno je bjesnio,
i njegova srdžba trajala je zauvijek." (Amos 1:11 ULB)

Ovo govori Jahve:
"Za tri grijeha Edoma,
čak i za četiri,
neću obrnuti kaznu,
jer oni su hvatali svoju braću mačem
i odbacili sve suosjećanje.
Njihov gnjev stalno je bjesnio,
i njihova srdžba trajala je zauvijek."

Zatim preporučujemo da naučite:

[Oblici 'ti/vi' - Dual/Množina](#)

Povratne zamjenice

Opis

Svi jezici imaju načine na koje pokazuju da ista osoba ima dvije različite uloge u istoj rečenici. Engleski jezik to čini koristeći **Povratne zamjenice**. To su zamjenice koje se odnose na nekoga ili nešto što je već spomenuto u rečenici. Povratne zamjenice su: sebe, se. Drugi jezici mogu imati neke druge načine da to pokažu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su povratne zamjenice?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Zamjenice](#)

[Struktura rečenice](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Različiti jezici imaju različite načine da pokažu da ista osoba ima dvije različite uloge u rečenici. Za takve jezike, njihovi će prevoditelji trebati znati kako prevesti engleske povratne zamjenice.
- Povratne zamjenice na engleskom jeziku imaju i druge funkcije.

Upotreba povratnih zamjenica

- Pokazati da ista osoba ili stvar ima dvije različite uloge u rečenici
- Naglasiti osobu ili stvar u rečenici
- Pokazati da je netko nešto učinio sam
- Pokazati da je netko ili nešto bilo samo

Primjeri iz Biblije

Povratne zamjenice koriste se kako bi se pokazalo da ista osoba ili stvar imaju dvije različite uloge u rečenici.

Ako bih ja sam svjedočio o sebi, moje svjedočanstvo ne bi bilo istinito. (Ivan 5:31 ULB)

A blizu je bila židovska Pasha, a mnogi su iz provincije otišli u Jeruzalem prije Pashe kako bi se očistili. (Ivan 11:55 ULB)

Povratne zamjenice se koriste kako bi se naglasila osoba ili stvar u rečenici.

Sam Isus nije krstio, ali njegovi učenici jesu. (Ivan 4:2 ULB)

Tako su oni napustili mnoštvo, uzevši Isusa s njima, jer je već bio u čamcu. Drugi su čamci također bili s njim. Jaka oluja se digla i valovi su prodirali u čamac tako da je već bio pun. Međutim, sam Isus je bio u krmi, spavao je na jastuku. (Marko 4:36-38 ULB)

Povratne zamjenice koriste se kako bi se pokazalo da je netko nešto učinio sam.

Kada je Isus shvatio da će doći i uhvatiti ga na silu da ga učine kraljem, ponovno se povukao u goru sam. (Ivan 6:15 ULB)

Povratne zamjenice se koriste kako bi se pokazalo da je netko ili nešto bilo samo.

Vidio je tkaninu od lana kako tamo leži i tkaninu koja mu je bila na glavi. Ona nije ležala zajedno s tkaninom od lana, nego je bila smotana posebno sama. (Ivan 20:6-7 ULB)

Prevoditeljske strategije

Ako bi povratna zamjenica imala istu funkciju u tvome jeziku, razmisli o tome da je koristiš. Ako ne bi, evo nekih drugih strategija.

U nekim jezicima, ljudi stavljaju nešto na glagol kako bi pokazali da je objekt glagola isti kao i subjekt.
 U nekim jezicima, ljudi naglašavaju neku osobu ili stvar tako što ju stavljaju na posebno mjesto u rečenici.
 U nekim jezicima, ljudi naglašavaju neku osobu ili stvar dodajući nešto toj riječi ili stavljajući neku drugu riječ zajedno s njom.
 U nekim jezicima, ljudi pokazuju da je netko nešto učinio sam tako što koriste riječ "sam".
 U nekim jezicima, ljudi pokazuju da je nešto bilo samo tako što koriste izraz koji govori o tome gdje se to nalazilo.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

U nekim jezicima, ljudi stavljaju nešto na glagol kako bi pokazali da je objekt glagola isti kao i subjekt.

- **Ako bih ja sam svjedočio o sebi, moje svjedočanstvo ne bi bilo istinito.** (Ivan 5:31)
  - "Ako bih ja samosvjedočio o sebi, moje svjedočanstvo ne bi bilo istinito."
- **A židovska Pasha bila je blizu, tako da su mnogi došli u Jeruzalem iz provincije prije Pashe kako bi se očistili.** (Ivan 11:55)
  - "A židovska Pasha bila je blizu, tako da su mnogi došli u Jeruzalem iz provincije prije Pashe kako bi prošli kroz samoočišćenje."

U nekim jezicima ljudi naglašavaju neku osobu ili stvar tako što ju stavljaju na posebno mjesto u rečenici.

- **On sam uzeo je naše bolesti i nosio naše boli.** (Matej 8:17 ULB)
  - "On je taj koji je uzeo naše bolesti i nosio naše boli."
- **Sam Isus nije bio krstio, ali njegovi učenici jesu .** (Ivan 4:2)
  - "Nije Isus bio taj koji je krstio, nego su to činili njegovi učenici."

U nekim jezicima, ljudi naglašavaju neku osobu ili stvar dodajući nešto toj riječi ili stavljajući neku drugu riječ zajedno s njom. Engleski dodaje povratnu zamjenicu.

- **A Isus je to rekao da iskuša Filipa, jer on sam je znao što će učiniti.** (Ivan 6:6)

U nekim jezicima, ljudi pokazuju da je netko nešto učinio sam tako što koriste riječ "sam".

- **Kada je Isus shvatio da će doći i uhvatiti ga silom da ga učine kraljem, povukao se ponovno na goru po sebi.** (Ivan 6:15)
  - "Kada je Isus shvatio da će doći i uhvatiti ga silom da ga učine kraljem, ponovno se sam povukao na goru."

U nekim jezicima ljudi pokazuju da je nešto bilo samo tako što koriste izraz koji govori o tome gdje se to nalazilo.

- **Vidio je tkaninu od lana kako tamo leži i tkaninu koja mu je bila na glavi. Ona nije ležala zajedno s tkaninom od lana, nego je bila smotana posebno sama.** (Ivan 20:6-7 ULB)
  - "Vidio je tkaninu od lana kako tamo leži i tkaninu koja mu je bila na glavi. Ona nije ležala zajedno s tkaninom od lana, nego je bila smotana i ležala je na svome vlastitom mjestu."

Zamjenice – Kada ih koristiti

Opis

Kada razgovaramo ili pišemo, koristimo zamjenice kako bismo ukazali na ljude ili stvari, kako ne bismo uvijek trebali ponavljati imenicu ili ime. Prvi put kada nekoga oslovimo u priči, obično koristimo opisnu frazu ili ime. Sljedeći put možda ćemo tu osobu osloviti jednostavnom imenicom ili imenom. Nakon toga, možda ćemo ju osloviti samo zamjenicom, dokle god mislimo da će naši slušatelji moći lako razumjeti na koga se odnosi ta zamjenica.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu odlučiti hoću li koristiti zamjenice ili ne?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Zamjenice](#)

[Struktura rečenice](#)

A bio je jedan farizej koji se zvao Nikodem, član židovskog Vijeća. Taj čovjek došao je Isusu... Isus mu je odgovorio (Ivan 3:1-3 ULB)

U Ivanu 3, Nikodem je prvi put oslovljen uz pomoć imenskih izraza i njegova imena. Zatim je oslovljen putem imenskog izraza "taj čovjek". Nakon toga, oslovljen je zamjenicom "mu".

Svaki jezik ima vlastita pravila i iznimke tom uobičajenom načinu oslovljavanja ljudi i stvari.

- U nekim jezicima, prvi put kada se nešto spominje u paragrafu ili poglavlju, oslovljava se imenicom, a ne zamjenicom.
- **Glavni lik** je osoba o kojoj priča najviše govori. U nekim jezicima, nakon što je glavni lik prvi put spomenut u priči, obično se oslovljava zamjenicom. Neki jezici imaju posebne zamjenice koje se odnose samo na glavnog lika.
- U nekim jezicima, oznake na glagolima pomažu čitateljima ili slušateljima da znaju tko je subjekt. (vidi [Glagoli](#)) U nekim od tih jezika, slušatelji se oslanjaju na te oznake da im pomognu da znaju tko je subjekt, a govornici koriste zamjenicu, imenski izraz ili ime samo onda kada žele naglasiti ili pojasniti tko je subjekt.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ako prevoditelj koristi zamjenicu u pogrešnom trenutku za svoj jezik, čitatelji možda neće znati o kome pisac govori.
- Ako prevoditelji previše često oslovljavaju glavni lik imenom, slušatelji nekih jezika možda neće shvatiti da je ta osoba glavni lik, odnosno možda pomisle da se radi o nekome novom liku istoga imena.
- Ako prevoditelj koristi zamjenice, imenice ili imena u pogrešno vrijeme, ljudi će možda pomisliti da je na tu osobu ili stvar koju se oslovljava stavljen poseban naglasak.

Primjeri iz Biblije

Donji primjer javlja se na početku poglavlja. U nekim jezicima, možda neće biti jasno na koga se zamjenica odnosi.

Isus je ponovno ušao u sinagogu, a tamo je bio čovjek s usahlom rukom. Oni su ga promatrali da vide hoće li (on) iscijeliti njega u subotu. (Marko 3:1-2 ULB)

U donjem primjeru, dvojica su oslovljeni imenom u prvoj rečenici. Možda nije jasno na koga se "on" u drugoj rečenici odnosi.

A nakon nekoliko dana, kralj Agripa i Berenika došli su u Cezareju kako bi posjetili Festa. Nakon što je on proveo tamo mnogo dana, Fest je predstavio Pavlov slučaj kralju... (Djela 25:13-14 ULB)

Isus je glavni lik Evanđelja po Mateju, ali u donjim stihovima četiri puta ga se oslovljava imenom. To govornike nekih jezika može navesti da pomisle da Isus nije glavni lik. Ili, možda pomisle da u toj priči ima više ljudi koji se zovu Isus. Ili, možda pomisle da postoji nekakav naglasak na njemu, premda nema nikakva naglaska.

U to vrijeme Isus je u subotu prolazio kroz polja žita. Njegovi učenici su bili gladni i počeli su brati žito i jesti ga. Međutim, kada su to vidjeli farizeji, rekli su Isusu: "Vidi, tvoji učenici čine ono što po zakonu nije dopušteno činiti u subotu."

Međutim, Isus im je rekao: "Zar niste nikada čitali što je učinio David, kada je bio gladan, i ljudi koji su bili s njime?..."

Tada je Isus otišao odatle i ušao u njihovu sinagogu. (Matej 12:1-9 ULB)

Prevoditeljske strategije

Ako tvojim čitateljima ne bi bilo jasno na koga se ili što odnosi zamjenica, koristi imenicu ili ime.

Ako bi ponavljanje imenice ili imena ljude navelo da pomisle kako glavni lik nije glavni lik, ili da pisac govori o više od jedne osobe koja ima isto ime, ili da postoji nekakav naglasak na nekome kada toga naglaska nema, onda koristi zamjenicu.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako tvojim čitateljima ne bi bilo jasno na koga se ili što odnosi zamjenica, koristi imenicu ili ime.

- **Isus je ponovno ušao u sinagogu, a tamo je bio čovjek s usahlom rukom. Oni su ga promatrali da vide hoće li ga on ozdraviti u subotu.** (Marko 3:1-2 ULB)

- Isus je ponovno ušao u sinagogu, a tamo je bio čovjek s usahlom rukom. Neki farizeji promatrali su Isusa da vide hoće li on ozdraviti toga čovjeka u subotu. (Marko 3:1-2 UDB)

Ako bi ponavljanje imenice ili imena ljude navelo da pomisle kako glavni lik nije glavni lik, ili da pisac govori o više od jedne osobe koja ima isto ime, ili da postoji nekakav naglasak na nekome kada toga naglaska nema, onda koristi zamjenicu.

U to vrijeme Isus je u subotu išao kroz polja žita. Njegovi učenici su bili gladni i počeli su brati žito i jesti ga. Međutim, kada su to vidjeli farizeji, rekli su Isusu: "Gle, tvoji učenici čine ono što po zakonu nije dozvoljeno činiti u subotu."

Međutim, Isus im je rekao: "Zar niste nikada čitali što je učinio David, kada je bio gladan, i ljudi koji su bili s njim? ..."

Tada je Isus otišao od tamo i ušao u njihovu sinagogu. (Matej 12:1-9 ULB)

Mogli bismo to prevesti kao:

U to vrijeme Isus je otišao u subotu kroz polja žita. Njegovi učenici bili su gladni i počeli su brati žito i jesti ga. Međutim, kada su to vidjeli farizeji, rekli su mu: "Gle, tvoji učenici čine ono što po zakonu nije dozvoljeno činiti u subotu."

Ali on im je rekao: "Zar niste nikada čitali što je učinio David, kada je bio gladan, i ljudi koji su bili s njim? ..."

Tada je on otišao od tamo i ušao u njihovu sinagogu.

Rečenice

Struktura rečenice

Opis

Najjednostavnija rečenična struktura na engleskom jeziku uključuje **subjekt** i riječ koja opisuje **radnju**:

- Dječak je trčao.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su dijelovi rečenice?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

Subjekt

Subjekt je ono o kome ili o čemu rečenica govori. U ovim primjerima, subjekt je podcrtan:

- Onaj dječak trči.
- On trči.

Subjekti su tipični imenski izrazi ili zamjenice. (Vidi [Dijelovi govora](#)) U gornjim primjerima, "onaj dječak" je imenski izraz koji ima imenicu "dječak", a "on" je zamjenica.

Kada je rečenica zapovijed, u mnogim jezicima nema subjektu zamjenicu. Ljudi razumiju da je subjekt rečenice "ti" ili "vi".

- Zatvori(tko? - ti) vrata.

Predikat

Predikat je onaj dio rečenice koji govori nešto o subjektu. Obično ima glagol. (Vidi: [Glagoli](#)) U donjim rečenicama, subjekti su "ovaj čovjek" i "on". Predikati su podcrtani, a glagoli su istaknuti masnim slovima.

- Ovaj čovjek **je snažan**.
- On **je radio**** naporno.
- On **je posadio** vrt.

Složene rečenice

Rečenicu moguće činiti više rečenica. Svaki od dva retka dolje ima subjekt i predikat te je potpuna rečenica.

- On je posadio kineske krumpire.
- Njegova žena posadila je kukuruz.

Složena rečenica dolje sadrži dvije gornje rečenice. Na engleskom jeziku, složene rečenice su spojene veznikom kao što je "i", "ali," ili "ili".

- On je posadio kineski krumpir, a njegova žena posadila je kukuruz.

Zavisne rečenice

Rečenice također mogu imati zavisne rečenice i druge izraze. Zavisne rečenice su poput rečenica jer imaju subjekt i predikat, ali obično nisu same. Evo nekih primjera zavisnih rečenica. Subjekti su istaknuti masnim slovima, a predikati su podcrtani.

- kada je **kukuruz** bio spreman
- nakon što ga je **ona** ubrala
- jer je **on** bio tako ukusan

Rečenice mogu imati mnoge zavisne rečenice, tako da mogu postati dugačke i kompleksne. Međutim, svaka rečenica mora imati barem jednu **nezavisnu rečenicu**, odnosno glavnu rečenicu koja može sama po sebi stajati kao rečenica. Druge rečenice, koje ne mogu stajati same po sebi, zovu se, dakle, **zavisne rečenice**. Zavisne rečenice ovise o nezavisnim rečenicama da dopune njihovo značenje. U donjim rečenicama podcrtali smo zavisne rečenice.

- Kada je kukuruz bio spreman, ona ga je ubrala.
- Nakon što ga je ona ubrala, odnijela ga je kući i skuhalo ga.
- Onda su ga ona i njezin muž cijeloga pojeli, jer je on bio tako ukusan.

Naredni izrazi mogu biti potpuna rečenica. Oni su nezavisne rečenice preuzete iz gornjih rečenica.

- Ona ga je ubrala.
- Odnijela ga je kući i skuhalo ga.
- Onda su ga ona i njezin muž cijeloga pojeli.

Odnosne rečenice

U nekim jezicima, zavisne rečenice se mogu koristiti s imenicom koja je dio glavne rečenice. Te rečenice se zovu **odnosne rečenice**.

U donjoj rečenici, "kukuruz koji je bio zreo" dio je predikata cijele rečenice. Odnosna rečenica "koji je bio zreo" koristi se zajedno s imenicom "kukuruz" kako bi se istaknulo koji je kukuruz ona ubrala.

- Njegova žena ubrala je **kukuruz** koji je bio zreo.

U donjoj rečenici "svojoj majci, koja je bila jako ljuta" dio je predikata cijele rečenice. Odnosna rečenica "koja je bila jako ljuta" koristi se uz imenicu "majka" kako bi se istaknulo kako se njezina majka osjećala kada nije dobila kukuruz.

- Ona nije dala kukuruza **svojoj majci**, koja je bila ljuta.

Problemi kod prevođenja

- Jezici imaju različite redoslijede dijelova rečenica. (Vidi: //add Information Structure page//)
- Neki jezici nemaju odnosne rečenice, odnosno ne koriste ih tako često. (Vidi [Razlikovanje nasuprot informiranja ili podsjećanja](#))

Zatim preporučujemo da naučite:

[Redoslijed riječi](#)

[Razlikovanje nasuprot informiranja ili podsjećanja](#)

Struktura informacije

Opis

Različiti jezici dijelove rečenice slažu na različite načine. Na engleskom jeziku, rečenica obično počinje subjektom, zatim slijedi glagol, zatim objekt, a onda idu modifikatori, kao na primjer:

Petar je obojio svoju kuću jučer.

Mnogi drugi jezici najnormalnije stavljaju ove stvari drukčijim redoslijedom, kao na primjer:

Obojio je jučer Petar svoju kuću.

Premda svi jezici imaju uobičajeni redoslijed riječi u rečenici, taj redoslijed se može mijenjati ovisno o tome koje informacije govornik ili pisac smatra najvažnijima. Pretpostavimo da netko odgovara na pitanje: "Što je Petar jučer bojio?" Onaj tko postavlja pitanje već zna sve informacije u gornjoj rečenici izuzev njezina objekta: "Svoju kuću." Prema tome, to postaje najvažniji dio informacije, a osoba koja odgovara na to pitanje na engleskom mogla bi reći:

Svoju kuću je Petar bojio (jučer).

To stavlja najvažnije informacije na početak, što je normalno u engleskom jeziku. Mnogi drugi jezici obično bi najvažnije informacije stavljali na kraju. U tijeku teksta, najvažnije informacije su obično one informacije koje pisac smatra novima za čitatelja. U nekim jezicima, nove informacije dolaze na početku, a druge dolaze posljednje.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Različiti jezici dijelove rečenice slažu na različite načine. Ako prevoditelj samo prenese redoslijed tih dijelova rečenice iz izvorišnog dokumenta, rečenica možda neće imati smisla na njegovu jeziku.
- Različiti jezici stavljaju važne ili nove informacije na različita mjesta u rečenici. Ako prevoditelj zadrži važne ili nove informacije na istom mjestu na kojemu ih je našao u izvorišnom jeziku, to može biti zbunjujuće ili može poslati krivu poruku u njegovu jeziku.

Primjeri iz Biblije

Svi su jeli dok se nisu nahranili. (Marko 6:42 ULB)

Dijelovi ove rečenice bili su u drukčijem redoslijedu u izvornome grčkom izvorišnom jeziku. Pojavili su se ovim redoslijedom:

- I oni su jeli svi i bili su nahranjeni.

Na engleskom jeziku to znači da su ljudi sve pojeli. Međutim, sljedeći stih kaže da su uzeli dvanaest košara punih preostalih komada hrane. Kako to ne bi bilo zbunjujuće, prevoditelji ULB-a stavili su dijelove rečenice u pravilni redoslijed na engleskom jeziku.

A dan je već bio pri kraju, a dvanaestorica su došla k njemu i rekla mu: "Otpusti mnoštvo da ode u okolna sela i mjesta da pronađu smještaj i hranu jer smo ovdje na osami." (Luka 9:12 ULB)

U ovome stihu, učenici Isusu najprije iznose važne informacije - da treba otpustiti mnoštvo. Međutim, u jezicima koji stavljaju važne informacije na kraj, ljudi bi razumjeli da je razlog zašto - to što su na osami - najvažniji dio njihove poruke Isusu. Tada bi mogli misliti da se učenici boje duhova na tom mjestu te da je slanje ljudi da kupe hranu način da se zaštite od tih duhova. To je pogrešna poruka.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako jezici slažu dijelove rečenice?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Struktura rečenice](#)

Jao vama, kada svi ljudi govore dobro o vama jer tako su njihovi preci postupali prema lažnim prorocima. (Luka 6:26 ULB)

U ovome stihu najvažniji dio informacije stavljen je na početak - "jao" ljudima zbog onoga što čine. Razlog koji podupire to upozorenje dolazi na kraju. To bi moglo zbuniti one koji očekuju da važne informacije dođu na kraju.

Prevoditeljske strategije

Prouči način na koji tvoj jezik slaže dijelove rečenice i koristi taj redoslijed u svome prijevodu.
Prouči gdje tvoj jezik stavlja nove ili važne informacije te preuredi redoslijed informacija tako da slijedi način na koji se to radi u tvome jeziku.

Primjena prevoditeljskih strategija

Prouči način na koji tvoj jezik slaže dijelove rečenice i koristi taj redoslijed u svome prijevodu.

- I otišao je od tamo i došao je u rodni grad svoj, a oni su slijedili njega učenici njegovi. (Marko 6:1)

Ovaj stih prati izvorni grčki redoslijed riječi. ULB je to prenio na uobičajeni redoslijed riječi na engleskom jeziku:

I otišao je od tamo i došao je u svoj rodni grad, a njegovi su ga učenici slijedili. (Marko 6:1 ULB)

Prouči gdje tvoj jezik stavlja nove ili važne informacije te preuredi redoslijed informacija tako da slijedi način na koji se to radi u tvome jeziku.

A dan je već bio pri kraju, a dvanaestorica su došli k njemu i rekli: "Otpusti mnoštvo da ode u okolna sela i mjesta da pronađu smještaj i hranu jer smo ovdje na osami." (Luka 9:12 ULB)

Ako tvoj jezik stavlja važne informacije na kraj, možeš promijeniti redoslijed stiha:

- A dan je već bio pri kraju, a dvanaestorica su došli k njemu i rekli: "Budući da smo ovdje na osami, otpusti mnoštvo da ode u okolna sela i mjesta da pronađu smještaj i hranu."

Jao vama, kada svi ljudi dobro govore o vama, jer tako su se njihovi preci ponašali prema lažnim prorocima. (Luka 6:26 ULB)

Ako tvoj jezik stavlja važne informacije na kraj, možeš promijeniti redoslijed stiha:

- Kada svi ljudi govore dobro o vama, a tako su se i njihovi preci ponašali prema lažnim prorocima, onda jao vama!

Zatim preporučujemo da naučite:

[Redoslijed riječi](#)

[Razlikovanje nasuprot informiranja ili podsjećanja](#)

Vrste rečenica

Opis

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje sve vrste rečenica postoje i za što se one koriste?*

Rečenica je skupina riječi koje izražavaju potpunu misao. Dolje su navedene osnovne vrste rečenica zajedno s funkcijama u koje se uglavnom koriste.

- **Izjave** - Ove se uglavnom koriste kako bi se iznijele informacije. '*Ovo je činjenica.*'
- **Pitanja** - Ove se uglavnom koriste kako bi se zatražile informacije. '*Poznaješ li ga?*'
- **Imperativne rečenice** - Ove se uglavnom koriste kako bi se izrazila želja ili molba da netko nešto učini. '*Podigni to.*'
- **Uzvici** - Ove se uglavnom koriste kako bi se izrazio snažan osjećaj. '*Jao, to boli!*'

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Jezici imaju različite načine korištenja rečeničnih vrsta kako bi izrazili određene funkcije.
- Većina jezika koriste te rečenične vrste za više od jedne funkcije.
- Svaka rečenica u Bibliji pripada određenoj rečeničnoj vrsti i ima određenu funkciju, ali neki jezici ne bi koristili takvu vrstu rečenice za tu funkciju.

Primjeri iz Biblije

Donji primjeri pokazuju svaku od ovih vrsta upotrijebljenu za njihove glavne funkcije.

Izjave

U početku stvori Bog nebesa i zemlju. (Postanak 1:1 ULB)

Izjave mogu imati i druge funkcije. (Vidi [Izjave - Druge funkcije](#))

Pitanja

Govornici su dolje koristili ova pitanja kako bi dobili informacije, a ljudi kojima su govorili odgovorili su na njihova pitanja.

Isus im je rekao: "Vjerujete li da mogu to učiniti?" Oni su mu rekli: "Da, Gospodine." (Matej 9:28 ULB)

Tamničar... je rekao: "Gospodo, što trebam učiniti da bih bio spašen?" Rekli su: "Vjeruj u Gospodina Isusa i spazit ćeš se ti i tvoj dom." (Djela 16:29-31 ULB)

Pitanja mogu imati i druge funkcije. (Vidi [Retoričko pitanje](#))

Imperativne rečenice

Postoje različite vrste imperativnih rečenica: zapovijedi, upute, prijedlozi, pozivi, molbe i želje.

Kada iznosi **zapovijed**, govornik koristi svoj autoritet i nekome govori da nešto učini.

Ustani, Balače, i poslušaj. Slušaj me, ti sine Sipurov. (Brojevi 23:18 ULB)

Kada iznosi **uputu**, govornik nekome govori kako da nešto učini.

... ali ako želiš ući u život, drži zapovijedi. ... Ako želiš biti savršen, idi, prodaj što imaš te daj to siromašnima, i imat ćeš blago na nebu. (Matej 19:17, 21 ULB)

Kada iznosi **prijedlog**, govornik nekome govori da nešto učini ili ne učini, za što smatra da bi moglo pomoći toj osobi. U donjem primjeru, najbolje je obojici slijepih da ne pokušaju voditi jedan drugoga.

Slijepac ne bi trebao pokušati voditi drugoga slijepca. Bude li to učinio, obojica će pasti u rupu! (Luka 6:39 UDB)

Govornici mogu htjeti da budu dio skupine koja čini ono što je predloženo. U Postanku 11, ljudi su govorili da bi bilo dobro da svi zajedno rade cigle.

Govorili su jedan drugomu: "Dođite, hajdemo raditi cigle i ispeći ih." (Postanak 11:3 ULB)

Kada iznosi **poziv**, govornik koristi uljudnost ili prijateljstvo kako bi nekome nešto predložio ako ta osoba to želi. To je obično nešto u čemu govornik smatra da će slušatelj uživati.

Dođite s nama i činit ćemo vam dobro. (Brojevi 10:29)

Kada iznosi **molbu**, govornik koristi uljudnost kako bi rekao da on želi da netko nešto učini. To može uključivati riječ 'molim' kako bi bilo jasno da je to molba, a ne zapovijed. To je obično nešto što će koristiti govorniku.

Daj nam danas naš svakidašnji kruh. (Matej 6:11 ULB)

Molim, ispričaj me. (Luka 14:18 ULB)

Kada iznosi **želju**, osoba izražava što želi da se dogodi. Na engleskom jeziku, ta rečenica obično započinje riječju "neka".

U Postanku 28, Izak je rekao Jakovu što želi da Bog učini za njega.

Neka te Bog Svemogućí blagoslovi, učini te plodnim i umnoži te. (Postanak 28:3 ULB)

U Postanku 9, Noa je rekao što želi da se dogodi Kanaanu.

Proklet bio Kanaan. Neka bude sluga slugama svoje braće. (Postanak 9:25 ULB)

U Postanku 21, Hagara je izrazila snažnu želju da ne vidi da joj sin umre, a onda se odmakla od njega kako ga ne bi vidjela kako umire.

Neka ne gledam smrt svoga djeteta. (Postanak 21:16 ULB)

Imperativne rečenice imaju i druge funkcije. (Vidi [Imperativi - Druge funkcije](#))

Uzvici

Uzvici izražavaju snažne osjećaje. U ULB-u i UDB-u obično imaju uskličnik (!) na kraju.

█ Spasi nas, Gospodine; umrijet ćemo! (Matej 8:25 ULB)

(Vidi [Uzvici](#) za druge načine na koje se uzvici pokazuju i kako ih možemo prevoditi.)

Prevoditeljske strategije

Koristi načine na koje tvoj jezik pokazuje da rečenica ima određenu funkciju.

Kada neka rečenica u Bibliji ima neku rečeničnu vrstu koju tvoj jezik ne bi koristio za tu rečeničnu funkciju, vidi donje stranice za prevoditeljske strategije.

- [Izjave - druge funkcije](#)
- [Retoričko pitanje](#)
- [Imperativi - druge funkcije](#)
- [Uzvici](#)

Izjave - druge upotrebe

Opis

Izjave se obično koriste kako bi se dale neke informacije. Međutim, ponekad izjave u Bibliji imaju neke druge funkcije.

Razlog zašto je to prevoditeljsko pitanje

Neki jezici ne bi koristili izjave za neke funkcije za koje se one koriste u Bibliji.

Primjeri iz Biblije

Izjave se obično koriste kako bi se dale neke **informacije**. Sve rečenice u Ivanu 1:6-8 dolje su izjave, a njihova funkcija je dati informacije.

Bio je jedan čovjek koga je Bog poslao, koji se zvao Ivan. Došao je kao svjedok da svjedoči o svjetlu, kako bi svi mogli vjerovati kroz njega. Ivan nije bio svjetlo, nego je došao kako bi mogao svjedočiti o svjetlu. (Ivan 1:6-8 ULB)

Izjava se ujedno može koristiti kao **zapovijed**, kako bi se nekome reklo što treba učiniti. U primjerima dolje, veliki svećenik je koristio izjave s glagolom "ćeš" kako bi ljudima rekao što trebaju učiniti.

Zapovjedio im je rekavši: "Evo što **trebate** učiniti. Trećina vas koji dođete u subotu će paziti na kraljevu kuću, a trećina će biti kod Surskih vrata, a trećina na vratima iza čuvarske kuće." (2. Kraljevima 11:5 ULB)

Neka izjava može se također koristiti kako bi se dale **upute**. Govornik dalje nije samo rekao Josipu o nečemu što bi Josip učinio u budućnosti, nego je govorio Josipu što bi on trebao učiniti.

Rodit će sina, a ti ćeš ga nazvati *Isus*, jer će on spasiti svoj narod od njihovih grijeha. (Matej 1:21 ULB)

Izjava se može koristiti i kako bi se izrazila **molba**. Gubavac nije samo rekao što je Isus sposoban učiniti, nego je ujedno molio Isusa da ga izliječi.

Gle, došao mu je neki gubavac i poklonio se ispred njega, govoreći: "Gospodine, ako si voljan: *ti me možeš očistiti*." (Matej 8:2 ULB)

Izjava se može koristiti i kako bi se nešto **izvršilo**. Kada je rekao Adamu da je zemlja prokleta zbog njega, Bog ju je time zapravo prokleo.

... prokleta je zemlja zbog tebe. (Postanak 3:17 ULB)

Kada je rekao čovjeku da su njegovi grijesi oprosteni, Isus je oprostio grijeha toga čovjeka.

Kada je vidio njihovu vjeru, Isus je rekao uzetomu čovjeku: "Sinko, *_tvoji su grijesi oprosteni*." (Luka 2:5 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako se još mogu koristiti izjave?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste rečenica](#)

Prevoditeljske strategije

Ako se funkcija izjave ne bi točno shvatila na tvome jeziku, *koristi vrstu rečenice* koja bi izrazila tu funkciju.
Ako se funkcija izjave ne bi točno razumjela na tvome jeziku, *dodaj vrstu rečenice* koja bi izrazila tu funkciju.
Ako se funkcija izjave ne bi točno razumjela na tvome jeziku, *koristi glagolski oblik* koji bi izrazio tu funkciju.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako se funkcija izjave ne bi točno shvatila na tvome jeziku, koristi vrstu rečenice koja bi izrazila tu funkciju.

- **Rodit će sina, a ti ćeš ga nazvati Isus jer će on spasiti svoj narod od njihovih grijeha.** (Matej 1:21 ULB) Izraz "ti ćeš ga nazvati Isus" je uputa. Možemo je prevesti koristeći rečeničnu vrstu za običnu uputu.
  - Rodit će sina. Nazovi ga Isus jer će on spasiti svoj narod od njihovih grijeha.

Ako se funkcija izjave ne bi točno razumjela na tvome jeziku, dodaj vrstu rečenice koja bi izrazila tu funkciju.

- **Gospodine, ako želiš, možeš me očistiti.** (Matej 8:2 ULB) Funkcija izjave "možeš me očistiti" je molba. Uz tu izjavu, može se dodati molba.
  - Gospodine, ako želiš, možeš me očistiti. Molim te učini to.
  - Gospodine, ako želiš, molim te očisti me. Znam da to možeš učiniti.

Ako se funkcija izjave ne bi točno razumjela na tvome jeziku, koristi glagolski oblik koji bi izrazio tu funkciju.

- **Rodit će sina, a ti ćeš ga nazvati Isus jer će on spasiti svoj narod od njihovih grijeha.** (Matej 1:21 ULB)
  - Rodit će sina, a ti ga moraš nazvati Isus jer će on spasiti svoj narod od njihovih grijeha.
- **Sinko, grijesi su ti oprošteni.** Luka 2:5 ULB)
  - Sinko, opraštam ti grijeha.
  - Sinko, Bog je oprostio tvoje grijeha.

Imperativi - Druge upotrebe

Opis

Imperativne rečenice obično se koriste kako bi se izrazila želja ili zahtjev da netko nešto učini. Ponekad imperativne rečenice u Bibliji imaju druge upotrebe.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje druge upotrebe imperativne rečenice imaju u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste rečenica](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Neki jezici ne bi koristili imperativnu rečenicu za neke funkcije za koje se ona koristi u Bibliji.

Primjeri iz Biblije

Govornici često koriste imperativne rečenice kako bi izrekli ili zatražili od svojih slušatelja da nešto učine. U Postanku 2, Bog je progovorio Izaku i rekao mu da ne ide u Egipat nego da živi tamo gdje će mu Bog reći da živi.

A Jahve mu se pojavio i rekao mu: "Nemoj ići dolje u Egipat; živi u zemlji u kojoj ti kažem da živiš. (Postanak 26:2 ULB)

Ponekad imperativne rečenice u Bibliji imaju druge svrhe.

Imperativi koji čine da se stvari dogode

Bog može učiniti da se stvari dogode tako što zapovijeda da se dogode. Isus je izliječio čovjeka naređujući tom čovjeku da bude iscijeljen. Čovjek nije mogao učiniti ništa da poslušati tu zapovijed, ali Isus je učinio da se on očisti zapovijedajući to. ("Budi čist" znači "Budi iscijeljen.")

"Želim. Budi čist." Odmah je bio očišćen od svoje gube. (Matej 8:3 ULB)

U Postanku 1, Bog je zapovjedio da bude svjetlo, a time što je zapovjedio, uzrokovao je da svjetlo nastane. Neki jezici, poput hebrejskog u Bibliji, imaju zapovijedi koje su u trećem licu. Engleski jezik to ne čini, tako da se zapovijed u trećem licu treba okrenuti u općenitu zapovijed u drugom licu, kao što je slučaj u ULB:

Bog je rekao: "Neka bude svjetlo", i bilo je svjetlo. (Postanak 1:3 ULB)

Jezici koji imaju zapovijedi u trećem licu mogu slijediti izvorni hebrejski, što bi na engleskom glasilo nekako ovako: "light must be" ("svjetlo mora biti").

Imperativi koji imaju ulogu blagoslova

U Bibliji, Bog blagoslivlja ljude koristeći imperativne. To ukazuje na to što će on učiniti za njih.

Bog ih je blagoslovio i rekao im: "Budite plodni i množite se. Ispunite zemlju i podložite je. Imajte vlast nad ribama morskim, nad pticama na nebu, pa čak i nad svakim živim bićem koje se kreće po zemlji."

Imperativi koji imaju ulogu pogodbe

Imperativna rečenica može se koristiti i kako bi se izricali **uvjeti** pod kojim će se nešto dogoditi. Izreke uglavnom govore o životu i stvarima koje se često događaju. Svrha Izreka 4:6 dolje nije prvenstveno dati zapovijed, nego poučiti što ljudi mogu očekivati da će se dogoditi **ako** vole mudrost.

... nemoj napustiti mudrost i ona će te čuvati;
ljubi je i sačuvat će te. (Izreke 4:6 ULB)

Svrha Izreka 22:6 dolje je poučiti što ljudi mogu očekivati da će se dogoditi budu li poučavali svoju djecu putem kojim im je ići.

Pouči dijete putu kojim mu je ići,
i kada bude staro neće se okrenuti od te pouke. (Izreke 22:6 ULB)

Prevoditeljske strategije

Ako ljudi ne bi koristili imperativne rečenice za jednu od funkcija koju one imaju u Bibliji, pokušaj umjesto njih koristiti izjave.

Ako ljudi ne bi razumjeli da se rečenica koristi kako bi se uzrokovalo da se nešto dogodi, dodaj veznu riječ poput "tako da" da pokažeš da se to dogodilo kao rezultat onoga što je rečeno.

Ako ljudi ne bi koristili zapovijed kao uvjet, prevedi je kao izjavu s riječima "ako" i "onda."

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako ljudi ne bi koristili imperativne rečenice za jednu od funkcija koju one imaju u Bibliji, pokušaj umjesto njih koristiti izjave.

- **Budi čist.** (Matej 8:3 ULB)
  - "Sada si čist."
  - "Sada te čistim."
- **Bog je rekao: "Neka bude svjetlo", i bilo je svjetlo.** (Postanak 1:3 ULB)
  - Bog je rekao: "Sada postoji svjetlo" i bilo je svjetlo.
- **Bog ih je blagoslovio i rekao im: "Budite plodni, i množite se. Napunite zemlju, i podložite je. Imajte vlast nad ribama morskim, nad pticama nebeskim, i nad svakim živim bićem koje se kreće po zemlji."** (Postanak 1:3 ULB)
  - Bog ih je blagoslovio i rekao im: "Moja je volja za vas da budete plodni, i da se množite. Ispunite zemlju, i podložite je. Želim da imate vlast nad ribama morskim, nad pticama nebeskim, i nad svakim živim bićem koje se kreće po zemlji."

Ako ljudi ne bi razumjeli da se rečenica koristi kako bi se uzrokovalo da se nešto dogodi, dodaj veznu riječ poput "tako da" da pokažeš da se to dogodilo kao rezultat onoga što je rečeno.

- **Bog je rekao: "Neka bude svjetlo", i bilo je svjetlo.** (Postanak 1:3 ULB)
  - Bog je rekao: 'Neka bude svjetlo', tako da je bilo svjetlo.
  - Bog je rekao: "Svjetlo neka bude;" kao posljedica toga, bilo je svjetlo.

Ako ljudi ne bi koristili zapovijed kao uvjet, prevedi je kao izjavu s riječima "ako" i "onda."

Pouči dijete putu kojim mu je ići,
kada i ostari neće se okrenuti od te pouke. (Izreke 22:6 ULB)

Prevedeno kao:

"Ako poučiš dijete putu kojim mu je ići,
onda kada i ostari neće se okrenuti od te pouke."

Usklici

Opis

Usklici su riječi ili rečenice kojima se iskazuju snažni osjećaji kao što su iznenađenje, radost, strah ili srdžba. U ULB-u i UDB-u, obično se na njihovu kraju nalazi uskličnik (!). Taj interpunkcijski znak ističe da se radi o uskliku. Situacija i značenje onoga što ljudi kažu pomažu nam da razumijemo koje osjećaje oni izražavaju. U donjem primjeru iz Mateja 8, govornici su se strašno bojali. U primjeru iz Mateja 9, govornici su bili zadivljeni jer se dogodilo nešto što nikada prije nisu vidjeli.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Na koje se načine mogu prevoditi usklici?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste rečenica](#)

Spasi nas, Gospodine; umrijet ćemo! (Matej 8:25 ULB)

Kada je demon bio istjeran, nijemi je čovjek progovorio. Mnoštvo se čudilo i govorilo: "Ovakvo nešto se nikada prije nije moglo vidjeti u Izraelu!" (Matej 9:33 ULB)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Jezici imaju različite načine na koje pokazuju da rečenica komunicira snažne osjećaje.

Primjeri iz Biblije

Neki usklici imaju riječ kojom se iskazuju osjećaji. Donje rečenice sadrže uzvike "O" i "Ah". Riječ "o" ovdje pokazuje govornikovu zadivljenost.

O, dubine bogatstva i mudrosti i znanja Božjega! (Rimljanima 11:33 ULB)

Riječ "ah" dolje pokazuje da je Gideon bio veoma prestrašen.

Gideon je shvatio da je to bio anđeo Jahvin. Gideon je rekao: "Ah, Gospode Jahve! Jer vidio sam anđela Jahvina licem u lice!" (Suci 6:22 ULB)

Neki usklici započinju pitanjem kao što je "kako" ili "zašto", iako se zapravo ne radi o pitanjima. Donja rečenica pokazuje da je govornik zadivljen koliko su neistraživi Božji sudovi.

Kako li su neistraživi njegovi sudovi, a putove njegove nemoguće je otkriti! (Rimljanima 11:33 ULB)

Neki usklici u Bibliji nemaju glavni glagol. Donji usklik pokazuje da govornik prezire osobu s kojom razgovara.

Ti beskorisni čovječe! (Matej 5:22 ULB)

Prevoditeljske strategije

Ako je uskliku u tvome jeziku potreban glagol, dodaj ga. Često je za to dobar glagol "biti".

Upotrijebi uskličnu riječ iz tvoga jezika koja izražava snažan osjećaj.

Prevedi uskličnu riječ rečenicom koja pokazuje osjećaje.

Koristi riječ koja naglašava onaj dio rečenice koji iznosi snažan osjećaj.

Ako snažan osjećaj nije jasan u ciljanom jeziku, onda reci kako se osjećala ta osoba.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako je uskliku u tvome jeziku potreban glagol, dodaj ga. Često je za to dobar glagol "biti".

- **Ti beskorisni čovječe!** (Matej 5:22 ULB)
  - "Ti si tako beskorisan čovjek!"
- **O, dubino bogatstva i mudrosti i znanja Božjeg!** (Rimljanima 11:33 ULB)
  - "O, bogatstvo mudrosti i znanja Božjeg tako si duboko!"

Upotrijebi uskličnu riječ iz tvoga jezika koja izražava snažan osjećaj. Riječ "Čudesno!" dolje izražava da su bili zadivljeni. Izraz "o, ne" pokazuje da se dogodilo nešto strašno ili zastrašujuće.

- **Bili su potpuno zaprepašteni, govoreći: "Sve je dobro učinio. Čak čini da gluhi čuju a nijemi da govore."** (Marko 7:36 ULB)
  - "Bili su potpuno zaprepašteni, govoreći: "Čudesno! Sve je dobro učinio. Čak čini da gluhi čuju a nijemi da govore." "
- **Ah, Gospode Jahve! Jer vidio sam anđela Jahvina licem u lice!** (Suci 6:22 ULB)
  - "**O, ne,** Gospode Jahve! Vidio sam anđela Jahvina licem u lice!"

Prevedi uskličnu riječ rečenicom koja pokazuje osjećaje.

- **Ah, Gospode Jahve! Jer vidio sam anđela Jahvina licem u lice!** (Suci 6:22 ULB)
  - Gospode Jahve, što će se dogoditi sa mnom? Jer vidio sam anđela Jahvina licem u lice!"
  - Pomagaj, Gospode Jahve! Jer vidio sam anđela Jahvina licem u lice!

Koristi riječ koja naglašava onaj dio rečenice koji iznosi snažan osjećaj.

- **Kako neistraživi su njegovi sudovi, a njegove putove nemoguće je otkriti!** (Rimljanima 11:33 ULB)
  - "Njegovi sudovi su toliko neistraživi i njegovi putovi su daleko od toga da ih je moguće otkriti!"

Ako snažan osjećaj nije jasan u ciljanom jeziku, onda reci kako se osjećala ta osoba.

- **Gideon je shvatio da je to bio anđeo Jahvin. Gideon je rekao: "Ah, Gospode Jahve! Jer vidio sam anđela Jahvina licem u lice!"** (Suci 6:22 ULB)
  - "Gideon je shvatio da je to bio anđeo Jahvin. Bio je prestrašen i rekao: "Ah, Gospode Jahve! Vidio sam anđela Jahvina licem u lice!" (Suci 6:22 ULB)

Navodi

Navodi i margine navoda

Opis

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su margine navoda i gdje ih trebam stavljati?*

Kada kažemo da je netko nešto rekao, često govorimo tko je govorio, kome je govorio i što su rekli. Informacije o tome tko je govorio i kome su govorili zovemo **margine navoda**. Što je osoba rekla zove se **navod**. (Također se zove citat.) U nekim jezicima, margine navoda mogu doći prve, posljednje ili čak između dvaju dijelova navoda.

Margine navoda dolje su podcrtane.

- Rekla je: "Ručak je na stolu. Dođite i jedite."
- "Ručak je na stolu. Dođite i jedite," rekla je.
- "Ručak je na stolu," rekla je. "Dođite i jedite."

Također, u nekim jezicima margine navoda mogu imati više od jednoga glagola koji znači "reći".

Međutim, njegova majka odgovorila je i rekla: "Ne, nego će se zvati Ivan." (Luka 1:60 ULB)

Kada zapisuju da je netko nešto rekao, neki jezici stavljaju navod (što je rečeno) u navodnike koji se nazivaju obrnuti zarezi („“). Neki jezici koriste druge simbole oko navoda, poput ovih navodnika (« »), ili nešto drugo.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Prevoditelji trebaju staviti margine navoda tamo gdje je to najjasnije i najprirodnije u njihovu jeziku.
- Prevoditelji trebaju odlučiti žele li da margine navoda sadrže jedan ili dva glagola koji znače "reći".
- Prevoditelji trebaju odlučiti koje će znakove koristiti kao navodnike.

Primjeri iz Biblije

Margina navoda prije navoda

Zaharija je rekao anđelu: "Kako ću znati da će se to dogoditi? Jer ja sam starac, a moja žena je također jako stara." (Luka 1:18 ULB)

Onda su došli i neki carinici da se krste, pa su mu rekli: "Učitelju, što mi moramo činiti?" (Luka 3:12 ULB)

On im je rekao: "Nemojte uzimati više novca nego što biste trebali." (Luka 3:13 ULB)

Margine navoda nakon navoda

Jahve se pokajao u pogledu toga. "To se neće dogoditi," rekao je. (Amos 7:3 ULB)

Margine navoda između dva dijela navoda

"Sakrit ću svoje lice od njih," rekao je, "i vidjet ću što će biti njihov kraj; jer su izopačen naraštaj, djeca koja su nevjerna." (Ponovljeni zakon 32:20 ULB)

"Stoga, oni koji mogu," rekao je, "trebali bi ići tamo s nama. Ako je nešto krivo u vezi čovjeka, trebete ga optužiti." (Djela 25:5 ULB)

"Jer gle, dolaze dani"—ovo je Jahvin proglas—"kada ću obnoviti sudbinu svoga naroda, Izraela" (Jeremija 30:3 ULB)

Prevoditeljske strategije

Odluči gdje ćeš staviti margine navoda.

Odluči hoćeš li koristiti jednu ili dvije riječi koje znače "reći".

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Odluči gdje ćeš staviti margine navoda.

- **"Stoga, oni koji mogu," rekao je, "trebali bi ići s nama. Ako ima nešto krivo u pogledu toga čovjeka, trebete ga optužiti."** (Djela 25:5 ULB)
  - Rekao je, "Stoga, oni koji mogu trebali bi ići s nama. Ako ima nešto krivo u pogledu toga čovjeka, trebete ga optužiti."
  - "Stoga, oni koji mogu trebali bi ići s nama. Ako ima nešto krivo u pogledu toga čovjeka, trebete ga optužiti", rekao je.
  - "Stoga, oni koji mogu, trebali bi ići s nama," rekao je. "Ako ima nešto krivo u pogledu toga čovjeka, trebete ga optužiti."

Odluči hoćeš li koristiti jednu ili dvije riječi koje znače "reći".

- **Međutim, njegova majka odgovorila je i rekla: "Ne, nego neka se zove Ivan."** (Luka 1:60 ULB)
  - Međutim, njegova majka odvratila je: "Ne, nego neka se zove Ivan."
  - Međutim, njegova majka je rekla: "Ne, nego neka se zove Ivan."
  - Međutim, njegova majka odgovorila je ovako: "Ne, nego neka se zove Ivan."

Zatim preporučujemo da naučite:

Izravni i neizravni navodi

Izravni i neizravni navodi

Opis

Postoje dvije vrste citata: izravni citati i neizravni citati.

Izravni citat javlja se kada netko izvještava o onomu što je netko drugi rekao s gledišta toga izvornoga govornika. Ljudi obično očekuju da će ta vrsta citata predstavljati točno izgovorene riječi izvornoga govornika. U donjem primjeru, Ivan bi rekao "ja" kada govori o sebi, tako da pripovjedač, koji izvještava o Ivanovim riječima, koristi riječ "ja" u citatu kako bi označio Ivana. Kako bi pokazali da se radi o Ivanovim točnim riječima, mnogi jezici te riječi stavljaju između navodnika: "".

- Ivan je rekao: "Ja ne znam u koje ću vrijeme ja doći."

Neizravan citat javlja se kada govornik izvješćuje što je netko drugi rekao, ali u ovom slučaju, govornik to izvješćuje s vlastitoga gledišta, umjesto s gledišta izvornoga govornika. Takav citat obično unosi promjene u zamjenicama, a često i promjenu u vremenu, izboru riječi i u duljini. U donjem primjeru, pripovjedač oslovljava Ivana kao "on" u citatu i riječju "bi" zamjenjuje buduće vrijeme koje označava glagol "ću".

- Ivan je rekao da on nije znao u koje bi vrijeme on došao.

Zašto to može biti problem kod prevođenja

U nekim jezicima, izvještaj se može izraziti upravnim ili neupravnim govorom, odnosno izravnim ili neizravnim navodima. U drugim jezicima, prirodnije je koristiti jedne, a ne druge, odnosno postoji određeno značenje koje se podrazumijeva u korištenju jednih, odnosno drugih. Prema tome, za svaki citat, prevoditelji trebaju odlučiti je li bolje prevesti ga kao izravan ili neizravan navod.

Primjeri iz Biblije

Stihovi koje smo naveli u donjim primjerima sadrže i izravne i neizravne navode. U objašnjenjima ispod stiha, podcrtali smo navode.

On ga je uputio da nikome ne kaže, nego mu je rekao: "Idi svojim putem i pokaži se svećeniku i prinesi žrtvu za svoje očišćenje, prema onome što je Mojsije zapovjedio, za svjedočanstvo njima." (Luka 5:14 ULB)

- Neizravan navod: On ga je uputio da nikome ne kaže,
- Izravan navod: nego mu je rekao: "Idi svojim putem i pokaži se svećeniku..."

Kada su ga farizeji pitali kada će doći Božje kraljevstvo, Isus im je odgovorio i rekao: "Kraljevstvo Božje nije nešto što se može vidjeti. Niti će reći: 'Gledaj ovamo!' niti 'Gledaj tamo!' jer kraljevstvo Božje je među vama." (Luka 17:20-21 ULB)

- Neizravan citat: Farizeji su ga pitali kada će doći Božje kraljevstvo,
- Izravan citat: Isus im je odgovorio i rekao: "Kraljevstvo Božje nije nešto što se može vidjeti. Niti će reći: 'Gledaj ovamo!' niti 'Gledaj tamo!' jer kraljevstvo Božje je među vama."
- Izravni navodi: Niti će reći: 'Gledaj ovamo!' niti 'Gledaj tamo!'

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su izravni, a što neizravni navodi?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Zamjenice](#)

[Glagoli](#)

[Navodi i margine navoda](#)

Prevoditeljske strategije

Ako bi vrsta navoda koji se koristi u izvorišnom tekstu dobro zvučala na tvom jeziku, razmisli o tome da ga koristiš. Ako ta vrsta navoda korištena u tome kontekstu ne bi prirodno zvučala na tvom jeziku, slijedi ove strategije.

Ako izravan navod ne bi dobro zvučao na tvom jeziku, promijeni ga u neizravan navod.

Ako neizravan navod ne bi dobro zvučao na tvom jeziku, promijeni ga u izravan navod.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako izravan navod ne bi dobro zvučao na tvom jeziku, promijeni ga u neizravan navod.

- **On ga je uputio da nikome ne kaže, nego mu je rekao: "Idi svojim putem i pokaži se svećeniku i prinesi žrtvu za tvoje očišćenje, prema onome što je Mojsije zapovjedio, njima na svjedočanstvo."** (Luka 5:14 ULB)

- On ga je uputio da nikome ne kaže, nego da ide svojim putem i pokaže se svećeniku i prinese žrtvu za svoje očišćenje, prema onome što je Mojsije zapovjedio, njima na svjedočanstvo."

Ako neizravan navod ne bi dobro zvučao na tvom jeziku, promijeni ga u izravan navod.

- **On ga je uputio: Nikome nemoj reći, nego mu je rekao: "Idi svojim putem i pokaži se svećeniku i prinesi žrtvu za tvoje očišćenje, prema onome što je Mojsije zapovjedio, njima na svjedočanstvo."** (Luka 5:14 ULB)

- On ga je uputio: "Nikome nemoj reći. Samo idi svojim putem i pokaži se svećeniku i prinesi žrtve za tvoje očišćenje, prema onome što je Mojsije zapovjedio, njima na svjedočanstvo."

Možeš pogledati i ovaj video uradak: http://ufw.io/figs_quotations.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Navodi unutar navoda](#)

Navodnici

Opis

Neki jezici koriste navodnike kako bi označili izravne navode i odvojili ih od ostatka teksta. Engleski jezik koristi znak " prije i nakon navoda.

- Ivan je rekao: "Ne znam kada ću doći."

Navodnici se ne koriste kada je riječ o neizravnim navodima.

- Ivan je rekao da ne zna kada će doći.

Kada postoje mnoge razine navoda unutar navoda, čitateljima može biti teško razumjeti tko što govori. Izmjena dvije vrste navodnika pažljivim čitateljima može pomoći da prate govornike. Na engleskom jeziku, krajnji navodnici imaju dvostruki znak.

- Marija je rekla: "Ivan je rekao: 'Ne znam kada ću doći.' "
- Robert je rekao: "Marija je rekla: 'Ivan je rekao: "Ne znam kada ću doći." ' "

Neki jezici koriste druge vrste navodnika. Evo nekih primjera: , ' " < > » 7 — .

Primjeri iz Biblije

Donji primjeri pokazuju vrstu navodnika koji se koriste u ULB-u.

Navod sa samo jednom razinom

Prva razina izravnog navoda ima dvostruki znak na svakom kraju.

Stoga je kralj odgovorio: "To je Ilija Tišbijac." (2. Kraljevima 1:8 ULB)

Navodi s dvije razine

Druga razina izravnog navodnika ima jednostruki znak na krajevima. Podcrtali smo i njega i izraz, tako da možeš jasno vidjeti o čemu se radi.

Pitali su ga: "Tko je taj čovjek koji ti je rekao: 'Uzmi svoju postelju i hodaj!'" (Ivan 5:12 ULB)

... poslao je dvojicu svojih učenika, govoreći: "Idite u sljedeće selo. Kada uđete, naći ćete magare koje još nije jahano. Odvežite ga i dovedite k meni. Ako vas tko pita: 'Zašto ga odvezujete?' recite: 'Gospodinu treba.' " (Luka 19:29-31 ULB)

Navodi s tri razine

Treća razina izravnog navoda ima dvostruki znak na oba kraja. Potcrtali smo ga kako bi ga jasno uočio.

Abraham je rekao: "Budući da sam mislio: 'Sigurno nema straha Božjega na ovome mjestu i oni će me ubiti zbog moje žene.' Osim toga, ona zbilja jest moja sestra, kći moga oca, ali ne i kći moje majke; i postala mi je ženom. Kada me je Bog ponukao da napustim kuću moga oca i da

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako se navodi mogu označiti, posebno kada postoje navodi unutar navoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Izravni i neizravni navodi](#)

putujem od mjesta do mjesta, rekao sam joj: 'Moraš mi pokazati ovu vjernost kao moja žena: Na svakom mjestu gdje odemo, reci o meni: "On je moj brat." ' ' (Postanak 20:10-13 ULB)

Navod sa četiri razine

Četvrta razina izravnog citata ima jednostran znak navodnika na krajevima. Podcrtali smo ga kako bi ga jasnije uočio.

Rekli su mu: "Neki čovjek nas je došao susresti koji nam je rekao: 'Idite nazad kralju koji vas je poslao i recite mu: "Ovo kaže Jahve: 'Zar je to zato što nema Boga u Izraelu da si poslao ljude da se savjetuju s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići s kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' " ' ' (2. Kraljevima 1:5-6 ULB)

Strategije označavanja navoda

Evo nekih načina na koje možeš pomoći čitateljima da vide gdje počinje svaki citat, a gdje završava, kako bi mogli lakše uočiti tko je što rekao.

Mijenjaj vrste navodnika kako bi pokazao razine izravnih navoda. Na engleskom jeziku običaj je naizmjenično stavljati dvostruke i jednostruke navodnike.

Prevedi jedan ili neke navode kao neizravne navode kako bi koristio manji broj navodnika jer ih neizravni navodnici ne trebaju. (Vidi [Izravni i neizravni navodi](#))

Ako je navod jako dug i ima puno razina navoda u sebi, istakni cijeli navod tako što ćeš ga pretvoriti u uvučeni odlomak, a navodnike koristi samo za izravne navode unutar njega.

Primjeri primijenjenih strategija označavanja navoda

Mijenjaj vrste navodnika kako bi pokazao razine izravnih navoda. Na engleskom jeziku, običaj je naizmjenično stavljati dvostruke i jednostruke navodnike.

Rekli su mu: "Neki čovjek nas je susreo i rekao nam: 'Idite nazad kralju koji vas je poslao i recite mu: "Ovo govori Jahve: 'Je li to zato što nema Boga u Izraelu, pa si išao savjetovati se s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' " ' ' (2. Kraljevima 1:6 ULB)

Prevedi jedan ili neke navode kao neizravne navode kako bi koristio manji broj navodnika jer ih neizravni navodnici ne trebaju. Na engleskom jeziku riječ "da" može stajati na početku neizravnog navoda. U donjem primjeru, sve nakon riječi "da" je neizravni navod onoga što su glasnici rekli kralju. Unutar toga neizravnog navoda, nalaze se neki izravni navodi označeni navodnicima " i '.

Rekli su mu: "Neki čovjek nas je susreo i rekao nam: 'Idite nazad kralju koji vas je poslao i recite mu: "Ovo govori Jahve: 'Je li to zato što nema Boga u Izraelu, pa si išao savjetovati se s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' " ' ' (2. Kraljevima 1:6 ULB)

- Rekli su mu da ih je susreo neki čovjek i rekao im: "Idite nazad kralju koji vas je poslao i recite mu: 'Ovo govori Jahve: "Je li to zato što nema Boga u Izraelu, pa si išao savjetovati se s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti." ' ' "

Ako je navod jako dug i ima puno razina navoda u sebi, istakni cijeli navod tako što ćeš ga pretvoriti u uvučeni odlomak, a navodnike koristi samo za izravne navode unutar njega.

Rekli su mu: "Neki čovjek nas je susreo i rekao nam: 'Idite nazad kralju koji vas je poslao i recite mu: "Ovo govori Jahve: 'Je li to zato što nema Boga u Izraelu, pa si išao savjetovati se s

Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' ' ' " (2. Kraljevima 1:6 ULB)

- Rekli su mu:

- Neki čovjek nas je susreo i rekao nam: "Idite nazad kralju koji vas je poslao i recite mu: 'Ovo govori Jahve: "Je li to zato što nema Boga u Izraelu, pa si išao savjetovati se s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti." ' ' "

Zatim preporučujemo da naučite:

[Navodi unutar navoda](#)

Navodi unutar navoda

Opis

Navod može imati navod unutar njega, a navodi koji se nalaze unutar drugih navoda također mogu imati navode unutar njih samih. Kada navod ima navode unutar njega, možemo govoriti o nivoima navoda, a svaki od navoda jedan je nivo. Kada ima mnogo nivoa navoda unutar navoda, slušateljima i čitateljima može biti teško znati tko što govori. Neki jezici koriste kombinaciju izravnih navoda i neizravnih navoda kako bi to učinili lakšim.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je navod unutar navoda te kako mogu pomoći čitateljima da razumiju tko što govori?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Izravni i neizravni navodi](#)

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

Kada postoji navod unutar navoda, slušatelj, slušatelj treba znati na koga se zamjenice odnose. Na primjer, ako navod koji se nalazi unutar navoda ima riječ "ja", slušatelj treba znati odnosi li se "ja" na govornika unutarnjeg navoda ili na vanjski navod.

U nekim jezicima se to jasnije izražava koristeći različite navode kada postoje navodi unutar navoda. Mogu jedne navode prenositi kao izravne, a druge kao neizravne navode. Neki jezici ne koriste neizravne navode.

Primjeri iz Biblije

Navod sa samo jednom razinom

Međutim, Pavao je rekao: "Ja sam se rodio kao rimski građanin". (Djela 22:28 ULB)

Navod s dvije razine

Isus je odgovorio i rekao im: "Pazite da vas nitko ne zavede. Jer, mnogi će doći u moje ime. Reći će: 'Ja sam Krist', i mnoge će zvesti." Matej 24:4-5 ULB

Najviša razina čini ono što je Isus rekao svojim učenicima. Druga razina je ono što će drugi ljudi govoriti.

Isus je odgovorio: "Ti kažeš da sam kralj." (Ivan 18:37 ULB)

Najviša razina čini ono što je Isus rekao Pilatu. Druga razina čini ono što je Pilat rekao o Isusu.

Navod s tri razine

Abraham je rekao: "... rekao sam joj: 'Moraš mi iskazati ovu vjernost kao moja žena: Na svakom mjestu na koje dođemo, reci o meni: "On je moj brat." ' " (Postanak 20:10-13 ULB)

Najviša razina čini ono što je Abraham rekao Abimeleku. Druga razina čini ono što je Abraham rekao svojoj ženi. Treća razina čini ono što je on htio da njegova žena kaže. (Podcrtali smo treću razinu.)

Navod sa četiri razine

Rekli su mu: "Neki čovjek je došao susresti nas i rekao nam je: 'Idite natrag kralju koji vas je poslao i recite mu: "Ovo govori Jahve: 'Je li to zato što nema Boga u Izraelu da si poslao ljude da se posavjetuju s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' " " " (2. Kraljevima 1:6 ULB)

Najviša razina čini ono što su glasnici rekli kralju. Druga razina čini ono što je čovjek koji se susreo s glasnicima njima rekao. Treća razina čini ono što je taj čovjek htio da glasnici prenesu kralju. Četvrta razina čini ono što je rekao Jahve. (Podcrtali smo četvrtu razinu.)

Prevoditeljske strategije

Neki jezici koriste samo izravne navode. Drugi koriste kombinaciju izravnih i neizravnih navoda. U tim jezicima može zvučati čudno, a možda i zbunjujuće, ako postoji previše razina izravnih navoda.

Prevedi sve navode kao izravne navode.

Prevedi jedan ili neke navode kao neizravne navode. (Vidi [Izravni i neizravni navodi](#))

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Prevedi sve navode kao izravne navode. U donjem primjeru, podcrtali smo izravne navode u ULB-u i navode koje smo promijenili u izravne navode ispod njega.

- **Fest je iznio Pavlov slučaj kralju; rekao je: "Feliks je nekoga čovjeka ostavio kao zatvorenika... Bio sam u nevjerici u pogledu toga kako trebam istražiti tu stvar te sam ga pitao želi li ići u Jeruzalem da mu tamo sude u pogledu toga. Međutim, Pavao je onda pozvao da ga se drži pod stražom do careve odluke, i ja sam naredio u pogledu njega da ga se drži dok ga ne pošaljem caru."** (Djela 25:14-21 ULB)
  - Fest je iznio Pavlov slučaj kralju; rekao je: "Feliks je nekoga čovjeka ostavio kao zatvorenika... Bio sam u nevjerici u pogledu toga kako trebam istražiti tu stvar te sam ga pitao: 'Želiš li ići u Jeruzalem da ti se tamo sudi u pogledu toga?' Međutim, Pavao je onda rekao: 'Želim da me se drži pod stražom do careve odluke,' rekao sam straži: 'Držite ga pod stražom dok ga ne pošaljem caru.'"

Prevedi jedan ili neke navode kao neizravne navode. Na engleskom jeziku, riječ "da" može doći ispred neizravnog navoda. U donjim primjerima smo je podcrtali. Također smo podcrtali i zamjenice koje su se promijenile zbog prelaska u neizravan navod.

- **Tada je Jahve progovorio Mojsiju i rekao: "Čuo sam mrmljanje Izraelaca. Reci im: 'U sumrak ćete jesti mesa, a ujutro ćete biti nahranjeni kruhom. Onda ćete znati da sam ja Jahve, vaš Bog.'** " (Izlazak 16:11-12 ULB)
  - Tada je Jahve progovorio Mojsiju i rekao: "Čuo sam mrmljanje Izraelaca. Reci im da će u sumrak oni jesti mesa, a ujutro će oni biti nahranjeni kruhom. Onda će oni znati da sam ja Jahve njihov Bog."
- **Rekli su mu: "Neki čovjek je došao susresti nas i rekao nam je: 'Idite natrag kralju koji vas je poslao i recite mu: "Ovo govori Jahve: 'Je li to zato što nema Boga u Izraelu da si poslao ljude da se posavjetuju s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' " " " (2. Kraljevima 1:6 ULB)**
  - Rekli su mu da je neki čovjek došao susresti ih i rekao im je: "Idite natrag kralju koji vas je poslao i recite mu da Jahve govori ovo: 'Je li to zato što nema Boga u Izraelu da si poslao ljude

da se posavjetuju s Baalzebubom, bogom ekronskim? Stoga nećeš sići sa svoga kreveta na koji si se popeo; naprotiv, sigurno ćeš umrijeti.' "

Zatim preporučujemo da naučite:

[Navodnici](#)

Vrste pisanja (Diskurs)

Vrste pisanja

Opis

Postoje različite vrste pisanja, a svaka vrsta pisanja ima vlastitu svrhu. Budući da su te svrhe različite, različite vrste pisanja organiziraju se na različite načine. Koriste različite glagole, različite vrste rečenica te o ljudima i stvarima pišu na različite načine. Te razlike će čitatelju pomoći da brzo zna svrhu pisanja, a pomažu i da se autorovo značenje komunicira na najbolji mogući način.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje su različite vrste pisanja i koja su pitanja vezana uz njih?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

Vrste pisanja

Ovo su četiri osnovne vrste pisanja koje postoje na svakom jeziku. Svaka vrsta pisanja ima drukčiju svrhu.

- **Naracija** ili **Usporedba** - prepričava neku priču ili događaj
- **Objašnjenje** - objašnjava činjenice ili poučava načela
- **Procedura** - govori o tome kako se nešto treba učiniti
- **Argumentacija** - pokušava uvjeriti nekoga da nešto učini

Zašto to može biti problem kod prevođenja

Svaki jezik ima vlastiti način organizacije različitih vrsta pisanja. Prevoditelj treba razumjeti vrstu pisanja koje prevodi, razumjeti na koji način je organizirano u izvorišnom jeziku te znati na koji način njegov jezik organizira takvu vrstu pisanja. To pisanje mora staviti u oblik koji njegov jezik koristi za tu vrstu pisanja, kako bi ga čitatelji mogli ispravno razumjeti. U svakom prijevodu, način na koji su riječi, rečenice i odlomci složeni utjecat će na to kako će ljudi razumjeti poruku.

Stilovi pisanja

Ovo su načini pisanja koji mogu biti povezani uz gornje četiri osnovne vrste. Ti stilovi pisanja prevoditeljima često predstavljaju izazove.

- **[Pjesništvo] (.../writing-poetry/01.md)** - izražava ideje i osjećaje na lijep način
- **Izreke** - kratko poučavaju istinu ili mudrost
- **Simbolički jezik** - koristi simbole da se prikažu stvari ili događaji
- **Simboličko proroštvo** - koristi simbolički jezik kako bi pokazalo što će se dogoditi u budućnosti
- **Hipotetske situacije** - govori o tome što bi se dogodilo da je nešto stvarno ili izražava emociju o nečemu što nije stvarno

Značajke diskursa

Razlike između različitih vrsta pisanja u nekom jeziku mogli bismo nazvati njihovim značajkama diskursa. Svrha određenog teksta utjecat će na vrste značajki diskursa koji se koriste. Na primjer, u naraciji, značajke diskursa bi uključivale:

- Pripovijedanje o događajima koji će se odviti prije i nakon drugih događaja
- Predstavljanje ljudi koji će se spominjati u priči

- Predstavljanje novih događaja u priči
- Razgovor i korištenje navoda
- Upućivanje na ljude i stvari pomoću imenica ili zamjenica

Jezici imaju različite načine na koje koriste te različite značajke diskursa. Prevoditelj će trebati proučiti na koji način njegov jezik čini svaku od tih stvari, kako bi njegov prijevod komunicirao pravu poruku na jasan i prirodan način. Druge vrste pisanja imaju druge značajke diskursa.

Određena pitanja vezana uz diskurs

Predstavljanje novoga događaja - Izrazi poput „Jednoga dana“ ili „Dogodilo se da“ ili „Evo kako se to dogodilo“ ili „Nakon nekog vremena“ čitatelju daju do znanja da će se pripovjediti novi događaj.

Predstavljanje novih i starih sudionika - Jezici imaju načine na koje predstavljaju nove ljude i onda ponovno upućuju na te ljude.

Pozadinske informacije - Autor može koristiti pozadinske informacije iz nekoliko razloga: 1) kako bi izazvao zanimanje za priču, 2) kako bi iznio informacije koje su važne za razumijevanje priče ili 3) kako bi objasnio nešto važno vezano uz priču.

Zamjenice – Kada ih treba koristiti - Jezici imaju obrasce koliko često koriste zamjenice. Ukoliko se ti obrasci ne slijede, rezultat može biti pogrešno značenje.

Kraj priče - Priče mogu završiti sa različitim vrstama informacija. Jezici imaju različite načine na koje pokazuju kako su te informacije povezane s pričom.

Navodi i margine navoda - Jezici imaju različite načine na koje naznačuju što je netko rekao.

Riječi koje povezuju - Jezici imaju obrasce vezane uz korištenje riječi koje povezuju (kao što su „i“, „ali“ ili „onda“).

Zatim preporučujemo da naučite:

Pozadinske informacije

Riječi koje povezuju

Predstavljanje novoga događaja

Predstavljanje novih i starih sudionika

Redosljed događaja

Pjesništvo

Izreke

Navodi i margine navoda

Simbolički jezik

Pozadinske informacije

Opis

Kada ljudi pripovijedaju priču, obično kazuju događaje onim redoslijedom kojim su se i dogodili. Taj slijed događaja čini priču. Priča je puna glagola radnje koji priču pokreću u vremenu. Međutim, ponekad pisac može pauzirati priču i iznijeti neke informacije, kako bi slušateljima pomogao da bolje razumiju priču. Informacije te vrste nazivaju se **pozadinske informacije**. Pozadinske informacije mogu biti o stvarima koje su se dogodile prije događaja o kojima je pripovjedač već govorio, ili mogu objasniti nešto u priči, ili se mogu ticati nečega što će se dogoditi puno kasnije u priči.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su pozadinske informacije i kako mogu pokazati da su neke informacije pozadinske informacije?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Redoslijed događaja](#)

[Vrste pisanja](#)

Primjer - Sve podcrtane rečenice u priči dolje su pozadinske informacije.

Petar i Ivan otišli su u lov, jer njihovo selo je sljedećeg dana trebalo imati gozbu. Petar je bio najbolji lovac u selu. Jednom je ubio tri divlje svinje u jednome danu! Hodali su satima kroz nisko raslinje, dok nisu čuli divlju svinju. Svinja je potrčala, ali su je uspjeli ustrijeliti i ubiti. Zatim su je zavezali za noge nekim užetom koje su ponijeli sa sobom te su je odnijeli kući na motki. Kada su je donijeli u selo, Petrov rođak je vidio svinju i shvatio da je to bila njegova vlastita svinja. Petar je slučajno ubio svinju svoga rođaka.

Pozadinske informacije često govore o nečemu što se dogodilo ranije ili o nečemu što će se dogoditi puno kasnije. Primjeri toga su "njihovo selo je sljedećeg dana trebalo imati gozbu" i "Jednom je ubio tri divlje svinje u jednome danu", "koje su ponijeli sa sobom" i "Petar je slučajno ubio svinju svoga rođaka".

Pozadinske informacije često koriste glagol "biti", na primjer, "bio je" i "bili su", a ne glagole koji označavaju radnju. Primjeri toga su "Petar je bio najbolji lovac u selu" i "to je bila njegova vlastita svinja."

Pozadinske informacije mogu se obilježiti i riječima koje čitatelju govore da te informacije nisu dio događaja koji čine priču. U ovoj priči, neke od tih riječi su "jer", "jednom" i "bio".

Pisac može koristiti pozadinske informacije

- Da pomogne svojim slušateljima da se zainteresiraju za priču
- Da pomogne svojim slušateljima da razumiju nešto u priči
- Da pomogne slušateljima da razumiju zašto je nešto važno u priči
- Da kažu okolnosti priče
- Okolnosti su:
  - gdje se priča odvija
  - kada se priča odvija
  - tko je prisutan kada priča počinje
  - što se događa kada priča počinje

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Jezici imaju različite načine obilježavanja pozadinskih informacija i informacija koje pripadaju priči.

- Prevoditelji trebaju znati redosljed događaja u Bibliji, koje informacije su pozadinske informacije te koje informacije pripadaju priči.
- Prevoditelji će trebati prevesti priču na način koji obilježava pozadinske informacije tako da će njihovi čitatelji znati redosljed događaja, koje informacije su pozadinske te koje informacije pripadaju priči.

Primjeri iz Biblije

Hagara je rodila Abramova sina, a Abram je nazvao svoga sina, koga je Hagara rodila, Jišmael. Abram je bilo šezdeset šest godina kada je Hagara Abram rodila Jišmaela. (Postanak 16:16 ULB)

Prva rečenica govori o dva događaja. Hagara je rodila i Abram je dao ime svome sinu. Drugu rečenicu čine pozadinske informacije o tome koliko je Abram bio star kada su se te stvari dogodile.

A sam Isus, kada je počeo poučavati, imao je oko trideset godina. Bio je sin (kako se pretpostavljalo) Josipov, sin Elijev. (Luka 3:23 ULB)

Stihovi prije ovoga govore o tome kada je Isus bio kršten. Ova rečenica služi kao uvod u pozadinske informacije o Isusovoj dobi i precima. Priča počinje ponovno u četvrtom poglavlju, gdje piše o Isusovu odlasku u pustinju.

A dogodilo se u subotu da Isus je išao kroz polja sa žitom a njegovi učenici su brali glave sa zrnjem, trljali ga rukama i jeli zrnje. Međutim, neki farizeji su rekli... (Luka 6:1-2a ULB)

Ovi stihovi daju pozadinu priče. Događaji su se odvijali u polju sa žitom u subotu. Tamo su bili Isus, njegovi učenici i neki farizeji. Isusovi učenici su brali žito i jeli ga. Glavna radnja u priči počinje rečenicom: "Međutim, neki farizeji su rekli".

Prevoditeljske strategije

Kako bi prijevod bio jasan i prirodan, trebat ćeš proučiti kako ljudi pripovijedaju priče na tvom jeziku. Osluhni kako tvoj jezik obilježava pozadinske informacije. Možda ćeš trebati zapisati neke priče kako bi to proučio. Zapazi kakve glagole koristi tvoj jezik za pozadinske informacije te kakve vrste riječi ili druge oznake daju do znanja da nešto spada u pozadinske informacije. Koristi to znanje kada budeš prevodio, kako bi tvoj prijevod bio jasan i prirodan, tako da ga ljudi mogu lako razumjeti.

Koristi način na koji tvoj jezik pokazuje da su određene informacije pozadinske informacije. Preuredi informacije tako da se raniji događaji spominju prvi. (To nije uvijek moguće kada su pozadinske informacije jako dugačke.)

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

1) Koristi način na koji tvoj jezik pokazuje da su određene informacije pozadinske informacije. Donji primjeri objašnjavaju kako se to čini u ULB prijevodima na engleski jezik.

- **A sam Isus, kada je počeo poučavati, imao je oko trideset godina. Bio je sin (kako se pretpostavljalo) Josipov, sin Elijev.** (Luka 3:23 ULB) Engleski koristi riječ "now" (dosl. sada, ali prevedeno veznikom "a") da pokaže da postoji neka vrsta promjene u priči. Glagoli "imao je" i "bio je" pokazuju da se radi o pozadinskim informacijama.
- **Mnogim drugim poticajima propovijedao je radosnu vijest narodu. Ivan je ujedno ukorio Heroda Tetrarha jer je oženio ženu svoga brata, Herodijadu, i za sva druga zla koja je Herod učinio. Međutim, onda je Herod učinio još jedno veliko zlo. Zatvorio je Ivana u zatvor.** (Luka 3:18-20 ULB) Podcrtani izrazi dogodili su se prije nego što je Ivan ukorio Heroda. Pomoćni glagol "je" u "je... učinio" pokazuje da je Herod učinio te stvari prije nego što ga je Ivan ukorio.

2) Preuredi informacije tako da se raniji događaji spominju prvi.

- **Hagara je rodila Abramova sina, a Abram je nazvao svoga sina, koga je Hagara rodila, Jišmael. Abram je imao šezdeset šest godina kada je Hagara Abram u rodila Jišmaela.** (Postanak 16:16 ULB)
  - "Kada je Abram imao šezdeset šest godina, Hagara je rodila njegova sina, a Abram ga je nazvao Jišmael."
- **Ivan je još ukorio Heroda Tetrarha jer je oženio ženu svoga brata, Herodijadu, i za sva druga zla koja je Herod učinio. Međutim, onda je Herod učinio još jedno veliko zlo. Zatvorio je Ivana u zatvor.** (Luka 3:18-20) - Prijevod dolje preuređuje Ivanov ukor i Herodova djela.
  - "A Herod Tetrarh oženio je ženu svoga brata, Herodijadu, te je učinio mnoga druga zla djela, tako da ga je Ivan ukorio. Međutim, onda je Herod učinio još jedno veliko zlo. Zatvorio je Ivana u zatvor."

Zatim preporučujemo da naučite:

Riječi koje povezuju

Predstavljanje novoga događaja

Riječi koje povezuju

Opis

Riječi koje povezuju pokazuju na koji su način misli povezane s drugim mislima. Zovu se još i **veznici**. Ova stranica govori o veznicima koji povezuju izjave i skupine izjava s drugim izjavama. Neki primjeri veznika su: i, ali, jer, tako da, stoga, a, ako, bar, budući da, tada, kada, dok, kada god, ipak, osim ako.

- Padala je kiša, tako da sam otvorio kišobran.
- Padala je kiša, ali nisam imao kišobran. Stoga sam jako pokisnuo.

Ponekad ljudi možda neće koristiti veznike jer očekuju da čitatelji razumiju odnos između misli zbog konteksta.

- Padala je kiša. Nisam imao kišobran. Pokisnuo sam.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Prevoditelji trebaju razumjeti značenje veznika u Bibliji i odnos između misli koje povezuju.
- Svaki jezik ima vlastite načine isticanja načina na koji su misli povezane.
- Prevoditelji trebaju znati pomoći svojim čitateljima da razumiju odnos između misli na način koji je prirodan na njihovu jeziku.

Prevoditeljska načela

- Prevoditelji trebaju prevoditi na način da čitatelji mogu razumjeti isti odnos između misli koji bi razumjeli i izvorni čitatelji.
- Nije toliko važno koristi li se veznik ili ne ukoliko čitatelji mogu razumjeti odnos između ideja.

Primjeri iz Biblije

Nisam se odmah posavjetovao s tijelom i krvlju, niti sam otišao u Jeruzalem onima koji su postali apostoli prije mene, nego sam, umjesto toga, otišao u Arabiju i onda se vratio u Damask. Zatim sam, nakon tri godine, otišao u Jeruzalem posjetiti Kefu, a ostao sam s njime petnaest dana. (Galaćanima 1:16-18 ULB)

Riječ "nego" uvodi nešto što stvara kontrast u odnosu na ono što je rečeno prije toga. Ovdje je kontrast između onoga što Pavao nije učinio i onoga što jest učinio. Ovdje riječ "zatim" uvodi nešto što je Pavao učinio nakon što se vratio u Damask.

Prema tome, tko god prekrši najmanju od ovih zapovijedi i pouči druge da to čine, zvat će ga najmanjim u kraljevstvu nebeskom. Međutim, tko god ih drži i poučava ih zvat će se velikim u kraljevstvu nebeskom. (Matej 5:19 ULB)

Riječi "prema tome" povezuju ovaj odlomak s prethodnim odlomkom, čime daju do znanja da prethodni odlomak daje razlog za ovaj odlomak. "Prema tome" obično povezuje odlomke veće od jedne rečenice. Riječ "i" povezuje samo dvije radnje unutar iste rečenice: radnje kršenja zapovijedi i poučavanja drugih. U ovome stihu, riječ "međutim" stvara kontrast imena kojim će se jedna skupina ljudi zvati u Božjem kraljevstvu s imenom kojim će se zvati druga skupina ljudi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Čemu služe riječi koje povezuju (veznici) i kako ih trebam prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Struktura rečenice](#)

Ne stavljamo kamen spoticanja ni pred koga, jer ne želimo da se naša služba ozloglasi. Naprotiv, dokazujemo sebe svim našim djelima, da smo Božji sluga. (2. Korinćanima 6:3-4 ULB)

Ovdje riječ "jer" povezuje ono što slijedi kao razlog za ono što je prethodilo; razlog zašto Pavao ne stavlja kamen spoticanja jest taj što ne želi da se ozloglasi njegova služba. "Naprotiv" stvara kontrast između onoga što Pavao čini (dokazuje svojim djelima da je Božji sluga) s onime što je rekao da ne čini (ne stavlja kamen spoticanja).

Prevoditeljske strategije

Ako bi način na koji se odnos između misli pokazuje u ULB-u bio prirodan i ako bi prenio ispravno značenje na tvom jeziku, onda razmisli o tome da ga koristiš. Ako ne, evo nekih drugih mogućnosti.

Koristi veznik (čak i ako ga ULB ne koristi).

Nemoj koristiti veznik ako bi to bilo čudno i ako bi čitatelji razumjeli ispravan odnos između misli bez njega.

Koristi neku drugu riječ koja povezuje.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

1) Koristi veznik (čak i ako ga ULB ne koristi).

- **Isus im je rekao: "Pođite za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi." Odmah su napustili svoje mreže i pošli su za njim.** (Marko 1:17-18 ULB) - Pošli su za Isusom zato što im je on rekao da to učine. Neki prevoditelji će možda to htjeti istaknuti veznikom "zato".

- Isus im je rekao: "Pođite za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi." Zato su odmah napustili svoje mreže i pošli su za njim.

2) Nemoj koristiti veznik ako bi to bilo čudno i ako bi čitatelji razumjeli ispravan odnos između misli bez njega.

- **Prema tome, tko god prekrši najmanju od ovih zapovijedi i pouči druge da to čine, zvat će ga najmanjim u kraljevstvu nebeskom. Međutim, tko god ih čuva i poučava ih zvat će se velikim u kraljevstvu nebeskom.** (Matej 5:19 ULB) -

Neki jezici više vole ne koristiti veznike na takvim mjestima jer je značenje jasno i bez njih a njihovo korištenje je neprirodno. Možda bi to mogli prevesti ovako:

- Prema tome, tko god prekrši najmanju od ovih zapovijedi, poučavajući druge da to čine, zvat će ga najmanjim u kraljevstvu nebeskom. Tko god ih čuva i poučava ih zvat će se velikim u kraljevstvu nebeskom.
- **Nisam se odmah posavjetovao s tijelom i krvlju, niti sam otišao u Jeruzalem onima koji su postali apostoli prije mene, nego sam, umjesto toga, otišao u Arabiju i onda se vratio u Damask. Zatim sam, nakon tri godine, otišao u Jeruzalem posjetiti Kefu, i ostao sam s njim petnaest dana.** (Galaćanima 1:16-18 ULB) -

Neki jezici možda neće trebati riječi "nego" i "zatim".

- Nisam se odmah posavjetovao s tijelom i krvlju, niti sam otišao u Jeruzalem onima koji su postali apostoli prije mene. Umjesto toga, otišao sam u Arabiju i onda se vratio u Damask. Nakon tri godine, otišao sam u Jeruzalem posjetiti Kefu, i ostao sam s njim petnaest dana.

3) Koristi neku drugu riječ koja povezuje.

- **Prema tome, tko god prekrši najmanju od ovih zapovijedi i pouči druge da to čine, zvat će ga najmanjim u kraljevstvu nebeskom. Međutim, tko god ih čuva i poučava ih zvat će se velikim u kraljevstvu nebeskom.** (Matej 5:19 ULB) Umjesto riječi poput "prema tome", neki jezici će možda trebati koristiti neki izraz da se istakne da je prije ove rečenice bio odlomak koji je dao razlog za odlomak koji slijedi.

Također, riječ "međutim" se tu koristi radi kontrasta između dvije skupine ljudi. No, u nekim jezicima riječ "međutim" značila bi da je ono što slijedi iznenađujuće zbog onoga što je bilo prije toga. Zato "a" mora biti jasnije izraženo u tim jezicima.

- Zbog toga, tko god prekrši najmanju od ovih zapovijedi i pouči druge da to čine, zvat će ga najmanjim u kraljevstvu nebeskom. A tko god ih čuva i poučava ih zvat će se velikim u kraljevstvu nebeskom.
- **Budući da kapetan nije mogao ništa reći zbog sve te buke, naredio je da Pavla uvedu u tvrđavu.** (Djela 21:34 ULB) - Umjesto da prvi dio rečenice počinje s "budući da", neki prevoditelji bi mogli željeti započeti drugi dio rečenice sa "pa" kako bi istaknuli isti odnos.
  - "Kapetan nije mogao ništa reći zbog sve te buke, pa je naredio da Pavla uvedu u tvrđavu."

Kraj priče

Opis

Postoje različite vrste informacija koje se mogu dati na kraju priče. Često su to pozadinske informacije. Te pozadinske informacije razlikuju se od radnji koje čine glavni dio priče. Neku knjigu Biblije često čine manje priče koje su dio veće priče same knjige. Na primjer, priča o Isusovu rođenju je manja priča unutar veće priče Evanđelja po Luki. Svaka od tih priča, bez obzira je li velika ili mala, može imati pozadinske informacije na svome kraju.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakve informacije se daju na kraju priče?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanja](#)

[Pozadinske informacije](#)

Različite svrhe za informacije na kraju priče

- Da se sažme priča
- Da se komentira nešto što se dogodilo u priči
- Da se poveže manja priča s većom pričom čiji je dio
- Da se čitatelju kaže što se dogodilo nekom specifičnom liku nakon što je glavni dio priče završio
- Da se pripovjedi kontinuirana radnja koja se nastavlja nakon kraja glavnoga dijela priče
- Da se pripovjedi što se dogodilo nakon priče kao posljedica događaja u samoj priči

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

Različiti jezici imaju različite načine na koje predstavljaju takve vrste informacija. Ako prevoditelji ne koriste načine na koje njihov jezik to čini, njihovi čitatelji možda neće znati sljedeće:

- Da je ta informacija kraj priče
- Koja je svrha tih informacija
- Na koji način su informacije vezane uz priču

Načela prevođenja

- Prevedi određenu vrstu informacije na kraju priče na način na koji tvoj jezik izražava takve vrste informacija.
- Prevedi ih tako da ljudi razumiju u kojem su te informacije odnosu prema priči čiji su dio.
- Ako je moguće, prevedi kraj priče tako da čitatelji znaju gdje jedna priča završava a gdje sljedeća počinje.

Primjeri iz Biblije

Da se sažme priča

Zatim trebaju ići ostali ljudi, neki na daskama, a neki na drugim stvarima s broda. Na taj način smo svi sigurno stigli do kopna. (Djela 27:44 ULB)

Da se komentira nešto što se dogodilo u priči

Mnogi koji su prakticirali magiju donijeli su svoje knjige i spalili ih naočigled sviju. Kada su izračunali njihovu vrijednost, bilo je pedeset tisuća srebrenika. Tako se riječ Gospodnja snažno i moćno proširila. (Djela 19:19-20 ULB)

Da se čitatelju kaže što se dogodilo nekom specifičnom liku nakon što je glavni dio priče završio

Marija je rekla: "Duša moja slavi Gospodina, a moj duh se obradovao u Bogu, mome Spasitelju..." Marija je ostala s Elizabetom oko tri mjeseca i onda se vratila svojoj kući. (Luka 1:46-47, 56 ULB)

Da se pripovjedi kontinuirana radnja koja se nastavlja nakon kraja glavnoga dijela priče

Svi koji su to čuli čudili su se zbog onoga što su im rekli pastiri. No, Marija je nastavila razmišljati o svemu što je čula, čuvajući to u svome srcu. (Luka 2:18-19 ULB)

Da se pripovjedi što se dogodilo nakon priče kao posljedica događaja u samoj priči

"Jao vama, učitelji židovskih zakona, jer ste uzeli ključ kraljevstva Božjega; ne ulazite u njega sami, a sprečavate one koji ulaze." Nakon što je Isus otišao odatle, pismoznanci i farizeji su mu se suprotstavljali i raspravljali su s njim o mnogim pitanjima, pokušavajući ga uhvatiti u njegovim vlastitim riječima. (Luka 11:52-54 ULB)

Hipotetske situacije

"Kada bi sunce prestalo sijati...", "Što bi bilo ako bi sunce prestalo sijati...", "Pretpostavimo da sunce prestane sijati...", "Da barem sunce nije prestalo sijati." Koristimo takve izraze kako bismo izrazili hipotetske situacije, zamišljajući što bi se dogodilo ili što se može dogoditi u budućnosti, ali što se vjerojatno neće dogoditi. Također ih koristimo kako bismo izrazili žaljenje ili želje. Takvi se izrazi često javljaju u Bibliji. Trebamo ih prevesti na način koji će ljudima pomoći da znaju je li se taj događaj zbilja dogodio te da razumiju zašto je taj događaj bio zamišljen.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je hipotetska situacija?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanja](#)

Opis

Hipotetske situacije su one situacije koje nisu stvarne. Mogu biti zamišljene u prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti. Hipotetske situacije u prošlosti i sadašnjosti nisu se dogodile, a za one u budućnosti ne očekuje se da će se dogoditi.

Ponekad ljudi govore o uvjetima i o tome što bi se dogodilo kada bi se ti uvjeti ispunili, ali znaju da se ti događaji nisu dogodili ili se vjerojatno neće dogoditi. (Uvjeti su izrazi koji počinju pogodbemim veznicima "da", "kada", "ako").

- Da je znao za zabavu, bio bi došao na nju. (Ali nije došao.)
- Da je znao za zabavu, bio bi ovdje. (Ali nije ovdje.)
- Da je znao za zabavu, došao bi na nju. (Ali vjerojatno neće doći.)

Ponekad ljudi izražavaju želje o stvarima koje se nisu dogodile ili koje se ne očekuju da će se dogoditi.

- Volio bih da je došao.
- Volio bih da je ovdje.
- Volio bih da dođe.

Ponekad ljudi izražavaju žaljenje o stvarima koje se nisu dogodile ili koje ne očekuju da će se dogoditi.

- Da je barem bio došao.
- Da je barem ovdje.
- Da barem dođe.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Prevoditelji trebaju prepoznati različite vrste hipotetskih situacija u Bibliji.
- Prevoditelji trebaju znati načine na koje njihov jezik govori o različitim hipotetskim situacijama.

Primjeri iz Biblije

Hipotetske situacije u prošlosti

"Jao tebi, Korozaine! Jao tebi, Betsaido! Da su se silna djela dogodila u Tiru i Sidonu koja su se dogodila u tebi, odavno bi se pokajali u kostrijeti i pepelu." (Matej 11:21 ULB)

Ovdje u Mateju 11:21 Isus je rekao da su ljudi koji su živjeli u drevnim gradovima Tira i Sidona mogli vidjeti čudesa koja je on činio, odavno bi se pokajali. Ljudi Tira i Sidona nisu zapravo vidjeli ta čudesa i nisu se pokajali. On je to rekao kako bi ukorio narod u Korozainu i Betsaidi, koji su vidjeli njegova čudesa, a ipak se nisu pokajali.

Marta je tada rekla Isusu: "Gospodine, da si ti bio ovdje, moj brat ne bi bio umro." (Ivan 11:21 ULB)

Marta je to rekla da izrazi svoju želju da je Isus došao ranije. Međutim, Isus nije došao ranije, a njezin brat je umro.

Hipotetske situacije u sadašnjosti

Također, nitko ne stavlja novo vino u stare mješine. Kada bi to učinio, novo vino bi poderalo mješine, a vino bi se prolilo, te bi se mješine uništile. (Luka 5:37 ULB)

Isus ovdje govori što bi se dogodilo kada bi netko stavio novo vino u stare mješine. Međutim, to nitko ne bi učinio. On je koristio tu izmišljenu situaciju kao primjer, kako bi pokazao da je ponekad opasno miješati nove stvari sa starima. On je to učinio kako bi ljudi razumjeli zašto njegovi učenici ne poste kao što su ljudi to tradicionalno činili.

Isus im je rekao: "Tko među vama, da ima samo jednu ovcu i da je ta ovca pala u duboku rupu u subotu, ne bi je uhvatio i izvukao vani? (Matej 12:11 ULB)

Isus je upitao religijske vođe što bi oni učinili u subotu kada bi jedna od njihovih ovaca pala u rupu. On nije htio reći da će im ovca stvarno pasti u rupu. Koristio je tu izmišljenu situaciju kako bi im pokazao da su u krivu kada ga osuđuju što liječi ljude u subotu.

Hipotetska situacija u budućnosti

Kada se ti dani ne bi skratili, nitko se ne bi spasio; ali zbog izabranih, ti dani će se skratiti. (Matej 24:22 ULB)

Isus je govorio o vremenu u budućnosti kada će se dogoditi neke jako loše stvari. Rekao je što bi se dogodilo kada bi ti dani nevolje trajali dugo. Učinio je to da pokaže koliko će loši ti dani biti - toliko loši da, kada bi trajali dugo, nitko se ne bi spasio. Međutim, onda je pojasnio da će Bog skratiti te dane nevolje, kako bi se izabrani (koje je on izabrao) spasili.

Izražavanje emocija u pogledu neke hipotetske situacije

Žaljenje i želje su jako slični.

Izraelci su im rekli: "Da smo barem umrli od Jahvine ruke u zemlji egipatskoj dok smo sjedili kraj lonaca s mesom i jeli kruh do sitosti. Jer ste nas izveli vani u ovu pustinju da pobijete cijelu našu zajednicu glađu." (Izlazak 16:3 ULB)

Ovdje su se Izraelci bojali da će trebati trpjeti i umrijeti od gladi u pustinji, i stoga su željeli da su ostali u Egiptu i umrli tamo punih trbuha. Žalili su se, izražavali žaljenje što se to nije dogodilo.

Znam što si učinio, i da nisi ni hladan ni vruć. Volio bih da si hladan ili vruć! (Otkrivenje 3:15 ULB)

Isus je želio da su ljudi vrući ili hladni, ali nisu bili ni jedno ni drugo. On ih je korio, izražavajući svoju ljutnju na to.

Prevoditeljske strategije

Saznaj kako ljudi koji govore tvojim jezikom pokazuju:

- da se nešto moglo dogoditi, ali nije.
- da bi nešto moglo biti istinito sada, ali nije.
- da bi se nešto moglo dogoditi u budućnosti, ali neće osim ako se nešto ne promijeni.
- da žele nešto, ali da se to ne događa.
- da žale što se nešto nije dogodilo.

Koristi načine na koji tvoj jezik pokazuje takve situacije.

Možda ćeš htjeti pogledati i ovaj video uradak: http://ufw.io/figs_hypo.

Predstavljanje novoga događaja

Opis

Kada pripovijedaju priču, ljudi govore o nekom događaju ili o nizu događaja. Često neke informacije stavljaju na početak priče, na primjer, o kome je priča, što se dogodilo i gdje se dogodilo. Takve informacije koje pisac otkriva prije događaja s početka priče zovu se okolnostima priče. Neki novi događaji u priči također imaju svoje okolnosti jer mogu uključivati nove ljude, nova vremena i nova mjesta. U nekim jezicima, ljudi također daju do znanja jesu li očevici događaja ili su čuli o njemu od nekoga drugog.

Kada tvoji sunarodnjaci pripovijedaju događaje, kakve informacije iznose na početku? Postoji li nekakav redosljed kojim ih nižu? U tvom prijevodu, trebat ćeš slijediti načine na koji tvoj jezik predstavlja nove informacije na početku priče ili novoga događaja, a ne onako kako je to činio izvorišni jezik. Na taj će način tvoj prijevod zvučati dobro i jasno će komunicirati na tvom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu predstaviti novi događaj u priči?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanja](#)

[Redosljed događaja](#)

Primjeri iz Biblije

U danima Heroda, kralja Judeje, živio je neki svećenik koji se zvao Zaharija, iz razreda Abijina. Njegova žena bila je potomak Aronovih kćeri, a zvala se Elizabeta. (Luka 1:5 ULB)

Gornji stihovi uvode nas u priču o Zahariji. Prva podcrtana fraza govori nam što se dogodilo, a sljedeće dvije predstavljaju nam glavne ljude. Sljedeća dva stiha objašnjavaju da su Zaharija i Elizabeta bili stari i da nisu imali djece. Sve su to okolnosti. Onda nam izraz "Jednoga dana" u Luki 1:8 pomaže da razumijemo prvi događaj u toj priči:

Jednog dana dok je Zaharija obavljao svoje dužnosti svećenika pred Bogom prema svome redu, svećenici su slijedili svoj običaj i izabrali su ga kockom da uđe u hram Gospodnji i prinese tamjan. (Luka 1:8-9 ULB)

Rođenje Isusa Krista dogodilo se ovako. Njegova majka, Marija, bila je zaručena da se uda za Josipa, ali prije nego što su se približili jedno drugom, saznalo se da je trudna po Svetom Duhu. (Matej 1:18 ULB)

Podcrtana rečenica gore eksplicitno ističe da se uvodi u priču o Isusu. Priča će pripovijedati o tome kako se dogodilo Isusovo rođenje.

Nakon što se Isus rodio u Betlehemu judejskom u dane kralja Heroda, učeni ljudi s istoka stigli su u Jeruzalem govoreći,... (Matej 2:1 ULB)

Podcrtani izraz gore pokazuje da su se događaji vezani uz učene ljude dogodili nakon što se Isus rodio.

U te dane Ivan Krstitelj došao je propovijedati u judejskoj pustari, govoreći: ... (Matej 3:1-22 ULB)

Podcrtani izraz gore pokazuje da je Ivan Krstitelj došao propovijedati u okvirnom vremenu prethodnih događaja. Vjerojatno se to treba shvatiti jako općenito i odnosi se na vrijeme kada je Isus živio u Nazaretu.

Tada je Isus došao iz Galileje do rijeke Jordan da ga Ivan krsti. (Matej 3:13 ULB)

Riječ „tada“ pokazuje da je Isus došao do rijeke Jordan neko vrijeme nakon događaja koje opisuju prethodni stihovi.

A bio jedan farizej koji se zvao Nikodem, član židovskog Vijeća. Taj čovjek došao je k Isusu noću (Ivan 3:1-2 ULB)

Autor je najprije predstavio novu osobu, a zatim je govorio o tome što je i kada ta osoba činila. Na nekim jezicima možda bi bilo prirodnije najprije reći nešto o vremenu.

⁶Noi je bilo šest stotina godina kada je potop došao na zemlju. ⁷Noa, njegovi sinovi, njegova žena i žene njegovih sinova ušli su u arku zajedno zbog potopnih voda. (Postanak 7:6-7 ULB)

Šesti stih sažima događaje koji su se dogodili u ostatku sedmoga poglavlja. Šesto poglavlje već nas je izvjestilo o tome kako je Bog rekao Noi da će doći potop, kao i to kako se Noa pripremio za njega. Sedmo poglavlje uvodi u dio priče koji govori o tome da su Noa i njegova obitelj i životinje ušli u brod, kako je počela padati kiša te kako je kiša potopila zemlju. Neki jezici će možda trebati pojasniti da ovaj stih jednostavno uvodi u taj događaj ili će trebati taj stih maknuti iza sedmoga stiha. Šesti stih ne pripada događajima iz priče. Ljudi su ušli u brod prije nego što je došao potop.

Prevoditeljske strategije

Ukoliko je stavljanje informacija na početak novoga događaja jasno i prirodno tvojim čitateljima, razmisli o tome da ih prevedesh kao što piše u ULB-u ili UDB-u. Međutim, ako ne, onda razmisli o jednoj od ovih strategija.

Stavi informacije koje predstavljaju događaj onim redoslijedom kojim bi ga tvoji ljudi stavili.

Ako bi čitatelji očekivali neke informacije, ali one se ne nalaze u Bibliji, razmisli o tome da koristiš neku neodređenu riječ ili izraz da im pružiš takve informacije, kao na primjer: "neko drugo vrijeme" ili "netko". Ukoliko je uvod sažetak cijelog događaja, koristi način na koji tvoj jezik ističe da se radi o sažetku.

Ako bi u ciljanom jeziku bilo čudno dati sažetak nekog događaja na početku, pokaži da će se taj događaj zapravo dogoditi kasnije u priči.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Stavi informacije koje predstavljaju događaji onim redoslijedom kojim bi ga tvoji ljudi stavili.

- **A tamo je bio farizej koji se zvao Nikodem, član židovskog Vijeća. Taj je čovjek došao Isusu noću i rekao mu...** (Ivan 3:1,2)
  - Bio je neki čovjek koji se zvao Nikodem. Bio je farizej i član židovskog Vijeća. Jedne noći došao je k Isusu i rekao...
  - Jedne noći neki čovjek koji se zvao Nikodem, koji je bio farizej i član židovskog Vijeća, došao je k Isusu i rekao...
- **Dok je prolazio, vidio je Levija, sina Alfejeva, koji je sjedio na mjestu gdje se ubire porez, i rekao mu je...** (Marko 2:14 ULB)
  - Dok je prolazio, Levi, sin Alfejev je sjedio na mjestu gdje se ubire porez. Isus ga je vidio i rekao mu...
  - Dok je prolazio, neki čovjek je sjedio na mjestu gdje se ubire porez. Zvao se Levi, a bio je sin Alfejev. Isus ga je vidio i rekao mu...
  - Dok je prolazio, bio je neki poreznik koji je sjedio na mjestu gdje se ubire porez. Zvao se Levi, a bio je sin Alfejev. Isus ga je vidio i rekao mu...

Ako bi čitatelji očekivali neke informacije, ali one se ne nalaze u Bibliji, razmisli o tome da koristiš neku neodređenu riječ ili izraz da im pružiš takve informacije, kao na primjer: "neko drugo vrijeme" ili "netko".

- **Noi je bilo šesto godina kada je potop došao na zemlju.** (Postanak 7:6 ULB) – Ako ljudi očekuju da će im se nešto reći o tome kada se taj novi događaj dogodio, izraz "nakon toga" može im pomoći da shvate da se to dogodilo nakon događaja koji su već spomenuti.
  - Nakon toga, kada je Noi bilo šesto godina, na zemlju je došao potop.

- **Ponovno je počeo poučavati pored jezera.** (Marko 4:1 ULB) – U trećem poglavlju, Isus je učio u nečijoj kući. Čitateljima će možda trebati reći da se taj novi događaj odvio u neko drugo vrijeme, ili da je Isus zapravo otišao do jezera.
  - Jedan drugi put, Isus je počeo ponovno poučavati ljude pored jezera.
  - Isus je otišao na jezero i počeo ponovno poučavati narod tamo.

Ukoliko je uvod sažetak cijelog događaja, koristi način na koji tvoj jezik ističe da se radi o sažetku.

- **Noi je bilo šesto godina kada je potop došao na zemlju.** (Postanak 7:6 ULB)
  - A to se dogodilo kada je Noa imao šesto godina i potop je došao na zemlju.
  - Ovaj dio nam govori o tome što se dogodilo kada je potop došao na zemlju. To se dogodilo kada je Noa imao šesto godina.

Ako bi u ciljanom jeziku bilo čudno dati sažetak nekog događaja na početku, pokaži da će se taj događaj zapravo dogoditi kasnije u priči.

- **Noi je bilo šesto godina kada je potop došao na zemlju. Noa, njegovi sinovi, njegova žena i žene njegovih sinova ušli su u arku zajedno zbog voda potopnih.** (Postanak 7:6-7 ULB)
  - A ovo se dogodilo kada je Noa imao šesto godina. Noa, njegovi sinovi, njegova žena i žene njegovih sinova ušli su zajedno u arku jer Bog je rekao da će doći vode potopne.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Pozadinske informacije](#)

[Predstavljanje novih i starih sudionika](#)

Predstavljanje novih i starih sudionika

Opis

Kada se ljudi ili stvari prvi puta spominju u nekoj priči, oni su novi sudionici. Kada god se oni spominju nakon toga, oni su stari sudionici.

Abio jedan farizej koji se zvao Nikodem... Taj čovjek došao je Isusu noću... Isus mu je odgovorio (Ivan 3:1)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto čitatelji mogu prijevoda ne mogu razumjeti o kome autor govori?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dijelovi govora](#)

[Vrste pisanja](#)

Prvi podcrtani izraz predstavlja Nikodema kao novoga sudionika. Međutim, kada je stari sudionik, oslovljava ga se kao "taj čovjek" i "mu".

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Kako bi tvoj prijevod bio jasan i prirodan, nužno je njegove sudionike predstavljati na način koji će ljudima dati do znanja radi li se o novim sudionicima ili o sudionicima o kojima su već čitali. Različiti jezici imaju različite načine na koji to čine. Trebaš slijediti način na koji to čini tvoj jezik, a ne način na koji to čine izvorišni jezici.

Primjeri iz Biblije

Novi sudionici

Često se najvažniji novi sudionik predstavlja izrazom koji kaže da je postojao, kao na primjer "Bio jedan čovjek" u primjeru dolje. Izraz "Bio jedan" govori nam da je taj čovjek postojao. Riječ "jedan" u "jedan čovjek" (ili "neki čovjek") govori nam da autor o njemu govori prvi put. Ostatak rečenice nam govori odakle je bio taj čovjek, koja je bila njegova obitelj i kako se zvao.

Bio jedan čovjek iz Zoraha, iz obitelji Danovaca, koji se zvao Manoah. (Suci 13:2 ULB)

Novi sudionik koji nije najvažniji često se predstavlja u odnosu na važniju osobu koja je već predstavljena. U donjem primjeru, Manoahova žena oslovljava se kao "njegova žena". Ovaj izraz pokazuje njezin odnos prema njemu.

Bio jedan čovjek iz Zoraha, iz obitelji Danovaca, koji se zvao Manoah. Njegova žena nije mogla začeti i nije rodila. (Suci 13:2 ULB)

Novog sudionika ponekad se predstavlja jednostavno imenom jer autor pretpostavlja da čitatelji znaju tko je ta osoba. U prvome stihu 1. Kraljevima, autor pretpostavlja da njegovi čitatelji znaju tko je kralj David, tako da nema potrebe objašnjavati tko je on.

Kada je kralj David bio jako star, pokrivali su ga pokrivačima, ali nije se mogao ugrijati. (1. Kraljevima 1:1 ULB)

Stari sudionici

Osobu koja je već bila predstavljena u priči može se, nakon toga, oslovljavati zamjenicom. U donjem primjeru, Manoaha prepoznajemo putem zamjenice "njegova", a njegovu ženu se oslovljava zamjenicom "ona".

Njegova žena nije mogla začeti, tako da ona nije rodila. (Suci 13:2 ULB)

Stari sudionici mogu se oslovljavati i na druge načine, ovisno o tome što se događa u priči. U donjem primjeru, priča je o nošenju sina, a Manoahova žena se oslovljava imenskim izrazom "ta žena".

Andeo Jahvin pojavio se toj ženi i rekao joj (Suci 13:3 ULB)

Ako se stari sudionik neko vrijeme nije spominjao, ili ako bi moglo doći do zabune između sudionika, autor može ponovno koristiti sudionikovo ime. U primjeru dolje, Manoah se oslovljava imenom, koje autor nije koristio od drugoga stiha.

Onda se Manoah pomolio Jahvi... (Suci 13:8 ULB)

Neki jezici imaju nešto na glagolu što im govori nešto o subjektu. U nekim od tih jezika, ljudi ne koriste uvijek imenske izraze ili zamjenice za stare sudionike kada su oni subjekti rečenice. Oznaka na tim glagolima daje slušatelju dovoljno informacija da može razumjeti tko je subjekt. (vidi [Glagoli](#))

Prevoditeljske strategije

Ako se radi o novom sudioniku, koristi jedan od načina koje tvoj jezik koristi za predstavljanje novih sudionika.

Ako nije jasno na koga se odnosi zamjenica, upotrijebi imenski izraz ili ime.

Ako se staroga sudionika oslovljava imenom ili imenskim izrazom, a ljudi se pitaju je li to još jedan novi sudionik, pokušaj koristiti zamjenicu umjesto imena. Ako zamjenica nije potrebna zato što bi to ljudi jasno shvatili iz konteksta, onda izostavi i zamjenicu.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako se radi o novom sudioniku, koristi jedan od načina koje tvoj jezik koristi za predstavljanje novih sudionika.

- **Josip, levit, čovjek sa Cipra, dobio je ime Barnaba od apostola (to jest, kada se to protumači, sin utjehe).** (Djela 4:36-37 ULB) – Počinjanje rečenice s Josipovim imenom, iako ga se nije predstavilo, u nekim jezicima može biti zbunjujuće.
  - Bio jedan čovjek sa Cipra, koji je bio levit. Zvao se Josip, a apostoli su mu dali ime Barnaba (to jest, kada se to protumači, sin utjehe).
  - Bio jedan levit sa Cipra, koji se zvao Josip. Apostoli su mu dali ime Barnaba, što znači sin utjehe.

Ako nije jasno na koga se odnosi zamjenica, upotrijebi imenski izraz ili ime.

- **Kada se on završio moliti na nekom mjestu, dogodilo se da je jedan od njegovih učenika rekao: "Gospodine, pouči nas moliti kao što je Ivan poučio svoje učenike."** (Luka 11:1 ULB) – Budući da se radi o prvom stihu u poglavlju, čitatelji će se možda čuditi na koga se odnosi zamjenica "on".
  - A kada se Isus završio moliti na nekom mjestu, dogodilo se da je jedan od njegovih učenika rekao: "Gospodine, pouči nas moliti kao što je Ivan poučio svoje učenike."

Ako se staroga sudionika oslovljava imenom ili imenskim izrazom, a ljudi se pitaju je li to još jedan novi sudionik, pokušaj koristiti zamjenicu umjesto imena. Ako zamjenica nije potrebna zato što bi to ljudi jasno shvatili iz konteksta, onda izostavi i zamjenicu.

- **Josipov gospodar odveo je Josipa i stavioga u zatvor, na mjesto gdje su bili svi kraljevi zatvorenici, i Josip je tamo ostao.** (Postanak 39:20 ULB) – Budući da je Josip glavna osoba u priči, u

nekim jezicima može biti neprirodno ili zbunjujuće koristiti njegovo ime tako često. Možda bi bilo prikladnije koristiti zamjenicu.

- Josipov gospodar odveo ga je i stavio ga u zatvor, na mjesto gdje su bili svi kraljevi zatvorenici, i on je ostao tamo u zatvoru.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Zamjenice – Kada ih koristiti](#)

Usporedbe

Usporedba je kratka priča koja omogućava da se istina lakše razumije i teže zaboravi.

Opis

Usporedba je kratka priča ispričana kako bi se poučila istina. Premda bi se događaji u usporedbi mogli dogoditi, oni se obično nisu dogodili. Ispričani su samo da pouče istinu. Usporedbe rijetko sadrže imena specifičnih ljudi. (To ti može pomoći da znaš prepoznati što je usporedba a što pripovijest stvarnoga događaja.) Usporedbe često imaju stilske figure kao što su poredbe i metafore.

Onda im je također ispričao poredbu. "Može li slijepac voditi drugoga slijepca? Da to učini, obojica bi upali u jamu, zar ne?" (Luka 6:39 ULB)

Ova usporedba uči da ako osoba nema duhovno shvaćanje, ne može pomoći nekome drugom da razumije duhovne stvari.

Primjeri iz Biblije

Isto tako, ljudi ne stavljaju lampu da bi je stavili pod pokrivač, nego radije na svijećnjak, i onda svijetli svima u kući. Neka vaše svjetlo zasvijetli pred ljudima tako da oni vide vaša dobra djela i slave vašeg Oca koji je na nebu. (Matej 5:15-16 ULB)

Ova usporedba nas uči da ne smijemo sakriti način na koji živimo za Boga od drugih ljudi.

Onda im je Isus izložio još jednu usporedbu. Rekao je: "Kraljevstvo nebesko je poput gorušičinog zrna koje je čovjek uzeo i posadio na svome polju. To sjeme je zbilja najmanje od svih drugih sjemenja. Međutim, kada je izraslo, veće je od vrtnih biljki i postane stablo, tako da ptice nebeske dođu i naprave gnijezdo u njegovim granama." (Matej 13:31-32 ULB)

Ova poredba govori o tome da se Božje kraljevstvo isprva čini malenim, ali će narasti i proširiti se po cijelom svijetu.

Prevoditeljske strategije

Ako je usporedbu teško razumjeti zato što u njoj postoje nepoznanice, te nepoznanice možeš zamijeniti stvarima koje su ljudima u tvojoj kulturi poznate. Međutim, pazi da njezino učenje ostane isto. (Vidi: [Prevođenje nepoznanica](#))

Ako učenje usporedbe nije jasno, razmisli o tome da u uvodu ispričaš što ona uči, na primjer, "Isus je ispričao priču o darežljivosti."

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako je usporedbu teško razumjeti zato što u njoj postoje nepoznanice, te nepoznanice možeš zamijeniti stvarima koje su ljudima u tvojoj kulturi poznate. Međutim, pazi da njezino učenje ostane isto.

- **Isus im je rekao: "Zar lampu lampu unosite u kuću da je stavite pod pokrivač ili pod krevet? Naprotiv, unosite je i stavljate na svijećnjak".** (Marko 4:21 ULB) - Ako ljudi ne znaju što je svijećnjak, možeš ga zamijeniti za nešto drugo na što ljudi mogu staviti svjetlo kako bi osvijetlili kuću.
  - Isus im je rekao: "Zar lampu unosite u kuću da je stavite pod pokrivač ili pod krevet? Naprotiv, unosite je i stavljate na visoku policu."

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je usporedba?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

- **Onda im je Isus iznio još jednu usporedbu. Rekao je: "Kraljevstvo nebesko je poput gorušičina sjemena koje je čovjek uzeo i posijao na svom polju. To sjeme je zbilja najmanje od svih drugih sjemenja. Međutim, kada naraste, veće je od vrtnih biljaka i postane stablo, tako da dolaze ptice nebeske i gnijezde se na njegovim granama."** (Matej 13:31-32 ULB) - Posijati sjeme znači baciti ga tako da se razbaca po zemlji. Ako ljudi nisu upoznati sa sijaanjem, možeš ovo zamijeniti sadnjom.
  - Onda im je Isus iznio još jednu usporedbu. Rekao je: "Kraljevstvo nebesko je poput gorušičina sjemena koje čovjek uzme i zasadi u svome polju. To sjeme je zbilja najmanje od svih drugih sjemenja. Međutim, kada naraste, veće je od vrtnih biljaka i postane stablo, tako da dolaze ptice nebeske i gnijezde se na njegovim granama."

Ako učenje usporedbe nije jasno, razmisli o tome da u uvodu ispričaš što ona uči, na primjer, "Isus je ispričao priču o darežljivosti."

- **Isus im je rekao, "Zar unosite lampu u kuću da biste je stavili pod pokrivač ili pod krevet? Naprotiv, unesete je unutra i stavite je na svijećnjak".** (Marko 4:21 ULB)
  - Isus im je rekao usporedbu o tome zašto trebaju otvoreno svjedočiti. "Zar unosite lampu u kuću da biste je stavili pod pokrivač ili pod krevet? Naprotiv, unesete je unutra i stavite je na svijećnjak." (Marko 4:21 ULB)
- **Onda im je Isus iznio još jednu usporedbu. Rekao im je, "Kraljevstvo nebesko je poput gorušičina sjemena koje je čovjek uzeo i posijao na svom polju. Ovo sjeme je zbilja najmanje od svih sjemenja. Međutim, kada naraste, veće je od vrtnih biljaka i postane stablo, tako da ptice nebeske dolaze i gnijezde se na njegovim granama."** (Matej 13:31-32 ULB)
  - Onda im je Isus iznio još jednu usporedbu o tome kako raste Božje kraljevstvo. Rekao im je: "Kraljevstvo nebesko je poput gorušičina sjemena koje je čovjek uzeo i posijao u svome polju. To sjeme je zbilja najmanje od svih drugih sjemenja. Međutim, kada naraste, veće je od vrtnih biljaka i postane stablo, tako da ptice nebeske dolaze i gnijezde se na njegovim granama."

Pjesništvo

Opis

Pjesništvo je jedan od načina na koji ljudi koriste riječi i zvukove svoga jezika kako bi govor i pisanje učinili ljepšim te kako bi izrazili snažne emocije. Kroz pjesništvo ljudi mogu izraziti snažnije emocije nego što je to moguće kroz jednostavne oblike koji nisu pjesnički. Pjesništvo daje veću težinu i eleganciju izjavama istine, kao što su izreke te ga je lakše upamtiti od običnoga govora.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je pjesništvo i kako ga trebam prevoditi na svoj jezik?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Vrste pisanja](#)

Neke značajke koje obično nalazimo u pjesništvu

- Mnoge stilske figure, kao na primjer [Apostrofa](#).
- Paralelni retci (vidi [Paralelizam](#) i [Paralelizam s istim značenjem](#))
- Ponavljanje dijela ili cijeloga retka
  - **Hvalite ga, svi anđeli njegovi; hvalite ga, sve anđeoske vojske njegove. Hvalite ga, sunce i mjesече; hvalite ga, sve zvijezde koje svijetlite.** (Psalam 148:2-3 ULB)
- Retci slične duljine
  - **Ljubav je strpljiva i dobrotiva; ljubav ne zavidi i ne hvali se; nije arogantna i nije nepristojna.** (1. Korinćanima 13:4 ULB)
- Isti zvuk se koristi na kraju ili na početku dva ili više redaka
  - "Blistaj, blistaj, zvijezdo mala. Tko si, što si, rad bih znala." (iz pjesmice)
- Isti zvuk ponavlja se puno puta
  - "Peter, Peter, pumpkin eater" (iz engleske pjesmice)
- Stare riječi i izrazi
- Dramatične slike
- Drukčije korištenje gramatike - uključujući:
  - nedovršene rečenice
  - manjak riječi koje povezuju

Neka mjesta koja treba pogledati za pjesništvo u tvome jeziku

Pjesme, posebice stare pjesme ili pjesme koje se koriste u dječjim igrama
 Religijski obredi ili pjevušenje svećenika ili vračeva
 Molitve, blagoslovi i prokletstva
 Stare legende

Elegantan ili uljepšan govor

Elegantan ili uljepšan govor sličan je pjesništvu utoliko što koristi lijep jezik, ali ne koristi sve jezične značajke pjesništva, odnosno ne koristi ih onoliko koliko to čini pjesništvo. Popularni govornici u jeziku često koriste elegantan govor, a to je vjerojatno najlakši izvorišni tekst koji se može proučavati da se sazna što govor čini elegantnim na tvome jeziku.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja:

- Različiti jezici koriste pjesništvo za različite stvari. Ako pjesnički oblik neće komunicirati isto značenje u tvome jeziku, onda ćeš ga trebati zapisati ne koristeći pjesništvo.
- U nekim jezicima, korištenje pjesništva za neki određeni dio Biblije učinio bi isti puno snažnijim.

Primjeri iz Biblije

Biblija koristi pjesništvo za pjesme, pouku i proroštvo. Gotovo sve knjige Staroga zavjeta sadrže pjesništvo, a mnoge od njih su pjesničke u cijelosti.

jer vidio si moju nevolju;
poznao si uznemirenost moje duše. (Psalam 31:7 ULB)

Ovaj primjer [Paralelizam s istim značenjem](#) ima dva retka koji znače isto.

Jahve, osudi narode;
oslobodi me, Jahve, jer sam pravedan i nedužan, Svevišnji.

Ovaj primjer paralelizma pokazuje kontrast između onoga što David želi da mu Bog učini i onoga što želi da Bog učini nepravednim narodima. (vidi [Paralelizam](#))

Čuvaj svoga slugu i od uznositih grijeha;
neka oni ne vladaju nada mnom. (Psalam 19:13 ULB)

Ovaj primjer personifikacije govori o grijesima kao da oni mogu vladati osobom. (vidi [Personifikacija](#))

O, dajte zahvalnost Jahvi; jer je dobar, jer njegova savezna vjernost ustraje zauvijek.
O, dajte zahvalnost Bogu nad bogovima, jer njegova savezna vjernost traje zauvijek.
O, dajte zahvalnost Gospodaru nad gospodarima, jer njegova savezna vjernost traje zauvijek.
(Psalam 136:1-3 ULB)

Ovaj primjer ponavlja izraze "dajte zahvalnost" i "njegova savezna vjernost traje zauvijek".

Prevoditeljske strategije

Ako bi stil pjesništva koji se koristi u izvorišnom tekstu mogao biti prirodan i prenijeti ispravno značenje u tvom jeziku, razmisli o tome da ga koristiš. Ako ne, evo nekih drugih načina na koje ga možeš prevoditi.

Prevodi pjesništvo koristeći jedan od tvojih stilova pjesništva.

Prevodi pjesništvo koristeći tvoj stil elegantnoga govora.

Prevodi pjesništvo koristeći tvoj stil običnoga govora.

Korištenjem pjesništva tekst može biti ljepši.

Korištenjem običnoga govora tekst može biti jasniji.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Blagoslovljen je čovjek koji ne hoda po savjetu opakog,
 niti staje na putu s grješnicima,
 niti sjeda u zajednicu podrugljivaca.
 Naprotiv, njegovo uživanje je u zakonu Jahvinu,
 i o njegovu zakonu razmišlja dan i noć. (Psalam 1:1,2 ULB)

Slijede primjeri na koje bismo načine mogli prevesti Psalam 1:1,2.

1) Prevodi pjesništvo koristeći jedan od tvojih stilova pjesništva. (Stil u ovome primjeru koristi riječi koje slično zvuče na kraju svakog retka.)

"Sretan je čovjek koji se grijehu ne ohrabruje
 Nepoštivanju Boga on se ne približuje
 Onima koji smiju se Bogu rođak nije.
 Bog je njegovo stalno uživanje
 Čini što Bog kaže da je u pravu
 Misli na to i noću i danju

2) Prevodi pjesništvo koristeći tvoj stil elegantnoga govora.

- Evo čovjeka koji je zbilja blagoslovljen: Onaj koji ne slijedi savjeta opakih, ne zaustavlja se na putu da s grješnicima divani, ne udružuje se s onima koji Bogu se izruguju. Naprotiv, silno se raduje u zakonu Jahvinu te o njemu razmišlja dan i noć.

3) Prevodi pjesništvo koristeći tvoj stil običnoga govora.

- Ljudi koji ne slušaju savjet loših ljudi zbilja su sretni. Oni ne provode vrijeme s ljudima koji stalno čine zle stvari ili koji ne poštuju Boga. Oni vole pokoravati se Jahvinu zakonu i stalno razmišljaju o njemu.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Simbolički jezik](#)

Izreke

Opis

Izreke su kratke izjave koje daju mudrost ili poučavaju istinu. Ljudi uživaju u izrekama jer daju veliku mudrost izraženu s malo riječi. Izreke u Bibliji često koriste metaforu i paralelizam.

Mržnja raspiruje sukobe,
ali ljubav pokriva sve prekršaje. (Izreke 10:12 ULB)

Još jedan primjer iz Mudrih izreka.

Pogledaj na mrava, ti ljenjivče, razmotri njegove putove, i budi mudar.
Nema zapovjednika, časnika ni vladara,
pa ipak, priprema svoju hranu ljeti,
i tijekom žetve sakuplja što će jesti. (Izreke 6:6-8 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su izreke te kako ih mogu prevoditi?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Metafora](#)

[Paralelizam](#)

[Vrste pisanja](#)

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Svaki jezik ima vlastiti način izražavanja izreka. U Bibliji nalazimo puno izreka. One se trebaju prevesti na način kako ljudi u tvom jeziku govore izreke, kako bi ih ljudi prepoznali kao izreke i razumjeli što uče.

Primjeri iz Biblije

Dobro ime treba se izabrati prije nego veliko bogatstvo,
a naklonost je bolja od srebra i zlata. (Izreke 22:1 ULB)

To znači da je bolje biti dobra osoba koja uživa dobar ugled, nego imati puno novca.

Poput octa na zubima i dima u očima,
takav je lijenčina onima koji ga šalju. (Izreke 10:26 ULB)

To znači da je lijena osoba jako dosadna onima koji je šalju da nešto učini.

Put Jahvin štiti onoga koji ima integritet,
ali je uništenje opakima. (Izreke 10:29 ULB)

To znači da Jahve štiti ljude koji čine što je pravo, ali uništava one koji su opaki.

Prevoditeljske strategije

Ako bi doslovno prevođenje izreke zvučalo prirodno i ako bi prenijelo ispravno značenje u tvom jeziku, razmisli da činiš tako. Ako ne, evo nekih mogućnosti:

Istraži koji oblik izreka koriste oni koji govore tvojim jezikom, pa koristi jedan od tih oblika.

Ako neki predmeti u izreci nisu poznati mnogima u tvojoj jezičnoj skupini, razmisli o tome da ih zamijeniš predmetima koje ljudi znaju i koji vrše istu funkciju na tvome jeziku.

Zamijeni izreku izrekom na tvome jeziku koja uči isto što i izreka u Bibliji.

Iznesi isto učenje, ali ne u obliku izreke.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

1) Istraži koji oblik izreka koriste oni koji govore tvojim jezikom, pa koristi jedan od tih oblika.

- **Dobro ime treba se izabrati prije nego veliko bogatstvo,**

a naklonost je bolja od srebra i zlata. (Izreke 22:1 ULB)

Evo nekih ideja u pogledu načina na koje bi ljudi mogli izreći izreku na svome jeziku.

- Bolje je imati dobro ime nego imati veliko bogatstvo, a naklonost kod ljudi bolje je imati nego srebro i zlato.
- Mudri ljudi radije odabiru dobro ime nego veliko bogatstvo, a naklonost radije od srebra i zlata.
- Pokušaj imati dobru reputaciju radije nego veliko bogatstvo.
- Hoće li ti bogatstvo zbilja pomoći? Ja bih radije bio na dobru glasu.

2) Ako neki predmeti u izreci nisu poznati mnogima u tvojoj jezičnoj skupini, razmisli o tome da ih zamijeniš predmetima koje ljudi znaju i koji vrše istu funkciju na tvome jeziku.

- **Poput snijega ljeti ili kiše o žetvi,**

tako ni budala ne zaslužuje časti. (Izreke 26:1 ULB)

- Je li prirodno da hladni vjetar puše u vrućoj sezoni ili da kiša pada u vrijeme žetve; Isto tako, nije prirodno ni da budala primi čast.

3) Zamijeni izreku izrekom na tvome jeziku koja uči isto što i izreka u Bibliji.

- **Ne hvali se danom sutrašnjim ** (Izreke 27:1 ULB)
  - Nemoj brojati svoje piliće prije nego što se izlegu.

4) Iznesi isto učenje, ali ne u obliku izreke.

- **Naraštaj koji proklinje svoga oca i ne blagoslivlja svoju majku,**

**to je naraštaj koji je čist u vlastitim očima,
ali se nije očistio od svoje prljavštine.** (Izreke 30:11-12 ULB)

- Ljudi koji ne poštuju svoje roditelje misle da su pravedni, ali se nisu okrenuli od svoga grijeha.

Simbolički jezik

Opis

Simbolički jezik u govoru i pismu odnosi se na upotrebu simbola koji predstavljaju druge stvari i događaje. U Bibliji se najviše javlja u proroštvu i pjesništvu, posebno u vizijama i snovima o događajima koji će se dogoditi u budućnosti. Premda čitatelji neće odmah znati značenje nekog simbola, važno je zadržati taj simbol u prijevodu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je simbolički jezik i kako ga trebam prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanja](#)

▮ Pojedi ovaj svitak, onda idi i govori domu Izraelovu. (Ezekiel 3:1 ULB)

Ovo je bilo u snu. Jestli svitak bio je simbol čitanja i dobrog razumijevanja onoga što je napisano na tom svitku te unutarnje prihvaćanje tih riječi od Boga.

Svrha simbolizma

- Jedna svrha simbolizma jest da čitateljima pomogne da razumiju važnost ili ozbiljnost nekog događaja tako što ga se objašnjava uz pomoć drugih, jako dramatičnih izraza.
- Još jedna svrha simbolizma jest da se nekim ljudima kaže nešto u vezi nečega, istovremeno sakrivajući pravo značenje od drugih koji ne razumiju simbolizam.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Ljudima koji danas čitaju Bibliju može biti teško prepoznati da je jezik simboličan te da možda ne znaju na što se simbol odnosi.

Prevoditeljska načela

- Kada se koristi simbolički jezik, važno je u prijevodu zadržati simbol.
- Također je važno ne objasniti taj simbol više nego što je to učinio izvorni govornik ili pisac, jer možda on nije htio da svatko tko je tada živio može lako razumjeti taj simbol.

Primjeri iz Biblije

▮ Nakon toga, u snu sam noću vidio četvrtu životinju, strašnu, stravičnu i veoma snažnu. Imala je velike željezne zube; žderala je, lomila i ono što je ostalo drobila bi pod svojim nogama. Razlikovala se od drugih životinja, a imala je deset rogova. (Daniel 7:7 ULB)

Značenje podcrtanih simbola objašnjeno je u Danielu 7:23-24, kao što smo pokazali dolje. Životinje predstavljaju kraljevstva, željezni zubi predstavljaju moćnu vojsku, a rogovi predstavljaju moćne vođe.

▮ Evo što je ta osoba rekla: 'Što se tiče četvrte životinje, ona će biti četvrto kraljevstvo na zemlji, koje će se razlikovati od svih drugih kraljevstava. Ono će žderati cijelu zemlju te će drobiti i lomiti je na komadiće. Što se tiče deset rogova, iz ovoga kraljevstva deset kraljeva će ustati, a drugi će ustati nakon njih. On će biti drukčiji od prethodnih, i pokorit će tri kralja. (Daniel 7:23-24 ULB)

▮ Okrenuo sam se da vidim glas koji mi je govorio, i kada sam se okrenuo vidio sam sedam zlatnih svijećnjaka. Usred svijećnjaka nalazio se jedan kao Sin Čovječji, ... Imao je u svojoj

desnoj ruci sedam zvijezda, a iz njegovih usta izlazio je oštri dvosjekli mač.... Što se tiče skrivenog značenja u vezi tih sedam zvijezda koje si vidio u mojoj desnoj ruci, te sedam zlatnih svijećnjaka: sedam zvijezda su anđeli sedam crkava, a sedam svijećnjaka su sedam crkava. (Otkrivenje 1:12, 16, 20 ULB)

Ovaj odlomak objašnjava značenje tih sedam svijećnjaka i sedam zvijezda. Dvosjekli mač predstavlja Božju riječ i osudu.

Prevoditeljske strategije

Prevedi tekst sa simbolima. Govornik ili autor često objašnjava značenje istih kasnije u odlomku.

Prevedi tekst sa simbolima. Zatim objasni simbole u fusnotama.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Prevedi tekst sa simbolima. Govornik ili autor često objašnjava značenje istih kasnije u odlomku.

- **Nakon toga, u snu sam noću vidio četvrtu životinju, strašnu, stravičnu i veoma snažnu. Imala je velike željezne zube; žderala je, lomila i ono što je ostalo drobila bi pod svojim nogama. Razlikovala se od drugih životinja, a imala je deset rogova.** (Daniel 7:7 ULB) – Ljudi će moći razumjeti što znače simboli kada pročitaju objašnjenje u Danielu 7:23-24.

Prevedi tekst sa simbolima. Zatim objasni simbole u fusnotama.

- **Nakon toga, u snu sam noću vidio četvrtu životinju, strašnu, stravičnu i veoma snažnu. Imala je velike željezne zube; žderala je, lomila i ono što je ostalo drobila bi pod svojim nogama. Razlikovala se od drugih životinja, a imala je deset rogova.** (Daniel 7:7 ULB)

◦ Nakon toga, u snu sam noću vidio četvrtu životinju,¹ strašnu, stravičnu i veoma snažnu. Imala je velike željezne zube;² žderala je, lomila i ono što je ostalo drobila bi pod svojim nogama. Razlikovala se od drugih životinja, a imala je deset rogova.³ (Daniel 7:7 ULB)

◦ Fusnote bi izgledale ovako:

▪ ^[1] Životinja je simbol kraljevstva.

▪ ^[2] Željezni zubi su simbol moćne vojske kraljevstva.

▪ ^[3] Rogovi su simbol moćnih kraljeva.

Simboličko proroštvo

Opis

Simboličko proroštvo je vrsta poruke koju je Bog dao proroku kako bi je on prenio drugima. Te poruke koriste slike i simbole koji pokazuju što će Bog učiniti u budućnosti.

Glavne knjige koje imaju ta proroštva su Izaija, Ezekiel, Daniel, Zaharija i Otkrivenje. Kraće primjere simboličkog proroštva nalazimo i u drugim knjigama, na primjer, u Mateju 24, Marku 13 i Luki 21.

Biblija također kaže da je Bog dao svaku poruku i što je bila ta poruka. Kada je Bog davao poruke, često je to činio na čudesne načine, kao što su snovi i vizije. (Vidi [san](#) i [vizija](#) za pomoć pri prevođenju "sna" i "vizije"). Kada su proroci vidjeli te snove i vizije, često bi vidjeli i slike i simbole o Bogu i nebu. Neke od tih slika su prijestolje, zlatni svijećnjaci, moćan čovjek s bijelom kosom i bijelom odjećom, te očima poput vatre i nogama poput bronce. Neke od tih slika vidjelo je više od jednoga proroka.

Proroštva o svijetu također sadrže slike i simbole. Na primjer, u nekim proroštva snažne životinje predstavljaju kraljevstva, rogovi predstavljaju kraljeve ili kraljevstva, zmaj ili zmija predstavlja đavla, more predstavlja nacije, a tjedni predstavljaju dulja vremenska razdoblja. Neke od tih slika također je vidjelo više od jednoga proroka.

Proroštva govore o zlu na ovome svijetu, o tome kako će Bog suditi svijetu i kazniti grijeh te kako će Bog uspostaviti svoje pravedno kraljevstvo na novom svijetu koji stvara. Ona ujedno govore o stvarima koje će se dogoditi vezano uz nebo i pakao.

Velik dio proroštva u Bibliji predstavljen je kao pjesništvo. U nekim kulturama, ljudi pretpostavljaju da ono što je rečeno u pjesništvu možda nije važno ili istinito. Međutim, proroštva u Bibliji su istinita i jako važna, bez obzira jesu li izražena u pjesničkim ili nepjesničkim oblicima.

Ponekad se u tim knjigama koristi prošlo vrijeme za događaje koji su se dogodili u prošlosti. Međutim, ponekad se prošlo vrijeme koristi za događaje koji će se dogoditi u budućnosti. Postoje za to dva razloga. Kada su proroci govorili o stvarima koje su vidjeli u snu ili viziji, često su koristili prošlo glagolsko vrijeme zato što je njihov san bio u prošlosti. Drugi razlog za korištenje prošloga glagolskog vremena za buduće događaje bio je naglasak da će se ti događaji sigurno dogoditi. Događaji će se toliko sigurno dogoditi, kao da su se već dogodili. Tu drugu upotrebu prošloga glagolskog vremena zovemo "proročka prošlost". Vidi [Proročko prošlo vrijeme](#).

Neki od tih događaja dogodili su se nakon što su ih proroci prerekli, a neki će se dogoditi na kraju ovoga svijeta.

Razlozi zašto to može biti problem u prevođenju

- Neke od tih slika teško je razumjeti jer nikada prije nismo ništa takvo vidjeli.
- Opise stvari koje nikada nismo vidjeli ili koje ne postoje u ovome svijetu teško je prevoditi.
- Ako su Bog ili prorok koristili prošlo glagolsko vrijeme, čitateljima može biti teško znati govori li se o nečemu što se već dogodilo ili o nečemu što će se dogoditi kasnije.

Prevoditeljska načela

- Prevedi slike u tekstu. Nemoj ih pokušati protumačiti ili prevesti njihovo značenje.
- Kada se neka slika javi na više mjesta u Bibliji te se opisuje na isti način, pokušaj je prevesti na isti način na svim tim mjestima.
- Ako će tvoji čitatelji pretpostaviti da pjesnički ili nepjesnički oblici znače da proroštvo nije istinito ili da nije važno, koristi oblik koji im to neće implicirati.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je simbolički jezik i kako ga trebam prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanja](#)

[Simbolički jezik](#)

- Ponekad je teško razumjeti kojim redoslijedom će se događaji opisani u različitim proroštvima dogoditi. Jednostavno ih napiši onako kako se javljaju u svakom proroštvu.
- Prevedi glagolsko vrijeme na način na koji će čitatelji razumjeti što je govornik htio reći. Ako čitatelji ne bi razumjeli proročko prošlo vrijeme, prihvatljivije je koristiti futur.
- Neka proroštva ispunila su se nakon što su proroci govorili o njima. Neka od njih još se nisu ispunila. U proroštvu nemoj pojasniti kada su se ta proroštva ispunila ili kako su se ispunila.

Primjeri iz Biblije

Naredni odlomci opisuju moćna bića koja su vidjeli Ezekiel, Daniel i Ivan. Slike koje su nastale u tim vizijama uključuju kosu koja je bijela kao vuna, glas poput šuma mnogih voda, zlatni remen i noge ili stopala poput sjajne bronce. Premda su proroci vidjeli različite detalje, bilo bi dobro prevesti detalje koji se ponavljaju na isti način. Potcrtani izrazi u odlomcima iz Otkrivenja također se javljaju u odlomcima iz Daniela i Ezekiel.

Usred svijećnjaka stajao je jedan poput Sina Čovječjeg, noseći duge haljine koje su dosezale do njegovih stopala te zlatni remen oko njegovih prsa. Njegova glava i kosa bili su bijeli kao vuna — bijeli kao snijeg, a njegove oči bile su poput plamena vatre. Njegova stopala bila su poput ispolirane bronce, poput bronce koja je pročišćena u peći, a njegov glas bio je kao zvuk mnogih brzih voda. U svojoj desnoj ruci imao je sedam zvijezda, a iz njegovih usta izlazio je dvosjekli mač. Njegovo lice sjajilo je poput sunca kada najjače sjaji. (Otkrivenje 1:13-16 ULB)

Dok sam gledao,
prijestolja su postavljena,
i Pradavni je sjeo.
Njegova odjeća bila je bijela kao snijeg,
a kosa na njegovoj glavi bila je poput čiste vune. (Daniel 7:9 ULB)

Pogledao sam i vidio čovjeka obučena u lan, s remenom oko njegova struka napravljenim od čistoga zlata iz Ufaza. Njegovo tijelo bilo je kao topaz, njegovo lice bilo je poput munje, njegove oči bile su poput gorućih baklji, njegove ruke i njegova stopala bila su poput ispolirane bronce, a zvuk njegovih riječi bio je poput zvuka velika mnoštva. (Daniel 10:5-6 ULB)

Gle! Slava Boga Izraelova došla je s istoka; njegov glas bio je poput zvuka mnogih voda, a zemlja je sjajila njegovom slavom! (Ezekiel 43:2 ULB)

Naredni odlomak pokazuje upotrebu prošloga glagolskog vremena koje se odnosi na događaje u prošlosti. Potcrtani glagoli odnose se na događaje u prošlosti.

Vizija Izaije, sina Amosova, koju je vidio u pogledu Jude i Jeruzalema, u dane Uzije, Jotama, Ahaza i Ezekije, kraljeva judejskih.
Čujte me, nebesa, i uši mi daj, zemljo; jer Jahve je progovorio:
"Ja sam othranio i podigao djecu, ali ona su se pobunila protiv mene. (Izaija 1:1-2 ULB)

Naredni odlomak pokazuje buduće glagolsko vrijeme i različite upotrebe prošloga glagolskog vremena. Potcrtani glagoli su primjeri proročkoga prošlog vremena, gdje se prošlo glagolsko vrijeme koristi kako bi se pokazalo da će se ti događaji sigurno dogoditi.

Sumornost će se rastjerati od nje koja je bila u boli.
U ranije vrijeme on je ponizio
zemlju Zebulunovu i zemlju Naftalijevu,
ali u kasnije vrijeme učinit će je slavnom, put do mora, iza Jordana, Galileja narodâ.
Ljudi koji su hodali u tami vidjeli su veliko svjetlo;
onima koji su živjeli u zemlji smrtne sjene, svjetlo zasja na njim. (Izaija 9:1-2 ULB)

Prijevod Problematiku

Tekstualne varijante

Opis

Prije nekoliko tisuća godina, ljudi su pisali biblijske knjige. Drugi su ih zatim prepisivali rukom i prevodili ih. To su radili veoma pažljivo, a tijekom godina puno je ljudi napravilo na tisuće takvih prijepisa. Međutim, ljudi koji su kasnije vidjeli te prijepise, vidjeli su da između njih postoje neke male razlike. Neki prepisivači slučajno bi izostavili neke riječi, a neki su zamijenili jednu riječ za drugu koja je slično zvučala. Povremeno bi dodavali riječi ili čak cijele rečenice, bilo slučajno bilo zato što su htjeli nešto objasniti. Suvremene Biblije su prijevodi tih starih prijepisa. Neke suvremene Biblije sadrže neke od tih rečenica koje su bile dodane. U ULB-u, te dodane rečenice obično su zapisane u fusnotama.

Biblijski stručnjaci pročitali su mnoge stare prijepise i uspoređivali su ih jedan s drugim. Na svakom mjestu u Bibliji gdje je postojala razlika između tih prijepisa, pokušali su dokučiti koji je izbor riječi najvjerojatnije najtočniji. Prevoditelji ULB-a zasnivali su taj prijevod na izboru riječi koje su stručnjaci proglasili najvjerojatnije točnima. Budući da ljudi koji koriste ULB možda imaju pristupa Biblijama koje se temelje na drugim prijepisima, prevoditelji ULB-a uključili su fusnote koje govore o nekim razlikama između njih.

Prevoditelje se ohrabruje da prevode tekst u ULB i da napišu nešto o dodanim rečenicama u fusnotama, kao što se to čini u ULB-u. Međutim, ako mjesna crkva zbilja želi da se rečenice uvrste u glavni tekst, prevoditelji ih mogu staviti u tekst i unijeti fusnotu koja će ih objasniti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto ULB ima stihove koji nedostaju ili koji su dodani te trebam li ih prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Odabir izvorišnog teksta](#)

[Izvorni rukopisi](#)

Primjeri iz Biblije

Matej 18:10-11 ULB ima fusnotu o stihu 11.

¹⁰Pazite da ne prezrete nijednoga od ovih malenih. Jer kažem vam, anđeli njihovi koji su na nebu uvijek gledaju lice moga Oca koji je na nebu. ¹¹[¹]

[¹] Mnogi autoriteti, neki drevni, umeću s. 11. *Jer Sin Čovječji došao je da spasi ono što je izgubljeno.*

Ivan 7:53-8:11 ne nalazi se u najboljim najranijim rukopisima. Tekst je uvršten u ULB, ali je obilježen uglastim zagradama ([ ]) koje stoje na njegovu početku i kraju, a nakon s. 11 nalazi se fusnota.

⁵³[Onda je svatko otišao svojoj kući. ... ¹¹Rekla je: "Nitko, Gospodine." Isus je rekao: "Ni ja te ne osuđujem. Idi svojim putem; od sada više ne griješi."]^[2]

[²]Najbolji najraniji rukopisi ne sadrže tekst Ivana 7:53-8:11.

Prevoditeljske strategije

Kada postoji tekstualna varijanta, možeš izabrati hoćeš li slijediti ULB ili neki drugi prijevod koji ti je dostupan.

Prevedi stihove koje je i ULB preveo i uvrsti fusnotu koju nalaziš u ULB-u.

Prevedi stihove kao što to čini drugi prijevod te promijeni fusnotu tako da se uklapa u tu situaciju.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Prevoditeljske strategije primjenjuju se na Marka 7:14-16 ULB, koji sadrži fusnotu o s. 16.

- ¹⁴Pozvao je ponovno mnoštvo i rekao mu: "Poslušajte me, svi vi, i razumijte. ¹⁵Ne postoji ništa što je izvan čovjeka što ga može onečistiti kada uđe u njega. Naprotiv, čovjeka onečišćuje ono što izlazi van iz njega." ¹⁶[¹]
  - [¹]Najbolji drevni prijepisi izostavljaju s. 16. *Ako bilo koji čovjek ima uši da čuje, neka čuje.*

Prevedi stihove koje je i ULB preveo i uvrsti fusnotu koju nalaziš u ULB-u.

- ¹⁴Pozvao je ponovno mnoštvo i rekao mu: "Poslušajte me, svi vi, i razumijte. ¹⁵Ne postoji ništa što je izvan čovjeka što ga može onečistiti kada uđe u njega. Naprotiv, čovjeka onečišćuje ono što izlazi van iz njega." ¹⁶[¹]
- [¹]Najbolji drevni prijepisi izostavljaju s. 16. *Ako bilo koji čovjek ima uši da čuje, neka čuje.*

Prevedi stihove kao što to čini drugi prijevod te promijeni fusnotu tako da se uklapa u tu situaciju.

- ¹⁴Pozvao je ponovno mnoštvo i rekao mu: "Poslušajte me, svi vi, i razumijte. ¹⁵Ne postoji ništa što je izvan čovjeka što ga može onečistiti kada uđe u njega. Naprotiv, čovjeka onečišćuje ono što izlazi van iz njega." ¹⁶Ako bilo koji čovjek ima uši da čuje, neka čuje." [¹]
  - [¹]Neki drevni prijepisi ne sadrže s. 16.

Zatim preporučujemo da naučite:

Brojevi poglavlja i stihova

Izvorni rukopisi

Izrazi koje trebam znati

Izvorni i izvorišni jezici

Vezani stihovi

Opis

U rijetkim slučajevima, u Otključanoj doslovnoj Bibliji (ULB) ili u Otključanoj dinamičnoj Bibliji (UDB) vidjet ćeš da su dva ili više stihova spojeni, na primjer 17-18. To zovemo vezanim stihovima. To znači da su informacije u tim stihovima bile preuređene kako bi se priča ili poruka mogle bolje razumjeti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto su neki brojevi stihova spojeni, na primjer, "3-5" ili "17-18"?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Struktura Biblije](#)

²⁹ Tho su bili klanovi Horita: Lotan, Šobal, Zibeon i Ana, ³⁰ Dišon, Ezer, Dišan: to su klanovi Horita, prema njihovim popisima klanova u zemlji Seir. (Postanak 26:29-30 ULB)

²⁹⁻³⁰ Narodi koji su bili potomci Hora živjeli su u seirskoj zemlji. Imena tih naroda su Lotan, Šobal, Zibeon, Anah, Dišon, Ezer i Dišpan. (Postanak 26:29-30 UDB)

U tekstu ULB-a, stihovi 29 i 30 su odvojeni, a informacije o ljudima koji žive u Seiru nalaze se na kraju 30. stiha. U tekstu UDB-a, stihovi su spojeni, a informacije o onima koji žive u Seiru nalaze se na početku. U mnogim jezicima, to je logičniji redosljed informacija.

Primjeri iz Biblije

ULB ponekad ima odvojene stihove, dok UDB ima vezane stihove.

⁴ Međutim, ne bi trebalo biti siromašnih među vama (jer Jahve će vas sigurno blagosloviti u zemlji koju vam daje u baštinu da je posjedujete), ⁵ ali samo ako budete revno slušali glas Jahve, tvoga Boga, da čuvate sve te zapovijedi koje vam zapovijedam danas. (Ponovljeni zakon 15:4-5 ULB)

⁴⁻⁵ Jahve naš Bog blagoslovit će vas u zemlji koju vam daje. Budete li bili poslušni Jahvi našem Bogu i pokoravali se svim zapovijedima koje vam danas dajem, među vama neće biti siromašnih. (Ponovljeni zakon 15:4-5 UDB)

Postoji nekoliko vezanih stihova i u ULB-u.

¹⁷⁻¹⁸ Ezrini sinovi bili su Jeter, Mered, Efer i Jalon. Meredova žena, Egipćanka, rodila je Mirjam, Šamaja i Išbaha, koji je postao otac Eštemoa. To su bili sinovi Bitije, kćeri faraonove, s kojom se Mered oženio. Meredova žena, Židovka, rodila je Jereda, koji je postao Gedorov otac; Hebera, koji je postao otac Soka; te Jekutiela, koji je postao otac Zanoja. (1. Ljetopisa 4:17-18 ULB)

ULB je potcrtanu rečenicu pomaknuo iz 18. stiha u 17. stih, kako bi jasnije pokazao koji su bili sinovi Bitije. Ovo je izvorni redosljed, koji zbunjuje mnoge čitatelje:

17 Sinovi Ezrini: Jeter, Mered, Efer i Jalon. Ona je začela i rodila Mirjam, Šamaja i Išbaha, oca Eštemoova. 18 A njegova žena, Židovka, rodila je Jereda, oca Gedorova, Hebera oca Sokoova, te Jekutiela, oca Zanoajeva. To su bili sinovi Bitije, kćeri faraonove, koju je Mered oženio. (1. Ljetopisa 4:17-18 TNK)

Prevoditeljske strategije

Informacije posloži onim redosljedom kojim će biti jasne tvojim čitateljima.

Ako staviš informacije iz jednoga stiha prije informacija iz ranijeg stiha, stavi povlaku između brojeva koji označavaju ta dva stiha.

Ako ULB sadrži vezane stihove, ali ih neka druga Biblija, koja ti se sviđa, nema, možeš izabrati redosljed koji najviše odgovara tvome jeziku.

Pogledaj kako obilježavati stihove u [aplikacija translationStudio](#).

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako staviš informacije iz jednoga stiha prije informacija iz ranijeg stiha, stavi povlaku između brojeva koji označavaju ta dva stiha.

- **² moraš izabrati tri grada za sebe usred tvoje zemlje koju ti Jahve, tvoj Bog, daje u posjed. ³ Moraš izgraditi cestu i podijeliti granice svoje zemlje na tri dijela, zemlje koju Jahve, tvoj Bog, uzrokuje da je baštiniš, kako bi svatko tko ubije drugu osobu mogao tamo pobjeći.** (Ponovljeni zakon 19:2-3)
  - ²⁻³ moraš podijeliti na tri dijela zemlju koja ti je dana. Zatim izaberi grad u svakom njezinom dijelu. Moraš izgraditi dobre ceste kako bi ljudi mogli lako doći do tih gradova. Onaj koji ubije drugoga čovjeka može pobjeći u jedan od tih gradova i bit će siguran. (Ponovljeni zakon 19:2-3 UDB)

Ako ULB sadrži vezane stihove, ali ih neka druga Biblija, koja ti se sviđa, nema, možeš izabrati redosljed koji najviše odgovara tvome jeziku.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Brojevi poglavlja i stihova](#)

Nepoznanica

Prijevod nepoznanica

Kako mogu prevoditi riječi kao što su lav, stablo smokve, planina, svećenik ili hram kada ljudi u mojoj kulturi nisu nikada vidjeli te stvari i nemamo riječi za njih?

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prevoditi ideje s kojima moji čitatelji nisu upoznati?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Struktura rečenice](#)

Opis

Nepoznanice su stvari koje se javljaju u izvorišnom tekstu a koje nisu poznate ljudima tvoje kulture. Stranice translationWords i priručnik translationNotes će ti pomoći da razumiješ o čemu se radi. Nakon što si ih razumio, trebat ćeš pronaći načine na koje možeš naznačiti te stvari kako bi ljudi koji čitaju tvoj prijevod mogli razumjeti o čemu se radi.

Ovdje imamo samo pet vekni kruha i dvije ribe (Matej 14:17 ULB)

Kruh je hrana koja se radi miješanjem fino smrvljenih žitarica s uljem, a zatim pečenjem te mješavine dok se ne osuši. (Žitarice su sjemenke neke vrste trave.) U nekim kulturama, ljudi nemaju kruha ili ne znaju što je kruh.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

- Čitatelji možda ne znaju neke stvari koje se nalaze u Bibliji jer te stvari nisu dio njihove vlastite kulture.
- Čitateljima može biti problem razumjeti neki tekst ako ne znaju neke stvari koje su u njemu spomenute.

Prevoditeljska načela

- Ako je to moguće, koristi riječi koje se već nalaze u tvom jeziku.
- Neka izrazi budu što je moguće kraći.
- Božje zapovijedi i povijesne činjenice predstavljaj točno.

Primjeri iz Biblije

Jeruzalem ću pretvoriti u hrpu ruševina, u skrovište šakala (Jeremija 9:11 ULB)

Šakali su divlje životinje nalik na pse, koje žive samo na nekim dijelovima svijeta. Prema tome, na mnogim mjestima nisu poznati.

Pazite se lažnih prorokâ, onih koji vam dolaze u ovčjem runu, ali su zapravo proždrljivi vukovi. (Matej 7:15 ULB)

Ako tamo gdje će se čitati tvoj prijevod ne žive vukovi, čitatelji možda neće razumjeti da su oni opasne i divlje životinje nalik na pse, koje napadaju i jedu ovce.

Zatim su pokušali Isusu dati vino pomiješano sa smirnom. Ali, odbio ga je popiti. (Marko 15:23 ULB)

Ljudi možda ne znaju što je smirna i da se koristi kao lijek.

njemu koji je stvorio velika svjetla (Psalam 136:7 ULB)

Neki jezici imaju izraze za stvari koje daju svjetlo, kao što su sunce i vatra, ali nemaju općenit izraz za svjetlo.

tvoji grijesi... bit će bijeli kao snijeg (Izaija 1:18 ULB)

U mnogim dijelovima svijeta, ljudi nisu vidjeli snijeg, ali su ga možda vidjeli na slikama.

Prevoditeljske strategije

Ovdje su načini na koje možeš prevesti izraz koji nije poznat u tvom jeziku:

Koristi izraz koji opisuje što je nepoznata stvar, odnosno što je važno o toj nepoznatoj stvari u pogledu stiha koji je preveden.

Zamijeni nešto slično iz svoga jezika ako to neće pogrešno predstaviti povijesnu činjenicu.

Prepiši riječ iz drugog jezika te dodaj općenitu riječ ili opisnu frazu da pomogneš ljudima da je razumiju.

Koristi riječ koja ima općenitije značenje.

Koristi riječ ili izraz koji ima specifičnije značenje.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

1) Koristi izraz koji opisuje što je nepoznata stvar, odnosno što je važno o toj nepoznatoj stvari u pogledu stiha koji je preveden.

- **Čuvajte se lažnih proroka, onih koji vam dolaze u ovčjem runu, ali su zapravo proždrljivi vukovi.** (Matthew 7:15 ULB)

- Pazite se lažnih proroka, onih koji vam dolaze u ovčjem runu, ali su zbilja gladne i opasne životinje.

"Proždrljivi vukovi" su ovdje dio metafore, tako da čitatelj treba znati da su jako opasni za ovce kako bi razumio tu metaforu. (Ako je čitateljima nepoznata i ovca, onda ćeš trebati koristiti jednu od prevoditeljskih strategija da prevedesh ovcu, ili promijeni metaforu u nešto drugo, koristeći prevoditeljske strategije za metafore. Vidi [Prevođenje metafora](#).)

- **Imamo ovdje samo pet kruhova i dvije ribe** (Matej 14:17 ULB)

- Imamo ovdje samo pet komada pečenog žitnog sjemenja i dvije ribe

2) Zamijeni nešto slično iz svoga jezika ako to neće pogrešno predstaviti povijesnu činjenicu.

- **tvoji grijesi... bit će bijeli kao snijeg** (Izaija 1:18 ULB) Ovaj stih ne tiče se snijega. On koristi snijeg u stilskoj figuri da ljudima pomogne da razumiju koliko nešto može biti bijelo.

- vaši grijesi... bit će bijeli kao mlijeko

- tvoji grijesi... bit će bijeli kao mjesec

3) Prepiši riječ iz drugog jezika, te dodaj općenitu riječ ili opisnu frazu da pomogneš ljudima da je razumiju.

- **Tada su pokušali Isusu dati vino pomiješano sa smirnom. Međutim, odbio ga je popiti.** (Marko 15:23 ULB) - Čitatelji će možda bolje razumjeti što je smirna ako se koristi zajedno s općenitom riječju za "lijek".
  - Tada su pokušali Isusu dati vino pomiješano s lijekom koji se zove smirna. Međutim, odbio ga je popiti.

- **Imamo ovdje samo pet kruhova i dvije ribe** (Matej 14:17 ULB) - Ljudi će možda bolje razumjeti što je kruh ako se koristi s izrazom koji nam kaže od čega je napravljen (sjemenja) i kako je pripremljen (zdrobljen i ispečen).

- Imamo ovdje samo pet pečениh kruhova od zdrobljenog sjemenja i dvije ribe

4) Koristi riječ koja ima općenitije značenje.

- **Pretvorit ću Jeruzalem u hrpu ruševina, u skrovište šakala** (Jeremija 9:11 ULB)

- Pretvorit ću Jeruzalem u hrpu ruševina, u skrovište divljih pasa

- **Imamo ovdje samo pet kruhova i dvije ribe** (Matej 14:17 ULB)

- Imamo ovdje samo pet komada pečene hrane i dvije ribe

5) Koristi riječ ili izraz koji ima specifičnije značenje.

- **njemu koji je stvorio velika svjetla** (Psalam 136:7 ULB)

- njemu koji je stvorio sunce i mjesec

Zatim preporučujemo da naučite:

Prepiši ili posudi riječi

Kako prevoditi imena

Prepiši ili posudi riječi

Opis

Biblija ponekad sadrži pojmove koji nisu dio tvoje kulture, odnosno za koje tvoj jezik možda nema odgovarajuću riječ. Također, sadrži ljude i mjesta za koje nemaš imena.

Kada se to dogodi, onda možeš "posuditi" riječ iz Biblije u vlastiti jezik. To znači da ju jednostavno iskopiraš iz drugog jezika. Ova stranica te uči kako možeš "posuditi" riječi. (Postoje i drugi načini na koje možeš prevesti riječi za pojmove koji ne postoje u tvom jeziku. Vidi [Prijevod nepoznanica..](#))

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što znači posuditi riječi iz drugoga jezika i kako to mogu učiniti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prijevod nepoznanica](#)

Primjeri iz Biblije

█ Vidio je stablo smokve pokraj puta (Matej 21:19 ULB)

Ako tamo gdje se govori tvojim jezikom nema smokava, onda možda tvoj jezik neće ni imati naziv za takvu vrstu stabla.

█ Iznad njega bili su serafimi; svaki je imao šest krila; dvama krilima prekrivao je svoje lice, dvama je pokrивao svoje noge, a dvama je letio. (Izaija 6:2 ULB)

Tvoj jezik možda nema ime za takvo stvorenje.

█ Proglas Jahvine riječi Izraelu rukom Malahijinom. (Malahija 1:1 ULB)

Možda Malahija nije ime koje ljudi koji govore tvojim jezikom koriste.

Prevoditeljske strategije

Postoji nekoliko stvari kojih treba biti svjestan prilikom posudbe riječi iz drugog jezika.

- Različiti jezici koriste različita pisma, kao što su hebrejsko, grčko, latinica, ćirilica, devangarijsko i korejsko pismo. Ta pisma koriste različite oblike koji predstavljaju slova njihove abecede.
- Jezici koji koriste isto pismo mogu drukčije izgovarati neka slova u tom pismu. Na primjer, kada govore njemački jezik, ljudi izgovaraju slovo "j" na isti način na koji ljudi koji govore engleskim jezikom izgovaraju slovo "y".
- Nemaju svi jezici sve glasove ili kombinacije glasova. Na primjer, mnogi jezici nemaju meko "th" koje nalazimo u engleskoj riječi "think", a na nekim jezicima riječ ne može početi kombinacijom glasova kao što je "st" u riječi "stop".

Postoji nekoliko načina na koje možemo posuditi neku riječ.

Ako tvoj jezik koristi drukčije pismo od onoga koje koristi jezik s kojega prevodiš, onda jednostavno možeš zamijeniti svako slovo s odgovarajućim oblikom slova na pismu tvoga jezika.

Možeš napisati riječ onako kako se ona piše na drugom jeziku, ali je izgovarati onako kako tvoj jezik obično izgovara ta slova.

Možeš izgovoriti tu riječ slično načinu na koji to čini drugi jezik te prilagoditi pisanje riječi u skladu s pravilima tvoga jezika.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako tvoj jezik koristi drukčije pismo od onoga koje koristi jezik s kojega prevodiš, onda jednostavno možeš zamijeniti svako slovo s odgovarajućim oblikom slova na pismu tvoga jezika.

- צפניה - Ime muškarca napisano hebrejskim slovima.
  - "Zefaniah" - Isto ime napisano na latinici

Možeš napisati riječ onako kako se ona piše na drugom jeziku, ali je izgovarati onako kako tvoj jezik obično izgovara ta slova.

- **Zephaniah** - Ovo je ime muškarca.
  - "Zephaniah" - Ime kako se piše na engleskom jeziku, ali možeš ga izgovarati prema pravilima tvoga jezika.

Možeš izgovoriti tu riječ slično načinu na koji to čini drugi jezik te prilagoditi pisanje riječi u skladu s pravilima tvoga jezika.

- **Zephaniah** - Ako tvoj jezik nema slovo "z", možeš koristiti slovo "s". Ako tvoje pismo ne koristi "ph" možeš koristiti "f". Ovisno o tome kako ćeš izgovoriti "i", možeš ga napisati kao "i" ili "ai" ili "aj".
  - "Sefania"
  - "Sefanija"
  - "Sefanaia"
  - "Sefanaja"

Kako prevoditi imena

Opis

Biblija sadrži imena mnogih ljudi, skupina ljudi i mjesta. Neka od tih imena mogu zvučati čudno te ih može biti teško izgovoriti. Ponekad čitatelji neće znati na što se neko ime odnosi, a ponekad će trebati razumjeti što neko ime znači. Ova stranica će ti pomoći da znaš kako trebaš prevoditi ta imena i kako ljudi mogu razumjeti što trebaju znati o njima.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako trebam prevoditi imena koja su nova u mojoj kulturi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prijevod nepoznanica](#)

Značenje imena

Većina imena u Bibliji ima značenje. U većini slučajeva, imena u Bibliji se koriste samo za ukazivanje na ljude i mjesta na koja se odnose. Međutim, ponekad je značenje imena posebno važno.

Bio je to ovaj [Melkisedek](#), kralj Salema, svećenik Boga Svevišnjega, koji je susreo Abrahama kada se vraćao s pokolja kraljeva i blagoslovio ga. (Hebrejima 7:1 ULB)

Ovdje pisac koristi ime "Melkisedek" prvenstveno kako bi ukazao na čovjeka koji se tako zvao, a naziv "kralj Salema" govori nam da je vladao nad određenim gradom.

Njegovo ime "Melkisedek" znači "kralj pravednosti", kao i "kralj Salema", odnosno "kralj mira". (Hebrejima 7:2 ULB)

Ovdje pisac objašnjava značenja Melkisedekova imena i naziva jer nam te informacije daju više saznanja o osobi. Drugih puta, pisac ne objašnjava značenje imena jer očekuje da čitatelj već zna njegovo značenje. Ukoliko je značenje imena važno za razumijevanje odlomka, možeš ga uključiti u tekstu ili u fusnoti.

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Čitatelji možda ne znaju neka imena koja nalazimo u Bibliji. Možda ne znaju odnosi li se ime na osobu, na mjesto ili na nešto drugo.
- Čitatelji možda trebaju razumjeti značenje imena kako bi razumjeli odlomak.
- Neka imena imaju različite zvukove ili kombinacije zvukova koji se ne koriste u tvome jeziku ili neugodno zvuče na tvome jeziku. Za strategije kako se možeš uhvatiti u koštac s ovim problemom, vidi [Posuđuj riječi](#).
- Neki ljudi i mjesta u Bibliji imaju dva imena. Čitatelji možda neće shvatiti da se ta dva imena odnose na istu osobu ili mjesto.

Primjeri iz Biblije

Otišli ste preko [Jordana](#) i došli ste do [Jerihona](#). Jerihonske vođe su se borili protiv tebe, zajedno s [Amorejcima](#) (Jošua 24:11 ULB)

Čitatelji možda neće znati da je "Jordan" ime rijeke, da je "Jerihon" ime grada, a da je "Amorejci" ime za narod.

rekla je: "Zar ja zbilja i dalje vidim, čak i nakon što je on vidio mene?" Stoga je ime toga bunara [Beerlahairoi](#); (Postanak 16:13-14 ULB)

Čitatelji možda neće razumjeti drugu rečenicu ako ne znaju da "Beerlahairoi" znači "Bunar Živoga koji me vidi".

Nazvala ga je [Mojsije](#) i rekla: "Zato što sam ga izvukla iz vode." (Izlazak 2:11 ULB)

Čitatelji možda neće razumjeti zašto je ona to rekla, ako ne znaju da ime Mojsije zvuči poput hebrejske riječi za "izvući".

- ▮ Savao se slagao s njegovom smrću (Djela 8:1 ULB)
- ▮ A u Ikoniju su Pavao i Barnaba ušli zajedno u sinagogu (Djela 14:1 ULB)

Čitatelji možda ne znaju da se imena Savao i Pavao odnose na istu osobu.

Prevoditeljske strategije

Ako čitatelji ne mogu lako razumjeti iz konteksta na što se neko ime odnosi, možeš dodati riječ da to pojasniš.

Ako čitatelji trebaju razumjeti značenje imena kako bi razumjeli što se o tome govori, prepisi to ime i objasni njegovo značenje u tekstu ili u fusnoti.

Ili, ako čitatelji trebaju razumjeti značenje nekog imena kako bi razumjeli što se o njemu govori, a to ime se koristi samo jedanput, prevedi značenje toga imena umjesto da ga prepíšeš.

Ako osoba ili mjesto ima dva različita imena, onda u većini slučajeva koristi jedno ime, a drugo ime koristi samo onda ako tekst kaže da osoba ili mjesto imaju više od jednoga imena ili kada kaže nešto o tome zašto je toj osobi ili mjestu dano to ime. Napiši fusnotu kada izvorišni tekst koristi ime koje se rjeđe koristi.

Ili, ako osoba ili mjesto ima dva različita imena, onda koristi ono ime koje nalaziš u izvorišnom tekstu te dodaj fusnotu u kojoj ćeš istaknuti drugo ime.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako čitatelji ne mogu lako razumjeti iz konteksta na što se neko ime odnosi, možeš dodati riječ da to pojasniš.

- **Otišli ste preko Jordana i došli do Jerihona. Jerihonske vođe borile su se protiv vas, zajedno s Amorejcima** (Jošua 24:11 ULB)
  - Otišli ste preko rijeke Jordan i došli do grada Jerihona. Jerihonske vođe borili su se protiv vas, zajedno s plemenom Amorejaca
- **Ubrzo nakon toga, neki farizeji su došli i rekli mu: "Idi odavde jer Herod te želi ubiti."** (Luka 13:31 ULB)
  - Ubrzo nakon toga, neki farizeji su došli i rekli mu: "Idi odavde jer kralj Herod te želi ubiti.

Ako čitatelji trebaju razumjeti značenje imena kako bi razumjeli što se o tome govori, prepisi to ime i objasni njegovo značenje u tekstu ili u fusnoti.

- **Nazvala ga je Mojsije i rekla: "Zato što sam ga izvukla iz vode."** (Izlazak 2:11 ULB)
  - Nazvala ga je Mojsije, što zvuči kao 'izvučen' i rekla: "Zato što sam ga izvukla iz vode."

Ili, ako čitatelji trebaju razumjeti značenje nekog imena kako bi razumjeli što se o njemu govori, a to ime se koristi samo jedanput, prevedi značenje toga imena umjesto da ga prepíšeš.

- **... rekla je: "Zar zbilja i dalje vidim, čak i nakon što je on vidio mene?" Zato je bunar prozvan Beerlahairoi;** (Postanak 16:13-14 ULB)
  - ... rekla je: "Zar zbilja i dalje vidim, čak i nakon što je on vidio mene?" Zato je bunar prozvan Bunar Živoga koji me vidi;

Ako osoba ili mjesto ima dva različita imena, onda u većini slučajeva koristi jedno ime, a drugo ime koristi samo onda ako tekst kaže da osoba ili mjesto imaju više od jednoga imena ili kada kaže nešto o tome zašto je toj osobi ili mjestu dano to ime. Napiši fusnotu kada izvorišni tekst koristi ime koje se rjeđe koristi. Na primjer, Pavao se zove "Savao" prije Djela 13 i "Pavao" poslije Djela 13. Možeš njegovo ime prevesti kao "Pavao" svaki put, izuzev u Djelima 13:9 gdje piše da je imao oba imena.

- **... mladić koji se zvao Savao** (Djela 7:58 ULB)

- ... mladić koji se zvao Pavao¹ Fusnota bi izgledala ovako:

- ^[1]Većina prijevoda ovdje kaže Pavao, ali na većini mjesta u Bibliji zove se Pavao.

- **A Savao, koji se također zvao Pavao, bio je ispunjen Duhom Svetim;** (Djela 13:9)

- A Savao, koji se također zvao Pavao, bio je ispunjen Duhom Svetim;

Ili, ako osoba ili mjesto ima dva različita imena, onda koristi ono ime koje nalaziš u izvorišnom tekstu te dodaj fusnotu u kojoj ćeš istaknuti drugo ime. Na primjer, možeš napisati "Savao" gdje izvorišni tekst kaže "Savao" i "Pavao" gdje izvorišni tekst kaže "Pavao".

- **mladić koji se zvao Savao** (Djela 7:58 ULB)

- mladić koji se zvao Savao Fusnota bi izgledala ovako:

- ^[1]To je isti čovjek kojega se od Djela 13 naziva Pavlom.

- **A Savao, koji se zvao i Pavao, bio je ispunjen Duhom Svetim;** (Djela 13:9)

- A Savao, koji se zvao i Pavao, bio je ispunjen Duhom Svetim;

- **A u Ikoniju su Pavao i Barnaba zajedno ušli u sinagogu** (Djela 14:1 ULB)

- A u Ikoniju su Pavao¹ i Barnaba zajedno ušli u sinagogu Fusnota bi izgledala ovako:

- ^[1]To je isti čovjek kojega prije Djela 13 nazivaju Savao.

Zatim preporučujemo da naučite:

Prepiši ili posudi riječi

Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije

- **Pretpostavljeno znanje** je sve ono što govornik pretpostavlja da njegova publika zna prije nego što progovori i iznese im neke informacije. Govornik publici iznosi informacije na dva načina:
- **Eksplisitne informacije** je ono što govornik izjavljuje izravno.
- **Implicitne informacije** je ono što govornik ne iznosi izravno jer očekuje da će publika to dokučiti iz onoga što kaže.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu biti siguran da moj prijevod saopćava pretpostavljeno znanje i implicitne informacije zajedno s eksplicitnim informacijama koje se nalaze u izvornome tekstu?*

Opis

Kada netko govori ili piše, on ima nešto specifično što želi da ljudi znaju ili o čemu želi da razmišljaju. Obično to izjavuje izravno. To je **eksplicitna informacija**.

Govornik pretpostavlja da njegova publika već zna određene stvari o kojima će trebati razmišljati kako bi razumjeli te informacije. Obično im stoga to ne govori jer im je to već poznato. To se naziva **pretpostavljeno znanje**.

Govornik ne iznosi uvijek izravno sve što očekuje da njegova publika nauči iz onoga što kaže. Informacije za koje govornik očekuje da će ih ljudi shvatiti iz onoga što govori, iako to ne iznosi izravno, nazivaju se **implicitne informacije**.

Publika često te **implicitne informacije** saznaje tako što spaja ono što već zna (**pretpostavljeno znanje**) s **eksplicitnim informacijama** koje govornik izravno iznosi.

Razlozi zašto to može biti problem u prevođenju

Sve tri vrste informacija dio su govornikove poruke. Ukoliko jedna od ovih vrsta informacija nedostaje, publika neće razumjeti poruku. Budući da je ciljani prijevod u jeziku koji se jako razlikuje od biblijskih jezika i namijenjen je za čitatelje koji žive u puno drukčijem vremenu i mjestu od ljudi u Bibliji, puno puta to **pretpostavljeno znanje** ili **implicitne informacije** izostaju iz poruke. Drugim riječima, suvremeni čitatelji ne znaju sve što su izvorni govornici i slušatelji u Bibliji znali. Kada su te stvari važne za razumijevanje poruke, možete uključiti te informacije u tekstu ili fusnoti.

Primjeri iz Biblije

Tada je pismoznanc došao k njemu i rekao: "Učitelju, slijedit ću te gdje god odeš." Isus mu je rekao: "Lisice imaju rupe, a ptice nebeske imaju gnijezda, ali Sin Čovječji nema gdje položiti svoju glavu." (Matej 8:20 ULB)

Isus nije rekao u koju svrhu lisice i ptice koriste rupe i gnijezda jer je pretpostavio da će pismoznanc znati da lisice spavaju u rupama u tlu, a ptice u svojim gnijezdima. To je **pretpostavljeno znanje**.

Isus nije ovdje izravno rekao "Ja sam Sin Čovječji" ali, ako pismoznanc to nije već znao, onda bi ta činjenica bila **implicitna informacija** koju je mogao naučiti jer je Isus sebe tako nazvao. Također, Isus nije eksplicitno rekao da puno putuje i da nema kuću u kojoj bi svaku večer spavao. To je **implicitna informacija** koju je pismoznanc mogao shvatiti kada je Isus rekao da nema gdje položiti svoju glavu.

Jao tebi, Korozaine! Jao tebi, Betsaido! Da su se moćna djela dogodila u Tiru i Sidonu, koja su se dogodila u tebi, oni bi se odavno pokajali u kostrijeti i pepelu. Međutim, bit će lakše Tiru i Sidonu u dan suda nego tebi. (Matej 11:21, 22 ULB)

Isus je pretpostavio da ljudi kojima je govorio znaju da su Tir i Sidon bili jako zli gradovi te da je dan suda ono vrijeme kada će Bog suditi svakoj osobi. Isus je također znao da ljudi kojima govori vjeruju da su dobri i da se ne trebaju pokajati. Isus im nije trebao reći te stvari. To je sve **pretpostavljeno znanje**.

Važan dio **implicitne informacije** ovdje glasi da će ljudima kojima je govorio, a koji se nisu pokajali, biti strože suđeno nego što će se suditi ljudima u Tiru i Sidonu.

▮ Zašto tvoji učenici krše predaje starješina? Jer ne peru svojih ruku kada jedu. (Matej 15:2 ULB)

Jedna od predaja starješina bio je obred u kojem bi ljudi prali ruke kako bi bili obredno čisti prije jela. Ljudi su smatrali da, kako bi bili pravedni, trebaju slijediti sve predaje starješina. To je bilo **pretpostavljeno znanje**, koje su farizeji očekivali da će Isus znati. Kada su to rekli, oni su optužili njegove učenike da ne slijede predaje te da stoga nisu pravedni. To je **implicitna informacija** koju su oni željeli da on razumije iz onoga što su rekli.

Prevoditeljske strategije

Ako čitatelji imaju dovoljno pretpostavljenog znanja da mogu razumjeti poruku, zajedno s bilo kakvim implicitnim informacijama koje idu zajedno s eksplicitnim informacijama, onda je dobro da prevoditelj ostavi to znanje prešutnim, a da implicitne informacije ostavi implicitnima. Ukoliko čitatelji ne razumiju poruku zato što im jedno od ovih nedostaje, onda slijedi ove strategije:

Ako čitatelji ne mogu razumjeti poruku zato što nemaju neko pretpostavljeno znanje, onda to znanje iznesite kao eksplicitne informacije.

Ako čitatelji ne mogu razumjeti poruku zato što ne znaju neke implicitne informacije, onda te informacije izrecite jasnije, ali to pokušajte učiniti na način koji ne podrazumijeva da su te informacije bile nove izvornoj publici.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ako čitatelji ne mogu razumjeti poruku zato što nemaju neko pretpostavljeno znanje, onda to znanje iznesite kao eksplicitne informacije.

- **Isus mu je rekao: "Lisice imaju rupe, a ptice nebeske imaju gnijezda, ali Sin Čovječji nema gdje položiti svoju glavu."** (Matej 8:20 ULB) - Pretpostavljeno znanje je da lisice spavaju u svojim rupama i da ptice spavaju u svojim gnijezdima.
  - Isus mu je rekao: "Lisice imaju rupe u kojima žive, a ptice nebeske imaju gnijezda u kojima žive, ali Sin Čovječji nema gdje položiti svoju glavu i spavati."
- **bit će lakše Tiru i Sidonu u dan suda nego vama** (Matej 11:22 ULB) - Bilo je pretpostavljeno znanje da su ljudi u Tiru i Sidonu bili jako, jako zli. To se može izreći eksplicitno.
  - ... bit će lakše tim gradovima Tiru i Sidonu, čiji su stanovnici bili jako zli, u dan suda nego vama.
- Ili:
  - ... bit će lakše onim zlim gradovima Tiru i Sidonu u dan suda nego vama.
- **Zašto tvoji učenici krše predaje starješina? Jer ne peru svoje ruke kada jedu.** (Matej 15:2 ULB) - Bilo je pretpostavljeno znanje da je jedna od predaja starješina bio obred u kojemu bi ljudi prali ruke kako bi bili obredno čisti prije jela, što su morali činiti žele li biti pravedni. To nisu radili kako bi uklonili bakterije s ruku da izbjegniju bolesti, kao što bi suvremeni čitatelj mogao pomisliti.
  - Zašto tvoji učenici krše predaje starješina? Jer ne prolaze kroz obredno pranje ruku koje daje pravednost kada jedu.

Ako čitatelji ne mogu razumjeti poruku zato što ne znaju neke implicitne informacije, onda te informacije izrecite jasnije, ali to pokušajte učiniti na način koji ne podrazumijeva da su te informacije bile nove izvornoj publici.

- **Tada mu je došao pismoznanač i rekao mu: "Učitelju, slijedit ću te gdje god pođeš." Isus mu je rekao: "Lisice imaju rupe, a ptice nebeske imaju gnijezda, ali Sin Čovječji nema gdje položiti svoju glavu."** (Matej 8:19, 20 ULB) - Implicitna informacija je da je Isus sam Sin Čovječji. Druga implicitna informacija je da će pismoznanač, želi li slijediti Isusa, morati živjeti poput Isusa bez kuće.
  - Isus mu je rekao: "Lisice imaju rupe, a ptice nebeske imaju gnijezda, ali ja, Sin Čovječji, nemam kuće u kojoj bi se mogao odmarati. Ako me želiš slijediti, onda ćeš živjeti onako kako ja živim."
- **bit će lakše Tiru i Sidonu na dan suda nego vama** (Matej 11:22 ULB) - Implicitna informacija je da Bog neće samo suditi ljudima, nego će ih i kazniti. To može biti eksplicitno.
  - Na dan suda, Bog će kazniti Tir i Sidon, gradove čiji su ljudi bili jako zli, lakše nego što će kazniti vas
  - Na dan suda, Bog će teže kazniti vas nego Tir i Sidon, gradove čiji su ljudi bili jako zli.

Suvremeni čitatelji možda neće znati neke stvari koje su znali ljudi spomenuti u Bibliji i prvi čitatelji. To im može otežati razumijevanje onoga što govornik ili pisac kaže te naučiti ono što je govornik ostavio implicitnim. Prevoditelji u svome prijevodu trebaju izreći eksplicitno neke stvari koje su izvorni govornik ili pisac ostavili neizrečenim ili implicitnim.

Zatim preporučujemo da naučite:

Kada mogu eksplicitne informacije učiniti implicitnima

Kada mogu eksplicitne informacije učiniti implicitnima

Opis

Neki jezici imaju načine izražavanja koji su im prirodni, ali zvuče čudno kada ih se prevede na druge jezike. Jedan od razloga tome je to što neki jezici izražavaju eksplicitno ono što bi drugi jezici ostavili kao implicitne informacije.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što mogu učiniti ako se na našem jeziku neke eksplicitne informacije čine zbunjujućima, neprirodnima ili nepotrebima?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije](#)

Razlozi zašto to može biti problem u prevođenju

Ukoliko prevedete sve eksplicitne informacije iz izvorišnog jezika u eksplicitne informacije u ciljanom jeziku, prijevod može zvučati strano, neprirodno, a možda čak i nejasno ako se na ciljanom jeziku te informacije ne bi izrazile eksplicitno. Umjesto toga, najbolje je ostaviti takvu vrstu informacije implicitnom u ciljanom jeziku.

Primjeri iz Biblije

A Abimelek je došao do kule i borio se protiv nje i približio se vratima kule kako bi ih spalio vatrom. (Suci 9:52 ESV)

Na biblijskom hebrejskom jeziku, bilo je normalno započeti većinu rečenica veznikom kao što je "i" kako bi se pokazala veza među rečenicama. Na engleskom jeziku gramatički nije ispravno to učiniti; to zamara engleskog čitatelja i daje dojam da autor nije obrazovan. Na engleskom jeziku ideju povezanosti među rečenicama u većini slučajeva je najbolje ostaviti implicitnom te ne prevoditi veznik eksplicitno.

Na biblijskom hebrejskom jeziku, bilo je uobičajeno reći da je nešto spaljeno vatrom. Na engleskom jeziku ideja vatre se podrazumijeva u radnji spaljivanja, tako da je neprirodno eksplicitno izreći obje ideje. Dovoljno je reći da je nešto spaljeno ili da je izgorjelo i ostaviti ideju vatre implicitnom.

Stotnik je odgovorio i rekao: "Gospodine, nisam dostojan da udeš pod moj krov..." (Matej 8:8 ULB)

U biblijskim jezicima bilo je uobičajeno prije izravnoga govora staviti dva glagola govorenja. Jedan glagol je ukazivao na način oslovljavanja, a drugi je služio kao uvod u govornikove riječi. Govornici engleskog jezika to ne čine, tako da je jako neprirodno i zbunjujuće koristiti dva glagola. Govorniku engleskog jezika ideja govora se podrazumijeva u ideji odgovora. Korištenje dvaju glagola na engleskom jeziku podrazumijeva dva različita govora umjesto jednoga. Isto tako i na engleskom jeziku je bolje koristiti jedan glagol govora.

Prevoditeljske strategije

Ako eksplicitne informacije izvorišnog jezika zvuči prirodno na ciljanom jeziku, onda ih prevedi kao eksplicitne informacije.

Ako eksplicitne informacije ne zvuče prirodno na ciljanom jeziku ili se čine nepotrebima ili zbunjujućima, onda eksplicitne informacije ostavite implicitnima. Učini to samo ako čitatelj može razumjeti te informacije iz konteksta. To možeš provjeriti tako što ćeš čitatelju postaviti neko pitanje u vezi odlomka.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Ako eksplicitne informacije izvorišnog jezika zvuče prirodno na ciljanom jeziku, onda ih prevedi kao eksplicitne informacije.

- Korištenjem ove strategije ne unosi se nikakva promjena u tekst, tako da nema potrebe za primjerima.

Ako eksplicitne informacije ne zvuče prirodno na ciljanom jeziku ili se čine nepotrebni ili zbunjujućima, onda eksplicitne informacije ostavite implicitnima. Učini to samo ako čitatelj može razumjeti te informacije iz konteksta. To možeš provjeriti tako što ćeš čitatelju postaviti neko pitanje u vezi odlomka.

- **I Abimelek je došao do kule i borio se protiv nje i približio se vratima kule kako bi je spalio vatrom.** (Suci 9:52 ESV)

- Abimelek je došao do kule i borio se protiv nje i približio se vratima kule kako bi ih spalio. Ili ... kako bi ih zapalio.

Na engleskom jeziku jasno je da radnja ovoga stiha dolazi nakon radnje prethodnog stiha, bez potrebe da se koristi veznik "i" na početku, tako da ga treba izostaviti. Isto tako, riječi "vatrom" su izostavljene jer se ta informacija implicitno saopćava riječju "spaliti". Alternativan prijevod za "spaliti" je "zapaliti". Nije prirodno na engleskom jeziku koristiti "spaliti" i "vatra" zajedno, tako da prevoditelji na engleski jezik trebaju izabrati samo jednu od te dvije riječi. Možeš provjeriti jesu li čitatelji razumjeli implicitnu informaciju postavljajući pitanje: "Kako bi vrata izgorjela?" Budu li znali da bi izgorjela vatrom, onda to znači da su razumjeli implicitnu informaciju. Ili, ako se odlučiš za drugu mogućnost, možeš pitati: "Što se dogodi vratima koja su zapaljena?" Ako čitatelji odgovore: "Izgore," znači da su razumjeli implicitnu informaciju.

- **Stotnik je odgovorio i rekao: "Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod moj krov..."** (Matej 8:8 ULB)

- Stotnik je odgovorio, "Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod moj krov..."

Na engleskom jeziku, informacija da je stotnik odgovorio govorom podrazumijeva se glagolom "odgovorio je", tako da se glagol "rekao" može ostaviti implicitnim. Možeš provjeriti jesu li čitatelji razumjeli implicitnu informaciju postavljajući pitanje: "Kako je stotnik odgovorio?" Ako znaju da je to učinio govorom, onda su razumjeli implicitnu informaciju.

Zatim preporučujemo da naučite:

Kada treba informacije zadržati implicitnima

Kada treba informacije zadržati implicitnima

Ponekad je bolje ne izreći pretpostavljeno znanje ili implicitne informacije na eksplicitan način.

Opis

Ponekad je bolje ne izreći pretpostavljeno znanje ili implicitne informacije na eksplicitan način. Ova stranica iznosi neke smjernice o tome kada to nije dobro učiniti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kada ne smijem implicitne informacije izraziti na eksplicitan način?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije](#)
[Kada mogu eksplicitne informacije učiniti implicitnima](#)

Prevoditeljska načela

- Ako je govornik ili autor namjerno nešto ostavio nejasnim, nemoj to pokušavati pojasniti.
- Ako izvorni čitatelji ili slušatelji nisu razumjeli što je govornik htio reći, nemoj to pojasniti u tolikoj mjeri da se tvoji čitatelji počnu čuditi zašto izvorni čitatelji nisu razumjeli.
- Ako trebaš eksplicitno izreći neko pretpostavljeno znanje ili implicitne informacije, pokušaj to učiniti tako da tvoji čitatelji ne pomisle da je izvornim čitateljima trebalo reći te stvari.
- Nemoj ništa izraziti na eksplicitan način ako to poruku izbacuje iz žarišta i navodi čitatelje da zaborave što je glavna poanta.
- Nemoj pretpostavljeno znanje ili implicitne informacije izraziti na eksplicitan način ako tvoji čitatelji to već razumiju.

Primjeri iz Biblije

Iz onoga tko jede izašlo je nešto za jelo;
 iz jakoga je nešto slatko. (Suci 14:14 ULB)

Ovo je zagonetka. Samson je to namjerno izrekao na način koji je njegovim prijateljima bio teško odgonetljiv. Nemojte pojasniti da je onaj tko jede i jaki zapravo lav i da je slatka stvar bila med.

Isus im je rekao: "Pazite i čuvajte se kvasca farizejskog i saducejskog." Učenici su razgovarali među sobom i govorili: "To je zato što nismo ponijeli kruha." ... (Matej 16:6,7 ULB)

Moguća implicitna informacija ovdje bila bi da bi se učenici trebali čuvati lažnog učenja farizeja i saduceja. Međutim, Isusovi učenici to nisu razumjeli. Oni su mislili da im Isus govori o pravom kvascu i kruhu. Stoga ne bi bilo prikladno izreći na eksplicitan način da se riječ "kvasac" ovdje odnosi na lažan nauk. Učenici nisu razumjeli što im je Isus govorio sve dok im to Isus nije objasnio u Mateju 16:11 -

"Kako to da ne razumijete da vam nisam govorio o kruhu? Pazite i čuvajte se kvasca farizejskog i saducejskog." Tada su razumjeli da im nije govorio da se čuvaju kvasca u kruhu, nego da se čuvaju učenja farizeja i saduceja. (Matej 16:11,12 ULB)

Tek nakon što im je Isus objasnio da im ne govori o kruhu, razumjeli su da im je govorio o lažnom učenju farizeja. Stoga bi bilo pogrešno eksplicitno izreći te implicitne informacije u Mateju 16:6.

Prevoditeljske strategije

Ova stranica ne sadrži nikakve prevoditeljske strategije.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Ova stranica ne sadrži primjere primijenjenih prevoditeljskih strategija.

Biblijska udaljenost

Opis

Sljedeći izrazi su najčešće mjere za daljinu ili duljinu koje su se izvorno koristile u Bibliji. Većina njih temelji se na veličini ruke i podlaktice.

- **Pedalj** ima udaljenost dlana muškarčeve ruke.
- **Raspon** ili raspon ruke je udaljenost između muškarčevih ruku s ispruženim prstima.
- **Lakat** je bila duljina muškarčeve podlaktice, od lakta do najduljeg prsta.
- **"Dugački" lakat** se koristi samo u Ezekielu 40-48. To je duljina običnog lakta plus duljina pedlja.
- **Stadij** (množina: **stadija**) odnosilo se na određenu utrku koja je bila dugačka oko 185 metara. Neki stariji engleski prijevodi tu su riječ prevodili kao "furlong", koja se odnosila na prosječnu duljinu preoranog polja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prevesti duljine i udaljenosti koje se nalaze u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Decimalni brojevi](#)

[Razlomci](#)

Metričke vrijednosti u donjoj tablici blizu su ili jednake biblijskim mjerama. Biblijske mjere vjerojatno su se razlikovale u točnoj duljini u odnosu na vrijeme i mjesto. Donji ekvivalenti pokušaj su da se prikažu prosječne mjere.

Izvorna mjera	Metrička mjera
pedalj	8 centimetara
raspon	23 centimetara
lakat	46 centimetara
"dugi" lakat	54 centimetara
stadij	185 metara

Prevoditeljska načela

Ljudi u Bibliji nisu koristili suvremene mjere kao što su metar, litra i kilogram. Korištenje izvornih mjera može pomoći čitateljima da znaju da je Biblija zbilja davno napisana, u vrijeme kada su ljudi koristili te mjere.

Korištenje suvremenih mjera čitateljima može pomoći da lakše razumiju tekst.

Koju god mjeru odabereš, bilo bi dobro da, ako je moguće, naznačiš i drugu mjeru, u tekstu ili u fusnoti.

Ako ne koristiš biblijske mjere, pokušaj da ne daš čitateljima do znanja da su mjere točne. Na primjer, ako jedan lakat prevedesh kao "0,46 metara" ili pak kao "46 centimetara", čitatelji bi mogli pomisliti da je ta mjera točna. Bilo bi bolje reći "pola metra", "45 centimetara" ili "50 centimetara".

Ponekad može biti korisno koristiti riječ "otprilike" da pokažeš da mjera nije točna. Na primjer, Luka 24:13 kaže da je Emaus udaljen šezdeset stadija od Jeruzalema. To se može prevesti kao "oko deset kilometara" od Jeruzalema.

Kada Bog kaže ljudima koliko bi dugo nešto trebalo biti, a onda ti ljudi to naprave prema tim duljinama, tada nemoj koristiti "otprilike" u prijevodu. U protivnom, to će dati pogrešan dojam da Bogu nije stalo do toga koliko bi nešto točno trebalo biti dugo.

Prevoditeljske strategije

Koristite mjere iz ULB-a. To su iste vrste mjera koje su koristili izvorni pisci. Napiši ih na način koji je sličan načinu kako zvuče ili su zapisane u ULB-u. (Vidi [Prepiši ili posudi riječi](#))

Koristi metričke mjere dane u UDB-u. Prevoditelji UDB-a već su razmislili o tome kako će predstaviti te količine na metričkom sustavu.

Koristi mjere koje se već koriste u tvom jeziku. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati u kojem su odnosu tvoje mjere prema metričkom sustavu te izračunati svaku mjeru.

Koristi mjere iz ULB-a i dodaj mjere koje tvoj narod poznaje u tekstu ili u bilješki.

Koristi mjere koje tvoj narod poznaje te dodaj mjere iz ULB-a u tekstu ili u bilješki.

Primjena prevoditeljskih strategija

Sve strategije su primijenjene dolje na Izlasku 25:10.

- **Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti dva i pol lakta; njegova širina treba biti jedan i pol lakat; i njegova visina treba biti jedan i pol lakat.** (Izlazak 25:10 ULB)

Koristi mjere koje su navedene u ULB-u. To su iste vrste mjera koje su koristili izvorni pisci. Napiši ih na način koji je sličan načinu na koji zvuče ili su napisani u ULB-u. (Vidi [Prepiši ili posudi riječi](#))

- "Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti dva i pol kubit; njegova širina treba biti jedan i pol kubit; i njegova visina treba biti jedan i pol kubit."

Koristi metričke mjere dane u UDB-u. Prevoditelji UDB-a već su razmislili o tome kako će predstaviti te količine na metričkom sustavu.

- "Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti jedan metar; njegova širina treba biti dvije trećine metra; i njegova visina treba biti dvije trećine metra."

Koristi mjere koje se već koriste u tvom jeziku. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati u kojem su odnosu tvoje mjere prema metričkom sustavu te izračunati svaku mjeru. Na primjer, ako izmjeriš stvari koristeći standardnu duljinu stopala, tekst možeš prevesti kao ovaj dolje.

- "Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti 3 3/4 stopala; njegova širina treba biti 2 1/4 stopala; i njegova visina treba biti 2 1/4 stopala."

Koristi mjere iz ULB-a i dodaj mjere koje tvoj narod poznaje u tekstu ili u bilješki. Sljedeći primjer pokazuje obje mjere u tekstu.

- "Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti dva i pol lakta (jedan metar); njegova širina treba biti jedan i pol lakat (dvije trećine metra); i njegova visina treba biti jedan i pol lakat (dvije trećine metra)."

Koristi mjere koje tvoj narod poznaje te dodaj mjere iz ULB-a u tekstu ili u bilješki. Sljedeći primjer pokazuje mjere iz ULB-a u bilješkama.

- "Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti jedan metar¹; njegova širina treba biti dvije trećine metra²; i njegova visina treba biti dvije trećine metra." Fusnote bi izgledale ovako:

◦ ^[1] dva i pol lakta

◦ ^[2] jedan i pol lakat

Biblijski obujam

Opis

Sljedeći izrazi su najučestalije jedinice obujma koje se koriste u Bibliji, a služe da bi se naznačilo koliko je neki spremnik mogao držati. Spremnici i mjere odnose se i za tekućine (kao što je vino) i za suhe stvari (kao što je pšenica). Metričke vrijednosti nisu baš točno jednake u odnosu na biblijske mjere. Biblijske mjere su se vjerojatno razlikovale u različitim vremenima i mjestima. Ekvivalenti dolje su pokušaj da se naznači prosječna mjera.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prevesti mjere obujma koje nalazim u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Decimalni brojevi](#)

Vrsta	Izvorna mjera	Litara
Suha	omer	2 litre
Suha	efa	22 litre
Suha	homer	220 litara
Suha	kor	220 litara
Suha	seah	7.7 litara
Suha	letek	114.8 litara
Tekućina	metrete	40 litara
Tekućina	bat	22 litre
Tekućina	hin	3,7 litre
Tekućina	kab	1,23 litre
Tekućina	log	0,31 litre

Prevoditeljska načela

- Ljudi u Bibliji nisu koristili suvremene mjere kao što su metri, litre i kilogrami. Korištenje izvornih mjera može čitateljima pomoći da znaju da je Biblija zbilja bila napisana prije jako puno vremena, kada su ljudi koristili takve mjere.
- Korištenje suvremenih mjera čitateljima može pomoći da lakše razumiju tekst.
- Bez obzira na mjere koje koristiš, bilo bi dobro, ako je to moguće, da naznačiš i druge vrste mjera u tekstu ili u fusnoti.
- Ako ne koristiš biblijske mjere, pokušaj da čitateljima ne preneseš ideju da su te mjere točne. Na primjer, ako jedan hin prevedesh kao "3,7 litara", čitatelji će možda misliti da mjera iznosi točno 3,7 litara, a ne 3,6 ili 3,8 litara. Bilo bi bolje upotrijebiti približnu mjeru, kao što su "tri i pol litre" ili "četiri litre".
- Kada Bog kaže ljudima koliko nečega trebaju koristiti, a ti ljudi koriste te iznose u poslušnosti njemu, nemoj u svome prijevodu napisati "otprilike". U protivnom, ostavit ćeš dojam da Bogu nije bilo bitno točno koliko nečega trebaju koristiti.

Kada je mjerna jedinica izrečena

Prevoditeljske strategije

Koristi mjere iz ULB-a. To su iste vrste mjera koje su koristili izvorni pisci. Napiši ih na način koji je sličan njihovom izgovoru ili kako su napisani u ULB-u. (Vidi [Prepiši ili posudi riječi](#))

Koristi metričke mjere koje se nalaze u UDB-u. Prevoditelji UDB-a su već došli do zaključka kako naznačiti količine u metričkom sustavu.

Koristi mjere koje se već koriste na tvom jeziku. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati odnos tih mjera prema metričkom sustavu te izračunati svaku mjeru.

Koristi mjere iz ULB-a i uključi mjere koje tvoj narod zna u tekstu ili u bilješci.

Koristi mjere koje tvoj narod poznaje, a uključi mjere iz ULB-a u tekstu ili u bilješci.

Primjena prevoditeljskih strategija

Sve strategije su primijenjene na Izaiju 5:10 dolje.

- **Jer četiri hektara vinograda dat će samo jedan bat, a jedan homer sjemena dat će samo jednu efu.**
(Izaija 5:10 ULB)

Koristi mjere iz ULB-a. To su iste vrste mjera koje su koristili izvorni pisci. Napiši ih na način koji je sličan njihovom izgovoru ili kako su napisani u ULB-u. (Vidi [Prepiši ili posudi riječi](#))

- "Jer četiri hektara vinograda dat će samo jedan bat, a jedan homer sjemena dat će samo jednu efu."

Koristi metričke mjere koje se nalaze u UDB-u. Prevoditelji UDB-a su već došli do zaključka kako naznačiti količine u metričkom sustavu.

- "Jer četiri hektara vinograda dat će samo dvadeset dvije litre, a deset košara sjemena dat će samo jednu košaru."
  - "Jer četiri hektara vinograda dat će samo dvadeset dvije litre a 220 litara sjemenja dat će samo dvadeset dvije litre."

Koristi mjere koje se već koriste na tvom jeziku. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati odnos tih mjera prema metričkom sustavu te izračunati svaku mjeru.

- "Jer četiri hektara vinograda dat će samo šest galona, a šest i pol bušela sjemenja dat će samo dvadeset kvarata."

Koristi mjere iz ULB-a i uključi mjere koje tvoj narod zna u tekstu ili u bilješci. Ovaj primjer pokazuje obje mjere u tekstu.

- "Jer četiri hektara će dati samo jedan bat (šest galona), a jedan homer (šest i pol bušela) sjemenja dat će samo jednu efu (dvadeset kvarata)."

Koristi mjere koje tvoj narod poznaje, a uključi mjere iz ULB-a u tekstu ili u bilješci. Ovaj primjer pokazuje mjere iz ULB-a u fusnotama.

- "Jer četiri hektara vinograda dat će samo dvadeset dvije litre¹, a 220 litara² sjemenja dat će samo dvadeset dvije litre³." Fusnote bi trebale izgledati ovako:

◦ ^[1]jedan bat

- [2]jedan homer
- [3]jedna efa

Kada se mjerna jedinica podrazumijeva

Ponekad hebrejski jezik ne naznačuje određenu jedinicu obujma, nego koristi broj. U tom slučaju, mnogi engleski prijevodi, uključujući ULB i UDB, dodaju riječ "mjera".

- **kada bi god netko došao do žitnice po dvadeset mjera pšenice, tamo je bilo samo deset, a kada god bi netko došao do bačve s vinom da izvadi pedeset mjera vina, tamo je bilo samo dvadeset.** (Hagaj 2:16 ULB)

Prevoditeljske strategije

Prevedi doslovno koristeći broj bez jedinice.

Koristi općenitu riječ kao što je "mjera" ili "količina" ili "iznos".

Koristi naziv prikladnog spremnika, kao što je "košara" za žito ili "ćup" za vino.

Koristi jedinicu mjere koju već koristiš u svome prijevodu.

Primjena prevoditeljskih strategija

Sve strategije su primijenjene na Hagaja 2:16 dolje.

- **kada god bi netko došao do žitnice po dvadeset mjera žita, tamo je bilo tek deset, a kada god bi netko došao do vinske bačve izvaditi pedeset mjerica vina, tamo je bilo samo dvadeset.** (Hagaj 2:16 ULB)

Prevedi doslovno koristeći broj bez jedinice.

- kada god bi netko došao do žitnice po dvadeset žita, tamo je bilo tek deset, a kada god bi netko došao do vinske bačve izvaditi pedeset vina, tamo je bilo samo dvadeset.

Koristi općenitu riječ kao što je "mjera" ili "količina" ili "iznos".

- kada god bi netko došao do žitnice po dvadeset mjera žita, tamo bi bilo samo deset, a kada god bi netko došao do vinske bačve izvaditi pedeset mjera vina, tamo bi bilo samo dvadeset.

Koristi naziv prikladnog spremnika, kao što je "košara" za žito ili "ćup" za vino.

- kada god bi netko došao do žitnice po dvadeset košara žita, tamo bi bilo samo deset, a kada god bi netko došao do vinske bačve izvaditi pedeset ćupova vina, tamo bi bilo samo dvadeset.

Koristi jedinicu mjere koju već koristiš u svome prijevodu.

- kada god bi netko došao do žitnice po dvadeset litara žita, tamo bi bilo samo deset litara, a kada god bi netko došao do vinske bačve izvaditi pedeset litara vina, tamo bi bilo samo dvadeset litara.

Zatim preporučujemo da naučite:

Razlomci

Kada mogu eksplicitne informacije učiniti implicitnima

Biblijske težine

Opis

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prevesti vrijednosti težina u Bibliji?*

Sljedeći izrazi su najučestalije jedinice težine koje se koriste u Bibliji. Izraz "šekel" znači "težina", a mnoge druge težine opisane su u odnosu prema šekelu. Neke od tih težina koriste se za novac. Metričke vrijednosti u donjoj tablici nisu baš točno jednake biblijskim mjerama. Biblijske mjere razlikovale su se u točnom iznosu od vremena do vremena i od mjesta do mjesta. Donji ekvivalenti samo su pokušaj da se izrazi prosječna mjera.

Izvorna mjera	Šekela	Grams	Kilograma
šekel	1 šekel	11 grama	-
bekah	1/2 šekela	5,7 grama	-
pim	2/3 šekela	7,6 grama	-
gera	1/20 šekela	0,57 grama	-
mina	50 šekela	550 grama	1/2 kilograma
talent	3000 šekela	-	34 kilograma

Prevoditeljska načela

Ljudi u Bibliji nisu koristili suvremene mjere kao što su metar, litra i kilogram. Korištenje izvornih mjera može čitateljima pomoći da znaju da je Biblija napisana zaista davno, u vrijeme kada su ljudi koristili te mjere.

Korištenje suvremenih mjera može čitateljima pomoći da lakše razumiju tekst.

Koju god mjeru koristili, bilo bi dobro, ako je moguće, naznačiti i drugu vrstu mjere u tekstu ili fusnoti.

Ako ne koristite biblijske mjere, pokušajte da čitatelji ne dobiju dojam da su mjere točne. Na primjer, ako prevodite jednu geru kao "0,57 grama", čitatelji će možda misliti da je to točna mjera. Bilo bi stoga bolje prevesti je kao "pola grama".

Ponekad može biti korisno koristiti riječ "otprilike" da se pokaže da mjera nije točna. Na primjer, 2.

Samuelova 21:16 kaže da je Golijatovo koplje bilo teško 300 šekela. Umjesto da to prevedete kao "3300 grama" ili "3,3 kilograma", možete to prevesti i "otprilike tri i pol kilograma".

Kada Bog kaže ljudima koliko je nešto bilo teško te kada ljudi primijene tu težinu, onda nemoj napisati "otprilike" u prijevodu. U protivnom, mogao bi dati dojam da Bogu nije bilo bitno koliko bi nešto točno trebalo težiti.

Prevoditeljske strategije

Koristi mjere iz ULB-a. To su iste vrste mjera koje su koristili izvorni pisci. Napiši ih na način koji je sličan načinu na koji zvuče ili su napisani u ULB-u. (Vidi [Prepiši ili posudi riječi](#))

Koristi metričke mjere iz UDB-a. Prevoditelji UDB-a već su shvatili kako predstaviti iznose na metričkom sustavu.

Koristi mjere koje tvoj jezik već koristi. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati u kakvom su odnosu tvoje mjere prema metričkom sustavu te izračunati svaku mjeru.

Koristi mjere iz ULB-a i uključi mjere koje su poznate tvome narodu u tekstu ili bilješki.

Koristi mjere koje su poznate tvome narodu te uključi mjere iz ULB-a u tekstu ili bilješki.

Primjena prevoditeljskih strategija

Sve strategije primijenjene su na Izlazak 38:29 dolje.

- **Bronca iz prinosa težila je sedamdeset talenata i 2400 šekela.** (Izlazak 38:29 ULB)

Koristi mjere iz ULB-a. To su iste vrste mjera koje su koristili izvorni pisci. Napiši ih na način koji je sličan načinu na koji zvuče ili su napisani u ULB-u. (Vidi [Prepiši ili posudi riječi](#))

- "Bronca iz prinosa težila je sedamdeset talenata i 2400 šekela."

Koristi metričke mjere iz UDB-a. Prevoditelji UDB-a već su shvatili kako predstaviti iznose na metričkom sustavu.

- "Bronca iz prinosa težila je 2400 kilograma."

Koristi mjere koje tvoj jezik već koristi. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati u kakvom su odnosu tvoje mjere prema metričkom sustavu te izračunati svaku mjeru.

- "Bronca iz prinosa težila je 5300 funti."

Koristi mjere iz ULB-a i uključi mjere koje su poznate tvome narodu u tekstu ili bilješki. Ovaj primjer pokazuje obje mjere u tekstu.

- "Bronca iz prinosa težila je sedamdeset talenata (2380 kilograma) i 2400 šekela (26,4 kilograma)."

Koristi mjere koje su poznate tvome narodu te uključi mjere iz ULB-a u tekstu ili bilješki. Ovaj primjer pokazuje mjere iz ULB-a u bilješkama.

- "Bronca iz prinosa težila je sedamdeset talenata i 2400 šekela.¹"

- Fusnota bi izgledala ovako:

[¹] Ukupno je to bilo oko 2400 kilograma.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Decimalni brojevi](#)

[Razlomci](#)

Biblijski novac

Opis:

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu prevesti vrijednosti novca u Bibliji?*

U rana starozavjetna vremena, ljudi su svoje metale, kao što su srebro i zlato, vagali, tako da bi za kupovinu stvari davali određenu težinu toga metala. Kasnije su počeli izrađivati kovanice koje su sadržavale standardnu količinu određenog metala. Darik je takva vrsta kovanice. U novozavjetna vremena, ljudi su koristili srebrne i bakrene kovanice.

Dvije donje tablice pokazuju neke od najpoznatijih novčanih jedinica koje nalazimo u Starom zavjetu (SZ) i u Novom zavjetu (NZ). Tablica starozavjetnih jedinica pokazuje koja se vrsta metala koristila i koliko je kovanica bila teška. Tablica za novozavjetne jedinice pokazuje kakva se vrsta metala koristila i koliko je imala vrijednost u odnosu na dnevnu plaću.

Jedinica u SZ	Metal	Težina
darik	zlatni novčić	8,4 grama
šekel	razni metali	11 grama
talenat	razni metali	33 kilograma

Jedinica u NZ	Metal	Dnevna plaća
denarius/denar	srebrni novčić	1 dan
drahma	srebrni novčić	1 dan
obol	brončani novčić	1/64 dana
šekel	srebrni novčić	4 dana
talenat	srebro	6000 dana

Prevoditeljsko načelo

Nemoj koristiti vrijednost suvremenog novca jer se to mijenja iz godine u godinu. Njihovim korištenjem prijevod Biblije bi ubrzo postao zastarjeo i netočan.

Prevoditeljske strategije

Vrijednost većine novca u Starom zavjetu temeljila se na težini. Stoga, kada prevodiš te težine u Starom zavjetu, vidi [Biblijske težine](#).

Strategije dolje odnose se na prevođenje vrijednosti novca u Novom zavjetu.

Koristi biblijski izraz i napiši ga na način koji je sličan načinu na koji se izgovara. (Vidi [Prepiši ili posudi novce](#)) Opiši vrijednost novca u u pogledu vrste metala od koje je napravljen i koliko se novčića koristilo. Opiši vrijednost novca u pogledu toga koliko su ljudi u biblijska vremena mogli zaraditi u jednome radnom danu.

Koristi biblijski izraz i napiši ekvivalentni iznos u tekstu ili u bilješki.

Koristi biblijski izraz i objasni ga u bilješki.

Primjena prevoditeljskih strategija

Sve prevoditeljske strategije primijenjene su na Luku 7:41 dolje.

- **Jedan je dugovao pet stotina denara, a drugi je dugovao pedeset denara.** (Luka 7:41 ULB)

Koristi biblijski izraz i napiši ga na način koji je sličan načinu na koji se izgovara. (Vidi [Prepiši ili posudi novce](#))

- "Jedan je dugovao pet stotina denala, a drugi je dugovao pedeset denala." (Luka 7:41 ULB)

Opiši vrijednost novca u u pogledu vrste metala od koje je napravljen i koliko se novčića koristilo.

- "Jedan je dugovao pet stotina srebrnih novčića, a drugi je dugovao pedeset srebrnih novčića." (Luka 7:41 ULB)

Opiši vrijednost novca u pogledu toga koliko su ljudi u biblijska vremena mogli zaraditi u jednome radnom danu.

- "Jedan je dugovao pet stotina dnevnica, a drugi je dugovao pedeset dnevnica."

Koristi biblijski izraz i napiši ekvivalentni iznos u tekstu ili u bilješki.

- "Jedan je dugovao pet stotina denara¹, a drugi je dugovao pedeset denara.²" (Luka 7:41 ULB) Fusnote bi izgledale ovako:

- ^[1] pet stotina dnevnica

- ^[2] pedeset dnevnica

Koristi biblijski izraz i objasni ga u bilješki.

- "Jedan je dugovao pet stotina denara¹, a drugi je dugovao pedeset denara." (Luka 7:41 ULB)

- ^[1] Denar je bio iznos srebra koji su ljudi mogli zaraditi u jednom radnom danu.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prepiši ili posudi riječi](#)

[Prijevod nepoznanica](#)

Hebrejski mjeseci

Opis

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su hebrejski mjeseci?

Hebrejski kalendar koji se koristi u Bibliji ima dvanaest mjeseci. Za razliku od zapadnjačkoga kalendara, prvi mjesec počinje u proljeće sjeverne hemisfere. Ponekad se mjesec naziva njegovim imenom (Abib, Ziv, Sivan), a ponekad se naziva mjestom na kojem se nalazi u hebrejskoj kalendarskoj godini (prvi mjesec, drugi mjesec, treći mjesec).

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Čitatelji će se možda iznenaditi kada pročitaju mjesece za koje nikada nisu čuli, a možda se budu pitali u kakvom odnosu stoje ti mjeseci prema mjesecima koje oni koriste.
- Čitatelji možda ne shvaćaju da se izrazi kao što su "prvi mjesec" ili "drugi mjesec" odnose na prvi ili drugi mjesec hebrejskoga kalendara, a ne na neki drugi kalendar.
- Čitatelji možda ne znaju kada počinje prvi mjesec hebrejskoga kalendara.
- Pismo može reći da se nešto dogodilo u nekom određenom mjesecu, ali čitatelji neće moći potpuno razumjeti što je rečeno ako ne znaju u kojem razdoblju godine se to dogodilo.

Popis hebrejskih mjeseci

Ovo je popis hebrejskih mjeseci s informacijama koje mogu biti korisne prilikom prijevoda.

Abib - (Ovaj mjesec se zove **nisan** nakon babilonskog izgnanstva.) To je prvi mjesec hebrejskoga kalendara. On obilježava kada je Bog izveo izraelski narod iz Egipta. Traje tijekom proljetne sezone, kada dolaze kasne kiše i ljudi počinju žeti žitarice. Ovaj mjesec traje tijekom kasnog dijela ožujka (marta) i prvoga dijela travnja (aprila) prema zapadnom kalendaru. Pashalno slavlje počinjalo je 10. abiba, Blagdan beskvasnih kruhova bio bi odmah nakon njega, dok je Blagdan žetve bio nekoliko tjedana nakon toga.

Ziv - To je drugi mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom žetve, odnosno od kasnog dijela travnja (aprila) do prvoga dijela svibnja (maja) prema zapadnom kalendaru.

Sivan - To je treći mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom žetve i početkom suhog razdoblja, odnosno od kasnog dijela svibnja (maja) do prvoga dijela lipnja (juna) prema zapadnom kalendaru. Blagdan sedmica slavi se 6. sivana.

Tamuz - To je četvrti mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom suhog razdoblja, odnosno od kasnog dijela lipnja (juna) do prvoga dijela srpnja (jula) prema zapadnom kalendaru.

Ab - To je peti mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom suhog razdoblja, odnosno od posljednjeg dijela srpnja (jula) do prvoga dijela kolovoza (avgusta) prema zapadnom kalendaru.

Elul - To je šesti mjesec hebrejskoga kalendara. Traje od kraja suhog razdoblja do početka kišnog razdoblja, odnosno od zadnje polovice kolovoza (avgusta) do prve polovice rujna (septembra) prema zapadnom kalendaru.

Etanim - To je sedmi mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom ranoga kišnog razdoblja, koje smekša tlo za sijanje, odnosno od druge polovice rujna (septembra) do prve polovice listopada (oktobra) prema zapadnom kalendaru. Toga mjeseca svetkovali su se Blagdan sjenica i Dan pomirenja.

Bul - To je osmi mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom kišnog razdoblja, kada ljudi oru polja i siju sjemenje. Traje od drugog dijela listopada (oktobra) do prvog dijela studenog (novembra) prema zapadnom kalendaru.

Kislev - To je deveti mjesec hebrejskoga kalendara. To je kraj sezone sijanja, a početak hladnog razdoblja. Traje od drugog dijela studenog (novembra) do prvoga dijela prosinca (decembra) prema zapadnom kalendaru.

Tebet - To je deseti mjesec hebrejskoga kalendara. Traje tijekom hladnoga razdoblja, kada mogu padati kiša ili snijeg, odnosno od drugog dijela prosinca (decembra) do prvoga dijela siječnja (januara) prema zapadnom kalendaru.

Šebat - To je jedanaesti mjesec hebrejskoga kalendara. To je najhladniji mjesec u godini, kada padaju obilne kiše. Traje od druge polovice siječnja (januara) do prve polovice veljače (februara) prema zapadnom kalendaru.

Adar - To je dvanaesti i posljednji mjesec hebrejskog kalendara. Traje tijekom hladnog razdoblja, odnosno od zadnje polovice veljače (februara) do prve polovice ožujka (marta) prema zapadnom kalendaru. U adaru se slavi blagdan koji se zove Purim.

Primjeri iz Biblije

Danas izlaziš iz Egipta, u mjesecu abibu. (Izlazak 13:4 ULB)

Moraš jesti beskvasni kruh od sumraka četrnaestog dana prvoga mjeseca godine, do sumraka dvadeset prvoga dana mjeseca. (Izlazak 12:18 ULB)

Prevoditeljske strategije

Možda ćeš trebati eksplicitno izreći neke informacije o mjesecima. (Vidi [Pretpostavljeno znanje i implicitne informacije](#))

Napiši broj hebrejskog mjeseca.

Koristi mjesece koje ljudi znaju.

Jasno istakni u kojem je razdoblju godine bio taj mjesec.

Govori o vremenu u kontekstu sezone, a ne u kontekstu mjeseca. (Ako je moguće, koristi fusnotu da pokažeš hebrejski mjesec i dan.)

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Donji primjeri koriste ova dva stiha.

- **U to vrijeme, pojavljivat ćeš se preda mnom u mjesecu abibu, koji je ustaljen u tu svrhu. U tom si mjesecu izašao iz Egipta.** (Izlazak 23:15 ULB)
- **Uvijek će vam biti zakon da se u sedmom mjesecu, desetog dana mjeseca, morate poniziti i ne raditi nikakva posla.** (Levitski zakonik 16:29 ULB)

Napiši broj hebrejskog mjeseca.

- U to vrijeme, pojavljivat ćeš se preda mnom u prvom mjesecu godine, koji je ustaljen u tu svrhu. U tom si mjesecu izašao iz Egipta.

Koristi mjesece koje ljudi znaju.

- U to vrijeme, pojavljivat ćeš se preda mnom u mjesecu ožujku, koji je ustaljen u tu svrhu. U tom si mjesecu izašao iz Egipta.
- Uvijek će vam biti zakon da se onoga dana koji sam izabrao krajem rujna morate poniziti i ne raditi nikakva posla."

Jasno istakni u kojem je razdoblju godine bio taj mjesec.

- Uvijek će vam biti zakon da se u jesen, desetog dana sedmoga mjeseca, morate poniziti i ne raditi nikakva posla.

Govori o vremenu u kontekstu sezone, a ne u kontekstu mjeseca.

- Uvijek će vam biti zakon da se u dan koji sam izabrao u ranu jesen¹ morate poniziti i ne raditi nikakva posla.

- Fusnota bi mogla izledati ovako:

- ^[1]Hebrejski kaže: "sedmom mjesecu, desetog dana toga mjeseca".

Zatim preporučujemo da naučite:

[Redni brojevi](#)

Brojevi

Opis

Biblija je puna brojeva. Možemo ih pisati riječima, kao na primjer "pet", ili brojkama, kao na primjer "5". Neki su brojevi jako veliki, kao što su "dvjesto" (200), "dvadeset i dvije tisuće" (22 000) ili "sto milijuna" (100 000 000). Neki jezici nemaju riječi za sve te brojeve. Prevoditelji trebaju odlučiti kako će prevoditi brojeve te hoće li ih zapisivati kao riječi ili kao brojeve.

Neki brojevi su točni, a drugi su zaokruženi.

Abramu je bilo osamdeset šest godina kada je Hagara rodila Abramumu Jišmaela. (Postanak 16:16 ULB)

Osamdeset šest (86) je točan broj.

Toga dana umrlo je oko tri tisuće ljudi iz naroda. (Izlazak 32:28 ULB)

Ovdje je broj tri tisuće zaokružen broj. Možda je bilo malo više ili malo manje ljudi. Riječ "oko" pokazuje da se ne radi o točnom broju.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja: Neki jezici nemaju riječi za neke od tih brojeva.

Prevoditeljska načela

- Točni brojevi bi se trebali prevoditi što je bliže i specifičnije moguće.
- Zaokruženi brojevi mogu se prevoditi općenitije.

Primjeri iz Biblije

Nakon što je Jared živio 162 godine, postao je otac Enoha. Nakon što je postao otac Enoha, Jared je živio osamsto godina. Postao je otac još sinova i kćeri. Jared je živio 962 godine, a potom je umro. (Postanak 5:18-20 ULB)

Brojevi 162, osamsto i 962 su točni brojevi i trebaju se prevesti što je točnije moguće.

Sestro naša, budi majka tisućama od deset tisuća (Postanak 24:60 ULB)

Ovo je zaokružen broj. Ne kaže točno koliko bi potomaka trebala imati, ali radi se o velikom broju.

Prevoditeljske strategije

Napiši brojeve koristeći brojke.

Zapiši brojeve koristeći riječi tvoga jezika ili riječi ulaznog jezika za te brojeve.

Napiši brojeve koristeći riječi, a brojke napiši u zagradama nakon njih.

Združi riječi s velikim brojevima.

Koristi veoma općenit izraz za velike zaokružene brojeve, a brojke napiši u zagradama iza njih.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

U našim primjerima, koristit ćemo sljedeći stih:

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako trebam prevoditi brojeve?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prijevod nepoznanica](#)

Pogledaj sada, s velikim sam trudom pripremio za Jahvinu kuću 100 000 talenata zlata, milijun talenata srebra, te bronce i željeza u velikim količinama. (1. Ljetopisa 22:14 ULB)

Piši brojeve koristeći brojke.

- Pripremio sam za Jahvinu kuću 100 000 talenata zlata, 1 000 000 talenata srebra, te bronce i željeza u velikim količinama.

Zapiši brojeve koristeći riječi tvoga jezika ili riječi ulaznog jezika za te brojeve.

- Pripremio sam za Jahvinu kuću stotinu tisuća talenata zlata, jedan milijun talenata srebra, te bronce i željeza u velikim količinama.

Napiši brojeve koristeći riječi, a brojke napiši u zagradama nakon njih.

- Pripremio sam za Jahvinu kuću stotinu tisuća (100 000) talenata zlata, milijun (1 000 000) talenata srebra, te bronce i željeza u velikim količinama.

Združi riječi s velikim brojevima.

- Pripremio sam za Jahvinu kuću stotinu tisuća talenata zlata, tisuću tisuća talenata srebra, te bronce i željeza u velikim količinama.

Koristi veoma općenit izraz za velike zaokružene brojeve, a brojke napiši u zagradama iza njih.

- Pripremio sam za Jahvinu kuću ogromnu količinu zlata (100 000 talenata), deset puta više srebra (1 000 000 talenata), te bronce i željeza u velikim količinama.

Dosljednost

Budi dosljedan u svojim prijevodima. Odluči kako ćeš prevoditi brojeve, hoćeš li koristiti riječi ili brojke. Postoji nekoliko različitih načina na koje možeš biti dosljedan.

- Uvijek koristi riječi da iskažeš brojeve. (Možda ćeš imati jako dugačke riječi.)
- Uvijek koristi brojke da iskažeš brojeve.
- Koristi riječi da iskažeš brojeve kada tvoj jezik ima riječi za te brojeve, a koristi brojke da iskažeš brojeve kada tvoj jezik nema riječi za njih.
- Koristi riječi za manje brojeve, a brojke za veće brojeve.
- Koristi riječi za brojeve koji zahtijevaju manje riječi, a brojke za one brojeve koji iziskuju više od nekoliko riječi.
- Koristi riječi da iskažeš brojeve, a brojke napiši u zagradama nakon njih.

Dosljednost u ULB-u i UDB-u

- Unlocked Literal Bible* (ULB) i *Unlocked Dynamic Bible* (UDB) koriste riječi za brojeve koji imaju samo jednu ili dvije riječi (devet, šesnaest, tristo ("three hundred")). One koriste brojke za brojeve koji imaju više od dvije riječi (brojke "130" umjesto "sto trideset" ("one hundred and thirty")).

Nakon što je Adam živio 130 godina, postao je otac sina prema njegovu vlastitu liku, na njegovu sliku, te ga je nazvao Šet. Nakon što je Adam postao otac Šeta, živio je osamsto godina. Postao je otac još sinova i kćeri. Adam je živio devetsto trideset godina, a zatim je umro. (Postanak 5:3-5 ULB)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Redni brojevi](#)

Redni brojevi

Opis

Redni brojevi u Bibliji koriste se uglavnom kako bi se istaknuo položaj nečega na nekom popisu.

Dao je crkvi prvo apostole, drugo proroke, treće učitelje, zatim one koji čine silna djela (1. Korinćanima 12:28 ULB)

Ovo je popis radnika koje je Bog dao crkvi njihovim redoslijedom.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su redni brojevi i kako ih mogu prevoditi?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Brojevi](#)

Redni brojevi na hrvatskom jeziku

Većina rednih brojeva na hrvatskom jeziku jednostavno imaju nastavak "-ti" na kraju.

Brojka	Broj	Redni broj
4	četiri	četvrti
10	deset	deseti
100	sto	stoti
1.000	tisuću	tisućiti

Neki redni brojevi na hrvatskom jeziku ne slijede taj obrazac.

Brojka	Broj	Redni broj
1	jedan	prvi
2	dva	drugi
3	tri	treći

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja:

Neki jezici nemaju posebne brojeve kojim se iskazuje redoslijed stvari na popisu. S time se možeš uhvatiti u koštac na nekoliko različitih načina.

Primjeri iz Biblije

Prvi ždrijeb otišao je Jehojaribu, drugi Jedaiji, treći Harimu, četvrti Seorimu, ... dvadeset treći Delaiji, a dvadeset četvrti Maasiji. (1. Ljetopisa 24:7-18 ULB)

Ljudi su bacali ždrijeb i jedan je otišao svakome od ovih ljudi redoslijedom koji je iskazan.

Moraš u njega staviti četiri reda dragocjenih kamenja. Prvi red mora imati rubin, topaz i granat. Drugi red mora imati smaragd, safir i dijamant. Treći red mora imati hijacint, agat i ametist. Četvrti red mora imati beril, oniks i jaspis. Moraju biti uglavljeni u zlatne okvire. (Izlazak 28:17-20 ULB)

To opisuje četiri reda kamenja. Prvi red je vjerojatno gornji red, a četvrti red je vjerojatno zadnji red.

Prevoditeljske strategije

Ako tvoj jezik ima redne brojeve, a njihovim korištenjem bi dao ispravno značenje, razmisli o tome da ih koristiš. Ako nema, evo nekih strategija koje možeš uzeti u obzir:

Koristi "jedan" s prvom stvari, a "drugi" ili "sljedeći" s ostalim.

Napiši ukupan broj stvari, a onda navedi te stvari ili stvari koje su s njima povezane.

Primjeri primijenjenih prevoditeljskih strategija

Koristi "jedan" s prvom stvari, a "drugi" ili "sljedeći" s ostalim.

- **Prvi ždrijeb otišao je Jehojaribu, drugi Jedaiji, treći Harimu, četvrti Seorimu, ... dvadeset treći Delaiji, a dvadeset četvrti Maasiji.** (1. Ljetopisa 24:7-18 ULB)

- Bila su dvadeset četiri ždrijeba. Jedan ždrijeb otišao je Jehojaribu, sljedeći Jedaiji, sljedeći Harimu,... sljedeći Delaiji, a posljednji je otišao Maasiji.
- Bila su dvadeset četiri ždrijeba. Jedan ždrijeb je otišao Jehojaribu, jedan Jedaiji, jedan Harimu,... jedan Delaiji, a posljednji je otišao Maasiji.

- **Rijeka je izlazila iz Edena da natapa vrt. Od tamo se dijelila i postala četiri rijeke. Ime prve je Pišon. To je ona koja protječe kroz cijelu zemlju Havilu, gdje ima zlata. Zlato te zemlje je dobro. Tamo ima i bdelija i oniksa. Ime druge rijeke je Gihon. To je ona koja protječe kroz cijelu zemlju Kuš. Ime treće rijeke je Tigris, koja protječe istočno od Ašura. Četvrta rijeka se zove Euftrat.** (Postanak 2:10-14 ULB)

- Rijeka je izlazila iz Edena da natapa vrt. Od tamo se dijelila i postala četiri rijeke. Ime jedne je Pišon. To je ona koja protječe kroz cijelu zemlju Havilu, gdje ima zlata. Zlato te zemlje je dobro. Tamo ima i bdelija i oniksa. Ime sljedeće rijeke je Gihon. To je ona koja protječe kroz cijelu zemlju Kuš. Ime sljedeće rijeke je Tigris, koja protječe istočno od Ašura. Posljednja rijeka je Euftrat.

Napiši ukupan broj stvari, a onda navedi te stvari ili stvari koje su s njima povezane.

- **Prvi ždrijeb otišao je Jehojaribu, drugi Jedaiji, treći Harimu, četvrti Seorimu, ... dvadeset treći Delaiji, a dvadeset četvrti Maasiji.** (1. Ljetopisa 24:7-18 ULB)

- Bacili su dvadeset četiri ždrijeba. Ždrijebovi su otišli Jehojaribu, Jedaiji, Harimu, Seorimu, ... Delaiji te Maasiji.

Zatim preporučujemo da naučite:

Razlomci

Razlomci

Opis

Razlomci su vrsta brojeva koji se odnose na jednake dijelove nečega ili na jednake skupine unutar veće grupe ljudi ili stvari. Stvar ili skupina stvari podijeljena je na dva ili više dijelova ili skupina, a razlomak se odnosi na jedan ili na više tih dijelova ili skupina.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su razlomci i kako ih mogu prevesti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Brojevi](#)

U pogledu lijevane žrtve, moraš prinijeti trećinu hina vina. (Brojevi 15:7 ULB)

Hin je posuda koja se koristila za mjerenje vina i drugih tekućina. Oni su trebali razmišljati o tome da će podijeliti posudu od hina na tri jednaka dijela i napuniti jedan od tih dijelova te onda prinijeti taj volumen.

trećina brodova je bila uništena. (Otkrivenje 8:9 ULB)

Bilo je puno brodova. Ako bi se svi ti brodovi podijelili na tri jednake skupine brodova, jedna skupina tih brodova bila bi uništena.

Većina razlomaka na hrvatskom jeziku na kraju broja ima "-inu".

Broj dijelova cjeline dijeli se na	Razlomak
četiri	četrvtina
deset	desetina
sto	stotina
tisuću	tisućina

Neki razlomci na hrvatskom jeziku ne slijede taj obrazac.

Broj dijelova na koje je cjelina podijeljena	Razlomak
dva	polovina

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja: Neki jezici ne koriste razlomke. Oni možda jednostavno govore o dijelovima ili skupinama, ali ne koriste razlomke kojima ističu koliko je velik neki dio ili koliko je nečega uključeno u skupinu.

Primjeri iz Biblije

A polovini plemena Manašeova, Mojsije je dao baštinu u Bašanu, ali drugoj polovini, Jošua je dao baštinu uz njihovu braću u zemlji zapadno od Jordana. (Jošua 22:7 ULB)

Manašeovo pleme bilo je podijeljeno na dvije skupine. Izraz "jedna polovina plemena Manašeova" odnosi se na jednu od tih skupina. Izraz "druga polovina" odnosi se na drugu skupinu.

Četiri anđela koja su se pripremila upravo za taj sat, taj dan, taj mjesec i tu godinu, bila su puštena da ubiju trećinu čovječanstva. (Otkrivenje 9:15 ULB)

Ako bi svi ljudi bili podijeljeni na tri jednake skupine, onda bi bio ubijen ukupan broj ljudi u jednoj skupini.

Moraš također pripremiti četvrtinu hina vina kao žrtvu ljevanicu. (Brojevi 15:5 ULB)

Trebali su zamisliti dijeljenje jednoga hina vina u četiri jednaka dijela i pripremiti jednak dio jednome od njih.

Prevoditeljske strategije

Ako tvoj jezik može izraziti pravilno značenje pomoću razlomaka, razmisli o tome da ih koristiš. Ako ne, onda razmisli o ovim strategijama.

Napiši broj dijelova ili skupina na koje će se stvar podijeliti, a onda napiši broj dijelova ili skupina na koje se to odnosi.

Za mjere kao što su težina i duljina koristi jedinicu koju tvoj narod poznaje ili jedinicu u UDB-u.

Za mjere, koristi one koje se koriste u tvom jeziku. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati u kojem su odnosu tvoje mjere prema metričkom sustavu te ćeš trebati izračunati svaku mjeru.

Primjeri primjene tih prevoditeljskih strategija

Napiši broj dijelova ili skupina na koje će se stvar podijeliti, a onda napiši broj dijelova ili skupina na koje se to odnosi.

- **Trećina oceana postala je crvena poput krvi** (Otkrivenje 8:8 ULB)
  - Bilo je kao da su podijelili ocean na tri dijela, a jedan dio oceana postao je krv.
- **onda moraš prinijeti zajedno s juncem prinosnicu od žitarica tri desetine efe finog brašna pomiješana s pola hina ulja.** (Brojevi 15:9 ULB)
  - ... onda moraš podijeliti efu finog brašna na deset dijelova te podijeliti hin ulja na dva dijela. Zatim pomiješaj tri od tih dijelova brašna s jednim dijelom ulja. Zatim moraš prinijeti tu prinosnicu od žitarica zajedno s juncem.

Za mjere kao što su težina i duljina koristi jedinicu koju tvoj narod poznaje ili jedinicu u UDB-u.

- **dvije trećine šekela** (1. Samuelu 13:21 ULB)
  - osam grama srebra (1. Samuelu 13:21 UDB)
- **tri desetine efe finog brašna pomiješana s pola hina ulja.** (Brojevi 15:9 ULB)
  - šest i pol litara fino samljevenoga brašna pomiješana s dvije litre maslinova ulja. (Brojevi 15:9 UDB)

Za mjere, koristi one koje se koriste u tvom jeziku. Kako bi to učinio, trebat ćeš znati u kojem su odnosu tvoje mjere prema metričkom sustavu te ćeš trebati izračunati svaku mjeru.

- **tri desetine efe finoga brašna pomiješana s pola hina ulja.** (Brojevi 15:9, ULB)
  - šest kvartova finoga brašna pomiješana s dva kvarta ulja.

Zatim preporučujemo da naučite:

Redni brojevi

Biblijski novac

Decimalni brojevi

Opis

Decimalna točka, ili decimalni zarez, oznaka je koja se stavlja s lijeve strane broja da se pokaže da se taj broj odnosi na dio cijeloga broja. Na primjer, 0,1 metar nije cijeli metar, nego samo jedna desetina metra, a 0,5 metara nije pet metara, nego samo pet desetina metra. 3,7 metara je tri i sedam desetina metra. Brojevi poput ovih koriste se u prijevodu *Unlocked Dynamic Bible* (UDB).

U nekim zemljama, ljudi koriste decimalnu točku, dok u drugim koriste decimalni zarez. Zato prevoditelji u zemljama koje koriste decimalni zarez "3.7 metara" pišu kao "3,7 metara." U nekim kulturama, ljudi više vole razlomke. (Vidi [Razlomci](#))

U prijevodu Unlocked Dynamic Bible (UDB) dijelovi broja su zapisani kao decimale ili razlomci. Kada se koriste s mjerama kao što su metri, grami i litre, obično su zapisani kao decimale.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što su redni brojevi i kako ih mogu prevoditi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Brojevi](#)

[Razlomci](#)

Decimalni brojevi u UDB-u

Decimalni	Razlomak	Jednostavan razlomak
0,1	jedna desetina	
0,2	dvije desetine	jedna petina
0,3	tri desetine	
0,4	četiri desetine	dvije petine
0,5	pet desetina	jedna polovina
0,6	šest desetina	tri petine
0,7	sedam desetina	
0,8	osam desetina	četiri petine
0,9	devet desetina	
0,25	dvadeset pet stotina	jedna četvrtina
0,75	sedamdeset pet stotina	tri četvrtine

Razlozi zašto to može biti problem kod prevođenja

- Ako prevoditelji žele koristiti mjere u UDB-u, trebat će moći razumjeti decimalne brojeve koji se tamo koriste.
- Prevoditelji će trebati zapisati brojeve na način na koji će ih njihovi čitatelji moći razumjeti.

Primjeri iz Biblije

Za označavanje dijelova brojeva, prijevod Unlocked Literal Bible (ULB) koristi razlomke, a Unlocked Dynamic Bible (UDB) uglavnom koristi decimalne brojeve kada se broj koristi kao mjera. Druga razlika između ULB-a i UDB-a je u tome da, kada mjeri **Biblijske udaljenosti**, **Biblijska težina**, i **Biblijski obujam**, koriste različite sustave, tako da brojevi u ULB-u i UDB-u nisu isti za te mjere.

Trebaju napraviti kovčeg od bagremova drveta. Njegova duljina treba biti dva i pol lakta; njegova širina treba biti jedan i pol lakat; i njegova visina treba biti jedan i pol lakat. (Izlazak 25:10 ULB)

ULB koristi razlomak "pola". To se može zapisati i decimalnim brojem: 0,5.

Reci ljudima da naprave sveti kovčeg od bagremova drveta. Treba biti dug jedan metar, širok 0,7 metara, i visok 0,7 metara. (Izlazak 25:10 UDB)

UDB koristi decimalni broj 0,7. To je jednako sedam desetina.

Dva i pol lakta su otprilike jedan metar.

Jedan i pol lakat je oko 0,7 metara ili sedam desetina metra.

Prevoditeljske strategije

- Odluči želiš li koristiti samo razlomke, samo decimalne brojeve ili kombinaciju jednih i drugih.
- Odluči želiš li koristiti mjere koje nalaziš u ULB-u ili one u UDB-u ili neke druge vrste mjera.
- Ako se odlučiš koristiti razlomke i mjere u ULB-u, jednostavno prevedi brojeve i mjere iz ULB-a.
- Ako odlučiš koristiti decimalne brojeve i mjere iz UDB-a, jednostavno prevedi brojeve i mjere iz UDB-a.

Odlučiš li koristiti decimalne brojeve i mjere iz ULB-a, trebat ćeš promijeniti razlomke u ULB-u na decimalne brojeve.

Odlučiš li koristiti razlomke i mjere iz UDB-a, trebat ćeš pretvoriti decimalne brojeve iz UDB-a u razlomke.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Odlučiš li koristiti decimalne brojeve i mjere iz ULB-a, trebat ćeš promijeniti razlomke u ULB-u na decimalne brojeve.

- **tri desetine efe finoga brašna pomiješanoga s uljem kao žitni prinos te jedan log ulja.** (Levitski zakonik 14:10 ULB)
  - " 0,3 efe finoga brašna pomiješanoga s uljem kao žitni prinos, te jedan log ulja".

Odlučiš li koristiti razlomke i mjere iz UDB-a, trebat ćeš pretvoriti decimalne brojeve iz UDB-a u razlomke.

- **oko 6,5 litara prinosa finoga brašna, pomiješana s maslinovim uljem, da bude prinos, te oko jednu trećinu litre maslinovog ulja.** (Levitski zakonik 14:10 UDB)
  - "oko šest i pol litara prinosa finoga brašna, pomiješana s maslinovim uljem, da bude prinos, te oko jednu trećinu litre maslinovog ulja."

Simbolička radnja

Opis

Simbolička radnja je nešto što netko čini kako bi izrazio određenu ideju. Na primjer, u nekim kulturama ljudi klimaju glavom gore-dolje kao znak za "Da" ili mašu glavom s jedne strane na drugu kao znak za "Ne". Simboličke radnje ne znače isto u svim kulturama. U Bibliji ljudi ponekad rade simboličke radnje, a ponekad govore o simboličkim radnjama.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je simbolička radnja i kako ju trebam prevesti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prijevod nepoznanica](#)

Primjeri simboličkih radnji

- U nekim kulturama ljudi se rukuju kada se susretnu kako bi pokazali da imaju prijateljske namjere.
- U nekim kulturama ljudi se klanjaju kada se susretnu kako bi pokazali da poštuju jedni druge.

Razlog zašto to može biti problem kod prevođenja

Neka radnja može imati jedno značenje u jednoj kulturi, ali drukčije ili nikakvo značenje u drugoj kulturi. Na primjer, u nekim kulturama podizanje obrva znači "Iznenaden sam" ili "Što si rekao?". U drugim kulturama znači "Da".

U Bibliji su ljudi činili radnje koje su imale određena značenja u njihovoj kulturi. Kada čitamo Bibliju, možda nećemo razumjeti što je netko mislio ako tumačimo radnju prema onome što ona znači u našoj kulturi.

Prevoditelji trebaju razumjeti koju su poruku ljudi u Bibliji slali svojim simboličkim radnjama. Ako neka radnja ne znači isto u njihovoj kulturi, prevoditelji trebaju odgonetnuti kako trebaju prevesti ono što je radnja označavala.

Primjeri iz Biblije

█ Jair je pao pred Isusove noge. (Luka 8:41 ULB)

Značenje simboličke radnje: To je učinio da Isusu iskaže veliko poštovanje.

█ Gle, stojim na vratima i kucam. Čuje li tko moj glas i otvori mi vrata, ući ću u njegov dom, i večerat ću s njim i on sa mnom. (Otkrivenje 3:20 ULB)

Značenje simboličke radnje: Kada su ljudi htjeli da im netko iskaže dobrodošlicu u njihov dom, stajali su na vratima i kucali.

Prevoditeljske strategije

Ako bi ljudi točno razumjeli što je simbolička radnja značila ljudima u Bibliji, razmisli o tome da je koristiš. Ako ne, evo nekih strategija za njihovo prevođenje.

Reci što je osoba učinila i zašto je to učinila.

Nemoj reći što je osoba učinila, nego što je time htjela poručiti.

Koristi radnju iz vlastite kulture koja ima isto značenje. To čini samo u pjesništvu, usporedbama i propovijedima. Nemoj to činiti onda kada je tu određenu radnju učinila stvarna osoba.

Primjeri primjene prevoditeljskih strategija

Reci što je osoba učinila i zašto je to učinila.

- **Jair je pao pred Isusove noge.** (Luka 8:41 ULB)
  - Jair je pao pred Isusove noge kako bi mu pokazao da ga puno poštuje.
- **Gle, stojim na vratima i kucam.** (Otkrivenje 3:20 ULB)
  - Gle, stojim na vratima i kucam na njih, jer želim da me uvedeš unutra.

Nemoj reći što je osoba učinila, nego što je time htjela poručiti.

- **Jair je pao pred Isusove noge.** (Luka 8:41)
  - Jair je Isusu iskazao veliko poštovanje.
- **Gle, stojim na vratima i kucam.** (Otkrivenje 3:20)
  - Gle, stojim na vratima i tražim da me uvedeš unutra.

Koristi radnju iz vlastite kulture koja ima isto značenje.

- **Jair je pao pred Isusove noge.** (Luka 8:41 ULB) - Budući da je to učinio Jair kao stvarna osoba, onda nećemo zamijeniti tu radnju s nekom iz vlastite kulture.
- **Gle, stojim na vratima i kucam.** (Otkrivenje 3:20 ULB) - Isus ne stoji na stvarnim vratima. Naprotiv, on govori o tome da želi imati zajedništvo s ljudima. Prema tome, u kulturama gdje je pristojno zakašljati se kada želimo da nas netko uvede u kuću, onda možemo to koristiti.
  - Gle, stojim na vratima i kašljem.

Slikovito opisivanje u Bibliji

Slikovito opisivanje u Bibliji

Opis

Slikovito opisivanje je jezik u kojemu se slika povezuje s nekom drugom idejom, tako da slika predstavlja tu ideju. To uključuje metafore, poredbe, metonimije i kulturološke modele. Većina tih pojava u jeziku potječe od širokih obrazaca spojeva između slika i ideja, ali neke ne potječu od toga. Ove stranice koje govore o biblijskom slikovitom opisivanju govore o obrascima slikovitih opisa koje nalazimo u Bibliji.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakvi se slikoviti opisi obično koriste u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Stilske figure](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

Obrasci (ustaljeni načini) povezivanja koje nalazimo u Bibliji često su jedinstveni hebrejskom ili grčkom jeziku. Korisno je prepoznati te obrasce zato što oni prevoditeljima opetovano uzrokuju iste probleme. Nakon što prevoditelji jednom razmisle i odluče kako prevesti te prevoditeljske izazove, bit će spremni uhvatiti se u koštac s njima bez obzira na to gdje se nalaze.

Uobičajeni obrasci u metaforama i poredbama

Metafora se javlja kada netko govori o nečemu kao da se radi o nečemu drugom. Govornik to čini kako bi učinkovito opisao prvu pojavu. Na primjer, u rečenici: "Moja ljubav je crvena, crvena ruža", govornik opisuje ženu koju voli kao onu koja je lijepa i nježna, kao da je cvijet.

Poredba je slična metafori, osim što koristi riječi "kao" ili "poput" kako bi slušateljstvu dala do znanja da se radi o stilskoj figuri. U poredbi bi se gornja slika izrazila: "Moja ljubav je poput crvene, crvene ruže."

"vidi [Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#) za poveznice na stranice koje pokazuju uobičajene obrasce uparivanja ideja u metaforama i poredbama."

Uobičajene metonimije

U metonimiji, stvar ili ideja se ne zove svojim imenom, nego imenom nečega što je blisko povezano uz nju.

"vidi [Biblijski slikoviti opisi - Uobičajene metonimije](#) za popis nekih uobičajenih metonimija u Bibliji."

Kulturološki modeli

Kulturološki modeli su mentalne slike dijelova života ili ponašanja. Te slike nam pomažu da zamislimo te stvari i govorimo o njima. Na primjer, Amerikanci često govore o mnogim stvarima, uključujući brak i prijateljstvo, kao da se radi o strojevima. Amerikanci mogu reći: "Njegov brak je pred slomom", ili "Njihovo prijateljstvo je u petoj brzini."

Biblija često govori o Bogu kao o pastiru, a o njegovu narodu kao o ovcama. To je kulturološki model.

▮ Jahve je pastir moj; ni u čem ja ne oskudijevam. (Psalam 23:1 ULB)

▮ On je izveo svoj narod poput ovaca i vodio ih kroz pustinju kao stado. (Psalam 78:52 ULB)

Neki kulturološki modeli u Bibliji koristili su se u velikoj mjeri i u drugim kulturama drevnoga Bliskog istoka, tako da nisu bili isključivo izraelski.

"vidi [Biblijski slikoviti opisi - Kulturološki modeli](#) za popis kulturoloških modela u Bibliji."

Biblijski slikoviti opisi - Uobičajene metonimije

Neke uobičajene metonimije iz Biblije navedene su dolje po abecedi. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje su neke uobičajene metonimije koje se koriste u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Slikovito opisivanje u Bibliji](#)

[Metonimija](#)

ČAŠA ili ZDJELA predstavlja ono što se u njoj nalazi

moja čaša se prelijeva. (Psalam 23:5 ULB)

Čaša je toliko puna da se tekućina prelijeva preko ruba čaše.

Jer svaki put kada jedete ovaj kruh i pijete ovu čašu, naviještate smrt Gospodnju dok ne dođe. (1. Korinćanima 11:26 ULB)

Ljudi ne piju čaše. Piju ono što se nalazi u čaši.

GRIJESI (BEZAKONJE) predstavljaju kaznu za te grijeh

Jahve ga stavio na njega bezakonje nas sviju. (Izaija 53:6 ULB)

To znači da je Jahve stavio na njega kaznu koja je trebala doći svima nama.

IME OSOBE predstavlja njegove potomke

Napadači Gada će napasti, ali on će im biti za petama.
Ašerova hrana bit će bogata i kraljevske poslastice će imati.
Naftali je oslobođena košuta; imat će predivnu lanad. (Postanak 49:19-21 ULB)

Imena Gad, Ašer i Naftali ne odnose se samo na te ljude, nego i na njihove potomke.

JEDNA OSOBA predstavlja skupinu ljudi

Jer bezbožnici se razmeću svojim najdubljim željama; on blagoslivlja pohlepne i vrijeđa Jahvu. (Psalam 10:3 ULB)

To se ne odnosi na neku određenu bezbožnu osobu, nego na bezbožne ljude općenito.

OSOBA predstavlja sebe i ljude koji su s njom

I tako, kada je Abram ušao u Egipat, Egipćani su vidjeli da je Saraja veoma lijepa. (Postanak 12:14 ULB)

Kada ovdje piše "Abram", to se odnosi na Abrama i na sve ljude koji su putovali s njim. Fokus je na Abram.

SJEĆANJE NA OSOBU predstavlja njezine potomke

Sjećanje na osobu predstavlja njezine potomke jer oni su ti koji bi je se trebali sjećati i poštivati je. Kada Biblija kaže da nečije sjećanje umire, to znači da ta osoba neće imati potomaka ili da će svi njegovi potomci umrijeti.

Prestrašio si narode svojim bojnim pokličem;
uništio si bezbožne;
izbrisao si zauvijek njihovo sjećanje.
Neprijatelj se smrvio poput ruševine
kada si svrgnuo njihove gradove.
Svako sjećanje na njih je nestalo. (Psalam 9:5-6 ULB)

Njegovo sjećanje će nestati sa zemlje. (Job 18:17 ULB)

Jahve se protivi zlikovcima,
kako bi izbrisao njihovo sjećanje sa zemlje. (Psalam 34:16 ULB)

UBOD predstavlja ubijanje

Njegova ruka ubola je leteću zmiju. (Job 26:13 ULB)

To znači da je ubio zmiju.

Gle, on dolazi na oblacima; svako oko će ga vidjeti, pa tako i oni koji su ga proboli. (Otkrivenje 1:7 ULB)

"Oni koji su ga proboli" odnosi se na one koji su ubili Isusa.

USTA predstavlja govor ili riječi

Luđakova usta njegova su propast. (Izreke 18:7 ULB)

O, kako bih vas ohrabrio svojim ustima! (Job 16:5 ULB)

Čuo sam te kada si se uznosio protiv mene svojim ustima; puno si toga rekao protiv mene. Čuo sam ih. (Ezekiel 35:13 ULB)

U ovim primjerima usta se odnose na ono što osoba govori.

Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci

Ova stranica govori o idejama koje se na ograničen način spajaju. (Za raspravu o složenijim parovima, vidi [Biblijski slikoviti opisi - Kulturološki modeli](#).*)

Opis

U svim jezicima, većina **metafora** potječe od širokih obrazaca uparivanja ideja u kojima jedna ideja predstavlja drugu. Na primjer, neki jezici imaju obrazac uparivanja **visine** s "puno" i uparivanja **biti nisko** s "ne puno," tako da **visina** predstavlja "puno" a **biti nisko** predstavlja "ne puno". To je možda zato što može biti puno nečega naslaganog na hrpu, tako da je ta hrpa visoka. Isto tako, ako nešto košta puno novca, u nekim jezicima ljudi bi rekli da je cijena **visoka**, ili ako grad ima više ljudi nego što je prije imao, mogli bismo reći da je broj ljudi otišao **gore**. Isto tako, ako netko smršavi i izgubi na težini, rekli bismo da je njegova težina otišla **dolje**.

Obrasci koje nalazimo u Bibliji često su jedinstveni za hebrejski i grčki jezik. Korisno je prepoznati ih jer prevoditeljima opetovano predstavljaju iste probleme u prevođenju. Jednom kada prevoditelji promisle o tome kako će riješiti te prevoditeljske izazove, spremnije će se s njima nositi.

Na primjer, jedan obrazac uparivanja u Bibliji je uparivanje hodanja s "ponašanjem" i put s nekom vrstom ponašanja. U Psalmu 1:1 hodanje u savjetu bezbožnih predstavlja ponašanje na način koji zagovaraju bezbožni ljudi.

Blagoslovljen čovjek koji ne hoda u savjetu bezbožnih. (Psalam 1:1 ULB)

Isti obrazac vidimo i u Psalmu 119:32, gdje trčanje po stazi Božjih zapovijedi predstavlja vršenje onoga što Bog zapovijeda. Budući da je trčanje intenzivnije od hodanja, ideja trčanja ovdje možda prenosi ideju da se nešto čini svim srcem.

Trčat ću stazom tvojih zapovijedi. (Psalam 119:32 ULB)

Razlozi zašto je to prevoditeljsko pitanje

Ovi obrasci predstavljaju tri izazova bilo kome tko ih želi prepoznati:

1) Kada sagledavamo određene metafore u Bibliji, nije uvijek očigledno koje su dvije ideje uparene. Na primjer, ne mora biti odmah očigledno da se izraz "Bog je taj koji mi stavlja snagu kao remen" (Psalam 18:32 ULB) zasniva na uparivanju odjeće s moralnim kvalitetama. U tom slučaju, slika remena predstavlja snagu. (vidi "Odjeća predstavlja moralnu kvalitetu" u [Biblijski slikoviti opisi - Predmeti koje izrađuje čovjek](#))

2) Kada sagledavamo određen izraz, prevoditelj treba znati predstavlja li on nešto ili ne. To je moguće učiniti samo onda kada se razmotri okolni tekst. Okolni tekst nam, primjerice, pokazuje odnosi li se "lampa" konkretno na posudu s uljem i fitiljem koja daje svjetlo ili se "lampa" koristi kao slika koja predstavlja život. (vidi "VATRA ili LAMPA predstavlja život" u [Biblijski slikoviti opisi - Prirodni fenomeni](#))

U 1. Kraljevima 7:50, alat za potkresivanje lampe je alat za potkresivanje fitilja obične lampe. U 2. Samuelovoj 21:17 lampa Izraela predstavlja život kralja Davida. Kada su se njegovi ljudi brinuli da bi on mogao "ugasiti lampu Izraela" brinuli su se da bi mogao biti ubijen.

Pehari, lampa alat za potkresivanje, zdjele, žice i sagorjevači tamjana bili su načinjeni od čistoga zlata. (1. Kraljevima 7:50 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje ideje se u Bibliji često koriste kao predstavnici drugih ideja?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Slikovito opisivanje u Bibliji](#)

[Metafora](#)

[Poredba](#)

Išbibenob... je htio ubiti Davida. Međutim, Abišaj, sin Zerije, izbavio je Davida, napao je Filistejce i ubio ih. Tada su se Davidovi ljudi njemu zakleli: "Ne smiješ više ići s nama u boj, da ne bi ugasio lampu Izraela." (2. Samuel 21:16-17 ULB)

3) Izrazi koji se zasnivaju na tim uparivanjima ideja često se spajaju na kompleksne načine. Štoviše, oni se često kombiniraju s uobičajenim metonimijama i kulturološkim modelima na kojima se često i zasnivaju. (vidi [Biblijski slikoviti opisi - Uobičajene metonimije](#) i [Biblijski slikoviti opisi - Kulturološki modeli](#))

Na primjer, u 2. Samuelovoj 14:7 dolje, "užareni ugljen" je slika života sina, koji uzrokuje da se ljudi sjete njegova oca. Stoga tu imamo dva obrasca uparivanja: uparivanje užarenog ugljena sa životom sina i uparivanje sina sa sjećanjem na njegova oca.

Oni kažu: 'Predaj čovjeka koji je udario svoga brata, kako bismo ga mogli usmrtiti, da plati za život svoga brata koga je ubio.' I tako bi ujedno uništili nasljednika. Tako će ugasiti užareni ugljen koji sam ostavio i neće ostaviti mome mužu ni ime ni potomka na površini zemlje. (2. Samuel 14:7 ULB)

Poveznice do popisa slika u Bibliji

Na sljedećim stranicama naći ćeš popise nekih ideja koje predstavljaju druge ideje u Bibliji, zajedno s primjerima iz Biblije. Organizirani su prema vrstama slike:

- A. [Biblijski slikoviti opisi - Dijelovi tijela i ljudske osobine](#)
- B. [Biblijski slikoviti opisi - Ljudsko ponašanje](#) - Sadrži i fizička i nefizička djela, stanja i iskustva
- C. [Biblijski slikoviti opisi - Biljke](#)
- D. [Biblijski slikoviti opisi - Prirodni fenomeni](#)
- E. [Biblijski slikoviti opisi - Predmeti koje izrađuje čovjek](#)

Biblijski slikoviti opisi - Životinje

Neke slike iz Biblije koje sadrže dijelove tijela i ljudske kvalitete navedene su ispod po abecedi. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

OPASNE ŽIVOTINJE predstavljaju opasne ljude

U psalmima, David svoje neprijatelje naziva lavovima.

Živim među lavovima;
Živim među onima koji su me spremni proždrijeti.
Živim među ljudima čiji su zubi poput koplja i strijela,
i čiji su jezici oštri mačevi.
Budi proslavljen, Bože, nad nebesima! (Psalam 57:4 ULB)

Petar je đavla nazvao ričućim lavom.

Budite trijezni, oprezni. Neprijatelj vaš, đavao, poput ričućeg lava kruži oko, tražeći koga će proždrijeti. (1. Petrova 5:8 ULB)

U Mateju, Isus je lažne učitelje prozvao vukovima zbog štete koju su učinili ljudima svojim lažima.

Čuvajte se lažnih proroka, onih koji vam dolaze u ovčjem runu, ali su zapravo proždrljivi vukovi. (Matej 7:15 ULB)

U Mateju, Ivan Krstitelj je vjerske vođe nazvao zmijama otrovnicama zbog štete koju su načinili učenjem laži.

Međutim, kada je vidio mnoge farizeje i saduceje kako mu dolaze da se krste, rekao im je: "Vi ste leglo zmijske otrovnice! Tko vas je upozorio da bježite od srdžbe koja će doći?" (Matej 3:7 ULB)

ORLOVI predstavljaju snagu

On zadovoljava tvoj život dobrim stvarima tako da se tvoj život obnavlja poput orla. (Psalam 103:5 ULB)

Jer Jahve kaže ovo: "Vidi, neprijatelj će doletjeti poput orla, šireći svoja krila nad Moab." (Izaija 48:40 ULB)

OVCE ili STADO OVACA predstavlja ljude koje je potrebno voditi ili koji su u opasnosti

Moj narod je postao poput izgubljenog stada. Njihovi pastiri su ih odveli na stranputicu u planine. (Jeremija 50:6 ULB)

Odveo je svoj narod poput ovaca i vodio ih kroz pustinju poput stada. (Psalam 78:52 ULB)

Izrael je ovca koju su raspršili i razgnali lavovi. Prvo ga je proždro kralj Asirije; nakon toga, Nabukodonozor, kralj Babilona, slomio mu je kosti. (Jeremimija 50:17 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje primjere životinja i dijelova životinjskih tijela nalazimo u Bibliji koji služe kao slikoviti opisi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

Vidite, poslao sam vas kao ovce usred vukova, stoga budite mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi. Čuvajte se ljudi! Predavat će vas vijećima i bičevat će vas u svojim sinagogama. (Matej 10:16 ULB)

PTICE predstavljaju ljude koji su u opasnosti i koji su bespomoćni

To je zato što se neke ptice lako uhvate u zamku.

Moji neprijatelji su me nemilosrdno kao pticu hvatali, bez razloga. (Tužaljke 3:52 ULB)

Spasi se poput gazele iz ruku lovca,
poput ptice iz klopke ptičareve. (Izreke 6:5 ULB)

Ptičar je osoba koja hvata ptice, a klopka je mala zamka.

Pobjegli smo poput ptice iz klopke ptičara;
klopka je bila slomljena, a mi smo pobjegli. (Psalam 124:7 ULB)

PTICE KOJE JEDU MESO predstavljaju neprijatelje koji brzo napadaju

U Habakuku i Hošei, neprijatelji Izraela koji će doći i napasti ih uspoređuju se s orlom.

a njihovi konjanici dolaze izdaleka - lete poput orla koji se žuri na gozbu! (Habakuk 1:8 ULB)

Orao dolazi nad kuću Jahvinu.
... Izrael je odbacio što je dobro,
i neprijatelj će ga goniti. (Hošea 8:1,3 ULB)

U Izaiji, Bog je pozvao neke strane kraljeve pticama grabežljivicama, jer će doći brzo i napasti Izraelove neprijatelje.

Pozivam pticu grabežljivicu s istoka, čovjeka koga sam izabrao iz daleke zemlje. (Izaija 46:11 ULB)

PTIČJA KRILA predstavljaju zaštitu

To je zato što ptice šire svoja krila nad svojom mladunčadi da ih zaštite od opasnosti.

Zaštiti me poput očne jabučice; sakrij me pod sjenom svojih krila
od prisutnosti zloga koji me napada, moji me neprijatelji okružuju. (Psalam 17:8-9 ULB)

Evo još jednoga primjera kako krila predstavljaju zaštitu.

Budi mi milosrdan, Bože, budi milosrdan meni,
jer utječem se tebi dok ne prođu ove nevolje.
Ostajem ispod tvojih krila da me zaštitiš dok ovo uništenje ne prođe. (Psalam 57:1 ULB)

ŽIVOTINJSKI ROG predstavlja snagu

Bog je moja stijena. Utječem se Njemu.
On je moj štit, rog moga spasenja, moja utvrda, i moje utočište,
Onaj koji me izbavlja od nasilja. (2. Samuelova 22:3 ULB)

"Rog moga spasenja" jest Snažni koji me spašava.

█ Tamo ću učiniti da rog Davidov naraste. (Psalam 132:17 ULB)

"Rog Davidov" je vojna snaga kralja Davida.

Biblijski slikoviti opisi - Dijelovi tijela i ljudske osobine

Opis

Neke slike iz Biblije koje sadrže dijelove tijela i ljudske osobine navedene su dolje abecednim redoslijedom. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Neki primjeri dijelova tijela i ljudskih osobina koji se koriste kao slike u Bibliji.*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

GLAVA predstavlja vladara, onoga koji ima vlast nad drugima

Bog je podložio sve pod Kristove noge i učinio ga je glavom nad svime u crkvi, koja je njegovo tijelo, punina njega koji ispunjava sve u svemu. (Efežanima 1:22 ULB)

Žene bi se trebale pokoravati svojim vlastitim muževima, kao Gospodinu. Jer muž je glava žene, kao što je i Krist glava crkve, a on je Spasitelj tijela. (Efežanima 5:22-23 ULB)

GOSPODAR predstavlja bilo što što nekoga motivira na djelovanje

Nitko ne može služiti dva gospodara, jer ili će mrziti jednoga a voljeti drugoga, ili će biti posvećen jednome i prezirati drugoga. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu. (Matej 6:24 ULB)

Služiti Bogu znači da nas Bog motivira. Služiti novcu znači da nas novac motivira.

IME predstavlja osobu koja ima to ime

Neka bi Bog učinio ime Salomonovo boljim od tvoga imena, i neka njegovo prijestolje bude veće od tvoga prijestolja." 1. Kraljevima 1:47 (ULB)

Vidiš, zakleo sam se svojim velikim imenom—kaže Jahve. Moje ime se više neće zazivati u ustima bilo kojega od Judinih sinova u cijeloj zemlji egipatskoj..." (Jeremija 44:26 ULB)

Ako je nečije ime veliko, to znači da je ta osoba velika.

Poslušaj sada molitvu svoga sluga i molitvu tvojih slugu koji uživaju častiti tvoje ime.... Nehemija 1:11 (ULB)

Častiti nečije ime znači častiti tu osobu.

IME predstavlja slavu ili ugled neke osobe

Više ne smiješ skrnaviti moje sveto ime svojim darovima i svojim idolima. Ezekiel 20:39 (ULB)

Skrnaviti Božje ime znači nagrđivati njegov ugled, odnosno nagrđivati mišljenje ljudi o njemu.

Jer ja ću učiniti svetim moje veliko ime, koje ste oskrvnuli među narodima.... Ezekiel 36:23 (ULB)

Učiniti Božje ime svetim znači pomoći ljudima da vide da je Bog svet.

Tvoji sluge su došli ovdje iz veoma daleke zemlje, zbog imena Jahve tvoga Boga. Čuli smo izvještaj o njemu i o svemu što je učinio u Egiptu (Jošua 9:9 ULB)

Činjenica da su ljudi rekli da su čuli izvještaj o Jahvi pokazuje da "zbog imena Jahve" znači zbog Jahvina ugleda.

LICE predstavlja nečiju pažnju

Svaki čovjek iz kuće Izraelove koji uzme svoje idole u svoje srce, ili koji stavlja kamen spoticanja svoga bezakonja pred svoje lice, i koji zatim dođe ka proroku-ja, Jahve, odgovorit ću mu prema broju njegovih idola. (Ezekiel 14:4 ULB)

Staviti nešto pred nečije lice znači pomno to gledati ili obratiti pažnju na to.

Mnogi traže lice vladarevo. (Izreke 29:26 ULB)

Ako tko traži nečije lice, nada se da će mu ta osoba pokloniti pažnju.

Zašto skrivaš svoje lice i zaboravljaš našu nevolju i naše ugnjetavanje? (Psalam 44:24 ULB)

Sakriti svoje lice od nekoga znači ignorirati ga.

LICE predstavlja površinu

Glad je bila na svem licu cijele zemlje. (Postanak 41:56 ULB)

On okružuje lice mjeseca i širi po njemu svoje oblake. (Job 26:9 ULB)

LICE predstavlja nečiju prisutnost

Zar me se ne bojite-ovo je Jahvin proglas-niti dršćete pred mojim licem? (Jeremija 5:22 ULB)

Biti pred nečijim licem znači biti u njegovu prisustvu, odnosno biti s njim.

NOS predstavlja srdžbu

Onda... temelji svijeta su se otkrili na tvoj bojni poklič, Jahve-na udar daha tvojih nosnica. (Psalam 18:15 ULB)

Na udar iz tvojih nosnica vode su se podigle... (Izlazak 15:8 ULB)

Dim se digao iz njegovih nosnica, a vatra iz njegovih usta... (2. Samuel 22:9 ULB)

... Ovo je izjava Gospodara Jahve: 'Moj bijes dignut će se u mojim nosnicama!' (Ezekiel 38:18 ULB)

Udar zraka ili dima koji izlazi iz nečijeg nosa očituje veliki gnjev te osobe.

PODIGNUTE OČI predstavljaju arogantnost

ali ti ponizuješ one s ponosnim, dignutim očima! (Psalam 18:27 ULB)

Podignute oči pokazuju da je osoba ohola.

Bog ponižava ohola čovjeka, a spašava one sa spuštenim očima. (Job 22:29 ULB)

Spuštene oči pokazuju da je osoba ponizna.

RUKA predstavlja nečije djelovanje ili snagu

Jahve se probio kroz moje neprijatelje mojom rukom kao što probija potop. (1. Ljetopisa 14:11 ULB)

"Jahve se probio kroz moje neprijatelje mojom rukom" znači "Jahve me je upotrijebio da se probije kroz moje neprijatelje."

Tvoja ruka će uhvatiti sve tvoje neprijatelje; tvoja desna ruka uhvatit će one koji te mrze. (Psalam 21:8 ULB)

"Tvoja ruka uhvatit će sve tvoje neprijatelje" znači "Tvojom snagom uhvatit ćeš sve svoje neprijatelje."

Gle, Jahvina ruka nije prekratka da ne može spasiti. (Izaija 59:1 ULB)

"Njegova ruka nije kratka" znači da on nije slab.

SIN NEČEGA dijeli kvalitete toga

nijedan sin bezbožnosti neće ga tlačiti. (Psalam 89:22b ULB)

Sin bezbožnosti je pokvarena osoba.

Neka jecaji uznika dođu pred tebe; s veličinom tvoje moći čuvaj djecu smrti na životu. (Psalam 79:11 ULB)

Djeca smrti su, na ovome mjestu, oni ljudi koje drugi planiraju ubiti.

Mi smo svi nekoć bili među tim nevjernicima i ponašali smo se u skladu sa zlim željama našega tijela, čineći volju tijela i uma te smo po naravi bili djeca gnjeva poput drugih. (Efežanima 2:3 ULB)

Djeca gnjeva su, na ovome mjestu, ljudi na koje se Bog jako srdi.

TIJELO predstavlja skupinu ljudi

A vi ste tijelo Kristovo i pojedinci su njegovi udovi. (1. Korinćanima 12:27 ULB)

Naprotiv, govorit ćemo istinu u ljubavi i uzrast ćemo na svaki način u njega koji je glava, u Krista. Krist spaja cijelo tijelo vjernika—drži ga skupa svaka tetiva koja ga podržava, tako da cijelo tijelo raste i izgrađuje se u ljubavi. (Efežanima 4:15-16 ULB)

U ovim stihovima, Kristovo tijelo predstavlja skupinu ljudi koji slijede Krista.

Prevoditeljske strategije

(vidi Prevoditeljske strategije o [Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#))

Biblijski slikoviti opisi - Poljoprivreda

Dolje su navedene neke slike iz Biblije vezane uz poljoprivredu. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje primjere slika iz područja poljoprivrede nalazimo u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

POLJOPRIVREDNIK predstavlja Boga, a VINOGRAD predstavlja njegov izabrani narod

Ljubljeni moj imao je vinograd na jako rodnom brdu. Okopao ga je i uklonio kamenje te ga je zasadio najboljom lozom. Sagradio je toranj usred njega, kao i tjesak za grožđe. Čekao je da proizvede grožđe, ali proizveo je divlje grožđe. (Izaija 5:1-2)

Jer kraljevstvo nebesko je poput zemljoposjednika koji je rano ujutro otišao uzeti u najam radnike za svoj vinograd. (Matej 20:1 ULB)

Bio jednom čovjek, osoba s puno zemlje. Zasadio je vinograd, ogradio ga, iskopao tjesak u njemu te ga iznajmio uzgajivačima grožđa. Onda je otišao u drugu zemlju. (Matej 21:33 ULB)

ZEMLJA predstavlja srca ljudi (unutarnje biće)

Jer ovo kaže Jahve za svakoga u Judi i u Jeruzalemu: 'Orite vlastitu zemlju, i nemojte sijati među trnje. (Jeremija 4:3 ULB)

Kad netko čuje riječ o kraljevstvu ali je ne razumije.... To je sjeme koje je posijano pored puta. Ono koje je posijano na kamenito tlo je osoba koja čuje riječ i odmah je primi radosno....Ono koje je posijano među trnje, to je osoba koja čuje riječ, ali svjetske brige i prijevartnost bogatstva guše riječ.... Ono koje je posijano na dobro tlo, to je osoba koja čuje riječ i razumije je. (Matej 13:19-23 ULB)

Krčite svoju nezasijanu zemlju, jer vrijeme je da tražite Jahvu .... (Hošea 10:12 ULB)

SIJANJE predstavlja djela ili stavove, a ŽETVA predstavlja osudu ili nagradu

Na temelju onoga što sam zapazio, oni koji oru bezakonje i siju nevolju žanju isto. (Job 4:8 ULB)

Nemojte se varati. Bogu se ne može rugati. Što čovjek zasadi, to će i žeti.. Jer tko sije sjeme svojoj vlastitoj grješnoj naravi žeti će uništenje, ali onaj koji sije sjeme Duhu, žeti će vječni život od Duha. (Galaćanima 6:7-8 ULB)

VRŠIDBA i VIJANJE predstavljaju odvojenje zlih ljudi od dobrih ljudi

Nakon što poljoprivrednici požanju pšenicu i druge vrste žitarica, oni ih donose na *gumno*, ravnu površinu s utabanom zemljom te vode volove koji vuku teška kola s kotačima ili sanke bez kotača preko žitarica da ih *vrše*, da odvoje korisne žitarice od beskorisne pljeve. Potom uzmu velike viljuške ili vijače i *viju* vršene žitarice tako što ih

bacaju u zrak kako bi vjetar otpuhao pljevu dok žitarice padaju natrag na gumno, gdje se može sabrati i koristiti za hranu. (vidi stranice *vršidba* i *vijanje* u [translationWords](#) za pomoć pri prijevodu izraza "vršidba" i "vijanje")

Stoga ću ih vijati s vijačom na vratima zemlje. Ožalostit ću ih. Uništit ću moj narod jer se neće vratiti sa svojih putova. (Jeremija 15:7 ULB)

Njegova vijača u njegovoj je ruci da potpuno očisti svoje gumno i da sabere žito u svoju žitnicu. A pljevu će sažeti vatrom koja se nikada neće ugasiti. (Luka 3:17 ULB)

PRESAĐIVANJE predstavlja Božje dopuštenje poganima da postanu njegov narod

Jer ako ste odsječeni od onoga što je po prirodi divlja maslina te ste suprotno naravi bili pricijepjeni na dobru maslinu, koliko će se lakše ovi Židovi, koji su prirodne grane, ponovno pricijepiti na njihovu vlastitu maslinu? Jer ne želim da budete u neznanju, braćo, u pogledu ove tajne, da ne biste bili mudri u vlastitom razmišljanju. Ova tajna glasi da se djelomično otvrdnuće dogodilo u Izraelu dok punina pogana ne uđe. (Rimljanima 11:24-25 ULB)

KIŠA predstavlja Božje darove njegovu narodu

...on dolazi i šalje kišu pravednosti na tebe. (Hošea 10:12 ULB)

Jer zemlja koja pije kišu koja često na nju pada te koja rađa biljkama korisnim za one koji ju obrađuju-to je zemlja koja prima blagoslov od Boga. Ali ako nosi trnje i čičke, bezvrijedna je i blizu je prokletstvu. Njezin kraj je u vatri. (Hebrejima 6:7-8 ULB)

Stoga, budite strpljivi, braćo, do Gospodnjeg dolaska. Vidite, poljodjelac čeka vrijednu žetvu iz zemlje. On je strpljivo čeka, dok ne primi ranu i kasnu kišu. (Jakov 5:7 ULB)

Biblijski slikoviti opisi - Ljudsko ponašanje

Dolje su navedene neke slike iz Biblije koje uključuju ljudsko ponašanje. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Neki primjeri ljudskih radnji koji se koriste kao slike u Bibliji.*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

BITI POGNUT predstavlja obeshrabrenost

Jahve podupire one koji posrću i podiže sve koji su pognuti. (Psalam 145:14 ULB)

POROĐAJNE MUKE predstavljaju patnju koja je nužna kako bi se postiglo neko novo stanje

Budi u boli i porođajnim mukama, kćeri Sionska, poput žene koja rađa.

Jer sada ćeš izići iz grada, živjet ćeš na polju i otići ćeš u Babilon.

Tamo ćeš biti izbavljena.

Tamo će te Jahve izbaviti iz ruke tvojih neprijatelja. (Mihej 4:10 ULB)

Jer narod će ustati protiv naroda i kraljevstvo protiv kraljevstva. Bit će gladi i potresa na raznim mjestima. Međutim, sve te stvari samo su početak porođajnih muka. (Matej 24:7-8 ULB)

Dječice, ponovno trpim porođajne bolove za vas, dok se Krist ne oblikuje u vama! (Galaćanima 4:19 ULB)

BITI ZVAN NEČIM znači biti to

Svetac Izraelov tvoj je Otkupitelj; on se zove Bog cijele zemlje. (Izaija 54:5b ULB)

To je zato što on zbilja jest Bog cijele zemlje.

Onaj tko je mudar u srcu zove se razboriti. (Izreke 16:21a ULB)

To je zato što on zbilja jest razboriti.

Zvat će ga Sinom Svevišnjega. (Luka 1:32 ULB)

To je zato što on zbilja jest Sin Svevišnjega.

Tako će se svetac koji će se roditi zvati Sinom Božjim. (Luka 1:35 ULB)

To je zato što on zbilja jest Sin Božji.

Svako muško koje otvori utrobu zvat će se posvećenim Gospodinu. (Luka 2:23 ULB)

To je zato što će on zbilja biti posvećen Gospodinu.

ČISTOĆA predstavlja prihvatljivost za Božje naume

Noa je sagradio žrtvenik Jahvi. Uzeo je neke od čistih životinja i neke od čistih ptica i prinio je žrtve paljenice na žrtveniku. Jahve je osjetio ugodan miris... (Postanak 8:20 ULB)

Svećenik će ga ponovno istražiti sedmoga dana da provjeri prolazi li bolest i širi li se dalje po koži. Ako se ne širi, onda će ga svećenik proglasiti čistim. To je osip. Mora oprati svoju odjeću i onda je čist. (Levitski zakonik 13:6 ULB)

ČIŠĆENJE ili PROČIŠĆAVANJE znači učiniti nešto prihvatljivim za Božje naume

On mora otići do žrtvenika koji je pred Jahvom i prinijeti žrtvu pomirnicu za njega, i mora uzeti krvi od bika i krvi od jarca i staviti je posvuda na rogove žrtvenika. Mora pošćropiti dio krvi na njega svojim prstom sedam puta kako bi ga očistio i posvetio Jahvi, daleko od nečistih djela naroda izraelskoga. (Levitski zakonik 16:18-19 ULB)

To je zato što će taj dan pomirenja biti za tebe, da te očisti od svih tvojih grijeha kako bi bio čist pred Jahvom. (Levitski zakonik 16:30 ULB)

NEČISTOĆA znači da nešto nije prihvatljivo za Božje naume

Možeš jesti bilo koju životinju s razdijeljenim papcima i koja ujedno preživa. Međutim, neke životinje samo preživaju ili samo imaju razdijeljene papke, i ne smiješ ih jesti, životinje kao što je deva, jer ona preživa ali nema razdijeljeni papak. Dakle, deva ti je nečista. (Levitski zakonik 11:3-4 ULB)

I ako bilo tko od njih umre ili padne na nešto, to će onda biti nečisto, bez obzira je li načinjeno od drveta, tkanine, kože ili kostrijeti. Što god to bilo i za što god se koristilo, potrebno ga je staviti u vodu; bit će nečisto do večeri. Tada će biti čisto. (Levitski zakonik 11:32 ULB)

UČINITI NEŠTO NEČISTIM znači učiniti to neprihvatljivim za Božje naume.

Ili ako tko dotakne bilo što što je Bog označio nečistim, bila to strvina nečiste divlje životinje ili strvina bilo koje domaće životinje koja je uginula, ili životinje koja puže, čak i ako ga osoba nije htjela dotaknuti, nečista je i kriva. (Levitski zakonik 5:2 ULB)

BITI ODSJEČEN OD NEČEGA znači biti odvojen od toga

Uzija, kralj, bio je gubav sve do dana njegove smrti te je živio u odvojenoj kući, budući da je bio gubavac; jer bio je odsječen od kuće Jahvine. (2. Ljetopisa 26:21 ULB)

BITI ODSJEČEN znači biti ubijen

Zato moraš držati subotu, jer se ona mora držati svetom, odvojenom za njega. Svatko tko je oskvrne obvezno mora biti usmrćen. Tko god radi u subotu, taj obvezno mora biti odsječen od svoga naroda. (Izlazak 31:14-15 ULB)

Tko god se ne ponizi toga dana mora biti odsječen od svoga naroda. Tko god bude išta radio toga dana, ja, Jahve, uništiti ću ga usred njegova naroda. (Levitski zakonik 23:29-30 ULB)

Međutim, bio je odsječen iz zemlje živih. (Izaija 53:8 ULB)

DOĆI I STATI PRED NEKOGA znači služiti mu

Kako blagoslovljen je tvoj narod, i kako blagoslovljeni su tvoji sluge koji stalno stoje pred tobom, jer čuju tvoju mudrost. (1. Kraljevima 10:8 ULB)

Savezna vjernost i vjerodostojnost dolaze pred tebe. (Psalam 89:14 ULB)

Savezna vjernost i vjerodostojnost također su ovdje personificirani. (vidi [Personifikacija](#))

PIJANSTVO predstavlja patnju a VINO predstavlja osudu

Previše vina osobu čini slabom i ona tetura. Isto tako, kada Bog sudi svom narodu, oni postaju slabi i teturaju. Prema tome, ideja vina se koristi kako bi se prikazao Božji sud.

Pokazao si svome narodu teške stvari;
učinio si da pijemo vino teturanja. (Psalam 60:3 ULB)

Još jedan primjer iz Psalma.

No, Bog je sudac;
on jednoga ruši i drugoga podiže.
Jer Jahve u svojoj ruci drži čašu pjenušavog vina,
pomiješanu začinima, i izlijeva je.
Svi zli na zemlji sigurno će je ispiti do posljednje kapi. (Psalam 75:8 ULB)

Primjer iz knjige Otkrivenja.

on će također piti vino Božjega gnjeva, vino koje je pripremljeno i izliveno nepomiješano u čašu njegova gnjeva. (Otkrivenje 14:10 ULB)

POJESTI znači uništiti

Bog donosi [Izrael] iz Egipta.
On je snažan poput divljega vola.
On će pojesti narode koji se bore protiv njega.
On će skršiti njihove kosti u prah.
On će ih gađati svojim strijelama. (Brojevi 24:8 ULB)

Još jedna riječ za "pojesti" je proždrijeti.

Zato kao što vatreni jezici proždru strnjiku te kao što suha trava nestane u vatri,
tako će i njihov korijen istruliti, a njihov cvijet odletjet će poput prašine. (Izaija 5:24 ULB)

Još jedan primjer iz Izaije.

Zato će Jahve podići protiv njega, Rezina, njegova neprijatelja, i podbost će njegove neprijatelje,
Aramejce s istoka i Filistejce na zapadu.
Oni će proždrijeti Izrael otvorenih usta. (Izaija 9:11-12 ULB)

Primjer iz Ponovljenog zakona.

Natopit ću svoje strijele krvlju,
i moj mač će proždrijeti tjelesa

krvlju ubijenih i zatočenika,
i iz glava neprijateljskih vojskovođa. (Ponovljeni zakon 32:42 ULB)

PADANJE NA NEKOGA ILI NEŠTO ili BITI NA NEKOME ILI NEČEMU znači utjecati na to

Jahve Bog pustio je da dubok san padne na čovjeka, tako da je čovjek spavao. (Postanak 2:21 ULB)

Zar te njegovo veličanstvo ne straši?
Zar njegov užas ne pada na tebe? (Job 13:11 ULB)

Tada je Duh Jahvin pao na mene i reče mi... (Ezekiel 11:5 ULB)

Sada gle, ruka Gospodnja je na tebi, tako da ćeš postati slijep. (Djela 13:11 ULB)

SLIJEDITI NEKOGA znači biti mu odan

Oteli su se Jahvi, Bogu njihovih otaca, koji ih je izveo iz zemlje egipatske. Slijedili su druge bogove, upravo one bogove naroda oko njih, i klanjali su im se. Izazivali su Jahvu na gnjev jer su se oteli Jahvi i štivali Baala i Ašeru.

Jer Salomon je slijedio Ašeru, božicu Sidonaca, i slijedio je Milkoma, sramotni idol Amonaca. (1. Kraljevima 11:5 ULB)

Nijedan od onih koji su me prezirali neće je vidjeti, osim sluga moga Kaleba jer je imao drugi duh. On me u potpunosti slijedio; ja ću ga dovesti u zemlju koju je išao istražiti. Njegovi potomci će je posjedovati. (Brojevi 14:23-24 ULB)

IĆI ISPRED, PRATITI ILI SLIJEDITI KRALJA S NJEGOVIM DRUGIM SLUGAMA znači služiti mu

Vidi, njegova nagrada je s njim, a njegova naknada ide pred njim. (Izaija 62:11 ULB)

Pravednost će ići ispred njega i prokrčit će put za njegove korake. (Psalam 85:13 ULB)

BAŠTINITI znači trajno nešto posjedovati

Tada će Kralj reći onima s njegove desne strane: "Dodite, vi koje je blagoslovio moj Otac, primite u baštinu kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta." (Matej 25:34)

Blagoslov Božje potpune vladavine daje se kao trajan posjed onima o kojima Kralj govori.

Sada kažem ovo, braćo i sestre, da tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstvo Božje. Niti može ono što je propadljivo baštiniti nepropadljivo. (1. Korinćanima 15:50 ULB)

Ljudi ne mogu primiti kraljevstvo Božje u njegovu potpunom obliku kao trajan posjed dok su još uvijek u svojim smrtnim tijelima.

BAŠTINA je nešto što netko trajno posjeduje

Dovest ćeš ih i zasaditi na goru tvoje baštine. (Izlazak 15:17 ULB)

Gora gdje će Boga štovati smatra se njegovim trajnim posjedom.

Oprosti naše bezakonje i naš grijeh, i uzmi nas kao svoju baštinu. (Izlazak 34:9 ULB)

Mojsije moli Boga da ipak prihvati izraelski narod kao svoju posebnu svojinu, odnosno kao narod koji mu trajno pripada.

█ bogatstvo slave njegove baštine među onima koji su odvojeni za njega. (Efežanima 1:18 ULB)

Predivne stvari koje će Bog dati svima koji su odvojeni za njega smatraju se njihovim trajnim posjedom.

BAŠTINIK je netko tko trajno nešto posjeduje

█ Jer obećanja dana Abrahamu i njegovim potomcima nisu dana putem zakona, to obećanje da će biti baštinici svijeta. (Rimljanima 4:13 ULB)

Obećanje je bilo da će Abraham i njegovi potomci trajno posjedovati cijeli svijet.

█ Bog nam je govorio po Sinu, koga je postavio baštinikom svega. (Hebrejima 1:2 ULB)

Božji Sin će primiti sve stvari kao trajan posjed.

█ Upravo je po vjeri Noa... osudio svijet i postao baštinikom pravednosti koja dolazi po vjeri. (Hebrejima 11:7 ULB)

Noa je primio pravednost kao trajnu svojinu.

LEĆI označava UMIRANJE

█ Kada se ispune tvoji dani i ti legneš sa svojim ocima, ja ću podići potomka nakon tebe. (2. Samuel 7:12 ULB)

█ Upitaj ih: 'Jeste li zbilja ljepši od svih drugih? Idi i leži zajedno s neobrezanima!' Past će među one koji su ubijeni mačem! Egipat je predan maču; njegovi neprijatelji će dohvatiti njega i njegove sluge! (Ezekiel 32:19-20 ULB)

KRALJEVATI ili VLADATI znači kontrolirati

█ To se dogodilo tako da bi, kao što je grijeh vladao u smrti, tako i milost mogla vladati putem pravednosti za vječni život preko Isusa Krista, našega Gospodina. (Rimljanima 5:21 ULB)

█ Zato nemojte dozvoliti grijehu da vlada u vašemu smrtnom tijelu kako biste slušali njegove požude. (Rimljanima 6:12 ULB)

ODMARATI SE ili POČIVATI ili POČIVALIŠTE označava povoljnu situaciju

█ Noemi, njezina svekrva, rekla joj je: "Kćeri moja, ne bih li trebala tražiti za tebe da počineš, kako bi stvari mogle ići na bolje za tebe?" (Ruta 3:1 ULB)

█ Stoga sam se zakleo u svome gnjevu da neće ući u moje počivalište. (Psalam 95:11 ULB)

█ Ovo je moje počivalište zauvijek; tu ću živjeti, jer čeznem za njim [Sionom]. (Psalam 132:14 ULB)

█ Narodi će ga tražiti, i njegovo počivalište bit će slavno. (Izaija 11:10 ULB)

DIZANJE, USTAJANJE predstavlja djelovanje

█ Ustani da nam pomogneš i otkupiš nas poradi tvoje savezne vjernosti. (Psalam 44:26 ULB)

VIDJETI NEŠTO znači biti tamo

Nećeš dozvoliti onome koji je vjeran u svome savezu da vidi jamu. (Psalam 16:10 ULB)

PRODAJA predstavlja predavanje nečijoj kontroli. KUPNJA predstavlja uklanjanje nečije kontrole

[Jahve] je prodao [Izraelce] u ruke Kušanu Rišatajimu, kralju Arama Naharajima. (Suci 3:8 ULB)

SJEDITI znači VLADATI

Prijestolje će biti utvrđeno u saveznoj vjernosti, a jedan iz Davidova šatora vjerno će tamo sjediti. (Izaija 16:5 ULB)

STAJANJE predstavlja uspješan otpor

Tako bezbožni neće stajati u osudi niti grješnici u skupštini pravednih. (Psalam 1:2 ULB)

HODANJE predstavlja ponašanje i PUT (STAZA) predstavlja ponašanje

Blagoslovljen je čovjek koji ne hoda u savjetu bezbožnog. (Psalam 1:1 ULB)

Jer Jahve potvrđuje put pravednih. (Psalam 1:6 ULB)

Okrenite se od prijevarnog puta. (Psalam 119:28 ULB)

Trčat ću stazom tvojih zapovijedi. (Psalam 119:32 ULB)

Biblijski slikoviti opisi - Predmeti ljudske izrade

Dolje su po abecedi navedene neke slike iz Biblije koje sadrže predmete ljudske izrade. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Neki primjeri stvari ljudske izrade koji se u Bibliji koriste kao slike?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

BRONCA predstavlja snagu

On vježba... moje ruke da savijam luk od bronce.
(Psalam 18:34 ULB)

KLOPKA (LAGANA ZAMKA ZA PTICE KOJA JE DJELOVALA POMOĆU KONOPA) predstavlja smrt

Jer on će te izbaviti iz zamke ptičarske. (Psalam 91:3 ULB)

Užad smrti me okružuju, a zamke Šeola me sukobljuju. (Psalam 116:3 ULB)

Užad bezbožnih su me sputala. (Psalam 119:61 ULB)

Bezbožnici su mi postavili klopku. (Psalam 119:110 ULB)

Bezbožnika sputavaju njegova vlastita djela. (Psalam 9:16 ULB)

Pomiješali su se s narodima i naučili njihove putove i štovali njihove idole, koji su im postali zamkom. (Psalam 106:35-36 ULB)

U ovome slučaju, zamka je bila u nagovaranju da čine zlo, što vodi u smrt.

LANCI predstavlja kontrolu

Slomimo okove koje su stavili na nas i odbacimo njihove lance. (Psalam 2:3)

ODJEĆA predstavlja moralne kvalitete (emocije, stavove, duh, život)

Bog je onaj koji je stavio snagu na mene poput remena. (Psalam 18:32 ULB)

Pravednost će biti remen njegova pojasa, a vjernost remen njegovih kukova. (Izaija 11:5 ULB)

Neka se moji neprijatelji obuku u sramotu; neka nose svoju sramotu kao haljinu. (Psalam 109:29 ULB)

Obući ću njegove neprijatelje sramotom. (Psalam 132:18 ULB)

ŠATOR predstavlja kuću, dom, ljude u nečijem domu, potomke

Bog će te zato zauvijek uništiti; uzet će te i iščupati iz tvoga šatora. (Psalam 52:5 ULB)

Kuća bezbožnih će se uništiti, a procvast će šator pravednih. (Izreke 14:11 ULB)

Prijestolje će se učvrstiti u saveznoj vjernosti, a jedan iz Davidova šatora vjerno će tamo sjediti.
(Izaija 16:5 ULB)

Biblijski slikoviti opisi - Prirodne pojave

Dolje su navedene neke slike iz Biblije vezane uz pojave. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

SVJETLO predstavlja nečije lice (To se često spaja s time što LICE predstavlja nečiju prisutnost)

- | Jahve, podigni svjetlo tvoga lica na nas. (Psalam 4:6 ULB)
- | Jer nisu zaposjeli zemlju svoje baštine vlastitim mačem, niti ih je njihova vlastita ruka spasila; nego tvoja desnica, tvoja mišica, i svjetlo tvoga lica, jer si im bio naklonjen. (Psalam 44:3 ULB)
- | nisu odbacili svjetlo moga lica. (Job 29:24 ULB)
- | Jahve, oni hodaju u svjetlu tvoga lica. (Psalam 89:15 ULB)

SVJETLO predstavlja dobrotu, a TAMA predstavlja zlo

- | Međutim, ako je tvoje oko loše, tvoje cijelo tijelo je puno tame. Stoga, ako je svjetlo koje je u tebi zapravo tama, koliko li je velika ta tama! (Matej 6:23 ULB)

SJENA ili TAMA predstavlja smrt

- | Ipak, ti si nas strašno slomio na mjestu šakala i pokrio si nas sjenom smrti. (Psalam 44:19)

VATRA predstavlja ekstremne osjećaje, pogotovo kada se radi o ljubavi ili gnjevu

- | Budući da će se bezakonje povećati, ljubav mnogih će se ugasiti. (Matej 24:12 ULB)
- | Nabujale vode ne mogu ugasiti ljubav. (Pjesma nad pjesmama 8:7 ULB)
- | Jer vatru je zapalio moj gnjev i ona gori do najnižeg dijela Šeola. (Ponovljeni zakon 32:22 ULB)
- | Stoga gnjev Jahvin zapalio se protiv Izraela. (Suci 3:8 ULB)
- | Kada je to čuo Jahve, bio je gnjevan; stoga je njegova vatra gorjela protiv Jakova, a njegov gnjev napao je Izraela. (Psalam 78:21 ULB)

VATRA ili SVJETILJKA predstavlja život

- | Govore: 'Predajte čovjeka koji je udario svoga brata, kako bismo ga mogli usmrtiti, da mu naplatimo za život njegova brata kojega je ubio.' I tako bi oni uništili i baštinika. Na taj način ugasili bi ugljen koji gori koji sam ostavio, i ne bi ostavili mome mužu ni ime ni potomka na licu zemlje. (2. Samuel 14:7 ULB)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji se primjeri prirodnih pojava koriste kao slike u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

- Ne smiješ više ići u boj s nama, kako ne bi ugasio svjetiljku Izraela. (2. Samuel 21:17 ULB)
- Dat ću jedno pleme Salomonovu sinu, kako bi sluga moj David uvijek imao svjetiljku preda mnom u Jeruzalemu. (1. Kraljevima 11:36 ULB)
- Ipak, zbog Davida, Jahve, Bog njegov, dao mu je svjetiljku u Jeruzalemu tako što je podigao njegova sina nakon njega kako bi osnažio Jeruzalem. (1. Kraljevima 15:4 ULB)
- Zbilja, svjetlo zlikovca će se ugasiti; iskra njegove vatre svijetliti neće. Svjetlo će biti mrak u njegovu šatoru; njegova svjetiljka iznad njega bit će ugašena. (Job 18:5-6 ULB)
- Jer ti daješ svjetlo mojoj svjetiljci; Jahve, moj Bog rasvjetljuje moju tamu. (Psalam 18:28 ULB)
- stijenj što tinja on ugasiti neće. (Izaija 42:3 ULB)

ŠIROKO OTVOREN PROSTOR predstavlja sigurnost, zaštitu i olakšanje

- Napali su me u dan moje nevolje, ali Jahve je bio moj pomoćnik!
On me je oslobodio na široko otvorenom prostoru; spasio me je jer sam mu omilio. (Psalmi 18:18-19 ULB)
- Načinio si širinu mojim nogama,
da mi se stopala ne poskliznu. (2. Samuel 22:37 ULB)
- Dao si da ljudi jašu nad našim glavama;
prošli smo kroz vatru i kroz vodu,
ali ti si nas doveo na prostrano mjesto. (Psalmi 66:12 ULB)

USKO MJESTO predstavlja opasnost ili poteškoće

- Odgovori mi kada zazovem, Bože moje pravednosti;
mjesta mi daj kada sam pritisnut.
Smiluj mi se i čuj moju molitvu. (Psalam 4:1 ULB)
- Jer bludnica je dubok ponor,
a nemoralna žena je uzak zdenac. (Izreke 23:27 ULB)

TEKUĆINA predstavlja neku moralnu kvalitetu (emociju, stav, duh, život)

- Jahve je provalio kroz moje neprijatelje preda mnom kao što prodire vodena bujica. (2. Samuel 5:20 ULB)
- On će dokrajčiti moje neprijatelje preobilnim potopom. (Nahum 1:8 ULB)
- Moje srce kapa zbog tuge. (Psalam 119:28 ULB)
- Ja se izlijevam kao voda. (Psalam 22:14 ULB)
- Dogodit će se nakon toga da ću izliti Duha svoga na svako tijelo. (Joel 2:28 ULB)
- Bože moj, duša moja istopila se u meni. (Psalam 42:6 ULB)
- Jer je strašan gnjev Jahvin koji se izlio na nas. (2. Ljetopisa 34:21 ULB)

VODA predstavlja što netko kaže

- ▮ Svadljiva žena konstantno je kapanje vode. (Izreke 19:13 ULB)
- ▮ Njegove usne su kao ljljani, iz kojih kaplje mirišljava smola. (Pjesma nad pjesmama 5:13 ULB)
- ▮ Moji jecaji izlijevaju se poput vode. (Job 3:24 ULB)
- ▮ Riječi čovjekovih usta su duboke vode; izvor mudrosti je potok koji teče. (Izreke 18:3 ULB)

POTOPNE VODE predstavlja katastrofu

- ▮ Zapao sam u duboke vode, gdje potopi teku nada mnom. (Psalam 69:2 ULB)
- ▮ Ne dopusti da me vode potopne razbiju. (Psalam 69:15 ULB)
- ▮ Ispruži svoju ruku odozgor; izbavi me od mnogih voda iz ruku tih stranaca. (Psalam 144:7 ULB)

IZVOR VODE predstavlja porijeklo nečega

- ▮ Strah Jahvin je izvor života. (Izreke 14:27 ULB)

STIJENA predstavlja zaštitu

- ▮ Tko je stijena osim našega Boga? (Psalam 18:31 ULB)
- ▮ Jahve, moja stijena, i moj otkupitelj. (Psalam 19:14 ULB)

Biblijski slikoviti opisi - Biljke

Dolje su abecednim redoslijedom navedene neke slike iz Biblije vezane uz biljke. Riječ napisana velikim slovima predstavlja neku ideju. Ta riječ se ne mora nužno javljati u svakom stihu koji sadrži tu sliku, ali ideja koju predstavlja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji se primjeri biljaka koriste kao slike u Bibliji?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Biblijski slikoviti opisi - Uobičajeni obrasci](#)

[Metafora](#)

[Metonimija](#)

GRANA predstavlja nečijeg potomka

U dolje navedenim primjerima, Izaija je pisao o jednome od Jišajevih potomaka, a Jeremija je pisao o jednome od Davidovih potomaka.

Mladica će iskljati iz korijena Jišajeva, i grana iz njegova korijena donijet će ploda.
Duh Jahvin počivat će na njemu, duh mudrosti i razumijevanja. (Izaija 11:1 ULB)

Gle, dolaze dani - riječ je Jahvina — kada ću podići Davidu pravednu granu.
Vladat će kao kralj; donijet će blagostanje i izvršiti pravdu i pravednost u zemlji. (Jeremija 23:5 ULB)

Kada piše u Jobu "njegova grana bit će odsječena", to znači da neće imati potomaka.

Njegov korijen dolje će se osušiti;
gore će njegove grane biti odsječene.
Njegov spomen nestat će sa zemlje;
na ulici se ime njegovo neće naći. (Job 18:17 ULB)

BILJKA predstavlja osobu

Bog će te, isto tako, uništiti zauvijek; on će te... iščupati iz zemlje živih. (Psalam 52:5 ULB)

BILJKA predstavlja emociju ili stav

Kao što sadnja određene vrste sjemenja rezultira klijanjem baš te vrste biljke, ponašanje na određen način rezultira sebi svojstvenom vrstom posljedice.

Emocija ili stav u donjim stihovima je naglašen.

Sij pravednost za sebe, i požanji plod savezne vjernosti. (Hošea 10:12 ULB)

Na osnovu onoga što sam primijetio, oni koji siju bezbožnost i siju nevolju, žanju isto. (Job 4:8 ULB)

Jer ljudi siju vjetar i žanju vihor. (Hošea 8:7 ULB)

Pretvorio si... plod pravednosti u gorčinu. (Amos 6:12 ULB)

Koji plod ste onda imali čega se sada sramite? (Rimljanima 6:21 ULB)

STABLO predstavlja osobu

Bit će poput stabla zasađena pored voda tekućica koje daje svoj plod u svoje vrijeme, čiji listovi ne venu; što god čini uspjeh. (Psalam 1:3 ULB)

Vidio sam bezbožnika i strašnu osobu kako poraste poput zelena stabla u njegovu prirodnom okolišu. (Psalam 37:35 ULB)

Ja sam poput zelene masline u Božjoj kući. (Psalam 52:8 ULB)

Biblijski slikoviti opisi - Kulturološki modeli

Opis

Kulturološki modeli su mentalne slike dijelova života ili ponašanja. Ove slike nam pomažu zamisliti te teme i govoriti o njima. Na primjer, Amerikanci često o mnogim stvarima, pa čak i o braku i prijateljstvu, razmišljaju kao da se radi o strojevima. Amerikanac tako može reći: "Njegov brak se kvari" ili "Njihovo prijateljstvo ide punom brzinom naprijed." U ovome primjeru, na ljudske odnose se gleda kao na neki STROJ.

Dolje su navedeni neki kulturološki modeli, ili mentalne slike, koje nalazimo u Bibliji. Prvo imamo modele za Boga, zatim modele za ljude, stvari i iskustva. Svaki naslov navodi model napisan velikim slovima. Ta riječ ili fraza ne mora se nužno pojavljivati u svakom stihu, ali ideja se javlja.

Ova stranica odgovara na pitanje: Što su kulturološki modeli i kakvi se kulturološki modeli nalaze u Bibliji?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Slikovito opisivanje u Bibliji](#)

Boga se prikazuje kao LJUDSKO BIĆE

Premda Biblija izričito niječe da je Bog ljudsko biće, o njemu se često govori kao da čini ono što rade ljudi. Međutim, Bog nije ljudsko biće, tako da kada Biblija kaže da Bog govori, ne bismo smjeli misliti da ima glasnice koje vibriraju. Isto tako, kada kaže da on nešto čini svojom rukom, ne bismo smjeli misliti da on ima fizičku ruku.

- ┃ Budemo li nastavili slušati glas Jahve, Boga našega, umrijet ćemo. (Ponovljeni zakon 5:25 ULB)
- ┃ Ojačala me je ruka Jahve, moga Boga (Ezra 7:28 ULB)
- ┃ Ruka Božja također je došla na Judu, da im dadne jedno srce kako bi izvršavali zapovijed kralja i vođa po riječi Jahvinoj. (2. Ljetopisa 30:12 ULB)

Riječ "ruka" na ovome je mjestu metonimija koja se odnosi na Božju snagu. (Vidi: [Metonimija](#))

Boga se prikazuje kao KRALJA

- ┃ Jer Bog je Kralj nad cijelom zemljom. (Psalam 47:7 ULB)
- ┃ Jer kraljevstvo je Jahvino;
on je vladar nad narodima. (Psalam 22:28 ULB)
- ┃ Tvoje prijestolje, Bože, traje zauvijek;
pravično žezlo je žezlo tvoga kraljevstva. (Psalam 45:6 ULB)
- ┃ Ovako govori Jahve,
"Nebo je moje prijestolje, a zemlja je podnožje mojim nogama. (Izaija 66:1 ULB)
- ┃ Bog vlada nad narodima;
Bog sjedi na svome svetom prijestolju.
knezovi naroda okupili su se
narodu Boga Abrahamova;
jer štitovi zemlje pripadaju Bogu;
on je silno uzvišen. (Psalam 47:8-9 ULB)

Boga se prikazuje kao PASTIRA a njegov narod se prikazuje kao OVCE

Jahve je pastir moj; ništa mi neće nedostajati. (Psalam 23:1 ULB)

Njegov narod su ovce.

Jer on je naš Bog, a mi smo narod paše njegove i ovce njegove ruke. (Psalam 95:7 ULB)

On vodi svoj narod poput ovaca.

On je izveo svoj narod poput ovaca i vodio ih kroz pustinju poput stada. (Psalam 78:52 ULB)

On je voljan umrijeti kako bi spasio svoje ovce.

Ja sam dobar pastir, i poznajem svoje, a moji poznaju mene. Otac me poznaje, a ja poznajem Oca, i polažem svoj život za ovce. Imam drugih ovaca koje ne pripadaju ovome stadu. I njih, također, moram donijeti, i one će čuti moj glas tako da će biti jedno stado i jedan pastir. (Ivan 10:14-15 ULB)

Boga se prikazuje kao RATNIKA

Jahve je ratnik. (Izlazak 15:3 ULB)

Jahve će izići kao ratnik; otići će kao čovjek rata. Raspirit će svoju revnost. Vikat će, zbilja, prolomit će svoje ratne krikove; pokazat će svojim neprijateljima svoju moć. (Izaija 42:13 ULB)

Desnica tvoja, Jahve, slavna je u moći;
desnica tvoja, Jahve, razbila je neprijatelja. (Izlazak 15:6 ULB)

Ali Bog će ih pogoditi;
odjednom će biti ranjeni njegovim strijelama. (Psalam 65:7 ULB)

Jer ti ćeš ih odbiti; povući ćeš svoj luk pred njima. (Psalam 21:12 ULB)

Vođa se prikazuje kao PASTIR a oni koje vodi prikazuju se kao OVCE

Tada su sva plemena Izraela došla k Davidu u Hebron i rekla mu: "Gle... kada je Šaul bio naš kralj, ti si vodio izraelsku vojsku. Jahve ti je rekao: 'Ti ćeš čuvati kao pastir moj narod, Izraelce, i postat ćeš vladar nad Izraelom.'" (2. Samuel 5:1-2 ULB)

"Jao pastirima koji uništavaju i razgone ovce moje paše—to je Jahvin proglas." (Jeremija 23:1 ULB)

Zato pazite na sebe i na cijelo stado nad kojim vas je Sveti Duh postavio nadglednicima. Pazite da čuvate kao pastiri skupštinu Gospodnju, koju je on kupio vlastitom krvlju. 29 Znam da će nakon moga odlaska zburadi vuci ući među vas, koji neće štedjeti stado. Znam da će čak i među vama samima doći neki ljudi i govoriti pokvarene stvari, kako bi odvucli učenike za sobom. (Djela 20:28-30 ULB)

Oko se prikazuje kao LAMPA

U mnogim dijelovima svijeta nalazimo različite varijacije ovoga modela, kao i model ZLOG ili UROKLJIVOG OKA. U većini kultura koje su predstavljene u Bibliji, ti modeli uključuju sljedeće elemente:

Ljudi vide predmete, ne zbog svjetla oko predmeta, nego zbog svjetla koje svijetli iz njihovih očiju na te predmete.

Oko je svjetiljka tijelu. Stoga, ako je tvoje oko dobro, cijelo tijelo je ispunjeno svjetlom. (Matej 6:22 ULB)

Ovo svjetlo koje svijetli iz očiju nosi sa sobom karakter gledatelja.

Težnja bezbožnika žudi za zlom; njegov bližnji ne vidi dobrotu u njegovim očima. (Izreke 21:10 ULB)

Zavist i proklinjanje prikazuju se kao gledanje sa ZLIM OKOM na nekoga, a naklonost se prikazuje kao gledanje na nekoga s DOBRIM OKOM

Primarna emocija osobe sa zlim okom je zavist. Grčka riječ koja se prevodi kao "zavist" u Marku 7 je "oko," što se ovdje odnosi na zlo oko.

On je rekao: "Naprotiv, ono što izlazi iz čovjeka onečišćuje ga. Jer iz čovjekove nutrine, iz srca, izlaze zle misli... zavist..." (Marko 7:20-22 ULB)

Kontekst Mateja 20:15 uključuje emociju zavisti. "Zar je tvoje oko zlo?" znači "Zar si zavidan?"

Zar nije opravdano da činim što želim s onim što je moje? Ili imaš zlo oko zato što sam ja dobar? (Matej 20:15 ULB)

Ako je čovjekovo oko zlo, onda je on zavidan na novac drugih ljudi.

Oko je svjetiljka tijelu. Stoga, ako je tvoje oko dobro, cijelo tijelo je puno svjetla. Međutim, ako je tvoje oko loše, tvoje cijelo tijelo je puno tame. Prema tome, ako je svjetlo koje je u tebi zapravo tama, koliko je velika ta tama! Nitko ne može služiti dva gospodara, jer ili će jednoga mrziti a drugoga voljeti, ili će jednome biti privržen a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu. (Matej 6:22-24 ULB)

Osoba koja je zavidna može staviti prokletstvo ili čaroliju na nekoga gledajući ga zlim okom.

Bezumni Galaćani, čije vam je zlo oko naudilo? (Galaćanima 3:1 ULB)

Osoba koja ima dobro oko može staviti blagoslov na nekoga gledajući ga.

Ako sam našao milost u tvojim očima... (1. Samuel 27:5 ULB)

Život se prikazuje kao KRV

U ovome modelu, krv čovjeka ili životinje predstavlja njegov život.

Međutim, ne smiješ jesti meso s njegovim životom—odnosno, s njegovom krvi—u njemu. (Postanak 9:4 ULB)

Ako se krv prolila, to znači da je netko ubijen.

Tko god prolije čovjekovu krv, po čovjeku će njegova krv biti prolivena. (Postanak 9:6 ULB)

Na taj način, ova osoba neće umrijeti od ruke nekoga tko se htio osvetiti za prolivenu krv, dok optužena osoba najprije ne stane pred zajednicu. (Jošua 20:9 ULB)

Ako krv više, to znači da sama priroda vapi za osvetom nad osobom koja je nekoga ubila. (To također uključuje personifikaciju jer se krv prikazuje kao netko tko može vikati. Vidi: [Personifikacija](#))

Jahve je rekao: "Što si učinio? Krv tvoga brata zove me iz zemlje." (Postanak 4:10 ULB)

Zemlja se prikazuje kao ŽENA, a njezini bogovi se prikazuju kao NJEZIN MUŽ

I tako se dogodilo da, čim je Gideon umro, narod izraelski se ponovno okrenuo i bludničio štujući Baale. Načinili su Baala Berita svojim bogom. (Suci 8:33 ULB)

Nacija Izrael prikazuje se kao BOŽJI SIN

Kada je Izrael bio mladić, volio sam ga i pozvao sam ga svoga sina iz Egipta. (Hošea 11:1 ULB)

Sunce se prikazuje kao da se NOĆU NALAZI U NEKOM SPREMNIKU

Ipak, njihove riječi prolaze nad svom zemljom i govor njihov do kraja svijeta. On je razapeo šator suncu među njima. Sunce je poput mladoženje koji izlazi iz svoje ložnice i poput snažnoga čovjeka koji se raduje kada trči svoju utrku. (Psalam 19:4-5 ULB)

Psalam 110 prikazuje sunce kao da se nalazi u utrobi prije nego što ujutro iziđe.

iz utrobe zore tvoja mladost će biti poput rose. (Psalam 110:3 ULB)

Stvari koje se mogu brzo kretati prikazuju se kao da imaju KRILA

To se posebno odnosi na stvari koje se kreću po zraku ili po nebu.

Sunce se zamišlja kao disk s krilima, koja mu dopuštaju da "leti" zrakom od istoka do zapada tijekom dana. U Psalmu 139, "krila jutarnja" odnosi se na sunce. U Malahiji 4 Bog je sebe nazvao "suncem pravednosti" i govorio je o suncu kao da ima krila.

Odletim li na krilima jutra i odem živjeti na krajnjim dijelovima preko mora... (Psalam 139:9 ULB)

Ali onima koji se boje moga imena, sunce pravednosti ustat će s ozdravljenjem u svojim krilima. (Malahija 4:2 ULB)

Vjetar se kreće brzo i prikazuje se kao da ima krila.

Vidjeli su ga kako leti na krilima vjetra. (2. Samuel 22:11 ULB)

Jahao je na kerubu i letio; jedrio je na krilima vjetra. (Psalam 18:10 ULB)

Hodaš na krilima vjetra. (Psalam 104:3 ULB)

Ispraznost se prikazuje kao nešto što VJETAR može otpuhati

U ovome modelu, vjetar odnosi stvari koje su bezvrijedne i nema ih više.

Psalam 1 i Job 27 pokazuju da su bezbožni ljudi bezvrijedni i da neće živjeti dugo.

Bezbožni nisu takvi, nego su umjesto toga poput pljeve koju vjetar odnosi. (Psalam 1:4 ULB)

Istočni vjetar ga nosi, i on odlazi;
otpuhuje ga s njegova mjesta. (Job 27:21 ULB)

Pisac knjige Propovjednikove kaže da je sve bezvrijedno.

Poput maglene pare,
poput lahora,
sve nestaje, ostavljajući mnoga pitanja.
Koje koristi čovječanstvo ima od svega djela koje radi pod suncem? (Propovjednik 1:2-3 ULB)

U Jobu 30:15, Job se žali da su ga njegova čast i njegovo bogatstvo napustili.

Užasi me progone;
moja čast je prohujala kao vjetrom;
bogatstvo moje prolazi poput oblaka. (Job 30:15 ULB)

Ljudsko ratovanje se prikazuje kao BOŽANSKO RATOVANJE

Kada bi nastao rat između naroda, ljudi su vjerovali da bogovi tih naroda također ratuju.

To se dogodilo dok su Egipćani pokapali sve svoje prvorođence, one koje je Jahve ubio među njima, jer on je ujedno kaznio njihove bogove. (Brojevi 33:4 ULB)

A koji je narod poput tvoga naroda izraelskog, jedinog naroda na zemlji koga si ti, Bože, otišao izbaviti za sebe?... Istjerao si narode i njihove bogove ispred tvoga naroda, koga si izbavio iz Egipta. (2. Samuel 7:23 ULB)

Sluge kralja Arama rekly su mu: "Njihov bog je bog gora. Zato su oni jači od nas. Ali hajdemo se boriti protiv njih u nizinama, i sigurno ćemo biti snažniji od njih." (1. Kraljevima 20:23 ULB)

Ograničenja u životu prikazuju se kao FIZIČKE GRANICE

Dolje navedeni stihovi ne govore o pravim fizičkim granicama, nego o poteškoćama ili nedostatku poteškoća u životu.

Sagradio je zid oko mene i ne mogu pobjeći. Učinio je moje okove teškima. (Tužaljke 3:7 ULB)

Zatvorio mi je put zidovima od klesana kamena; svaki put kojim pođem kriv je. (Tužaljke 3:9 ULB)

Mjerni konopi su mi pali na ugodna mjesta. (Psalam 16:6 ULB)

Opasna mjesta prikazuju se kao USKA MJESTA

U Psalmu 4, David moli Boga da ga izbavi.

Odgovori mi kada zovem, Bože moje pravednosti;
daj mi mjesta kada sam pritisnut.
Imaj milosrđa nada mnom i slušaj moju molitvu. (Psalam 4:1 ULB)

Stresna situacija prikazuje se kao DIVLJINA

Kada je Job bio pod stresom zbog svih tužnih stvari koje su mu se dogodile, govorio je kao da se nalazi u divljini. Šakali i nojevi su životinje koje žive u divljini.

Srce mi je nevoljno i ne nalazi mira;
dani nevolje zaskočili su me.
Idem okolo potamnjele kože ali ne od sunca;
Stojim u skupštini i vapim da mi se pomogne.
Ja sam brat šakala,
sudrug nojeva. (Job 30:27-29 ULB)

Blagostanje se prikazuje kao FIZIČKA ČISTOĆA, a zlo se prikazuje kao FIZIČKA NEČISTOĆA

Guba je bolest. Osoba koja bi je imala smatrala bi se nečistom.

Gle, gubavac je došao k njemu i poklonio mu se, govoreći: "Gospodine, ako si voljan, možeš me očistiti." Isus je ispružio svoju ruku i dodirnuo ga, govoreći: "Voljan sam. Budi čist." Odmah se očistio od svoje gube. (Matej 8:2-3 ULB)

"Nečist duh" je zao duh.

Kada nečist duh iziđe iz čovjeka, prolazi kroz bezvodna mjesta i traži počivalište, ali ga ne nalazi. (Matej 12:43 ULB)

translationAcademy

Checking Manual

Uvod u provjeru

Uvod u priručnik za provjeru

Priručnik za provjeru prijevoda

Ovaj priručnik opisuje kako provjeriti prevedeni biblijski sadržaj u pogledu točnosti, jasnoće i prirodnosti.

Prvi dio

Prvi dio sadrži upute za provjeru prijevoda koji će prevoditeljski tim koristiti kada članovi tima budu jedni drugima provjeravali prijevode. Budu li slijedili ove upute, dovršit će provjeru prve razine. Prvi dio također sadrži upute za prevoditeljski tim koje trebaju koristiti za provjeru prijevoda kod jezične zajednice u pogledu jasnoće i prirodnosti, te za crkvene vođe kod provjere prijevoda u pogledu točnosti. Budu li slijedili ove upute, dovršit će provjeru druge razine. Ovaj dio također sadrži upute za vođe crkvenih mreža, koje trebaju koristiti prilikom provjere prijevoda treće razine.

Drugi dio

Drugi dio sadrži daljnje upute za provjeru prijevoda koje vođe crkvenih mreža mogu koristiti da provjere prijevod. Budući da mnogi vođe crkvenih mreža ne govore jezik s kojega je prevedeno, Drugi dio također sadrži upute za obrnuto prevođenje, što ljudima omogućuje da provjere prijevod na jeziku koji ne govore.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je priručnik za provjeru?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u Priručnik za prevođenje](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u provjeru prijevoda](#)

Uvod u provjeru prijevoda

Provjera prijevoda

Uvod

Kao dio procesa prevođenja, važno je da nekoliko ljudi provjeri prijevod kako bi bili sigurni da jasno komunicira poruku koju bi trebao komunicirati. Jedan prevoditelj početnik, kojemu je bilo rečeno da provjeri svoj prijevod, rekao je: "Ali, ja svoj materinski jezik savršeno govorim. Prijevod je na taj jezik. Što je još potrebno?" To je istina, ali treba imati na umu još dvije stvari.

Kao prvo, može se dogoditi da prevoditelj nije dobro razumio izvorišni tekst, tako da netko tko zna što bi trebalo pisati može ispraviti prijevod. To može biti stoga što nije točno razumio neku frazu ili izraz na izvorišnom jeziku. U tom slučaju, netko drugi tko dobro razumije izvorišni jezik može ispraviti prijevod.

S druge strane, moguće je da prevoditelj nije dobro razumio nešto što je Biblija htjela komunicirati na određenom mjestu. U tom slučaju, netko tko dobro poznaje Bibliju, kao što je učitelj Biblije ili provjeravatelj biblijskog prijevoda, može ispraviti prijevod.

Nadalje, premda prevoditelj možda jako dobro zna što bi tekst trebao reći, možda će, zbog načina na koji ga je preveo, nekoj drugoj osobi tekst značiti nešto drugo. Drugim riječima, netko drugi bi mogao misliti da prijevod govori nešto drugo, a ne ono što je prevoditelj htio reći, ili osoba koja čuje ili čita prijevod možda ne razumije što je prevoditelj htio reći. To je razlog zašto je uvijek nužno provjeriti kako netko drugi razumije prijevod, kako bismo ga mogli učiniti točnijim i jasnijim.

Ovo je vodič kroz postupak provjere, u obliku ljestvice s tri razine.

Ova ljestvica provjere pomaže nam da vidimo doseg do kojega će se točnost i jasnoća prijevoda potvrđivati. Te razine provjere razvila je mreža unfoldingWord (vidi <https://unfoldingword.bible>), ista skupina koja upravlja web-stranicom Door43 uz pomoć mnogih volontera, a koriste se za označavanje razine provjere svih biblijskih sadržaja na Door43.

Razine provjere

Postoje tri razine provjere:

- [Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)
- [Druga razina provjere - Potvrda zajednice](#)
- [Treća razina provjere - Potvrda crkvenog vodstva.](#)

Bilo koji prijevod koji nije provjeren do Prve razine provjere smatra se neprovjerenim i dodjeljuje mu se neprovjeren status.

Svrha nekoliko razina provjere jest u tome što na taj način prevedeni materijali mogu brzo biti dostupni crkvi, dok ujedno dozvoljavaju da se sadržaj provjerava i potvrđuje u otvorenom okružju. U svakom trenutku se razina do koje se provjerila točnost prijevoda jasno naznačuje. Vjerujemo da će to rezultirati bržim postupkom provjere, da će široj crkvi omogućiti sudjelovanje i osjećaj posjedovanja, te da će se stvarati bolji prijevodi.

- Zasluge: Citati korišteni s dopuštenjem, © 2013, SIL International, Sharing Our Native Culture, str. 69.*

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u razine provjere](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto provjeravamo prijevode?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u priručnik za provjeru](#)

Uvod u razine provjere

Kako su osmišljene razine provjere

Evo nekoliko važnih natuknica koje trebaš upamtiti kada radiš s Razinama provjere:

- Jedino prijevodi koji su dosegli Prvu razinu provjere ili višu razinu bit će dostupni na web-stranici unfoldingWord i u mobilnoj aplikaciji unfoldingWord. (vidi <http://ufw.io/content/>)
- Samo oni prijevodi koji su dosegli Treću razinu provjere bit će odobreni kao izvorišni tekstovi za druge prijevode.
- Nakon što je dovršena provjera određene razine i nakon što su unesene sve promjene u prijevodu na door43, provjeravatelji će obavijestiti unfoldingWord o detaljima provjere, uključujući tko je obavio provjeru, zajedno s njihovim zvanjem ili kvalifikacijama za provjeru prijevoda. unfoldingWord će zatim preuzeti primjerak onoga što je na door43, digitalno će izdati statički primjerak na web-stranici unfoldingWord (vidi <https://unfoldingword.bible>) te će ga učiniti dostupnim u mobilnoj aplikaciji unfoldingWord. Također, napraviti će PDF pripremljen za printanje i učiniti ga dostupnim za skidanje. I dalje će biti moguće unositi promjene u provjerenu inačicu na door43, što će omogućiti buduću provjeru i uređivanje.
- Što se tiče projekta *Otvorene biblijske priče*: Jedino prijevodi *Otvorenih biblijskih priča* koji su bili prevedeni s inačice 3.0 ili više s engleskog izvorišnog teksta ispunjavaju uvjete da se provjere na Prvu razinu (ili više). Prijevodi učinjeni s inačica prije 3.0 moraju se najprije ažurirati prije nastavljanja s Razinama provjere. (vidi [Izvorišni tekstovi i brojevi inačica](#))

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako su osmišljene razine provjere?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u provjeru prijevoda](#)

Razine provjere

Strategija za osiguravanje kvalitete unfoldingWord sadržaja, uključujući *Otvorene biblijske priče*, opisana je ukratko ovdje, a detaljno na ovoj stranici: <http://ufw.io/qa/>.

Ljestvica provjere u tri razine koju koristimo ovisna je o unfoldingWord [Smjernice za prevođenje](#). Sav prevedeni sadržaj uspoređuje se s teologijom Izjave vjere, kao i s postupcima i metodologijama Smjernica za prevođenje. Zajedno s tim dokumentima kao temeljem, ovo su tri razine provjere koji se koriste u unfoldingWord projektu:

- [Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)
- [Druga razina provjere - Potvrda zajednice](#)
- [Treća razina provjere - Potvrda crkvenog vodstva](#)

Provjera provjeravatelja

Postupak i obrazac provjere opisan u ovome dokumentu ovisi o stalnoj provjeri i revidiranju sadržaja koji je odredila Crkva koja koristi taj sadržaj. Petlje povratnih informacija se ohrabruju (a gdje je moguće, prikazuju se primjeri istih u softveru za prevođenje) imajući na umu maksimalno povećanje uvida od najvećeg broja onih koji koriste taj sadržaj. Prijevodi sadržaja dostupni su na platformi za prevođenje (vidi <http://door43.org>), koja je osmišljena da olakša svojim korisnicima da zajedno stvaraju sadržaj čija kvaliteta s vremenom raste.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u razine provjere](#)

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

[Izvorišni tekstovi i brojevi verzije](#)

Cilj provjere

Zašto provjeravati?

Cilj je provjere pomoći prevoditeljskom timu da napravi prijevod koji je točan, prirodan, jasan i prihvaćen u crkvi. Prevoditeljski tim također želi postići taj cilj. Možda se to čini lakim, ali to je zapravo jako težak zadatak koji iziskuje puno ljudi i puno, puno revidiranja prijevoda da bi se to postiglo. Iz toga razloga, provjeravatelji imaju jako važnu ulogu u pomaganju prevoditeljskom timu da proizvede prijevod koji je točan, prirodan, jasan i prihvaćen u crkvi.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koji je cilj provjere?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u razine provjere](#)

Točan

Provjeravatelji koji su pastori, crkveni vođe i vođe crkvenih mreža pomoći će prevoditeljskom timu da napravi prijevod koji je točan. To će učiniti tako što će usporediti prijevod s izvorišnim jezikom te, ako je moguće, s izvornim biblijskim jezicima. (Za više informacija o točnim prijevodima, vidi [Stvaranje točnih prijevoda](#).)

Jasan

Provjeravatelji koji su članovi jezične zajednice pomoći će prevoditeljskom timu da napravi prijevod koji je jasan. To će učiniti tako što će slušati prijevod i ukazivati im na mjesta gdje je prijevod zbunjujuć ili im nema smisla. Zatim prevoditeljski tim može popraviti ta mjesta kako bi bila jasnija. (Za više informacija o jasnim prijevodima, vidi [Stvaranje jasnih prijevoda](#).)

Prirodan

Provjeravatelji koji su članovi jezične zajednice također će pomoći prevoditeljskom timu da proizvede prijevod koji je prirodan. To će učiniti slušajući prijevod i ističući im mjesta gdje je prijevod zvuči čudno i gdje ne zvuči kao izjava izvornoga govornika njihova jezika. Zatim prevoditeljski tim može popraviti ta mjesta kako bi zvučala prirodnije. (Za više informacija o prirodnim prijevodima, vidi [Stvaranje prijevoda koji zvuče prirodno](#).)

Odobren od strane crkve

Provjeravatelji koji su članovi crkve u jezičnoj zajednici pomoći će prevoditeljskom timu da napravi prijevod koji crkva u toj zajednici odobrava i prihvaća. To će učiniti tako što će raditi zajedno sa članovima i vođama drugih crkava iz te jezične zajednice. Kada članovi i vođe koji predstavljaju crkve jezične zajednice rade zajedno i slože se da je prijevod dobar, onda će biti prihvaćen i korišten u crkvama u toj zajednici. (Za više informacija o prijevodima koji su odobreni od strane crkve, vidi [Stvaranje prijevoda koje crkva odobrava](#).)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Uvod u provjeru prijevoda](#)

[Autoritet i postupak provjere](#)

Razine Provjere

Samoprovjera

Kako raditi samoprovjeru

- Ukoliko si slijedio smjernice za izradu [Prve skice](#) prijevoda, onda si napravio svoj prvi prijevod odlomka proučavajući izvorišni tekst, a zatim si ga zapisao ne gledajući na izvorišni tekst. Nakon što si na taj način preveo odlomak, ponovno izvrši samoprovjeru tako što ćeš ponovno pogledati na izvorišni tekst i usporediti ga sa svojim prijevodom. Pazi da prijevod sadrži sve dijelove poruke sadržane u izvorišnom tekstu i da ništa ne izostavlja. Ukoliko neki dio poruke nedostaje, stavi ga u svoj prijevod tamo gdje se najbolje uklapa u tvom jeziku.
- Ako prevodiš Bibliju, usporedi svoj prijevod s drugim prijevodima istoga biblijskog odlomka. Ukoliko zbog jednog od njih smisliš neki bolji način da nešto izraziš, onda izmijeni svoj prijevod na taj način. Ako ti neki od njih pomognu da nešto bolje razumiješ, onda promijeni prijevod tako da bolje prenosi značenje.
- Nakon tih koraka, pročitaj svoj prijevod naglas, ali sam za sebe. Popravi sve ono što nije u skladu s načinom na koji bi to tvoja jezična zajednica rekla. Ponekad će se dijelovi rečenice trebati staviti u drukčiji redoslijed.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu provjeriti svoju prvu skicu prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Kolegijalna provjera](#)

Kolegijalna provjera

Kako se radi kolegijalna provjera

- Daj svoj prijevod članu prevoditeljskog tima koji nije radio na tom odlomku. Neka ta osoba prođe kroz sve korake Samoprovjere, stavljajući bilješke na svako mjesto koje je potrebno poboljšati.
- Pregledajte zajedno prijevod i unesite ispravke na tim mjestima.
- Pročitaj naglas izmijenjeni prijevod toj osobi i ispravi sve ono što ne zvuči kao da bi to mogao reći netko iz tvoje zajednice.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera translationWord](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mi drugi mogu pomoći da provjerim svoj prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima Samoprovjera](#)

Provjera translationWord

**

Kako mogu napraviti provjeru riječi translationWord

- Napravi popis translationWords riječi u priči ili biblijskom odlomku koji prevodiš, zajedno s izrazima koje si odabrao za njih u ciljanom jeziku. Najbolje bi bilo da to učiniš u tablici, kako bi mogao navesti izvorišnu riječ ili izraz u jednom stupcu i ciljanu riječ ili frazu u drugom stupcu. Daljnji stupci mogu navesti ekvivalentne izraze u drugim jezicima i reference gdje se ti izrazi javljaju u Bibliji. Pazi da svi prevoditelji biblijskih knjiga koje sadrže te izraze imaju pristup toj tablici, kako biste svi mogli koristiti iste riječi ili izraze u svom prijevodu.
- Koristi popis riječi i definicija u odjeljku translationWords na stranici Door43 ili u programu translationStudio da ti pomogne da napraviš popis tih riječi i da razumiješ što znače.
- Svaki put kada se neka riječ u dokumentu translationWord javlja u izvorišnom tekstu, pazi da izraz koji si izabrao za prijevod još uvijek ima smisla u tome kontekstu. Ako nema, razgovaraj o tom problemu s drugima u prevoditeljskom timu i pokušajte pronaći zajedničko rješenje. Možda ćeš trebati koristiti drukčiji izraz, ili ćeš možda trebati koristiti više od jednog izraza u različitim kontekstima, ili ćeš trebati pronaći neki drugi način da saopćiš tu translationWord riječ, način koji obuhvaća sva ta značenja, kao što je korištenje dulje fraze.
- Kada si odlučio da trebaš koristiti drukčije riječi ili izraze na ciljanom jeziku kod prevođenja jedne translationWord riječi na ciljanom jeziku u različitim kontekstima, onda napravi novi redak u tablici za svaki različit način na koji prevodiš izvorišnu translationWord riječ. Ponovi izvorišni izraz u izvorišnom stupcu te stavi novi prijevod u sljedeći stupac, pod prvi prijevod. Podijeli tu tablicu sa svima na prevoditeljskom timu kako bi i oni mogli izabrati ispravan prijevod za izvorišnu translationWord riječ u kontekstu koji prevode.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu provjeriti važne riječi u mom prijevodu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)
[Kolegijalna provjera](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera točnosti](#)

Provjera točnosti

Provjera točnosti prijevoda

Svrha ovog odjeljka je provjera točnosti novoga prijevoda. Drugim riječima, kada ga usporedimo s izvorišnim prijevodom, prenosi li novi prijevod isto značenje (ne nužno koristeći iste riječi ili točan redoslijed)?

Prva razina

Ljudi koji rade provjeru točnosti Prve razine mogu biti članovi prevoditeljskog tima, ali ne bi smjeli biti isti ljudi koji su preveli priču ili biblijski odlomak koji provjeravaju. Oni također mogu biti članovi zajednice koja nije dio prevoditeljskog tima. Trebali bi biti govornici jezika na koji se prevodi, uvaženi u zajednici i, ako je moguće, trebali bi dobro poznavati Bibliju u jeziku šire komunikacije. Svrha ovoga koraka je provjeriti prenosi li prijevod točno značenje izvorne priče ili biblijskog odlomka. Provjeravatelji će pomagati prevoditeljskom timu da razmisli o najboljim načinima na koje mogu prevesti značenje priče ili biblijskog odlomka na vlastiti jezik. Može postojati jedna osoba koja provjerava priču ili biblijski odlomak, a može ih biti i više. Kada više od jedne osobe provjerava neku priču ili odlomak to je svakako korisno jer često se dogodi da različiti provjeravatelji primjećuju različite stvari.

Druga i treća razina

Oni koji rade provjeru točnosti druge i treće razine ne bi smjeli biti članovi prevoditeljskog tima. Trebali bi biti vođe crkava koji govore jezikom na koji se prevodi i koji dobro poznaju Bibliju na izvorišnom jeziku. Istina je da članovi jezične zajednice koji rade [Provjera jezika od strane zajednice](#) *ne smiju* gledati na izvorišni tekst dok provjeravaju prijevod zbog njegove prirodnosti i jasnoće. Međutim, za provjeru točnosti, provjeravatelji točnosti *moraju* gledati na izvorišni tekst kako bi ga mogli usporediti s novim prijevodom.

Sve razine

Oni koji rade provjeru moraju slijediti ove korake:

Svaki provjeravatelj bi trebao sam pročitati prijevod (ili poslušati audio zapis) te ga usporediti s izvornim biblijskim odlomkom ili pričom na jeziku šire komunikacije. Ponekad je korisno da prevoditelj naglas pročita prijevod provjeravatelju, dok provjeravatelj prati tekst izvorišne Biblije ili Biblija. Dok provjeravatelj čita (ili sluša) prijevod i uspoređuje ga s izvorom, treba imati na umu ova općenita pitanja:

- Dodaje li prijevod što izvornom značenju? (Izvorno značenje sadrži i [Implicitne informacije](#).)
- Je li neki dio značenja izostavljen iz prijevoda?
- Je li prijevod na bilo koji način izmijenio značenje?

Provjeravatelj bi trebao unositi bilješke gdje misli da bi mogao postojati problem ili da bi se nešto trebalo poboljšati. Svaki provjeravatelj trebao bi razgovarati o tim bilješkama s prevoditeljskim timom.

Nakon što su provjeravatelji pojedinačno provjerili biblijsku priču ili poglavlje, trebali bi se svi susresti s prevoditeljem ili s prevoditeljskim timom te zajedno provjeriti priču ili biblijski odlomak. Kada dođu do mjesta gdje je svaki provjeravatelj zabilježio neki problem ili pitanje, provjeravatelji mogu postavljati pitanja ili iznositi prijedloge za poboljšanje. Kada provjeravatelji i prevoditeljski tim budu razgovarali o pitanjima i prijedlozima, mogu razmišljati o drugim pitanjima ili o novim načinima da nešto izraze. To je dobro. Dok provjeravatelji i prevoditeljski tim budu radili zajedno, Bog će im pomoći da otkriju najbolji način da prenesu značenje te priče ili biblijskog odlomka.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu provjeriti točnost prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

[Stvaraj točne prijevode](#)

[Provjera translationWord](#)

Nakon što provjeravatelji i prevoditeljski tim odluče što trebaju promijeniti, prevoditeljski tim će unijeti te promjene u prijevod.

Nakon što prevoditeljski tim unese promjene u prijevod, trebali bi ga naglas čitati jedni drugima ili drugim članovima jezične zajednice kako bi se pobrinuli da prijevod još uvijek zvuči prirodno na njihovu jeziku.

Prevoditelj (ili tim) bilježi svaki biblijski odlomak koji je još uvijek teško razumjeti te gdje bi htjeli da im se pruži dodatna pomoć od drugih provjeravatelja točnosti prijevoda Biblije. Takve bilješke će koristiti crkveni vođe i provjeravatelji na drugoj i trećoj razini, kako bi mogli pomoći prevoditeljima da razumiju značenje i da ga jasnije izraze.

Dodatna pitanja

Ta pitanja mogu biti korisna i za pronalazak bilo čega što bi moglo biti netočno u prijevodu:

- Spominje li se sve što se spominje u izvorišnom jeziku i u tijeku novoga (mjesnog) prijevoda?
- Slijedi li značenje novoga prijevoda poruku (ne nužno i redosljed riječi) izvorišnog prijevoda? (Ponekad kada se redosljed riječi ili redosljed ideja razlikuje od onoga u izvorišnom prijevodu, to zvuči bolje i još uvijek je točno.)
- Rade li ljudi koji su predstavljeni u svakoj priči isto što i oni spomenuti u prijevodu na izvorišnom jeziku? (Je li bilo lako razumjeti tko vrši radnju u novom prijevodu kada ga se uspoređi s izvorišnim jezikom?)
- Postoje li translationWords koje se koriste u novom prijevodu, a koje se ne podudaraju s tvojim razumijevanjem tih riječi u izvorišnom prijevodu? Razmišljaj o tome ovako: Kako tvoj narod govori o svećenicima (onima koji prinose žrtve Bogu) ili o hramu (mjestu gdje su Židovi prinostili žrtve) bez korištenja riječi koje su posuđene iz izvorišnog jezika?
- Jesu li izrazi koji se koriste u novom prijevodu korisni za razumijevanje težih izraza izvorišnog prijevoda? (Jesu li izrazi u novom prijevodu spojeni na način koji donosi bolje razumijevanje, a još uvijek se uklapaju u značenje prijevoda na izvorišnom jeziku?)
- Još jedan način na koji možeš odrediti je li tekst točan jest da postaviš pitanja za razumijevanje teksta o prijevodu, kao što su: "tko je što učinio, kada, gdje, kako i zašto". To su pitanja koja su nas već pripremila za to. (Da vidiš translationQuestions, idi na <http://ufw.io/tq/>.) Odgovori na ta pitanja trebali bi biti isti kao odgovori na ta pitanja u pogledu prijevoda na izvorišnom jeziku. Ako nisu, onda postoji neki problem u prijevodu.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

[Provjera jezične zajednice](#)

[Provjera crkvenog vođe](#)

[Druge metode](#)

[Stvaraj točne prijevode](#)

Provjera jezične zajednice

Provjera jezične zajednice

Nakon što ste ti i prevoditeljski tim napravili provjere navedene pod Prvom razinom, spreman si da svoj prijevod doneseš pred zajednicu kako bi ga provjerio i vidio komunicira li im poruku jasno i prirodno na ciljanom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mi jezična zajednica može pomoći da provjerim svoj prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

Za ovu provjeru trebat ćeš pročitati dio prijevoda članovima svoje jezične zajednice. Prije nego što pročitaš prijevod, onima koji slušaju reci da želiš da te zaustave kada čuju nešto što nije prirodno na njihovu jezik. (Za više informacija o tome kako provjeriti je li prijevod prirodan, vidi [Prirodan prijevod](#).)

Postoji nekoliko pitanja i odgovora za svaku *Otvorenu biblijsku priču* i za svako poglavlje u Bibliji koje se može koristiti da se provjeri prijevod kako bismo bili sigurni u njegovu jasnoću. (Vidi <http://ufw.io/tq/> za pitanja.)

Prilikom korištenja pitanja, slijedi ove korake:

Pročitaj odlomak prijevoda jednom ili više članova jezične zajednice, koji ti zatim trebaju odgovoriti na pitanja. Ti članovi jezične zajednice moraju biti ljudi koji ranije nisu bili uključeni u taj prijevod. Drugim riječima, članovi zajednice koje zamoliš da odgovore na pitanja ne bi smjeli već znati odgovore na ta pitanja zato što su prethodno radili na tom prijevodu ili iz prethodnog poznavanja Biblije. Želimo da budu sposobni odgovoriti na pitanja samo na temelju slušanja ili čitanja prijevoda priče ili biblijskog odlomka. Na taj način ćemo znati je li prijevod jasan ili ne. Iz istog razloga, važno je da članovi zajednice ne gledaju u Bibliju dok odgovaraju na ta pitanja.

Postavi članovima jezične zajednice neka od pitanja za taj odlomak, jedno po jedno. Nije nužno koristiti sva pitanja za svaku priču ili poglavlje ako ti se čini da članovi jezične zajednice dobro razumiju prijevod.

Nakon svakog pitanja, član jezične zajednice odgovorit će na njega. Ako osoba odgovori samo s "da" ili "ne", onda treba postaviti daljnja pitanja kako bismo mogli znati da prijevod dobro komunicira poruku. Daljnje pitanje glasilo bi nekako ovako: "Kako to znaš?" ili "Koji ti dio prijevoda to govori?"

Zapiši odgovor koji osoba da. Ako je odgovor osobe sličan onome koji je ponuđen za to pitanje, onda prijevod priče jasno komunicira ispravne informacije. Odgovor ne treba biti potpuno isti kao predloženi odgovor, ali trebao bi sadržavati iste informacije. Ponekad je predloženi odgovor jako dugačak. Ako osoba odgovori samo s dijelom predloženog odgovora, to je onda također ispravan odgovor.

Ako je odgovor neočekivan ili se puno razlikuje od predloženog odgovora, ili ako osoba ne može odgovoriti na pitanje, onda će prevoditeljski tim trebati revidirati onaj dio prijevoda koji komunicira te informacije, kako bi ih komunicirao jasnije.

Nakon što je prevoditeljski tim revidirao prijevod odlomka, postavi drugim članovima jezične zajednice ista pitanja, odnosno, pitaj druge govornike jezika koji ranije nisu bili uključeni u provjeru istog odlomka. Ako točno odgovore na pitanja, to znači da prijevod sada dobro komunicira poruku priče ili odlomka.

Ponovi taj postupak sa svakom pričom ili biblijskim odlomkom dok članovi jezične zajednice ne budu dali dobar odgovor na pitanja, čime će pokazati da prijevod jasno saopćava ispravne informacije. Prijevod je spreman za provjeru Druge razine, kada ga provjerava crkva, nakon što članovi zajednice koji ranije nisu čuli prijevod mogu točno odgovoriti na postavljena pitanja.

Idi na stranicu Procjene zajednice i tamo odgovori na pitanja. (vidi [Pitanja za procjenu jezične zajednice](#))

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prirodan prijevod](#)

Provjera crkvenog vođe

Na koji način crkveni vođe trebaju provjeravati prijevod

Nakon što su članovi zajednice provjerili prijevod u pogledu jasnoće, prijevod će provjeriti skupina crkvenih vođa u pogledu točnosti. Ovu skupinu moraju činiti barem trojica crkvenih vođa koji su rođeni govornici ciljanoga jezika te koji dobro razumiju jedan od jezika na kojem je izvorišni tekst dostupan. Ne bi smjeli biti rodbinski vezani, ili inače bliski, s prevoditeljskim timom. Obično će ti provjeravatelji biti pastori. Ti crkveni vođe trebali bi predstavljati različite crkvene mreže unutar jezične zajednice. Predlažemo da ta skupina uključuje crkvene vođe iz tri različite crkvene mreže, u slučaju da ih toliko ima u toj zajednici.

Ovi provjeravatelji trebali bi slijediti ove korake:

Pročitaj [Smjernice za prevođenje](#) da se uvjeriš da se prijevod slaže s obje smjernice dok ga provjeravaš. Odgovori na pitanja o prevoditelju ili o prevoditeljskom timu koja se nalaze u modulu [Kvalifikacije prevoditelja](#).

Potvrdi je li prijevod napravljen u stilu koji je prihvatljiv ciljanim čitateljima postavljajući pitanja koja ćeš naći u modulu [Prihvatljivi stil](#).

Potvrdi da prijevod točno saopćava značenje izvorišnog teksta slijedeći smjernice iz modula [Provjera točnosti](#).

Potvrdi da je prijevod potpun slijedeći smjernice iz modula [Potpun prijevod](#).

Nakon što si pregledao nekoliko poglavlja ili jednu biblijsku knjigu, sastani se s prevoditeljskim timom i raspitaj se u pogledu svakoga problema na koji si naišao. Razgovaraj s prevoditeljskim timom o tome kako bi mogli prilagoditi prijevod ne bi li ispravili te probleme. Dogovori s njima ponovni sastanak u neko kasnije vrijeme, nakon što su imali vremena prilagoditi prijevod i provjeriti ga u zajednici.

Ponovno se sastani s prevoditeljskim timom da potvrdiš da su ispravili probleme.

Potvrdi da je prijevod dobar. Vidi [Potvrda druge razine](#) da to učiniš na stranici Potvrda druge razine.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Na koji način crkveni vođe mogu pomoći poboljšanju prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera točnosti](#)

[Točan prijevod](#)

[Potvrde druge razine](#)

Druge metode

Druge metode provjere

Uz postavljanje pitanja, postoje i druge metode provjere koje možeš koristiti kako bi se uvjerio da je prijevod čitljiv i da zvuči prirodno slušateljima. Evo nekih drugih metoda koje ćeš možda htjeti probati:

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje još metode mogu koristiti da bih provjerio prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera jezične zajednice](#)

- **Metoda preporučavanja:** Ti, prevoditelj ili provjeravatelj, možete pročitati nekoliko stihova i zamoliti nekoga da prepriča što ste rekli. Ova metoda pomaže kod provjere jasnoće i prirodnosti prijevoda te nudi različite načine na koje možeš izreći isto.
- **Metoda čitanja:** Netko drugi, a ne prevoditelj ili provjeravatelj, trebao bi pročitati dio prijevoda dok ti bilježiš gdje se događaju pauze i javljaju greške. To će ti pokazati koliko je lako ili teško čitati i razumjeti taj prijevod. Pogledaj na mjesta u prijevodu gdje se čitač zaustavio ili je napravio grešku i razmisli o tome koji je dio prijevoda bio težak. Možda ćeš trebati izmijeniti prijevod na tim mjestima kako bi postao čitljivijim i razumljivijim.
- **Ponudi alternativne prijevode:** Onda kada nisi siguran koji je najbolji način na koji možeš izraziti neku riječ ili izraz, pitaj druge ljude da ti daju alternativan prijevod ili im ponudi dva prijevoda i pitaj ih koji od ta dva alternativna prijevoda smatraju jasnijim.
- **Doprinos recenzenta:** Dopusti drugima koje cijeniš da pročitaju tvoj prijevod. Zamoli ih da zapisuju bilješke i kažu ti gdje bi se prijevod mogao unaprijediti. Traži bolji izbor riječi, prirodne izraze, pa čak i prilagodbe pravopisa.
- **Grupe za raspravu:** Pitaj ljude da pročitaju prijevod naglas u grupi i dopusti njima i drugima da postavljaju pitanja kada im nešto nije jasno. Obrati pažnju na riječi koje koriste, jer alternativne riječi i izrazi dolaze na svjetlo dana kada netko pokušava shvatiti nešto što se teško razumije, a te alternativne riječi i izrazi mogu biti bolji od onih koji se koriste u prijevodu. Obrati pažnju na mjesta gdje ljudi ne razumiju prijevod, i radi na tome da ta mjesta postanu jasnija.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

[Pitanja za provjeru prijevoda od strane jezične zajednice](#)

Što provjeriti

Točan prijevod

Točan prijevod

Jako je važno pobrinuti se da je novi prijevod točan. Oni koji su odabrani za provjeru točnosti prijevoda odgovorni su da provjere komunicira li prijevod isto značenje koje je izvorni pisac htio i očekivao komunicirati.

Za upute kako to možeš učiniti, idi na [Provjera točnosti](#), i slijedi korake u odlomku koji se zove "Sve razine".

Zatim preporučujemo da naučite:

[Potpun prijevod](#)

[Provjera točnosti](#)

[Stvaraj točne prijevode](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Je li prijevod točan?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prikladna abeceda](#)

[Provjera crkvenog vođe](#)

Jasan prijevod

Jasan prijevod

Dok čitaš prijevod, postavi si pitanja poput ovih koja slijede kako bi vidio je li poruka jasno prevedena. Za ovaj dio provjere, nemoj uspoređivati novi prijevod s prijevodom na izvorišnom jeziku. U slučaju da na bilo kojem mjestu postoji problem, zabilježi to kako bi o tom problemu mogao poslije razgovarati s prevoditeljskim timom.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu znati je li prijevod jasan?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

Čine li riječi i izrazi koji se koriste prijevod razumljivim? (Jesu li riječi zbunjujuće ili jasno kazuju ono što je prevoditelj htio reći?)

Koriste li članovi tvoje zajednice riječi i izraze koji se nalaze u prijevodu, ili je prevoditelj posudio previše riječi iz nacionalnog jezika? (Je li to način na koji tvoj narod razgovara kada raspravlja o važnim pitanjima na tvome jeziku?)

Možeš li lako čitati tekst i razumjeti što bi pisac mogao reći nakon toga? (Koristi li prevoditelj dobar stil prepričavanja? Izražava li se na način koji je smislen, tako da se svaki dio uklapa u ono što je došlo prije i u ono što dolazi poslije njega?)

Dodatna pomoć:

- Jedan način na koji možeš odrediti je li tekst jasan jest da pročitaš nekoliko stihova naglas i pitaš nekoga tko sluša da ti prepriča priču nakon svakog odjeljka. Ako osoba može lako prepričati tvoju poruku, onda je tekst jasan.
- Ako postoji neko mjesto gdje prijevod nije jasan, zabilježi ga tako da o tome možeš razgovarati s prevoditeljskim timom.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prihvatljiv stil](#)

[Prirodan prijevod](#)

[Stvaraj jasne prijevode](#)

[Provjera jezične zajednice](#)

Prirodan prijevod

Prirodan prijevod

PRIRODAN prijevod Biblije znači da:

Prijevod bi trebao izgledati kao da je tekst izvorno napisao član ciljane jezične zajednice, a ne stranac.

Kada provjeravamo je li prijevod prirodan, nije korisno usporediti ga s izvorišnim jezikom. Tijekom provjere je li prijevod prirodan, nitko ne bi trebao gledati na izvorišni prijevod Biblije. Poslije će se ponovno provjeravati izvorišni prijevod Biblije za druge provjere, na primjer za provjeru točnosti prijevoda, ali ne tijekom ove provjere.

Provjeriti prijevod u pogledu njegove prirodnosti znači da ćete ga ti ili neki drugi član jezične zajednice morati pročitati naglas. Možeš ga pročitati nekoj drugoj osobi koja govori ciljanim jezikom ili skupini ljudi. Prije nego što počneš čitati, reci ljudima koji slušaju da želiš da te prekinu kada god čuju nešto što ne zvuči kao nešto što bi netko iz vaše jezične zajednice mogao reći. Kada te netko zaustavi, tada možeš razgovarati o tome na koji način bi se to moglo prirodnije izreći.

Korisno je razmišljati o situaciji u tvome selu u kojoj bi ljudi govorili o istoj stvari o kojoj i prijevod govori. Zamisli da ljudi koje poznaješ razgovaraju o tome, a onda to izreci naglas na taj način. Ako se drugi slože da je to dobar i prirodan način da se to kaže, onda to zapiši na taj način u prijevodu.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prihvatljiv stil](#)

[Stvaraj prirodne prijevode](#)

[Provjera jezične zajednice](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Je li prijevod prirodan?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prikladna abeceda](#)

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

[Jasan prijevod](#)

Prihvatljiv stil

Prijevod u prihvatljivom stilu

Kada čitaš novi prijevod, postavi si ova pitanja. To su pitanja koja će ti pomoći da odrediš je li prijevod napravljen u stilu koji je prihvatljiv jezičnoj zajednici:

Je li prijevod napisan na način koji mogu lako razumjeti i mladi i stari članovi jezične zajednice? (Kada god netko govori, izborom riječi može promijeniti govor kako bi ga prilagodio bilo mlađim ili starijim slušateljima. Koristi li ovaj prijevod riječi koje dobro komuniciraju sadržaj i mlađim i starijim ljudima? Je li stil ovoga prijevoda više formalan ili više neformalan? (Je li način govora usklađen s načinom koji mjesna zajednica više voli, ili bi trebao biti više ili manje formalan?)

Koristi li prijevod previše riječi posuđenih iz drugih jezika, ili su te riječi prihvatljive jezičnoj zajednici? Koristi li pisac prikladan jezični oblik koji će šira jezična zajednica prihvatiti? (Je li pisac upućen u dijalekte tvoga jezika koje nalaziš na cijelom njegovom području? Koristi li pisac oblik jezika koji će svi u jezičnoj zajednici dobro razumjeti, ili je koristio oblik koji se koristi samo u jednom manjem području?)

Ukoliko postoji neko mjesto gdje prijevod koristi jezik u pogrešnom stilu, zabilježi to kako bi o tome mogao porazgovarati s prevoditeljskim timom.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prikladna abeceda](#)
[Potpun prijevod](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Je li prevoditeljski tim koristio prihvatljiv stil?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Jasan prijevod](#)

[Prirodan prijevod](#)

[Provjera crkvenog vođe](#)

Potpun prijevod

Potpun prijevod

Svrha ovog odjeljka je pomoći provjeravateljima da budu sigurni da je prijevod potpun. U ovom odjeljku, novi prijevod mora se usporediti s prijevodom na izvorišni jezik. Dok budeš provjeravao dva prijevoda, postavi si ova pitanja:

Ova stranica odgovara na pitanje: *Je li prijevod potpun?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Točan prijevod](#)

Nedostaje li prijevodu bilo koji od njegovih dijelova? Drugim riječima, uključuje li prijevod sve događaje knjige koja je prevedena?

Uključuje li prijevod sve stihove knjige koja je prevedena? (Kada pogledaš na brojeve stihova u prijevodu na izvorišni jezik, jesu li svi ti stihovi uključeni u prijevod na ciljani jezik?) Ponekad postoje razlike u brojevima stihova između pojedinih prijevoda. Na primjer, u nekim prijevodima neki stihovi se grupiraju zajedno ili se neki stihovi navode u fusnotama. Premda mogu postojati takve razlike između izvorišnog prijevoda i ciljanog prijevoda, ciljani prijevod se još uvijek smatra potpunim.

Postoje li mjesta u prijevodu gdje se čini kao da je nešto izostavljeno, odnosno čini se da prijevod na izvorišni jezik sadrži drukčiju poruku? (Korištene riječi i njihov redoslijed mogu se razlikovati, ali jezik koji je prevoditelj koristio trebao bi dati isto značenje kao prijevod na izvorišni jezik.)

Postoji li neko mjesto gdje prijevod nije potpun, zabilježi to kako bi o tome mogao razgovarati s prevoditeljskim timom.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Rubrika za samoprocjenu](#)

[Potvrde druge razine](#)

Rubrika za samoprocjenu

Samoprocjena kvalitete prijevoda

Cilj ovog odlomka je opisati postupak putem kojega Crkva može sama pouzdano odrediti kvalitetu prijevoda. Ova procjena služi kako bi ponudila neke od najvažnijih tehnika za provjeru prijevoda, te ne opisuje svaku moguću provjeru koja bi se mogla napraviti. U konačnici, odluku koje će se provjere koristiti, kada i tko će ih koristiti, trebala bi donijeti Crkva.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu objektivno procijeniti kvalitetu prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Potpun prijevod](#)

[Provjera crkvenog vođe](#)

[Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva](#)

Kako koristiti procjenu

Ova metoda procjene koristi dvije vrste izjava. Neke izjave spadaju pod "da/ne" izjave, gdje negativan odgovor označava problem koji se treba riješiti. Drugi dijelovi koriste metodu jednake težine, koja prevoditeljskim timovima i provjeravateljima daje izjave o prijevodu. Svaku izjavu trebala bi ocijeniti osoba koja vrši provjeru (počevši od prevoditeljskog tima) na ljestvici od 0-2:

0 - ne slaže se

1 - donekle se slaže

2 - u potpunosti se slaže

Na kraju pregleda, ukupna vrijednost svih odgovora trebala bi se zbrojiti i, ako odgovori točno odražavaju stanje prijevoda, ta vrijednost će recenzentu pokazati približnu vjerojatnost da je prevedeno poglavlje izvrsne kvalitete. Rubrika je osmišljena tako da bude jednostavna i da recenzentu da objektivnu metodu procjene u kojem području je djelu potrebno poboljšanje. *Na primjer, ako je prijevod relativno dobro ocijenjen u području "Točnosti", ali jako loše u području "Prirodnosti" i "Jasnoće", onda prevoditeljski tim treba više raditi na traženju procjene od članova jezične zajednice.*

Rubrika bi se trebala koristiti za svako poglavlje prevedenoga biblijskog sadržaja. Prevoditeljski tim bi trebao napraviti procjenu svakog poglavlja nakon što završe druge provjere, a zatim bi provjeravatelji iz crkava koji čine drugu razinu provjere trebali ponovno provjeriti tekst, a nakon toga i provjeravatelji treće razine trebaju procijeniti prijevod koristeći ovaj spisak. Dok Crkva radi sve detaljnije i opsežnije provjere poglavlja na svakoj razini, bodovi za to poglavlje bi se trebali ažurirati za svako od ta četiri odjeljka (pregled, prirodnost, jasnoća, točnost), čime će dozvoliti crkvi i zajednici da vide kako se prijevod poboljšava.

Samoprocjena

Postupak je podijeljen na pet dijelova: **pregled** (informacije o samome prijevodu), **prirodnost**, **jasnoća**, **točnost** te **odobrenje Crkve**.

1. Pregled

- Zaokruži "ne" ili "da" za svaku izjavu dolje.*

ne | da Ovaj prijevod je prijevod koji se zasniva na značenju te pokušava komunicirati značenje izvornoga teksta na način koji je prirodan, jasan i točan u ciljanom jeziku.

ne | da Oni koji su uključeni u provjeru prijevoda rođeni su govornici ciljanoga jezika.

ne | da Prijevod ovoga poglavlja u skladu je s Izjavom vjere.

ne | da Prijevod ovoga poglavlja napravljen je u skladu sa Smjernicama za prevođenje.

2. Prirodnost: "ovo je *moj* jezik"

- Zaokruži "0" ili "1" ili "2" za svaku izjavu dolje.*

Ovaj odjeljak mogao bi se poboljšati većom provjerom članova jezične zajednice. (Vidi [Provjera jezične zajednice](#))

0 1 2 Oni koji govore ovim jezikom i čuli su ovo poglavlje slažu se da je prevedeno koristeći ispravan oblik jezika.

0 1 2 Oni koji govore ovim jezikom slažu se da su ključne riječi koje se koriste u ovom poglavlju prihvatljive i točne za ovu kulturu.

0 1 2 Ilustracije ili priče u ovome poglavlju lako razumiju oni koji govore ovim jezikom.

0 1 2 Oni koji govore ovim jezikom slažu se da su rečenična struktura i redosljed teksta u ovom poglavlju prirodni i tečni.

0 1 2 Pregled prijevoda ovog poglavlja u pogledu njegove prirodnosti uključivao je članove jezične zajednice koji nisu bili izravno uključeni u stvaranje prijevoda ovog poglavlja.

0 1 2 Pregled prijevoda ovog poglavlja u pogledu njegove prirodnosti napravila je skupina koja obuhvaća i vjernike i nevjernike, odnosno barem vjernike koji su relativno neupoznati s Biblijom, tako da ne znaju kako bi tekst trebao glasiti prije nego što ga čuju.

0 1 2 Pregled prijevoda ovog poglavlja u pogledu prirodnosti uključuje govornike jezika iz mnogih različitih jezičnih skupina.

0 1 2 Pregled prijevoda ovoga poglavlja u pogledu prirodnosti uključuje i muškarce i žene.

3. Jasnoća: "značenje je jasno"

- Zaokruži "0" ili "1" ili "2" za svaku izjavu dolje.*

Ovaj odjeljak mogao bi se poboljšati većom provjerom članova jezične zajednice. (Vidi [Provjera jezične zajednice](#))

0 1 2 Oni koji govore ovim jezikom i čuli su ovo poglavlje slažu se da je prevedeno koristeći ispravan oblik jezika.

0 1 2 Govornici ciljanog jezika slažu se da su svi prijevodi imena i mjesta točni. Isto vrijedi i za glagolska vremena u ovom poglavlju.

0 1 2 Stilske figure u ovom poglavlju imaju smisla ljudima u ovoj kulturi.

0 1 2 Govornici ovoga jezika slažu se da struktura ovoga poglavlja ne oduzima od njegova značenja.

0 1 2 Pregled prijevoda ovog poglavlja u pogledu njegove jasnoće uključivao je članove jezične zajednice koji nisu bili izravno uključeni u stvaranje prijevoda ovog poglavlja.

0 1 2 Pregled prijevoda ovog poglavlja u pogledu njegove jasnoće napravila je skupina koja obuhvaća i vjernike i nevjernike, odnosno barem vjernike koji su relativno neupoznati s Biblijom, tako da ne znaju kako bi tekst trebao glasiti prije nego što ga čuju.

0 1 2 Pregled prijevoda ovoga poglavlja u pogledu njegove jasnoće uključivao je govornike ciljanog jezika iz mnogih različitih dobnih skupina.

0 1 2 Pregled prijevoda ovoga poglavlja u pogledu njegove jasnoće uključivao je i muškarce i žene.

4. Točnost: "prijevod komunicira ono što je komunicirao izvorišni tekst"

- Zaokruži "0" ili "1" ili "2" za svaku izjavu dolje.*

Ovaj odjeljak može se poboljšati radeći više provjera točnosti. (Vidi [Provjera točnosti](#))

0 1 2 Potpun popis svih važnih riječi u izvorišnom tekstu za ovo poglavlje koristio se kako bi se osiguralo da su svi izrazi prisutni u prijevodu.

0 1 2 Sve važne riječi u ovom poglavlju prevedene su točno.

0 1 2 Sve važne riječi u ovom poglavlju prevedene su dosljedno, kao i na drugim mjestima gdje se javljaju važne riječi.

0 1 2 Korišteni su egzegetski priručnici za cijelo poglavlje u svrhu zamjećivanja i rješavanja potencijalnih izazova u prevođenju, uključujući Bilješke i translationWords.

0 1 2 Povijesni detalji u izvorišnom tekstu (poput imena, mjesta i događaja) očuvani su u prijevodu.

0 1 2 Značenje svake stilske figure u ovome prevedenom poglavlju uspoređeno je i usklađeno s namjerom izvornika.

0 1 2 Prijevod su provjerili rođeni govornici koji nisu bili dio stvaranja prijevoda i oni se slažu da prijevod točno komunicira namjeravano značenje izvorišnog teksta.

0 1 2 Prijevod ovoga poglavlja uspoređen je s barem dva izvorišna teksta.

0 1 2 Sva pitanja ili nesuglasice oko bilo kojeg značenja u ovom poglavlju razriješena su.

0 1 2 Prijevod ovoga poglavlja uspoređen je s izvornim tekstovima (hebrejski, grčki i aramejski) kako bi se provjerile točne leksičke definicije i namjere izvornih tekstova.

5. Odobrenje crkve: "prirodnost, jasnoću i točnost prijevoda potvrđuje Crkva koja govori tim jezikom"

- Zaokruži "ne" ili "da" za svaku izjavu dolje.*

ne | da Crkveni vođe koji su provjerili ovaj prijevod rođeni su govornici ciljanoga jezika te uključuju nekoga tko dobro razumije jedan od jezika na kojima je izvorišni tekst dostupan.

ne | da Ljudi iz jezične zajednice, i muškarci i žene, stari i mladi, pregledali su prijevod ovoga poglavlja i slažu se da je prirodan i jasan. (*Bilješka: ovo se odnosi na prvi dio provjere zajednica za Drugu razinu.*)

ne | da Crkveni vođe iz barem dvije različite crkvene mreže pregledali su prijevod ovoga poglavlja i slažu se da je točan. (*To se odnosi na konačni aspekt Druge razine, Crkvenu provjeru.*)

ne | da Vodstvo ili delegati barem dvaju različitih crkvenih mreža pregledali su prijevod ovoga poglavlja i prihvaćaju ga kao vjeran prijevod ovoga poglavlja Biblije na tome jeziku. (*To se odnosi na Treću razinu.*)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Potvrde druge razine](#)

[Provjera točnosti](#)

[Provjera jezične zajednice](#)

Objašnjenje crkvenog vodstva

Autoritet i postupak provjere

Objašnjenje

Crkva u svakoj skupini ljudi ima autoritet da sama odluči što jest, a što nije kvalitetan prijevod Biblije na njihovu jeziku. Autoritet da se provjerava i potvrđuje prijevod Biblije (konstantan je) odvojen je od kapaciteta ili sposobnosti da se izvrši postupak provjeravanja prijevoda Biblije (može se povećati). Autoritet za određivanje kvalitete pripada Crkvi, neovisno o njezinoj trenutnoj sposobnosti, iskustvu ili pristupu resursima koji olakšavaju provjeru prijevoda Biblije. Prema tome, iako crkva u jezičnoj skupini ima autoritet da provjerava i potvrđuje prijevod Biblije na njihovu jeziku, alati `unfoldingWord`, uključujući i ove module u priručniku `translationAcademy`, osmišljeni su tako da zajamče da crkva ujedno ima kapacitet da provjerava kvalitetu njihova prijevoda Biblije koristeći izvrstan postupak.

Ovaj model predlaže pristup potvrđivanju kvalitete prijevoda u tri razine, što odražava tri općenite razine crkvena autoriteta unutar skupine ljudi:

- **Prva razina autoriteta:** Određuje ju prevoditeljski tim koji je vezan uz crkvu
- **Druga razina autoriteta:** Određuje ju dogovor pastora/vođa koji su članovi različitih crkvenih mreža u jezičnoj skupini te koje je provjerila jezična zajednica
- **Treća razina autoriteta:** Određuju je vođe crkvenih mreža prisutni u skupini ljudi koja govori tim jezikom

Postupak provjere prijevoda bit će opisan u modulima pod naslovom "Postupak provjere".

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prva razina autoriteta](#)

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koja je razlika između autoriteta da se provjeri prijevod Biblije i postupka provjere?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Cilj provjere](#)

Prva razina autoriteta

Prva razina autoriteta: Potvrda prevoditeljskog tima

Namjera ove razine jest potvrditi slaganje prevoditeljskog tima sa standardom kršćanske nauke, kao i sa smjernicama za osiguravanje točnosti samoga prijevoda. Sadržaj koji je izdan na ovoj razini promiče najširi doseg sadržaja kao aktivnog projekta, s otvorenim pozivom (impliciranim ili izravnim) članovima jezične zajednice da predlože poboljšanja prijevoda.

Kako bi se postigla ta razina, prevoditeljski tim izjavljuje da je [Izjava vjere](#) točan odraz njihovih vlastitih uvjerenja i da je prevedeni sadržaj također u skladu s njom.

Prevoditelj (ili tim) izjavljuje da je prijevod napravljen u skladu s [Smjernice za prevođenje](#) i da su koristili dostupne resurse za provjeru egzegeze i prijevoda prilikom prevođenja, uključujući translationNotes i translationWords.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Druga razina autoriteta](#)

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je prva razina autoriteta?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Autoritet i postupak provjere](#)

Druga razina autoriteta

Druga razina autoriteta: Potvrda zajednice

Svrha ove razine je dvostruka:

potvrditi učinkovitost jezičnih oblika koji se koriste u prijevodu, a koje su odredili predstavnici jezične zajednice
potvrditi točnost prijevoda, prema onome što su odredili pastori ili vođe lokalnih crkava koje će ga koristiti

Na ovoj razini, model primjenjuje koncept "svjedočanstva dvojice ili trojice svjedoka u postupku provjere".

Kako bi se postigla ta razina, prevoditeljski tim će predati prijevod članovima jezične zajednice koja će koristiti taj prijevod. Jezična zajednica pregledat će prijevod, provjeravajući njegovu **jasnoću** i **prirodnost**.

Prevoditeljski tim će zatim predati prijevod crkvenim vođama iz jezične zajednice koja će koristiti taj prijevod. Ti crkveni vođe će pregledati prijevod u pogledu **točnosti**, uspoređujući ga s izvorišnim tekstovima, egzegetskim resursima, [Izjava vjere](#), te [Smjernice za prevođenje](#).

Prevoditeljski tim će unijeti potrebne promjene u prijevod, na temelju bilješki provjeravatelja, kako bi jezična zajednica potvrdila da je prijevod prirodan i jasan te da bi crkveni vođe potvrdili da je točan.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Treća razina autoriteta](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je druga razina autoriteta?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prva razina autoriteta](#)

Treća razina autoriteta

Treća razina autoriteta: Potvrda crkvenog vodstva

Namjera ove razine je potvrda da se prijevod slaže s namjerama izvornih tekstova i sa zdravom naukom povijesne i sveopće Crkve.

Kako bi se postigla ta razina, prevoditeljski tim će predati prijevod na provjeru najvišim vođama crkve koji govore njihovim jezikom. Bilo bi najbolje da ti vođe predstavljaju što više glavnih skupina crkava koje postoje u toj jezičnoj zajednici. Treća razina se, stoga, postiže zajedničkim slaganjem vodstva više crkvenih mreža.

Prevoditeljski tim će urediti prijevod tako da vodstvo tih crkvenih mreža potvrdi da se radi o točnom prijevodu te da će ga njihove crkvene zajednice prihvatiti.

Treća razina je dovršena onda kada je prijevod u potpunosti provjeren i kada su ga potvrdili vođe (ili njihovi delegati) barem dvije crkvene mreže čije je osoblje upoznato s prevoditeljskim načelima i poučeno biblijskim jezicima i sadržaju.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva](#)

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je treća razina autoriteta?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Druga razina autoriteta](#)

Proces provjere

Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima

Provjera prve razine - provjera prevoditeljskog tima

Provjeru prve razine prvenstveno radi prevoditeljski tim, uz određenu pomoć drugih iz jezične zajednice. Prevoditelj ili prevoditeljski tim trebali bi provjeriti svoj prijevod prije nego što prevedu velik broj priča ili poglavlja iz Biblije, kako bi mogli što prije ispraviti pogreške tijekom postupka prevođenja. Mnogi koraci u ovome postupku trebat će se raditi nekoliko puta prije dovršenja prijevoda.

U svrhu unfoldingWord projekta, prijevodi biblijskih tekstova i biblijskog sadržaja mogu se izdati nakon što dosegnu Prvu razinu provjere. To će omogućiti najširi mogući doseg sadržaja kao aktivnog projekta, s otvorenim pozivom drugima u jezičnoj zajednici (implicirano ili izravno) da pomognu u poboljšanju prijevoda.

Koraci za provjeru Prve razine:

Ovo su koraci koje prevoditeljski tim mora slijediti kako bi postigao Provjeru prve razine:

Kontakt. Stupi u kontakt s barem jednim elementom unfoldingWord mreže, obavještavajući unfoldingWord da želiš započeti s prijevodom. Informacije o tome kako to možeš učiniti naći ćeš ovdje [Pronalazak odgovora](#)

Pregled. Pregledaj [Smjernice za prevođenje](#).

Slaganje. Složi se da Izjava vjere točno odražava tvoja vlastita vjerovanja i da namjeravaš prevesti sadržaj u skladu s njom, kao i u skladu sa Smjernicama za prevođenje, što potvrđuješ potpisom obrasca. (vidi <http://ufw.io/forms/>)

Skica. Napravi skicu prijevoda nekih dijelova teksta. Za upute o tome kako se radi skica prijevoda, vidi [Prva skica](#)

Samoprovjera. Za upute o tome kako se radi Samoprovjera skice prijevoda, vidi [Samoprovjera](#).

Kolegijalna provjera. Za upute kako možeš raditi Kolegijalnu provjeru svoje skice prijevoda, vidi [Kolegijalna provjera](#).

Provjera u translationWord-u. Za upute o tome kako možeš napraviti provjeru skice prijevoda u translationWord-u, vidi [Provjera u translationWord-u](#).

Provjera točnosti. Za upute o tome kako možeš napraviti Provjeru točnosti svoje skice prijevoda, vidi [Provjera točnosti](#).

Potvrda. Potvrdi da si ti kao prevoditelj ili vi kao prevoditeljski tim u cijelosti, tijekom postupka prevođenja, koristili dokument translationNotes, definicije translationWords, kao i druge egzegetske resurse i resurse za provjeru prijevoda, te da ste slijedili korake za provjeru pod Prvom razinom.

(Za upute kako potvrditi dovršenje Prve razine, vidi [Potvrda Prve razine](#).)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Izjava vjere](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

[Provjera točnosti](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu napraviti provjeru prve razine?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u razine provjere](#)

Odobrenje prve razine

Potrebna dokumentacija za odobrenje Prve razine

Mi, članovi prevoditeljskog tima, potvrđujemo da smo dovršili dolje navedene korake za provjeru prve razine:

- Početno proučavanje teksta, koristeći:
  - translationNotes
  - Definicije translationWords
- Pojedinačna slijepa skica
- Pojedinačna samoprovjera
- Kolegijalna provjera
- Provjera ključnih riječi, cijeli tim
- Provjera točnosti stih-po-stih, cijeli tim
- Konačno uređivanje, uključujući sve naučeno na ranijim uređivačkim sjednicama, iz dokumenta translationNotes, te iz translationWords definicija

Imena članova prevoditeljskog tima:

- Ime i prezime ili pseudonim:
- Ime i prezime ili pseudonim:
- Ime i prezime ili pseudonim:
- Ime i prezime ili pseudonim:
- Ime i prezime ili pseudonim:
- Ime i prezime ili pseudonim:

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu potvrditi da sam dobio odobrenje Prve razine?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Izjava vjere](#)

[Smjernice vezane uz prevođenje](#)

[Prva razina provjere - Potvrda prevoditeljskog tima](#)

[Provjera točnosti](#)

Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice

Provjera druge razine - Vanjska provjera

Svrha provjere Druge razine je potvrda da se reprezentativne skupine iz lokalne jezične zajednice slažu da je prijevod dobar.

Druga razina provjere treba se napraviti na dva načina:

Provjera jezične zajednice. Prijevod će provjeriti članovi jezične zajednice kako bi bili sigurni da je jasan, prirodan i razumljiv. Za korake koje treba slijediti prilikom provjere jezične zajednice, vidi [Provjera jezične zajednice](#).

Provjera crkvenog vođe. Prijevod će provjeriti skupina crkvenih vođa iz jezične zajednice, kako bismo bili sigurni da je točan. Za korake koje treba slijediti prilikom provjere crkvenih vođa, vidi [Provjera crkvenih vođa](#).

Nakon što je to obavljeno, taj dio posla treba potvrditi (vidi [Potvrda druge razine](#)).

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu napraviti provjeru druge razine?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u razine provjere](#)

[Provjera točnosti](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera jezične zajednice](#)

[Provjera crkvenog vođe](#)

[Rubrika za samoprocjenu](#)

[Potvrde druge razine](#)

Pitanja za provjeru prijevoda od strane jezične zajednice

Mi, članovi prevoditeljskog tima, potvrđujemo da smo provjerili prijevod kod članova jezične zajednice.

- Provjerili smo prijevod kod starijih i mlađih ljudi te kod muškaraca i žena.
- Koristili smo translationQuestions kada smo provjeravali prijevod kod zajednice.
- Ispravili smo prijevod da ga učinimo jasnijim i lakšim za razumijevanje na mjestima gdje ga članovi zajednice nisu mogli dobro razumjeti.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu pokazati da zajednica prihvaća prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera jezične zajednice](#)

[Druge metode](#)

[Odluke u pogledu pisanja tvoga jezika](#)

Molimo te da odgovoriš na sljedeća pitanja. Odgovori na ta pitanja pomoći će onima u široj kršćanskoj zajednici da znaju da ciljana jezična zajednica smatra da je ovaj prijevod jasan, točan i prirodan.

- Navedi nekoliko odlomaka u kojima su povratne informacije zajednice bile korisne. Na koji način si promijenio ove odlomke da ih učiniš jasnijima?

- Napiši objašnjenje za neke Važne izraze, objašnjavajući na koji način su jednaki izrazima koji se koriste u izvorišnom jeziku. To će provjeravateljima pomoći da razumiju zašto si izabrao te izraze.

- Potvrđuje li zajednica da postoji tečnost u jeziku kada su se odlomci čitali naglas? (Zvuči li jezik kao da je pisac bio netko iz tvoje jezične zajednice?)

Vođe zajednice će možda htjeti dodati vlastite informacije ovima ili napisati sažetu izjavu o tome u kojoj je mjeri ovaj prijevod prihvatljiv lokalnoj zajednici. To se može dodati kao dio informacijama o Procjeni druge razine zajednice. Šire vođe crkve imat će pristup ovim informacijama, a one će im pomoći da potvrde da je prijevod prihvatila lokalna kršćanska zajednica dok budu radili crkvenu provjeru Druge razine, kao i provjeru Treće razine.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera crkvenog vođe](#)

[Rubrika za samoprocjenu](#)

Potvrde druge razine

Prikladna dokumentacija za potvrdu druge razine

Mi, crkveni vođe u našoj jezičnoj zajednici, potvrđujemo sljedeće:

Prijevod je usklađen s Izjavom vjere i Smjernicama za prevoditelje.

Prijevod je točan i jasan u ciljanom jeziku.

Prijevod koristi prihvatljiv jezični stil.

Prijevod koristi prikladnu abecedu i pravopis.

Zajednica prihvaća prijevod.

Zajednica je ispunila svoj obrazac za provjeru.

Ako postoje bilo kakvi preostali problemi, zabilježite ih ovdje kako bi to zapazili Provjeravatelji treće razine.

Imena i služba provjeravatelja druge razine:

- Ime i prezime:

- Služba:

- Ime i prezime:

- Služba:

- Ime i prezime:

- Služba:

- Ime i prezime:

- Služba:

- Ime i prezime:

- Služba:

- Ime i prezime:

- Služba:

Zatim preporučujemo da naučite:

Rubrika za samoprocjenu

Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva

Ova stranica odgovara na pitanje: *Na koji način crkveni vođe mogu potvrditi da je prijevod dobar?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

Potpun prijevod

Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva

Provjera treće razine - Autentična provjera

Provjeru treće razine napraviti će skupine ili organizacije koje su prepoznate od crkava u jezičnoj zajednici. Vođe iz tih skupina potvrdit će da odobravaju dijeljenje i uporabu prijevoda među ljudima u svom krugu poznanstava. Ta potvrda nije potrebna za dijeljenje prijevoda, nego služi da ga se ovjeri.

Oni koji rade potvrdu Treće razine ne smiju biti isti oni koji su radili provjeru Druge razine.

Namjera ove razine provjere jest da se potvrdi jednakost prijevoda s namjerom izvornih tekstova i zdravom naukom povijesne i sveopće Crkve, kroz pregled i potvrdu vodstva Crkava koje govore tim jezikom. Treća razina se, stoga, postiže zajedničkim slaganjem vodstva nekolicine crkvenih mreža. Crkvene mreže trebale bi biti predstavnici crkava u jezičnoj zajednici. Oni koji provjeravaju prijevod trebali bi biti rođeni govornici toga jezika, a oni koji potpisuju provjeru trebaju biti u vodećim ulogama u Crkvenim mrežama. Vođa crkvene mreže koji je ujedno i rođeni govornik jezika na koji se prevodi može i provjeriti prijevod i potvrditi njegovu kvalitetu.

Treća razina je dovršena nakon što je prijevod u potpunosti provjeren i potvrđen od vodstva (ili njihovih delegata) barem dvije crkvene mreže koje imaju osoblje poučeno biblijskim jezicima i sadržaju.

Za nastavljnje s provjerom Treće razine, idi na [Pitanja za provjeru treće razine](#).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Pitanja za provjeru treće razine](#)

[Rubrika za samoprocjenu](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu napraviti provjeru treće razine?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u razine provjere](#)

[Provjera druge razine - Potvrda jezične zajednice](#)

[Provjera točnosti](#)

Pitanja za provjeru treće razine

Pitanja za treću razinu

Ovo su pitanja koja provjeravatelji Treće razine trebaju imati na umu dok čitaju novi prijevod.

Na ova pitanja možeš odgovoriti nakon što pročitaš dijelove prijevoda ili kada naiđeš na probleme u tekstu. Ako odgovoriš "ne" na bilo koje od ovih pitanja u prvoj skupini, molim te objasni malo detaljnije, navedi specifični odlomak za koji misliš da nije ispravan i daj svoju preporuku kako bi ga prevoditeljski tim trebao ispraviti.

Imaj na umu da je cilj prevoditeljskog tima izraziti značenje izvorišnog teksta na prirodan i jasan način u ciljanom jeziku. To znači da će možda trebati promijeniti redoslijed nekih rečenica i da će mnoge pojedinačne riječi u izvorišnom jeziku morati zamijeniti s više riječi u ciljanom jeziku. Takve stvari se ne smatraju problemima u prijevodima na Druge jezike (OL). Jedino kada bi prevoditelj trebao izbjegavati unošenje promjena jest kod prijevoda na Ulazne jezike (GL) za ULB i UDB. Svrha ULB-a je da pokaže prevoditelju na Druge jezike (OL) na koji način izvorni biblijski jezici izražavaju značenje, a svrha UDB-a je da izrazi to isto značenje u jednostavnim, jasnim oblicima, premda bi možda bilo prirodnije koristiti idiom u Drugim jezicima (OL). Prevoditelji na Ulazne jezike (GL) trebaju upamtiti te smjernice. Međutim, cilj za prevoditelje na Druge jezike (OL) uvijek je da njihov prijevod bude prirodan i jasan.

Također, imajte na umu da prevoditelji mogu unijeti informacije koje bi izvorni čitatelji razumjeli iz izvorne poruke, ali koje izvorni autor nije izričito izrekao. Kada su te informacije nužne za ciljane čitatelje kako bi oni mogli razumjeti tekst, dobro je izreći ih eksplicitno. Za više informacija o tome, vidi [Implicitne i eksplicitne informacije](#).

Je li prijevod usklađen s Izjavom vjere i Prevoditeljskim smjernicama?

Je li prevoditeljski tim pokazao da dobro razumije izvorišni jezik, kao i ciljani jezik i kulturu?

Potvrđuje li jezična zajednica da prijevod govori na jasan i prirodan način na njihovu jeziku?

Kojih se od sljedećih stilova prevođenja autor držao?

Prijevod riječ-za-riječ, držeći se jako blizu obliku izvorišnog prijevoda

prijevod izraz po izraz, koristeći prirodne jezične strukture

prijevod koji se zasniva na značenju, ciljajući na slobodu izričaja lokalnog jezika

Smatraju li vođe zajednice da su prevoditelji slijedili (kao što piše u četvrtom pitanju) stil koji je prikladan za tu zajednicu?

Smatraju li vođe zajednice da su prevoditelji koristili dijalekt koji najbolje prenosi značenje široj jezičnoj zajednici? Na primjer, jesu li prevoditelji koristili izraze, veznike, fraze i pravopis koji će prepoznati većina ljudi te jezične zajednice?

Dok čitaš prijevod, razmišljaj o kulturološkim pitanjima u lokalnoj zajednici zbog kojih će neke odlomke u knjizi biti teško prevesti. Je li prevoditeljski tim preveo te odlomke na način koji poruku izvorišnog teksta čini jasnom, te hoće li uspjeti izbjeći pogrešna shvaćanja koja ljudi mogu imati zbog tih kulturoloških pitanja? Smatraju li vođe zajednice da je prevoditelj, u tim teškim odlomcima, koristio jezik koji komunicira istu poruku kao i izvorišni tekst?

Prema tvojoj prosudbi, komunicira li prijevod istu poruku koju komunicira izvorišni tekst? Ukoliko te bilo koji dio prijevoda navodi da odgovoriš "ne", molimo te odgovori na drugu skupinu pitanja dolje.

Odgovoriš li "da" na bilo koje pitanje u ovoj drugoj skupini, molimo te objasni detaljnije kako bi prevoditeljski tim mogao znati u čemu je točno problem, koji dio teksta treba ispravak i na koji način bi ti volio da oni to isprave.

Postoje li nekakve doktrinarne pogreške u prijevodu?

Ova stranica odgovara na pitanje: Što tražim u provjeri treće razine?

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva](#)

Jesi li pronašao područja prijevoda za koja ti se čini da se suprotstavljaju nacionalnom prijevodu ili važnim pitanjima vjere koja postoje u tvojoj kršćanskoj zajednici?

Je li prevoditeljski tim unio dodatne informacije ili ideje koje nisu bile dio poruke u izvorišnom tekstu?

(Upamti, izvorna poruka uključuje i [Implicitne informacije](#).)

Je li prevoditeljski tim izostavio neke informacije ili ideje koje su bile dio poruke u izvorišnom tekstu?

Ukoliko postoje problemi s prijevodom, planiraj se susresti s prevoditeljskim timom kako bi riješio te probleme. Nakon što se susretnoš s njima, prevoditeljski tim će možda trebati provjeriti njihov izmijenjeni prijevod zajedno s vođama zajednice kako bi bili sigurni da prijevod još uvijek dobro prenosi poruku, a zatim će se ponovno susresti s tobom.

Kada budeš spreman odobriti prijevod, idi ovdje: [Odobrenje Treće razine](#).

Zatim preporučujemo da naučite:

[Provjera točnosti](#)

[Odobrenje treće razine](#)

[Rubrika za samoprocjenu](#)

Odobrenje treće razine

Prikladna dokumentacija za treću razinu potvrde

Ja, kao predstavnik napiši naziv crkvene mreže ili organizacije za prijevod Biblije crkvene mreže ili organizacije za prijevod Biblije koja služi u napiši naziv jezične zajednice, odobravam ovaj prijevod te potvrđujem sljedeće:

Prijevod je usklađen s Izjavom vjere i Smjernicama za prevođenje.
Prijevod je točan i jasan u ciljanom jeziku.
Prijevod koristi prihvatljiv stil jezika.
Zajednica odobrava prijevod.

Ako bilo kakvi problemi ostanu neriješeni nakon drugoga susreta s prevoditeljskim timom, molim te da to ovdje naznačiš.

Potpis: potpiši ovdje

Služba: ovdje napiši svoju službu

Za Ulazne jezike, trebat ćeš slijediti [Postupak za izvorišni tekst](#) kako bi tvoj prijevod mogao postati izvorišni tekst.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kako mogu potvrditi odobrenje treće razine prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva](#)

[Pitanja za provjeru treće razine](#)

[Rubrika za samoprocjenu](#)

Uvod u provjeru prijevoda - drugi dio

Prevoditeljski tim će provesti puno vremena u provjeri svojih prijevoda, kao što smo vidjeli u prvom dijelu Prevoditeljskog priručnika. Te provjere njihov rad dovode do Prve razine provjere. Zatim trebaju dati drugima da provjere njihov rad kako bi ispunili uvjete za Drugu i Treću razinu.

Za Drugu i Treću razinu, prevoditeljski tim treba donijeti svoj rad članovima jezične zajednice i crkvenim vođama. To je potrebno zato što je prevoditeljski tim jako blizu i uključen je u svoj rad, tako da ponekad neće vidjeti pogreške koje će drugi lakše uočiti. Drugi govornici jezika mogu predložiti bolje načine na koje se neke stvari mogu izreći od načina na koje je smislio prevoditeljski tim. Ponekad prijevod prevoditeljskog tima zvuči čudno zato što su previše usko slijedili izvorni jezik. Drugi govornici jezika mogu im pomoći da to isprave. Isto tako, prevoditeljskom timu možda nedostaje neka stručnost ili poznavanje Biblije koje drugi imaju, tako da mogu napraviti neke greške koje drugi onda mogu ispraviti. Iz tih razloga, ljudi koji nisu dio prevoditeljskog tima trebaju provjeravati prijevod.

Prvi dio Priručnika za provjeru sadrži smjernice na koji način prevoditeljski tim može raditi provjeru prijevoda zajedno sa članovima jezične zajednice, kao i neke smjernice za crkvene vođe. Ovaj dio sadrži smjernice koje crkveni vođe mogu koristiti kao vodilje u provjeri prijevoda i za Drugu razinu i za Treću razinu.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto trebam provjeriti tuđi prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Provjera crkvenog vođe](#)

[Provjera treće razine - Potvrda crkvenog vodstva](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Koraci prilikom provjere prijevoda](#)

Koraci prilikom provjere prijevoda

Koraci u provjeri prijevoda

Prije provjere

Saznaj unaprijed koje ćeš priče ili biblijski odlomak provjeravati. Pročitaj odlomak u nekoliko prijevoda na jezicima koje razumiješ, uključujući, ako je moguće, izvorne jezike.

Pročitaj odlomak u ULB-u i UDB-u, a zatim pročitaj Bilješke i translationWords.

Zabilježi svaki dio koji smatraš teško prevodivim.

Istraži te odlomke u priručnicima za prevođenje i komentarima, zapisujući bilješke o tome što si otkrio.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje korake trebam slijediti kada provjeravam tuđi prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u provjeru prijevoda - drugi dio](#)

Dok provjeravaš

Postavi pitanja. Kada vidiš nešto za što misliš da bi moglo biti problem prilikom prevođenja, nemoj napisati izjavu prevoditelju da postoji problem u prijevodu. Ako ne govoriš ciljanim jezikom, onda ne znaš postoji li problem ili ne. Samo sumnjaš da bi mogao postojati problem. Čak i ako govoriš ciljanim jezikom, pristojnije je postaviti pitanje nego izjaviti da je nešto pogrešno. Recimo, možeš postaviti ovakvo pitanje: "Što misliš o tome da ovo ovako izrazimo?" i onda predloži alternativan način da se to prevede. Zatim zajedno razgovarajte o različitim idejama o tome kako se to može prevesti i navedi razloge zašto misliš da bi jedan alternativan prijevod mogao biti bolji od drugog. Nakon što ste razmotrili alternative, prevoditelj ili prevoditeljski tim mora odlučiti kako je to najbolje prevesti.

Istraži ciljani jezik i kulturu. Pitanja koja postavljaš imaju za cilj otkriti što znači neki izraz u ciljanom jeziku. Najbolja su pitanja ona koja prevoditelju pomažu da razmisli o tome što taj izraz znači i kako se koristi. Evo nekih korisnih pitanja: "U kojim se situacijama ovaj izraz koristi u tvome jeziku?" ili "Tko obično daje ovakve izjave i zašto to govore?" Također je korisno pomoći prevoditelju da razmisli o tome što bi osoba iz njegova sela rekla kada bi se našla u istoj situaciji kao osoba u Bibliji.

Pouči prevoditelja. Nakon što istražiš značenje nekog izraza u ciljanom jeziku i kulturi, možeš reći prevoditelju što znači taj izraz u izvorišnom jeziku i kulturi. Zatim zajedno možete odlučiti ima li izraz u prijevodu ili izraz koji je prevoditelj upravo smislio isto značenje ili nema.

Izravna provjera prijevoda

Ako govoriš ciljanim jezikom, onda možeš pročitati ili čuti prijevod te o njemu postavljati izravna pitanja prevoditeljskom timu.

Upotreba pisanoga obrnutog prijevoda

Ako ne govoriš ciljanim jezikom, trebat ćeš raditi iz obrnutog prijevoda na jeziku koji razumiješ. To se može napisati odvojeno od prijevoda, odnosno može se napisati u obliku interlinearnog prijevoda, odnosno tako da se redak obrnutog prijevoda piše ispod svakoga retka prijevoda. Lakše je usporediti prijevod s obrnutim prijevodom kada su napisani u interlinearnom obliku, ali obrnuti prijevod lakše je čitati kada su napisani odvojeno. Obje metode imaju prednosti i nedostatke. Onaj koji radi obrnuti prijevod ne bi smio biti uključen u izradu prijevoda.

Ukoliko je to moguće, provjeri obrnuti prijevod u pisanom obliku prije nego što se sastaneš s prevoditeljem ili prevoditeljima licem u lice. To će ti dati vremena da razmisliš o tom odlomku i da dalje istražiš pitanja koja su nastala zbog onoga što obrnuti prijevod kaže. To će ti također sačuvati puno vremena kada se budeš sastao s prevoditeljskim timom jer će biti puno teksta o kojem nećeš trebati razgovarati jer si ga pročitao u

obrnutom prijevodu i nisi našao nikakve probleme s njime. Kada se sastanete, bit ćete puno produktivniji jer ćete sve vrijeme provesti razgovarajući o problematičnim dijelovima.

Dok budeš radio na obrnutom prijevodu, pravi zabilješke s pitanjima koja želiš postaviti prevoditelju, bilo da ti nešto objasni ili da pomognu prevoditeljima da razmisle o mogućim problemima s prijevodom.

Pitaj prevoditelja da ti da prijepis prijevoda (ako nije interlinearan), kako bi mogao usporediti prijevod s obrnutim prijevodom i zabilježiti veznike koje ciljani jezik koristi, kao i druge značajke koje možda nisu vidljive u obrnutom prijevodu. Pregledavanje prijevoda može pomoći u primjećivanju onih mjesta gdje obrnuti prijevod možda točno ne predstavlja prijevod. Na primjer, gdje se koriste iste riječi u prijevodu, ali različite u obrnutom prijevodu. U tom slučaju, dobro je pitati prevoditelja zašto se obrnuti prijevod razlikuje od prijevoda, te treba li se ispraviti.

Ako ne možeš pregledati obrnuti prijevod prije sastanka s prevoditeljem, onda ga pregledaj zajedno s prevoditeljem, razgovarajući o pitanjima i problemima dok zajedno radite na njemu. Često će i sam prevoditelj, prilikom usporedbe obrnutog prijevoda s prijevodom na ciljani jezik, pronaći probleme s prijevodom.

Korištenje usmenoga obrnutog prijevoda

Ako ne postoji pisani obrnuti prijevod, onda neka netko tko poznaje ciljani jezik i jezik koji razumiješ napravi usmeni obrnuti prijevod. To bi trebala biti osoba koja nije bila uključena u izradu prijevoda. Dok slušaš usmeni prijevod, bilježi riječi ili izraze za koje ti se čini da komuniciraju pogrešno značenje ili da predstavljaju druge probleme. Osoba bi trebala prevesti odlomak u kratkim dijelovima, zaustavljajući se između svakog dijela kako bi ti mogao postavljati pitanja nakon što čuješ svaki dio.

Nakon provjere

Neka pitanja trebat će se ostaviti za poslije, nakon sastanka za provjeravanje. Pazite da napravite plan da se ponovno sastanete da razgovarate o odgovorima na ta pitanja. To mogu biti:

Pitanja koja ti ili netko drugi morate istražiti, obično nešto o biblijskom tekstu što ćeš trebati saznati, na primjer, točnija značenja biblijskih riječi ili izraza, odnosno odnos između biblijskih ljudi ili naravi biblijskih mjesta.

Pitanja koja ćeš trebati postaviti drugim govornicima ciljanoga jezika. Ta pitanja služe kako bi bio siguran da određeni izrazi komuniciraju točna značenja, odnosno kako bi istražio kulturološku pozadinu nekih izraza u ciljanom jeziku. To su pitanja koja će prevoditeljski tim trebati postaviti ljudima kada se vrate u svoju zajednicu.

Ključne riječi

Pazi da prevoditeljski tim radi popis translationWords riječi (važnih izraza) iz biblijskih odlomaka koje prevode, zajedno s izrazima na ciljanom jeziku koji su odlučili koristiti za svaki od tih važnih izraza. Ti i prevoditeljski tim vjerojatno ćete trebati dodavati riječi tome popisu i mijenjati izraze iz ciljanoga jezika dok napredujete kroz prijevod Biblije. Koristite popis translationWords riječi kako bi vas one upozorile kada postoje Ključne riječi u odlomku koji prevodite. Kada god postoji neka Ključna riječ u Bibliji, pazi da prijevod koristi izraz ili frazu koje ste izabrali za tu Ključnu riječ. Također, pazi da ona svaki put ima smisla. Ukoliko nema smisla, onda ćete trebati razgovarati o tome zašto ima smisla na nekim mjestima, ali ne i na drugim. Zatim ćeš trebati promijeniti ili zamijeniti taj izabrani izraz, odnosno odlučiti da ćete koristiti više od jednoga izraza na ciljanom jeziku kako biste se prilagodili različitim načinima na koje se ta Ključna riječ koristi. Jedan koristan način na koji to možete učiniti jest da svaki važan izraz upišete u tablicu, sa stupcima za izraz na izvorišnom jeziku, za izraz na ciljanom jeziku, za alternativne izraze te za biblijske odlomke gdje koristite svaki od tih izraza. Nadamo se da će ta značajka postojati u budućim inačicama programa translationStudio.

Zatim preporučujemo da naučite:

Obrnuto prevođenje

Što je obrnuto prevođenje?

Obrnuto prevođenje je prevođenje biblijskoga teksta s lokalnoga ciljanog jezika natrag na jezik šire komunikacije. Zove se "obrnuto prevođenje" zato što je to prevođenje u suprotnom smjeru od onoga kojim se stvara lokalni prijevod na ciljani jezik.

Međutim, obrnuto prevođenje ne radi se u potpunosti na uobičajen način, jer njegov cilj nije prirodnost na jeziku prijevoda (u ovom slučaju, jeziku šire komunikacije). Umjesto toga, cilj je predstaviti riječi i izraze prijevoda na lokalni jezik na doslovan način, u isto vrijeme koristeći gramatiku i redosljed riječi jezika šire komunikacije. Na taj način, provjeravatelj prijevoda može najjasnije vidjeti značenje riječi u tekstu na ciljanom jeziku, a ujedno može dobro razumjeti obrnuti prijevod i čitati ga brže i lakše.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Svrha obrnutog prevođenja](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što je obrnuto prevođenje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Koraci prilikom provjere prijevoda](#)

Svrha obrnutog prevođenja

Zašto je obrnuto prevođenje potrebno?

Svrha obrnutog prevođenja je omogućiti konzultantu ili provjeravatelju biblijskog materijala koji ne razumije ciljani jezik da vidi što se nalazi u prijevodu na ciljani jezik, premda ga ne razumije. Zato jezik obrnutog prijevoda mora biti jezik koji razumiju i osoba koja radi obrnuti prijevod (obrnuti prevoditelj) i provjeravatelj. Često to znači da će obrnuti prevoditelj trebati prevesti tekst sa ciljanog jezika nazad na isti jezik šire komunikacije koji je koristio kao izvorišni tekst.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Zašto je obrnuto prevođenje potrebno?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Obrnuto prevođenje](#)

Neki bi to mogli smatrati nepotrebnim jer biblijski tekst već postoji na izvorišnom jeziku. Međutim, upamtite svrhu obrnutog prijevoda: on treba omogućiti provjeravatelju da vidi što se nalazi u prijevodu na ciljani jezik. Samo čitanje izvornoga izvorišnog jezika ne omogućava provjeravatelju da vidi što se nalazi u prijevodu na ciljani jezik. Stoga, obrnuti prevoditelj mora napraviti novi prijevod nazad na jezik šire komunikacije, koji se temelji isključivo na prijevodu na ciljani jezik. Zato obrnuti prevoditelj *ne može* gledati na tekst na izvorišnom jeziku kada radi obrnuti prijevod, nego *samo* na tekst na ciljanom jeziku. Na taj način, provjeravatelj može uočiti bilo kakve probleme koji mogu postojati u prijevodu na ciljani jezik i raditi s prevoditeljem da popravi te probleme.

Obrnuti prijevod može biti jako koristan u poboljšavanju prijevoda na ciljani jezik čak i prije nego što ga provjeravatelj upotrijebi da provjeri prijevod. Kad prevoditeljski tim pročita obrnuti prijevod, oni mogu vidjeti kako je obrnuti prevoditelj razumio njihov prijevod. Ponekad će obrnuti prevoditelj shvatiti njihov prijevod drukčije nego što su oni htjeli. U takvim slučajevima, oni mogu promijeniti svoj prijevod tako da jasnije komunicira značenje koje su htjeli. Kada prevoditeljski tim može koristiti obrnuti prijevod na taj način prije nego što ga daju provjeravatelju, mogu unijeti mnoga poboljšanja u svoj prijevod. Kada to učine, provjeravatelj može puno brže provjeriti tekst, jer je prevoditeljski tim mogao ispraviti mnoge probleme u prijevodu prije nego što se susreo s provjeravateljem.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Obrnuti prevoditelj](#)

Obrnuti prevoditelj

Tko bi trebao napraviti obrnuti prijevod?

Kako bi mogla napraviti dobar obrnuti prijevod, osoba mora imati tri kvalifikacije.

Osoba koja radi obrnuti prijevod treba biti netko kome je lokalni ciljani jezik materinski jezik te tko govori jezikom šire komunikacije.

Ta osoba također mora biti netko tko nije bio uključen u prijevod na ciljani jezik koji sada obrnuto prevodi. Razlog tomu je taj što netko tko je radio na određenom prijevodu na lokalni jezik zna što je bila namjera toga prijevoda, te će to značenje uvrstiti u obrnuti prijevod, koji će stoga izgledati poput izvorišnog prijevoda. Međutim, moguće je da će govornik lokalnog jezika koji nije radio na prijevodu na lokalni ciljani jezik razumjeti prijevod drukčije, odnosno da uopće neće razumjeti neke njegove dijelove. Provjeravatelj želi znati koja su ta druga značenja koja će drugi govornici lokalnoga ciljanog jezika znati iz prijevoda, kako bi mogao raditi s prevoditeljskim timom kako bi ta mjesta mogla jasnije izraziti pravilno značenje.

Osoba koja radi obrnuti prijevod trebala bi biti netko tko ne poznaje dobro Bibliju. Razlog za to je taj što obrnuti prevoditelj mora dati samo značenje koje je shvatio kada je gledao na prijevod ciljanoga jezika, a ne iz znanja koje bi mogao imati dok čita Bibliju na drugom jeziku.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Tko bi trebao napraviti obrnuti prijevod?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Svrha obrnutog prevođenja](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Vrste obrnutog prevođenja](#)

Vrste obrnutog prevođenja

Kakve vrste obrnutog prevođenja postoje?

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakve vrste obrnutog prevođenja postoje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Obrnuti prevoditelj](#)

Usmeno

Prilikom usmenoga obrnutog prevođenja prevoditelj govori provjeravatelju prijevoda na jeziku šire komunikacije dok čita ili sluša prijevod na ciljanom jeziku. To će obično činiti jednu po jednu rečenicu, odnosno po dvije rečenice ukoliko su kratke. Kada provjeravatelj prijevoda čuje nešto što može biti problem, zaustavit će osobu koja radi usmeno obrnuto prevođenje kako bi mogla postaviti pitanje o tome. Jedan ili više članova prevoditeljskog tima također bi trebao biti prisutan, kako bi mogao dati odgovore o prijevodu.

Prednost usmenoga obrnutog prevođenja je u tome što je takav prevoditelj odmah dostupan provjeravatelju prijevoda i može odgovoriti na pitanja provjeravatelja prijevoda o obrnutom prevođenju. Nedostatak usmenoga obrnutog prevođenja je u tome što takav prevoditelj ima jako malo vremena za razmišljanje o tome koji je najbolji način da obrnuto prevede taj prijevod, tako da možda neće moći izraziti značenje toga prijevoda na najbolji način. Zbog toga može biti nužno da provjeravatelj prijevoda postavi više pitanja nego kada bi se obrnuti prijevod izrazio na bolji način. Još jedan nedostatak je to što provjeravatelj također ima jako malo vremena za procjenu obrnutog prijevoda. Ima tek nekoliko sekundi da razmisli o jednoj rečenici prije nego što čuje drugu. Zbog toga možda neće uhvatiti sve probleme koje bi uhvatio kada bi imao više vremena da razmisli o svakoj rečenici.

Pisano

Postoje dvije vrste pisanoga obrnutog prevođenja. O razlikama između njih govorit ćemo u sljedećem modulu. Pisano obrnuto prevođenje ima nekoliko prednosti u odnosu na usmeno obrnuto prevođenje. Kao prvo, kada se obrnuti prijevod zapiše, prevoditeljski tim ga može pročitati da vidi postoje li mjesta na kojima prevoditelj obrnutog prijevoda nije razumio njihov prijevod. Ako je obrnuti prevoditelj pogrešno shvatio prijevod, onda će ga drugi čitatelji ili slušatelji prijevoda također pogrešno razumjeti, tako da će prevoditeljski tim trebati izmijeniti svoj prijevod na tim mjestima.

Drugo, kada se obrnuti prijevod zapiše, provjeravatelj prijevoda onda može pročitati obrnuti prijevod prije nego što se sastane s prevoditeljskim timom i može uzeti dovoljno vremena da razmisli o prijevodu. Može primijetiti i osloviti više problema koje nalazi u prijevodu, a ponekad i pronaći bolja rješenja tih problema jer je imao više vremena da razmisli o svakome problemu u odnosu na tih nekoliko sekundi koje ima da razmisli o svakoj rečenici za vrijeme usmenoga obrnutog prevođenja.

Treće, kada se obrnuti prijevod napiše, provjeravatelj prijevoda također može pripremiti svoja pitanja u pisanom obliku prije nego što se susretne s prevoditeljskim timom. Ukoliko ima vremena prije njihova sastanka i ako imaju neki način da komuniciraju, provjeravatelj može poslati svoja napisana pitanja prevoditeljskom timu kako bi ih mogli pročitati i promijeniti one dijelove prijevoda koje je provjeravatelj smatrao problematičnima. To pomaže prevoditeljskom timu i provjeravatelju da mogu provjeriti puno više biblijskog materijala kada se susretnu, jer mnoge probleme u prijevodu mogu ispraviti prije svoga susreta. Tijekom sastanka, mogu se usredotočiti na preostale probleme. To su obično mjesta na kojima prevoditeljski tim nije razumio pitanje provjeravatelja ili gdje provjeravatelj nije razumio nešto o ciljanom jeziku, tako da misli da postoji problem tamo gdje ga zapravo nema. U tom slučaju, tijekom sastanka prevoditeljski tim može objasniti provjeravatelju što nije dobro razumio.

Čak i ako nema vremena da provjeravatelj pošalje svoja pitanja prevoditeljskom timu prije njihova sastanka, oni će još uvijek moći pregledati više materijala na sastanku nego što bi u suprotnom mogli, jer je provjeravatelj već pročitao obrnuti prijevod i već je pripremio svoja pitanja. Budući da je već imao prethodno vrijeme pripreme, on i prevoditeljski tim mogu koristiti sastanak da razgovaraju samo o problematičnim dijelovima prijevoda, umjesto da sporo čitaju cijeli prijevod, što je potrebno kada se radi usmeni obrnuti prijevod.

Četvrto, pisani obrnuti prijevod umanjuje napor provjeravatelja prijevoda jer on ne mora provesti mnoge sate usredotočen na slušanje i razumijevanje usmenog prijevoda dok mu se isti govori. Ukoliko se provjeravatelj i prevoditeljski tim susreću u glasnoj okolini, stres hoće li čuti svaku riječ točno provjeravatelja može dodatno iscrpiti. Mentalna iscrpljenost zbog koncentracije povećava vjerojatnost da će provjeravatelj propustiti neke probleme, koji će zato ostati nepromijenjeni u biblijskom tekstu. Zbog toga preporučamo da se, kada god je to moguće, koristi pisano obrnuto prevođenje.

Zatim preporučujemo da naučite:

[*Vrste pisanih obrnutih prijevoda*](#)

Vrste pisanih obrnutih prijevoda

Postoje dvije vrste pisanih obrnutih prijevoda.

Interlinearni obrnuti prijevod

Interlinearni obrnuti prijevod je prijevod u kojem obrnuti prevoditelj svaku prevedenu riječ stavlja ispod riječi na ciljanom jeziku. Zbog toga tekst svakoga retka ciljanog jezika prati redak na jeziku šire komunikacije. Prednost ove vrste obrnutog prevođenja je u tome što provjeravatelj može lako vidjeti na koji način prevoditeljski tim prevodi svaku riječ ciljanog jezika. Može lakše vidjeti opseg značenja svake riječi na ciljanom jeziku i usporediti kako se koristi u različitim kontekstima. Nedostatak takve vrste prijevoda je u tome što redak teksta na jeziku šire komunikacije čini prijevod pojedinačnih riječi. Zbog toga je jako teško čitati i razumjeti taj tekst, te u umu provjeravatelja prijevoda može nastati više pitanja i pogrešnih shvaćanja od druge metode obrnutog prevođenja. Iz istoga razloga ne preporučamo ni metodu prijevoda Biblije riječ po riječ!

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakve vrste pisanih obrnutih prijevoda postoje?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste obrnutog prevođenja](#)

Slobodni obrnuti prijevod

Slobodni obrnuti prijevod je onaj prijevod u kojemu obrnuti prevoditelj radi prijevod na jezik šire komunikacije na odvojenom mjestu od prijevoda na ciljani jezik. Nedostatak ove metode je da obrnuti prijevod nije usko vezan uz prijevod na ciljani jezik. Međutim, obrnuti prevoditelj može nadvladati taj nedostatak kada radi obrnuti prijevod Biblije tako što će u svoj obrnuti prijevod unijeti brojeve stihova. Obraćajući pažnju na brojeve stihova u oba prijevoda, provjeravatelj prijevoda može pratiti koji dio obrnutog prijevoda predstavlja koji dio prijevoda na ciljanom jeziku. Prednost te metode je u tome što obrnuti prevoditelj može koristiti gramatiku i redosljed riječi jezika šire komunikacije, tako da je provjeravatelju prijevoda puno lakše čitati i razumjeti tekst. Međutim, čak i ako koristi gramatiku i redosljed riječi jezika šire komunikacije, obrnuti prevoditelj trebao bi imati na umu da riječi treba prevoditi doslovno. Obrnutim prevoditeljima preporučamo da koriste metodu slobodnoga obrnutog prijevoda.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Smjernice za stvaranje dobrog obrnutog prijevoda](#)

Smjernice za stvaranje dobrog obrnutog prijevoda

1. Pokaži upotrebu ciljanog jezika za riječi i rečenice

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koje su smjernice za stvaranje dobrog obrnutog prijevoda?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Vrste pisanih obrnutih prijevoda](#)

a. Koristi značenje riječi u kontekstu

Ako riječ ima samo jedno osnovno značenje, onda bi prevoditelj koji radi obrnuti prijevod trebao koristiti riječ u jeziku šire komunikacije koja predstavlja osnovno značenje svugdje u obrnutom prijevodu. Međutim, ako riječ u ciljanom jeziku ima više od jednoga značenja, tako da se značenje mijenja ovisno o svome kontekstu, onda bi obrnuti prevoditelj trebao koristiti riječ ili frazu na jeziku šire komunikacije koja najbolje predstavlja način na koji je riječ upotrijebljena u tome kontekstu. Kako ne bi došlo do zabune za provjeravatelja prijevoda, obrnuti prevoditelj može staviti drugo značenje u zagrade prvi put kada koristi tu riječ na drukčiji način, tako da provjeravatelj može vidjeti i razumjeti da ta riječ ima više značenja. Na primjer, mogao bi napisati "doći (ići)" ako je riječ na ciljanom jeziku ranije u prijevodu bila prevedena kao "ići", ali u novom kontekstu ju je bolje prevesti kao "doći".

Ako prijevod na ciljani jezik koristi idiom, za provjeravatelja je najbolje ako obrnuti prevoditelj prevede idiom doslovno (u skladu sa značenjem riječi), ali onda uvrsti značenje idioma u zagradama. Na taj način, provjeravatelj može vidjeti da prijevod na ciljani jezik koristi idiom na tome mjestu, a također vidjeti što taj idiom znači. Na primjer, obrnuti prevoditelj mogao bi prevesti idiom poput "otegnuo je papke (umro je)". Ako se idiom javlja više od jednom ili dvaput, obrnuti prevoditelj ne mora stalno unositi objašnjenje, nego može ili prevesti to doslovno ili samo prevesti značenje.

b. Zadrži iste vrste riječi

U obrnutom prijevodu, obrnuti prevoditelj trebao bi predstaviti vrste riječi ciljanog jezika s istim vrstama riječi u jeziku šire komunikacije. To znači da bi obrnuti prevoditelj trebao prevesti imenice pomoću imenica, glagole pomoću glagola, a pridjeve i priloge pomoću pridjeva i priloga. Tako će provjeravatelj lakše vidjeti kako ciljani jezik funkcionira.

c. Zadrži iste vrste rečenica

U obrnutom prijevodu, obrnuti prevoditelj bi trebao predstaviti svaku rečenicu ciljanoga jezika istom vrstom rečenice u jeziku šire komunikacije. Na primjer, ako rečenica ciljanoga jezika koristi zapovijed (imperativna rečenica), onda obrnuti prijevod također treba koristiti zapovijed, a ne prijedlog ili molbu. Ili, ako rečenica na ciljanom jeziku koristi retoričko pitanje, onda obrnuti prijevod također treba koristiti pitanje, a ne izjavu ili neki drugi izraz.

d. Zadrži istu interpunkciju

Obrnuti prevoditelj bi trebao koristiti istu interpunkciju u obrnutom prijevodu kakva je u prijevodu ciljanoga jezika. Na primjer, gdje god se nalazi zarez u prijevodu ciljanoga jezika, obrnuti prevoditelj bi također trebao staviti zarez u obrnuti prijevod. Točke, uskličnici, navodnici i sva interpunkcija trebaju biti na istim mjesstima u oba prijevoda. Na taj način, provjeravatelj može lakše vidjeti koji dijelovi obrnutog prijevoda predstavljaju koje dijelove ciljanoga jezika. Kada se radi obrnuti prijevod Biblije, također je veoma važno pobrinuti se da su svi brojevi poglavlja i stihova na pravim mjestima u obrnutom prijevodu.

e. Izrazi puno značenje složenih riječi

Ponekad će riječi na ciljanom jeziku biti složenije od riječi na jeziku šire komunikacije. U tome slučaju, obrnuti prevoditelj će morati predstaviti riječ na ciljanom jeziku pomoću duljeg izraza na jeziku šire komunikacije. To je nužno kako bi provjeravatelj prijevoda mogao vidjeti što više značenja. Na primjer, za prijevod neke riječi na ciljanom jeziku možda će biti potrebno upotrijebiti izraz na jeziku šire komunikacije poput, "ići gore" ili "ležati dolje". Također, mnogi jezici imaju riječi koje sadrže više informacija nego njihovi ekvivalenti u jeziku šire komunikacije. U tom slučaju, najbolje je da obrnuti prevoditelj uključi te dodatne informacije u zagrada, kao u slučaju "mi (uključivo)" ili "vi (ženski rod, množina)".

2. Koristi stil jezika šire komunikacije za rečeničnu i logičku strukturu

Obrnuti prijevod bi trebao koristiti rečeničnu strukturu koja je prirodna jeziku šire komunikacije, a ne strukturu koja se koristi na ciljanome jeziku. Ovo znači da obrnuti prijevod treba koristiti redosljed riječi koji je prirodan za jezik šire komunikacije, a ne redosljed riječi koji se koristi na ciljanom jeziku. Obrnuti prijevod bi također trebao koristiti način povezivanja fraza i način označavanja logičkih veza, kao što su uzrok i namjera, koji su prirodni jeziku šire komunikacije. Tako će obrnuti prijevod provjeravatelju biti lakše čitati i razumjeti. To će također ubrzati proces provjeravanja obrnutoga prijevoda.

Zatim preporučujemo da naučite:

Što se sve treba provjeravati

Što se sve treba provjeravati

Što sve treba provjeravati

Postavi pitanje u vezi bilo čega što ti se ne čini ispravnim, kako bi ti prevoditeljski tim to mogao objasniti. Ako se to ne čini ispravnim ni njima, onda mogu prilagoditi prijevod. Općenito:

Provjeravaj sve ono što se čini kao da je dodano, što nije bilo dio značenja izvorišnog teksta. (Upamti, izvorno značenje također uključuje [Implicitne informacije](#).)

Provjeri sve ono što se čini da nedostaje, što je bilo dio značenja izvorišnog teksta ali nije bilo uključeno u prijevod.

Provjeri svako značenje koje se čini različitim od značenja izvorišnog teksta.

Provjeri je li glavna poanta ili tema odlomka jasna. Pitaj prevoditeljski tim da ti sažeto kažu što taj odlomak kaže ili poučava. Ako odluče da je neka manja stvar zapravo najvažnija, onda će možda trebati prilagoditi način na koji su preveli taj odlomak.

Provjeri jesu li različiti dijelovi odlomka povezani na ispravan način - jesu li razlozi, dodatci, posljedice, zaključci itd. u biblijskom odlomku obilježeni s ispravnim veznicima na ciljanom jeziku.

Provjeri dosljednost translationWords riječi, kao što je objašnjeno u posljednjem odlomku u članku "Koraci u provjeri prijevoda". Postavi pitanje na koji se način svaki od tih izraza koristi u kulturi – tko koristi te izraze i u kojim prilikama. Također postavi pitanje koji su drugi izrazi slični i koje razlike postoje između tih sličnih izraza. To će prevoditelju pomoći da vidi imaju li neki izrazi možda neželjena značenja, te kako bi vidjeli koji bi izraz mogao biti bolji, odnosno žele li koristiti različite izraze u različitim kontekstima.

Provjeri stilske figure. Gdje se u biblijskom tekstu nalazi stilska figura, vidi kako je prevedena i pazi da komunicira isto značenje. Tamo gdje se u prijevodu nalazi stilska figura, provjeri komunicira li isto značenje koje nalaziš u biblijskom tekstu.

Provjeri kako su prevedene apstraktne ideje kao što su ljubav, oprostjenje, radost itd. Mnoge od tih ideja su ujedno i ključne riječi.

Provjeri kako su prevedene stvari ili običaji nepoznati u ciljanoj kulturi. Ponekad je jako korisno prevoditeljskom timu pokazati slike tih stvari, kao i objasniti ih.

Razgovaraj o riječima koje se odnose na duhovni svijet i kako ih ciljano kultura razumije. Pazi da one riječi koje se koriste u prijevodu komuniciraju pravo značenje.

Provjeri sve ono što bi moglo biti posebno teško za razumjeti ili prevesti u tom odlomku.

Nakon što sve to provjeriš i uneseš izmjene, neka prevoditeljski tim jedni drugima ili drugim članovima njihove jezične zajednice naglas pročitaju taj odlomak kako bi osigurali da prijevod teče prirodno i da koristi prave veznike. Ukoliko je ispravak učinio prijevod neprirodnim, onda će u prijevod trebati unijeti dodatne promjene. Taj postupak provjere i izmjene treba se ponavljati sve dok prijevod ne bude jasno i prirodno komunicirao poruku u ciljanom jeziku.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Kako mogu provjeriti formatiranje](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što bih sve trebao provjeravati?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Koraci prilikom provjere prijevoda](#)

Kako mogu provjeriti formatiranje

Postoje provjere koje možeš napraviti prije, tijekom i nakon prevođenja neke biblijske knjige, koje će prevođenje učiniti puno lakšim, a sam prijevod će dobro izgledati i bit će ga lako čitati. Moduli koji se spominju u ovom odjeljku daju više informacija o narednim temama.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Što trebam učiniti da prijevod izgleda kako treba?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Što se sve treba provjeravati](#)

Prije prevođenja

Prevoditeljski tim bi trebao donijeti neke odluke u pogledu sljedećih pitanja prije nego što počne prevoditi.

Abeceda (vidi [Prikladna abeceda](#))

Pravopis (vidi [Dosljedan pravopis](#))

Interpunkcija (vidi [Dosljedna interpunkcija](#))

Tijekom prevođenja

Nakon što prevede nekoliko poglavlja, prevoditeljski tim će možda trebati revidirati neke svoje odluke kako bi riješio probleme na koje su naišli tijekom prevođenja. Također, u to vrijeme možeš napraviti provjeru dosljednosti u programu ParaText da vidiš postoje li još neke odluke koje trebete donijeti vezano uz pravopis i interpunkciju.

Nakon što dovršiš knjigu

Nakon što dovršiš knjigu, možeš provjeriti jesu li prevedeni svi stihovi te možeš donijeti odluku u pogledu naslova odlomaka.

Versifikacija (vidi [Potpuna versifikacija](#))

Naslovi odlomaka (vidi [Naslovi odlomaka](#))

Zatim preporučujemo da naučite:

[Prikladna abeceda](#)

[Dosljedno pisanje](#)

[Dosljedni znakovi interpunkcije](#)

Prikladna abeceda

Abeceda za prijevod

Dok čitaš prijevod, postavljaš si ova pitanja o načinu na koji su riječi napisane. Ova pitanja će ti pomoći da odrediš je li abeceda koja je odabrana da predstavlja glasove toga jezika prikladna i jesu li riječi pisane dosljedno tako da se prijevod može lako čitati.

Je li *abeceda* prikladna da predstavlja glasove jezika novog prijevoda? (Postoje li neki glasovi koji mijenjaju značenje, ali se koristi isti simbol koji se koristi i za drugi glas? Otežava li to čitanje riječi? Mogu li se koristiti neke druge oznake kako bi se prilagodila ta slova i pokazale razlike?)

Je li pravopis koji se koristi u knjizi dosljedan? (Postoje li neka pravila koja bi pisac trebao slijediti da pokaže kako se riječi mijenjaju u različitim situacijama? Mogu li se opisati tako da bi drugi znali lako čitati i pisati taj jezik?)

Koristi li prevoditelj izraze, fraze, veznike i pravopis koji će većina jezične zajednice znati prepoznati?

Ako postoji nešto vezano uz abecedu ili pravopis što nije točno, zabilježi to kako bi mogao razgovarati o tome s prevoditeljskim timom.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koristi li prijevod prikladnu abecedu?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prihvatljiv stil](#)

[Abeceda/Pravopis](#)

Dosljedno pisanje

Kako bi čitatelj mogao lako čitati i razumjeti prijevod, važno je da dosljedno pišeš riječi. To može biti teško kada u ciljanom jeziku ne postoji tradicija pisanja ili sricanja (pravopisa). Kada nekoliko ljudi radi na različitim dijelovima prijevoda, onda je to još teže. Stoga je važno da se prevoditeljski tim sastane prije nego što počnu prevoditi, kako bi porazgovarali o svome planu pisanja riječi.

Razgovarajte timski o riječima koje vam je teško napisati. Ako riječi sadrže glasove koje je teško predstaviti pisanjem, onda ćete možda trebati unijeti promjenu u sustav pisanja koji koristite (vidi [Abeceda/Pravopis](#)). Ako se glasovi u riječima mogu predstaviti na drukčije načine, onda će se tim trebati složiti po pitanju njihova bilježenja. Napravi popis dogovorenog načina pisanja tih riječi abecednim redosljedom. Pripazite da svaki član tima dobije kopiju toga popisa, kako bi se mogao s njom konzultirati tijekom prevođenja. Kada naidete na neku težu riječ, dodajte ju na popis, ali pazite da svi imate ažurirani popis. Možda bi bilo dobro da koristite tablicu kako biste mogli održavati svoj popis.

Možda vam bude teško pisati imena ljudi i naziva mjesta u Bibliji, jer su mnoga od njih nepoznata na ciljanom jeziku. Pazi da i ta imena uneseš u taj popis.

Računala mogu biti od velike pomoći za provjeru pisanja. Ako radiš na Ulaznom jeziku, program za obradu teksta možda već sadrži rječnik. Ako prevodiš na Drugi jezik, onda možeš koristiti značajku "pronađi i zamijeni" da ispraviš pogrešno napisane riječi. ParaText također ima značajku za provjeru pravopisa koja će pronaći sve različite načine na koje su riječi napisane. On će ti ih prikazati i onda ćeš moći odabrati način pisanja.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Dosljedni znakovi interpunkcije](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Jesu li riječi u prijevodu pisane dosljedno?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Uvod u provjeru prijevoda - drugi dio](#)

[Prihvatljiv stil](#)

[Abeceda/Pravopis](#)

[Prikladna abeceda](#)

Dosljedni znakovi interpunkcije

"Interpunkcija" se odnosi na znakove koji označavaju na koji se način rečenica treba čitati ili razumjeti. Primjeri uključuju oznake stanke kao što su zarez ili točka i znakove navodnika koji obuhvaćaju govornikove doslovne riječi. Kako bi čitatelj mogao točno čitati i razumjeti prijevod, važno je dosljedno koristiti interpunkciju.

Prije prevođenja, prevoditeljski tim će trebati donijeti odluku vezano uz metode stavljanja interpunkcije koje će koristiti u prijevodu. Možda je najlakše prisvojiti metodu interpunkcije koju koristi nacionalni jezik, odnosno onaj koji koristi nacionalni jezik ili srodni jezik na kojem se koristi Biblija. Nakon što tim donese odluku vezano uz metodu, pazite da ju svi slijede. Možda će se pokazati korisno dati svakome članu tima tablicu s primjerima točnog načina korištenja svih znakova interpunkcije.

Međutim, čak i kada imaju takvu tablicu, prevoditelji obično rade greške u interpunkciji. Zbog toga, nakon što je određena knjiga prevedena, preporučamo da ju uvedete u ParaText. U ParaText možeš unijeti pravila za interpunkciju za ciljani jezik, a zatim pokrenuti različite provjere znakova interpunkcije koje ima. ParaText će navesti sva mjesta gdje nalazi greške u interpunkciji i pokazati ih. Zatim možeš pregledati ta mjesta da vidiš nalazi li se tamo greška ili ne. Ako postoji greška, možeš ju ispraviti. Nakon što napraviš te provjere znakova interpunkcije, možeš biti siguran da tvoj prijevod točno koristi znakove interpunkcije.

Ova stranica odgovara na pitanje: *Koristi li prijevod dosljedne znakove interpunkcije?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dosljedno pisanje](#)

[Abeceda/Pravopis](#)

[Prikladna abeceda](#)

Zatim preporučujemo da naučite:

[Svi stihovi su na broju](#)

Svi stihovi su na broju

Važno je da tvoj prijevod na ciljani jezik sadrži sve stihove koji su sadržani u Bibliji na izvorišnom jeziku. Ne želimo da neki stihovi nedostaju zbog pogreške. Međutim, zapamti da mogu postojati dobri razlozi zašto neke Biblije sadrže neke stihove koje druge Biblije ne sadrže.

Razlozi za stihove koji nedostaju

Tekstualne varijante - Postoje stihovi koje mnogi biblijski stručnjaci ne smatraju dijelom izvorne Biblije, nego smatraju da su poslije dodani. Prema tome, prevoditelji nekih Biblija odlučili su ne uključiti te stihove ili ih uključiti samo kao fusnote. (Za više informacija o tome, vidi [Tekstualne varijante](#).) Tvoj prevoditeljski tim će trebati donijeti odluku hoćete li te stihove uvrstiti u svoj prijevod ili nećete.

Različito brojenje - Neke Biblije koriste drukčiji sustav brojenja stihova od drugih. (Za više informacija o tome, vidi [Brojevi poglavlja i stihova](#).) Tvoj prevoditeljski tim će trebati odlučiti koji sustav želi koristiti.

Mostovi stihova - U nekim prijevodima Biblije, sadržaj dva ili više stihova su preuređeni tako da je redosljed informacija logičniji ili lakši razumjeti. Kada se to dogodi, brojevi stihova su spojeni, na primjer 4-5 ili 4-6. UDB to ponekad čini, a u rijetkim slučajevima to čini i ULB. Budući da se ne javljaju svi brojevi stihova, odnosno ne javljaju se tamo gdje biste ih očekivali, može izgledati kao da neki stihovi nedostaju. Međutim, sadržaji tih stihova su tamo. (Za više informacija o tome, vidi [Mostovi stihova](#).) Tvoj prevoditeljski tim trebat će donijeti odluku hoće li koristiti mostove stihova ili neće.

Provjera nedostaju li stihovi

Kako bi provjerio nedostaju li stihovi u tvome prijevodu, nakon što prevedeš cijelu knjigu unesi prijevod u ParaText. Zatim pokreni provjeru za "brojeve poglavlja/stihova". ParaText će ti dati popis gdje god u knjizi pronađe da nedostaju stihovi. Tada možeš pogledati svako od tih mjesta i zaključiti nedostaju li ti stihovi namjerno iz jednoga od gore navedena tri razloga, ili nedostaju zbog neke pogreške te se trebaš vratiti i prevesti ih.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Naslovi odlomaka](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Nedostaju li u prijevodu neki stihovi?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Dosljedno pisanje](#)

[Dosljedni znakovi interpunkcije](#)

[Prikladna abeceda](#)

Naslovi odlomaka

Odluke vezane uz naslove odlomaka

Jedna od odluka koje će prevoditeljski tim trebati donijeti vezana je uz to hoće li ili neće koristiti naslove odlomaka. Naslovi odlomaka su nalik na nazive svakog odlomka Biblije koji započinje novu temu. Naslovi odlomaka ljudima najavljuju o čemu govori taj odlomak. Neki ih prijevodi Biblije koriste, dok ih drugi ne koriste. Možda ćeš slijediti praksu Biblije u nacionalnom jeziku koju većina ljudi koristi. Možda ćeš htjeti saznati čemu je sklonija tvoja jezična zajednica.

Korištenje naslova odlomaka zahtijeva više posla jer ćeš svaki od njih trebati napisati ili prevesti, uz prijevod teksta Biblije. To će ujedno tvoj prijevod Biblije učiniti duljim. Međutim, naslovi odlomaka mogu biti jako korisni tvojim čitateljima. Po naslovima odlomaka puno je lakše pronaći gdje Biblija govori o različitim pitanjima. Ako netko traži neku informaciju, jednostavno može čitati naslove odlomaka dok ne pronađe onaj koji stoji iznad teme o kojoj želi čitati. Zatim može pročitati taj odlomak.

Ako si odlučio koristiti naslove odlomaka, onda ćeš trebati odlučiti kakve ćeš koristiti. Ponovno, htjet ćeš saznati kakvim su naslovima odlomaka skloni ljudi u tvojoj jezičnoj zajednici, a možeš odlučiti da ćeš slijediti stil Biblije na tvome nacionalnom jeziku. Pripazi da koristiš vrstu naslova za koji će ljudi razumjeti da nije dio teksta iznad kojega stoji. Naslov odlomka nije dio Svetoga pisma; to je samo vodič u različite dijelove Svetoga pisma. Možda ćeš to moći objasniti tako što ćeš staviti razmak prije i nakon naslova odlomka i koristiti drukčiji font (stil slova), odnosno različitu veličinu slova. Pogledaj kako to čini Biblija u nacionalnom jeziku te ispitaj različite metode u jezičnoj zajednici.

Vrste naslova odlomaka

Postoje mnoge različite vrste naslova odlomaka. Evo nekih različitih vrsta, s primjerima kako bi svaki od njih izgledao za Marka 2:1-12:

- Sažetak: "Iscjeljenjem oduzetoga čovjeka, Isus je pokazao svoju vlast da oprašta grijeh, kao i da liječi." Ovaj način pokušava sažeti glavnu temu odlomka, tako da većinu informacija daje u punoj rečenici.
- Objašnjenje: "Isus liječi oduzetoga čovjeka." Ovo je također puna rečenica, ali daje taman dovoljno informacija da čitatelja podsjeti na to koji odjeljak slijedi.
- Tematska referenca: "Iscjeljenje oduzetoga." Ovaj naslov pokušava biti jako kratak, tako da daje samo naziv koji sadrži nekoliko riječi. To možda štedi prostor, ali je vjerojatno korisno samo za one koji Bibliju već znaju jako dobro.
- Pitanje: "Ima li Isus vlast liječiti i opraštati grijeh?" Ovakav naslov postavlja pitanje na koje informacije u odlomku daju odgovor. Takav način bit će koristan onima koji postavljaju puno pitanja o Bibliji.
- Komentar "o": "O Isusovu iscjeljenju oduzetoga čovjeka." Ovaj naslov eksplicitno kaže da ti pokušava reći o čemu govori odlomak. U takvom naslovu je najlakše zapaziti da nije dio riječi Svetoga pisma.

Kao što možeš vidjeti, moguće je napraviti puno različitih vrsta naslova odlomaka, ali oni svi imaju istu svrhu. Svi čitatelju pružaju informacije o glavnoj temi odlomka Biblije koji slijedi. Neki su kraći, a neki su dulji. Neki daju samo malo informacija, dok drugi daju više. Možda ćeš htjeti eksperimentirati s različitim vrstama naslova te pitati ljude kakav naslov im najviše koristi.

Zatim preporučujemo da naučite:

[Pitanja za provjeru prijevoda od strane jezične zajednice](#)

Ova stranica odgovara na pitanje: *Kakve naslove odlomaka trebamo koristiti?*

Da bi razumjeli ovu temu, bilo bi dobro čitati:

[Prihvatljiv stil](#)

[Dosljedni znakovi interpunkcije](#)

[Svi stihovi su na broju](#)

translationWords

Verzija 7.3

san

Definicija

San je nešto što ljudi vide ili dožive u svojim mislima dok spavaju.

- Snovi često izgledaju kao stvarna događanja, ali to nisu.
- Ponekad Bog učini da ljudi sanjaju nešto kako bi iz toga nešto naučili. On također može i izravno govoriti ljudima u snovima.
- U Bibliji, Bog je dao posebne snove određenim ljudima kako bi im prenio poruku, često vezanu uz nešto što se imalo dogoditi u budućnosti.
- San se razlikuje od viđenja. Snovi se odvijaju dok osoba spava, ali viđenja se obično dogode kada je osoba budna.

Mjesta u Bibliji gdje se to nalazi

- Djela apostolska 02:16-17
- Daniel 01:17-18
- Daniel 02:01
- Postanak 37:06
- Postanak 40:4-5
- Matej 02:13
- Matej 02:19-21

Primjeri

- **08:02**
- **08:06**
- **08:07**
- **16:11**
- **23:01**

Podaci o riječi(ma)

- Strong's: H1957, H2472, H2492, H2493, G1797, G1798, G3677

(Vrati se na: [Simboličko proroštvo](#))

viđenje

Definicija

Izraz "viđenje" odnosi se na nešto što osoba vidi. Posebice se odnosi na nešto neobično ili nadnaravno što Bog pokazuje ljudima kako bi im dao poruku.

- Obično je osoba budna kada dobije viđenje. Međutim, ponekad je viđenje nešto što osoba vidi u snu dok spava.
- Bog šalje viđenja kako bi ljudima prenio nešto što je vrlo važno. Na primjer, Petar je imao viđenje u kojemu mu je Bog rekao da želi da primi pogane.

Mjesta u Bibliji gdje se to nalazi

- Djela apostolska 09:10-12
- Djela apostolska 10:3-6
- Djela apostolska 10:11
- Djela apostolska 12:9-10
- Luka 01:22
- Luka 24:23
- Matej 17:9-10

Podaci o riječi(ma)

- Strong's: H2376, H2377, H2378, H2380, H2384, H4236, H4758, H4759, H7203, H7723, H8602, G3701, G3705, G3706

(Vrati se na: [Simboličko proroštvo](#))

Suradnici

translationAcademy Suradnici

Ivana Balint-Feudvarski
Miroslav Balint-Feudvarski
Joy Hill

translationWords Suradnici

Ivana Balint-Feudvarski
Miroslav Balint-Feudvarski